

Sametingets plenum

Møtebok 01/11

Ávjuvárgæidnu 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 8. - 11. mars 2011
Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
001/11	Konstituering
002/11	Sametingsrådets beretning
003/11	Spørsmål til Sametingsrådet
004/11	Kunngjøring av nye saker
005/11	Redegjørelse om næringsutvikling
006/11	Redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid 2011
007/11	Redegjørelse om samhandlingsreformen
008/11	Sametingets årsmelding 2010
009/11	Fritak fra verv som vararepresentant i Sametinget - Ann Helen Guttorm Johansen
010/11	Innspill til jordbruksforhandlingene 2011
011/11	Nye tildelingskriterier for tildeling av tospråklighetsmidlene
012/11	Retningslinje for Sametingets gruppe- og opposisjonsmidler - revidering
013/11	Kontrollutvalgets årsmelding
014/11	Omorganiseringen av Sametingets møtestruktur – valg av utvalg
015/11	Etablering av klageorgan for tilskuddsaker
016/11	Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side	
08.03.11	kl. 09.00 -	01/11	4
	kl. 09.20 - 12.05	02/11	7
	kl. 13.35 - 14.20	03/11	43
	kl. 14.20 - 16.05	04/11	48
	kl. 16.05 - 16.25	05/11	54
	kl. 16.25 - 16.40	06/11	69
	kl. 16.40 - 16.55	07/11	82
09.03.11	kl. 13.35 - 16.15	08/11	97
	kl. 16.15 - 16.25	09/11	222
10.03.11	kl. 09.05 - 10.30	10/11	224
	kl. 11.00 - 14.10	11/11	237
	kl. 14.10 - 14.35	12/11	247
	kl. 14.35 - 15.35	05/11 forst.	54
	kl. 15.35 - 16.15	06/11 forts.	69
	kl. 16.15 - 17.00	13/11	252
11.03.11	kl. 09.05 - 10.05	07/11 forts.	82
	kl. 10.05 - 10.10	14/11	265
	kl. 10.10 - 11.25	15/11	267
	kl. 11.25 - 11.55	16/11	271

Åšši/Sak SP	001/11
--------------------	---------------

Konstituering

Saken påbegynt

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1. Mariann Wollmann Magga	21. Odd Iver Sara
2. Gunn-Britt Retter	22. Geir Tommy Pedersen
3. Jon Arild Aslaksen (<i>Vara for Knut Inge Store</i>) Tar sete fra 09.03.11	23. Willy Ørnebakk
4. Elin Kristin Henriksen (<i>Vara for Trond Are Anti</i>)	24. Randi A. Skum - <i>ikke møtt</i>
5. Ragnhild M. Aslaksen	25. Bjørn Inge Mo (<i>Vara for Margit Eli Anti Oskal</i>)
6. Hans J. Eriksen	26. Aud Marthinsen
7. <i>Ingen kunne møte for Alf Isaksen</i>	27. Rolf Johansen
8. Aili Keskitalo	28. <i>Ingen kunne møte for Ann-Mari Thomassen</i>
9. Marit Kristen Anti Gaup (<i>vara for Ronny Wilhelmsen</i>)	29. Inga-Lill Sundset
10. Per Andersen Bæhr	30. Miriam Paulsen
11. Olaf Eliassen	31. Åge Nordkild
12. Mathis Nilsen Eira Tar sete fra 09.03.11	32. Geir Johnsen
13. Anne Helene Saari	33. Jarle Jonassen
14. Berit Marie P E Eira (<i>Vara for Anders Somby jr.</i>) Tar sete fra kl. 11.00	34. John Kappfjell (<i>Vara for Sten Erling Jønsson</i>)
15. Anne-Marit Eira (<i>vara for Knut Roger Hanssen</i>)	35. Ida Marie Bransfjell
16. Cecilie Helen E. Johansen (<i>vara for Hilde Anita Nyvoll</i>)	36. Jørn Are Gaski
17. Arthur Johan Tørfoss	37. Kirsti Guvsám
18. Rolf Wilhelmsen (<i>Vara for Toril Bakken Kåven</i>)	38. Marie Therese N. Aslaksen
19. Silje Karine Muotka	39. Heidi P. Greiner Haaker
20. Skjalg Asbjørn Jensen	

Innvilgende permisjoner

Permisjon for hele plenumsmøtet

Representant nr. 4 Trond Are Anti
Representant nr. 7 Alf Isaksen
Representant nr. 9 Ronny Wilhelmsen
Representant nr. 14 Anders Somby jr.
Representant nr. 15 Knut Roger Hanssen
Representant nr. 16 Hilde Anita Nyvoll
Representant nr. 18 Toril Bakken Kåven
Representant nr. 25 Margit Eli Anti Oskal
Representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen
Representant nr. 34 Sten Erling Jønsson

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 3 Knut Inge Store 09. - 11.03.11
Representant nr. 6 Hans J. Eriksen 10.03.11 fra kl. 10.30
Representant nr. 12 Mathis Nilsen Eira 07.-08.03.11
Vararepresentant Berit Marie P. E. Eira 09.03.11

Vararepresentanter

Jon Arild Aslaksen møter som vara for representant nr. 3 Knut Inge Store 09.-11.03.11
Elin Kristin Henriksen møter som vara for representant nr. 4 Trond Are Anti
Marit Kirsten A. Gaup møter som vara for representant nr. 9 Ronny Wilhelmsen
Berit Marie P E Eira møter som vara for representant nr. 14 Anders Somby jr.
Anne-Marit Eira møter som vara for representant nr. 15 Knut Roger Hanssen
Cecilie Helen E. Johansen møter som vara for representant nr. 16 Hilde Anita Nyvoll
Rolf Wilhelmsen møter som vara for representant nr. 18 Toril Bakken Kåven
Bjørn Inge Mo møter som vara for representant nr. 25 Margit Eli Anti Oskal 07. - 10.03.11
Kjell Erland Pedersen møter som vara for representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen 07.03.11
John Kappfjell møter som vara for representant nr. 34 Sten Erling Jønsson

Ingen vara møter for representant nr. 12 Mathis Nilsen Eira 07.-08.03.11

Ingen vara møter for Berit Marie P. E. Eira 09.03.11

I Dokumenter

Møteinnkalling av 11.02. 2011 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling overfor Sametinget

Innkalling av 11.02. 2011 med innstilling til saksliste godkjennes

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen	

VI Sametingets vedtak

- Innkalling av 11.02.11 med forslag til saksliste godkjennes.

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.03.11 kl. 09.20

Åšši/Sak SP | **002/11**

Sametingsrådets beretning om virksomheten iht. forretningsorden § 20

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

11/450

Saken påbegynt 08.03.11 kl. 09.20

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 18.11.2010 til 18.2.2011 til orientering.

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra 18.11.2010 til 18.2.2011 og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 2011. I beretningene rapporteres det på strategiene i budsjettet.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 6 møter og behandlet 66 saker. Det vises til møtebok 18/10 – 20/10 og 01/11-03/11.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

Sametingsrådet ønsker i større grad å bruke meldinger som et grunnlag for politikkutvikling i Sametinget. Sametingsrådet har derfor startet arbeidet med å utvikle rutiner for meldingsarbeidet, og gjort en prioritering på hvilke meldinger som skal utarbeides. Som et ledd i arbeidet med meldingene, utarbeides det redegjørelser og holdes seminarer for plenum. I noen tilfeller vil det være behov for å få utarbeidet utredninger for å bedre kunnskapsgrunnlaget for saksområder meldingene skal omhandle.

Sametingsrådet har hatt møte med statssekretærene i ulike departement om budsjett 2012.

2 Opplæring

Kunnskap og kompetanse er grunnlaget for utvikling og styrking av samiske samfunn.

Hovedmål

- Den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

Delmål

- Samiske barn og unge har en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk, kultur og samfunnsliv
- Den samiske befolkningen har reell rett til kvalitativ god opplæring i og på samisk
- All høyere utdanning og forskning ivaretar det samiske perspektivet

Strategi

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktuelle aktører sikre gode rammevilkår for samisk barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning og forskning

Sametingsrådet har fire faste samarbeidsmøter i året med Kunnskapsdepartementet angående grunnopplæring og høyere utdanning. I møtene legges det opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker innen opplæring og utdanning. Det fjerde samarbeidsmøtet ble holdt 24.11.10 i Oslo.

Kunnskapsdepartementet har startet opp arbeidet med en stortingsmelding om ungdomstrinnet. Sametingsrådet er i dialog med departementet for å sikre at samiske utfordringer blir ivare tatt i arbeidet med meldinga. Det er avtalt konsultasjon om tiltakene i meldingen 15.3.11.

Sametingsrådet hadde 22.11.10 møte med Finnmark fylkeskommune om oppfølging av samarbeidsavtalen på opplæringsområdet. Følgende samarbeidsområder ble valgt ut: Samarbeid om lærebedrifter over landegrensene i nord i duodjifagene, og ny beregningsmodell for refusjonsordning for elever som leser samisk. I tillegg vil to nye tema bli vurdert etter at høring vedrørende fag- og timefordeling for elever med samisk i fagkretsen er gjennomført.

Sametingsrådet har deltatt på et møte med fylkesmennene i de fem nordligste fylkene om barnehager. Møtet var i Oslo 2.2.11. På møtet la hvert enkelt embete fram en sak hver. Sametinget redegjorde for undersøkelsen om evaluering av tilskudd til samiske barnehager utført av Asplan Viak.

Sametingsrådet har hatt et samarbeidsmøte med Samisk høgskole i Kautokeino 7.1.11. Møtet ble holdt for å diskutere tiltak som gjelder rekruttering til førskolelæreryrket og kompetanseheving for ansatte i samiske barnehager. Partene ble enige om at Sametinget og Samisk høgskole skal inngå en partnerskapsavtale for det videre samarbeidet.

Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning

Sametingsrådet har hatt konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning. I et konsultasjonsmøte 20.1.11 ble Sametingsrådet og Kunnskapsdepartementet enige om strategien.

Sametingsrådet er godt fornøyd med endelig strategi. Tidligere fornorskningsspolitikk har medført at det i dag er et begrenset antall personer med kompetanse i de samiske språkene i Norge. Det er derfor et tydelig behov for å øke antall personer som behersker de samiske språkene både skriftlig og muntlig. Dette er viktig av mange årsaker, blant annet for å revitalisere, bevare og utvikle samisk språk og kultur, men også for å sikre god forvaltning, befolkningens rettsikkerhet, samt øke befolkningens generelle kunnskap om samiske språk og samisk kultur.

Det ble også enighet om at Kunnskapsdepartementet skal invitere til et møte med Sametingsrådet hvor tiltakene for strategiåret 2011 skal diskuteres.

Etter- og videreutdanningstilbud for lærere

Sametingsrådet bestilte i 2008 etter-/videreutdanningstilbud for lærere, skoleledere og skoleeiere fra Samisk høyskole, som ble dekket med ekstra kompetansehevingsmidler fra Utdanningsdirektoratet. Samisk høyskole har gitt melding om at det ikke blir gjennomført etterutdanning i samisk som andrespråk for lærere. Tilskuddet fra Sametinget blir derfor tilbakebetalt. Kombinert etter-/videreutdanning om prinsipper for opplæringen – samisk blir gjennomført, men høyskolen er forsinket med gjennomføringen.

Akkrediteringskriterier for oppstart av nye doktorgradsstudier

Kunnskapsdepartementet og Sametingsrådet har hatt konsultasjoner om akkrediteringskriterier for oppstart av nye doktorgradsstudier. I konsultasjonsmøter 7. og 16.2.11 ble partene enig om følgende:

Ved en forskriftsendring tas følgende tekst inn i departementets merknad til ny forskriftstekst:

Kunnskapsdepartementet er oppmerksom på at dette kravet kan by på særskilte utfordringer ved Samisk høyskole fordi høyskolens formål er avhengig av at det kan rekrutteres personale og doktorgradskandidater med samisk språkkompetanse. Det pågår nå en større utredning om samisk forskning og høyere utdanning som bl.a. skal redegjøre for hvordan Samisk høyskole kan videreutvikles. I forbindelse med oppfølgingen av denne utredningen vil Kunnskapsdepartementet i samråd med Sametinget og Samisk høyskole vurdere om det er behov for å foreta spesialtilpasninger i regelverket for å sikre høyskolen en god videreutvikling.

Dersom det i løpet av 2011 kommer en søknad fra Samisk høyskole om akkreditering av et nytt doktorgradsstudium, vil Kunnskapsdepartementet kontakte utvalget som utreder samisk forskning og høyere utdanning. Dette for å få informasjon om utvalgets vurderinger av hvordan Samisk høyskole best kan videreutvikles. Deretter vil departementet ha en dialog med Sametinget og Samisk høyskole for å se om det vil være behov for endringer i forskriften knyttet til Samisk høyskole.

- Revidere læreplaner fastsatt av Sametinget

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet foreslått justering av læreplan i naturfag-samisk og samfunnsfag- samisk på videregående skoles nivå, og sendt forslaget til Sametinget. Sametinget sendte justeringsforslagene på høring til de samiske videregående skolene, og har mottatt høringsuttalelse. Saken skal behandles av Sametingsrådet og vedtak sendes Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsdepartementet vedtar justeringer i nevnte læreplaner.

- Medvirke til revisjon av opplæringsloven, voksenopplæringsloven, privatskoleloven og tilhørende forskrifter vedrørende samisk opplæring

Arbeidsgruppen for fag- og timefordeling har i desember 2010 ferdigstilt sin rapport. Rapporten er offentliggjort i januar og er sendt til Kunnskapsdepartementet og Sametinget. Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner og eventuelt sendes på høring.

Sametingsrådet har bedt om konsultasjon om endringer av opplæringsloven og privatskoleloven. Sametingsrådet er av den oppfatning at når en bruker begrepet samisk i lovteksten betyr det både samisk som 1.språk og samisk som 2.språk. Kompetansekravene til lærerne som skal undervise i samisk og norsk må likestilles.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskap og kompetanse i samiske samfunn
- Arbeide for at eldre samers kunnskaper anerkjennes og synliggjøres gjennom engasjement som kunnskapsformidlere i barnehager og i grunnopplæringen
- Bidra til effektiv utvikling av samiske læremidler og pedagogisk materiell
- Arbeide for at den nasjonale politikken innenfor barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning og forskning ivaretar det samiske perspektivet

Ny rammeplan for førskoleutdanningen

Kunnskapsdepartementet (KD) og Sametingsrådet ble i konsultasjon 29.12.2010 om det nasjonale utvalget for revidering av ny rammeplan for førskolelærerutdanningen, enig om følgende:

- Sametinget inviteres til konsultasjon om forslag til forskrift om rammeplan for førskolelærerutdanning før den sendes på alminnelig høring og før endelig forskrift fastsettes etter høringen.
 - Sametinget inviteres til konsultasjon om de nasjonale retningslinjene før disse fastsettes av rammeplanutvalget.
 - Kunnskapsdepartementet oppnevner seniorrådgiver i Sametinget Marianne Helene Storjord som medlem i det nasjonale rammeplanutvalget for revidert førskolelærerutdanning. Oppnevningen er gjort etter forslag fra Sametinget.
 - Rammeplanutvalget består av 17 medlemmer og har hatt sitt første møte 3.- 4.2.11 i Oslo. Mandatet for utvalget er vedtatt og tidsplanen er satt. Det vil bli avholdt møter hver måned fremover i både vår- og høsthalvåret. Utvalget har fått frist til 15.10.2011 til å sende forslag til rammeplan til KD og 20.1.2012 til å sende nasjonale retningslinjer og indikatorrapport til KD. Arbeidet med en ny rammeplan for samisk førskolelærerutdanning er imidlertid ikke kommet i gang ennå.
- Arbeide for økning av antall elever som fullfører videregående opplæring
 - Arbeide for økning av antall elever som fullfører videregående opplæring
 - Bidra til kvalitativt samisk innhold i barnehager med samiske barn
- Sametingsrådet har arrangert et nettverksmøte for barnehageansatte i samiske barnehager 25.- 26.1.11 i Alta. Det var 39 deltakere. Tema for møtet var menn i barnehagen, og likestilling og språkarbeid i barnehagen.
 - Gi nødvendig informasjon og veiledning om samisk opplæring innenfor barnehage og grunnopplæring
 - Sametinget i Norge, skolemyndigheter i Finland og Sametinget i Finland har hatt møte på administrativt nivå hvor Sametinget informerte om Sametingets rolle og myndighet og spesielt om samisk læremiddelutvikling, samisk læremiddelportal og om nordisk samarbeid.

Samiske barnehager

Det er gitt informasjon og veiledning til både nye og tidligere søkere angående tilskudd til samiske barnehager. Aktuelle saker: informasjon om tilskudd, spørsmål fra foreldre om samiske barns rettigheter og om samisk barnehagetilbud, læremidler, prosjekter, samisktalende personell og hvordan utarbeid rapport over tildelte midler.

- Sametinget har utgitt en utgave av barnehagetidsskriftet "Stullán".
- Sametinget har utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn. Informasjonsbrosjyren er distribuert til samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn.
- Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet laget veileder til samisk del i rammeplan for barnehager. Veilederen er distribuert til samiske barnehager og barnehager med samiske barn.

Sametingsrådet har startet arbeidet med å revidere sametingsmeldingen for samiske barnehager fra 2005. Meldingen skal etter planen legges fram for plenum i 2012.

- Sametinget har deltatt på KS sin barnehagekonferanse som ble avholdt 31.1.11 og 1.2.11 i Oslo. Tema for konferansen var ”Endelig stor – videre visjoner for barnehagesektoren.”
- Sametingsrådet har igangsatt prosjektet om samiske leker og pedagogisk materiell til barnehager. Det er i første omgang planlagt å gjennomføre kartlegging av hva som finnes av leker og pedagogisk materiell i barnehagene i dag. Kartlegginga skal også belyse hvilke behov barnehagene har til leker og pedagogisk materiell som gjenspeiler mangfoldet i samiske samfunn. Sametingsrådet har hittil gjennomført kartlegging i 3 samisk barnehager.
- Sametingsrådet har avholdt miniseminar i forbindelse med offentliggjøring av rapporten om “Tilskudd til samiske barnehager”. Rapporten er nå under trykking.
- Medvirke til etablering av et varig studietilbud innen samisk tolkeutdanning

Virkemidler - søkerbaserte

Læremidler

Ordinære læremidler for grunnopplæringen
Budsjett kr 9 775 000.

Særskilt tilrettelagte læremidler
Budsjett kr 1 900 000.

Læremidler til barnehager
Budsjett kr 1 500 000.

Kompetanseheving

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole
Budsjett kr 2 400 000.

Stipend for høyere utdanning
Budsjett kr 2 350 000.

Barnehager

Budsjett kr 9 405 000.

Tiltak for å styrke læremiddelmiddelproduksjonen

Oversetting og tilpasning av læreverk

Budsjett kr 4 000 000.

Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område

- Resterende ubrukte midler fra 2010 er overført til 2011.

Samisk læremiddelportal

Budsjett kr 3 500 000.

3 Språk

Den samiske befolkningen skal ha mulighet og rett til å bruke sitt eget språk. Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid.

Hovedmål

- Samisk språk brukes aktivt og er synlig i det offentlige rom

Delmål

- Levedyktige og aktive arenaer for samisk språk
- Samisk språk brukes i områder der språket står svakt
- I områder der samisk er dagligspråk er det en sterk bevissthet om bruken av samisk språk

Sametingsrådet har satt i gang arbeidet med å utarbeide en melding om samiske språk. Meldingen skal omhandle språksituasjonen og språkutfordringer på ulike samfunnsområder, og formålet med meldingen er å utarbeide en overordnet politikk og overordnede strategier for disse områdene. Meldingen skal være ferdig i første halvdel av 2012

Strategi

- Gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre aktører skape gode rammevilkår for samisk språk

I forbindelse med Tromsø kommunes vedtak om å utrede muligheten til å søke innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk, har rådsmedlem Ellinor Jáma hatt en kronikk i avisa Nordlys 18.2.11, der hun orienterte om hva det innebærer å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Sametingsrådet samarbeider med Sametinget i Sverige for å styrke lulesamisk språk. I den forbindelse er det avholdt et møte hvor man drøftet organisering av språkarbeid over landegrensa og planla en lulesamisk språkkonferanse på svensk side.

- Styrke og utvikle samisk språk gjennom arbeidet med utvikling av samisk terminologi

Terminologiarbeid

Sametingsrådet svarer kontinuerlig på spørsmål om samisk språk, enten det er spørsmål om samiske ord, stedsnavn, oversettelser av informasjonsskilt og andre spørsmål om samisk språk, som kommer fra publikum. Det er tydelig at samfunnet har bruk for råd om samisk språk fra Sametinget også i fremtiden. Sametinget gir derfor slike råd og hjelp med oversettelser på nord- og lulesamisk, både internt og eksternt, men mangler beklageligvis sørsamisk språkkompetanse.

Sametingsrådet har i perioden hatt månedlige samarbeidsmøter med Samisk Språknemnd hvor temaet er terminologilister og andre språkspørsmål, samt klargjøring av terminologilister for endelig godkjenning i Nordisk terminologigruppe.

Sametingsrådet har vært rådgiver for Samisk språknemnds nordiske terminologigruppe, i forkant av endelig tilråding av terminologiliste som skal brukes i Riksantikvarens søkeprogram over kulturminner, Askeladden.

I terminologiarbeidet har Sametingsrådet gjennomgått og sendt flere sørsamiske terminologilister i samfunnsfag for 5.- 7. trinn til Samisk språknemnd for endelig godkjenning. Listene er utarbeidet ved Elgå skole. Videre har Sametingsrådet mottatt terminologilister over tannhelse og kultur fra SEG (Sámi Ealáhus- ja guorahallanguovddáš) i Tana. Disse skal gjennomgås og klargjøres før de sendes til endelig godkjenning i Samisk språknemnds terminologigruppe.

Det er satt gang et arbeid med å utarbeide konkurransegrunnlag for innkjøp av oversettingstjeneste for nordsamiske terminologilister til lule- og sørsamisk.

- Styrke, bevare og synliggjøre samisk språk gjennom arbeidet med samiske stedsnavn

Sametingsrådet er glad for at Hamarøy kommune har fått stadfestet det samiske navnet på kommunen, Hábmerra suohkan. Sametingsrådet har kommet med tilråding av skrivemåte på dette navnet.

Sametingsrådet har også henvendt seg til andre kommuner angående skilting av stedsnavn på samisk. Sametingsrådet er derfor glad for at Bodø kommune har valgt å bruke samisk navn på byskiltet.

- Igangsette arbeidet med å få på plass en ny orddatabank for samisk språk

Sametingsrådet forsetter arbeidet med å få på plass en ny digital ord-/terminologibank. Giellatekno ved Universitetet i Tromsø vurderes som aktuell samarbeidspartner.

- Gjennom dialog med relevante aktører synliggjøre de samiske språkernes truede situasjon

I forbindelse med utarbeiding av nye tildelingskriterier for tospråklighetsmidlene, har saken vært ute til høring, med høringsfrist 1.12. 2010. Det kom inn 14 høringsuttalelser. Sametingsrådet behandlet saken i januar og den ble deretter oversendt til behandling i komité og plenum.

Det ble avholdt en regional konferanse om samiske spørsmål i Skånland 10.2.2011, hvor Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet la fram Handlingsplan for samiske språk – status 2010 og videre innsats 2011. Sametingsrådet holdt innlegg om Sametingets språksatsing i og utenfor forvaltningsområdet for samiske språk.

Sametingsrådet hadde samarbeidsmøte med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet og Kunnskapsdepartementet om gjennomføring en større språkunderekse. Møtet var i Oslo 16.12.11. Sametingsrådet har utarbeidet forslag til konkurransegrunnlag for språkunderekelsen. Denne er oversendt departementene, og partene tar sikte på å få lagt konkurransegrunnlaget på Doffin - Database for offentlige innkjøp, i mars.

Sametingsrådet er i gang med planleggingen av en språkkonferanse, som vil bli avholdt i Tromsø 11.-12.5. i år. Tema for konferansen er synliggjøring og bruk av samisk språk.

Sametingsrådet har hatt møte med redaktør av manuset til lulesamisk-norsk/norsk-lulesamisk ordbok. Det ble enighet om å inngå en avtale om at Sametingsrådet får rettigheter til den digitale versjonen av manuset.. Manuset til ordboka kan dermed publiseres på nett, slik at det blir anledning til å komme med tilbakemeldinger før papirutgaven blir utgitt i 2012.

- I samarbeid med regjeringen gjennomføre tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samiske språk

Regjeringens handlingsplan for samiske språk

Handlingsplan for samiske språk oppdateres årlig. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet presenterte handlingsplanen i februar. Departementet poengterte at et viktig resultat så langt er en større bevissthet om de samiske språkene, både hos offentlig myndigheter og i samfunnet for øvrig,

Handlingsplanen er delt inn i tre hovedkapittel; SE, LÆRE, BRUKE, hvor tiltak på ulike nivå er fordelt. Sametingsrådet starter nå arbeidet med å følge opp de nye tiltakene som Sametinget har ansvaret for og jobber videre med tiltak som allerede er påbegynt.

Sametinget har ansvar for gjennomføringen av følgende tiltak:

Tiltak 8 ”Informasjon om videre utdannings -og jobbmuligheter rettet mot ungdom, tiltak 16 ”samiske læremidler -produksjon, distribusjon og oversettelse”, tiltak 18 ”5-årig voksenopplæringsprogram i samisk”, tiltak 71 ”sørsamisk mediesenter”, tiltak 72” innkjøpsordning for samisk litteratur”, tiltak 73 ”litteraturstipend for samisk ungdom” og tiltak 77 ”fag og ressurscenter”

I samarbeid med andre departement og institusjoner har sametinget medansvar for følgende tiltak: Tiltak 1 ”Informasjon om etablering av barnehagetilbud til samiske barn”, tiltak 2 ”Kompetanseutvikling med fokus på språk”, tiltak 3 ”språkmotiveringsseminar”, tiltak 4 ”utvikling av pedagogisk materiell”, tiltak 7 ”veiledninger til læreplaner”, tiltak 9 ”Utarbeide statistikk for samiskopplæringa i den videregående skolen”, tiltak 12 ”Justering av fag – og timefordeling”, tiltak 17 ”informasjonstiltak om rett og plikt til samiskopplæring”, tiltak 34 ”rådgiving på videregående skoler i sørsamiske områder”, tiltak 67

”samiskspråklige møteplasser for barn og unge”, tiltak 69 ”informasjon på samisk til ungdom”, tiltak 76 ”kartlegging av bruk av samisk språk”

Tiltak 69 i handlingsplanen omhandler informasjon på samisk til samisk ungdom. Tjenesten Infonuorra.no har vært drevet av Nordland fylkeskommune siden 2001, som et nettsted for ungdom. Fylkeskommunen la ned tjenesten 1.10.2010. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD), Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Sametingsrådet har påbegynt prosessen med å finne en fremtidig løsning. Det er enighet om at samisk ungdom må involveres i dette arbeidet. Sametinget, FAD og BLD arrangerte derfor et miniseminar 13.12.10 om behov for informasjon og nettbaserte møteplasser for samisk ungdom. Til dette seminaret var samiske ungdomsorganisasjoner invitert, og de fikk mulighet til å legge fram sine syn, behov og ønsker for framtidig organisering.

- Gjennom aktiv bruk av virkemidler fremme bruken av samisk språk, med spesiell vektlegging på sørsamisk

Sametingsrådet hadde møte med Aajege samiske språk og kompetansesenter 29.11.11 om deres planer angående opprettelse av sørsamisk språknettverk. På grunn av språksituasjonen i det sørsamiske området, ser sametingsrådet positivt på et slikt tiltak, som etter all sannsynlighet vil være med på å skape nye arenaer for bruken av sørsamisk språk.

- Arbeide for oppretting av et nasjonalt samisk språkorgan for styrking av det samiske språkarbeidet

Samisk Parlamentarisk Råd (SPR) har vedtatt at de tre sametingene i fellesskap skal søke om Interreg-midler for å utrede muligheten for å opprette et nasjonalt samisk språkorgan. SPR har opprettet en styringsgruppe, som hadde møte 18.1.11. Styringsgruppa besluttet å lyse ut en prosjektmedarbeiderstilling. Den som blir tilsatt i stillingen skal utrede organisering av organet/senteret, samt skrive Interreg-søknad for finansiering av oppstart. Dette forprosjektet skal etter planen avsluttes i august 2011.

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende arenaer, og etablere nye arenaer for samisk språk
- Bidra til at det utvikles samisk innhold i skolefritidsordningen og i kulturskolen

Virkemidler – direkte tilskudd

Tospråklighetstilskudd, kommuner

Budsjett kr 40 829 000.

Tospråklighetstilskudd, fylkeskommuner

Budsjett kr 5 100 000.

Samiske språksentre

Budsjett kr 5 670 000.

Sametingsrådet har utbetalt første del av tospråklighetstilskuddet for 2011 til kommunene og fylkeskommunene og driftstilskuddet til de samiske språksentrene.

Virkemidler – søkerbaserte

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 3 450 000.

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 4 160 000.

4 Kultur

Et allsidig kulturliv styrker samisk samhørighet og identitet, og bidrar til et levende lokalsamfunn der folk vil bo.

Hovedmål

- Et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv

Delmål

- Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer
- Et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk som formidles i samfunnet
- Et mangfold av idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen
- Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for samiske barn og unge
- Et godt bibliotektilbud til samiske brukere

Strategi

- Gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre aktører styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling

Det halvårige administrative kontaktmøtet med Kulturdepartementet (KUD) var 12.1.11 i Oslo. Temaene på møtet var blant annet Kulturloftet II – bevilgninger til samisk kultur, Norsk-russisk kultursamarbeid, kommende stortingsmelding om kultur og inkludering, tilskudd til samiske idrettsformål – fordeling av spillemidler, føringer i oppdragsbrevet fra KUD til Norsk kulturråd når det gjelder ansvaret for de samiske museene, samiske tegnsett i Primus – økonomiske behov, faste årlige møter med kulturministeren/politisk ledelse i KUD, status i byggesaker; konsultasjon om husleiefinansieringsordning, Østsamisk museum – museumsbygg/fast utstilling.

Kulturdepartementet har bedt Sametinget om innspill til de norsk-russiske kulturdagene 2011, som skal arrangeres i tilknytning til Festsjellene i Harstad i juni 2011. Kulturdagene vil inneholde kulturarrangementer, diskusjoner om norsk-russisk kultursamarbeid og være møteplass for kulturaktører i Norge og Russland. Kulturdagene vil fange opp temaområdene i det treårige samarbeidsprogrammet mellom Norge og Russland, som blant annet inkluderer urfolkscultur. Sametingsrådet har gitt innspill på aktører og kontaktinstitusjoner, kulturinnslag og temaer som kan være aktuelle. Det legges opp til videre dialog mellom prosjektlederen og Sametingsrådet.

ABM-utvikling ble fra 1.1.11 underlagt Norsk Kulturråd. Sametingets administrasjon hadde 12.1.11 møte med direktør Anne Aasheim for å ta opp ansvaret Norsk kulturråd har for de samiske museene. Norsk Kulturråd vil fortsatt ha dette ansvaret, og ønsker å ha jevnlig kontaktmøter med Sametinget. Samtidig ble det diskutert om utviklingen av den samiske versjonen av gjenstandsdatabaseen Primus. RiddoDuottarMuseat jobber med denne, og det foreligger nå en testversjon av Primus på nordsamisk. Finansieringen er ennå ikke løst, og derfor må dette løses over de søkerbaserte tilskuddene Norsk Kulturråd har. Norsk Kulturråd er også interesserte i å følge Sametingsrådets arbeid med den nye kulturmeldinga.

- Bidra til en styrking av det samiske medietilbudet, som på en god måte ivaretar de sør-, lule- og nordsamiske språkområdene

Sametinget har hatt møte med Mediaavdelinga i Kulturdepartementet 12.1.11. På møtet ble sakene Internasjonalt samisk filmsenter (ISF), samisk barne-tv spesielt på lule- og sørsamisk, samisk teksting på tv-programmer, satsing på rekruttering av unge samiske mediefolk, dubbing av samisk film og samisk teksting på spillefilmer diskutert.

Sametinget og Kulturdepartementet ble enige om en fortsatt dialog om disse sakene. Sametinget vil også be om et møte med NRK når det gjelder samisk barne-tv, spesielt på lule- og sørsamisk. Departementet og Sametinget var enige om at innovative prosjekter som "Nuoraj-tv" bør videreføres og brukes som

eksempel til etterfølgelse når det gjelder bruk av samisk i media. Det er viktig å støtte opp om unge samiske mediefolk med tanke på både videreføring og rekruttering. Økte tilbud til barn og unge på lule- og sørsamisk er viktig for språkene status og synlighet i samfunnet.

- Bidra til å sikre bredden i samisk teatervirksomhet
- Arbeide for å sikre bredden innen samisk idrett

Som et ledd i å motivere samisk ungdom til satsing på idrett, tildelte Sametingsrådet i desember 2010 to stipend á kr 50 000 til to unge idrettsutøvere. Idrettsstipendene for 2010 ble tildelt reinkappkjører Elle Risten Sara og friidrettsutøver Henning Dahl Holti.

Sametingsrådet møtte Samisk fotballforbund (SSL) 30.11.10. SSL hadde bedt om møte for å redegjøre om situasjonen for SSL og forbundets aktivitet, dette på bakgrunn av Sametingets brev om manglende rapporteringer. SSL har i ettertid sendt inn det som manglet av rapporteringer.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kunst- og kulturliv
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst gjennom kunstneravtalen
- Arbeide for utbygging av prioriterte samiske kulturbygg i henhold til melding om samisk institusjonsutvikling

Det har vært et møte mellom Sametinget, Statsbygg og Beaivváš Samiske Nasjonalteater om teaterbygg. Se for øvrig kapittel 15 om status i prosjektet.

- Følge opp prioriterte tiltak i melding om samisk institusjonsutvikling

Sametingsrådet hadde 2.12.2010 møte med Musikkfestivalen i Kautokeino om omorganisering av Musikkfestivalen. Musikkfestivalen i Kautokeino vil søke Kulturdepartementet om knutepunktstatus. Knutepunktstatus tilsier et økonomisk spleiselag mellom stat, fylkeskommune og vertskommune. Sametinget utsetter sitt krav vedrørende festivalens omorganisering i henhold til institusjonsmeldinga inntil Musikkfestivalen i Kautokeino har fått avklart søknaden om knutepunktstatus.

Sametingsrådet arrangerte et seminar 1.2.11 i Tromsø for styremedlemmer oppnevnt av Sametinget til styrer i ulike kulturinstitusjoner. Seminaret fokuserte på styremedlemmenes arbeidsoppgaver og Sametingsrådets forventningene til disse. Advokat Vibeke Resch-Knudsen foredro om ulike tema som eiere, selskapsformer, styring og ledelse av selskaper, ansvar og kontroll, revisjon. Sametingsrådet orienterte om Sametingets rolle og Sametingsrådets forventninger og krav.

- Bidra til at de samiske museene får gode rammevilkår for drift og faglig utvikling

Tilbakeføring av samiske gjenstander

Norsk Folkemuseum har vedtatt å åpne for tilbakeføring av samiske gjenstander til de samiske museene. Sametingsrådet har opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra Norsk folkemuseum, Sametinget og Samisk museumslag. Arbeidsgruppa skal utarbeide ulike modeller for tilbakeføring og de økonomiske konsekvensene for disse. Gruppa hadde sitt første møte 11.1.11 der man ble enige om den videre prosessen. Rapporten ventes å bli ferdigstilt i begynnelsen av 2012.

- Videreføre arbeidet med å realisere samiske møteplasser og kulturinstitusjoner

Sametingsrådet deltok 22.11.2010 på et møte om etablering av Samisk hus i Tromsø. Sametingsrådet er positive til etablering og finansiering av driften av et Samisk hus i Tromsø. Troms fylkeskommune har

ansvar for samene i Tromsø by, og Sametingsrådet vil be om et møte med fylkeskommunen der etablering av stiftelsen ”Samisk hus i Tromsø” og framtidig drift av ”Samisk hus i Tromsø” diskuteres.

Virkemidler, kultur - direkte tilskudd

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Budsjett kr 9 588 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til de institusjoner som oppfyller vilkårene for utbetaling.

Samiske festivaler

Budsjett kr 3 034 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til de festivalene som oppfyller vilkårene for utbetaling.

Samisk idrett

Budsjett kr 1 847 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til de foreningene/organisasjonene som oppfyller vilkårene for utbetaling.

Samisk teater

Budsjett kr 17 740 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til teatrene som oppfyller vilkårene for utbetaling.

Samiske publikasjoner

Budsjett kr 3 106 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til de publikasjonene som oppfyller vilkårene for utbetaling.

Bokbusser

Budsjett kr 6 975 000.

Museer

Budsjett kr 23 167 000.

Første del av direktetilskuddene er utbetalt til de museene som oppfyller vilkårene for utbetaling

Virkemidler, kultur - søkerbaserte tilskudd

Litteratur

Budsjett kr 2 586 000.

Musikkutvikling

Budsjett kr 1 900 000.

6.3.1.3 Kulturtiltak for barn og unge

Budsjett kr 1 900 000.

Andre kulturtiltak

Budsjett kr 2 678 000.

Samiskspråklige tegneserier

Budsjett kr 460 000.

Samiske forlag

Budsjett kr 2 750 000.

Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Budsjett kr 2 500 000.

Samiske møteplasser

Budsjett kr 1 175 000.

Samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 915 000.

5 Næring

Sterke og levende samfunn med allsidig næringsliv er en sentral forutsetning for å opprettholde bosettingen i samiske områder. Det er behov for flere kvinnelige etablerere i samiske områder. Dette vil styrke næringslivet og skape grobunn for et variert næringsliv.

Hovedmål

- Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder

Delmål

- Sysselsettingen innenfor et allsidig næringsliv opprettholdes og utvikles
- Økt andel kvinnelige foretakseiere og næringsutøvere

Strategi

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, og andre aktører sikre gode rammevilkår for samisk næringsutvikling

Sametingsrådet har fulgt opp Sametingets innspill til stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk. På møtet den 25.11.10 fikk Sametingsrådet orientering fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) om framdriften i meldingsarbeidet og hovedkapitlene i meldingen. Dette arbeidet ble fulgt opp med et nytt møte den 17.2.11 der LMD utdypet enkelte temaer i meldingen. Foruten jord- og skogbruk inngår også reindrift i meldingen. Sametingsrådet vil følge opp dette arbeidet før den sendes til Stortinget i vår.

Forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget

Sametingsrådet har fått oversendt brev fra Miljøverndepartementet med utkast til kongelig resolusjon om forskrift om lokal forvaltning av fisket i Tanavassdraget. Sametingsrådet ga i sak SR 205/10 sitt samtykke til forslag til denne forskriften. Forskriften om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget ble den 4.2.11 vedtatt av Regjeringen. Den nye forskriften følger opp Finnmarksloven, der det er slått fast at lokalbefolkningen langs Tanavassdraget har særskilte rettigheter til fiske på grunnlag av lov, historisk bruk og lokal sedvane. Forskriften innebærer at det opprettes et lokalt forvaltningsorgan for Tanavassdraget. Oppgaver som tilrettelegging av fisket, fiskeoppsyn, fangstrapportering og salg av fiskekort overføres fra statlige myndigheter til det lokale forvaltningsorganet.

Forhandling mellom Norge og Finland om ny Tanaoverenskomst

I slutten av november 2010 var Sametingsrådet til stede som observatør under Miljøverndepartementets forberedelsesmøte til forhandling mellom Norge og Finland om Tanaoverenskomsten. På møtet ble man oppdatert på foreløpige status for kontakten mellom norske og finske myndigheter. Norsk institutt for naturforskning presenterte de siste forskningsresultatene om Tanalaksen, på vegne av den felles norsk-finske forskergruppen. Forskergruppen har i oppgave å kartlegge og overvåke situasjonen for laksebestandene i vassdraget. Laksebreveierforeningen orienterte om en nylig gjennomført undersøkelse

som viser betydelig nedgang i antallet faststående bruk i Tanavassdraget sammenlignet med situasjonen i 1984, da forrige undersøkelse ble foretatt.

Miljøverndepartementet gikk på møtet inn på forberedelser til forhandlingene med finske myndigheter. Formelle forhandlinger vil trolig starte opp i september 2011. Sametingsrådet er invitert av departementet til å delta på det politiske oppstartsmøtet mellom statsråd Erik Solheim og tilsvarende statsråd i den finske regjering. Oppstartsmøtet vil være i forkant av forhandlingene om ny Tanaoverenskomst. Tidspunktet for ministermøtet avklares ikke før etter det finske valget 17.4.11, men antakeligvis vil møtet finne sted i begynnelsen av juni i Tana.

Innovasjon Norge

Sametingsrådet deltok den 25.11.2010 på høstmøte i samarbeidsforumet for Innovasjon Norge. Forumet består av politisk ledelse fra eierne (Staten og fylkeskommunene) og oppdragsgivende departementer. I tillegg er Sametinget invitert til å delta. Høstmøtet drøftet strategisk retning, satsinger og prioriteringer knyttet til Innovasjon Norges virksomhet påfølgende år.

Etablerere i sørsamisk område

Arbeidet med å følge opp etablerere i sørsamisk område er i rute. VINN og Norges Vel har på vegne av Sametinget planlagt tre samlinger. Første samling skal holdes 28.2. og 1.3.11. Nordland fylkeskommune er samarbeidspartner i dette arbeidet. Sametingsrådet skal sette i gang samme type oppfølging i Sør- og Midt-Troms i løpet av sommerhalvåret. Begge oppfølgings tiltakene er et ledd i verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner og samisk reiseliv.

Reindrifftsavtalen 2011/12

Sametingsrådet har fremmet sitt innspill til reindrifftsavtalen på møte med Landbruks- og matdepartementet i desember 2010, og har deltatt på forhandlingene som observatør. Årets forhandlinger har vært svært krevende grunnet de store utfordringene reindriffta står overfor. I februar i år valgte Norske reindrifftsamers landsforbund (NRL) å bryte forhandlingene. I bruddprotokoll av 17.02.11 står det:

I møte 17.02.11 kl. 15.00 meddelte NRL at statens sonderingsskisse ikke ga grunnlag for en avtaleløsning for avtaleåret 2011/2012. Bakgrunnen var knyttet til uenighet omkring markedsregulerende tiltak, berunder oppfølging og utvikling av det reguleringslageret som ble etablert i slaktesesongen 2010/2011.

Tilbudet fra staten 17.2.11 vil være utgangspunktet for reindrifftsavtalen 2011/2012, og denne blir forelagt Stortinget til behandling. Den økonomiske rammen i tilbudet er på 102 millioner kroner for 2011/12. Det er den samme rammen som på avtalen 2010/11. Reguleringslageret, som ble etablert grunnet opphoping av reinkjøtt på lager som man ikke fikk solgt, foreslås avvirket så snart som mulig. Målet er å tømme lagrene innen slaktesesongen høsten 2011 begynner.

Erstatningsordninger for tap av tamrein grunnet rovvilt

Miljøverndepartementet (MD) har etablert et prosjekt som tar sikte på å vurdere og eventuelt foreslå endringer av dagens rovvilt erstatningsordning for reindriffta. Prosjektets mandat er å utrede om, og i så fall hvordan, dagens erstatningsordning for tap av tamrein til rovvilt bør legges om. Prosjektgruppa skal særskilt utrede en modell for en risikobasert erstatningsordning for tap av tamrein til rovvilt. Sametinget har gitt et foreløpig innspill til prosjektgruppa og vil videre følge opp denne saken gjennom konsultasjoner med MD.

Samarbeid med fiskeriorganisasjonene

Sametinget har i perioden hatt løpende og god kontakt med fiskeriorganisasjonene Bivdi, Fjordfiskernes forening og Norges Kystfiskarlag i sin behandling av regulering og fiske i sjøsamiske områder.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og utvikle et allsidig næringsliv med god fordeling av tilskuddsmidler mellom kjønnene
- Drive utadrettet virksomhet med fokus på å få et mer variert næringsliv

Sametingsrådet har fått utarbeidet en analyse av utviklingen i 22 kommuner i samiske områder. Dette er et ledd i arbeidet med å utarbeide en melding om næringsutvikling. Sametingsrådet vil følge opp dette med et eget seminar 9.3.11.

Sametingsrådet er engasjert i et arbeid med å utvikle strategier for nordnorsk reiseliv. Rådets utgangspunkt er at utvikling av reiseliv skal basere seg på ekthet og troverdighet. Det er avholdt to samlinger i forbindelse med dette arbeidet.

- Stimulere kvinnelige etablerere og næringsutøvere til å starte og videreutvikle egen virksomhet
- Stimulere unge etablerere til å starte egen virksomhet
- Bidra til å utvikle samiske kulturnæringer
- Bidra til å bevare og utvikle marine næringer, reindrift og jordbruk som viktige kulturbærere og sysselsettere i samiske områder

Marine næringer

I forbindelse med rullering av areal- og kommuneplanen i Alta har Sametingsrådet oversendt innsigelse når det gjelder arealbrukskonflikter mellom tradisjonelt fjordfiske og oppdrettsnæringen. Sametingsrådet ønsker at kommunene i henhold til plan- og bygningsloven legger forholdene til rette slik at sjøsamisk bosetting, næring og kultur blir ivaretatt på en bedre måte enn tidligere i kommunenes plandokumenter.

Sjøpattedyrrådet som Sametinget har deltatt i, ble nedlagt i 2010. Det er nå opprettet en ekspertgruppe som kommer med forvaltningsråd. Ved fastsettelse av forskrift for fangst og forvaltning av kystsel i 2011 ble det ikke gjennomført høringsrunder blant brukerne. Sametinget ble heller ikke konsultert i saken. Sametingsrådet har i brev av 2.2.11 bedt Fiskeridirektoratet om en redegjørelse for hvorfor Sametinget ikke er konsultert i saken. Svar fra Fiskeridirektoratet foreligger ennå ikke.

Fiskerireguleringer

Bestands situasjonen for norsk arktisk torsk, hyse, sei og kveite nord for 62 grader N er god. Dette fører blant annet til at den minste flåten under 11 meter i 2011 nærmest kan drive et tilnærmet fritt fiske. I møte med fiskeri- og kystministeren den 8.12.10 tok sametingspresident Egil Olli opp spørsmålet om å stoppe fisket fra store og havgående fartøy i nordnorske fjorder. Statsråden sa at departementet vil følge direktoratets forslag om ikke å tillate fiske etter lodde i 2011 innenfor 4 nautiske mil. Statsråden viste videre til at spørsmålet om et forbud mot fiske innenfor fjordlinjene, for fartøy over en viss størrelse, vil bli drøftet i prosessen om Kystfiskeutvalgets arbeid. Sametingspresident Egil Olli tok også opp spørsmålet om avsetning av torskekvote til oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling i 2011. Statsråden varslet at Fiskeri- og kystdepartementet ville avsatt 3 000 tonn torsk til dette formålet.

Sametingspresidenten etterspurte også samisk representasjon i arbeidsgruppen som nå er satt ned for å gjennomgå råfiskloven. Statsråden konkluderte med at Sametinget, i henhold til konsultasjonsavtalen, ikke har krav på å delta i arbeidsgruppen. Sametinget skal få konsultere om saken etter at arbeidsgruppa har sluttført sitt arbeid. Statsråden understreket at dette er en ren teknisk gjennomgang og at råfiskloven skal bestå.

Arbeidsutvalget for regulering av anadrome laksefiske i Finnmark og Nord-Troms

Rammeavtale om gjennomføring av konsultasjoner om regulering av anadrome laksefisk i Nord-Troms og Finnmark ble underskrevet i slutten av november i fjor. I etterkant har Sametingsrådet fulgt opp avtalens prosedyrer med oppnevning av to representanter til arbeidsutvalget (seniorrådgiver Inge Arne Eriksen og rådgiver Liss-Ellen Ramstad), oppnevnt en sakkyndig innen tradisjonell kunnskap (Rektor/ dr. philos. Steinar Pedersen, Tana) og gjennomført to administrative konsultasjoner med Direktoratet for naturforvaltning. Konstitueringsmøte til arbeidsutvalget for fiskereguleringer for Nord-Troms og Finnmark fant sted den 2.2.11 i Kirkenes. Det foreligger en fremdriftsplan for arbeidsutvalget. Neste møte i arbeidsutvalget er i begynnelsen av april.

Jordbruk

Sametingsrådet har hatt møter med Troms bondelag den 13.1.11, og Finnmark bondelag og Finnmark bonde- og småbrukarlag den 24.1.11 om innspill til jordbruksavtalen 2011. Sametingsrådet ga tilbakemelding om at mange av innspillene samsvarer med den politikken Sametinget har innen jordbruksnæringen.

Sametingsrådet har i samarbeid med Fylkesmannens landbruksavdeling og Innovasjon Norge lagt til rette for å skape optimisme i jordbruket i Ávjovárri-urfolksregion. Porsanger, Karasjok og Kautokeino kommuner har videreført dette og utarbeidet et forprosjekt for denne satsingen. Finnmark fylkeskommune er i ettertid inkludert i dette arbeidet. Utfordringen er å kvalitetssikre et hovedprosjekt og få finansiert det.

- Bidra til å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer
- Bidra til å opprettholde og utvikle en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift og utmarksnæring

Reindriftens rettsikkerhet

Sametingsrådet er bekymret over de interne beitekonfliktene som nå gjør seg gjeldende særlig i noen områder i Finnmark. Sametingsrådet ønsker at det skal opprettes et organ som ivaretar reindriftas rettsikkerhet når det gjelder deres arealbruk/-behov. Sametinget har tidligere fremmet krav om en egen reindriftssamisk kommisjon. Alternativt bør Finnmarkskommisjonen styrkes slik at den kan behandle arealsaker i reindrifta. Et annet alternativ er å styrke jordskifteretten slik at den har kapasitet og resurser til å behandle reindriftssaker. For å innhente kunnskap om dette vil sametingsrådet opprette kontakt med aktuelle juridiske miljøer. 27.1.11 hadde derfor sametingsrådet møte om reindriftens sikkerhet med post doktor Øyvind Ravna ved Universitetet i Tromsø.

- Bidra til at det opprettes gode ordninger for generasjonsoverganger i primærnæringene

Virkemidler, næring - direktetilskudd

Duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 102 000.

Virkemidler, næring - søkerbaserte tilskudd

Variert næringsliv

Budsjett kr 7 947 000.

Marine næringer

Budsjett kr 4 165 000.

Jordbruk

Budsjett kr 4 799 000.

Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner og samisk reiseliv

Næringskombinasjoner

Budsjett kr 3 150 000.

Duodji

Budsjett kr 1 500 000.

Utredningsprosjekter og andre tiltak

Budsjett kr 850 000.

Faglig forum og utviklingsforum

Budsjett kr 150 000.

Næringsavtale for duodji

Driftstilskudd

- Budsjett kr 4 000 000.

Investerings- og utviklingstilskudd

Budsjett kr 3 140 000. Av rammen avsettes kr 600 000 til etablererstipend.

Velferdsordninger

Budsjett kr 50 000.

Fag- og økonomisk utvalg

Budsjett kr 100 000.

Duodjiutvalg – søkerbasert tilskudd

Budsjett kr 550 000.

Samiske duodjiorganisasjoner - direkte tilskudd

Budsjett kr 1 560 000.

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Arealer og ressurser gir grunnlag for bosetting og næringsutøvelse, og er en betingelse for å utvikle samisk kultur, næringer og samfunnsliv. Samisk natur- og kulturarv, tradisjoner, kulturminner, stedsnavn og kunnskaper om bærekraftig bruk er viktig å ta vare på for fremtidige generasjoner. Kulturminnene viser arealenes og naturens betydning over tid for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. Vern av det samiske kulturlandskapet er derfor et bidrag til å vedlikeholde samenes relasjoner til forfedrenes landskap. Samene og andre urfolk har en nær avhengighet og tilknytning til naturen, og er derfor mer sårbare og påvirkes sterkere av klimaendringer enn andre.

Hovedmål

- Bærekraftig utnytting av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier

Delmål

- Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse
- I samiske områder vektlegges et bærekraftig og langsiktig perspektiv i all disponering av arealer og ressurser
- Samiske rettigheter ivaretas i bevaring og bruk av arealer i samiske områder

Strategi

- Skape gode rammevilkår for samisk areal-, miljø- og kulturvern gjennom dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter samt andre relevante aktører.

Politisk kontaktmøte med Finnmarkeiendommens styre og Finnmark fylkeskommune

Den 25.1.11 hadde Finnmarkeiendommens (FeFo) styre, Finnmark fylkeskommune og Sametinget sitt andre politiske kontaktmøte for 2010. Dette møtet ble etter enighet forskjøvet til tidlig i januar grunnet partenes behov for tid til politisk behandling av høringsutkastet til FeFos strategiske plan 2011. For 2011 vil det følgelig arrangeres ytterligere to politiske kontaktmøter; et i midten av året og det andre på slutten av året. I siste politiske kontaktmøte ble FeFos strategisk plan og samfinansiering av et treårig prosjekt om mineralfylket Finnmark behandlet..

FeFo-styret informerte om den videre prosessen til den strategiske planen. Finnmark fylkeskommune og Sametinget vil få mulighet til å komme med innspill til det reviderte forslaget helt fram til strategiplanen blir endelig vedtatt etter 31.3.11. Fylkesordføreren inviterte Sametinget og FeFo med på å finansiere og utforme et treårig samarbeidsprosjekt om mineralvirksomhet i Finnmark. FeFo var positivt innstilt til planene. Sametinget ville ta en vurdering før man besluttet et forpliktende samarbeid. Finnmark fylkeskommune vil samle en administrativ gruppe fra Sametinget, FeFo og FFK for å diskutere innhold og rammer for mineralprosjekter.

Samerettsutvalget II

President Egil Olli og statsråd Rigmor Aasrud gjennomførte et oppstartsmøte om samiske rettigheter fra Hedmark til Troms 7.2.11 på Røros. På møtet ble konsultasjonsprosessen drøftet. Partene er enige om å starte opp arbeidet med kartleggingsloven først, parallelt med konsultasjonsloven. Arbeidet med styrings- og forvaltningsloven kommer til slutt. Partene er innstilt på å bruke den tiden som er nødvendig for å oppnå tilfredsstillende resultater. Sametinget vektla at man snarlig må få startet konsultasjonsprosessen, og at prosessen må løpe jevnt fremover uten opphold.

Prosessen mellom Sametinget og staten vil følge av konsultasjonsavtalen. I tillegg vil konsultasjoner med andre berørte samiske interesser samordnes. Partene er enige om at konsultasjonsprosessen fortsatt skal skje på administrativt nivå. Første steg vil være å arrangere et oppstartseminar der Sametinget og alle berørte departementer møtes. Målet med seminaret vil være å skape en felles plattform og utgangspunkt for det videre arbeidet.

Kystfiskeutvalget

Sametingsrådet har prioritert arbeidet med å sikre samenes rettigheter til fiske, de marine ressursene og til bruken av kyst- og fjordområder. I møte med fiskeri- og kystministeren 8.12.2010 tok sametingspresidenten opp framdriften i arbeidet med Kystfiskeutvalgets arbeid. Statsråden viste til at hun nå fulgte opp konklusjonene fra de administrative konsultasjonene i regjeringen. Fiskeri- og kystministeren håpte på en avklaring på nyåret, og at de politiske prosessene mellom departementet og Sametinget kunne være avsluttet i januar/februar 2011.

Konsultasjon om dverggås

Sametingsrådet har hatt et politisk konsultasjonsmøte 7.1.11 om forslag til forskrifter om prioriterte arter etter naturmangfoldloven. Det var forslaget til forskrift om dverggås som prioritert art med tilhørende funksjonsområder det ble konsultert om. Bestanden av dverggås er lav. Det er ønskelig å lage bestemmelser som regulerer forstyrrelser i artens hekkeområder, myteområder og rasteområder i Finnmark fylke.

Partene ble enige om at hekke- og myteområdet i Iesjávri-området ikke skal omfattes av forslaget. Det vil heller settes i gang en prosess med sikte på å supplere det foreslåtte områdevernet i forslaget til verneplan for myr og våtmark i Finnmark med et forslag om biotopvernområde. Som ledd i denne verneprosessen vil brukerinteressene i området bli kartlagt og direkte berørte samiske interesser vil bli omfattet av konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Vårjakt på ender

I etterkant av konsultasjonsmøtet om dverggåsa, drøftet partene også en framtidig løsning for permanent vårjakt på ender i Kautokeino. Departementet la til grunn at vårjakt på ender må vurderes opp mot naturmangfoldlovens kapittel om bærekraftig bruk og artsforvaltning. I tillegg vil konsultasjoner med både direkte berørte samiske interesser og Sametinget med formål om å oppnå enighet om løsningen ta tid. Derfor vil prøveordningen om vårjakt bli forlenget for 2011. Det var enighet om at det legges opp til en konsultasjonsprosess med formål om å komme frem til en beslutning i 2012.

Møte med NHO

Sametingsrådet har den 18.02.11 orientert Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) om Sametingets syn på arealbruk i Finnmark. Sametingsrådet orienterte om Sametingets politikk innenfor mineralvirksomhet, vindkraft og reindriftens og jordbrukets bruk av arealer i Finnmark.

Arbeidet for at Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde kommer på Unescos verdensarvliste er kommet ett skritt videre. Det skal nedsettes en ekspertgruppe, som sammen med Sametinget, Nesseby kommune og Varanger Samiske Museum, skal jobbe for å arbeide videre med saken.

Rovvilt

Sametinget er i konsultasjoner med Miljøverndepartementet om ”Rapport fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag, 7. september 2009.” På konsultasjonene deltar også Fornyings – og administrasjonsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Til nå har det vært to konsultasjonsmøter på politisk nivå i desember 2010 og februar 2011. Neste konsultasjonsmøte er 4.3.11.

Miljøverndepartementet foreslår endringer i rovviltforskriftens bestemmelser om skadefelling av fredet rovvilt. Departementet foreslår at den midlertidige ordningen om godtgjørelse ved forsøk på skadefelling av rovvilt endres noe og gjøres til en fast ordning. Departementet foreslår endringer av rovviltforskriftens § 9. Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling og § 9a Godtgjøring ved fellingsforsøk.

Sametinget har avgitt høringsuttalelse der vi sier oss enig i departementets forslag om endringer. Sametinget foreslår i uttalelsen av 31.12.10: *Skadefellingsordningen er et gode for beitedyrnæringer som reindriften og jordbruket. For reindriftens del vil det imidlertid kunne oppstå konflikter dersom fellingslagene oppholder seg i lengre tid i utmark. Dette kan blant annet medføre utilsiktede negative situasjoner tamreinflokkene, som spredning og sammenblandinger, samt forstyrrelser av beiteroen og reproduksjon.*

På bakgrunn av dette vil Sametinget foreslå at det innføres en sats per uke (syv dager) på kroner 15 000, i stede for døgn-sats. Det innebærer at deltakerne i fellingslagene får ukedagssatsen på kroner 15 000, uavhengig av hvor mange døgn lagene bruker på skadefellingen. En slik ordning vil kunne ha god effekt på skadefellingen. Den stimulerer lisensjegere til å ta ut fridager fra jobb, ved at det legges til rette for forutsigbare økonomiske rammer for disse. For kommunene og fylkesmannsetatene vil denne typen ordning medføre mindre administrering, både med hensyn til å opprette fellingslag, samt i forhold til beregning og utbetaling av godtgjørelse.

Barmarkskjøring i Finnmark

Miljøverndepartementets prosjekt om barmarkskjøring i Finnmark ble avsluttet i desember 2010. Sametingsrådet har arrangert et eget seminar om dette 23.02.11. Sametingsrådet følger opp de tiltakene som foreslås av prosjektgruppa. Dette skjer gjennom konsultasjoner med Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet.

Verneområder

Sametingsrådet har blitt enig med Miljøverndepartementet om sammensetningen av nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark/Ráisa ábmotlasmeahcci og Ráisuottarháldi landskapsvernområde. Sametingsrådet har oppnevnt 2 av 5 medlemmer, mens Nordreisa kommune har oppnevnt 2 medlemmer og Troms fylkeskommune ett medlem.

Sametingsrådet har blitt enig med Miljøverndepartementet om sammensetningen av verneområdestyret for Nordkvaløy-Rebbernesøy landskapsvernområde. Sametingsrådet har oppnevnt 1 av 4 medlemmer, mens Karlsøy kommune har oppnevnt 2 medlemmer og Troms fylkeskommune ett medlem.

Sametingsrådet har blitt enig med Miljøverndepartementet om sammensetningen av nasjonalparkstyret for Ånderdalen nasjonalpark, hvor Sametingsrådet har oppnevnt 1 av 4 medlemmer, mens Tranøy og Torsken kommuner og Troms fylkeskommune har oppnevnt ett hver.

Sametingsrådet har blitt enig med Miljøverndepartementet om sammensetningen av nasjonalparkstyret for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarijimmiedajve og Strauman landskapsvernområde. Sametingsrådet har oppnevnt 2 av 7 medlemmer, mens Brønnøy, Grane, Vefsn og Vevelstad kommuner og Troms fylkeskommune har oppnevnt ett hver.

Det er avtalt et konsultasjonsmøte den 2.3.11 mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om oppnevning av samisk representasjon i resterende nasjonalparkstyret for verneområder i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark.

- Landskapsvernområder for Navitdalen og Kvænangsbotn i Kvænangen kommune ble vedtatt i Regjeringen den 18.2.11.
- Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune ble vedtatt i Regjeringen den 25.2.11.
- Vernområde for Gohteluoppal i Kautokeino kommune er oversendt Miljøverndepartementet, Sametingsrådet venter på konsultasjoner.
- Utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok og Kautokeino kommune er oversendt Miljøverndepartementet. Sametingsrådet venter på konsultasjoner.
- Verneplan i Sundsfjordfjellet i Nordland, Láhku nasjonalpark er oversendt Miljøverndepartementet, Sametingsrådet venter på konsultasjoner.

Energiutbygging

Sametingsrådet konsulterer på administrativt nivå med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om utformingen av konsekvensutredningsprogrammene for Nordkyn, Fálesrašša og Kvalsund vindkraftverk i Finnmark samt Sjonfjellet I og II, Seiskalláfjellet, Kvalhovudet, Kovfjellet og Stortuva vindkraftverk i Nordland. I tillegg konsulteres det med NVE om konsesjonssøknadene for bygging av Dønnesfjord vindkraftverk i Hasvik kommune og Hamnefjell vindkraftverk i Båtsfjord kommune i Finnmark. Ingen av disse konsultasjonene er slutførte.

Videre er Sametingsrådet i slutfasen av konsultasjoner med NVE om utformingen av konsekvensutredningsprogrammet for den planlagte 420 kV kraftlinja mellom Skaidi og Varangerbotn i Finnmark.

Sametingsrådet har i forbindelse med alle konsekvensutredningsprogrammene påpekt at tradisjonell kunnskap må vektlegges og vurderes på lik linje med moderne forskning. Samiske interesser og lokalsamfunn skal gis mulighet til å delta aktivt i analyse- og utredningsarbeidet. Sametingsrådet har også påpekt at utredningsprogrammenes punkt om reindrift bør inneholde krav om en helhetlig vurdering av konsekvensene for reindriften, samt at det i utredningen bør vurderes i hvilken grad den planlagte kraftlinjen Skaidi-Varangerbotn vil påvirke det fastsatte reintallet for de distriktene kraftlinjen berører. Vi har videre også påpekt at utmarksbasert næringsvirksomhet også må utredes på lik linje med andre temaer.

I forbindelse med konsesjonssøknadene for Hamnefjell og Dønnesfjord har tiltakshaverne kommet fram til minnelige avtaler om utbygging med de berørte reinbeitedistriktene. Når det gjelder Sametinget, som kulturminnemyndighet, ønsker en tilleggsutredning for Dønnesfjord vindkraftverk. Denne skal vise hvordan de planlagte tiltakene vil virke inn på de kjente kulturminnelokalitetene i nærheten. I forbindelse med Hamnefjell vindkraftverk er det ikke avklart hvordan utbyggingen vil virke inn på samiske kulturminner og kulturmiljø. Det er ikke identifisert andre samiske interesser som kan bli påvirket av de planlagte utbyggingene.

Parallelt med meldingene og konsesjonssøknadene om vindkraft i Finnmark som er lagt fram, er Finnmark fylkeskommune i ferd med å utarbeide en regional vindkraftplan for Finnmark fylke. Sametinget har uttalt seg til planprogrammet.

Vi forstår planen først og fremst som en næringsutviklingsplan som skal være veiledende i forhold til utbyggere, kommuner og sentrale myndigheter. Sametinget har tidligere i flere sammenhenger påpekt at det er behov for å styrke regional planlegging og å bruke regionale planer som et redskap for å sikre

samisk innflytelse. Utbygging og lokalisering av nye anlegg for produksjon av elektrisk kraft, som vindkraft, styres ofte i dag i stor grad av ledig kapasitet på overføringsnettet. Dette, sammen med at staten plikter å behandle alle aktuelle søknader om utbygging, gjør at slik kraftproduksjon på mange måter bærer preg av et "Først-til-mølla-prinsipp". En slik framgangsmåte vil lett komme i konflikt med ønsket om en helhetlig forvaltning av områdene, og kan også bryte med det folkerettslige prinsippet om vern av samisk kultur. Vi er derfor positiv til at det utarbeides en slik plan.

Sametinget er heller generelt ikke imot en utnyttelse av fornybar, såkalt grønn energi. Men vindkraftutbygging kan samlet sett generere mye ny infrastruktur på arealer/områder som fra før av er frie fra tunge tekniske inngrep. Videre kan dette komme i konflikt med allerede eksisterende samiske næringer, som i sin tur ofte også er arealkrevende. Det kan dessuten medføre ytterligere inngrep i en sårbar natur. Det er også et paradoks at urfolksområdene i nord er de områder som først får merke konsekvensene av klimaendringene, men samtidig er de som tilsynelatende må bære de største byrdene av de avbøtende tiltak som planlegges. Sametinget har derfor påpekt at alternative energikilder til vindkraft, med vurderinger knyttet opp mot utslipp av CO₂, derfor bør drøftes i vindkraftplanen.

Jinjevaerie sameby

Sametingsrådet har engasjert seg i Statkraft sitt engasjement i reindrifftsområder på svensk side etter henvendelse fra Jinjevaerie sameby. Dette er tatt opp på møte med Utenriksdepartementet og det er nå sendt en henvendelse til Statskraft om møte mellom Sametingets direktør og konsernledelsen i Statskraft.

Mineralsaker

Sametinget ved administrasjonen, deltar i mineralforum Finnmark. Forumet ønsker at FeFo, fylkeskommunen og Sametinget etablerer og samfinansierer et mineralprosjekt med tilhørende prosjektstilling. Sannsynligvis vil denne prosjektstillingen tilligge Finnmark fylkeskommune. Sametingsrådet har foreløpig ikke gitt positivt tilsvaret til dette, men vil ta et standpunkt i dette spørsmålet i nær fremtid.

For å innhente kunnskap om internasjonalt mineralvirksomhet reiser blir Sametingsrådet representert på mineralkonferansen PDAC 2011 i Canada i mars. Årets konferanse har en egen sesjon for mineralvirksomhet i urfolksområder. Sametingsrådet gir også tilskudd til reindrifftsutøvere i de områder Sametinget har inngått avtale med mineralselskaper, for å delta på konferansen.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner
- Forvalte samiske kulturminner på bakgrunn av egen historie og egne verdier

Riksantikvaren (RA) har godkjent Sametingets prosjekt for registrering og identifisering av samiske bygninger. Det er satt av 2 mill på RAs budsjett for i år. Oppstartmøte er holdt og Sametinget lyser nå ut stillinger til prosjektet.

Arbeidet med den felles regionale kulturminneplanen for Finnmark er startet opp og første møte i prosjektgruppa er avholdt. Finnmark fylkeskommune har arbeidsgiveransvaret for prosjektleder.

I forbindelse med utbedringen av Fv. 98 over Ifjordfjellet har Statens vegvesen søkt om dispensasjon fra kulturminneloven for frigivelse av to automatisk freda samiske kulturminner, en kjøttgjemme og et sirkulært reingjerde konstruert av stein. Partene er blitt enige om avbøtende tiltak for tre andre kulturminner. Sametinget har i vår tilråding til Riksantikvaren foreslått frigivelse av de to omsøkte kulturminnene med krav om enkel dokumentasjon. Tromsø museum/ universitetsmuseet er ansvarlig for dokumentasjonsarbeidet i dispensasjonssaker. Anleggsarbeidet vil muligens starte senere enn planlagt. Dette avhenger imidlertid av Tromsø museum, universitetsmuseet, som i henhold til kulturminneloven er ansvarlig for dokumentasjonsarbeidet i dispensasjonssaker.

- Dokumentere og formidle kunnskap om samiske kulturminner og kulturmiljø

I forbindelse med feiringen av Samefolkets dag i Røyrvik kommune, har Sametinget holdt innlegg om registreringene som ble gjennomført i kommunen, sammen med Saemien Sijte og prosjektet Samiska rummet.

- Ivareta kjønnsperspektivet i forbindelse med dokumentasjon og registrering av samiske kulturminner
- Følge opp arbeidet med kartlegging og forvaltning av tradisjonell kunnskap, herunder dokumentasjon og synliggjøring av samisk tradisjonell kunnskap i forbindelse med registrerings- og restaureringsprosjekter
- Utvikle positive klimatiltak og tilpasningsstrategier som integrerer samenes tradisjonelle kunnskaper i beslutninger knyttet til klimapolitikken

FNs klimakonvensjon

Sametingsrådet deltok i Norges delegasjon på partsmøtet til FNs klimakonvensjon i Cancun i Mexico i perioden 6-10.12.10 Delegasjonen ble ledet av miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. Sluttklæringen inneholder beslutninger om sikringsmekanismer når det gjelder urfolks rettigheter, tradisjonell kunnskap og fullverdig urfolksdeltakelse.

Etter flere år med forhandlinger ble det vedtatt et regelverk for tiltak mot avskoging i utviklingsland. Norge startet skoginitiativet, REDD+ i 2008, og ledet forhandlingene på dette feltet i Cancun. Det nye regelverket legger grunnlag for bedre koordinering, og setter minimumsstandarder for de mange prosjektene som allerede er satt i gang for å bevare regnskog, og for økt innsats i framtiden for å hindre nedhugging og brenning av naturlig skog. Avtalen tar inn over seg at REDD+ må sikre det biologiske mangfoldet i skogen.

Internasjonale urfolksorganisasjoner og urfolk i statlige delegasjoner har etter flere år med systematisk arbeid lyktes å få på plass paragrafer om sikringsmekanismer for å respektere urfolks rettigheter og tradisjonell kunnskap, herunder også referanser til FNs erklæring om urfolks rettigheter, samt til effektiv urfolkdeltakelse. Klimatoppmøtet karakteriseres som et gjennombrudd for urfolksdimensjonen i klimaforhandlingene.

- Integre kjønnsperspektivet i Sametingets miljø- og arealpolitikk

Virkemidler – miljø- og kulturvern - Søkerbaserte tilskudd

Samisk kulturminnevern

Budsjett kr 2 000 000.

Det er kommet inn 27 søknader til ordningen for kulturminnevern som hadde søknadsfrist til 1.2.11 i år. Den sammenlagte søknadssummen er kr 2 871 547. Størstedelen av søknadene går på restaureringer og registreringer av samiske kulturminner.

7 Helse, sosial og omsorg

Sametingets helse- og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur på alle nivåer.

Hovedmål

- En likeverdig helse-, sosial- og omsorgstjeneste til det samiske folk som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur

Delmål

- En styrket helse-, sosial- og omsorgstjeneste tilpasset den samiske befolkningens behov

- Helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk- og kulturkompetanse

Strategi

- Gjennom dialog og samarbeid med myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk

Sametingsrådet har igangsatt konsultasjoner med Justisdepartementet om ivaretagelse av samiske brukere i forbindelse med nytt nødnett. Etter at Direktoratet for nødkommunikasjon gjennomførte tilsyn i kommunene med svarfrist 16.8.10 for kommunene, skulle konsultasjonene fortsette. Tidsrammen ble satt til januar/februar 2011. Justisdepartementet har derimot utsatt dette, og Sametinget avventer videre beskjed om konsultasjoner.

Sametingsrådet har konsultert Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til regionale helseforetak for 2011. Ordlyden ” Samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester må etterspørres og synliggjøres fra planleggingsfasen, gjennom utredningsfasen, og når beslutninger tas”, er grunnleggende for Sametingets innspill til oppdragsdokumentene. I oppdragsdokumenter for 2011 har Sametingsrådet fått inn følgende oppdrag:

- Innenfor den særskilte satsingen på rusbehandlingsfeltet må tiltakene for samiske pasienter må ta utgangspunkt i samiske pasienters rett til tilrettelagte tjenester med utgangspunkt i samisk språk og kultur
- Innenfor utdanning av helsepersonell skal helseforetakene sikre kompetanse i samisk språk og kultur
- Det skal være en likeverdig tilgang til nødmeldingstjeneste for minoritetsspråklige og den samiske befolkning, og at foretakene skal iverksette tiltak for å sikre nødvendig språk og kulturkompetanse i AMK – sentralene

Helse Nord fått i oppdrag å igangsette et tolkeprosjekt for å bedre tolketjenesten til den samiske befolkning, hvor Sametinget skal delta i utforming av mandat. Prosjektet er forsinket og oppdraget gjentas i oppdragsdokumenter for 2011.

Sametinget har også etterlyst større fokus på språk og kommunikasjon både i et kvalitetsperspektiv og i et sikkerhetsperspektiv. I oppdragsdokumentene for 2011 er det derfor innen kvalitet og pasientsikkerhet vist til at mangelfull kommunikasjon er en risikofaktor og en viktig kilde til feilbehandling.

I oppfølging av samhandlingsreformen har Regjeringen fremmet forslag om ny nasjonal helse- og omsorgsplan, ny folkehelselov og ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Sametingsrådet er i konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om dette. Sametingets posisjoner er å ivareta samiske pasienters rettigheter og behov i ordlydene i begge lovene. Sametinget intensjon er også at Nasjonal helse- og omsorgsplan skal omhandle utfordringer, strategier og tiltak for å gi samiske pasienter en helsetjeneste hvor samisk språk og kultur har sin naturlige plass.

Sametingsrådet deltok den 24.-25.11.10 på seminar på Stjørdal i regi av sørsamisk helse- og sosialfaglig nettverk. Tema for seminaret var samisk kulturforståelse i helse- og sosialtjenesten i det sørsamiske området. Rådsmedlem Ellinor Marita Jåma holdt innlegg der tema var Sametingets helse- og sosialpolitikk.

Sametingsrådet hadde den 1.12.10 møte med Helse Nord RHF vedrørende tolkeprosjekt for å bedre tolketjenesten til den samiske befolkningen. I departementets oppdragsdokument til helseforetaket, har Helse- og omsorgsdepartementet bestemt at Sametinget skal involveres i utforming av mandat for prosjektet. Neste møte med Helse Nord er satt til 8.3.2011.

Sametingsrådet deltar i referansegruppe for Stortingsmeldingen om utdanning for velferdstjenestene. Første møte i referansegruppa ble avholdt 13.12.10. Nytt møte ble avholdt 28.1.2011. Sametingsrådet har gitt skriftlig innspill til prosjektgruppen for meldingsarbeidet.

Høsten 2010 igangsatte Sametinget konsultasjoner med HOD om etablering av nasjonalt undervisningssykehus for den samiske befolkning og plan for 3-årig demensprogram for pasienter med samisk språklig og kulturell identitet. Den 14.12.10 ble det avholdt nytt konsultasjonsmøte der det var enighet om videre prosess for arbeidet.

Sametingsrådet hadde den 15.12.10 politisk møte med helse- og omsorgsministeren Anne Grete Strøm Eriksen og sametingsråd Ellinor Marita Jåma vedrørende rådgivningstjeneste innen helse og sosial for den sørsamiske befolkning med basis i Snåsa kommune. Helse- og omsorgsdepartementet kunne på nåværende tidspunkt ikke gi garanti for når dette kan settes i gang. Helse og omsorgsdepartementet er positive til prosjektet, og vil ta initiativ til dialog med Snåsa kommune og Sametinget. Sametinget vil fortsatt bidra i det videre arbeidet med opprettelse av denne tjenesten.

Etter ønske fra Samisk legeforening hadde Sametingsrådet den 17.1.11 møte med Samisk legeforening om nasjonalt lærings- og mestringssenter for den samiske befolkningen. Samisk legeforening arbeider for opprettelse av et slikt senter, som en del av styrkingen av spesialisthelsetjenestetilbudet til den samiske befolkning.

Sametingsrådet deltok den 25.1.11 på konferanse om nasjonal strategi for bioteknologi. Konferansen var i regi av Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Bioteknologinemda og Norges forskningsråd.

Sametingsrådet ved politisk rådgiver har deltatt som en del av den norske delegasjon på Arktisk råds helseministermøte i Nuuk, Grønland den 16.2.11. Møtet er det første helseministermøte for landene i Arktisk Råd. Temaer som ble drøftet var helsetjenester og helseutfordringer i arktiske strøk, deriblant helse i endring, forebygging av selvmord, rekruttering av fagfolk, bruk av telemedisin, kulturelt tilpasset helsetjeneste. Avslutningsvis ble det underskrevet en erklæring om videre helsesamarbeid i nord.

- Arbeide for at samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten ivaretas

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) vedrørende tilsyn med at samiske barns rett til å ivareta språk og kultur følges opp i fosterhjem og barneverninstitusjoner. Forslag til endringer i forskrift om fosterhjem og i forskrift - om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, var sendt ut på høring med frist 11.1.11. Forslaget ligger nå til behandling i BLD, og Sametingsrådet har meddelt at vi er beredt til å fortsette konsultasjoner i saken.

Sametinget har i samarbeid med fylkesmennene i Nord-Norge og Trøndelagsfylkene startet planlegging av en barnevernkonferanse der tema er "barnevern i et urfolksperspektiv". Første møte ble avholdt 12.1.11. Det ble nedsatt en planleggingsgruppe som skal arbeide videre med konferansen.

- Arbeide for at kriminalomsorgen tilpasses samiske innsattes behov
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å utvikle og tilrettelegge for en helse- og sosialtjeneste som bygger på samisk språk- og kulturforståelse på alle nivå

Virkemidler, helse, sosial og omsorg - søkerbaserte tilskudd

Helse-, sosial og omsorgsprosjekter

- Budsjett kr 2 850 000.

Ved søknadsfristen 1.2.2011 er det innkommet 30 søknader om støtte til helse-, sosial- og omsorgsprosjekter. Samlet søknadssum er kr 7 242 625. Søknadene er under behandling.

Brukerrettede tilbud for eldre samer

- Budsjett kr 500 000.

8 Regionalutvikling

Et forpliktende samarbeid mellom Sametinget og statlige og regionale myndigheter bidrar til å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Hovedmål

- En levende samisk kultur, språk og samfunnsliv i de områdene samarbeidsavtalene gjelder

Strategi

- Skape gode rammevilkår for samisk språk, kultur og samfunnsliv gjennom dialog og samarbeid med regionale myndigheter samt andre relevante aktører

Sametingsrådet har startet arbeidet med en regionalpolitisk melding. Som et ledd i arbeidet med meldingen legger sametingsrådet fram en redegjørelse om lokalt og regionalt samarbeid under dette plenum. Den regionalpolitiske meldingen skal etter planen legges fram for plenum i 2012.

Rapporten til samarbeidsavtalen mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget er ferdigstilt administrativt. Det politiske møtet om avtalen ble holdt i forrige uke. Rapporten ble gjennomgått og godkjent, og partene ble enig om oppfølging for 2011.

Fylkesmannen i Troms avviklet sitt årlige møte med kommunene 11.-13.1.11. Et av temaene på møtet var ”Møte mellom forvaltning og samisk kultur”. Sametingspresidenten var invitert til å holde et innlegg om temaet. Innlegget tok for seg Sametingets rolle og oppgaver knyttet til samarbeid med fylkesmannen og kommunene i Troms. Andre innlegg var knyttet til likeverdighet mellom samisk og norsk kultur, reindrift og næringsinteresser, arealkonflikter, områdestyrenes rolle og erfaringer. Det ble med bakgrunn i innleggene drøftet hvordan fylkesmannen og kommunene for fremtiden skal legge til rette for samarbeid for å ivareta den samiske dimensjonen i behandling av samiske interesser lokalt i Troms fylke. Det ble fra Sametingets side lagt vekt på utfordringer knyttet til næringsutvikling, samisk språk, barne- og ungdomsarbeid, miljø, rettigheter og kulturminner.

I 2008 hadde Sametinget møte med Oslo kommune for å vurdere en samarbeidsavtale mellom partene. Den 24.11.11 hadde Sametingsrådet møte med byråd for kultur og utdanning i Oslo kommune, Torger Ødegaard. Der la man frem hvorfor man ønsket samarbeidsavtale og hvordan man skulle jobbe videre med en eventuell samarbeidsavtale. Partene ble enige om og møtes på nytt i 2011.

Sametingsrådet hadde samarbeidsavtale med Oslo kommune som et av sine temaer under sitt folkemøte i Oslo i desember.

- Styrke det regionale utviklingsarbeidet gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene og de regionale utviklingsprogrammer (RUP)/RUP-partnerskapet
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv

Virkemidler, regionalutvikling

Budsjett kr 4 987 000.

9 Internasjonalt og samisk samarbeid

Sametinget forvalter prinsipielle standpunkt og interesser som fremmes og forsvares på den internasjonale arena. Det er viktig at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivarettatt, og at saker som har betydning for urfolk blir fremmet både nasjonalt og internasjonalt. Det grenseoverskridende arbeidet retter seg blant annet mot nasjonale og internasjonale fora og arenaer som angår FN, nordområdepolitikk, Samisk parlamentarisk råd, Barentssamarbeidet, nordisk samarbeid, arktisk samarbeid, Interreg og EU.

Hovedmål

- Urfolk bestemmer over egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt

Delmål

- Et utstrakt samarbeid mellom samene over landegrensene
- Sametinget er en selvstendig aktør i samspill med andre i det internasjonale arbeidet
- Den internasjonale rettsutviklingen for urfolk er bedret

Strategi

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktuelle aktører styrke rammevilkårene for internasjonalt arbeid og samarbeid

Internasjonal melding

Sametinget vil fornye vår internasjonale melding, som etter planen skal ferdigstilles i 2012. Som et ledd av forberedelsen til denne meldingen, ønsker Sametingsrådet å holde et seminar om Sametingets internasjonale arbeid. Gáldu er invitert til å planlegge og gjennomføre seminaret. Seminaret planlegges avholdt under Sametingets plenumsuke i juni i år.

Politisk kontaktmøte med Utenriksdepartementet

Sametingsrådet hadde sitt halvårige politiske kontaktmøte med Utenriksdepartementet (UD) 16.12.10 i Oslo. Hovedtemaene på de politiske kontaktmøtene er knyttet opp mot nordområdepolitikk, Barentssamarbeidet og Arktisk råd.

På møtet i desember ble blant annet følgende saker tatt opp: Næringsaktivitet i samiske områder, Statskrafts vindmøllepark i Jijnevaerie samebys vinterbeitemarker i Sverige, urfolkstiltak i "Nye byggesteiner i nord", Stortingsmelding om nordområdene, avtale med Russland om grensenært samarbeid, klimamøtet i Cancún, urfolksaker i FN, nasjonal institusjon for menneskerettigheter og Guarani-Kaiowa-indianernes kamp for jord i Brasil.

Oppfølginger av sakene er omtalt under de saksområdene der det er aktuelt.

Bilateralt dialogmøtet mellom Norge og Canada om nordområdene

Sametinget deltok i Norges delegasjon på det faste bilaterale dialogmøtet mellom Norge og Canada om nordområdene. Møtet ble avholdt i Ottawa 8-9.2.11. Temaene for møtet var økosystembasert havforvaltning samt olje og gass i Arktis.

Den første dagen ble det i plenum holdt diverse presentasjoner om havforvaltning og petroleumsaktiviteter i Arktis av innledere fra begge land. Sametinget var ikke blant innleiderne, men i spørsmålsrunden i etterkant av presentasjonene fikk Sametinget anledning til å redegjøre for hvordan konsultasjonsprosedyrene mellom Sametinget og statlige myndigheter fungerer i praksis.

Den andre dagen var det parallelle sesjoner og Sametinget deltok på sesjonen som omhandlet olje og gass. Der fikk Sametinget mulighet for å redegjøre for Sametingets syn på Goliatutbyggingen, herunder den konkrete behandlingen i Sametinget og vedtaket i Sametingets plenum. Dette ble godt mottatt i forsamlingen. Sametinget er fornøyd med deltakelsen på det bilaterale dialogmøtet mellom Norge og Canada om nordområdene.

- Skape gode rammevilkår for internasjonalt samarbeid gjennom dialog og samarbeid med samene over landegrensene og andre urfolk

Styret i Samisk parlamentarisk råd avholdt møte i Tromsø 26.1.11. Det ble det vedtatt at parlamentarikerkonferansen og møtet i Samisk parlamentarisk råd avholdes i Kirkenes i perioden 9. - 11.11.11. Konferansen starter med ett miniseminar 10.11. Det ble videre bestemt at tradisjonell kunnskap blir ett av temaene på parlamentarikerkonferansen. Samisk parlamentarisk råd avholder plenums møte 9.11. Sametinget i Norge tar da over ledervervet i SPR.

Sametinget har høsten 2009 gitt innspill til den norske rapporten til FN's rasediskrimineringskomité (CERD). I begynnelsen av februar i år ble Sametinget invitert av Barne- og likestillingsdepartementet til å delta som observatør i CERD komiteens eksaminasjon av den norske stat den 21-22.2.11 i Genève. Fra Sametinget deltok administrasjonen på departementenes formøte til CERD høringen den 16.2.11.

Forhandlingsarbeidet med Nordisk samekonvensjon starter med første møte 14.-15.3.11 i Stockholm. Norges delegasjon vil formelt oppnevnes før den tid.

President Egil Olli deltok på et koordineringsmøte om norsk - svensk reinbeitekonvensjon mellom sametingene i Kiruna den 11.2.11.

President Egil Olli holdt hilsestale under åpningen av Arctic Frontiers konferansen den 24.1.11 i Tromsø. I løpet av konferansen hadde presidenten møter med USAs ambassadør Barry B. White og statssekretær Erik Lahnstein i Utenriksdepartementet. Her ble urfolksperspektivet knyttet til ressurs- og energispørsmål i arktis, særskilt drøftet. Samt utviklingen av nordområdesenter for klima- og miljøforskning, FRAM.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og videreutvikle Barents urfolkskontor i Lovozero
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kultur og samfunnsliv
- Arbeide for kunnskapsoppbygging om internasjonale konvensjoner som omhandler urfolk, herunder FN's urfolkserklæring

President Egil Olli var tilstedet da FN's spesialrapportør for urfolk, Dr. James Anaya, la frem sin rapport om menneskerettighetssituasjonen for samene i Norge, Sverige og Finland. Framleggingen skjedde gjennom videokonferanse på Universitetet i Tromsø 13.1.11. I presidentens innlegg til spesialrapportøren ble det vektlagt at dette var en historisk dag for samene siden FN for første gang har viet samenes generelle menneskerettighetssituasjon som helhet oppmerksomhet. Olli fremhevet at spesialrapportøren har pekt på flere saksområder som krever oppfølging og har kommet med flere konkrete anbefalinger som er viktige og som må følges opp, herunder situasjonen knyttet til samisk utdanning og en styrking av de samiske språkene. Videre oppfølging av samerettsutvalget i området utenfor Finnmark, forhandlingene om Nordisk samekonvensjon og Kystfiskeutvalgets forslag er andre saker som må følges opp. Sametinget vil oversette FN rapporten til norsk og samisk.

Virkemidler, internasjonalt og samisk samarbeid - direkte tilskudd

Barents urfolkskontor i Lovozero

- Budsjett kr 250 000.

Andre virkemidler, internasjonalt og samisk samarbeid

Internasjonale tiltak

Budsjett kr 100 000.

Interreg- regional andel

Budsjett kr 1 000 000, hvorav kr 600 000 øremerkes til igangsatte flerårige prosjekter.

10 Samiske organisasjoner

Et demokratisk samfunn er avhengig av et aktivt og variert organisasjonsliv. Samiske organisasjoner er viktige aktører i utviklingen av samiske samfunn.

Hovedmål

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk legge til rette for et variert organisasjonsliv

Virkemidler, samiske organisasjoner - søkerbaserte tilskudd

Budsjett 4 201 000

11 Andre virkemidler

Virkemidler til sametingsrådets disposisjon

Frie virkemidler

Budsjett kr 300 000.

Likestillingstiltak

Budsjett kr 300 000.

Oppfølging av institusjonsmeldingen

Budsjett kr 350 000.

Senter for samisk i opplæringen

Budsjett kr 500 000.

Verdde-prosjektet

Budsjett kr 250 000.

Skrive- og lesehjelp for eldre samer

Budsjett kr 250 000.

Prosjekt om samiske leker og pedagogisk materiell til barnehager

Budsjett kr 500 000.

Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

Politiske grupper i Sametinget

Budsjett kr 3 219 000.

Opposisjonens arbeidsvilkår

Budsjett kr 1 013 000.

12 Samefolkets fond

Søkerbaserte tilskudd - Samefolkets fond

Språkutvikling

- Budsjett kr 1 200 000.

Tradisjonell kunnskap - Dokumentasjon og formidling

Budsjett kr 1 300 000.

Litteratur - Samefolkets fond

Budsjett kr 2 000 000.

Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler

Språkprogram

Budsjett kr 800 000.

Dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Budsjett kr 200 000.

13 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Konferanser i regi av Sametinget

Budsjett kr 1 350 000.

Samiskrelatert statistikk i Norge

Budsjett kr 375 000.

Utdeling av priser og stipend

Kultur- og idrettstipend for ungdom

Budsjett kr 100 000.

Forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter

Budsjett kr 1 300 000.

Evalueringer

Budsjett kr 900 000.

14 Driftsutgifter politisk nivå

Budsjett kr 21 774 000.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg

SUPU hadde informasjonsstand under Sálas-fotballcupen i Tromsø 21.-23.1.11. Det ble informert om SUPU, Sametinget, innskriving i Sametingets valgmanntall og om Sametingets stipendordninger for ungdom.

SUPU deltok på sørsamisk opplæringskonferanse 9.-10.2.11. i Trondheim.

Leder av SUPU Johan Vasara deltok og holdt innlegg på Generasjonskonferansen i Nordland 11.-13.2.11. Tema for konferansen var mangfold og inkludering.

15 Driftsutgifter administrativt nivå

Driftsutgifter administrasjon

Budsjett kr 89 300 000.

Spesielle prosjekter

Bedre service til brukerne

Prosjektet er utsatt noe i forhold til det som var planlagt. Midler som blir igjen fra i 2010 blir overført til 2011.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen

Budsjett kr 600 000.

Kvalitetsutvikling i samiske barnehager

Budsjett kr 300 000.

Forprosjekt teaterbygg til Beavváš Sámi Našunálateáhter

Budsjett kr 500 000.

Styret i Beavváš Sámi Našunálateáhter har gått inn for at Statsbygg påtar seg ansvaret for oppføring av teaterbygget og har anmodet Sametinget om å sende oppdragsbrev til Statsbygg.

Ved utsendelse av oppdragsbrev 3.2.11. har Sametingsrådet gitt Statsbygg i oppdrag å forestå planlegging av nytt teaterbygg til Beavváš Sámi Našunálateáhter. Oppdraget vil foreløpig være begrenset til å gjennomføre programmeringsarbeidet. Sametinget har som intensjon at Statsbygg skal stå som ansvarlig for en videreføring av arbeidet frem til ferdig nybygg og senere drift av nybygget. Dette avhenger av at Sametinget og Kulturdepartementet kommer til enighet om at prosjektet inngår og finansieres over husleiefinansieringsordningen.

3 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

Sametingsrådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsmøtet sak 41/10.

Forslag 1: En økologisk bærekraftig oppdrettsnæring

Sametingsrådet er enig med representanten Toril Bakken Kåven om at oppdrettsnæringa må ha strenge regler for bruk av medisiner, arealdisponering og utslipp fra anlegget. I tillegg må oppdrettsnæringa pålegges å gjennomføre tiltak som hindrer fisk i å rømme fra anlegget, samt det å være ansvarlig for gjenfangste rømt fisk.

Sametingsrådet legger til grunn at havbruksnæringen, som andre næringer, må drives på en bærekraftig og miljømessig måte som ikke er til hinder for andre tradisjonelle næringer, eller på en måte som truer det biologiske mangfoldet.

Oppdrettsnæringen har store utfordringer knyttet til rømming, sykdomsspredning og andre miljøpåvirkende årsaker. Det er viktig at næringa og myndighetene i samarbeid etablerer ordninger som på sikt løser disse utfordringene. For å ta vare på det biologiske mangfoldet, er det nødvendige med samspillet mellom nye og tradisjonelle næringer.

Sametingsrådet ønsker at havbruksnæringen nå tar på alvor utfordringene som er knyttet til sykdom, rømming og andre negative miljøpåvirkning og prioriterer forskning og teknologiutvikling som på sikt kan løse de nevnte utfordringene, slik at man kan oppnå en økologisk og bærekraftig oppdrettsnæring i aller deler av Norge.

Forslag 2: Nei til revisorplikt for små aksjeselskap

Representanten Toril Bakken Kåven fremmet en ny sak om å fjerne revisorplikten for små aksjeselskap. Saken er blitt behandlet i Stortinget. I Dokument 8:19 S (2010–2011) ble følgende forslag fremmet 21. oktober 2010:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle revisorplikten for små foretak med en omsetning under 5 mill. kroner.
2. Stortinget ber regjeringen redusere oppbevaringsplikten for regnskapsmateriale fra 10 til 5 år.»

Finansdepartementet fremmet en tilrådning den 17. desember 2010 overfor Regjeringen, og tilrådingen ble godkjent i statsråd samme dag. I proposisjonen til Stortinget (Prop. 51 L (2010–2011)) om Endringer i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisjonsplikt for små aksjeselskaper) går det fram at lovendringen innebærer at aksjeselskaper med driftsinntekter under fem millioner kroner får anledning til å fravelge revisjonsplikten, såfremt de heller ikke har en balansesum som overstiger 20 millioner kroner eller gjennomsnittlig antall ansatte som ikke utfører mer enn ti årsverk. Endringen vil derfor i utgangspunktet innebære administrative og økonomiske lettelser for små selskaper.

Saken er fulgt opp av Stortingets finanskomité den 3.2.2011, som tilrår Stortinget å endre revisjonsplikten.

Sametingsrådet anser med dette saken som løst.

Forslag 3: Endre garnbestemmelsene i Finnmark

Sametingsrådet er opptatt av å ha en optimal forvaltning av fiskeressursene i samiske områder. Tradisjonell kunnskap om blant annet redskapsbruk og bærekraftig forvaltning av fiskevann har bidratt til at de vannene som er i bruk, er blitt høstet på en forsvarlig måte.

Som følge av forvaltningsreformen overtok fylkeskommunen fra 1.1.10 fylkesmannens oppgaver innenfor forvaltning av høstbare ikke-truete arter av innlandsfisk. Denne forvaltningen skjer i samarbeid med kommunene og FeFo. Hva angår muligheten for garnfiske etter innlandsfiske i Finnmark, reguleres det etter lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven). I § 22 heter det blant annet:

”I samsvar med reglene i kapitlet her og innenfor de rammer som følger av annen lovgivning, har de som er bosatt i en kommune i Finnmark fylke, på Finnmarkseiendommens grunn i kommunen rett til fiske etter innlandsfisk med garn”

I den grad de generelle bestemmelsene hindrer utøvelse av garnfiske etter ønsker og behov, kan den aktuelle kommune gi dispensasjon fra regelverket i henhold til § 7 i Forskrift om fiske etter innlandsfisk med garn m.m., Finnmark:

”Kommunen kan etter søknad gi utvisning for fiske med garn, not, ruser og teine i garnforbuds- og garnbegrensingsområder på statsgrunn når det anses biologisk forsvarlig. Utvisning gis i antall garn-, ruse- eller teinedøgn, antall nottrekk eller i form av et fangstkvantum (kg), sammen med en spesifisering av hvilke redskaper som tillates benyttet.”

Slik regelverket er i dag, kan alle som er bosatt i Finnmark drive garnfiske til eget konsum i de områder som er åpnet for garnfiske. Der garnfiske er tillatt, er det regulert som 1 – garnsoner, 3 – garnsoner eller fritt garnfiske. Dagens regelverk forsøker så langt mulig å skape en god balanse mellom fiskeuttak og biologisk kapasitet og mellom ulike brukerinteresser.

Å be om en total gjennomgang av garnfiskebestemmelsene for hele Finnmark for å finne en bedre tilpassning til biologien i det enkelte vann, vil være svært ressurskrevende. Sametingsrådet disponerer ikke slike ressurser. Om det er områder der det ikke er optimal høsting av innlandsfisk, så er det kommunenes ansvar å endre utvisning av fiskevann.

Forslag 4: Etablering av samisk studietilbud ved Høgskolen i Finnmark

Sametingsrådet ser behovet for kompetanse innenfor samisk språk, kultur og historie for lærere og førskolelærere, også i de sjøsamiske områdene i Finnmark. At Høgskolen i Finnmark bør ha et spesielt ansvar for videreformidling av det sjøsamiske aspektet er helt klart.

Ved Høgskolen i Finnmark har de pr. i dag ingen studietilbud innenfor samisk språk. Det finnes heller ikke egne studietilbud innenfor samisk historie, kulturforståelse og kulturformidling..

Høgskolen i Finnmark har planlagt å starte opp et språkstudie høsten 2011 i nordsamisk, som gir 30 studiepoeng. Når det gjelder tilbud i samisk kultur og historie, kan slike tema være en del av ulike fag, blant annet samfunnsfag. Innholdet av det som blir formidlet, er imidlertid personavhengig. For øvrig finnes det et studie kalt ”reindrift og utmark” som gir 10 studiepoeng.

Sametingsrådet har gjort henvendelse til Høgskolen i Finnmark for å invitere til dialogmøte om saken. Høgskolen i Finnmark vil svært gjerne komme i dialog med Sametinget om høyere utdanning i sjøsamiske og norskdominerte områder.

Forslag 5: Arbeidssituasjonen for samiske lærere

Etablering av samisk lærernetverk

Samisk høyskole har på oppdrag fra Sametingsrådet foretatt en utredning om samisk lærernetverk. Utredningen skal være ferdig innen utgangen av februar 2011, og den skal foreslå hvordan etablering av samisk lærernetverk kan gjennomføres og belyse lærernetverkets formål, oppgaver og innhold, organisering, finansiering og rapportering. Utredningen skal også gi en beskrivelse av de samiske skolars utfordringer etter innføring av Kunnskapsløftet – Samisk, med vekt på kompetanseutvikling.

Sametingsrådet vil vurdere hvordan utredningen skal følges opp og vil komme tilbake til saken senere.

Konvertering og høyere lønn for lærere som underviser i og på samisk

KS og Utdanningsforbundet har inngått arbeidstidsavtale i 2009 for undervisningsstillinger i grunnskolen, videregående opplæring og voksenopplæring. Avtalen er forlenget/prolongert fram til 2012. Avtalen omhandler bl.a. ressurser til lærere med byrdefull arbeidssituasjon. Fordeling av ressursen drøftes på den enkelte skole/enhet. Sametinget er ikke part i denne saken.

Ressurs til byrdefull arbeidssituasjon erstatter den tidligere konverteringsordningen.

Kartlegging og evaluering av arbeidssituasjonen for lærere som underviser i og på samisk

Det er etablert en arbeidsgruppe med medlemmer fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, KS og Sametinget som skal se på hvilke utfordringer kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk har ved ivaretagelsen av den samiske befolkningen.

Sametingsrådet vil vurdere hvordan saken kan følges opp overfor statlige myndigheter og eventuelle andre parter.

Forslag 6: Fortelling i skolen

Sametingsrådet er opptatt av at samiske elever får god samisk opplæring. Samisk fortellertradisjon er viktig i formidling av samisk kultur og kunnskap, men fortelling er også viktig undervisningsmetode i formidling av all kunnskap. I læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk står det som første punkt i den samiske læringsplakaten: “ Den samiske skolen og lærebedriften skal: legge tilrette for at elevene/lærlingene får en kvalitetsmessig god opplæring med basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv”

I kapittel “ Motivasjon for læring og læringsstrategier” står det: Skolen skal skape et trygt og inkluderende skolemiljø, der elevene skal oppleve likeverd for eget språk og egen kultur og der elevenes familie, slekt og andre i nærmiljøet er aktive medspillere. Etter Kunnskapsløftet skal det være metodefrihet i skolen, så læreplanene kan ikke pålegge lærere å bruke en bestemt metode. Men i prinsippdelen under kapittel “Læreres og instruktørens kompetanse og rolle” heter det: Det er viktig at lærere har kunnskap om former for sosialisering og metoder for overføring av kunnskap i samisk kultur. Kunnskapsløftet legger vekt på grunnleggende ferdigheter, og fortelling vil være en viktig del i det å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i alle fag.

Fortelling og muntlig bruk av språk er viktige kunnskapselementer både i læreplanen samisk som førstespråk og samisk som andrespråk. I læreplan for samisk som andrespråk er det et hovedområde som heter ”Bevissthet om språk og kultur”, og i beskrivelsen av dette hovedområdet står det: I dette hovedområdet dreier det seg om å se sammenhengen mellom språk og kultur. Overføring av tradisjonell kunnskap fra generasjon til generasjon er sentralt. Den samiske fortellertradisjonen, joik, sanger og salmer, diidat/dijda og ordspråk, skjønnlitteratur, bilde, film og teater er kulturelementer som formidler kunnskaper og verdier.

Det er mange kompetansemål under dette hovedområdet, og også under de andre hovedområdene i læreplanen, som viser hva elevene skal kunne innen emnet fortelling. Det er laget veiledning til læreplan i samisk som andrespråk, hvor fortelling i skolen blir omhandlet.

I læreplan i samisk som førstespråk står det slik under hovedområdet Tradisjonell kunnskap: ”I hovedområdet tradisjonell kunnskap legges det vekt på å utvikle språket knyttet til tradisjonell bruk av begreper og uttrykksmåter. Overføring av tradisjonell kunnskap fra generasjon til generasjon er sentralt. Den samiske fortellertradisjonen, joik, sanger og salmer, diiddat/dijda¹ og ordspråk er en del av den tradisjonelle kunnskapen. Hovedområdet omfatter også hvilke funksjoner verdier som slektstilhørighet, birgejupmi/bierggim/bierkenidh og læring gjennom aktiv deltakelse har hatt og har, og hvordan disse tilpasses og videreutvikles. Også i denne læreplanen går det fram i mange kompetansemål hva elevene skal kunne innen fortelling. I et av kompetansemålene står det for eksempel at elevene skal kunne bruke tradisjonelle fortellinger i eget arbeid.

Sametingsrådet kan ikke se at det er nødvendig å arbeide for at samisk fortelling skal være et eget fag i skolen, da dette er integrert både i prinsipper for opplæringen i Kunnskapsløftet – samisk og i læreplanene for faget samisk.

Det er viktig at lærere som underviser i samisk skole, har den nødvendige kompetansen. Sametingsrådet har gitt midler til Samisk høyskole for å utvikle etterutdanningskurs i forbindelse med implementering av Kunnskapsløftet – Samisk, deriblant om prinsipper for opplæringen – samisk. Sametingsrådet har full tillit til at Samisk høyskole, som utdanner samiske lærere, også ser at fortelling i skolen er et viktig område. Det er avsatt midler til etter- og videreutdanning av lærere i 2011, og det er igangsatt arbeid med å kartlegge kompetansebehovet i den samiske skolen.

Forslag 7: Felles tidspunkt for sametingsvalg

Sametingsrådet har vurdert om det er hensiktsmessig å synkronisere valgperiodene og tidspunkt for gjennomføring av valg til Sametinget i Norge med sametingsvalg i Sverige og Finland.

Sametinget i Norge er meget sentral i utformingen av egen valgordning, både gjennom lov og forskriftsprosess og ved gjennomføring av valg. Sametinget nedsatte blant annet et fagutvalg for å revidere egen valgordning. Endringene trådte i kraft til sametingsvalget i 2009.

Det er pr. i dag meget ulike valgordninger til sametingsvalg i henholdsvis Norge, Sverige og Finland. I Sverige sendes alle stemmesedler hjem til folk, alle stemmene avgis som forhåndsstemmer, og opptellingen skjer først en uke etter valgdagen. I Finland gjennomføres poststemmegivning ved at valgmaterialiet blir sendt til velgerne, og velgerne sender tilbake stemmen innen en frist. Opptelling skjer påfølgende uke. I tillegg er det forskjellig valgår i de tre landene. Norge skal ha neste sametingsvalg i 2013, Sverige i 2014 og Finland i 2011.

Slik valgordningen er i dag, er det i Norge et stort system som kjøres i gang over hele landet, der alle velgerne skal ha mulighet til å avgi stemmer i sine kommuner. Valgordningen i Norge er helt avhengig av kommunenes arbeid med tinglysninger til sine velgere, med å legge ut Sametingets valgmanntall til offentlig ettersyn og med å motta og telle stemmer. Systemet er utarbeidet slik, med henblikk på bred deltakelse over hele landet og et raskt valgresultat.

Vi ser altså at det er meget ulike tradisjoner for valggjennomføring i de tre landene, samtidig som det er helt forskjellige tidspunkt for sametingsvalgene.

Fremover arbeider Sametingsrådet med å få forskriftskompetansen til sametingsvalget. Det er igangsatt et arbeid med å få til et felles valgadministrasjonsverktøy for alle valg i Norge, deriblant sametingsvalget, til bruk for kommunene, listestillere og Sametinget selv. I forlengelse av dette skal det også lages en informasjonsportal, der informasjon om alle valg skal ligge lett tilgjengelig. Sametingsrådet følger også tett forsøkene som gjøres med e-valg, med henblikk på at også dette systemet i fremtiden kan tilpasses sametingsvalget.

¹ Diiddat/dijda – folketro (tradisjoner, skikker, leveregler) om hvordan håndtere ulike situasjoner og fenomener i dagliglivet

Sametingsrådet mener på bakgrunn av dette at det ikke pr. i dag er hensiktsmessig å samkjøre sametingsvalgene. Sametingsrådet mener vi likevel kan løfte spørsmålet som en drøftingssak til SPR, med henblikk på en fremtidig samkjøring, spesielt om den tekniske utviklingen muliggjør dette.

Forslag 8: Trasévalg vei og jernbane

Etter å ha fått en henvendelse fra Voengel Njarke reinbeitedistrikt, sendte Sametingsrådet den 26.8.09 et brev til Samferdselsdepartementet om at det bør vurderes å legge om E6 fra Majavatn til Brenna i Grane kommune, slik at vegen følger sportraseen til Nordlandsbanen. I sitt svarbrev av 10.2.10 sa departementet at dagens utbedring følger Nasjonal transportplan 2010-2019 og at tiltakene utelukkende dreier seg om utbedring av dagens vegtrasé. I tillegg prioriteres å bygge jernbaneunderganger ved Majavatn. Forslaget om å legge strekningen Majavatn – Brenna i ny trasé, vil etter Statens vegvesens kostnadsberegninger være på ca 1 mrd. kr. Samferdselsdepartementet fant det derfor ikke hensiktsmessig å gå videre med forslaget fordi det ikke ligger inne i Nasjonal transportplan.

Forslag 9: Mobildekning og bredbåndsdekning i samiske bosetningsområder

Representant Åge Nordkild fra NSR ber Sametinget ta opp dette med dårlig mobil- og bredbåndsdekning i samiske bosetningsområder gjennom henvendelser til kommuner, fylkeskommuner og stat. Staten har gjennom fylkeskommunene bevilget midler til utbygging av bredbånd og mobilnett. Forutsetningen er imidlertid at kommunene står for 50 % av kostnadene. Sametinget bør derfor be om at staten tar en større andel av kostnadene samt at kommunene bidrar med sin andel.

Representanten sier videre at det er flere (samiske) områder som ikke har tilfredsstillende tilgang til internett og mobiltelefon. Videre at mobildekning og bredbånd er viktige verktøy i infrastrukturen for å opprettholde bosetningen, etablere bedrifter utenom tettbebygde strøk samt tilrettelegge for hjemmekontor. Dessuten gis også samisk språkopplæring i dag i mange tilfeller via internett og lyd/bilde.

Sametingsrådet er enig i at mobil- og bredbåndsdekning kan være viktig for å opprettholde bosetningen i samiske områder. Mobildekning er også noe som er viktig for å ivareta sikkerheten i mange situasjoner. Men vi vil samtidig påpeke at tilgangen til mobiltelefon og internett ikke ene og alene er det som styrer bosetningen, det er også andre faktorer som spiller en viktig rolle.

I dag består mobilmarkedet stort sett av to mobilnett, Telenor og Netcom. Dette betyr at alle selskap innrettet på mobiltelefoni som ikke har egne nett, må leie plass på et av disse to nettene. Men mobilnettene er også under oppgradering. Netcom er i ferd med å oppgradere sitt eget mobilnett slik at 95 % av befolkningen får tilgang til 3G (tredje generasjons mobilnett) og 89 % av befolkningen får tilgang til 4G. Dette nye mobilnettet betyr i praksis høyhastighets mobilt bredbånd til store deler av landet. I tillegg er Tele 2 og Network Norway i ferd med å bygge et eget, tredje mobilnett, som etter den foreliggende planen skal dekke 75 % av husstandene.

I følge tall fra 2009 og 2010 har 99,8 % av befolkningen i Norge mobiltelefondekning. Men fortsatt mangler anslagsvis 200 små bygder og 10 000 husstander fortsatt mobildekning. I følge beregninger fra Telenor, vil det koste ca 3 milliarder å bygge ut et mobilnett som dekker hele Norges landareal. Men så vidt Sametingsrådet vet, så finnes det ingen beregninger eller oversikt som viser spesifikt at samiske områder kommer spesielt dårlig ut når det gjelder dekning, selv om vi vet at deler av den samiske befolkningen bor utenfor tettbebygde strøk.

Sametingsrådet mener at utbygging av denne typen av infrastruktur, er noe som det offentlige systemet skal ta seg av, spesielt i de områder der inntjeningspotensialet for de opererende selskapene forventes å være noe mindre. Vi forventer derfor at staten med kommuner og fylkeskommuner tar sitt ansvar og bidrar til at utbyggingen av mobilnett og bredbånd blir tilfredsstillende for alle husstander i Norge. Vi vil derfor følge dette opp ved første anledning i forbindelse med møter med rette departement.

Forslag 10: Kritisk for sørsamene - rovdyra truer grunnlaget for næringer og kultur

Sametingsrådet er klar over den kritiske situasjonen den sørsamiske reindriften står ovenfor på grunn av et stort rovviltpress og store utfordringer i forbindelse med ulike typer arealinngrep i reindriften områder. Sametingsrådet ser også at disse utfordringene medfører menneskelige belastninger.

Sametingsrådet avholdt et rovviltseminar 10. og 11. november 2010 på Stjørdal, der reindriften, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet og forskningsfeltet var invitert som deltakere. De opplysningene som framkom der, har gitt et godt kunnskapsgrunnlag for Sametingsrådets videre arbeid.

Sametingsrådet er i konsultasjoner med MD, FAD og LMD om tiltak i forbindelse med oppfølging av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr-reindrift i Nord-Trøndelag.

Sametingsrådets utgangspunkt er at disse konsultasjonene skal komme alle de rovviltutsatte reinbeiteområdene til gode. Sametingsrådets mål er å sørge for at MD til fulle forstår hvilke utfordringer reindriften har i rovviltutsatte områder, og at MD har en forpliktelse overfor samiske næringer, og et særlig ansvar i forhold til den sørsamiske reindriften, som nå er sterkt truet.

Målet for Sametingsrådet er at rovviltuttakene skal føre til at bestandsmålene nås raskt, og at forvaltningen av rovvilt skjer på en slik måte at reindriften får en bærekraftig utvikling. Ytre press, som arealinngrep og rovvilttap, medfører menneskelige belastninger.

Sametingsrådet har innledet samarbeid med Samisk nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsevern for å få økt kunnskap. Sametingsrådet ser det som sin oppgave å være talerør overfor sentrale myndigheter. Det er viktig at denne problematikken blir løftet opp, og at regjeringen er med på å ta grep for å forbedre situasjonen for reindriften.

Sametingsrådet arbeider kontinuerlig for å synliggjøre og understøtte reindriften sine behov og rettigheter i arealplanprosesser. Sametinget har fått en utvidet rolle i plan- og bygningsloven, i form av innsigelsesmyndighet i forhold til sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur og næring.

Sametingsrådet kjører flere prosesser for å påse at planer som påvirker reindriften sine behov og som omfattes av resurslover (minerallov, energilov) og plan- og bygningslov, skal ta hensyn til næringens behov for fortsatt drift og utvikling. Sametingsrådet følger opp kommunenes arealplaner i større grad enn tidligere.

Sametingsrådet skal følge opp utfordringene i rovviltpolitikken med et nytt seminar i 2011, der hele rovviltpolitikken i alle næringene skal være i fokus. Rådet vil også bemerke at Sametinget har oppnevnt representanter i de nordligste rovviltregionene. På den måten sikrer rådet at Sametingets rovviltpolitikk iverksettes i på regionalt nivå.

Forslag 11: Rådgivertjeneste for samisk ungdom i sør-samisk område

Sametingsrådet har allerede foreslått igangsettelse av tiltak for å få opprettet en rådgivningstjeneste for samisk ungdom i sørsamisk område. Dette er tenkt som et samarbeid mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område.

Dette er tiltak 34 "Rådgiving på videregående skoler i sørsamiske områder" i handlingsplanen for samiske språk – status 2010 og videre innsats 2011.

Tiltak 34. Rådgiving på videregående skoler i sørsamiske områder

Sametinget vil ta initiativ overfor aktuelle fylkesmenn for å få igangsatt et samarbeidsprosjekt angående rådgivningstjeneste i videregående opplæring i sørsamisk område.

Ansvarlig: Sametinget og de aktuelle fylkeskommunene

Forslag 12: Oversetting av boken om Jakob Dærga

Det sørsamiske språket er i en særlig utsatt stilling. Sametingsrådet er derfor opptatt av å støtte opp om tiltak som bidrar til å synliggjøre og fremme sørsamisk språk. En oversettelse og utgivelse av boka om Jakob Dærga på sørsamisk vil være ett slikt tiltak.

Sametingsrådet stiller seg derfor positiv til å vurdere en søknad om støtte til tiltaket fra et forlag/utgiver når den eventuelt foreligger. Rådet vil se det som en styrke for realiseringen av prosjektet om en får en eller flere av de aktuelle fylkeskommunene med på finansieringen av prosjektet.

Forslag 13: eHelse i et samisk perspektiv

For samiske pasienter er det av stor betydning å møte et helsevesen som har språklig og kulturell kompetanse. Sametingsrådet arbeider aktivt i forhold til sentrale aktører i helsetjenesten for å nå målet om en likeverdig helse- og sosialtjeneste for samiske pasienter. Samhandlingsreformen har perspektiver for utforming av fremtidens helsetjeneste. En fremtidig helsetjeneste må kunne bruke moderne digitale verktøy i sin behandling av pasientene. I den sammenheng er en eHelse-satsing en mulighet for å kunne gi samiske pasienter en likeverdig helse- og sosialtjeneste. Sametingsrådet er i konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen. Muligheten for å utvikle et eHelse- tilbud for samiske pasienter er derfor et innspill som Sametingsrådet vil ta med seg i de videre konsultasjoner.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører	Åge Nordkild
		Miriam Paulsen
		Geir Tommy Pedersen
	Egil Olli	
2	Aili Keskitalo	Jørn Are Gaski
		Egil Olli
		Marie Therese Nordsletta Aslaksen
	Aili Keskitalo	
3	Willy Ørnebakk	Geir Tommy Pedersen
		Silje Karine Muotka
		Åge Nordkild
	Willy Ørnebakk	
4	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk
		Jørn Are Gaski
	Geir Tommy Pedersen	
5	Marit Kirsten Anti Gaup	
6	Olaf Eliassen	Gunn-Britt Retter
	Olaf Eliassen	
7	Per Andersen Bæhr	
8	Inga-Lill Sundset	Mariann Wollmann Magga
9	Elin Kristine Henriksen	
10	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
11	Gunn-Britt Retter	
12	Mariann Wollmann Magga	

13	Ellinor Marita Jåma	
14	Vibeke Larsen	
15	Aili Keskitalo	
16	Kirsti Guvsám	Jørn Are Gaski
		Willy Ørnebakk
	Kirsti Guvsám	
17	Geir Tommy Pedersen	
18	Marianne Balto	
	Egil Olli, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 18.11. 2010 - 18.02. 2011 til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.03.11 kl. 12.05

Åšši/Sak SP | **003/11**

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-012.39

11/451

Saken påbegynt 08.03.11 kl. 13.25

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.02.2011	Representant Åge Nordkild, NSRs sametingsgruppe	De samiske kulturdager i Bjerkvik
2	28.02.2011	Representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Merutgiftene som kommuner med samisk befolkning har dekkes over statsbudsjettet
3	28.02.2011	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Besøk i Amazonas
4	01.03.2011	Representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe	Samisk hus i Oslo
5	01.03.2011	Representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Gratis læremidler til barnehager og skoler

II Spørsmål og svar

Spørsmål 1 fra representant Åge Nordkild, NSRs sametingsgruppe

De samiske kulturdager i Bjerkvik

De samiske kulturdager i Bjerkvik "Beaivvealgu", har årlig i 12 år vært arrangert som markering av samisk nasjonaldag 6. februar. Arrangementet har pleid å gå over 3 - 4 dager. Arrangør av Beaivvealgu har vært sameforeningen Nissolbmojoavku i Vassdal/Bjerkvik.

En stor del av deltakerne på arrangementet har vært barn og unge fra barnehagene og skolen i Bjerkvik og Gratangen. Og også mange voksne har i disse 12 årene besøkt arrangementet. Beaivvealgu har vært et meget stort bidrag til å synliggjøre samisk kultur i Indre Ofoten og Sør Troms.

Men i år ble ikke de samiske kulturdagene i Bjerkvik, Beaivvealgu, arrangert. Årsaken er, ifølge lederen av Nissolbmojoavku, sendrektig søknadsbehandling i Sametinget. Søknadsfristen for midler til slike arrangement er 1.februar. Og ifølge lederen i Nissolbmojoavku har det vært slik at tildelte midler ikke har kommet før ut på høsten, 7 - 8 måneder etter arrangementet. For å kunne gjennomføre arrangementet har lederen vært nødt til å ta opp privat lån i bank inntil tildelte midler ble utbetalt til foreningen. Men nå er det stopp. Nissolbmojoavku kan ikke fortsette å arrangere Beaivvealgu på denne måten.

Mitt spørsmål til Sametingsrådet er da:

Er Rådet klar over denne situasjonen? Har Rådet noen strategi for framtiden slik at de samiske kulturdagene i Bjerkvik, Beaivvealgu, kan gjenoppstå slik som tidligere?

Svar til spørsmål 1:

I 2011 har ikke Sametinget mottatt søknad fra Beavveálggu som gjelder støtte til gjennomføring av de samiske kulturdager i Bjerkvik noe Sametingsrådet beklager på det sterkeste.

Når det gjelder gjennomføring av de samiske kulturdagene i 2010 har Beavveálggu i sak DSK 200/10 fått innvilget tilskudd inntil kr. 150 000 til gjennomføring av de samiske kulturdagene i Bjerkvik i forbindelse med gjennomføring av feiring av nasjonaldagen 6.februar 2010. Samlet kostnadsramme for prosjektet var kr. 229 600, og forutsatte at man også fikk tilskudd hos 3 andre aktører

Prosessen med utbetaling av støtten har trekt litt ut i tid, fordi saken ikke ble behandlet før i første møte i tilskuddsstyret som dessverre ikke var berammet før til midten av april 2010. Første del av tilsagnet ble utbetalt ikke lenge etter at saken var behandlet i tilskuddsstyret. Videre tilsier vilkårene at den andre delen (50%) av tilskuddet ikke utbetales før prosjektet er ferdigstilt m.h.t at prosjektrengskapet og tilhørende rapport skal innsendes og godkjennes av Sametinget. Det er m.a.o opptil søker å innlevere prosjektrengskap og rapport for å få utbetalt den andre delen av tilskuddet. Rapport og regnskap ble sendt Sametinget i august 2010 hvor deretter 2 del av tilskuddet ble utbetalt.

Når det gjelder konkret søknaden til Beavealgu, er derfor rutineene fulgt mht. til utbetaling og er gjort i tråd med vilkårene som framgår av Sametingets budsjett 2010, vedtatt av Sametingets plenum i sak 45/09.

Sametingets plenum har videre i sak 049/10 lagt ned Sametingets tilskuddsstyret med virkning fra og med 31.12.2010. Av vedtaket framgår det at tilskuddsforvaltningen skal forvaltes av Sametingsrådet eller den Sametingsrådet delegerer myndighet til. Sametingsrådet har derfor bestemt at tilskuddssaker kan behandles ukentlig, dersom behovet tilsier det. Sametingsrådet presiserer at når det gjelder utbetalinger og rutineene knyttet til disse, er det Sametingets budsjett som legger føringene, for hvordan dette skal skje. Med dette som utgangspunkt regner Sametingsrådet at behandlingstiden i behandling av enkelte søknader vil bli kortere. Likeledes vil siste del av tilskuddet på 50 % først bli utbetalt når prosjektet er gjennomført, utgiftene dokumentert og prosjektrapport foreligger.

Når det gjelder fremtidige strategier har Sametingsrådet tidligere i institusjonsmeldingen tatt for seg festivalen Beavveálggu hvor festivalen i fremtiden vil kunne vurderes for direktetilskudd hvis en sammenslåing med Várdoáiki finner sted. I meldingen foreslås det ulike tiltak som berører de enkelte institusjonene direkte hva gjelder styreoppnevninger, organisasjonsform, sammenslåinger, og at tiltakene skal følges opp i dialog mellom de enkelte institusjonene og Sametinget. Det er i den forbindelse avsatt midler i budsjettet for 2011 til oppfølging av institusjonsmeldingen.

Spørsmål 2 fra representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Merutgiftene som kommuner med samisk befolkning har dekket over statsbudsjettet

I forbindelse med Stortingets behandling av kommuneproposisjonen 2001 sa flertallet i Stortingets kommunal- og forvaltningskomite følgende:

"Fl e r t a l l e t ber på denne bakgrunn departementet i forbindelse med statsbudsjettet for 2011 vurdere hvordan man bedre kan gi kommuner med samisk befolkning bedre rammebetingelser for å ivareta sine nasjonale og internasjonale forpliktelser, spesielt med hensyn til hvordan språklige og kulturelle behov ivaretas i velferdstilbudet."

Dette spørsmålet er aktuelt i forbindelse med Sametinget behandling av tospråklighetstilskuddet, men omfatter også kommuner som ikke i dag er inkludert i forvaltningsområdet for samisk språk, men f.eks. har mange elever med samiskopplæring. Økonomien i de samiske kommunene var også et tema i forbindelse med Sametingets rapport til ILO i 2008, nettopp fordi kommunene ikke greier å følge opp nasjonale og internasjonale forpliktelser overfor samene.

Vi registrer at KS Finnmark lenge har arbeidet aktivt for å følge opp dette. Hva har Sametingsrådet gjort for å medvirke at de merutgiftene som kommuner med samisk befolkning har dekket over statsbudsjettet?

Svar til spørsmål 2:

Kommunene og fylkeskommunene får dekket merutgiftene til tospråklighet gjennom tilskudd fra Sametinget og tilskudd til samisk i grunnopplæringen fra fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet.

Sametingets rammeoverføring fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet er for liten. Sametinget har derfor begrensede muligheter for å øke tilskuddet til kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametingspresident Egil Olli hadde i februar 2011 møte med finansminister Sigbjørn Johnsen og fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud. Tema for møtet var budsjettbehov 2012, og presidenten la vekt på at det er behov for å øke tospråklighets-tilskuddet. Budsjettbehovene ble også tatt opp i sametingsrådets møte med statssekretærene i januar 2011, og med Stortingets kommunal- og forvaltningskomité i november 2010.

Utdanningsdirektoratet har evaluert tilskuddsordningen til samisk i grunnopplæringen. Evalueringen konkluderte med at dagens ordning ikke gir kommunene en god nok dekning av utgiftene. Sametingsrådet har på bakgrunn av evalueringen bedt Kunnskapsdepartementet om å endre ordningen.

En arbeidsgruppe med medlemmer fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet la i januar 2011 fram en rapport om fag- og timefordeling for elever som har samiskopplæring. Sametingsrådet vil følge opp rapporten, og tilskuddet til samisk i grunnopplæringen vil bli vurdert i sammenheng med fag- og timefordelingen.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe med medlemmer fra Kommunenes sentralforbund (KS), fagdepartementene og Sametinget. Arbeidsgruppen skal se på samiske forhold i kommunene. For sametingsrådet vil det være naturlig at arbeidsgruppen vurderer tospråklighetstilskuddet til kommunene og tilskuddet til samisk i grunnopplæringen.

Sametingspresidenten og fylkesordføreren i Finnmark Runar Sjøstad har i felles brev av 28.2.2011 til Kunnskapsdepartementet, fremmet forslag om endring av refusjonsordningen for samiskopplæring i de videregående skolene. Det foreslås å justere refusjonsmodellen slik at hver virksomhet teller som en selvstendig enhet.

Spørsmål 3 fra representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Besøk i Amazonas

Sametingspresidenten var i 2010 på en lang reise i Sør-Amerika sammen med en delegasjon fra Stortinget, og besøkte bl.a. Amazonas. Sametingspresidenten kunne etterpå fortelle hvor mye han hadde lært, så spesielt om urfolks sårbare situasjon i disse områdene.

Vi får gjentatte rapporter om overgrep mot urfolk i Amazonas både fra myndigheters og industriselskapers side, nå sist i forbindelse med Belo Monte-utbyggingen, som berører mange urfolksgrupper i området.

Hvordan har Sametingspresidenten fram til nå brukt og framover tenkt å bruke den kunnskapen han har fått på denne reisen for å bidra til at urfolkene i området blir hørt, og hvordan bidrar Sametingspresidenten til at Stortingetspresidenten følger opp de signalene han kom med, sist på sitt besøk på Sametinget?

Svar til spørsmål 3:

Det er riktig at sametingspresidenten besøkte bl. a. Diauarum, en indianerlandsby inne i Xinguterritoriet, under de første dagene av reisen i Brasil. Her møtte delegasjonen med representanter for ATIX som er hovedorganisasjonen for indianerne innen Xinguterritoriet. Hovedtema under møtet med disse representantene var de store konsekvenser som en demping og regulering av Xinguelven ville medføre. Dette temaet ble derfor tatt opp senere under møter med parlamentarikere i Brasilia. Vår oppmerksomhet og intervensjon har åpenbart ikke hatt noen innflytelse på utfallet. Vi fikk vite umiddelbart etter vår hjemkomst at de Brasilianske folkevalgte hadde vedtatt utbyggingen. Dette var tredje gang denne saken hadde blitt behandlet av parlamentet. Det har blitt lagt avgjørende vekt på kraftbehovet for å tilfredsstill

den industrielle utvikling som nå pågår i landet. Brasiliansk økonomi har den høyeste vekst i Sør-Amerika, hvor også utenlandsk kapital strømmer til og vil ha sitt utbytte.

Den utviklingen som vi her er vitne til står sentralt i Sametingets arbeid med å påvirke industriens etiske retningslinjer (corporate responsibility) både her i landet, i Norden og internasjonalt. Vi har som målsetting å kunne motvirke at urfolks interesser blir ofret til fordel for store kapital- og industrielle interesser. Derfor kunne ikke Sametinget akseptere den nye mineralloven. Derfor har Sametinget ved direktøren bedt om møte med Statkrafts konserndirektør for å understreke de negative konsekvenser av vindkraftanleggene i Jiengevarre sameby i Jämtland i Sverige.

Det pågår nå prosesser om internasjonale retningslinjer om industriens etiske ansvar både i regi av FNs menneskerettighetsråd hvor utenriksministeren, i henhold til opplysninger gitt i Stortinget for to uker siden, opplyser at Norge har en aktiv rolle. Likeså pågår det tilsvarende prosesser innen OECD. Sametinget vil i samarbeid med andre urfolk søke å påvirke disse prosessene med sikte på å forsterke urfolks menneskerettigheter, rettigheter til sine tradisjonelle områder og retten til å utøve sin innflytelse i slike spørsmål ved respekt for prinsippet om at urfolk skal ha rett til å bestemme over sin egen utvikling, herunder betingelsen om at dette kan skje kun på bakgrunn av et fritt og på forhånd informert samtykke (free prior and informed consent).

Spørsmål 4 fra representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe

Samisk hus i Oslo

I institusjonsmeldinga stod følgende om Samisk hus i Oslo. "Sametingsrådet anser det som formålstjenlig at det ved budsjettarbeidet for 2009 vurderes å henvise disse institusjonene til en egen styrket søkerbasert ordning."

Så langt kan ikke jeg se at dette er fulgt opp, men synes sametingsrådet dette fortsatt er en formålstjenlig løsning for Samisk hus i Oslo?

Vurderer sametingsrådet andre alternativer for Samisk hus i Oslo?

Svar til spørsmål 4:

Samisk hus i Oslo er gitt direkte bevilgning over Sametingets budsjett for de siste årene, og i budsjettet for 2011 er det vedtatt at bevilgningene er gitt som direkte bevilgning.

Samisk hus i Oslo er i dag organisert som en forening. I institusjonsmeldinga er det signalisert at samiske kulturhus bør få en mer fast organisering, fortrinnsvis som stiftelser, før direkte bevilgninger gis som fast ordning.

Samisk hus i Oslo har i all hovedsak greid å holde aktivitetsnivået oppe og av den grunn har man ikke vurdert å overføre de på søkerbasert ordning. Det er også blitt informert om at det foregår ett omorganiseringsarbeid, som Samisk hus i Oslo sjøl har tatt initiativ til, med tanke på en mulig omorganisering fra forening til selskap. Også dette i henhold til institusjonsmeldinga.

Sametingsrådet vil følge opp Samisk hus i Oslo med hensyn til omorganisering, der blant annet Sametinget vil kreve styremedlemmer i organisasjonens styre.

Spørsmål 5 fra representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Gratis læremidler til barnehager og skoler

I 2009 ble det inngått avtale mellom Sametinget og flere samiske forlag om gratis læremidler til barnehager og skoler. Dette gjelder blant annet forlagene ČálliidLágáduš, DAT, Idut og Davvi Girji. Hvorfor er lulesamiske læremidler og forlag nedprioritert?

Svar til spørsmål 5:

Sametinget nedprioriterer ikke lulesamiske læremidler. I Sametingets budsjett er det presisert at lulesamiske og sørsamiske læremidler prioriteres. Største utfordringen når det gjelder lulesamiske læremidler, er mangel på læremiddelforfattere.

De samiske forlagene som Sametinget har gjort avtaler med, har produsert lulesamiske læremidler og disse er gratis for skoler som gir opplæring i eller på samisk og barnehager med samiske barn. Det er ialt 34 titler. Det blir også produsert læremidler på lulesamisk som vil være fritt tilgjengelig på nettet. Sametinget har i 2009 igangsatt pilotprosjektet Drag skole som ressurskole for utvikling av lulesamiske læremidler. Skolen arbeider med å utvikle læremidler. Pilotprosjektet blir evaluert i år. Sametinget har kommet med tilbud til Bahko angående gratis læremidler, men avtalen er ikke sluttført. Det skal være et møte med Báhko i løpet av våren. På møtet vil kjøp av læremidler som Báhko har på lager bli tatt opp på nytt. Dessuten vil Sametinget drøfte Bahkos utfordringer med å ferdigstille gamle læremiddel prosjekter.

III Votering

Av 39 representanter var 27 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Åge Nordkild	
	Egil Olli	
	Åge Nordkild	
	Egil Olli	
2	Aili Keskitalo	
	Vibeke Larsen	
	Aili Keskitalo	
	Vibeke Larsen	
3	Silje Karine Muotka	
	Egil Olli	
	Silje Karine Muotka	
	Egil Olli	
4	Kirsti Guvsám	
	Vibeke Larsen	
	Kirsti Guvsám	
	Vibeke Larsen	
5	Miriam Paulsen	
	Láilá Susanne Vars	Jørn Are Gaski
	Miriam Paulsen	
	Láilá Susanne Vars	

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.03.11 kl. 14.20

Åšši/Sak SP | **004/11**

Kunngjoring av nye saker

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

11/452

Saken påbegynt 08.03.11 kl. 14.20

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	07.03.11	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Behov for endring av forskrift til opplæringsloven
2	07.03.11	Representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe	Foringstilskudd til marin fangst
3	07.03.11	Representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Stipendordninger for studenter som tar utdanning innen duodji
4	07.03.11	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Samisk brukerundersokelse
5	07.03.11	Representant Rolf Johansen, NSRs sametingsgruppe	Justering av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning
6	07.03.11	Representant Anne Helene Saari, APs sametingsgruppe	Samisk kulturhistorie - i en mer utfyllende form - inn i grunnskolepensum
7	07.03.11	Representant Ragnhild Melleby Aslaksen, APs sametingsgruppe	Samisk språk - undervisning av samiske barn og unge
8	07.03.11	Representant Mariann W. Magga, APs sametingsgruppe	Rovdyr
9	07.03.11	Representant Olaf Eliassen, Árja	Sametinget bør støtte opp om flerbrukskus i Kautokino
10	07.03.11	Representant John Kappfjell, APs sametingsgruppe	Gjennomgang av Norges lover for å se på at disse er i samsvar med Norges forpliktelser overfor sitt Urfolk
11	07.03.11	Representant Inga-Lill Sundset, APs sametingsgruppe	Likestill forlagstøtten til samiske og nynorske forlag
12	23.02.11	Representant Hans J. Eriksen, Fremskrittspartiet	Stemmeberettigede til sametingsvalget

II Forslag

Forslag 1, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Behov for endring av forskrift til opplæringsloven

I forskrift til opplæringsloven kapittel 17 fremkommer det følgende:

Elever i grunn- og videregående opplæring har rett til tilgang på læremiddel på både nynorsk og bokmål, det gjelder jfr. Forskriftens §17-1 ett krav om språklig parallellitet for «læremiddel som skal brukast regelmessig i opplæringa og dekkjer vesentlege delar av kompetansemåla eller er viktig for dei grunnleggjande ferdigheitene i læreplanen for fag i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.» Et tilsvarende krav om språklig parallellitet gjelder ikke for læremidler på samisk.

I forskriftens §17-3 stadfestes skoleeiers ansvar for å sikre at retten til læremiddel på egen målform oppfylles. Opplæringslovens §9-4 omhandler også krav til læremidler og målform.

Sametinget må derfor utrede om et tilsvarende krav om språklig parallellitet også bør omfatte samisk språk. Skoleeiers ansvar for å sikre samiske læremidler til bruk i undervisning i og på samisk bør lovfestes.

Forslag 2, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

Føringstilskudd til marin fangst

NSR er kjent med at det fortsatt er problemer for en del fiskere ved levering av fangst. For andre fiskere kan det være uforholdsmessig lang transport, dette medfører ekstrakostnader og økt tidsbruk for den enkelte fisker. NSR ber derfor at sametingsrådet snarest engasjerer seg i saken. Sametingsrådet må bidra til å sikre et tilstrekkelig føringstilskudd for frakt av marin fangst.

Forslag 3, representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Stipendordninger for studenter som tar utdanning innen duodji

Sametinget har i dag stipendordninger for elever som tar duodji på videregående nivå, mens det ikke finnes noen stipendordninger for studenter som studerer duodji på høyskole nivå. For å stimulere at flere utdanner seg innenfor duodji bør Sametinget etablere stipendordninger for studenter som tar duodji på bachelor nivå.

Forslag 4, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Samisk brukerundersøkelse

Det er nødvendig å få gjennomført en samisk brukerundersøkelse både i forhold til bruk av tjenester gitt fra kommune og fylkeskommune samt statlige tjenester. Undersøkelsen bør gjennomføres snarlig for å få bedre kunnskap om hvordan samiske brukere av offentlige tjenester oppfatter tjenestene og tilretteleggingen for disse i et samisk perspektiv.

Undersøkelsen bør evt. gjennomføres i samarbeid med offentlige myndigheter, og bør gjennomføres både innenfor og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Forslag 5, representant Rolf Johansen, NSRs sametingsgruppe

Justering av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning

NSR ber Sametingsrådet vurdere endring av tilskuddsreglene for søkerbaserte tilskudd for næringsvirksomhet, med det formål å redusere egenkapitalbehovet.

Sametingets ordning for søkerbaserte tilskudd har hittil vært praktisert ut fra bestemmelser i EØS-området som setter tak for prosentvis offentlige deltakelse i næringsprosjekter.

De små bedriftene innen det samiske bosettingsområdet særpreger næringslivet, og utgjør en vesentlig del av grunnlaget for bosettingen og er viktig for bevaring av samisk kultur. Samtidig ser man at den negative befolkningsutviklingen i samiske områder betinger tiltak for å snu trenden.

Tatt i betraktning at næringslivet i disse områdene er preget av stor mangel på kapital, i likhet med næringslivet for øvrig i Nord-Norge, vil tiltak for reduksjon av egenkapitalbehovet være verdifullt. Tilskuddet fra Sametinget bør vurderes å kunne økes innenfor en lav total kostnadsramme. Ordningen bør avklares med Innovasjon Norge, for å sikre at hensikten blir opprettholdt.

Forslag 6, representant Anne Helene Saari, APs sametingsgruppe

Samisk kulturhistorie - i en mer utfyllende form - inn i grunnskolepensum

I vårt samfunn er det stor mangel på allmenn kunnskap om samisk kulturhistorie, det ser man tydelig i de siste tids media-oppslag. Mye av misoppfatningen kunne vært unngått om samfunnet hadde hatt bedre

tilgang til fakta om samisk kultur allerede i skolealder, der både eldre samisk kulturhistorie og dagens situasjon blir utdypt og fremstilt slik nåtiden er.

Samfunnet vil da få en naturlig aksept og forståelse for at samisk språk- og kultur er en del av den norske kulturarven, og dermed vært stolt av og se på det samiske som en berikelse i norsk samfunn som en del av Norges historie og kulturarv.

Sametinget må være en pådriver til å få inn samisk kulturhistorie – i en mer utfyllende form basert på eldre historie og nyere forskning - inn i grunnskolepensum, i fagplaner og læremidler. Denne kunnskapen - samisk kulturkompetanse - må også inn som en del av allmennlærer utdanningen.

Ber om at Sametingsrådet tar initiativ til utforming av en fagplan om samisk kulturhistorie blir realisert, som da skal inn i ulike fagsektorer i grunnskolepensum, og i allmennlærerutdanningen, og påvirke at det settes i gang en prosess med å fornye informasjonsmateriell og fagplaner.

Sametinget jobber for å fremme samisk språk og kultur, og ser viktigheten av at kunnskap om det samiske blir en allmennkunnskap der man er inneforstått med at det samiske er en del av den Norske kulturarven.

Forslag 7, representant Ragnhild Melleby Aslaksen, APs sametingsgruppe

Samisk språk – undervisning av samiske barn og unge

Sametinget er bekymret over den sterke og alvorlige nedgangen i antallet barn som får samiskopplæring i grunnskolen og nedgangen i antallet barn i samiske barnehager.

Sametinget konstaterer at det fortsatt er stor mangel på samisk språklige kompetansepersonell på ulike fagområder til å møte dagens og morgendagens utfordringer i forhold til:

- å sikre den rettmessige undervisning av samiske barn og unge i både barnehage, grunn- og videregående skole.

Sametinget ber Sametingsrådet sette fokus på dette området gjennom utvikling/forsterking av tiltak og virkemiddelbruk slik som forbedring av blant annet grunnfinansiering av samisk undervisning i grunn- og videregående skole samt mulighetene til å bruke og samtidig styrke samisk språk i barnehagene.

Forslag 8, representant Mariann W. Magga, APs sametingsgruppe

Rovdyr

I mange områder er dokumentert rovviltbestand over dobbelt så stor som Stortingets vedtatte bestandsmål. Det må snarest settes inn nødvendige tiltak for å redusere rovviltbestandene til vedtatt nivå.

Den nyeste forskning dokumenterer at gaupa har en drapstakt på rein som overgår alt som tidligere har vært kjent. Mens gaupa i sør i hovedsak dreper rådyr så er det i reindriftsområdene rein som drepes av gaupa. Det er dokumentert enkeltgauper som tar rein oftere enn annenhver dag.

Tapene er svært vanskelig å dokumentere, og det er store stridigheter om erstatningsordningene.

Forvaltningen av gaupe i Norge må endres, og legges opp slik som forvaltningen av ulv, dvs. sør for reindriftsområdene.

Det må også settes i gang en forvaltning av kongeørn. Det er pr i dag fraværende.

Forslag 9, representant Olaf Eliassen, Árja

Sametinget bør støtte opp om flerbrukshus i Kautokeino

Árjas sametingsgruppe meder det er viktig at Sametinget støtter opp om planene om et flerbrukshus/bygdehus i Kautokeino.

Vi er kjent med at det foreligger konkrete planer om et flerbrukshus som skal kunne benyttes til barkedåp, bryllup, konfirmasjoner og liknende. Kautokeino mangler i dag et slikt hus og behovet er stort for et bygg som skal huse ulike kulturelle arrangementer i tillegg til arrangementer som nevnt foran. Nåværende kulturhus i Kautokeino er i svært liten grad egnet for ulike kulturelle arrangementer, nåværende bygg i Kautokeino har verken kjøkken eller andre fasiliteter som kreves for å avholde ulike typer arrangementer.

Árjas sametingsgruppe oppfordrer Sametingsrådet å avholde møte med Kautokeino kommune og med styret for bygdehuset/flerbrukshuset for å få presentasjon av prosjektet. Vi mener det er naturlig at Sametinget går inn med midler til et slikt flerbrukshus, da befolkningen i Kautokeino i flere tiår har arbeidet for å få på plass et slikt bygg i bygda.

Forslag 10, representant John Kappfjell, APs sametingsgruppe

Som medlem av Samerettsutvalget II ser jeg behovet for

Gjennomgang av Norges lover for å se på at disse er i samsvar med Norges forpliktelser overfor sitt Urfolk

1. Samerettsutvalget II hadde fokus primært på landrettigheter, øvrige lover omhandler samfunnsspørsmålet av stor eller direkte betydning for samene ble ikke behandlet.

Sametinget bør sette ned et ekspertutvalg med mandat til å gjennomgå Norges lover, som ikke ble gjennomgått av Samerettsutvalgene, og fremme forslag om nødvendig lovendringer

2. Vurdere behov for ny lovgivning i tilfelle dette er nødvendig;

- vurdere ut fra samisk forhold av språklig, kulturell eller samfunnsmessig betydning,

- eller for å ivareta og beskytte samiske rettigheter av materiell så vel som immateriell karakter etablert ved sedvane eller alders tids bruk,

- eller som anses nødvendig å inkorporere i norsk lovgivning for å sikre rettigheter som tilkommer samene som urfolk i samsvar med internasjonalrett slik dette framkommer av internasjonale konvensjoner i Norge er rettslik forpliktet til eller av internasjonal sedvanerett

3. Sametinget fremmer forslag om nødvendig lovendringer overfor ansvarlig fagdepartement, eventuelt direkte til Stortinget.

Sametingets vedtak er nødvendig for å synliggjøre overfor Regjeringen behovet for fortsatte rettslige utredninger, og mest hensiktsmessig ved opprettelse av et nytt utvalg som skal vurdere og fremme forslag om hvordan anerkjente menneskerettigheter og urfolks rettigheter skal implementeres overfor det samiske samfunn og samiske individer i den norske forvaltningen på de ulike forvaltningsnivåer som stat, fylkeskommune og kommune, samt Sametinget.

Det legges til grunn at jurister med kjennskap til samerett raskt vil kunne utarbeide nødvendig grunnlag for Sametingets oppfølging av dette forslaget.

Forslag 11, representant Inga-Lill Sundset, APs sametingsgruppe

Likestill forlagstøtten til samiske og nynorske forlag

Et levende språk er et språk i stadig endring. De samiske språk bør sikres en god utvikling gjennom et godt litterært tilbud. Litteraturen avspeiler det samfunnet man lever i og man skal kunne kjenne seg igjen i litteraturen.

Bøker er også viktig for å utvikle et godt språk og er med å øke leseferdighetene blant barn og ungdom.

Ordningen med forlagsstøtte skal sikre at det finnes utgivelser på samisk i flest mulige sjangrer, både for barn og voksne. Skal de samiske språk være levende må man ha muligheten til å lese mer enn skolebøker på samisk.

En likestilling av forlagsstøtten til samiske og nynorske forlag vil være med på å gi samisk litteratur et nødvendig løft og samtidig bedre tilbudet. Særlig sett i lys av utviklingen med e-bøker kan det satses mer

på samisk litteratur, det er lettere enn noen gang å produsere og distribuere litteratur, dette bør også komme den samisktalende befolkningen til gode.

Sametinget anmodes om å arbeide fram denne saken.

Forslag 12, representant Hans J. Eriksen, Fremskrittspartiet

Stemmeberettigede til sametingsvalget

Sametinget mener at alle myndige borgere av landet må ha stemmerett med lik verdi og betydning ved valg av politiske organer.

For stortingsvalg gjelder dette alle myndige, norske statsborgere, og ved andre valg bør dette gjelde alle myndige borgere i det geografiske området hvor det gjeldende organ skal ha myndighet. Sametinget mener Stortinget må arbeide for en valgordning som kan realisere en slik målsetting også for valg til Sametinget.

Sametinget er et politisk organ som ikke er i tråd med demokratiske prinsipper. Dette er et organ der stemmerett og valgbarhet utelukkende er basert på etnisk tilhørighet.

Sametinget foreslår for Stortinget at alle myndige borgere som bor i det samiske forvaltningsområdet skal ha stemmerett ved sametingsvalget, derfor må det ordinære valgmannallet legges til grunn.

Forslag fra Skjalg Jensen:

- Ny sak nr. 12 fra Hans Eriksen, FRP, avvises

Plenumledelsens innstilling:

- Nye saker nr. 1 - 11 oversendes sametingsrådet for videre behandling

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag fra Skjalg Jensen ble vedtatt med 32 mot 3 stemmer
- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Silje Karine Muotka	
2	Rolf Arthur Johansen	Bjørn Inge Mo
	Rolf Arthur Johansen	
3	Miriam Paulsen	
4	Silje Karine Muotka	Mariann Wollmann Magga
	Silje Karine Muotka	
5	Rolf Arthur Johansen	Geir Johnsen
	Rolf Arthur Johansen	
6	Anne Helene Saari	Gunn-Britt Retter
	Anne Helene Saari	
7	Ragnhild Melleby Aslaksen	Kirsti Guvsám
	Ragnhild Melleby Aslaksen	
8	Mariann Wollmann Magga	Geir Johnsen
		Jørn Are Gaski
		Per Andersen Bæhr
		Olaf Eliassen

	Mariann Wollmann Magga	
9	Olaf Eliassen	Berit Marie P. E. Eira
		Aili Keskitalo
		Anne Hele Saari
		Willy Ørnebakk
	Olaf Eliassen	
10	John Kappfjell	
11	Inga-Lill Sundset	Marit Kirsten Anti Gaup
12	Hans Eriksen	Willy Ørnebakk
		Skjalg Jensen
		Mariann Wollmann Magga
		Geir Johnsen
		Aili Keskitalo
		Per Andersen Bæhr
		Geir Tommy Pedersen
	Hans Eriksen	

VI Sametingets vedtak

- Nye sak nr. 12 fra Hans Eriksen, FrP, avvises.
- Nye saker 1 - 11 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.03.11 kl. 16.05

Åšši/Sak SP 005/11

Redegjørelse om næringsutvikling

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 022/11
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP

Saken påbegynt tirsdag 08.03.11 kl. 16.05

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	29.12.10	Telemarksforskning	Næringsutvikling og attraktivitet Samiske områder Utkast pr. 29. desember 2010

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om næringsutvikling. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om næringsutvikling

Bakgrunn

Bakgrunn for redegjørelsen er at Sametinget skal ha en mer overordnet og enhetlig strategi for næringsutvikling. Plenum vedtok i sak 10/10 i forbindelse med behandlingen av utvidelse av virkeområdet at det skulle utarbeides overordnede strategier for næringsutvikling, og at Sametinget skal ta sikte på å ta en gjennomgang av nye søkerkommuner i mai 2011.

En redegjørelse skal gi en framstilling av utviklingen innenfor et gitt saksfelt, og diskutere framtidige utfordringer innenfor saksfeltet. Sametingsrådet vil ha tilbakemeldinger fra plenum om hvilke forhold som må tas opp i en melding om næringsutvikling utover det som kommer fram i denne redegjørelsen. Redegjørelsen presenteres for plenum i mars med et etterfølgende seminar om næringsutvikling. Rådet legger opp til å legge fram meldingen for komiteen og plenumet i vr. Sluttbehandling vil da kunne skje i løpet av høsten 2011 slik at eventuelle nye tiltak kan innarbeides i budsjettet for 2012.

Sametinget har utarbeidet meldinger for de fleste næringene, men disse er i mindre grad koblet sammen til en felles strategi for næringsutvikling i samiske områder. Med denne redegjørelsen og påfølgende melding ønsker Sametingsrådet å utvikle en overordnet felles strategi for næringsutvikling i de samiske områdene. I redegjørelsen og påfølgende melding vil det derfor være mindre fokus på enkeltnæringer og større fokus

på overordna utfordringer og strategier for nærings- og samfunnsutvikling. Det er videre et mål å koble sammen politikktutvikling og virkemiddelbruk i sterkere grad.

Kunnskapsgrunnlaget

Sametinget behandler jevnlig næringsaker som har betydning for politikktutviklingen i Sametinget – de fleste av disse er behandlet i plenum. Noen av disse meldingene er fortsatt aktuelle og brukes i politikktutviklingen. Foruten disse meldingene og redegjørelsene gir de årlige budsjettene føringer for virkemiddelbruken, her framgår også strategier både for politikktutvikling og virkemiddelbruk. De ulike sakene og meldingene som har vært lagt til grunn for næringspolitikken i Sametinget vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for meldingen og vil bli beskrevet i meldingen.

Telemarksforskning har på oppdrag av Sametinget foretatt en analyse av næringslivet i samiske områder. Den viser utviklingstrekkene det siste tiåret. I rapporten er det også foretatt sammenlikninger med andre områder og kommuner i landet. Rapporten vil danne et viktig grunnlag i meldingsarbeidet. Rapporten er avgrenset til 22 kommuner som er med i virkeområdet for Sametingets virkemidler til næringsutvikling.

Status

Befolkningsutvikling og arbeidsplassutvikling henger sammen og begge brukes som viktige indikatorer på næringsutvikling. I senere tid er bosted kommet inn som et viktig moment i befolknings- og arbeidsplassutviklingen. Grunnlaget for bosetting i de samiske samfunnene er først og fremst varierte arbeidsplasser for så mange som mulig, dernest at folk trives og vil bo der, men velger å arbeide utenfor de samiske områdene. Sametingsrådet vil derfor legge et overordna perspektiv til grunn for redegjørelsen og påfølgende melding og ta inn mer samfunnmessige perspektiv i en næringsmelding. Status vil derfor omhandle befolkningsutvikling,

Befolkningsutvikling

Rapporten fra Telemarksforskning viser at mens folketallet i hele landet har økt fra 1997 til 2010 er det en nedgang i samiske områder i samme periode. Befolkningsnedgangen i det samiske området har også vært sterkere enn i alle de tre nordligste fylkene siden 1997. Både negativt fødselsoverskudd og utflytting er årsakene til denne nedgangen.

Det er synkende befolkningstall i de utvalgte samiske kommunene fra 55 442 i 1985 til 44 684 i 2009. Dette er en nedgang på nesten 20 % over en periode på 25 år. Nedgangen skyldes i hovedsak netto flytting innenlands. I følge ”Samiske tall forteller” viser det seg at i årene 2007 – 2009 har det også vært større netto utflytting av kvinner enn av menn i virkeområdet.

De eneste kommunene i samiske områder som har økt folketallet er Sørreisa med (1,9 %) og Storfjord (0,7 %) i perioden 2000 til 2010. Gamvik og Loppa har hatt en nedgang på over 20 prosent. Loppa er den kommunen i landet som har hatt størst befolkningsnedgang etter 2000. Gamvik har hatt fjerde størst nedgang.

Alderssammensettingen hos befolkningen i samiske områder endres og vil gi nye utfordringer både samfunnmessig og for næringsutviklingen. Tall fra Samisk statistikk 2010 viser at i 1990 var 57 % av befolkningen under 40 år. I 2009 var den sunket til 46 %. En befolkning med høy alderssammensetting vil ventelig oppleve fødselsunderskudd og synkende befolkningstall om ikke innvandringen kan kompensere for dette. For næringslivet skaper dette utfordringer. Eldreomsorg vil kreve større andel av den tilgjengelige arbeidskraften, noe som særlig vil påvirke tilgangen på arbeidskraft. Andel av befolkningen som bor i spredtbygde strøk er dobbelt så høy i samiske områder sammenlignet med øvrige områder nord for Saltfjellet. I følge tall fra Samisk statistikk bor nær 70 % av befolkningen i samiske områder i spredtbygde strøk, mens 30 % i øvrige områder nord for Saltfjellet. Det forholdet vil ha stor betydning for hvordan rammene for virkemidler skal fordeles. Utfordringene med å etablere virksomheter i griségrendte områder er mye større enn i folketette områder hvor blant annet markeds- og salgsforholdene må betraktes som atskillig bedre.

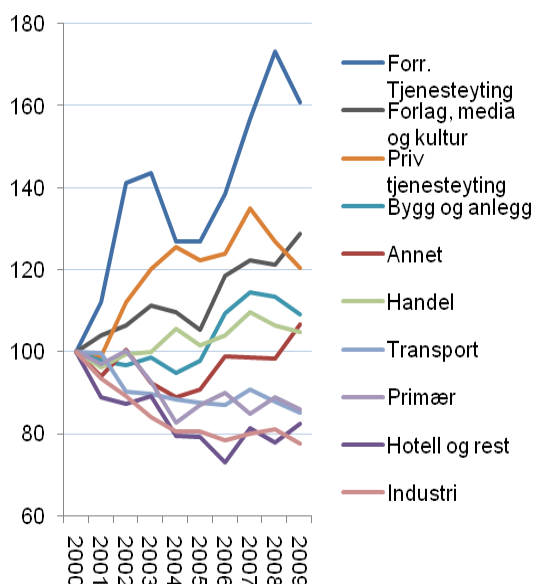
Arbeidsplasser

Antall arbeidsplasser i det samiske området har vært relativt stabilt i det siste tiåret. Arbeidsplasser i det private næringslivet har likevel hatt en nedgang på noe over 400 arbeidsplasser. I offentlig sektor falt antall arbeidsplasser spesielt i 2001 og 2002, deretter har det vært rimelig stabilt.

Utviklingen i næringslivet har vært svært forskjellig fra bransje til bransje i det samiske området. Utviklingen viser en klar endring i næringsstrukturen med at ”nye næringer” som forretningsmessig tjenesteyting, forlag, media og kultur og privat tjenesteyting har hatt en høy vekst. Bransjer som har tapt arbeidsplasser er transport, primærnæringene, hotell og restaurant og industri. Industrien har hatt størst nedgang, med over 20 prosent.

Endringen i antall arbeidsplasser i absolutte tall gir et annet bilde enn de prosentvise endringene. Selv om de nye næringene vokste mye prosentvis, vokste de ikke like mye i antall, i og med at de var små i utgangspunktet.

For industri og primærnæringene som var store i utgangspunktet, ga en prosentvis liten nedgang et større utslag i antall arbeidsplasser.

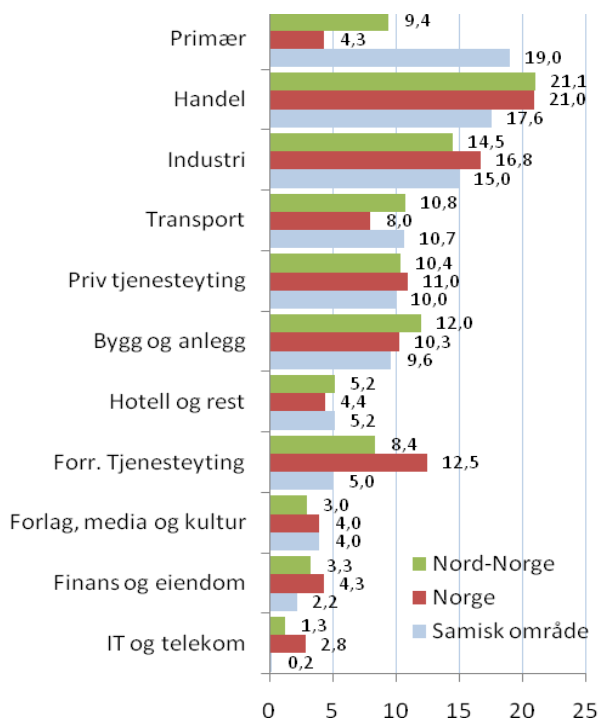
Figur 1: Utvikling i antall arbeidsplasser i forskjellige bransjer i det samiske området, indeksert slik at nivået i 2000 = 100. Kilde: Telemarksforskning

Næringsstruktur

Næringslivet i det samiske området er preget av mye primærnæringsvirksomhet. Tall fra Telemarksforskning viser at primærnæringene utgjør 19 % av det private næringslivet i samiske områder og i landet utgjør disse 4 %. Primærnæringene har av den grunn stor betydning for samiske områder.

Når industrien for en stor del består av fiskeforedling blir primærnæringene enda viktigere.

Primærnæringene har positiv innflytelse på sysselsettingen i alle de andre sektorene og synes å være en grunnpilar for sysselsettingen innen privat sektor i samiske områder. I perioden fra 2000 til 2009 økte antall arbeidsplasser innen handel, privat tjenesteyting, bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting og forlag, media og kultur. I samme periode var det en nedgang både i primærnæringene og i industrien.

Figur 2: Prosentvis andel av arbeidsplassene i næringslivet i det samiske området, Nord-Norge og Norge fordelt på ulike bransjer i 2009. Telemarksforskning 2011

Kjønnsperspektivet i næringslivet

Det er store bransjevise forskjeller i kjønnsfordelingen i sysselsatte i de samiske områdene.

Primærnæringene er mannsdominerte med 82 % menn, det samme gjelder industri med 78 % menn. I primærnæringene er bildet nyansert ved at forholdsvis mange menn arbeider innenfor jordbruk og fiske, mens innenfor reindriftsnæringen er det nesten like mange kvinner som menn. I bransjen varehandel, hotell og restaurant er det om lag 50/50 fordeling på menn og kvinner. Tallene gjelder for STN-området (Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling). Nordnorsk reiseliv viser til at for alle reiselivsansatte i landsdelen er det om lag 70 % kvinner. Tilbake til STN-området viser at bransjen helse- og sosialtjenester har en kvinneandel på 80 %. (Kilde: Sysselsatte personer 15-74 år¹, etter kjønn og næring, STN-området, 4. kvartal 2008).

Status for næringslivet

For sametinget er det interessant å utvikle indikatorer som viser utviklingen i næringslivet på andre områder enn de som er nevnt ovenfor. I rapport fra Telemarksforskning har de sett på utviklingstrekk og indikatorer knyttet til nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse i de samiske områdene. Alle områdene er sentrale i arbeidet med å utvikle politikk for næringslivet og sametingsrådet vil både i meldingsarbeidet og senere handlingsplaner og årlige budsjett utvikle indikatorer innenfor disse områdene.

Nyetableringer er viktig for fornyelse av næringslivet og i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser og dermed trygge bosetningen i de samiske områdene. Etableringsaktiviteten har vært lavere i de samiske områdene enn sammenlignbare tall og nettoveksten i perioden 2002-2009 har vært varierende og fallende de siste årene, men kan forklares av bransjestrukturen i området. Bedriftene i de samiske områdene har i perioden 1998 – 2009 har generelt en god lønnsomhet og er mindre konjunkturavhengig enn mange andre områder. Det medførte blant annet at næringslivet i de samiske områdene klarte seg bedre gjennom finanskrisen enn andre områder (Kilde: Telemarksforskning).

Sametingets rolle innen næringsutvikling

Finansiering

I dag er det vanlig med samfinansiering med andre finansiseringsorganer. I flere sammenhenger gjøres det dobbelt arbeid, og det kan diskuteres om Sametingets rolle som toppfinansierer gir oss den nødvendige styringen av våre virkemidler. Kan Sametinget spesialisere seg på innenfor visse næringer eller geografiske

områder? Selv om Sametinget har fokus på småskalavirksomhet innen næringsutvikling må det vurderes om Sametinget skal prioritere større prosjekter og prioritere ned de minste etableringer.

Et av de momentene som ligger til grunn for meldingsarbeidet er behovet for vurdering av det geografiske virkeområdet for næringsutvikling. Dagens ordning med virkeområde har skapt flere utfordringer. Det finnes ikke klare kriterier for opptak av nye kommuner. Sametinget har allerede fått henvendelser fra fire kommuner som vil søke om opptak. Selv om virkeområdet utvides medfører ikke det at virkemiddelrammene økes. Et annet forhold er at uten målrettet bruk av virkemidler vil det være vanskelig å få den ønskede utvikling i samiske områder – virkeområdet kan ikke utvides i det uendelige.

Om virkeområdet fjernes så må det en streng prioritering av virkemidler både med tanke på hvilke næringer som skal få og om det skal foretas regionvise prioriteringer av virkemidlene. Dette valget innebærer at noen næringer og områder/regioner prioriteres ned.

Utviklerrolle

Sametinget har liten grad av utviklingsarbeid innenfor næringsutvikling. Noe skjer innen verdiskapingsprogrammet. Det å prioritere utviklerrollen betinger at det skjer en omfordeling av ressursbruken i Sametinget.

Politisk

Sametinget har prioritert arbeidet med å bedre rammebetingelsene for fiske og reindrift. Det har båret frukter og Sametinget har vært med å bedre rammebetingelsene for disse næringene. Ved å legge større vekt på å bedre rammebetingelser innenfor andre næringer vil det gjøre Sametinget i stand til å legge premisser for næringsutvikling i samiske områder. I likhet med utviklerrollen betinger en prioritering av arbeidet med rammebetingelser en omfordeling av ressursbruken.

Attraktivitetsanalyse som verktøy i næringsutviklingsarbeid

I det framtidige arbeidet med næringsutvikling vil spørsmål om hvorfor enkelte regioner eller kommuner har vekst og andre nedgang både i folketall og næringslivet ha stor betydning. Den tilnærmingen som Telemarskforskning har til dette vil også egne seg for Sametingets næringspolitikk. Den samlede attraktiviteten et sted har for bosted, bedriftsetableringer og besøksnæringer har betydning for vekst.

En attraktivitetsanalyse som verktøy vil være nyttig i arbeidet med å legge grunnlag for en ny næringspolitikk. Steder med høy attraktivitet for bedrifter og besøkende vil få vekst i antall arbeidsplasser. Det vil gi ringvirkninger i form av vekst i andre næringer og bransjer.

Steder med høy bostedsattraktivitet får høyere innflytting enn arbeidsplasser skulle tilsi. Det øker befolkningsgrunnlaget og fører til vekst i lokale arbeidsplasser. Det gir også en yngre befolkning og bedre fødselsbalanse på sikt.

Utfordringer

Det er en rekke utfordringer knyttet til næringsvirksomhet som vanskelig kan løses innenfor sametingssystemet. Det dreier seg om forhold som andre har myndighet over og generelle trender innen samfunnsutviklingen som har med eksterne forhold å gjøre. Sysselsetting er sjelden det eneste argumentet for å bli boende på en plass. Ved endring av Sametingets næringspolitikk vil et vesentlig spørsmål være hvilke konsekvenser en kan forvente for samisk næringsliv og det samiske samfunnet.

I de samiske områdene er det identifisert følgende store overordna utfordringer:

Negativ befolkningsutvikling og sentralisering

Omfattende endringer i næringsstrukturen

Marginalt næringsliv

Lav etableringshyppighet og behov for nyskaping

Utvikle attraktive lokalsamfunn/bosteder som tiltrekker seg ungdom og personer med høy kompetanse

I det følgende vil utfordringene bli kommentert og utdypet.

Negativ befolkningsutvikling og sentralisering

Det er mange som flytter fra tradisjonelle samiske områder til større tettsteder. Vi opplever en relativ sterk sentralisering til byer som Tromsø, Alta, Oslo m.fl. Unge foretrekker å bo i byer framfor i samiske områder, som igjen har sammenheng med både lav bostedsattraktivitet for mindre steder/tettsteder og at ungdom i større grad tar høyere utdanning, men i mindre grad finner interessant arbeid i de samiske områdene. Samtidig blir befolkningen i samiske områder eldre som igjen fører til færre i produktiv alder og at fødselsunderskuddet etter hvert vil øke og fraflytting vil vedvare. Det er imidlertid ulik utvikling i kommunene og i regionene både med hensyn til bosetting og næringsliv.

Dette er samme tendenser som ellers i landet og i distriktene, men tendensen er mye sterkere i de samiske områdene enn ellers i landet med hensyn på sentralisering og befolkningsnedgang ved at unge og kvinner flytter.

Omfattende endringer i næringsstrukturen

De samiske områdene har hatt en betydelig reduksjon i sysselsatte i basisnæringer som primærnæringene og industrien. Samtidig har det vært en prosentvis stor økning i nye næringer som forretningsmessig tjenesteyting, forlag, media og kultur og privat tjenesteyting. De tradisjonelle samiske næringene utfordres av nye næringer. Denne trenden vil med stor sannsynlighet forsterkes i framtida og det samiske samfunnet vil om 10-20 år ha et næringsliv med en helt annen struktur og mangfold enn det vi ser i dag.

Marginalt næringsliv

Telemarksforskning peker på at det er mange næringsfattige kommuner i det samiske området, målt i antall arbeidsplasser i privat næringsliv som prosent av antall innbyggere. 18 av 22 kommuner har mindre næringsstetthet enn middels for kommuner i landet. Det innebærer at vilkårene for etablering og drift av næringsvirksomhet i tradisjonelle samiske områder har andre utfordringer enn hva tilfellet er på større tettsteder. Det innebærer dårligere miljø for kompetanseutveksling, færre å samarbeide med, mindre mulighet for utvikling av leverandør-/kunderelasjoner osv.

Ressursgrunlaget setter som regel også grenser for utvidelse av produksjonen. I tillegg er det som oftest lang vei markedet. Disse forholdene virker ofte begrensende når virksomheter skal utvide sin produksjon. Særlig gjelder det innenfor marine næringer, reindrift og jordbruk. I samiske områder er dette forsøkt kompensert ved å kombinere ulike næringer eller virksomheter. En slik tilpasning gjør virksomhetene mer fleksible samtidig som denne tilpasningen sikrer inntekt fra flere næringer.

Lav etableringshyppighet og behov for nyskaping

Utfordringene med endringer i næringsstrukturen og et marginalt næringsliv skaper en utfordring med å fornye næringslivet og legge til rette for flere nyetableringer. Tall fra Telemarksforskning viser at etableringsfrekvensen i kommunene i det samiske området er lavere enn de tre nordligste fylkene og landet som helhet. Nettotilvekst av nyetableringer viser at det samiske området er nærmest null, det vil si at det legges ned like mange bedrifter som det etableres nye.

Utvikle attraktive lokalsamfunn/bosteder som tiltrekker seg ungdom og personer med høy kompetanse. En av hovedutfordringene i det samiske området er at mange kommuner er lite attraktive som bosted. Attraktivitetsbarometeret fra Telemarksforskning viser at mange flytter ut av de samiske kommunene, selv om arbeidsplassutviklingen er som ellers i landet. Dermed får mange kommuner en sterk nedgang i folketallet selv med middels eller god næringsutvikling. Nedgangen i folketallet bidrar negativt til næringsutviklingen i framtiden. Noen få av kommunene i det samiske området har bostedsattraktivitet over middels, som Sørreisa og Lavangen.

Steder kan ha flere innbyggere enn det er næringsgrunnlag for, dersom de er attraktive som bosted. Attraktive bosteder vil på sikt bidra positivt til næringsutvikling ved at lokale næringer øker sitt markedsgrunnlag og deretter besøksnæringer som aktiviteter, handel og servering. Å utvikle attraktive bosteder krever en sektorovergrepene politikk som styrker faktorer som skoler, barnehager, eldreomsorg, aktivitetstilbud, kulturtilbud og identitetsbyggende tiltak. Det vil igjen kreve en helhetlig politikk fra Sametinget og et tett samarbeid med kommunene.

Arbeid og utdanning er sentrale stikkord for de store endringene vi ser i de samiske områdene. Mangel på arbeid og flere som tar høyere utdanning er blant hovedårsakene til at folk flytter fra de samiske områdene. Det er positivt med et generelt høyere utdanningsnivå i befolkningen, men samtidig vet vi at næringslivet i det samiske området ikke er variert nok til å kunne tilby alle med høyere utdanning interessante jobber. Jobbmuligheter som samsvarer med din utdanning er svært viktig for det samiske området i framtida.

Mål

Sametinget har definert følgende mål for næringsutvikling i budsjettet for 2011:

”Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder”

I tillegg er det formulert delmål for de enkelte næringene og virkemidler i budsjettet. Ved formulering av mål er det viktig at målene er kvantitative, realistiske, enkle, resultatorienterte og motiverende. Hvis Sametinget velger å se næringsutvikling i sammenheng med den generelle samfunnsutviklingen vil det måtte gjenspeile seg i målformuleringen.

For Sametingsrådet er følgende områder viktig å fokusere på i målformuleringene:

- Holde oppe bosetning i samiske områder
- Samiske samfunn som attraktive bosteder
- Næringsutvikling basert på det lokale ressursgrunnlaget
- Næringsutvikling som bidrar til å styrke og utvikle samisk kultur
- Lønnsomme kulturarbeidsplasser – kulturnæringer – nye næringer
- Skape varierte arbeidsplasser som er attraktive også for unge

Hvis man tar utgangspunkt i disse fokusområdene vil det ved fastsetting av mål være naturlig å legge vekt på den betydning næringsutvikling og bostedsattraktivitet har på samiske områder og samisk kultur. Sametingets mål for den nye næringspolitikken vil være:

”Et sterkt og allsidig næringsliv i samiske områder som er bygd på samisk kultur, og som skaper attraktive samfunn å bo i.”

Strategier

Strategier skal vise hvordan vi når målene i næringspolitikken. Nedenfor er det vist fire strategier som vil være gjeldende for Sametinget på lang sikt. Det kan være ulike tilnæringsmåter og tiltak som vil variere fra tid til annen, og disse vil måtte endres og tilpasses ulike regioner. Iverksetting av tiltak er vist som underpunkter og er tatt med for å vise hvilke verktøy som kan være aktuelle i forbindelse med budsjettarbeid for de enkelte årene.

- Utvikle attraktive bosteder for å styrke bosettingen
- Høyere innflytting gir flere arbeidsplasser i lokale næringer
- Støtte næringer og tiltak som bidrar til at folk bosetter seg i området
- Samordne Sametingets innsats overfor kommunene og lokalsamfunn

- Stimulere til etableringer innenfor nye næringer
- Styrke næringer som bidrar til økt besøk i området, herunder reiseliv, aktiviteter, kultur og underholdning.
- Samordne nærings- og kultursatsingen i Sametinget
- Økt etableringshyppighet i de samiske områdene
- Bred satsing på entreprenørskap

- Bedre rammebetingelsene for basisnæringene
- Arbeide for å bedre rammebetingelsene for naturbaserte virksomheter som jordbruk, reindrift, fiske og industri.

Styrke kontakten og samhandlingen med regionale og sentrale myndigheter og aktører

Regional tilpasning av virkemiddelbruken

Styrke regioners fortrinn og profil

Regional tilpasning med fokus på bosted, besøk og bedrift

Betingelser at vi jobber aktivt med kommunene og andre samarbeidspartnere

III Votering

Av 39 representanter var 30 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Marianne Balto, saksordfører	
2	Gunn-Britt Retter	Rolf Johansen
	Gunn-Britt Retter	
3	Inga-Lill Sundset	
4	Olaf Eliassen	
5	Geir Tommy Pedersen	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Rolf Johansen	
8	Kirsti Guvsám	
9	Mariann Wollmann Magga	
10	Willy Ørnebakk	
11	Anne Helene Saari	
12	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
	Marianne Balto, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om næringsutvikling. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om næringsutvikling

Bakgrunn

Bakgrunn for redegjørelsen er at Sametinget skal ha en mer overordnet og enhetlig strategi for næringsutvikling. Plenum vedtok i sak 10/10 i forbindelse med behandlingen av utvidelse av virkeområdet at det skulle utarbeides overordnede strategier for næringsutvikling, og at Sametinget skal ta sikte på å ta en gjennomgang av nye søkerkommuner i mai 2011.

En redegjørelse skal gi en framstilling av utviklingen innenfor et gitt saksfelt, og diskutere framtidige utfordringer innenfor saksfeltet. Sametingsrådet vil ha tilbakemeldinger fra plenum om hvilke forhold som må tas opp i en melding om næringsutvikling utover det som kommer fram i denne redegjørelsen. Redegjørelsen presenteres for plenum i mars med et etterfølgende seminar om næringsutvikling. Rådet legger opp til å legge fram meldingen for komiteen og plenumet i vår. Sluttbehandling vil da kunne skje i løpet av høsten 2011 slik at eventuelle nye tiltak kan innarbeides i budsjettet for 2012.

Sametinget har utarbeidet meldinger for de fleste næringene, men disse er i mindre grad koblet sammen til en felles strategi for næringsutvikling i samiske områder. Med denne redegjørelsen og påfølgende melding ønsker Sametingsrådet å utvikle en overordnet felles strategi for næringsutvikling i de samiske områdene. I

redegjørelsen og påfølgende melding vil det derfor være mindre fokus på enkelt næringer og større fokus på overordna utfordringer og strategier for nærings- og samfunnsutvikling. Det er videre et mål å koble sammen politikktutvikling og virkemiddelbruk i sterkere grad.

Kunnskapsgrunnlaget

Sametinget behandler jevnlig nærings saker som har betydning for politikktutviklingen i Sametinget – de fleste av disse er behandlet i plenum. Noen av disse meldingene er fortsatt aktuelle og brukes i politikktutviklingen. Foruten disse meldingene og redegjørelsene gir de årlige budsjettene føringer for virkemiddelbruken, her framgår også strategier både for politikktutvikling og virkemiddelbruk. De ulike sakene og meldingene som har vært lagt til grunn for næringspolitikken i Sametinget vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for meldingen og vil bli beskrevet i meldingen.

Telemarksforskning har på oppdrag av Sametinget foretatt en analyse av næringslivet i samiske områder. Den viser utviklingstrekkene det siste tiåret. I rapporten er det også foretatt sammenlikninger med andre områder og kommuner i landet. Rapporten vil danne et viktig grunnlag i meldingsarbeidet. Rapporten er avgrenset til 22 kommuner som er med i virkeområdet for Sametingets virkemidler til næringsutvikling.

Status

Befolkningsutvikling og arbeidsplassutvikling henger sammen og begge brukes som viktige indikatorer på næringsutvikling. I senere tid er bosted kommet inn som et viktig moment i befolknings- og arbeidsplassutviklingen. Grunnlaget for bosetting i de samiske samfunnene er først og fremst varierte arbeidsplasser for så mange som mulig, dernest at folk trives og vil bo der, men velger å arbeide utenfor de samiske områdene. Sametingsrådet vil derfor legge et overordna perspektiv til grunn for redegjørelsen og påfølgende melding og ta inn mer samfunnmessige perspektiv i en næringsmelding. Status vil derfor omhandle befolkningsutvikling,

Befolkningsutvikling

Rapporten fra Telemarksforskning viser at mens folketallet i hele landet har økt fra 1997 til 2010 er det en nedgang i samiske områder i samme periode. Befolkningsnedgangen i det samiske området har også vært sterkere enn i alle de tre nordligste fylkene siden 1997. Både negativt fødselsoverskudd og utflytting er årsakene til denne nedgangen.

Det er synkende befolkningstall i de utvalgte samiske kommunene fra 55 442 i 1985 til 44 684 i 2009. Dette er en nedgang på nesten 20 % over en periode på 25 år. Nedgangen skyldes i hovedsak netto flytting innenlands. I følge ”Samiske tall forteller” viser det seg at i årene 2007 – 2009 har det også vært større netto utflytting av kvinner enn av menn i virkeområdet.

De eneste kommunene i samiske områder som har økt folketallet er Sørreisa med (1,9 %) og Storfjord (0,7 %) i perioden 2000 til 2010. Gamvik og Loppa har hatt en nedgang på over 20 prosent. Loppa er den kommunen i landet som har hatt størst befolkningsnedgang etter 2000. Gamvik har hatt fjerde størst nedgang.

Alderssammensetningen hos befolkningen i samiske områder endres og vil gi nye utfordringer både samfunnmessig og for næringsutviklingen. Tall fra Samisk statistikk 2010 viser at i 1990 var 57 % av befolkningen under 40 år. I 2009 var den sunket til 46 %. En befolkning med høy alderssammensetning vil ventelig oppleve fødselsunderskudd og synkende befolkningstall om ikke innvandringen kan kompensere for dette. For næringslivet skaper dette utfordringer. Eldreomsorg vil kreve større andel av den tilgjengelige arbeidskraften, noe som særlig vil påvirke tilgangen på arbeidskraft.

Andel av befolkningen som bor i spredtbygde strøk er dobbelt så høy i samiske områder sammenlignet med øvrige områder nord for Saltfjellet. I følge tall fra Samisk statistikk bor nær 70 % av befolkningen i samiske områder i spredtbygde strøk, mens 30 % i øvrige områder nord for Saltfjellet. Det forholdet vil ha stor betydning for hvordan rammene for virkemidler skal fordeles. Utfordringene med å etablere virksomheter i gravgrenndte områder er mye større enn i folketette områder hvor blant annet markeds- og salgsforholdene må betraktes som atskillig bedre.

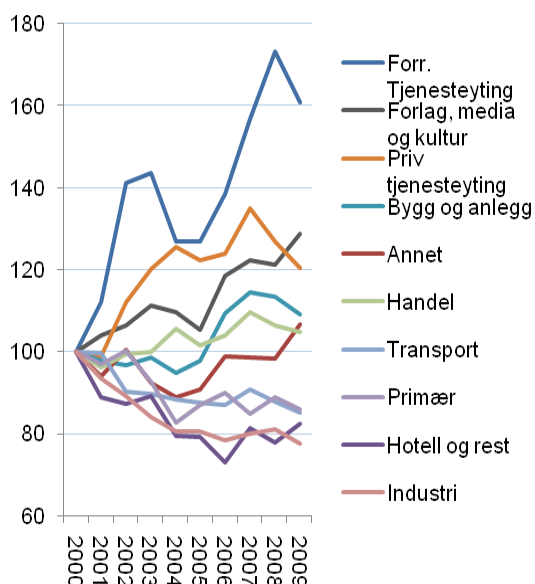
Arbeidsplasser

Antall arbeidsplasser i det samiske området har vært relativt stabilt i det siste tiåret. Arbeidsplasser i det private næringslivet har likevel hatt en nedgang på noe over 400 arbeidsplasser. I offentlig sektor falt antall arbeidsplasser spesielt i 2001 og 2002, deretter har det vært rimelig stabilt.

Utviklingen i næringslivet har vært svært forskjellig fra bransje til bransje i det samiske området. Utviklingen viser en klar endring i næringsstrukturen med at ”nye næringer” som forretningsmessig tjenesteyting, forlag, media og kultur og privat tjenesteyting har hatt en høy vekst. Bransjer som har tapt arbeidsplasser er transport, primærnæringene, hotell og restaurant og industri. Industrien har hatt størst nedgang, med over 20 prosent.

Endringen i antall arbeidsplasser i absolutte tall gir et annet bilde enn de prosentvise endringene. Selv om de nye næringene vokste mye prosentvis, vokste de ikke like mye i antall, i og med at de var små i utgangspunktet.

For industri og primærnæringene som var store i utgangspunktet, ga en prosentvis liten nedgang et større utslag i antall arbeidsplasser.

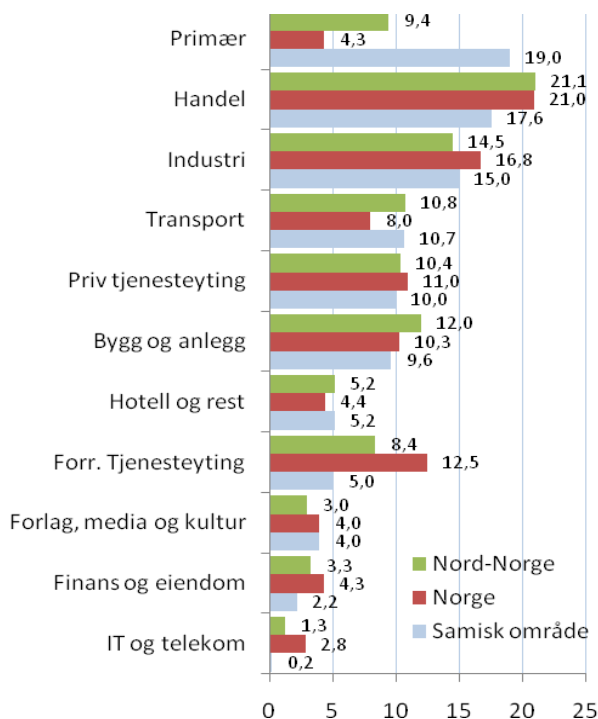

Figur 1: Utvikling i antall arbeidsplasser i forskjellige bransjer i det samiske området, indeksert slik at nivået i 2000= 100. Kilde: Telemarksforskning

Næringsstruktur

Næringslivet i det samiske området er preget av mye primærnæringsvirksomhet. Tall fra Telemarksforskning viser at primærnæringene utgjør 19 % av det private næringslivet i samiske områder og i landet utgjør disse 4 %. Primærnæringene har av den grunn stor betydning for samiske områder.

Når industrien for en stor del består av fiskeforedling blir primærnæringene enda viktigere. Primærnæringene har positiv innflytelse på sysselsettingen i alle de andre sektorene og synes å være en grunnpilar for sysselsettingen innen privat sektor i samiske områder. I perioden fra 2000 til 2009 økte antall arbeidsplasser innen handel, privat tjenesteyting, bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting og forlag, media og kultur. I samme periode var det en nedgang både i primærnæringene og i industrien.

Figur 2: Prosentvis andel av arbeidsplassene i næringslivet i det samiske området, Nord-Norge og Norge fordelt på ulike bransjer i 2009. Telemarksforskning 2011

Kjønnsperspektivet i næringslivet

Det er store bransjevise forskjeller i kjønnsfordelingen i sysselsatte i de samiske områdene.

Primærnæringene er mannsdominerte med 82 % menn, det samme gjelder industri med 78 % menn. I primærnæringene er bildet nyansert ved at forholdsvis mange menn arbeider innenfor jordbruk og fiske, mens innenfor reindriftsnæringen er det nesten like mange kvinner som menn. I bransjen varehandel, hotell og restaurant er det om lag 50/50 fordeling på menn og kvinner. Tallene gjelder for STN-området (Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling). Nordnorsk reiseliv viser til at for alle reiselivsansatte i landsdelen er det om lag 70 % kvinner. Tilbake til STN-området viser at bransjen helse- og sosialtjenester har en kvinneandel på 80 %. (Kilde: Sysselsatte personer 15-74 år¹, etter kjønn og næring, STN-området, 4. kvartal 2008).

Status for næringslivet

For sametinget er det interessant å utvikle indikatorer som viser utviklingen i næringslivet på andre områder enn de som er nevnt ovenfor. I rapport fra Telemarksforskning har de sett på utviklingstrekk og indikatorer knyttet til nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse i de samiske områdene. Alle områdene er sentrale i arbeidet med å utvikle politikk for næringslivet og sametingsrådet vil både i meldingsarbeidet og senere handlingsplaner og årlige budsjett utvikle indikatorer innenfor disse områdene.

Nyetableringer er viktig for fornyelse av næringslivet og i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser og dermed trygge bosetningen i de samiske områdene. Etableringsaktiviteten har vært lavere i de samiske områdene enn sammenlignbare tall og nettoveksten i perioden 2002-2009 har vært varierende og fallende de siste årene, men kan forklares av bransjestrukturen i området. Bedriftene i de samiske områdene har i perioden 1998 – 2009 har generelt en god lønnsomhet og er mindre konjunkturavhengig enn mange andre områder. Det medførte blant annet at næringslivet i de samiske områdene klarte seg bedre gjennom finanskrisen enn andre områder (Kilde: Telemarksforskning).

Sametingets rolle innen næringsutvikling

Finansiering

I dag er det vanlig med samfinansiering med andre finansiseringsorganer. I flere sammenhenger gjøres det dobbelt arbeid, og det kan diskuteres om Sametingets rolle som toppfinansierer gir oss den nødvendige styringen av våre virkemidler. Kan Sametinget spesialisere seg på innenfor visse næringer eller geografiske

områder? Selv om Sametinget har fokus på småskalavirksomhet innen næringsutvikling må det vurderes om Sametinget skal prioritere større prosjekter og prioritere ned de minste etableringer.

Et av de momentene som ligger til grunn for meldingsarbeidet er behovet for vurdering av det geografiske virkeområdet for næringsutvikling. Dagens ordning med virkeområde har skapt flere utfordringer. Det finnes ikke klare kriterier for opptak av nye kommuner. Sametinget har allerede fått henvendelser fra fire kommuner som vil søke om opptak. Selv om virkeområdet utvides medfører ikke det at virkemiddelrammene økes. Et annet forhold er at uten målrettet bruk av virkemidler vil det være vanskelig å få den ønskede utvikling i samiske områder – virkeområdet kan ikke utvides i det uendelige.

Om virkeområdet fjernes så må det en streng prioritering av virkemidler både med tanke på hvilke næringer som skal få og om det skal foretas regionvise prioriteringer av virkemidlene. Dette valget innebærer at noen næringer og områder/regioner prioriteres ned.

Utviklerrolle

Sametinget har liten grad av utviklingsarbeid innenfor næringsutvikling. Noe skjer innen verdiskapingsprogrammet. Det å prioritere utviklerrollen betinger at det skjer en omfordeling av ressursbruken i Sametinget.

Politisk

Sametinget har prioritert arbeidet med å bedre rammebetingelsene for fiske og reindrift. Det har båret frukter og Sametinget har vært med å bedre rammebetingelsene for disse næringene. Ved å legge større vekt på å bedre rammebetingelser innenfor andre næringer vil det gjøre Sametinget i stand til å legge premisser for næringsutvikling i samiske områder. I likhet med utviklerrollen betinger en prioritering av arbeidet med rammebetingelser en omfordeling av ressursbruken.

Attraktivitetsanalyse som verktøy i næringsutviklingsarbeid

I det framtidige arbeidet med næringsutvikling vil spørsmål om hvorfor enkelte regioner eller kommuner har vekst og andre nedgang både i folketall og næringslivet ha stor betydning. Den tilnærmingen som Telemarskforskning har til dette vil også egne seg for Sametingets næringspolitikk. Den samlede attraktiviteten et sted har for bosted, bedriftsetableringer og besøksnæringer har betydning for vekst.

En attraktivitetsanalyse som verktøy vil være nyttig i arbeidet med å legge grunnlag for en ny næringspolitikk. Steder med høy attraktivitet for bedrifter og besøkende vil få vekst i antall arbeidsplasser. Det vil gi ringvirkninger i form av vekst i andre næringer og bransjer.

Steder med høy bostedsattraktivitet får høyere innflytting enn arbeidsplasser skulle tilsi. Det øker befolkningsgrunnlaget og fører til vekst i lokale arbeidsplasser. Det gir også en yngre befolkning og bedre fødselsbalanse på sikt.

Utfordringer

Det er en rekke utfordringer knyttet til næringsvirksomhet som vanskelig kan løses innenfor sametingssystemet. Det dreier seg om forhold som andre har myndighet over og generelle trender innen samfunnsutviklingen som har med eksterne forhold å gjøre. Sysselsetting er sjelden det eneste argumentet for å bli boende på en plass. Ved endring av Sametingets næringspolitikk vil et vesentlig spørsmål være hvilke konsekvenser en kan forvente for samisk næringsliv og det samiske samfunnet.

I de samiske områdene er det identifisert følgende store overordna utfordringer:

Negativ befolkningsutvikling og sentralisering

Omfattende endringer i næringsstrukturen

Marginalt næringsliv

Lav etableringshyppighet og behov for nyskaping

Utvikle attraktive lokalsamfunn/bosteder som tiltrekker seg ungdom og personer med høy kompetanse

I det følgende vil utfordringene bli kommentert og utdypet.

Negativ befolkningsutvikling og sentralisering

Det er mange som flytter fra tradisjonelle samiske områder til større tettsteder. Vi opplever en relativ sterk sentralisering til byer som Tromsø, Alta, Oslo m.fl. Unge foretrekker å bo i byer framfor i samiske områder, som igjen har sammenheng med både lav bostedsattraktivitet for mindre steder/tettsteder og at ungdom i større grad tar høyere utdanning, men i mindre grad finner interessant arbeid i de samiske områdene. Samtidig blir befolkningen i samiske områder eldre som igjen fører til færre i produktiv alder og at fødselsunderskuddet etter hvert vil øke og fraflytting vil vedvare. Det er imidlertid ulik utvikling i kommunene og i regionene både med hensyn til bosetting og næringsliv.

Dette er samme tendenser som ellers i landet og i distriktene, men tendensen er mye sterkere i de samiske områdene enn ellers i landet med hensyn på sentralisering og befolkningsnedgang ved at unge og kvinner flytter.

Omfattende endringer i næringsstrukturen

De samiske områdene har hatt en betydelig reduksjon i sysselsatte i basisnæringer som primærnæringene og industrien. Samtidig har det vært en prosentvis stor økning i nye næringer som forretningsmessig tjenesteyting, forlag, media og kultur og privat tjenesteyting. De tradisjonelle samiske næringene utfordres av nye næringer. Denne trenden vil med stor sannsynlighet forsterkes i framtida og det samiske samfunnet vil om 10-20 år ha et næringsliv med en helt annen struktur og mangfold enn det vi ser i dag.

Marginalt næringsliv

Telemarksforskning peker på at det er mange næringsfattige kommuner i det samiske området, målt i antall arbeidsplasser i privat næringsliv som prosent av antall innbyggere. 18 av 22 kommuner har mindre næringsstetthet enn middels for kommuner i landet. Det innebærer at vilkårene for etablering og drift av næringsvirksomhet i tradisjonelle samiske områder har andre utfordringer enn hva tilfellet er på større tettsteder. Det innebærer dårligere miljø for kompetanseutveksling, færre å samarbeide med, mindre mulighet for utvikling av leverandør-/kunderelasjoner osv.

Ressursgrunlaget setter som regel også grenser for utvidelse av produksjonen. I tillegg er det som oftest lang vei markedet. Disse forholdene virker ofte begrensende når virksomheter skal utvide sin produksjon. Særlig gjelder det innenfor marine næringer, reindrift og jordbruk. I samiske områder er dette forsøkt kompensert ved å kombinere ulike næringer eller virksomheter. En slik tilpasning gjør virksomhetene mer fleksible samtidig som denne tilpasningen sikrer inntekt fra flere næringer.

Lav etableringshyppighet og behov for nyskaping

Utfordringene med endringer i næringsstrukturen og et marginalt næringsliv skaper en utfordring med å fornye næringslivet og legge til rette for flere nyetableringer. Tall fra Telemarksforskning viser at etableringsfrekvensen i kommunene i det samiske området er lavere enn de tre nordligste fylkene og landet som helhet. Nettotilvekst av nyetableringer viser at det samiske området er nærmest null, det vil si at det legges ned like mange bedrifter som det etableres nye.

Utvikle attraktive lokalsamfunn/bosteder som tiltrekker seg ungdom og personer med høy kompetanse. En av hovedutfordringene i det samiske området er at mange kommuner er lite attraktive som bosted. Attraktivitetsbarometeret fra Telemarksforskning viser at mange flytter ut av de samiske kommunene, selv om arbeidsplassutviklingen er som ellers i landet. Dermed får mange kommuner en sterk nedgang i folketallet selv med middels eller god næringsutvikling. Nedgangen i folketallet bidrar negativt til næringsutviklingen i framtiden. Noen få av kommunene i det samiske området har bostedsattraktivitet over middels, som Sørreisa og Lavangen.

Steder kan ha flere innbyggere enn det er næringsgrunnlag for, dersom de er attraktive som bosted. Attraktive bosteder vil på sikt bidra positivt til næringsutvikling ved at lokale næringer øker sitt markedsgrunnlag og deretter besøksnæringer som aktiviteter, handel og servering. Å utvikle attraktive bosteder krever en sektorovergripende politikk som styrker faktorer som skoler, barnehager, eldreomsorg, aktivitetstilbud, kulturtilbud og identitetsbyggende tiltak. Det vil igjen kreve en helhetlig politikk fra Sametinget og et tett samarbeid med kommunene.

Arbeid og utdanning er sentrale stikkord for de store endringene vi ser i de samiske områdene. Mangel på arbeid og flere som tar høyere utdanning er blant hovedårsakene til at folk flytter fra de samiske områdene. Det er positivt med et generelt høyere utdanningsnivå i befolkningen, men samtidig vet vi at næringslivet i det samiske området ikke er variert nok til å kunne tilby alle med høyere utdanning interessante jobber. Jobbmuligheter som samsvarer med din utdanning er svært viktig for det samiske området i framtida.

Mål

Sametinget har definert følgende mål for næringsutvikling i budsjettet for 2011:

”Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder”

I tillegg er det formulert delmål for de enkelte næringene og virkemidler i budsjettet. Ved formulering av mål er det viktig at målene er kvantitative, realistiske, enkle, resultatorienterte og motiverende. Hvis Sametinget velger å se næringsutvikling i sammenheng med den generelle samfunnsutviklingen vil det måtte gjenspeile seg i målformuleringen.

For Sametingsrådet er følgende områder viktig å fokusere på i målformuleringene:

- Holde oppe bosetning i samiske områder
- Samiske samfunn som attraktive bosteder
- Næringsutvikling basert på det lokale ressursgrunnlaget
- Næringsutvikling som bidrar til å styrke og utvikle samisk kultur
- Lønnsomme kulturarbeidsplasser – kulturnæringer – nye næringer
- Skape varierte arbeidsplasser som er attraktive også for unge

Hvis man tar utgangspunkt i disse fokusområdene vil det ved fastsetting av mål være naturlig å legge vekt på den betydning næringsutvikling og bostedsattraktivitet har på samiske områder og samisk kultur. Sametingets mål for den nye næringspolitikken vil være:

”Et sterkt og allsidig næringsliv i samiske områder som er bygd på samisk kultur, og som skaper attraktive samfunn å bo i.”

Strategier

Strategier skal vise hvordan vi når målene i næringspolitikken. Nedenfor er det vist fire strategier som vil være gjeldende for Sametinget på lang sikt. Det kan være ulike tilnæringsmåter og tiltak som vil variere fra tid til annen, og disse vil måtte endres og tilpasses ulike regioner. Iverksetting av tiltak er vist som underpunkter og er tatt med for å vise hvilke verktøy som kan være aktuelle i forbindelse med budsjettarbeid for de enkelte årene.

- Utvikle attraktive bosteder for å styrke bosettingen
- Høyere innflytting gir flere arbeidsplasser i lokale næringer
- Støtte næringer og tiltak som bidrar til at folk bosetter seg i området
- Samordne Sametingets innsats overfor kommunene og lokalsamfunn

- Stimulere til etableringer innenfor nye næringer
- Styrke næringer som bidrar til økt besøk i området, herunder reiseliv, aktiviteter, kultur og underholdning.
- Samordne nærings- og kultursatsingen i Sametinget
- Økt etableringshyppighet i de samiske områdene
- Bred satsing på entreprenørskap

- Bedre rammebetingelsene for basisnæringene
- Arbeide for å bedre rammebetingelsene for naturbaserte virksomheter som jordbruk, reindrift, fiske og industri.

Styrke kontakten og samhandlingen med regionale og sentrale myndigheter og aktører

Regional tilpasning av virkemiddelbruken

Styrke regioners fortrinn og profil

Regional tilpasning med fokus på bosted, besøk og bedrift

Betingelser at vi jobber aktivt med kommunene og andre samarbeidspartnere

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 15.35

Ášši/Sak SP	006/11
--------------------	---------------

Redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid 2011

Arkivsaknr.
10/4720

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 026/11
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP

Saken påbegynt 08.03.11 kl. 16.25

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid 2011

Innledning

Sametinget arbeider med å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, og på egne premisser skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Regjeringen har det overordnede ansvaret for utviklingen av samisk samfunn, språk og kultur. I tillegg jobber Sametinget opp mot og samarbeider med lokale, regionale og internasjonale aktører. Sametingsrådet ønsker et større fokus på mulighetene og utfordringene i dette samarbeidet. Sametingsrådet vil derfor starte arbeidet både med en regionalpolitisk melding og en internasjonal melding.

Denne redegjørelsen om regionalt og lokalt samarbeid fremmes for å få et bredest mulig grunnlag for den regionalpolitiske meldingen. Vi ønsker debatt om og innspill fra plenum på hvordan vi kan videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunene og kommunene. De politiske prioriteringene vil komme i den regionalpolitiske meldingen.

Regionalutvikling handler om å skape levedyktige og attraktive samiske lokalsamfunn. Det er viktig å synliggjøre og skape forståelse for samisk kultur, næringer og samfunnsliv og de behov som knytter seg til å utvikle levedyktige samiske samfunn. Fylkeskommunene er viktige regionale utviklingsaktører. Gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene avtales det ansvaret regionale myndigheter har når det gjelder samisk kultur, språk, miljø, nærings- og samfunnsutvikling.

Sametingsrådet ønsker å sette fokus på enkeltmenneskets behov og deres hverdagsliv i sine nærområder. Kommunene er viktige iverksettere av tiltak rettet mot den samiske befolkningen. Sametingsrådet vil arbeide for en nærmere kontakt med kommunene, og ønsker å finne dialogformer som ivaretar denne kontakten. Blant annet er samisk språkforvaltning, plan- og bygningsloven, næringsutvikling og kulturminnevernet saksområder som krever god dialog med kommunene.

I denne redegjørelsen gis det først en beskrivelse av dagens situasjon for samarbeidsavtalene med fylkeskommunene og en beskrivelse av Sametingets samarbeid med kommunene. Med utgangspunkt i dette vil vi trekke fram noen av utfordringene på disse samarbeidsområdene. Vi vil identifisere målsettinger for det videre samarbeidet med fylkeskommunene og kommunene, og vi vil skissere mulige strategier for å nå disse målsettingene.

Status

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Den første samarbeidsavtalen som ble inngått med en fylkeskommune var samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune som ble undertegnet i 2002. Der etter fulgte samarbeidsavtalen med Finnmark i 2003, sørsameområdet (Nordland, Nord og Sør-Trøndelag og Hedmark) i 2005 og Nordland i 2006. Samarbeidsavtalene med Finnmark og Troms ble revidert i 2007, og sørsameavtalen i 2010. Nordlandsavtalen er under revidering. Overordna målsetting for alle avtalene er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsnivå. Samarbeidet skjer på frivillig basis mellom to likeverdige parter.

I tillegg er det inngått en fagspesifikk avtale om kulturminnevern med fylkeskommunen i Oppland. Det er også en samarbeidsavtale om næringsutvikling i samiske områder mellom Sametinget og Innovasjon Norge. Virkeperioden for denne avtalen gikk ut 01.01.11. Sametinget er i kontakt med Innovasjon Norge for å forlenge samarbeidsavtalen.

De ulike avtalene er bygd opp tilnærmet likt. Grunnlaget for avtalen er beskrevet først, etterfulgt av målsettinger for avtalene, så følger artikler om samarbeid på et bredt spekter av saksområder, fra bærekraftig utvikling, via næring, språk, opplæring og kultur til innkjøpsavtale. Detaljeringsgraden i teksten om samarbeid er følgelig varierende. Sørsameavtalen har en litt annerledes oppbygging ved at den er delt inn i en strategisk del og en handlingsdel.

En gang i året møtes sametingspresidenten og fylkesrådslederen/fylkesordfører i forbindelse med samarbeidsavtalen. Hensikten med møtene er rapportering, samarbeid og samordning. Det identifiseres en eller flere oppfølgingspunkter på de fleste av artiklene i avtalene for følgende år. I samarbeidsavtalen for Finnmark er det for eksempel 21 artikler som skal følges opp med tiltak.

Sametingsrådet informerer plenum om aktiviteten som skjer i henhold til avtalene gjennom sametingsrådets beretning om virksomheten.

Revideringer i selve avtaleteksten kan skje hvis partene ønsker det. I den nylig reviderte sørsameavtalen er det bestemt at avtalen revideres hvert fjerde år. Ved revideringer skjer det en grundigere gjennomgang av avtaleteksten for at den skal være relevant og kunne fungere som et godt utgangspunkt for samarbeid. Samarbeidsavtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i avtalen.

Det er mange gode resultater av avtalene. Det saksområdet der samarbeidet fungerer godt i de fleste avtalene, er på kulturminnefeltet. På administrativt nivå er det faste møter for å samkjøre kulturminnebefaringer. I Finnmark har partene startet et prosjekt for å utarbeide en regional plan for kulturminner. Gjennom samme samarbeidsavtale har det også vært et vellykket samarbeid om geografisk informasjonssystem (GIS). Med grunnlag i avtaleteksten avholdes det to samarbeidsmøter i året mellom partene og Finnmarkseiendommen. I sørsameavtalen var det et godt politisk samarbeid med fylkeskommunene i arbeidet med å få realisert et nybygg til Saemien Sijte. I Troms har samarbeidsavtalene blitt brukt til å starte arbeidet med å få realisert et samisk hus i Tromsø. I forbindelse med

omorganiseringen av Senter for nordlige folk/Ája var samarbeidet mellom partene sentral. I Nordland har partene hatt et godt samarbeid om Pitesamisk hus og for å få realisert pitesamisk museumsvirksomhet.

Gjennom samarbeidsavtalene fordeles det tilskudd til prosjekter som samfinansieres av partene. I 2010 ble det satt av 3,5 millioner til regionalutvikling i Sametingets budsjett. Regionale utviklingsmidler er penger sametingsrådet disponerer til tiltak og prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene. Kriteriene for tilskuddet framkommer i egne tilskuddsbrev. Tilskuddsposten er i stor grad postkassestyrt, og i mindre grad initiert av partene. Pengene er likevel med og finansierer mange gode prosjekter som ellers ikke kunne fått støtte gjennom de ordinære tilskuddspostene i Sametingets budsjett. At både Sametinget og fylkeskommunene gir sin politiske og økonomiske støtte til gode initiativ og prosjekter, er med på å heve statusen til prosjektene.

Sametinget har også ansvaret for å fordele tospråklighetsmidler til fylkeskommunene etter kriterier gitt i Sametingets budsjett. I sak om revidering av tospråklighetsmidler som behandles i plenum mars 2011 er det foreslått at bruken av tospråklighetsmidlene innlemmes i de eksisterende samarbeidsavtalene mellom Sametinget og fylkeskommunene.

Det er stor variasjon i hvordan de enkelte avtalene fungerer, og om de fungerer på alle samarbeidsområdene som er beskrevet i avtalene. Dette bestemmes blant annet av faktorer som geografisk nærhet mellom partene, antall parter, innarbeida rutiner og kapasitet hos partene. I sørsameavtalen er det for eksempel fem parter involvert. Det gir utfordringer til å få samarbeidet til å fungere godt. Sametinget har også utfordringer med å klare å følge opp alle avtalene på en god nok måte.

I fylkeskommunenes strategiske planverk, som fylkesplaner, sektorplaner, handlingsplaner og lignende, framkommer fylkeskommunenes innsatsområder og strategier. Sametinget har til nå hatt liten kapasitet til å gi innspill til disse.

Fylkeskommunene er de viktigste regionale utviklingsaktørene og har ansvaret for regionalt utviklingsprogram (RUP). I RUP-partnerskapet er de viktigste næringsaktørene i regionene representert. Sammen skal partnerskapet arbeide for å oppnå felles politiske målsettinger for regionalutvikling i de ulike regionene. I Finnmark og Troms er Sametinget en del av RUP-partnerskapet. Sametinget er ikke den aktøren med de største økonomiske virkemidlene i partnerskapet, men Sametinget bidrar aktivt med kunnskap om samisk næringsliv. Deltakelse i RUP-partnerskapet er en viktig arena for å få fokus på næringslivet i samiske områder.

Det er også andre regionale forvaltnings- og samarbeidsorgan som Finnmarkseiendommen, Ávjuvárre urfolksregion, ulike regionråd og Landsdelsutvalget som Sametinget forholder seg til. Disse vil ikke omtales nærmere i redegjørelsen, men er en del av Sametingets regionalpolitikk.

Samarbeid med kommuner

Kontakten med kommunene har i mindre grad vært formalisert. Sametingsrådet ønsker å videreutvikle samarbeidet med og formalisere kontakten med kommunene for derigjennom å bli et bedre redskap for den samiske befolkning i by og bygd. Kommunene har direkte kontakt med befolkningen og har ansvar som praktisk iverksetter av tiltak rettet mot den samiske befolkningen.

Sametingets forhold til kommunene er i stor grad regulert i lovbestemmelser. Sameloven, barnehageloven, opplæringsloven og plan- og bygningsloven inneholder bestemmelser om samiske forhold som har direkte konsekvenser for kommunene. Sametinget har også en viktig rolle overfor kommunene som forvaltere av samiske kulturminner og gjennom tilskuddsmidler til næringsvirksomhet, språk, kultur og barnehager.

Sametinget har dialog med kommunene på en rekke måter og mange i enkeltsaker. Dialogen ivaretas blant annet gjennom ulike seminarer som arrangeres i regi av Sametinget, eksempelvis seminar om tospråklighetsmidlene under siste plenum i 2010. Videre ivaretas dialogen gjennom regelmessig kontakt om enkeltsaker/-søknader innenfor de mange områdene og fagfeltene som Sametinget arbeider med.

I forbindelse med revidering av tospråklighetsmidlene ble forslag til nye kriterier sendt ut på høring til kommunene. Kommunene gir også rapporter til Sametinget på hvordan de bruker tospråklighetsmidlene. Under dette plenum er saken om tospråklighetsmidler oppe til behandling. I vedtaket til saken er det foreslått at det skal utarbeides individuelle samarbeidsavtaler om tospråklighetsmidlene mellom Sametinget og kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk.

Mange kommuner er vertskapskommuner for samiske institusjoner. Gjennom institusjonsmeldinga har Sametinget tatt en mer aktiv rolle i institusjonene. Dette med bakgrunn i at Sametinget bidrar med en stor del av driftsmidlene til institusjonene. Sametinget oppnevner blant annet styremedlemmer til styrene for disse institusjonene og bidrar med en stor del av driftsmidlene, sammen med kommuner.

Når det gjelder arealforvaltning vil sametingsrådet delta aktivt i kommunale planprosesser for å sikre samiske interesser i all offentlig planlegging av bruk og vern av arealer og ressurser. Den nye plan- og bygningsloven skal blant annet være med å sikre det samiske naturgrunnlaget. Sametinget er i loven gitt en rett og plikt til å samarbeide med planmyndighetene for å ivareta nettopp dette. Sametinget har derfor utarbeidet en planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningsloven. Planveilederen brukes aktivt i kommunikasjonen med kommunene og konstruktiv dialog er opprettet med flere kommuner.

Sametinget forvalter også de samiske kulturminnene, og har gjennom dette arbeidet kontakt med kommunene når det gjelder arealbruk. Kontakten skjer først og fremst ved at Sametinget er høringsinstans i plan- og byggesaker.

Stadig flere samer bor i de største byene. Sametinget er derfor i dialog med Oslo kommune om en samarbeidsavtale. Dette for å synliggjøre samene i Oslo og styrke deres muligheter og rettigheter knyttet til samisk språk, opplæring og kulturutøvelse. En eventuell samarbeidsavtale vil ikke være like omfattende som samarbeidsavtalene med fylkeskommunene i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene. Aktuelle saksområder for en slik avtale er samisk språk, kultur, utdanning og eldre.

Som en oppfølging av forvaltningsreformen er det opprettet en arbeidsgruppe som skal se på samiske forhold i kommunesektoren. Sametinget er representert i gruppen sammen med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) og Kommunenes sentralforbund (KS). Arbeidet er på et innledende stadium. Selve hovedarbeidet i gruppa vil skje i 2012.

Framtidige utfordringer

Oppfølging av samarbeidsavtalene

Med de overordna rammene gitt av Stortinget er Sametingets utøvende myndighet noe begrenset. Hvis Sametinget skal oppnå bedre innflytelse i den praktiske utførelsen av samepolitikken, så bør det skje gjennom samarbeid og dialog med de som har myndighet til dette. Sametinget har i dag begrenset økonomi og administrative ressurser til å samarbeide med alle på alle saksområder, eller til å innfri alle de forventningene som det samiske samfunn har til Sametinget. Sametingets største utfordring med hensyn på aktive samarbeidsformer med fylkeskommunene og kommunene er Sametingets kapasitet til oppfølging. Samtidig kan en mer målrettet bruk av samarbeid være med på å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Helhetlig og målrettet samarbeid med fylkeskommunene

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene har gitt mange gode resultater, både som et resultat av politisk samarbeid og samarbeid om å finansiere tiltak over samarbeidsavtalene. Samarbeidsavtalene har også ansvarliggjort fylkeskommunene i større grad når det gjelder det ansvaret de har for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Det er fortsatt et potensial for utvikling av samarbeidsavtalene med fylkeskommunene, spesielt det politiske samarbeidet. Målsettingen med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv. Det er en viktig og omfattende målsetting. Avtalenes utforming er også svært omfattende både i innhold og oppfølging. Den største utfordringen i samarbeidet med fylkeskommunene er kanskje at

intensjonene til alle parter er så gode. Det er kanskje ikke alle områder det er realistisk å få et reelt samarbeid på.

I tillegg til at samarbeidsavtalene er omfattende i innhold, er de også preget av en sektorvis tenkning. Samarbeidet bør i større grad finne prosjekt hvor vi får merverdi. Da kan også pengene som er satt av til regionalutvikling brukes mer strategisk og i en større helhet, og i mindre grad postkassestyrt.

Samsvar mellom ambisjoner og ressurser

Samtidig er det store misforholdet mellom disponible midler til formålet hos fylkeskommunene og hos Sametinget en stor utfordring. Sametinget kan ikke matche fylkeskommunenes midler til regionalutvikling. For å kunne være en likestilt finansieringspart i gjennomføring av felles prosjekter, er det viktig at Sametinget har midler til disposisjon. Det har vi ikke i dag.

Sametinget kan imidlertid vurdere vår rolle i RUP-partnerskapet, også i andre fylkeskommuner. Det samme gjelder våre innspill til fylkeskommunenes øvrige strategiske planverk. Gjennom disse kan det være mulig å ha en viss innflytelse på de regionalpolitiske målsettingene.

Lite formalisert samarbeid og dialog med kommunene

Sametinget har lite formalisert samarbeid med kommunene i dag. Kommunene er samtidig blant de viktigste iverksetterne av Sametingets politikk på viktige samfunnsområder som opplæring, barnehage, språk, kultur, arealforvaltning og næring. Oversikter viser at Sametinget bruker mange millioner i de samiske kommunene i dag og at de samlede overføringene til enkeltkommuner i liten grad er kjent og kommunisert ut. Dette viser også at de pengene Sametinget fordeler til kommunene blir tildelt sektorvis, og ikke helhetlig. Tilbakemeldinger fra enkelte kommuner viser at de ønsker mer helhetlige bevilgninger fra Sametinget.

Sametinget har få kanaler for tilbakemeldinger på utfordringene i kommunene når det gjelder utvikling av samisk språk, kultur, næring og samfunnsliv. Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, rapporterer på bruken av pengene de får fra Sametinget.

Store forskjeller mellom kommunene

Sametinget har ikke kapasitet til å ha samarbeidsavtaler eller formell og direkte dialog med alle kommuner som det ville vært naturlig å ha samarbeid med. Hvem det er naturlig å ha samarbeid med er heller ikke gitt. Statistikk viser at flere og flere samer bor utenfor kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk og det som kalles STN-området (områdene for Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling). Det er også ulik situasjon og ulike behov i kommunene i Sápmi, som vil gi kapasitetsmessige utfordringer når det gjelder tilpasning av samarbeidet og virkemidlene.

Sametingets myndighet i plan- og bygningsloven

Sametinget er som nevnt gitt en ny myndighet i plan- og bygningsloven. Det har vært mye fokus på innsigelsesretten Sametinget har fått gjennom denne loven. Det er imidlertid viktig å understreke at en innsigelse er siste løsning i en lang prosess. Før Sametinget kan ta i bruk denne retten, har vi også en plikt til å samarbeide med planmyndighetene for å ivareta det samiske naturgrunnlaget. Dette uten at Sametinget er tilført noen ekstra ressurser til å ivareta denne retten og plikten.

Mål

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Strategier

Når strategier for å nå denne målsettingen skal utformes, er utgangspunktet for samarbeidet på to ulike nivå når det gjelder fylkeskommuner og kommuner. Det er derfor behov for to ulike arbeidsmåter eller strategier for å løse utfordringene i samarbeidet. I samarbeidet med fylkeskommunene er det først og fremst snakk om å forbedre og rasjonalisere de allerede eksisterende samarbeidsinstituttene. I samarbeidet med kommunene er det først og fremst behov for å danne et godt grunnlag for samarbeid, med arenaer, kanaler og individuelle avtaler.

Sametingsrådet har vurdert følgende strategier som sentrale for framtidig regionalpolitikk:

Optimalisere samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Samarbeidet med fylkeskommunene er allerede formalisert gjennom samarbeidsavtalene. Med en mer styrt satsning fra partenes side, kan vi få en mer effektiv utnyttelse av avtalene. Sametingsrådet mener at avtalene må operasjonaliseres på en bedre måte og det politiske samarbeidet må styrkes. Det betyr at det må gjøres noen konkrete grep når det gjelder avtalens innhold og form slik at det blir lettere å utføre tiltakene i praksis. Sametinget bør også i større grad integrere avtalene i vårt daglige arbeid. Dette kan for eksempel skje gjennom budsjettet.

Videre kan vi ta det beste fra allerede eksisterende avtaler. I samarbeidsavtalen for sorsamisk område er avtalen delt opp i en strategisk del og i en handlingsdel. Dette kan være en måte å utforme de andre avtalene på. De politiske møtene mellom partene kan omhandle den strategiske delen, mens administrasjonene tar seg av handlingsdelen. På denne måten er det mulig å få et større fokus på det politiske samarbeidet mellom partene. Eksempelvis er det i flere av samarbeidsavtalene tatt opp ulike områder der partene skal jobbe opp mot sentrale myndigheter for å fremme felles saker. Dette samarbeidet blir i liten grad brukt av partene.

Målrettet og prioriterte samarbeidsavtaler

Sametingsrådet ønsker å se på mulighetene for å prioritere politiske samarbeidstiltak framfor pengefordeling.

I samarbeidsavtalen om kulturminner med Oppland fylkeskommune følges avtalen opp med en tiltaksplan. I den er det utformet tiltak som skal følges opp for det kommende året. Dette er også en måte å jobbe med de andre samarbeidsavtalene på. På den måten kan partene ha en mer målrettet bruk av avtalene, og det vil være mer håndterlig for partene. Tiltaksplanen kan også få status som et mer forpliktende samarbeid mellom partene.

En sentral utfordring for regionalpolitikken har vært knappe ressurser til oppfølging av samarbeidsavtalene. Ved å målrette samarbeidsavtalene i større grad og konsentrere innsatsen om færre, men mer helhetlige strategier og tiltak, er det større muligheter for å følge opp samarbeidsavtalene på en bedre måte. Sametingsrådets ressurser kan med det grepet frigjøres fra rapporter til gjennomføring av tiltak.

En mer aktiv rolle overfor kommunene

Overfor kommunene er det sentralt å formalisere samarbeidet og begynne arbeidet med å skape kanaler og arenaer for dialog og samarbeid. Et styrket samarbeid med kommunene og en mer aktiv rolle krever en dreining i Sametingets måte å arbeide på. Sametinget har ikke kapasitet til å følge opp alle kommuner med like mye ressurser. Sametingsrådet vil derfor søke samarbeid med noen pilotkommuner og vinne erfaring med arbeidsmetoder for en mer aktiv rolle overfor kommunene.

Likeledes vil Sametingsrådet vinne erfaring med noen fagområder og starte et mer formalisert samarbeid med kommunene gjennom tospråklighetsmidlene. I denne saken er det foreslått å inngå individuelle samarbeidsavtaler med kommunene som mottar disse. Samarbeidsavtalene skal omfatte målsettinger for bruken av hele tilskuddet, men skal ha hovedvekt på bruken av utviklingsdelen av tospråklighetsmidlene.

En helhetlig politikk overfor kommunene

Sametinget har i dag en relativt fragmentert politikk overfor kommunene, både når det gjelder språk, kultur, næring, kulturminner eller planlegging. Sametingsrådets erfaringer og tilbakemeldinger fra kommunene tilsier en større grad av helhetlig politikk overfor kommunene. Sametingets overordna politikk er sterke og levende samiske samfunn. Kommunene er sentrale aktører i gjennomføring av en ønsket politikk i lokalsamfunn. Det er derfor avgjørende at Sametinget samordner politikken slik at den samlede effekten av Sametingets virkemidler blir best mulig. Sametingsrådet ser en samordning av eksempelvis nærings- og kulturvirkemidlene som en delstrategi, samordning av språk- og opplæringsvirkemidler som en annen strategi.

Avslutning

Sametinget sitter som nevnt i en arbeidsgruppe sammen med FAD og KS som skal se på samiske forhold i kommunesektoren. Sametingsrådet har store forventninger til denne gruppas rapport og håper den kan gi grunnlag for et samarbeid med kommunene på flere områder.

Sametingsrådet legger opp til å fremme en melding om regionalutvikling for plenum i løpet av 2012.

Med dette er sametingsrådets redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid lagt fra for Sametingets plenum. Sametingsrådet ser fram til en god debatt i plenum.

III Votering

Av 39 representanter var 27 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Marianne Balto, saksordfører	
2	John Kappfjell	
3	Ragnhild Melleby Aslaksen	Rolf Johansen
	Ragnhild Melleby Aslaksen	
4	Aili Keskitalo	
5	Rolf Johansen	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Jarle Jonassen	
8	Olaf Eliassen	
	Marianne Balto, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid 2011

Innledning

Sametinget arbeider med å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, og på egne premisser skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Regjeringen har det overordnede ansvaret for utviklingen av samisk samfunn, språk og kultur. I tillegg jobber Sametinget opp mot og samarbeider med lokale, regionale og internasjonale aktører. Sametingsrådet ønsker et større fokus på mulighetene og utfordringene i dette samarbeidet. Sametingsrådet vil derfor starte arbeidet både med en regionalpolitisk melding og en internasjonal melding.

Denne redegjørelsen om regionalt og lokalt samarbeid fremmes for å få et bredest mulig grunnlag for den regionalpolitiske meldingen. Vi ønsker debatt om og innspill fra plenum på hvordan vi kan videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunene og kommunene. De politiske prioriteringene vil komme i den regionalpolitiske meldingen.

Regionalutvikling handler om å skape levedyktige og attraktive samiske lokalsamfunn. Det er viktig å synliggjøre og skape forståelse for samisk kultur, næringer og samfunnsliv og de behov som knytter seg til

å utvikle levedyktige samiske samfunn. Fylkeskommunene er viktige regionale utviklingsaktører. Gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene avtales det ansvaret regionale myndigheter har når det gjelder samisk kultur, språk, miljø, nærings- og samfunnsutvikling.

Sametingsrådet ønsker å sette fokus på enkeltmenneskets behov og deres hverdagsliv i sine nærområder. Kommunene er viktige iverksettere av tiltak rettet mot den samiske befolkningen. Sametingsrådet vil arbeide for en nærmere kontakt med kommunene, og ønsker å finne dialogformer som ivaretar denne kontakten. Blant annet er samisk språkforvaltning, plan- og bygningsloven, næringsutvikling og kulturminnevernet saksområder som krever god dialog med kommunene.

I denne redegjørelsen gis det først en beskrivelse av dagens situasjon for samarbeidsavtalene med fylkeskommunene og en beskrivelse av Sametingets samarbeid med kommunene. Med utgangspunkt i dette vil vi trekke fram noen av utfordringene på disse samarbeidsområdene. Vi vil identifisere målsettinger for det videre samarbeidet med fylkeskommunene og kommunene, og vi vil skissere mulige strategier for å nå disse målsettingene.

Status

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Den første samarbeidsavtalen som ble inngått med en fylkeskommune var samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune som ble undertegnet i 2002. Der etter fulgte samarbeidsavtalen med Finnmark i 2003, sørsameområdet (Nordland, Nord og Sør-Trøndelag og Hedmark) i 2005 og Nordland i 2006. Samarbeidsavtalene med Finnmark og Troms ble revidert i 2007, og sørsameavtalen i 2010. Nordlandsavtalen er under revidering. Overordna målsetting for alle avtalene er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsnivå. Samarbeidet skjer på frivillig basis mellom to likeverdige parter.

I tillegg er det inngått en fagspesifikk avtale om kulturminnevern med fylkeskommunen i Oppland. Det er også en samarbeidsavtale om næringsutvikling i samiske områder mellom Sametinget og Innovasjon Norge. Virkeperioden for denne avtalen gikk ut 01.01.11. Sametinget er i kontakt med Innovasjon Norge for å forlenge samarbeidsavtalen.

De ulike avtalene er bygd opp tilnærmet likt. Grunnlaget for avtalen er beskrevet først, etterfulgt av målsettinger for avtalene, så følger artikler om samarbeid på et bredt spekter av saksområder, fra bærekraftig utvikling, via næring, språk, opplæring og kultur til innkjøpsavtale. Detaljeringsgraden i teksten om samarbeid er følgelig varierende. Sørsameavtalen har en litt annerledes oppbygging ved at den er delt inn i en strategisk del og en handlingsdel.

En gang i året møtes sametingspresidenten og fylkesrådslederen/fylkesordfører i forbindelse med samarbeidsavtalen. Hensikten med møtene er rapportering, samarbeid og samordning. Det identifiseres en eller flere oppfølgingspunkter på de fleste av artiklene i avtalene for følgende år. I samarbeidsavtalen for Finnmark er det for eksempel 21 artikler som skal følges opp med tiltak.

Sametingsrådet informerer plenum om aktiviteten som skjer i henhold til avtalene gjennom sametingsrådets beretning om virksomheten.

Revideringer i selve avtaleteksten kan skje hvis partene ønsker det. I den nylig reviderte sørsameavtalen er det bestemt at avtalen revideres hvert fjerde år. Ved revideringer skjer det en grundigere gjennomgang av avtaleteksten for at den skal være relevant og kunne fungere som et godt utgangspunkt for samarbeid. Samarbeidsavtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i avtalen.

Det er mange gode resultater av avtalene. Det saksområdet der samarbeidet fungerer godt i de fleste avtalene, er på kulturminnefeltet. På administrativt nivå er det faste møter for å samkjøre kulturminnebefaringer. I Finnmark har partene startet et prosjekt for å utarbeide en regional plan for kulturminner. Gjennom samme samarbeidsavtale har det også vært et vellykket samarbeid om geografisk informasjonssystem (GIS). Med grunnlag i avtaleteksten avholdes det to samarbeidsmøter i året mellom

partene og Finnmarkseiendommen. I sørsameavtalen var det et godt politisk samarbeid med fylkeskommunene i arbeidet med å få realisert et nybygg til Saemien Sijte. I Troms har samarbeidsavtalene blitt brukt til å starte arbeidet med å få realisert et samisk hus i Tromsø. I forbindelse med omorganiseringen av Senter for nordlige folk/Ája var samarbeidet mellom partene sentral. I Nordland har partene hatt et godt samarbeid om Pitesamisk hus og for å få realisert pitesamisk museumsvirksomhet.

Gjennom samarbeidsavtalene fordeles det tilskudd til prosjekter som samfinansieres av partene. I 2010 ble det satt av 3,5 millioner til regionalutvikling i Sametingets budsjett. Regionale utviklingsmidler er penger sametingsrådet disponerer til tiltak og prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene. Kriteriene for tilskuddet framkommer i egne tilskuddsbrev. Tilskuddsposten er i stor grad postkassestyrt, og i mindre grad initiert av partene. Pengene er likevel med og finansierer mange gode prosjekter som ellers ikke kunne fått støtte gjennom de ordinære tilskuddspostene i Sametingets budsjett. At både Sametinget og fylkeskommunene gir sin politiske og økonomiske støtte til gode initiativ og prosjekter, er med på å heve statusen til prosjektene.

Sametinget har også ansvaret for å fordele tospråklighetsmidler til fylkeskommunene etter kriterier gitt i Sametingets budsjett. I sak om revidering av tospråklighetsmidler som behandles i plenum mars 2011 er det foreslått at bruken av tospråklighetsmidlene innlemmes i de eksisterende samarbeidsavtalene mellom Sametinget og fylkeskommunene.

Det er stor variasjon i hvordan de enkelte avtalene fungerer, og om de fungerer på alle samarbeidsområdene som er beskrevet i avtalene. Dette bestemmes blant annet av faktorer som geografisk nærhet mellom partene, antall parter, innarbeida rutiner og kapasitet hos partene. I sørsameavtalen er det for eksempel fem parter involvert. Det gir utfordringer til å få samarbeidet til å fungere godt. Sametinget har også utfordringer med å klare å følge opp alle avtalene på en god nok måte.

I fylkeskommunenes strategiske planverk, som fylkesplaner, sektorplaner, handlingsplaner og lignende, framkommer fylkeskommunenes innsatsområder og strategier. Sametinget har til nå hatt liten kapasitet til å gi innspill til disse.

Fylkeskommunene er de viktigste regionale utviklingsaktørene og har ansvaret for regionalt utviklingsprogram (RUP). I RUP-partnerskapet er de viktigste næringsaktørene i regionene representert. Sammen skal partnerskapet arbeide for å oppnå felles politiske målsettinger for regionalutvikling i de ulike regionene. I Finnmark og Troms er Sametinget en del av RUP-partnerskapet. Sametinget er ikke den aktøren med de største økonomiske virkemidlene i partnerskapet, men Sametinget bidrar aktivt med kunnskap om samisk næringsliv. Deltakelse i RUP-partnerskapet er en viktig arena for å få fokus på næringslivet i samiske områder.

Det er også andre regionale forvaltnings- og samarbeidsorgan som Finnmarkseiendommen, Ávjuvárre urfolksregion, ulike regionråd og Landsdelsutvalget som Sametinget forholder seg til. Disse vil ikke omtales nærmere i redegjørelsen, men er en del av Sametingets regionalpolitikk.

Samarbeid med kommuner

Kontakten med kommunene har i mindre grad vært formalisert. Sametingsrådet ønsker å videreutvikle samarbeidet med og formalisere kontakten med kommunene for derigjennom å bli et bedre redskap for den samiske befolkning i by og bygd. Kommunene har direkte kontakt med befolkningen og har ansvar som praktisk iverksetter av tiltak rettet mot den samiske befolkningen.

Sametingets forhold til kommunene er i stor grad regulert i lovbestemmelser. Sameloven, barnehageloven, opplæringsloven og plan- og bygningsloven inneholder bestemmelser om samiske forhold som har direkte konsekvenser for kommunene. Sametinget har også en viktig rolle overfor kommunene som forvaltere av samiske kulturminner og gjennom tilskuddsmidler til næringsvirksomhet, språk, kultur og barnehager.

Sametinget har dialog med kommunene på en rekke måter og mange i enkeltsaker. Dialogen ivaretas blant annet gjennom ulike seminarer som arrangeres i regi av Sametinget, eksempelvis seminar om

tospråklighetsmidlene under siste plenum i 2010. Videre ivaretas dialogen gjennom regelmessig kontakt om enkeltsaker/-søknader innenfor de mange områdene og fagfeltene som Sametinget arbeider med.

I forbindelse med revidering av tospråklighetsmidlene ble forslag til nye kriterier sendt ut på høring til kommunene. Kommunene gir også rapporteringer til Sametinget på hvordan de bruker tospråklighetsmidlene. Under dette plenum er saken om tospråklighetsmidler oppe til behandling. I vedtaket til saken er det foreslått at det skal utarbeides individuelle samarbeidsavtaler om tospråklighetsmidlene mellom Sametinget og kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk.

Mange kommuner er vertskapskommuner for samiske institusjoner. Gjennom institusjonsmeldinga har Sametinget tatt en mer aktiv rolle i institusjonene. Dette med bakgrunn i at Sametinget bidrar med en stor del av driftsmidlene til institusjonene. Sametinget oppnevner blant annet styremedlemmer til styrene for disse institusjonene og bidrar med en stor del av driftsmidlene, sammen med kommuner.

Når det gjelder arealforvaltning vil sametingsrådet delta aktivt i kommunale planprosesser for å sikre samiske interesser i all offentlig planlegging av bruk og vern av arealer og ressurser. Den nye plan- og bygningsloven skal blant annet være med å sikre det samiske naturgrunnlaget. Sametinget er i loven gitt en rett og plikt til å samarbeide med planmyndighetene for å ivareta nettopp dette. Sametinget har derfor utarbeidet en planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningsloven. Planveilederen brukes aktivt i kommunikasjonen med kommunene og konstruktiv dialog er opprettet med flere kommuner.

Sametinget forvalter også de samiske kulturminnene, og har gjennom dette arbeidet kontakt med kommunene når det gjelder arealbruk. Kontakten skjer først og fremst ved at Sametinget er høringsinstans i plan- og byggesaker.

Stadig flere samer bor i de største byene. Sametinget er derfor i dialog med Oslo kommune om en samarbeidsavtale. Dette for å synliggjøre samene i Oslo og styrke deres muligheter og rettigheter knyttet til samisk språk, opplæring og kulturutøvelse. En eventuell samarbeidsavtale vil ikke være like omfattende som samarbeidsavtalene med fylkeskommunene i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene. Aktuelle saksområder for en slik avtale er samisk språk, kultur, utdanning og eldre.

Som en oppfølging av forvaltningsreformen er det opprettet en arbeidsgruppe som skal se på samiske forhold i kommunesektoren. Sametinget er representert i gruppen sammen med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) og Kommunenes sentralforbund (KS). Arbeidet er på et innledende stadium. Selve hovedarbeidet i gruppa vil skje i 2012.

Framtidige utfordringer

Oppfølging av samarbeidsavtalene

Med de overordna rammene gitt av Stortinget er Sametingets utøvende myndighet noe begrenset. Hvis Sametinget skal oppnå bedre innflytelse i den praktiske utførelsen av samepolitikken, så bør det skje gjennom samarbeid og dialog med de som har myndighet til dette. Sametinget har i dag begrenset økonomi og administrative ressurser til å samarbeide med alle på alle saksområder, eller til å innfri alle de forventningene som det samiske samfunn har til Sametinget. Sametingets største utfordring med hensyn på aktive samarbeidsformer med fylkeskommunene og kommunene er Sametingets kapasitet til oppfølging. Samtidig kan en mer målrettet bruk av samarbeid være med på å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Helhetlig og målrettet samarbeid med fylkeskommunene

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene har gitt mange gode resultater, både som et resultat av politisk samarbeid og samarbeid om å finansiere tiltak over samarbeidsavtalene. Samarbeidsavtalene har også ansvarliggjort fylkeskommunene i større grad når det gjelder det ansvaret de har for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Det er fortsatt et potensial for utvikling av samarbeidsavtalene med fylkeskommunene, spesielt det politiske samarbeidet. Målsettingen med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv. Det er en viktig og omfattende målsetting. Avtalenes utforming er også svært omfattende både i innhold og oppfølging. Den største utfordringen i samarbeidet med fylkeskommunene er kanskje at intensjonene til alle parter er så gode. Det er kanskje ikke alle områder det er realistisk å få et reelt samarbeid på.

I tillegg til at samarbeidsavtalene er omfattende i innhold, er de også preget av en sektorvis tenkning. Samarbeidet bør i større grad finne prosjekt hvor vi får merverdi. Da kan også pengene som er satt av til regionalutvikling brukes mer strategisk og i en større helhet, og i mindre grad postkassestyrt.

Samsvar mellom ambisjoner og ressurser

Samtidig er det store misforholdet mellom disponible midler til formålet hos fylkeskommunene og hos Sametinget en stor utfordring. Sametinget kan ikke matche fylkeskommunenes midler til regionalutvikling. For å kunne være en likestilt finansieringspart i gjennomføring av felles prosjekter, er det viktig at Sametinget har midler til disposisjon. Det har vi ikke i dag.

Sametinget kan imidlertid vurdere vår rolle i RUP-partnerskapet, også i andre fylkeskommuner. Det samme gjelder våre innspill til fylkeskommunenes øvrige strategiske planverk. Gjennom disse kan det være mulig å ha en viss innflytelse på de regionalpolitiske målsettingene.

Lite formalisert samarbeid og dialog med kommunene

Sametinget har lite formalisert samarbeid med kommunene i dag. Kommunene er samtidig blant de viktigste iverksetterne av Sametingets politikk på viktige samfunnsområder som opplæring, barnehage, språk, kultur, arealforvaltning og næring. Oversikter viser at Sametinget bruker mange millioner i de samiske kommunene i dag og at de samlede overføringene til enkeltkommuner i liten grad er kjent og kommunisert ut. Dette viser også at de pengene Sametinget fordeler til kommunene blir tildelt sektorvis, og ikke helhetlig. Tilbakemeldinger fra enkelte kommuner viser at de ønsker mer helhetlige bevilgninger fra Sametinget.

Sametinget har få kanaler for tilbakemeldinger på utfordringene i kommunene når det gjelder utvikling av samisk språk, kultur, næring og samfunnsliv. Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, rapporterer på bruken av pengene de får fra Sametinget.

Store forskjeller mellom kommunene

Sametinget har ikke kapasitet til å ha samarbeidsavtaler eller formell og direkte dialog med alle kommuner som det ville vært naturlig å ha samarbeid med. Hvem det er naturlig å ha samarbeid med er heller ikke gitt. Statistikk viser at flere og flere samer bor utenfor kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk og det som kalles STN-området (områdene for Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling). Det er også ulik situasjon og ulike behov i kommunene i Sápmi, som vil gi kapasitetsmessige utfordringer når det gjelder tilpasning av samarbeidet og virkemidlene.

Sametingets myndighet i plan- og bygningsloven

Sametinget er som nevnt gitt en ny myndighet i plan- og bygningsloven. Det har vært mye fokus på innsigelsesretten Sametinget har fått gjennom denne loven. Det er imidlertid viktig å understreke at en innsigelse er siste løsning i en lang prosess. Før Sametinget kan ta i bruk denne retten, har vi også en plikt til å samarbeide med planmyndighetene for å ivareta det samiske naturgrunnlaget. Dette uten at Sametinget er tilført noen ekstra ressurser til å ivareta denne retten og plikten.

Mål

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Strategier

Når strategier for å nå denne målsettingen skal utformes, er utgangspunktet for samarbeidet på to ulike nivå når det gjelder fylkeskommuner og kommuner. Det er derfor behov for to ulike arbeidsmåter eller strategier for å løse utfordringene i samarbeidet. I samarbeidet med fylkeskommunene er det først og fremst snakk om å forbedre og rasjonalisere de allerede eksisterende samarbeidsinstituttene. I samarbeidet med kommunene er det først og fremst behov for å danne et godt grunnlag for samarbeid, med arenaer, kanaler og individuelle avtaler.

Sametingsrådet har vurdert følgende strategier som sentrale for framtidig regionalpolitikk:

Optimalisere samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Samarbeidet med fylkeskommunene er allerede formalisert gjennom samarbeidsavtalene. Med en mer styrt satsning fra partenes side, kan vi få en mer effektiv utnyttelse av avtalene. Sametingsrådet mener at avtalene må operasjonaliseres på en bedre måte og det politiske samarbeidet må styrkes. Det betyr at det må gjøres noen konkrete grep når det gjelder avtalens innhold og form slik at det blir lettere å utføre tiltakene i praksis. Sametinget bør også i større grad integrere avtalene i vårt daglige arbeid. Dette kan for eksempel skje gjennom budsjettet.

Videre kan vi ta det beste fra allerede eksisterende avtaler. I samarbeidsavtalen for sørsamisk område er avtalen delt opp i en strategisk del og i en handlingsdel. Dette kan være en måte å utforme de andre avtalene på. De politiske møtene mellom partene kan omhandle den strategiske delen, mens administrasjonene tar seg av handlingsdelen. På denne måten er det mulig å få et større fokus på det politiske samarbeidet mellom partene. Eksempelvis er det i flere av samarbeidsavtalene tatt opp ulike områder der partene skal jobbe opp mot sentrale myndigheter for å fremme felles saker. Dette samarbeidet blir i liten grad brukt av partene.

Måltrettet og prioriterte samarbeidsavtaler

Sametingsrådet ønsker å se på mulighetene for å prioritere politiske samarbeidstiltak framfor pengefordeling.

I samarbeidsavtalen om kulturminner med Oppland fylkeskommune følges avtalen opp med en tiltaksplan. I den er det utformet tiltak som skal følges opp for det kommende året. Dette er også en måte å jobbe med de andre samarbeidsavtalene på. På den måten kan partene ha en mer måltrettet bruk av avtalene, og det vil være mer håndterlig for partene. Tiltaksplanen kan også få status som et mer forpliktende samarbeid mellom partene.

En sentral utfordring for regionalpolitikken har vært knappe ressurser til oppfølging av samarbeidsavtalene. Ved å målrette samarbeidsavtalene i større grad og konsentrere innsatsen om færre, men mer helhetlige strategier og tiltak, er det større muligheter for å følge opp samarbeidsavtalene på en bedre måte. Sametingsrådets ressurser kan med det grepet frigjøres fra rapporter til gjennomføring av tiltak.

En mer aktiv rolle overfor kommunene

Overfor kommunene er det sentralt å formalisere samarbeidet og begynne arbeidet med å skape kanaler og arenaer for dialog og samarbeid. Et styrket samarbeid med kommunene og en mer aktiv rolle krever en dreining i Sametingets måte å arbeide på. Sametinget har ikke kapasitet til å følge opp alle kommuner med like mye ressurser. Sametingsrådet vil derfor søke samarbeid med noen pilotkommuner og vinne erfaring med arbeidsmetoder for en mer aktiv rolle overfor kommunene.

Likeledes vil Sametingsrådet vinne erfaring med noen fagområder og starte et mer formalisert samarbeid med kommunene gjennom tospråklighetsmidlene. I denne saken er det foreslått å inngå individuelle samarbeidsavtaler med kommunene som mottar disse. Samarbeidsavtalene skal omfatte målsettinger for bruken av hele tilskuddet, men skal ha hovedvekt på bruken av utviklingsdelen av tospråklighetsmidlene.

En helhetlig politikk overfor kommunene

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Sametinget har i dag en relativt fragmentert politikk overfor kommunene, både når det gjelder språk, kultur, næring, kulturminner eller planlegging. Sametingsrådets erfaringer og tilbakemeldinger fra kommunene tilsier en større grad av helhetlig politikk overfor kommunene. Sametingets overordna politikk er sterke og levende samiske samfunn. Kommunene er sentrale aktører i gjennomføring av en ønsket politikk i lokalsamfunn. Det er derfor avgjørende at Sametinget samordner politikken slik at den samlede effekten av Sametingets virkemidler blir best mulig. Sametingsrådet ser en samordning av eksempelvis nærings- og kulturvirkemidlene som en delstrategi, samordning av språk- og opplæringsvirkemidler som en annen strategi.

Avslutning

Sametinget sitter som nevnt i en arbeidsgruppe sammen med FAD og KS som skal se på samiske forhold i kommunesektoren. Sametingsrådet har store forventninger til denne gruppas rapport og håper den kan gi grunnlag for et samarbeid med kommunene på flere områder.

Sametingsrådet legger opp til å fremme en melding om regionalutvikling for plenum i løpet av 2012.

Med dette er sametingsrådets redegjørelse om regionalt og lokalt samarbeid lagt fra for Sametingets plenum. Sametingsrådet ser fram til en god debatt i plenum.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 16.15

Åšši/Sak SP	007/11
--------------------	---------------

Redegjørelse om samhandlingsreformen

Arkivsaknr.
10/5175

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 029/11
Sametingets plenum	07. – 11.03.11	

Saken påbegynt 08.03.11 kl. 16.40

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samhandlingsreformen. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om samhandlingsreformen

Bakgrunn

I juni 2009 la regjeringen fram samhandlingsreformen i form av stortingsmelding, som ble vedtatt 27. april 2010. Regjeringens mål med reformen er å styrke de kommunale helsetjenestene og samarbeidet mellom kommunene. Sametingsrådet har et sterkt fokus på helse- og sosialpolitiske saker, og i 2011 vil vi fortsette å jobbe for at Samhandlingsreformen skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Vi ønsker derfor å ivareta samiske pasienters rettigheter og behov i samhandlingsreformen.

Sametingsrådet fikk ikke delta i Samhandlingsreformens ekspertgruppe oppnevnt av HOD. Men i februar 2009 arrangerte Sametingsrådet mte mellom samiske faginstitusjoner og daværende statssekretær Ellen Pedersen. Her ble behov og utfordringer for samiske pasienter formidlet. Sametingsrådet hadde i tillegg mte med daværende Helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen og statssekretær Ellen Pedersen, i henholdsvis oktober 2008 og juni 2009, hvor ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen ble formidlet. Sametingsrådet ble forsikret om videre medvirkning i prosessen rundt reformen.

Status

Samhandlingsreformen betegnes av Regjeringen som en oppsummering av de viktigste helsemessige utfordringene i dagens samfunn: behovet for mer forebyggende arbeid, behovet for breddekompetanse og helhetlige tjenester og sikring av en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i mte med fremtidens befolknings sammensetning og sykdomsbilde. Samhandlingsreformen ble vedtatt i Stortinget i mars 2010.

Det er nå fremmet forslag til ny folkehelselov og lov om kommunale helse- og omsorgstjeneste, samt forslag til ny nasjonal helse- og omsorgsplan. Sentrale tanker i reformen er at helsehjelpen skal gis nærmest mulig pasienten og at kommunene får større ansvar for pasientenes helhetlige behandlingsforløp. Begreper som helhetlig tjeneste, tilgjengelighet, breddekompetanse og pasienttilfredshet står sentralt. Kommunene henstilles til et nærmere samarbeid om ulike behandlingstyper.

Sametingets administrasjon hadde den 16.09. 2010 et møte med HOD der prosessen i forbindelse med Samhandlingsreformen ble presentert. Arbeidet med forslag til ny nasjonal helse- og omsorgsplan, utkast til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, og utkast til ny lov om folkehelsearbeid ble sendt ut på høring 18.10.2010, og høringen ble gjennomført som en nettbasert høring. Høringsfristen var satt til 18.1.2011.

Den 06.10.10 fikk Sametingsrådet henvendelse fra HOD hvor vi ble anmodet om å gi tilbakemelding på hele arbeidet innen 12.10.10. Vi anså det ikke som mulig å gi tilbakemelding på disse viktige og omfattende dokumentene på så kort varsel, og i den form som departementet ønsket. Det må her påpekes at dette er de mest sentrale arbeidene hva gjelder gjennomføring av Samhandlingsreformen, og tiltakene vil ha store konsekvenser for ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter. Sametingsrådet påpekte viktigheten av at det på et overordnet nivå er et nasjonalt fokus på hvordan det samiske perspektivet ivaretas i disse arbeidene, og vi påpekte derfor vårt behov for å ha ytterligere dialog med departementet for å kunne ivareta våre interesser.

Sametingsrådet er ikke tilfreds med at vi ikke er tatt med i utforming av de overnevnte arbeid på et tidligere tidspunkt, og vi har dermed ikke hatt en reell mulighet til å påvirke dette arbeidet før det går ut på høring. Sametingsrådet innledet i november 2010 konsultasjoner med Regjeringen om de foreslåtte lovendringer og ny nasjonal helse- og omsorgsplan. I samhandlingsreformen er det vist til samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester skal etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas. Dette er for Sametingsrådet et overordnet standpunkt i arbeidet med samhandlingsreformen. Vi kan imidlertid ikke se at dette er fulgt opp i tilstrekkelig grad i forhold til å definere utfordringer samiske pasienter stilles ovenfor i arbeidet med samhandlingsreformen, og i forhold til tiltak /mulige virkemidler.

Vår erfaring i arbeidet med sikring av likeverdige helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen, er at dersom rett til, og behov for tilrettelagte tjenester skal sikres i tjenestetilbudet, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster.

Dagens situasjon

Sametingsrådets helse og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette er et mål vi har felles med nasjonale myndigheter. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Arbeidet må derfor ta utgangspunkt i dette. Det er fortsatt et stort behov for kunnskap om, og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner, på alle nivå, med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur. Dette påpekes også som en utfordring i St.prop 1, hvor helsetjenester til samiske pasienter omtales slik:

Til tross for en økende bevissthet om den samiske befolkningens behov er det fortsatt et betydelig problem å få til løsninger som er institusjonelt forankret og ikke avhengig av enkeltpersoners engasjement for dette.

Sametingsrådet ser det derfor som svært viktig å arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå. Dette må gjøres ved at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås. Sametingsrådet mener at sannsynligheten for realiseringen av en likeverdig helse og sosialtjeneste vil øke gjennom å utvikle og systematisk ta i bruk flere forskjellige styringsverktøy.

I dag har Sametingsrådet gjennom konsultasjoner med Regjeringen om oppdragsdokumenter for 2011 til regionale helseforetak, fått synliggjort noen av utfordringene for samiske pasienter i spesialisthelsetjenesten. Det er for oss viktig at disse utfordringene blir klargjort på samme måte overfor kommunene.. Kommuner som har ansvaret for folkehelse må forpliktes på at helseutfordringer for det samiske samfunnet må beskrives og komme inn i kommunenes strategier, slik at en kan iverksette tiltak som treffer

Utviklingstrekk

Regjeringen ga i 2002 ut sin handlingsplan for helse- og sosialtjenester (Mangfold og likeverd) til den samiske befolkning i Norge. Mangfold og likeverd gikk ut i 2005, men Regjeringen har valgt å legge den til grunn for det videre arbeidet i forhold til samisk pasienter. I bevilgninger til samiske formål for 2010 sies det at hovedprinsippene i planen danner grunnlaget for det videre arbeidet i forhold til samisk helse og sosialvesen.

Ansvarlige parter

Det tilligger Regjeringen v/HOD ansvar for tilrettelegging av helsetjenester til den samiske befolkningen på lik linje med den øvrige befolkningen i Norge. Sametingsrådets ansvar er å påse at disse rettighetene blir fulgt opp, dog uten å ha et formelt tilsynsansvar.

Rammevilkår og evt. endringer i disse

Samiske pasienter som urfolk har rettigheter regulert i nasjonale lover og internasjonale konvensjoner. Deriblant ILO konvensjonen nr 169, art 25, Samelovens § 3-5 samt FNs barnekonvensjon, artikkel 30, FNs erklæring om urfolks rettigheter, og Pasientrettighetsloven § 3-5. Sametingsrådet har gjennom konsultasjoner foreslått endringer i forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, forslag til ny folkehelselov og forslag til nasjonal helse- og omsorgsplan (2011-2015), som tar sikte på å ivareta disse rettighetene.

I forslaget til nasjonal helse og omsorgsplan sies det at Regjeringen vil sikre at det samiske perspektivet integreres i arbeidet med utviklingen av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen gjennom prosedyrer for samarbeid mellom HOD og Sametingsrådet. Sametingsrådet forventer at dette følges opp i det videre arbeidet med Nasjonal helse og omsorgsplan og de forelagte lovforslagene. Sametingsrådet har forventning om at Regjeringen i det fremtidige arbeidet med tiltak og/eller virkemidler som planlegges ved oppfølging av samhandlingsreformen, vil vektlegge et samisk perspektiv.

Framtidige utfordringer

Det framgår av forskningsmaterialet fremlagt av Senter for samisk helseforskning at samiske pasienter rapporterer mindre tilfredshet med helse- og sosialtjenestene som tilbys. Det oppgis at det er få muligheter til å bruke eget språk, og i tillegg oppgis kulturforskjeller som årsak til mindre tilfredshet.

Samiske pasienter har rett på en likeverdig helse og sosialtjeneste på lik linje med øvrige befolkning. Et likeverdig tilbud til samiske pasienter forutsetter kunnskap og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Det er fortsatt et stort behov for dette hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner. Sametingsrådet mener derfor at ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester må løstes fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå. Tilbudet til samiske pasienter må etterspørres og synliggjøres i alle prosesser, og ivaretas i sentrale helse og sosialpolitiske satsinger. Sentrale myndigheter på sentralt nivå må sette klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås

Organisering

Stadig rapportering av at samiske pasienter ikke møter forståelse i helse- og sosialsystemet har aktualisert en debatt blant samiske politikere og fagfolk om hvordan tilbudet til samiske pasienter bør organiseres.

Samhandlingsreformens hovedintensjon er at nødvendig behandling og pleie skal tilbys på lavest mulig nivå. Kommunene skal ta større ansvar for et helhetlig pasientforløp, men gis også større frihet i forhold til organisering av helse og omsorgstjenesten. Sametingsrådet er enig i at kommunehelsetjeneste har en

større nærhet og kjennskap til sine pasienter, og dette kan gi mulighet for en bedre tilrettelagt helsetjeneste for den samiske pasienten. Men dette vil også bety at kommunene må inneha bred kompetanse om ulike pasientgrupper og behandlingsmetoder. Kunnskap om samisk språk og kultur må være tilgjengelig i større grad i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Denne kompetansen må være integrert i kommunale helse- og omsorgsplaner. Kunnskapen må institusjonaliseres, og ikke avhenge av enkelte medarbeidere. Erfaring har vist at helse og omsorgstjenesten i de ulike kommuner/regioner med samisk befolkning, har varierende bevissthet og kunnskap om samiske pasienters behov. I mange kommuner er bevisstheten og kunnskapen om samisk befolkning fraværende. Det er derfor nødvendig at samiske pasienters rett og behov til språklige og kulturelt tilrettede tjenester påpekes med tyngde for kommunene.

Samiske pasienter er bosatt over hele landet og har rett til helsetilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. I dag er det også begrenset tilgang på samiske fagfolk innenfor alle fagspesifikke områder. For å oppnå en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk må kunnskap om samisk språk og kultur implementeres i den allerede eksisterende helse- og sosialtjenesten. Men det er på mange områder behov for særskilte tilbud og løsninger rettet mot samiske pasienter og brukere. Institusjoner som samisk nasjonalt kompetansesenter for psykisk helse (SANKS), samisk nasjonalt undervisningssykehjem, spesialistlegesenteret i Karasjok og samisk helseforskning er eksempler på noen særskilte tilbud som er opprettet. Den største utviklingen har vært innenfor psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten, mens man innenfor somatiske tilbud ikke har hatt samme utviklingen. Spesielt innenfor helsetilbud som forutsetter god kommunikasjon mellom fagfolk og pasienter, som læring og mestring av kroniske sykdommer/funksjonshemninger, rehabilitering og geriatri, har ikke tilbudet vært tilfredsstillende.

Begrenset tilgang på samiske fagfolk medfører at det samiske samfunnet er avhengig av organisasjonsformer som fører til at en kan benytte samiske fagfolk mest mulig effektivt. Helseinstitusjoner med et spesielt ansvar for den samiske befolkning er i dag ulikt organisert, både i forhold til mandat og institusjonstilknytning. Dette setter begrensinger for en mest mulig effektiv utnyttelse av samiske fagfolk ovenfor samiske pasienter. Det er behov for å tenke helhetlig og overordnet om organisering om spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning. Dette er nødvendig for å kunne gi en bedre og mer helhetlig og koordinerte tjeneste til samiske pasienter og brukere, som bygger på samisk språk og kultur. En samordning av samiske fagressurser er et viktig moment i dette arbeidet.

Samhandlingsreformen legger vekt på videreutvikling av desentraliserte spesialisthelsetjenester. Da samiske pasienter bosatt over hele landet, og det er lite kunnskap om samisk språk og kultur i den ordinære helsetjenesten er desentraliserte helsetjenester er en modell som i stor grad ivaretar behovene til den samiske befolkning. I arbeidet innenfor psykisk helse for den samiske befolkning er det satt i gang et desentralisert og ambulerende tilbud som man har gode erfaringer med. For å gi samiske pasienter et kvalitativt godt tilbud er det viktig at den desentraliserte spesialisthelsetjenesten med kunnskap i samisk språk og kultur oppbygges videre. Det vises spesielt til tilbud for samiske pasienter innen rehabilitering, geriatri, læring og mestring og kroniske sykdommer. Dette er også viktig i forhold til å ivareta spesialisthelsetjenestens veiledningsansvar ovenfor kommuner med samisk befolkning.

Kvalitet og faglighet

Kvalitet i behandlingen og sikkerhet for pasienten er avgjørende faktorer for å kunne gi pasientene et godt behandlingstilbud. Ei forutsetning for kvalitet og sikkerhet for pasienten, er at pasient og behandler forstår hverandre. Det gir grunnlag for informasjonsutveksling som er nødvendig for å kunne gi den beste og rette behandlingen. Mangel på kompetanse om samisk språk og kultur reduserer kvaliteten på helsetilbudet til samiske pasienter. Risikoen for feilbehandling og dårlig kvalitet på behandlingen øker når kommunikasjonen mellom pasient og behandler er dårlig. Innenfor helsetjenesten er det satt et stort fokus på kvalitet og pasientsikkerhet. Deriblant gjennom utvikling av metoder for å måle kvaliteten på tilbudet til pasienter. Da kvalitet og sikkerhet for samiske pasienter ofte avhenger av kunnskap om samisk språk og kultur er det et behov for å sette et større fokus på kommunikasjon og språk som målekriterium for kvalitet og pasientsikkerhet. Dette er det aksept for innen spesialisthelsetjenesten, og det er behov for at dette også ivaretas i helsetjenesten for øvrig. Det er derfor behov for å øke kunnskapen om samisk språk og kultur både de ulike fagprofesjonenes grunnutdanninger og blant de som har ansvar for å gi et godt helsetilbud. Samtidig er det utviklet en god del kunnskap innenfor samisk helse, både gjennom utdannings- og forskningsinstitusjoner og klinisk arbeid. Denne type informasjon og andre

forskningsresultater fra samisk helse er dessverre lite kjent både blant beslutningstakere og fagfolk. Det er derfor nødvendig å finne løsninger for å gjøre denne dokumenterte kunnskapen mer tilgjengelig.

Tilgjengelighet til tjenesten.

Lik tilgang til gode og likeverdige helse og omsorgstjeneste er en viktig bærebjelke i den norske velferdsmodellen. Flere faktorer påvirker tilgjengelighet, deriblant pasienters opplevelse av hvorvidt tjenestene er tilgjengelig. I utvikling av dagens helsetjeneste legges det opp til en mer aktiv pasientrolle. Dette fordrer mer helseinformasjon og informasjon om tjenestetilbudet tilgjengelig for alle pasienter. Helseinformasjon tilpasset samisk språk og kultur har vært lite tilgjengelig. Informasjon har lite utgangspunkt i samiske data. Nasjonale kampanjer og annen informasjon har i hovedsak vært gitt på norsk. Mangel på informasjon og data tilpasset samisk språk og kultur reduserer tilgjengeligheten til tjenesten for samiske pasienter. For å gjøre helseinformasjon bedre tilgjengelig må arbeidet med samiske helse data og tall prioriteres. Dette arbeidet er avgjørende for å skaffe til veie nødvendig materiale som er avgjørende for kommuner og fylkeskommuners arbeid med folkehelse blant det samiske folk.

Da muligheten til å bruke eget språk ofte ikke er tilstede begrenses samiske pasienter innvirkning både på egen behandling og retten til å velge behandlingssted for eksempel gjennom fritt sykehusvalg. I denne sammenheng vises det spesielt til tilbud hvor kommunikasjon er en forutsetning i behandlingen, som tilbud innenfor læring og mestring, rehabilitering, rus og geriatri. Innenfor dagens helsetjeneste vises det til bruk av tolk som en løsning. Der kommunikasjon er en forutsetning i behandling er bruk av tolk en lite egnet løsning. Videre er tilbud om tolketjeneste innenfor helsetjenesten generelt lite tilfredsstillende. Dette omhandler både tilbud og tilgjengelighet til tolk, og definering av tolkebehov

I akutt situasjoner er hjelp som er raskt tilgjengelig spesielt viktig. Nødmelding og varsling i forhold til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette knyttes til manglende forståelse mellom innringer og mottakere på de ulike sentralene. Erfaringer viser at det i nødsituasjoner er viktig å bruke sitt morsmål. Ved ikke å ha denne kompetansen tilstede kan det oppstå uklarheter og manglende kommunikasjon, som kan få alvorlige konsekvenser. Akuttsentraler i dag har ikke samisk språkkompetanse samtidig som de skal forholde seg til samiske stedsnavn og samisk språk. I akuttsentralene for spesialisthelsetjenesten er dette etter initiativ fra Sametingsrådet påpekt spesielt i regjeringens oppdrag til spesialisthelsetjenesten, men dette må også ivaretas i forhold til andre nødmeldingssentraler. Nødmeldingssentraler i flere deler av landet omfattes av Samelovens språkregler som gir samiske innringere rett til å bli betjent på samisk. Forståelsen for samiske brukeres rett til å motta og gi nødmeldinger på eget språk varierer.

Folkehelse.

Innenfor utvikling av fremtidens helsetjeneste rettes det stor oppmerksomhet mot folkehelse. Dette ut i fra en erkjennelse av at helse skapes ikke først og fremst i helsesektoren, men gjennom levekår, livsbetingelse og livsstil. Forebygging og folkehelsearbeid skal derfor skje på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Folkehelse i den samiske befolkning er et område, hvor det er lite dokumentert kunnskap. Vi vet lite om den samiske befolknings folkehelse i forhold til den norske befolkning. Likeledes vet vi lite om eventuelle forskjeller innad i den samiske befolkning. Det er derfor behov for en styrking av forskning som omhandler samiske forhold slik at man kan skaffe til veie mer nøkkeldata som kan brukes i det forebyggende arbeidet.

Det samiske samfunnet står ovenfor store utfordringer spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Dette være seg utfordringer som innskrenkning av arealer som benyttes innenfor næringene, kamp eksternt og internt om ressurser, rovdyrproblematikk, krav om å forholde seg til stadig endrede rammevilkår samt holdninger ovenfor egen næring som kommer til uttrykk både fra offentlige organer og samfunnet for øvrig. Dette påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk, og har ført til tildels drastiske konsekvenser for enkelte. Barn som har sin familietilknytning i reindrifta er særlig utsatt ved negativ omtale.

Kunnskap om spredning av miljøgifter, er også en høyst aktuell sak for den samiske befolkning i Norge. Forskning viser at befolkninga i Arktis får i seg miljøgifter først og fremst gjennom mat og drikke, men også via luft. Lokal forurensning fra industrien som slipper ut svovel og tungmetaller, samt lokal dumping

av farlig avfall i områder i Nord er farligst i det lange løp da det kan gi hormonskader, fosterskader, kreftfare og immunskader. Disse miljøgiftene sprer seg, og vil kunne være en trussel for urfolk også på norsk side.

Livsstilssykdommer hos urfolk er en utfordring som krever spesiell kompetanse. Et viktig folkehelseiltak er å bygge opp kompetanse innen folkehelsearbeid i den samiske befolkningen. Tidlig intervensjon i forhold til de store folkesykdommene som rus, psykiske lidelser, kols, overvekt, diabetes og hjerte/karlidelser må møtes med kulturelt tilpassede metoder og tilnæringsmåter. Forskning viser selv til andre viktige data som må fremskaffes.

Man må kunne konkludere med at det er lite forskning som sier noe om folkehelsesituasjonen blant samene, og lite forskning som sier noe om hvordan fremtidens utfordringer i de samiske tradisjonelle næringer vil kunne påvirke folkehelsen. Det er kjent at ulike etniske grupper kan ha behov for ulike tilnæringsmåter i et folkehelsearbeid / opplysningsarbeid, både språklig og kulturelt. For å nå etniske minoriteter, som samer, og andre nasjonale minoriteter, må folkehelsearbeidet særskilt tilpasses disse gruppene, både språklig og kulturelt. Forskning er avgjørende for å skaffe til veie nødvendig materiale for kommuner og fylkeskommuners arbeid med folkehelse blant det samiske folk.

Kunnskapsutvikling - Utdanning - Rekruttering

Høy faglig kompetanse er en viktig forutsetning i alt helse- og sosialfaglig arbeid. Det skal gjennomføres en helhetlig gjennomgang av utdanning og rekruttering som tar utgangspunkt i samfunnets kompetansebehov i forbindelse med samhandlingsreformen.

Forutsetningen for å kunne gi samiske pasienter en kvalitativ god tjeneste er kunnskap om, og kompetanse i samisk språk og kultur. I dag er det tilfeldig hvorvidt velferdstjenesten innehar nok kulturkompetanse for å yte gode nok tjenester, og i stor grad er dette tillagt enkeltpersoner. For å oppfylle dette må utdanning og rekruttering for fremtidens helsetjeneste sette et større fokus på kunnskap om samer som urfolk. Etter initiativ fra Sametingsrådet har helseforetakene fått i oppdrag å sikre kunnskap om samisk språk og kultur. En kultursensitiv velferdstjeneste mener vi vil føre oss nærmere målet om likeverdige tjenester, Det må derfor gis plass til samisk språk- og kultur i arbeidet med kompetanseutviklingen i velferdstjenesten

Da samiske kommuner er små, og ofte ligger i utkanten av det som betegnes sentrale områder har rekruttering av helse og sosialpersonell i kommunene generelt vært en utfordring. Rekruttering av helsepersonell som har samisk språk og kulturkompetanse gjør ikke dette enklere. Bevisstheten om at det er nødvendig med denne kunnskapen og systematisk arbeid for å rekruttere fagfolk som innehar kunnskapen, samt gi kompetanseøking på dette må økes.

Sametingsrådets mål

Sametingsrådets helse og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette er et mål vi har felles med nasjonale myndigheter.

Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Arbeidet må derfor ta utgangspunkt i dette.

Det er fortsatt et stort behov for kunnskap om, og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner, på alle nivå, med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur. Sametingsrådet ser det derfor som svært viktig å arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå.

Sentrale myndigheter har det overordnede ansvaret og må sørge for at det samiske perspektivet ivaretas og etterspørres i alle prosesser, og at det blir ivaretatt i sentrale helse- og sosialpolitiske satsinger.

Sametingsrådet vil at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås. Sametingsrådet mener at sannsynligheten for realiseringen av en likeverdig helse og sosialtjeneste vil øke gjennom å utvikle og systematisk ta i bruk flere forskjellige styringsverktøy.

Strategier

Ansvarlige myndigheter i oppfølging av samhandlingsreformen må identifisere og vurdere status og utfordringer i forhold til samiske pasienters behov og rettigheter. Det må også utarbeides strategier for videre organisering, styring og satsing i forhold til dette.

Sametingsrådet vil fortsette arbeidet for å styrke rett til likeverdige helse- og sosialtjenester. I Regjeringens oppdragsdokumenter til helseforetakene for 2011 ser vi at vårt arbeid bærer frukter.

Vi vil fortsette å følge opp arbeidet for at samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester skal etterspørres og synliggjøres både i planlegging, utredninger og når beslutninger tas. Dette er for Sametingsrådet et overordnet standpunkt i arbeidet med samhandlingsreformen. For å nå dette målet mener Sametingsrådet at samiske pasienters rettigheter og behov må komme klart til uttrykk i Nasjonal helseplan og i lovtekst til de to forelagte lover, Lov om folkehelse og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Klare forpliktelser i styrende lover og dokumenter gir de beste forutsetninger for ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov. Sametingsrådet vil også bemerke den sentrale plassen Plan – og bygningsloven har i forslag til ny folkehelselov. I plan- og bygningsloven er samiske hensyn særskilt uttrykt i lovteksten, jfr. Sametingets innsigelsesrett. Sametingsrådet ser det som naturlig at dette følges opp i foreslått folkehelselov.

Sametingsrådet har gjennom sine konsultasjoner levert tekstinnspill til Nasjonal helse- og omsorgsplan. Vi konsulterer med Helse- og omsorgsdepartementet om innlemmelse av våre tekstinnspill i Nasjonal helse- og omsorgsplan.

I forhold til ny Folkehelselov konsulterer Sametingsrådet om innlemmelse av ordlyd i lovforslaget. Ordlyden skal sørge for at samiske hensyn ivaretas når kommunene utarbeider planer for folkehelsearbeidet.

I forhold til ny kommunal helse- og omsorgslov konsulterer Sametingsrådet om innlemmelse av ordlyd i lovforslaget. Ordlyden skal forplikte kommunene i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov.

Sametingsrådet forutsetter gjennom sine konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet at det i fremtidige prosesser i Samhandlingsreformen, blir ført konsultasjoner med Sametingsrådet når det gjelder ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov.

Merknad, NSRs sametingsgruppe v/ representant Silje Karine Muotka

Sametinget vil påpeke at samiske hensyn i all hovedsak ikke er vektlagt eller ivaretatt i arbeidet med å arbeide frem forslaget til samhandlingsreform. I oktober 2008 oppnevnte daværende helseminister Bjarne-Håkon Hanssen et samhandlingsutvalg, men i dette utvalget var det ikke samisk representasjon.

Saken om ny samhandlingsreform har vært høyt profilert i det politiske systemet på alle nivåene i det politiske landskapet over tid, og spesielt etter at stortingsmeldingen om samhandlingsreformen ble lagt frem i oktober 2009. Stortingsmeldingen ble vedtatt den 27.april 2010. Det er bemerkelsesverdig at saken først kommer frem til plenum på Sametinget — og da i form av en redegjørelse — først den 11.mars 2011. Konsultasjonene har foregått siden oktober 2010 uten at saken har vært oppe til behandling i plenum i forkant. I tiden fra stortingsmeldingen om samhandlingsreformen ble vedtatt i april 2010 ville det vært naturlig at saken om samhandlingsreformen ble lagt frem for politisk behandling

På denne bakgrunn er det etter all sannsynlighet en sterk sammenheng mellom mangelen på samisk perspektiv helt fra starten med sammensetningen av det såkalte samhandlingsutvalget den manglende politiske håndteringen av stortingsmeldingen og helt frem til det innhold i forslag til samhandlingsreform som ble lagt ut for høring den 18.oktober 2010.

Sametinget burde ha sikret at det samiske innholdet var innarbeidet i forslaget som ble lagt ut for høring. Det ville ha satt de samiske samfunnene, samiske brukere og pasienter i en langt bedre posisjon til å gi innspill til den samiske dimensjonen i forslaget til samhandlingsreform.

De forslag som er lagt frem i til ny kommunal helse- og omsorgslov, ny folkehelseplan og nasjonal helseplan omfatter i all hovedsak ikke gjennomgående perspektiver på hvordan man skal kunne sikre samiske pasienter i forhold til hovedmålet for reformen som er å redusere sosiale helseforskjeller, og at alle skal ha et likeverdig tilbud om helsetjenester uavhengig av diagnose, bosted, personlig økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og den enkeltes livssituasjon. Kommunikasjonsutfordringene som helsevesenet har i møtet med samiske pasienter

blir behandlet i forslag til nasjonal helse- og omsorgsplan, og det er viktig. Likevel er hovedinntrykket at de samiske perspektivene ikke er systematisk og gjennomgående håndtert i dette forslaget og Sametinget mener at dette må på plass hvis samiske pasienters rettigheter og behov skal være ivaretatt i samhandlingsreformen på en god nok måte.

III Votering

Av 39 representanter var 30 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Ellinor Marita Jåma, saksordfører	
2	Silje Karine Muotka	Geir Tommy Pedersen
	Silje Karine Muotka	
3	Elin K. Henriksen	Silje Karine Muotka
	Elin K. Henriksen	
4	Olaf Eliassen	Silje Karine Muotka
		Aili Keskitalo
	Olaf Eliassen	
5	Aili Keskitalo	Mariann Wollmann Magga
		Silje Karine Muotka
	Aili Keskitalo	
6	Marit Kirsten Anti Gaup	Silje Karine Muotka
	Marit Kirsten Anti Gaup	
7	Kirsti Guvsám	
8	Ragnhild Melleby Aslaksen	
9	Per Andersen Bæhr	
10	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
11	Anne Hele Saari	
12	John Kappfjell	
	Ellinor Marita Jåma	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samhandlingsreformen. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse om samhandlingsreformen

Bakgrunn

I juni 2009 la regjeringen fram samhandlingsreformen i form av stortingsmelding, som ble vedtatt 27. april 2010. Regjeringens mål med reformen er å styrke de kommunale helsetjenestene og samarbeidet mellom kommunene. Sametingsrådet har et sterkt fokus på helse- og sosialpolitiske saker, og i

2011 vil vi fortsette å jobbe for at Samhandlingsreformen skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Vi ønsker derfor å ivareta samiske pasienters rettigheter og behov i samhandlingsreformen.

Sametingsrådet fikk ikke delta i Samhandlingsreformens ekspertgruppe oppnevnt av HOD. Men i februar 2009 arrangerte Sametingsrådet møte mellom samiske faginstitusjoner og daværende statssekretær Ellen Pedersen. Her ble behov og utfordringer for samiske pasienter formidlet. Sametingsrådet hadde i tillegg møte med daværende Helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen og statssekretær Ellen Pedersen, i henholdsvis oktober 2008 og juni 2009, hvor ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen ble formidlet. Sametingsrådet ble forsikret om videre medvirkning i prosessen rundt reformen.

Status

Samhandlingsreformen betegnes av Regjeringen som en oppsummering av de viktigste helsemessige utfordringene i dagens samfunn: behovet for mer forebyggende arbeid, behovet for breddekompetanse og helhetlige tjenester og sikring av en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i møte med fremtidens befolkningssammensetning og sykdomsbilde. Samhandlingsreformen ble vedtatt i Stortinget i mars 2010. Det er nå fremmet forslag til ny folkehelselov og lov om kommunale helse- og omsorgstjeneste, samt forslag til ny nasjonal helse- og omsorgsplan. Sentrale tanker i reformen er at helsehjelpen skal gis nærmest mulig pasienten og at kommunene får større ansvar for pasientenes helhetlige behandlingsforløp. Begreper som helhetlig tjeneste, tilgjengelighet, breddekompetanse og pasienttilfredshet står sentralt. Kommunene henstilles til et nærmere samarbeid om ulike behandlingstyper.

Sametingets administrasjon hadde den 16.09. 2010 et møte med HOD der prosessen i forbindelse med Samhandlingsreformen ble presentert. Arbeidet med forslag til ny nasjonal helse- og omsorgsplan, utkast til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, og utkast til ny lov om folkehelsearbeid ble sendt ut på høring 18.10.2010, og høringen ble gjennomført som en nettbasert høring. Høringsfristen var satt til 18.1.2011.

Den 06.10.10 fikk Sametingsrådet henvendelse fra HOD hvor vi ble anmodet om å gi tilbakemelding på hele arbeidet innen 12.10.10. Vi anså det ikke som mulig å gi tilbakemelding på disse viktige og omfattende dokumentene på så kort varsel, og i den form som departementet ønsket. Det må her påpekes at dette er de mest sentrale arbeidene hva gjelder gjennomføring av Samhandlingsreformen, og tiltakene vil ha store konsekvenser for ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter. Sametingsrådet påpekte viktigheten av at det på et overordnet nivå er et nasjonalt fokus på hvordan det samiske perspektivet ivaretas i disse arbeidene, og vi påpekte derfor vårt behov for å ha ytterligere dialog med departementet for å kunne ivareta våre interesser.

Sametingsrådet er ikke tilfreds med at vi ikke er tatt med i utforming av de overnevnte arbeid på et tidligere tidspunkt, og vi har dermed ikke hatt en reell mulighet til å påvirke dette arbeidet før det går ut på høring. Sametingsrådet innledet i november 2010 konsultasjoner med Regjeringen om de foreslåtte lovendringer og ny nasjonal helse- og omsorgsplan. I samhandlingsreformen er det vist til samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester skal etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas. Dette er for Sametingsrådet et overordnet standpunkt i arbeidet med samhandlingsreformen. Vi kan imidlertid ikke se at dette er fulgt opp i tilstrekkelig grad i forhold til å definere utfordringer samiske pasienter stilles ovenfor i arbeidet med samhandlingsreformen, og i forhold til tiltak /mulige virkemidler.

Vår erfaring i arbeidet med sikring av likeverdige helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen, er at dersom rett til, og behov for tilrettelagte tjenester skal sikres i tjenestetilbudet, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster.

Dagens situasjon

Sametingsrådets helse og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette er et mål vi har felles med nasjonale myndigheter. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Arbeidet må derfor ta utgangspunkt i dette.

Det er fortsatt et stort behov for kunnskap om, og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner, på alle nivå, med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur. Dette påpekes også som en utfordring i St.prop 1, hvor helsetjenester til samiske pasienter omtales slik:

Til tross for en økende bevissthet om den samiske befolkningens behov er det fortsatt et betydelig problem å få til løsninger som er institusjonelt forankret og ikke avhengig av enkeltpersoners engasjement for dette.

Sametingsrådet ser det derfor som svært viktig å arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå. Dette må gjøres ved at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås. Sametingsrådet mener at sannsynligheten for realiseringen av en likeverdig helse og sosialtjeneste vil øke gjennom å utvikle og systematisk ta i bruk flere forskjellige styringsverktøy.

I dag har Sametingsrådet gjennom konsultasjoner med Regjeringen om oppdragsdokumenter for 2011 til regionale helseforetak, fått synliggjort noen av utfordringene for samiske pasienter i spesialisthelsetjenesten. Det er for oss viktig at disse utfordringene blir klargjort på samme måte overfor kommunene.. Kommuner som har ansvaret for folkehelse må forpliktes på at helseutfordringer for det samiske samfunnet må beskrives og komme inn i kommunenes strategier, slik at en kan iverksette tiltak som treffer

Utviklingstrekk

Regjeringen ga i 2002 ut sin handlingsplan for helse- og sosialtjenester (Mangfold og likeverd) til den samiske befolkning i Norge. Mangfold og likeverd gikk ut i 2005, men Regjeringen har valgt å legge den til grunn for det videre arbeidet i forhold til samisk pasienter. I bevilgninger til samiske formål for 2010 sies det at hovedprinsippene i planen danner grunnlaget for det videre arbeidet i forhold til samisk helse og sosialvesen.

Ansvarlige parter

Det tilligger Regjeringen v/HOD ansvar for tilrettelegging av helsetjenester til den samiske befolkningen på lik linje med den øvrige befolkningen i Norge. Sametingsrådets ansvar er å påse at disse rettighetene blir fulgt opp, dog uten å ha et formelt tilsynsansvar.

Rammevilkår og evt. endringer i disse

Samiske pasienter som urfolk har rettigheter regulert i nasjonale lover og internasjonale konvensjoner. Deriblant ILO konvensjonen nr 169, art 25, Samelovens § 3-5 samt FNs barnekonvensjon, artikkel 30, FNs erklæring om urfolks rettigheter, og Pasientrettighetsloven § 3-5. Sametingsrådet har gjennom konsultasjoner foreslått endringer i forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, forslag til ny folkehelselov og forslag til nasjonal helse- og omsorgsplan (2011-2015), som tar sikte på å ivareta disse rettighetene.

I forslaget til nasjonal helse og omsorgsplan sies det at Regjeringen vil sikre at det samiske perspektivet integreres i arbeidet med utviklingen av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen gjennom prosedyrer for samarbeid mellom HOD og Sametingsrådet. Sametingsrådet forventer at dette følges opp i det videre arbeidet med Nasjonal helse og omsorgsplan og de forelagte lovforslagene. Sametingsrådet har forventning om at Regjeringen i det fremtidige arbeidet med tiltak og/eller virkemidler som planlegges ved oppfølging av samhandlingsreformen, vil vektlegge et samisk perspektiv.

Framtidige utfordringer

Det framgår av forskningsmaterialet fremlagt av Senter for samisk helseforskning at samiske pasienter rapporterer mindre tilfredshet med helse- og sosialtjenestene som tilbys. Det oppgis at det er få muligheter til å bruke eget språk, og i tillegg oppgis kulturforskjeller som årsak til mindre tilfredshet.

Samiske pasienter har rett på en likeverdig helse og sosialtjeneste på lik linje med øvrige befolkning. Et likeverdig tilbud til samiske pasienter forutsetter kunnskap og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Det er fortsatt et stort behov for dette hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner. Sametingsrådet mener derfor at ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester må løstes fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå. Tilbudet til samiske pasienter må etterspørres og synliggjøres i alle prosesser, og ivaretas i sentrale helse og sosialpolitiske satsinger. Sentrale myndigheter på sentralt nivå må sette klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås

Organisering

Stadig rapportering av at samiske pasienter ikke møter forståelse i helse- og sosialsystemet har aktualisert en debatt blant samiske politikere og fagfolk om hvordan tilbudet til samiske pasienter bør organiseres.

Samhandlingsreformens hovedintensjon er at nødvendig behandling og pleie skal tilbys på lavest mulig nivå. Kommunene skal ta større ansvar for et helhetlig pasientforløp, men gis også større frihet i forhold til organisering av helse og omsorgstjenesten. Sametingsrådet er enig i at kommunehelsetjeneste har en større nærhet og kjennskap til sine pasienter, og dette kan gi mulighet for en bedre tilrettelagt helsetjeneste for den samiske pasienten. Men dette vil også bety at kommunene må inneha bred kompetanse om ulike pasientgrupper og behandlingsmetoder. Kunnskap om samisk språk og kultur må være tilgjengelig i større grad i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Denne kompetansen må være integrert i kommunale helse- og omsorgsplaner. Kunnskapen må institusjonaliseres, og ikke avhenge av enkelte medarbeidere. Erfaring har vist at helse og omsorgstjenesten i de ulike kommuner/regioner med samisk befolkning, har varierende bevissthet og kunnskap om samiske pasienters behov. I mange kommuner er bevisstheten og kunnskapen om samisk befolkning fraværende. Det er derfor nødvendig at samiske pasienters rett og behov til språklige og kulturelt tilrettelagte tjenester påpekes med tyngde for kommunene.

Samiske pasienter er bosatt over hele landet og har rett til helsetilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. I dag er det også begrenset tilgang på samiske fagfolk innenfor alle fagspesifikke områder. For å oppnå en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk må kunnskap om samisk språk og kultur implementeres i den allerede eksisterende helse- og sosialtjenesten. Men det er på mange områder behov for særskilte tilbud og løsninger rettet mot samiske pasienter og brukere. Institusjoner som samisk nasjonalt kompetansesenter for psykisk helse (SANKS), samisk nasjonalt undervisningssykehjem, spesialistlegesenteret i Karasjøk og samisk helseforskning er eksempler på noen særskilte tilbud som er opprettet. Den største utviklingen har vært innenfor psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten, mens man innenfor somatiske tilbud ikke har hatt samme utviklingen. Spesielt innenfor helsetilbud som forutsetter god kommunikasjon mellom fagfolk og pasienter, som læring og mestring av kroniske sykdommer/funksjonshemninger, rehabilitering og geriatri, har ikke tilbudet vært tilfredsstillende.

Begrenset tilgang på samiske fagfolk medfører at det samiske samfunnet er avhengig av organisasjonsformer som fører til at en kan benytte samiske fagfolk mest mulig effektivt. Helseinstitusjoner med et spesielt ansvar for den samiske befolkning er i dag ulikt organisert, både i forhold til mandat og institusjonstilknytning. Dette setter begrensinger for en mest mulig effektiv utnyttelse av samiske fagfolk ovenfor samiske pasienter. Det er behov for å tenke helhetlig og overordnet om organisering om spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning. Dette er nødvendig for å kunne gi en bedre og mer helhetlig og koordinerte tjeneste til samiske pasienter og brukere, som bygger på samisk språk og kultur. En samordning av samiske fagressurser er et viktig moment i dette arbeidet.

Samhandlingsreformen legger vekt på videreutvikling av desentraliserte spesialisthelsetjenester. Da samiske pasienter bosatt over hele landet, og det er lite kunnskap om samisk språk og kultur i den ordinære helsetjenesten er desentralisert helsetjenester er en modell som i stor grad ivaretar behovene til den samiske befolkning. I arbeidet innenfor psykisk helse for den samiske befolkning er det satt i gang et desentralisert og ambulereende tilbud som man har gode erfaringer med. For å gi samiske pasienter et kvalitativt godt tilbud er det viktig at den desentraliserte spesialisthelsetjenesten med kunnskap i samisk språk og kultur oppbygges videre. Det vises spesielt til tilbud for samiske pasienter innen rehabilitering,

geriatri, læring og mestring og kroniske sykdommer. Dette er også viktig i forhold til å ivareta spesialisthelsetjenestens veiledningsansvar ovenfor kommuner med samisk befolkning.

Kvalitet og faglighet

Kvalitet i behandlingen og sikkerhet for pasienten er avgjørende faktorer for å kunne gi pasientene et godt behandlingstilbud. Ei forutsetning for kvalitet og sikkerhet for pasienten, er at pasient og behandler forstår hverandre. Det gir grunnlag for informasjonsutveksling som er nødvendig for å kunne gi den beste og rette behandlingen. Mangel på kompetanse om samisk språk og kultur reduserer kvaliteten på helsetilbudet til samiske pasienter. Risikoen for feilbehandling og dårlig kvalitet på behandlingen øker når kommunikasjonen mellom pasient og behandler er dårlig. Innenfor helsetjenesten er det satt et stort fokus på kvalitet og pasientsikkerhet. Deriblant gjennom utvikling av metoder for å måle kvaliteten på tilbudet til pasienter. Da kvalitet og sikkerhet for samiske pasienter ofte avhenger av kunnskap om samisk språk og kultur er det et behov for å sette et større fokus på kommunikasjon og språk som målekriterium for kvalitet og pasientsikkerhet. Dette er det aksept for innen spesialisthelsetjenesten, og det er behov for at dette også ivaretas i helsetjenesten for øvrig. Det er derfor behov for å øke kunnskapen om samisk språk og kultur både de ulike fagprofesjonenes grunnutdanninger og blant de som har ansvar for å gi et godt helsetilbud. Samtidig er det utviklet en god del kunnskap innenfor samisk helse, både gjennom utdannings- og forskningsinstitusjoner og klinisk arbeid. Denne type informasjon og andre forskningsresultater fra samisk helse er dessverre lite kjent både blant beslutningstakere og fagfolk. Det er derfor nødvendig å finne løsninger for å gjøre denne dokumenterte kunnskapen mer tilgjengelig.

Tilgjengelighet til tjenesten.

Lik tilgang til gode og likeverdige helse og omsorgstjeneste er en viktig bærebjelke i den norske velferdsmodellen. Flere faktorer påvirker tilgjengelighet, deriblant pasienters opplevelse av hvorvidt tjenestene er tilgjengelig. I utvikling av dagens helsetjeneste legges det opp til en mer aktiv pasientrolle. Dette fordrer mer helseinformasjon og informasjon om tjenestetilbudet tilgjengelig for alle pasienter. Helseinformasjon tilpasset samisk språk og kultur har vært lite tilgjengelig. Informasjon har lite utgangspunkt i samiske data. Nasjonale kampanjer og annen informasjon har i hovedsak vært gitt på norsk. Mangel på informasjon og data tilpasset samisk språk og kultur reduserer tilgjengeligheten til tjenesten for samiske pasienter. For å gjøre helseinformasjon bedre tilgjengelig må arbeidet med samiske helse data og tall prioriteres. Dette arbeidet er avgjørende for å skaffe til veie nødvendig materiale som er avgjørende for kommuner og fylkeskommuners arbeid med folkehelse blant det samiske folk.

Da muligheten til å bruke eget språk ofte ikke er tilstede begrenses samiske pasienter innvirkning både på egen behandling og retten til å velge behandlingssted for eksempel gjennom fritt sykehusvalg. I denne sammenheng vises det spesielt til tilbud hvor kommunikasjon er en forutsetning i behandlingen, som tilbud innenfor læring og mestring, rehabilitering, rus og geriatri. Innenfor dagens helsetjeneste vises det til bruk av tolk som en løsning. Der kommunikasjon er en forutsetning i behandling er bruk av tolk en lite egnet løsning. Videre er tilbud om tolketjeneste innenfor helsetjenesten generelt lite tilfredsstillende. Dette omhandler både tilbud og tilgjengelighet til tolk, og definering av tolkebehov

I akutt situasjoner er hjelp som er raskt tilgjengelig spesielt viktig. Nødmelding og varsling i forhold til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette knyttes til manglende forståelse mellom innringer og mottakere på de ulike sentralene. Erfaringer viser at det i nødsituasjoner er viktig å bruke sitt morsmål. Ved ikke å ha denne kompetansen tilstede kan det oppstå uklarheter og manglende kommunikasjon, som kan få alvorlige konsekvenser. Akutt sentraler i dag har ikke samisk språkkompetanse samtidig som de skal forholde seg til samiske stedsnavn og samisk språk. I akutt sentralene for spesialisthelsetjenesten er dette etter initiativ fra Sametingsrådet påpekt spesielt i regjeringens oppdrag til spesialisthelsetjenesten, men dette må også ivaretas i forhold til andre nødmeldingssentraler. Nødmeldingssentraler i flere deler av landet omfattes av Samelovens språkregler som gir samiske innringere rett til å bli betjent på samisk. Forståelsen for samiske brukeres rett til å motta og gi nødmeldinger på eget språk varierer.

Folkehelse.

Innenfor utvikling av fremtidens helsetjeneste rettes det stor oppmerksomhet mot folkehelse. Dette ut i fra en erkjennelse av at helse skapes ikke først og fremst i helsesektoren, men gjennom levekår, livsbetingelse og livsstil. Forebygging og folkehelsearbeid skal derfor skje på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Folkehelse i den samiske befolkning er et område, hvor det er lite dokumentert kunnskap. Vi vet lite om den samiske befolknings folkehelse i forhold til den norske befolkning. Likeledes vet vi lite om eventuelle forskjeller innad i den samiske befolkning. Det er derfor behov for en styrking av forskning som omhandler samiske forhold slik at man kan skaffe til veie mer nøkkeldata som kan brukes i det forebyggende arbeidet.

Det samiske samfunnet står ovenfor store utfordringer spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Dette være seg utfordringer som innskrenkning av arealer som benyttes innenfor næringene, kamp eksternt og internt om ressurser, rovdyrproblematikk, krav om å forholde seg til stadig endrede rammevilkår samt holdninger ovenfor egen næring som kommer til uttrykk både fra offentlige organer og samfunnet for øvrig. Dette påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk, og har ført til tildels drastiske konsekvenser for enkelte. Barn som har sin familietilknytning i reindrifta er særlig utsatt ved negativ omtale.

Kunnskap om spredning av miljøgifter, er også en høyst aktuell sak for den samiske befolkning i Norge. Forskning viser at befolkninga i Arktis får i seg miljøgifter først og fremst gjennom mat og drikke, men også via luft. Lokal forurensning fra industrien som slipper ut svovel og tungmetaller, samt lokal dumping av farlig avfall i områder i Nord er farligst i det lange løp da det kan gi hormonskader, fosterskader, kreftfare og immunskader. Disse miljøgiftene sprer seg, og vil kunne være en trussel for urfolk også på norsk side.

Livsstilssykdommer hos urfolk er en utfordring som krever spesiell kompetanse. Et viktig folkehelseiltak er å bygge opp kompetanse innen folkehelsearbeid i den samiske befolkningen. Tidlig intervensjon i forhold til de store folkesykdommene som rus, psykiske lidelser, kols, overvekt, diabetes og hjerte/karlidelser må møtes med kulturelt tilpassede metoder og tilnæringsmåter. Forskning viser selv til andre viktige data som må fremskaffes.

Man må kunne konkludere med at det er lite forskning som sier noe om folkehelsesituasjonen blant samene, og lite forskning som sier noe om hvordan fremtidens utfordringer i de samiske tradisjonelle næringer vil kunne påvirke folkehelsen. Det er kjent at ulike etniske grupper kan ha behov for ulike tilnæringsmåter i et folkehelsearbeid / opplysningsarbeid, både språklig og kulturelt. For å nå etniske minoriteter, som samer, og andre nasjonale minoriteter, må folkehelsearbeidet særskilt tilpasses disse gruppene, både språklig og kulturelt. Forskning er avgjørende for å skaffe til veie nødvendig materiale for kommuner og fylkeskommuners arbeid med folkehelse blant det samiske folk.

Kunnskapsutvikling - Utdanning - Rekruttering

Høy faglig kompetanse er en viktig forutsetning i alt helse- og sosialfaglig arbeid. Det skal gjennomføres en helhetlig gjennomgang av utdanning og rekruttering som tar utgangspunkt i samfunnets kompetansebehov i forbindelse med samhandlingsreformen.

Forutsetningen for å kunne gi samiske pasienter en kvalitativ god tjeneste er kunnskap om, og kompetanse i samisk språk og kultur. I dag er det tilfeldig hvorvidt velferdstjenesten innehar nok kulturkompetanse for å yte gode nok tjenester, og i stor grad er dette tillagt enkeltpersoner.. For å oppfylle dette må utdanning og rekruttering for fremtidens helsetjeneste sette et større fokus på kunnskap om samer som urfolk. Etter initiativ fra Sametingsrådet har helseforetakene fått i oppdrag å sikre kunnskap om samisk språk og kultur. En kultursensitiv velferdstjeneste mener vi vil føre oss nærmere målet om likeverdige tjenester, Det må derfor gis plass til samisk språk- og kultur i arbeidet med kompetanseutviklingen i velferdstjenesten

Da samiske kommuner er små, og ofte ligger i utkanten av det som betegnes sentrale områder har rekruttering av helse og sosialpersonell i kommunene generelt vært en utfordring. Rekruttering av helsepersonell som har samisk språk og kulturkompetanse gjør ikke dette enklere. Bevisstheten om at det

er nødvendig med denne kunnskapen og systematisk arbeid for å rekruttere fagfolk som innehar kunnskapen, samt gi kompetanseøking på dette må økes.

Sametingsrådets mål

Sametingsrådets helse og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette er et mål vi har felles med nasjonale myndigheter. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur. Arbeidet må derfor ta utgangspunkt i dette. Det er fortsatt et stort behov for kunnskap om, og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivåer. Kvalitetssikringen av samisk helse- og sosialtjeneste er også i stor grad avhengig av enkeltpersoner, på alle nivå, med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur. Sametingsrådet ser det derfor som svært viktig å arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå.

Sentrale myndigheter har det overordnede ansvaret og må sørge for at det samiske perspektivet ivaretas og etterspørres i alle prosesser, og at det blir ivaretatt i sentrale helse- og sosialpolitiske satsinger. Sametingsrådet vil at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan målet med en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folk skal nås. Sametingsrådet mener at sannsynligheten for realiseringen av en likeverdig helse og sosialtjeneste vil øke gjennom å utvikle og systematisk ta i bruk flere forskjellige styringsverktøy.

Strategier

Ansvarlige myndigheter i oppfølging av samhandlingsreformen må identifisere og vurdere status og utfordringer i forhold til samiske pasienters behov og rettigheter. Det må også utarbeides strategier for videre organisering, styring og satsing i forhold til dette.

Sametingsrådet vil fortsette arbeidet for å styrke rett til likeverdige helse- og sosialtjenester. I Regjeringens oppdragsdokumenter til helseforetakene for 2011 ser vi at vårt arbeid bærer frukter. Vi vil fortsette å følge opp arbeidet for at samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester skal etterspørres og synliggjøres både i planlegging, utredninger og når beslutninger tas. Dette er for Sametingsrådet et overordnet standpunkt i arbeidet med samhandlingsreformen. For å nå dette målet mener Sametingsrådet at samiske pasienters rettigheter og behov må komme klart til uttrykk i Nasjonal helseplan og i lovtekst til de to forelagte lover, Lov om folkehelse og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Klare forpliktelser i styrende lover og dokumenter gir de beste forutsetninger for ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov. Sametingsrådet vil også bemerke den sentrale plassen Plan – og bygningsloven har i forslag til ny folkehelselov. I plan- og bygningsloven er samiske hensyn særskilt uttrykt i lovteksten, jfr. Sametingets innsigelsesrett. Sametingsrådet ser det som naturlig at dette følges opp i foreslått folkehelselov.

Sametingsrådet har gjennom sine konsultasjoner levert tekstinnspill til Nasjonal helse- og omsorgsplan. Vi konsulterer med Helse- og omsorgsdepartementet om innlemmelse av våre tekstinnspill i Nasjonal helse- og omsorgsplan.

I forhold til ny Folkehelselov konsulterer Sametingsrådet om innlemmelse av ordlyd i lovforslaget. Ordlyden skal sørge for at samiske hensyn ivaretas når kommunene utarbeider planer for folkehelsearbeidet.

I forhold til ny kommunal helse- og omsorgslov konsulterer Sametingsrådet om innlemmelse av ordlyd i lovforslaget. Ordlyden skal forplikte kommunene i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov.

Sametingsrådet forutsetter gjennom sine konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet at det i fremtidige prosesser i Samhandlingsreformen, blir ført konsultasjoner med Sametingsrådet når det gjelder ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov.

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.03.11 kl. 10.05

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak PFK	001/11
Åšši/Sak SP	008/11

Sametingets årsmelding 2010

Arkivsaknr.
10/6203

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 028/11
Plan- og finanskomiteen	21.–24.02.11	PFK 001/11
Sametingets plenum	07. – 11.03.11	SP 008/11

Saken påbegynt 09.03.11 kl. 13.35

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingets årsmelding 2010

1 Innledning

Sametinget er en folkevalgt forsamling for samene i Norge. 39 representanter velges fra 7 valgkretser hvert fjerde år. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget arbeider med alle saker innenfor alle samfunnsområder som særlig berører samene, i tillegg til å gi uttalelser og være en høringsinstans for offentlige myndigheter. Sametinget forvalter en del av de midlene som bevilges til samiske formål over statsbudsjettet, og gjennom Sametinget har samene i Norge fått en viss myndighet innenfor kultur, språk, opplæring, kulturminnevern og næring.

Sametingets årsmelding omfatter Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2010. Årsmeldingen rapporterer om oppfølgingen av hovedmålene og delmålene for de enkelte fagområdene og bruken av virkemidlene i budsjettet for 2010.

Bruk av virkemidler er en av strategiene for måloppnåelse. Det rapporteres for virkemiddelordningene under de enkelte fagkapitlene. Det er vedtatt egne mål og prioriteringer for virkemiddelordningene.

Sametingets regnskap for 2010 er vedlagt årsmeldingen.

Budsjettprosedyrer

Budsjettprosedyrer var ikke med i konsultasjonsavtalen fra 2005. Det var da en enighet mellom regjeringen og Sametinget om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak, siden dette reiser en rekke særskilte problemstillinger. Det ble derfor nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe med representasjon fra Sametinget 2006. Arbeidsgruppen avleverte rapporten i april 2007 og foreslo enstemmig en modell der det årlig gjennomføres forhandlinger/konsultasjoner om de overordnede økonomiske rammene for Sametingets virksomhet og andre samiske forhold.

Sametinget behandlet rapporten og konkluderte med at det må etableres en prosedyre hvor Sametinget kommer i en reell forhandlingsposisjon om de økonomiske rammebetingelsene. I ”St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken” signaliserer regjeringen at den ikke er innstilt på å følge opp arbeidsutvalgets anbefalte modell. Sametinget har senere blitt forelagt en skisse til budsjettprosedyrer. Denne modellen er Sametinget ikke enig i da den ikke ivaretar Norges folkerettslige forpliktelser. Det har ikke vært konsultasjoner om innholdet i stortingsmeldingen.

Sametinget oversendte i mars 2010 notat til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet med forslag til en prosess med sikte på å få etablert budsjettprosedyrer som var i tråd med konsultasjonsforpliktelsene og som skapte forutsigbarhet om budsjetttrammene til samiske formål. Sametinget fikk administrativt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Finansdepartementet i november 2010. På dette møtet ble det klart gitt uttrykk for at det ikke forelå grunnlag for en slik prosess, siden regjeringen har tatt stilling til dette spørsmålet. For regjeringen er det bare aktuelt å drøfte mekanismer tilpasset et årlig møte med Finansministeren.

På det faste halvårlege møtet mellom statsråden for samiske saker og sametingspresidenten i desember 2010 ble det fra statsrådets side uttrykkelig gjort klart at regjeringen mener at budsjetttiltak ikke er konsultasjonspliktig. Dette strider mot alle folkerettslige vurderinger. Sametinget ser dette som svært problematisk. Sametinget konstaterer at den tidligere enigheten om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak ikke lenger er til stede. Sametinget mener regjeringen har konkludert i dette spørsmålet uten at de på forhånd har konsultert Sametinget. Etter 2007 har det derfor ikke vært og er ikke systematisk arbeid med sikte på å få avklart budsjettprosedurene.

Besøkende i 2010

Sametinget er en institusjon som vekker stor oppmerksomhet langt utenfor Norges grenser. Stadig flere offisielle representanter for ulike stater besøker Sametinget. I 2010 har Sametinget hatt besøk av Bolivias president Mr. Evo Morales. Felles utfordringer, som for eksempel klimautfordringer ble diskutert på møtet.

Guatemalas kulturminister Mr. Jeronimo Lancerio besøkte Sametinget høsten 2010. Hensikten med besøket var å utveksle erfaringer om konsultasjoner etter ILO konvensjonen 169. Kulturministeren ønsket å vite hvilke erfaringer Sametinget har med konsultasjonsavtalen, både positive og negative erfaringer.

Frankrikes ambassadør i Norge, Brigitte Collet og Bosnia og Hertzegovinas ambassadør i Norge Elma Kovacevics har også besøkt Sametinget i 2010. Under besøket fikk de informasjon om Sametinget. Klimaforskeren professor Robert Corell besøkte Sametinget sommeren 2010. Han presenterte rapporten "Arctic Governance" til sametingspresident Egil Olli. Rapporten vurderer og foreslår måter å oppnå en bærekraftig og rettferdig framtid i Arktis.

Over tre tusen mennesker besøkte Sametinget i 2010. I løpet av sommermånedene besøker mange turister Sametingsbygget i Karasjok. Sametinget har egne guider i sommermånedene. Hver dag klokken 13.00 hele året tilbyr Sametinget guiding på sametingsbygget.

Tilskuddsstyret

Sametinget vedtok å legge ned tilskuddsstyret med virkning fra 01.01.11. En nedleggelse vil bety kortere saksbehandlingstid og bedre service overfor søkere. Det vil også forenkle saksbehandlingen og gi besparelser i forhold til budsjett. For etablerere vil det kunne føre til at de raskere kan realisere sine etableringsplaner.

Verdde-prosjektet

Målet med Verdde-prosjektet er å involvere barn, unge og eldre i et felles prosjekt, der eldre samers kunnskap brukes til å synliggjøre verdifull tradisjonskunnskap på en måte som bidrar til større forståelse og bevaring av denne kunnskapen, på tvers av alder, kultur, språk og geografisk tilhørighet.

Sametinget har gjort en henvendelse til Alta kommune og Kautokeino kommune for å få de nevnte kommuner til å igangsette et slikt samarbeidsprosjekt.

Likestillingstiltak

Gáldu – Kompetansesenter for urfolks rettigheter har startet arbeidet med et treårig prosjekt om likestilling og mangfold i de samiske samfunnene. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Sametinget bidrar med midler til dette prosjektet. I prosjektet inngår arbeid mot diskriminering og for likestilling og tilgjengelighet. Prosjektet tar utgangspunkt i diskrimineringsgrunnlagene kjønn, seksuell orientering, etnisitet og nedsatt funksjonsevne som sees i sammenheng med hverandre der dette er relevant.

Som en del av oppstartsfasen i prosjektet, har Gáldu arrangert et seminar om likestilling og mangfold. Målet med seminaret var å bringe sammen personer med kunnskap om og erfaring fra disse feltene, og som har tanker om utviklingen av likestilling og mangfold i det samiske samfunnet. Sametinget deltok på oppstartseminaret 16.11.2010 med likestilling og mangfold som tema. Sametinget tok blant annet opp behovet for kjønnsdokumentasjon om likestilling, og utfordret Gáldu til å se sitt prosjekt om selvbestemmelse og likestillingsprosjektet i sammenheng.

I forbindelse med Samisk parlamentarisk råds virksomhetsplan 1.11.2008 – 31.12.2010, har Sametinget i Norge fått ansvaret for virksomhetsplanens punkt 2.5 om likestilling. Sametinget i Norge har vedtatt Handlingsplan for likestilling 2009-2013. Sametinget i Sverige har allerede i 2004 vedtatt sitt Jämställdhetsprogram. Sametinget i Finland har opplyst at de skal lage en slik plan.

Det er avgitt høringsuttalelse til NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern. Sametinget er fornøyd med Regjeringens arbeid for å styrke diskrimineringsvernet i norsk lovgivning. Vern mot diskriminering er en grunnleggende rettighet i vårt samfunn, og det er derfor viktig å gi denne retten grunnlovsbeskyttelse.

Sametinget arrangerte på kvinnedagen 8. mars et seminar om likestillingsutfordringer i samiske samfunn. Med dette ønsket Sametinget å sette fokus på kvinnenes plass i samiske samfunn. Sametingsrådet ønsker at likestilling er en naturlig del av politikktutforming. Sametingsrådet vil markere kvinnedagen hvert år, med ulikt fokus og på ulike steder.

Sametingsrådet har gitt innspill til Norges 8. rapport fra FNs kvinnekommisjon (CEDAW). I innspillet er det tatt opp manglende statistikk og forskning på likestillingsutfordringer i samiske samfunn, samiske kvinners helse og samiske kvinner i primærnæringene.

Sametinget var representert på Sami NissonForums seminar og årsmøte i Stockholm 16.10.2010. Temaet for seminaret var kvinners rettigheter og selvbestemmelse. Seminaret er en del av et større prosjekt. Hovedmålet i prosjektet er å øke kunnskapen om samisk og urfolks selvbestemmelse i et kvinneperspektiv, og å gi denne kunnskapen større status. I sitt innlegg sa sametingsrådet at det er et svært viktig og aktuelt tema Sami NissonForum tar opp. Sametingsrådet fortalte videre om hvordan Sametinget arbeider med selvbestemmelse i et kjønnsperspektiv. Det viktigste verktøyet i dette arbeidet er Sametingets handlingsplan for likestilling.

Konsultasjoner

Gjennom folkeretten er norske myndigheter forpliktet til å konsultere samene i saker som har betydning for det samiske samfunnet. Det er derfor inngått avtale mellom staten og Sametinget om hvordan konsultasjonene skal foregå. Konsultasjonsprosedyrene gjelder i alle typer saker, som for eksempel i arbeidet med lover eller administrative tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Konsultasjonene skal ikke avsluttes så lenge Sametinget og staten mener det er mulig å oppnå enighet.

I 2010 er det gjennomført konsultasjoner i følgende saker:

Opplæring

- Konsultasjon om mandat, utvalgssammensetning og sekretariat for utvalg for samisk forskning og høyere utdanning
- Utvalgssammensetning for utvalg om samisk forskning og høyere utdanning, om tiltak i regjeringens forskningsmelding, Kunnskapsdepartementet
- Sametingets involvering i opprettelsen av Kunnskapscenter for utdanning. Kunnskapsdepartementet
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn ved Samisk høyskole
- Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningene
- Retningslinjer for tilskudd til studieforbund, voksenopplæringsloven. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning og mandat til nasjonalt rammeplanutvalget for revidert førskolelærerutdanning. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning av medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge (regionale forskningsfond), etter politisk konsultasjon i august 2009

Språk

- Regjeringens handlingsplan for samiske språk, Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet

Kultur

- Husleiefinansiering, Kulturdepartementet

Næring

- Kystfiskeutvalgets innstilling, NOU 2008:5, Fiskeri- og kystdepartementet
- Forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, Miljøverndepartementet
- Reguleringer av laskefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark, Miljøverndepartementet
- Revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av fiskeriene for 2011, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av kystsel (sjøpattedyr), Fiskeridirektoratet
- Revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR, Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet
- Rovviltforskriften, Miljøverndepartementet
- Oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag, Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Arealer

- Bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner, Olje- og energidepartementet
- Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kvalsund vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Fred. Olsen Renewables AS. 280 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Fálesrašša vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Finnmark Kraft AS. 430 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Nordkyn vindkraftverk i Lebesby og Gamvik kommuner, Finnmark fylke. Statkraft Development DA. 750 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kovfjellet vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 57 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Stortuva vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 70 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Seiskallåfjellet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 147 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kvalhovudet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 33 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr I, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 436 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr II, Nordland fylke. Norsk Grønnkraft AS. 360 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Hamnefjell vindkraftverk i Båtsfjord kommune, Finnmark fylke. Statoil ASA. 160 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Dønnesfjord vindkraftverk i Hasvik kommune, Finnmark fylke. Vindkraft Nord AS. 10 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms, Miljøverndepartementet, Miljøverndepartementet
- Tysfjord-Hellemo i marin verneplan i 2010, Miljøverndepartementet

Helse, sosial og omsorg

- Omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjøk til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning, Helse- og omsorgsdepartementet
- 3-årig demensplan for samer med demens, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus, Justis- og politidepartementet
- NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett, Justis- og politidepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Nasjonal helse- og omsorgsmelding 2012-2015, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til ny folkehelselov, Helse- og omsorgsdepartementet

- Forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, Helse- og omsorgsdepartementet

Internasjonalt og samisk samarbeid

- Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng, Utenriksdepartementet

2 Opplæring

Sametingets hovedmålsetting i arbeidet med opplæring er at den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn. Dette betyr at den samiske befolkningen har reell rett til opplæring i og på samisk. Dette vil gi samiske barn og unge en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk- og kultur. All høyere utdanning og forskning skal også ivareta det samiske perspektivet.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med sentrale myndigheter og gir informasjon og veiledning om samiskopplæring. Vi gir tilskudd og stipend, forvalter læremiddelproduksjonen, utarbeider læreplaner og sikrer rammebetingelser for grunnopplæringen, høyere utdanning og forskning.

Samarbeid med sentrale myndigheter

Det er viktig at Sametinget har en god dialog med både sentrale, regionale og lokale myndigheter. Sametinget har fire faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet i året angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. På møtene informerer Kunnskapsdepartementet om nye saker som settes på dagsorden og det legges opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker. For å kunne ivareta det samiske perspektivet i aktuelle saker, er det viktig at Sametinget blir involvert så tidlig som mulig.

Sametinget har gitt høringsuttalelse om nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor. Barnehager med samiske barn vil ha ekstra kostnader til tiltak for samisk språk og kultur. Sametinget er av den oppfatning at Sametingets tilskudd til samiske barnehager skal holdes utenfor beregningen av det kommunale tilskuddet. De samiske barnehagene vil da ikke oppleve avkorting av offentlige tilskudd.

Sametinget har faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. Møtene legger opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker innen opplæring og utdanning.

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt foreldreutvalg for barnehager. Utvalget har etter innspill fra Sametinget oppnevnt egen samisk representant som ordinært medlem.

Barnehage- og skolekonferanse

Sametinget arrangerte den årlige samiske barnehage- og skolekonferansen sammen med fylkesmennene, Samisk høgskole og Utdanningsdirektoratet. Det var 239 deltakere på årets konferanse. Tema for konferansen var "Fra planer til handling". Konferansen tok utgangspunkt i tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samiske språk og belyste praksisfeltet gjennom eksempler og erfaringer. Sametingspresidenten holdt et innlegg om Sametingets utdannings- og oppvekstpolitikk. Sametinget orienterte også om Samisk læremiddelportal ovttas.no og hadde en samisk læremiddelutstilling hvor siste års utgivelser ble presentert.

Samisk samarbeid

Styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR) har oppnevnt en felles administrativ arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til oppfølging av tiltak når det gjelder opplæring/utdanning i SPRs virksomhetsplan. Arbeidsgruppen ledes av Sametinget i Norge og regner med å levere tilrådingene i begynnelsen av 2011.

Senter for samisk i opplæringen

Sametinget har i 2010 tildelt Senter for samisk i opplæringen kr 500 000 til drift. Senteret er lokalisert til Samisk høgskole og skal være et ressurscenter som har som oppgave å bidra til å styrke lese- og skriveopplæringen og muntlig språkutvikling i samiske barnehager, grunnskoler, videregående opplæring, voksenopplæring og høyere utdanning.

Barnehage

Informasjon og veiledning

Det er gitt informasjon og veiledning til søkere og kommuner angående tilskudd til samiske barnehager. Aktuelle saker er informasjon om tilskudd, spørsmål fra foreldre om samiske barns rettigheter og om samisk barnehagetilbud, læremidler, prosjekter, samisktalende personell og hvordan rapportering over bruken av midlene skal gjøres. Sametinget har i tillegg utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn, samt utgitt to utgaver av barnehagetidsskriftet "Stullán".

Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet laget veileder til samisk del i rammeplan for barnehager.

Sametinget har gitt innspill til utgivelsen "Samiske tall forteller 3". Sametinget har utarbeidet statistikk over antall samiske barnehager og samiske barn i andre barnehager som får språkopplæring på samisk. Denne oversikten brukes også ved tildeling av tilskudd til barnehager. Statistisk sentralbyrå innhenter informasjon fra Sametinget angående disse tallene.

Det er i 2010 avholdt to nettverksmøter for styrere som arbeider i barnehager. Møtene er en arena for informasjon, kompetanseheving, veiledning og nettverksbygging.

Sametinget har deltatt og holdt innlegg under Samiske pedagogiske fagdager og Sørsamisk konferanse om opplæring. Sametinget har deltatt på Samarbeidsmøte om samiske opplæringsspørsmål med Samisk høgskole og de fem nordligste fylkesmennene.

Evaluering av tilskudd til samiske barnehager

Evalueringen av tilskudd til samiske barnehager i perioden 2004 - 2008 ble gjennomført av Asplan Viak. I rapporten framkommer det at barnehagene selv opplever at tilskuddene har en betydning både for barnas og de ansattes utvikling av samisk språk, kultur, identitet og ferdigheter. Tilskuddene til samiske barnehagetilbud oppleves videre som svært viktige av barnehagene og gjør det mulig for barnehagene å ivareta aktiviteter og tiltak som er svært viktige for å kunne arbeide med det samiske på en praktisk, nær og aktiv måte.

Tilskudd til læremidler til barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle læremidler og faglitteratur på grunnlag av gjeldende rammeplan for barnehager

I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 1 000 000 til læremidler til barnehager. Det kom inn 7 søknader. Det ble bevilget kr 1 031 000 til ett prosjekt.

Tilskudd til samiske barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre samiske barn et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 905 000 til tilskudd til samiske barnehager.

37 samiske barnehager har fått tildelt tilskudd, til sammen kr 7 078 000.

30 barnehager har fått tildelt tilskudd til samisk språkopplæring, til sammen kr 1 669 250.

Av 5 prosjektsøknader, til sammen kr 2 698 000, ble det innvilget tilskudd til 2 prosjekter, til sammen kr 130 000.

Totalt er det tildelt kr 8 877 250 i tilskudd til samiske barnehager. Gjenstående er kr 1 027 750. Det kom ikke inn like mange søknader til språkopplæringen som i 2009.

Grunnopplæring

Informasjon og veiledning om samiskopplæring

Sametinget gir fortløpende informasjon og råd til foreldre og skoler om ulike saker på områder innenfor opplæring. Det er spesielt foreldre og skoler utenfor forvaltningsområdet for samisk språk som tar kontakt. Spørsmålene som blir stilt dreier ofte seg om retten til opplæring for samiske elever, om organisering av samisk undervisningen, om fjernundervisning i samisk og hospiteringsordningen. Det blir også stilt spørsmål om eksamen i samisk. Faget samisk er et av trekkfagene til eksamen. Foreldrene er usikre på om elever som har samisk har en reell mulighet til å bli prøvd i samisk.

Sametinget har deltatt på ulike seminarer og konferanser hvor opplæring har vært tema, både i nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske områder. Situasjonen og utfordringene i de ulike språkområdene er blant saker som ofte blir tatt opp.

En del elever som har samisk som fag får opplæring ved fjernundervisning. Hospitering er en del av ordningen med fjernundervisning. Det praktiseres ulikt hvordan man beregner timer til samiskopplæring og hvordan hospiteringen blir organisert. Sametinget har tatt opp med Kunnskapsdepartementet at det er behov for en gjennomgang av hvordan kombinasjonen av fjernundervisning og hospitering praktiseres.

Sametinget gir informasjon om samiske læremidler gjennom Samisk læringsnett og Samisk læremiddelsentral. Samisk læremiddelsentral tar imot besøkende og låner ut læremidler, gir informasjon om og publiserer nye læremidler på nett. Sametinget har hatt en kampanje for å gi informasjon til skoler og barnehager om gratis læremidler som kan bestilles fra forlagene.

Læremidler

Sametinget knytter sitt arbeid med læremidler til vedtatte strategier i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012. En av strategiene i denne planen er å utrede en effektiv framtidig organisering av læremiddelutvikling. Sametinget har deltatt i en arbeidsgruppe som skulle se på effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppa bestod av representanter fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Sametinget. Rapporten fra arbeidsgruppa ble ferdigstilt i juni 2010. Sametinget vil blant annet bruke arbeidsgruppas anbefalinger som bakgrunn under utarbeiding av sametingsmelding om opplæring.

Pilotprosjektet ”Drag skole som ressurskole for utvikling av lulesamiske læremidler” er videreført fra 2009. I budsjettet for 2010 var det avsatt midler til prosjektet. Pilotprosjektet skal evalueres, og erfaringene fra pilotprosjektet skal danne grunnlag for det videre arbeidet med å styrke læremiddelproduksjonen, deriblant vurdere opprettelse av ressurskoler.

Sametinget har etter anbudskonkurranse gitt oppdraget med oversetting av matematikkverk for grunnskolen til samisk til forlagene ČálliidLágádus og Aschehoug. ČálliidLágádus oversetter verket Multi for barnetrinnet og Aschehoug oversetter verket Sirkel for ungdomstrinnet. Sametinget har prioritert oversetting i følgende rekkefølge:

- 5. - 7. årstrinn til nordsamisk
- 8. - 10. årstrinn til nordsamisk
- 1. - 4. årstrinn til lule- og sørsamisk

Arbeidet med oversetting til de oppsatte årstrinnene er beregnet ferdigstilt ved utgangen av 2012. Oversetting av matematikkverk vil bli videreført inntil matematikk i grunnskolen er dekket opp på alle tre språk.

Sametinget har hatt samarbeidsmøter med forlag og institusjoner som utvikler samiske læremidler. På møtene ble utfordringer i forbindelse med de ulike prosjektene tatt opp. Det videre arbeidet med prosjektene ble drøftet. Det er gitt utsettelse for ferdigstillelse av noen prosjekter. En del gamle prosjekt er avsluttet.

Sametinget har foretatt endring og forbedring av søknadsskjemaer til læremiddelutvikling og utarbeidet skjemaer for rapportering av prosjekter. Forlag som utvikler læremidler ble invitert til et miniseminar hvor endringene ble drøftet.

Ferdigstilte læremidler i 2010 fordeler seg slik:

Språk	Antall
Nordsamisk	36
Lulesamisk	10
Sørsamisk	9
SUM	55

Av dette ble det bevilget tilskudd til ny opptrykk av 5 læremidler.

Læremiddelportal

Med utgangspunkt i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012 har Sametinget og Senter for IKT i utdanning hatt et forprosjekt om utvikling av en læremiddelportal. Arbeidet med utvikling av portalen ble startet i august 2010 og vil gå over tre år.

Prosjektet tar høyde for å utvikle nettbaserte tjenester for samiske læringsressurser og skal tilby tre basistjenester:

- Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler
- Publiseringstøytøy for digitale læremidler (Dopler)
- En samisk delingsarena

Tilskudd til ordinære læremidler for grunnopplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle samiske læremidler på grunnlag av gjeldende læreplanverk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 8 975 000 til ordinære læremidler for grunnopplæringen. Det kom inn 75 søknader. Det ble bevilget kr 8 779 100 til 19 prosjekter, 17 ordinære læremidler og 2 digitale.

Tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle særskilt tilrettelagte samiske læremidler for barn, unge og voksne på nord-, lule- og sørsamisk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til særskilt tilrettelagte læremidler. Det kom inn 32 søknader. Det ble bevilget kr 1 897 000 til 11 prosjekter.

Læreplaner

Sametinget har fastsatt læreplaner i tre duodjifag for Vg3/opplæring i bedrift:

- tekstludodjifaget
- veve- og håndstrikkedudjifaget
- skinn- og pelsdudjifaget

Læreplan i treduodjifaget og horn-, bein og metallduodjifaget har vært på høring, og fastsettes i begynnelsen av 2011.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt justeringer i læreplaner i norsk, engelsk, matematikk, samfunnsfag og naturfag på videregående nivå. Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å gjøre tilsvarende justeringer i parallelle likeverdige læreplaner i Kunnskapsløftet - samisk. Læreplan i engelsk og matematikk er identisk i Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk, og justeringene er gjeldende også for Kunnskapsløftet - samisk.

Utdanningsdirektoratet har sendt forslag til justeringer i læreplan i samfunnsfag - samisk og naturfag - samisk på videregående nivå til Sametinget. Sametinget har sendt endringsforslagene på høring med høringsfrist 20.01.11. Læreplan i norsk for elever med samisk som førstespråk er foreløpig ikke justert. Sametinget har ansvaret for justering av læreplan samisk som første- og andrespråk. Justeringen av læreplaner i samisk språk er utsatt i påvente av rapport om fag- og timefordeling og justering av styringsdokumenter, herunder opplæringsloven, forskrift til opplæringsloven og læreplaner. Sametinget vil vurdere justering av læreplaner i samisk språk når fag- og timefordelingen er mer avklart.

Fag- og timefordeling

Det er store utfordringer for skoler å organisere opplæringen for elever som skal ha opplæring i samisk etter dagens fag- og timefordeling. Organiseringen er særlig et problem i språkfagene norsk og samisk.

Fag- og timefordelingen for elever som har opplæring i samisk har vært drøftet ved innføring av Kunnskapsløftet - samisk og ved timetallsutvidelsen i 2008. Sametinget har ved flere anledninger påpekt at det ikke er samsvar mellom timetall og læreplan i norsk for de elevene som har samisk som andrespråk. Det er derfor bedt om en egen læreplan i norsk (som førstespråk) for elever som har samisk som andrespråk. Det ble opprettet en arbeidsgruppe med medlemmer fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Rapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i desember 2010. I rapporten beskrives situasjonen og utfordringene når det gjelder gjeldende læreplaner og fag- og timefordeling. Arbeidsgruppen foreslår endringer i opplæringsloven og i forskrifter til opplæringsloven. Arbeidsgruppen foreslår videre at det utvikles en egen læreplan i norsk for elever med samisk som andrespråk som er tilpasset timetallet elevene har i norsk. I rapporten drøftes ulike modeller til fag- og timefordeling for hele grunnopplæringen, og arbeidsgruppen gir anbefalinger angående de ulike modellene.

Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner. Eventuelle endringer i fag- og timefordeling, læreplaner og øvrige forskriftsbestemmelser skal sendes på høring. Etter høring og før endringene fastsettes, skal det være konsultasjoner mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet.

Samiskopplæring

Samiske barns rett til opplæring i og på samisk prioriteres høyt av Sametinget. Sametinget har etablert et godt samarbeid med Kunnskapsdepartementet og følger jevnlig opp saken ovenfor regjering og Storting. Det er også igangsatt arbeidet med en sametingsmelding om opplæring der samiske barns rett til opplæring i og på samisk vil ha en sentral rolle. Meldingen er planlagt presentert Sametinget i løpet av 2011.

Sametinget har også flere ganger tatt opp regelverket for refusjonssatsene for opplæring i og på samisk. Regelverket er uklart og slår urimelig ut for de enkelte kommunene og fylkeskommunene. I tillegg har mange kommuner påpekt at satsene er for lave og at det må avsettes mer midler til refusjoner slik at faktiske kostnader blir dekket.

Stortingsmelding om ungdomsskolen

Regjeringen har startet opp arbeidet med en stortingsmelding om ungdomsskolen som skal være ferdig våren 2011. For å sikre at det samiske aspektet blir synliggjort gjennom meldingen, har Kunnskapsdepartementet hatt dialog med Sametinget underveis i arbeidet, og det er avtalt at det skal avholdes konsultasjon om tiltakene i stortingsmeldingen før den sendes på høring.

Videregående opplæring

Sametinget har engasjert seg for fortsatt drift av den videregående skolen i Skånland og har hatt dialog med ETS-kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland om videreføring av skolen, enten i regi av kommunene eller gjennom andre muligheter. Dessverre har ikke dette engasjementet ført fram.

I 2010 har Troms fylkeskommune fullført og avsluttet prosjektet ”Samisk fag- og yrkesopplæring i Troms”, som Sametinget har gitt tilskudd til. Prosjektgruppen besto av en lærer fra hver av skolene Nordreisa videregående skole, Breivang videregående skole og Sjøvegan videregående skole og styringsgruppen besto av representanter for Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og Sametinget. Prosjektet resulterte blant annet i en brosjyre om duodjifaget, en læremiddel pakke kalt ”Samisk nistesekk II” og det ble lokalisert fem potensielle lærebedrifter i duodji.

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall elever i videregående skole som velger samisk som førstespråk spesielt og opplæring i samisk språk generelt

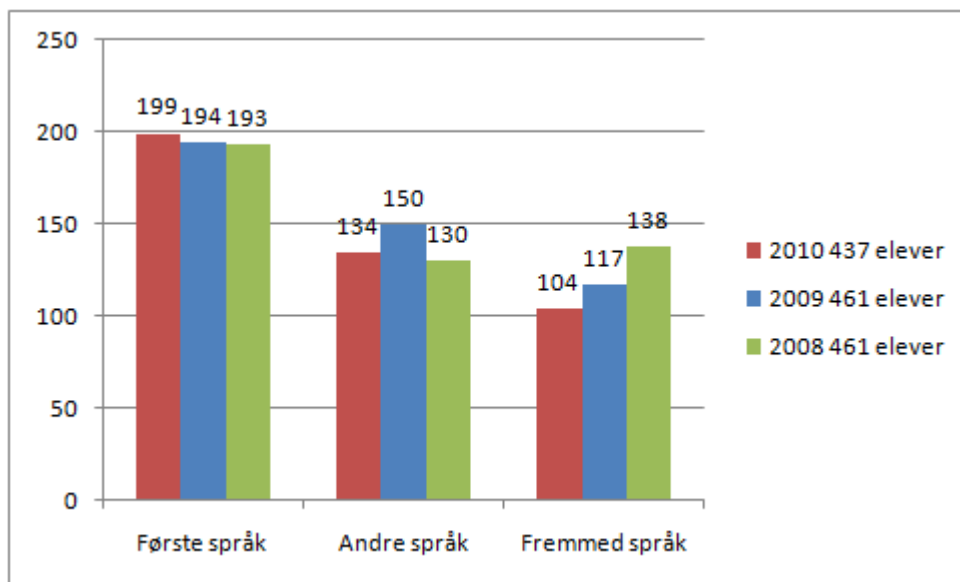
I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 2 400 000 til stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole. 437 elever fikk innvilget stipend i 2010. Stipend for elever med samisk i fagkretsen er fordelt følgende:

Førstespråk: 199 søkere

Andrespråk: 134 søkere

Fremmedspråk: 104 søkere

Figuren under viser fordelingen av stipend for de ulike elevgruppene for årene 2008, 2009 og 2010:

Voksenopplæring

Ot.prp. nr. 87 (2008-2009) Lov om voksenopplæring

Ny lov om voksenopplæring har vært gjenstand for konsultasjoner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet oppnådde enighet om Sametingets posisjoner. Ett av områdene det har vært konsultert om er forskrift om studieforbund og nettskoler. Blant de endringene det ble oppnådd enighet om var at tilretteleggingstilskuddet også kan omfatte voksne samer som har mangelfull opplæring i samisk

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 107 av 274

språk. Dette krever særlig tilrettelegging som medfører økte kostnader for studieforbundet. I tillegg har Sametinget og Kunnskapsdepartementet gjennomført konsultasjoner før departementet fastsatte retningslinjene for tilskudd til samiske studieorganisasjoner etter den nye voksenopplæringsloven. Sametinget skal kontaktes for eventuelle konsultasjoner i forbindelse med fremtidige evalueringer av retningslinjene for tilskudd til studieforbund.

Høyere utdanning

Rekruttering

Kunnskapsdepartementet har gitt Samisk høyskole i oppdrag å opprette, lede og forestå sekretariatsfunksjonen for en nasjonal arbeidsgruppe om rekruttering til samisk høyere utdanning. Arbeidsgruppen skulle utarbeide en strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning, med særlig vekt på samisk lærerutdanning og samiske språk. Strategien ble ferdigstilt i andre kvartal av 2010. Departementet sendte på høring arbeidsgruppens forslag til rekrutteringsstrategi med høringsfrist er 30.10.2010. Sametinget har avtalt konsultasjon om arbeidsgruppens forslag i januar 2011.

Sametinget er med i arbeidsutvalget for Gnist Finnmark. Gnist er et nasjonalt program for rekruttering av førskolelærere og grunnskolelærere. Sametinget deltar også i denne kampanjen. Sametinget har deltatt i kampanjen Gollevirgi – Drømmejobben, for rekruttering til førskole- og grunnskolelærerutdanningen 2010 sammen med Fylkesmannen i Finnmark, Samisk høyskole, Høgskolen i Finnmark, Kommunenes sentralforbund og Utdanningsforbundet. Sametinget ønsker at en lignende kampanje gjennomføres i Troms, Nordland og Nord- og Sør-Trøndelag fylker i 2011.

De midlertidige søknadstallene viser at det til sammen har kommet inn 53 søknader til de samiske lærerutdanningene som tilbys ved Samisk høyskole. Halvparten av disse søkerne har høyskolen som første prioritet. Tallene viser at interessen for samiske lærerutdanninger har økt, og at rekrutteringsjobben gjennom Gollevirgi - Drømmejobben har vært vellykket.

Lærerutdanning

Den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen skal revideres. I den forbindelse skal det nedsettes et rammeplanutvalg for arbeidet. Sametinget ser det som viktig at det samiske perspektivet blir ivarettatt også i den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen. Sametinget har derfor foreslått at en representant fra Sametinget skal sitte i dette utvalget. I januar 2011 skal Sametinget ha konsultasjon med Kunnskapsdepartementet angående oppnevning av representant og mandat.

Det er gjennomført konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om nasjonale retningslinjer for program- og fagplaner i ny lærerutdanning og for fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn og fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanninger. Retningslinjene skal være førende for institusjonenes program- og fagplaner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enige om samisk innhold i de nye grunnskolelærerutdanningene. Blant annet skal alle studenter i den nasjonale grunnskolelærerutdanningen ha kunnskaper om samene som urfolk. I dag gis samisk grunnskolelærerutdanning kun ved Samisk høyskole. Dette forplikter universiteter og høyskoler over hele landet til å ta med formidling av kunnskaper om samer og samiske forhold i sine undervisningsplaner. Sametinget er fornøyd med de oppnådde resultatene.

Sametinget foreslo samisk representant i følgegruppen for implementering av lærerutdanningsreformen. Kunnskapsdepartementet opplyste i ettertid at den samiske representanten kun skulle trekkes inn i gruppens arbeid ved behandling av samiske saker. Sametinget uttalte overfor departementet at den samiske representanten skal være et fullverdig medlem av følgegruppen. Medlemmet må oppnevnes på lik linje med de øvrige medlemmene. Følgegruppen er etter denne henvendelsen blitt utvidet med Sametingets forslag til representant.

Samisk tolkeutdanning

Sametinget har hatt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) om samisk tolkeutdanning og autorisasjon av samiske tolker. På møtet deltok foruten departementet og sametingsrådet også Samisk høyskole, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo. På møtet var det enighet om at Samisk høyskole får i oppdrag å utrede en fremtidig samisk tolke- og oversetterutdanning.

I påvente av at det etableres en varig samisk tolkeutdanning, vil tolkeutdanningen ved Høgskolen i Oslo gjøre opptak av en gruppe i nordsamisk med studiestart 2011, såfremt nok søkere består den tospråklige opptaksprøven.

Virkemidler

Tilskudd til faglig kompetanseheving

Mål for tilskuddsordningen

- Økt kompetanse i grunnopplæring, høyskoler og universitet for opplæring i samisk eller samiske fag

Budsjett kr 800 000. Det kom ingen søknader til ordningen. Sametingets plenum har omdisponert midlene til stipend for høyere utdanning.

Stipend for høyere utdanning

Mål for tilskuddordningen:

- Rekruttering av samisktalende fagfolk innenfor ulike fagområder

Budsjett: kr 2 350 000

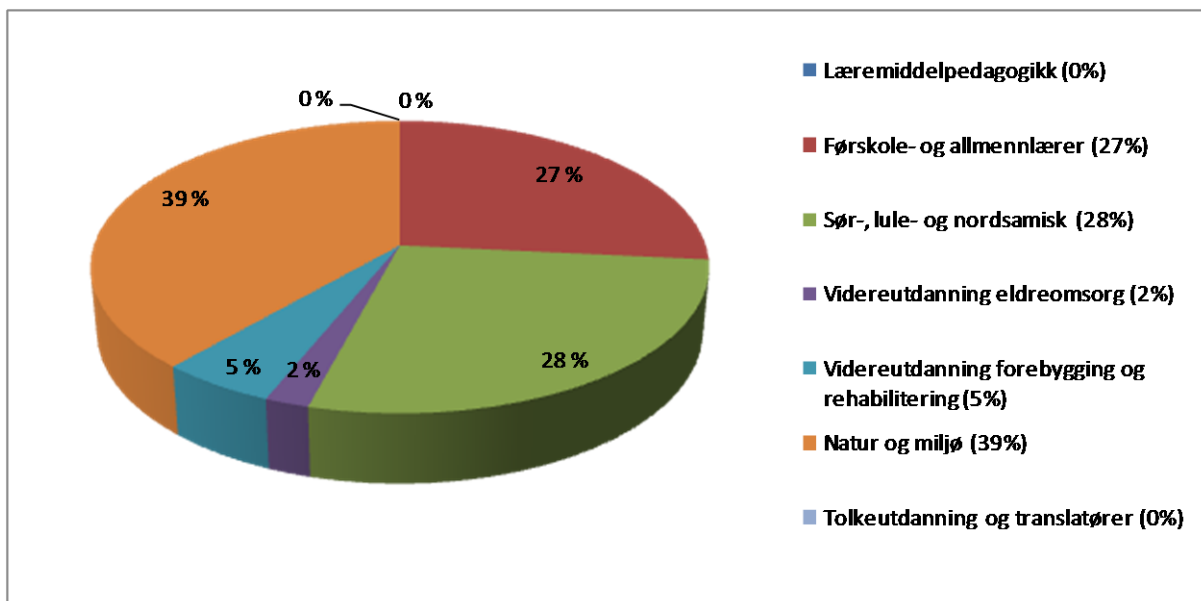
Forbruk: kr 2 443 500

Antall søknader totalt: 200

Tabell: Fordeling etter studieretning, antall søknader, bevilget og kroner

Fordeling	Antall søknader	Antall bevilget	Kroner
Læremiddelpedagogikk	0	0	0
Førskole- og allmennlærer	33	19	648 800
Sør -, lule- og nordsamisk	68	47	673 900
Videre utdanning innen eldreomsorg	2	2	49 600
Videreutdanning forebygging og rehabilitering	6	6	128 800
Høyere utdanning innen natur og miljø	45	41	942 400
Tolkeutdanning og translatorer	0	0	0
Utenfor prioriteringer (m.m.)	46	0	0
SUM	200	115	2 443 500

Figuren under viser fordelingen av tildelte stipend i 2010 for de ulike prioriterte stipendordningene.

Forskning

Kunnskapscenter for høyere utdanning

Kunnskapsdepartementet planlegger å opprette et kunnskapscenter for høyere utdanning, som etter planen skal legges til Norges Forskningsråd. Det er blitt enighet om følgende involvering av Sametinget i den videre prosessen:

For å sikre at Kunnskapscenterets arbeidsprogram ivaretar den samiske dimensjonen på en god måte, vil Norges Forskningsråd ta initiativ til et møte med Sametinget og med de samiske forskningsmiljøene som driver med utdanningsforskning

Det skal være en samisk representant i senterets brukerråd

St.meld. nr. 30 (2008-2009) Klima for forskning

Det har vært gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om tiltak i regjeringens forskningsmelding. I meldingen framkommer det at regjeringen vil nedsette et utvalg for å utrede utviklingstrekk, behov og målsettinger for samisk forskning og urfolksforskning, herunder rammer for strategisk samarbeid, institusjons- og nettverksbygging. Dette er en direkte oppfølging av et prioritert tiltak i sametingsrådets institusjonsmelding. Sametinget har kommet til enighet med Kunnskapsdepartementet om mandatet for utvalget.

Utvalget avgir en utredning innen 31.12.2011.

Regionale forskningsfond

Sametinget har etter konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet oppnevnt medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge.

3 Språk

Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid.

Sametinget har derfor som hovedmål å synliggjøre og styrke bruken av samisk språk.

Eksisterende språkarenaer må opprettholdes og videreutvikles og det må legges til rette for at det etableres nye. I områder der samisk språk står svakt må det arbeides for en vitalisering av språket. I områder der samisk er dagligspråk må språket videreutvikles og styrkes.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med Regjeringen i oppfølging av handlingsplan for samisk språk, og vi gir råd og veiledning om samiske termer og stedsnavn.

For å få fortgang på terminologiarbeidet har Sametinget videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd. Videre gis det tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner, tilskudd til samiske språksentre og det gis tilskudd til språkprosjekter både i og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Sametingets språkstyre

Sametingets språkstyre er oppnevnt av sametingsrådet. Sametingsrådet har bestemt at språkstyrets virke skal evalueres for å se om det er nødvendig å gjøre noen endringer. Av den grunn er språkstyret bare oppnevnt for to år, 2010 og 2011. Samtidig holder Samisk parlamentarisk råd (SPR) på å utrede om det skal opprettes et nordisk språkfaglig senter. Denne utredningen skal være ferdig i 2011. Resultatet av utredningen vil si oss hvordan det nordiske språksamarbeidet skal være i fremtiden.

Sametingets språkstyre består av fem medlemmer, både fra nord-, lule- og sørsamisk side. Av disse er tre medlemmer også med i Samisk språknemnd, en fra hver språkgruppe.

Sametingets språkstyre har hatt to styremøter i 2010, og de har behandlet seks saker. Språkstyret har vært på studietur i Inari, hvor de fikk høre hvordan det på fisk side av Sápmi er arbeidet med å fremme enaresamisk. Språkstyret har gitt faglige råd om den nye språkmeldingen og om nye tildelingskriterier for tospråklighetstilskuddet.

Oppfølging av handlingsplan for samiske språk

Sametinget ble tildelt en bevilgning på 3,5 millioner kroner til oppfølging av Regjeringens handlingsplan for samiske språk. Disse midlene ble i budsjettet fordelt på stipend til høyere utdanning, språkprosjekter, samiske publikasjoner, Senter for samisk i opplæringen og til prosjektet for utvikling av en samisk læremiddelportal. Sistnevnte fikk den største delen av bevilgningen, kr 1 500 000.

Sametinget har hatt en satsing på læremidler etter evalueringen av samiske læremidler i 2007. Evalueringen viste at i tillegg til at det var stor mangel på læremidler, var det også for dårlig informasjon om læremidlene. Dette er begrunnelsen for at prosjektet om læremiddelportal ble tildelt den største delen av bevilgningen. Et av formålene med portalen er at alle samiske læremidler skal gjøres tilgjengelig der.

I oppfølgingen av handlingsplanen, har Sametinget hatt løpende dialog med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD), som har koordineringsansvaret for handlingsplanen. Det har også vært møter med andre departementer og direktorater i oppfølgingen. Sametinget har videre deltatt i arbeidet med informasjon og dialog om oppfølging av handlingsplanen med brukere. Blant annet har Sametinget deltatt sammen med FAD på et miniseminar arrangert av Aajege, Samisk språksenter på Røros.

Arbeidet med samisk språk

Elgå skole

Sametingsrådet har bevilget kr 500 000 i tilskudd til å dekke utgifter i forbindelse med språkarbeid, terminologiutvikling og fremtidig læremiddelutvikling ved Elgå skole. Dette for å sikre at elevene som har vært med på revitaliseringsprosjektet ved Elgå skole får fullføre skoleløpet med sørsamisk som førstespråk ved skolen.

Samisk rettskrivingsverktøy - Divvun

Divvun-verktøyene ble i 2010 lansert med støtte for sørsamisk. Divvun er et sett med korrekturverktøy for samisk, og verktøyene inneholder stavekontroll og automatisk orddeling. Dette er de mest grunnleggende skrivestøtteverktøyene for alle de tre samiske språkene.

Divvun-verktøyene for sørsamisk er et sett med helt nye hjelpemidler, og går inn som en del av en større satsning på å styrke sørsamisk språk. Grunnlaget for korrekturverktøyene kan og vil brukes på nytt i andre sammenhenger for å utvikle nye hjelpemidler. For nordsamisk finnes det allerede avansert automatisk analyse av tekst, språkopplæringsprogram og elektroniske ordbøker som bruker den samiske språkteknologien. Det finnes også hjelpemidler for oversettere. Grunnressursene for Divvun-verktøyene muliggjør tilsvarende verktøy for sørsamisk.

Divvun I og II har til nå vært prosjektbasert. Fra 2011 blir Divvun permanent finansiert av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) underlagt Universitetet i Tromsø.

Divvun-verktøyene er gratis tilgjengelige på www.divvun.no.

Kartlegging av bruk av samiske språk - språkundersøkelse

I samiske tall forteller 2 – kommentert statistikk 2009 er det understreket at det ikke finnes statistikk for hvor mange familier og enkeltpersoner som bruker samisk som dagligspråk, eller hvor mange som mestrer språket. En slik mangel på statistikk gjør det vanskelig å utvikle en treffsikker språkpolitikk.

Kunnskapsutvikling og forskning om bruk av et eller flere av de samiske språkene vil kunne legge grunnlag for en mer planmessig innsats for de samiske språkene, basert på både lokale og samfunnsmessige behov. Sametinget vil derfor i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) og Kunnskapsdepartementet (KD), gjennomføre en større kartlegging av bruken av samisk språk. Formålet med språkundersøkelsen er blant annet å få en oversikt over hvor mange som snakker hvert av de samiske språkene og hvilken status språket har hos den enkelte bruker. Undersøkelsen vil basere seg på både kvantitativ og kvalitativ metode. Arbeidet med denne undersøkelsen er i gang. Undersøkelsen er ventet å være ferdig innen utgangen av 2011.

Nordisk språksamarbeid

Sametinget har gjennom Samisk parlamentarisk råd igangsatt et felles nordisk språksamarbeid der målet er etablering av et nordisk samisk språksenter. Sametinget i Finland har ansvaret for å gjennomføre et forprosjekt som skal danne grunnlaget for etableringen. Forprosjektet har fått Interreg-finansiering fra alle tre landene, og det skal være gjennomført innen juli 2011.

Østsamiske språk

Sametinget har gitt innspill som omhandlet bevaring av østsamisk språk til arbeidet med arbeidsplanen som følger av Felleserklæringen underskrevet av de norske og russiske utenriksdepartementene i november 2010. Det ble foreslått tiltak til arbeidsplanen om etablering og utvikling av felles arenaer for urfolks kultur, som baserer seg på ”Program for kultursamarbeidet mellom Kultur- og Kirkedepartement i Kongeriket Norge og Kulturministeriet i Den Russiske Føderasjon for perioden 2010–2012”. Arbeidsplanen til felleserklæringen er under arbeid og ventes ferdigstilt innen kort tid. Den vil i første omgang virke for 2011 og 2012.

Samiskspråklige møteplasser for barn og ungdom

Sametinget, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har etablert et samarbeid om utviklingen av samiskspråklige møteplasser for samiske barn og unge. Det tas sikte på å avholde en konferanse om emnet i 2011.

Fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom

Sametinget, Sametingets ungdomspolitiske utvalg, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har avholdt et miniseminar om fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom. Samiske ungdomsorganisasjoner var invitert til dette seminaret og vil delta i den videre prosessen med å etablere et slikt nettsted.

Lese- og skrivehjelp

- Sametinget har hatt et møte med Finnmark fylkeskommunes seniorråd og drøftet aktuelle problemstillinger som de eldre i Finnmark er opptatt av. Det er også avholdt et møte med pensjonistforeningene og foreningene for tapt skolegang i Finnmark om lese- og skrivehjelp til samisktalende eldre. Møtene er et ledd i Sametingets arbeid for å synliggjøre at samiske eldre er en viktig ressurs for samfunnet. Innspillene og kontaktetableringen blir viktige for det videre arbeidet med utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametinget har vært i innledende møte med kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark, eldrerådene i kommunene og foreningene Uskav og Tapt skolegang om tiltak for eldre med tanke på lese- og skrivehjelp. Sametinget ønsker et samarbeid med de fem kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark om skrive- og lesehjelpen for eldre sameier.

Terminologiarbeid

Sametinget gir daglig råd og veiledning om bruk av samiske ord, termer, institusjonsnavn og benevnelser både internt i Sametinget og eksternt.

Sametinget er i gang med etablering av en ny og bedre ord- og termdatabank. Dette skal bli et lettere, mer omfattende og mer interessant søkeverktøy for alle som arbeider med samisk språk.

Sametinget har videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd for å forbedre gjennomføringen av terminologiarbeidet. Samisk språknemnd er organisatorisk knyttet til Samisk parlamentarisk råd. Det er nemndas nordiske terminologigrupper som godkjenner de terminologilistene som Sametinget har utarbeidet.

Sametinget har utarbeidet oversikt over alle terminologilister som er utarbeidet. De fleste av disse listene finnes kun på nordsamisk og burde også oversettes til lule- og sørsamisk. Arbeidet med å finne oversettere fra nevnte samiske språkområder viser seg imidlertid å være vanskelig, da det er få språkarbeidere fra disse områdene.

Sametinget har ferdigstilt oversettelsen av terminologiliste fra Riksantikvarens kulturminnesøkeprogram Askeladden fra norsk til nordsamisk. Det som gjenstår før den er ferdig er godkjenning fra nordisk terminologigruppe. Det er ønskelig fra Sametingets side at dette søkeprogrammet med tiden også kommer på sør- og lulesamisk, da det på denne måten er med på å styrke muligheten til bruk av vårt eget språk i nye arenaer.

Sametinget har gjennomført prosjekt med innsamling av sørsamiske samfunnsfagtermer som er utarbeidet på grunnlag av læremidler beregnet for 5. – 7. trinn i grunnskolen.

Sametinget har også gjennomført prosjekt med utarbeidelse av nordsamisk terminologiliste i naturfag. Oversettelsen av boka "Arctic climate impact assessment" har vært grundokumentet i dette arbeidet.

Sametinget har oversatt alle departementsnavn til nord- og sørsamisk og har påbegynt arbeidet med oversetting til lulesamisk.

Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn til journalister, kommuner og andre som arbeider med samiske stedsnavn. Det har blitt gitt informasjon om vedtatte samiske skrivemåter på offisielle adresser, navn på tettsteder grender, kommunale veier, gater og lignende.

Sametinget har i 2010 gitt tilrådinger angående samiske navn blant annet til nasjonalparken Rago og Rohkunborri, og landskapsvernområdene i Njemenjáiku (Kvænangsbotn) og Návvetvuopmi (Navitdalen).

Statens kartverk har i 2010 i samarbeid med GeoForum arrangert fylkesvise kurs for kommuner om matrikkel- og stedsnavnloven. Sametinget har vært foredragsholder om samiske stedsnavn på disse kursene i Nordland, Troms og Finnmark.

Sametinget har i samarbeid med Statens kartverk arrangert kurs i bruk av Statens kartverks kartprogram SSRsak for samiske språksentre og for andre som holder på med stedsnavnprosjekter. Dette er et ledd i arbeidet med å få flere samiske stedsnavn på offisielle kartverk.

Sametinget har deltatt i paneldebatt om samiske stedsnavn i Tana kommune våren 2010.

Sametinget var til stede på samrådsmøte 2010 mellom Statens kartverk og Norsk Språkråds stedsnavntjeneste i Kristiansand i september. Her ble problemstillinger drøftet hva angår vedtak av stedsnavn i Norge, samt kommunikasjonen mellom Statens kartverk og stedsnavntjenesten.

Snåsa kommune har fra Kongen i statsråd fått stadfestet samisk navn på kommunen. Det heter nå Snåsa kommune/ Snåasen tjielte. Her har Sametinget kommet med tilråding av det samiske navnet. Hamarøy kommune har sendt inn søknad til departementet om å få stadfestet det samiske navnet på kommunen. Sametinget har også her gitt tilråding om navnet. Sametinget har videre henvendt seg til Tysfjord kommune med spørsmål om hvorvidt kommunen har planer om å søke å få det samiske navnet stadfestet av Kongen i statsråd.

Sametinget har deltatt på en internasjonal konferanse om urfolksnavn, ICIPN 2010, arrangert av Samisk høyskole. Her ble det tatt opp saker spesielt om stedsnavn i urfolksområder over hele verden.

Tospråklighetstilskudd til kommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen i forvaltningsområdet for samisk språk betjenes på samisk, både skriftlig og muntlig.
- Aktive kommuner i arbeidet for utvikling av samisk språk

Sametinget gjennomførte i 2009 evaluering av bruken av tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Som en følge av evalueringen har Sametinget i 2010 utarbeidet forslag til nye tildelingskriterier for tospråklighetsmidlene. Forslag til nye beregningsregler og tildelingskriterier har vært ute på en høringsrunde høsten 2010. Sametinget har også i prosessen med utforming av nye tildelingskriterier gjennomført et seminar der kommuner og fylkeskommuner fikk komme med innspill til forslaget til nye tildelingskriterier. Innspillene vil behandles av Sametingsrådet i januar og de nye tildelingskriteriene vil vedtas av Sametinget plenum i mars 2011.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 40 671 000 til tospråklighet i kommunene. I forvaltningsområdet for samisk språk omfatter per 31.12.2010 ni kommuner.

Kommunene skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010.

For 2009 rapporterer kommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte tjenesteyting, opplæring av ansatte, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene. Kommunene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. I noen kommuner er det en høy frekvens for betjening på samisk til befolkningen. Samtidig er det for andre kommuner nødvendig å bygge opp en samiskspråklig kompetanse blant befolkningen og ansatte for å få en etterspørsel for å betjene på samisk.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med enkelte kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget har også avholdt møter med kommuner som har ønsket mer informasjon om hva det innebærer å være innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.
- I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 100 000 til tospråklighet i de 4 fylkeskommunene som har kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

For 2009 rapporterer fylkeskommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte

tjenesteyting, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene.

Samiske språksentre

Mål for tilskuddsordningen:

- Samisk språk høres og synes i språksenterets virkeområde

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 500 000 til 10 samiske språksentre. Sametinget ga i 2010 driftsstøtte til disse ti språksentrene.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med flere språkmiljø som har ønsket mer informasjon om etablering av språksenter, og Sametinget deltar på årlige språksentertreff. Sametinget har hatt innledende møter med Aajege samiske språksenter på Røros om etablering av et forum/nettverk for sørsamisk språkarbeid. Sametinget ser det som svært positivt at Aajege har tatt et slikt initiativ og ser det som svært viktig at det opprettes flere arenaer hvor det sørsamiske språket brukes, utvikles og styrkes. Sametinget vil fortsette dialog med språksentret for en slik etablering.

Språksentre skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010

For 2009 rapporterer språksentre at de jobber for å fremme og styrke samisk språk i henhold til Sametingets målsetninger for tilskuddet.

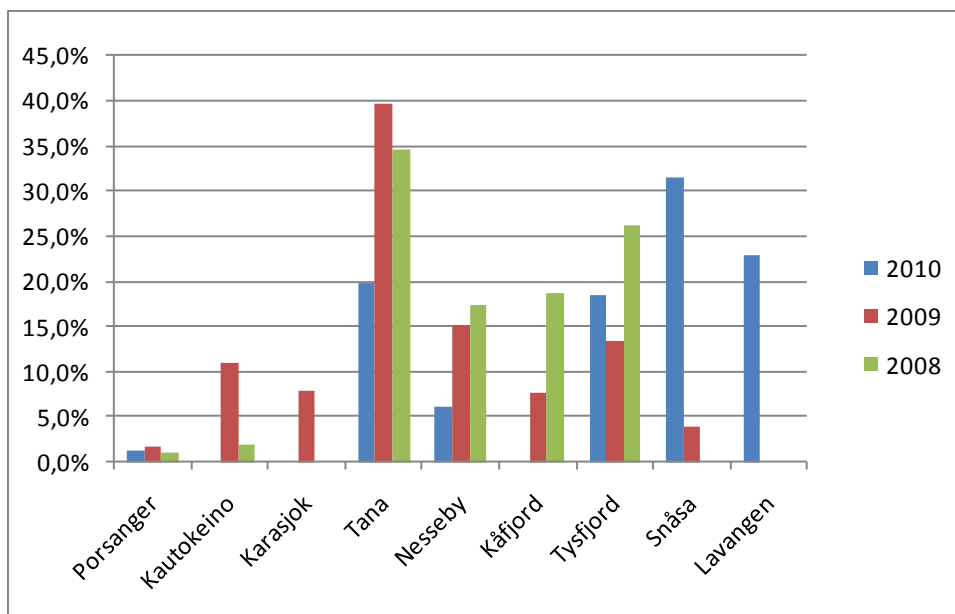
Sametinget ser gjennom rapporteringen at det er ulike utfordringer og problemstillinger for språksentrene. Språksentrene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. Sentrene jobber målrettet og har ulike aktiviteter hvor fokuset er både læring og praktisering av samisk. Samtidig finnes det områder hvor sentrene må arbeide mer for å revitalisere språket og motivere befolkningen til å lære språket.

Språkprosjekter

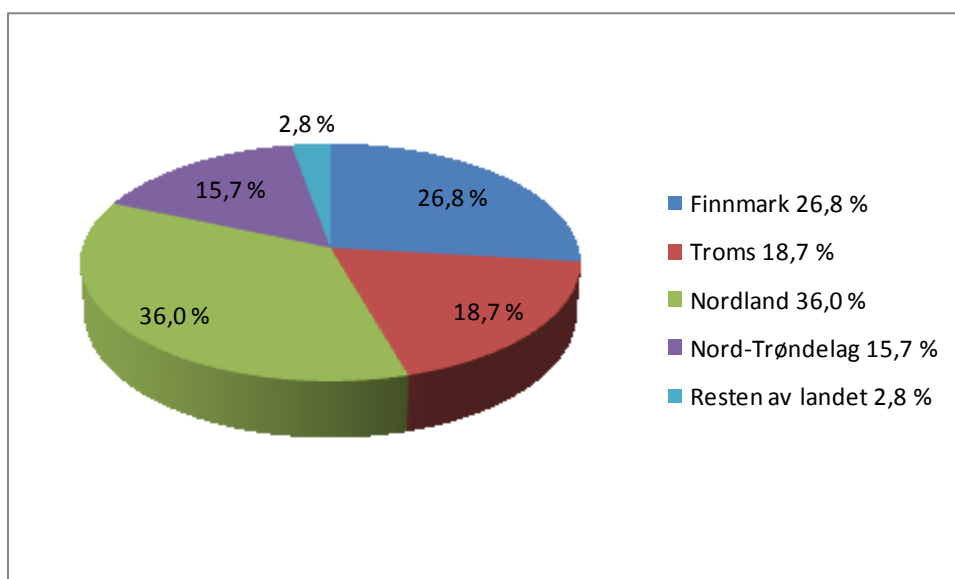
For 2010 var det satt av kr 2 450 000 til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og kr 4 160 000 til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet.

Til sammen utgjorde dette 52 søknader hvor det ble søkt om kr 13 697 744. 41 søkere fikk tilskudd til prosjekter på til sammen kr 6 698 500.

Figuren under viser fordelingen kommunevis for innvilgede prosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, 2008 - 2010.

Diagrammet under viser fordelingen fylkesvis for innvilgede prosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2010.

4 Kultur

Sametingets hovedmål innenfor samisk kultur er å få et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv. Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer bidrar til levende lokalsamfunn der folk vil bo. Vi vil at den samiske kulturen skal verdsettes i lokalsamfunnene. Vi ser betydningen av et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk, idrettsaktiviteter, kulturaktiviteter for barn og unge og et godt bibliotektilbud.

For å nå disse målene, samarbeider vi med en rekke aktører som samiske organisasjoner, institusjoner, sentrale myndigheter og enkeltpersoner. Vi gir tilskudd til drift av samiske museer, kulturorganisasjoner, bokbusser, tegneserier, litteratur, musikk, barn og unge og samiske kunstnere.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har behov for dialog med sentrale og lokale myndigheter og andre aktører i arbeidet for å bevare og styrke samisk kultur.

Sametinget har halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet, der budsjett og andre aktuelle saker tas opp til drøfting. Eksempler på saker som er drøftet i 2010 er spillemidler, samisk medietilbud, samisk film, omorganisering av ABM-utvikling, byggesaker og handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene.

Sametinget avholder jevnlig kontaktmøter med samiske kulturinstitusjoner og -organisasjoner som får tilskudd over Sametingets budsjett. Møtene er arena for gjensidig orientering og faglige drøftinger.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Sametinget møter jevnlig de samiske kulturhusene for å drøfte saker tilknyttet oppfølging av institusjonsmeldingen og andre aktuelle saker. Samiske kulturhus er viktige for synliggjøring av samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

Sametinget har hatt møte med Várdobáiki samisk senter der oppfølging av institusjonsmeldinga var tema. I institusjonsmeldinga foreslås det at flere institusjoner får en felles driftsorganisasjon tilknyttet Várdobáiki. Várdobáiki uttrykte at de stiller seg bak forslagene i institusjonsmeldinga. Gállogieddi er tilknyttet Várdobáiki fra 1.1.2010. Det er tatt initiativ til at Várdobáiki omorganiseres fra privat andelslag til et selskap med tyngdepunkt i offentlig eierskap. Det er videre tatt initiativ til samarbeid mellom Márkomeannu, Beaiveálgu og Várdobáiki om administrative oppgaver.

Sametinget har hatt møte med Sijti Jarnge. På møtet la styret frem forslag til nye vedtekter for stiftelsen. De nye vedtektene vil i større grad synliggjøre forbindelsen mellom stiftelsen og det offentlige som bevilgende myndighet. Både Sametinget og Nordland fylkeskommune er tilgodesett styreplass i forslaget til nye vedtekter.

Sametinget har møtt med de to selskapene, Álttá Siida AS og Álttá Sámi giellaguovddaš AS. Sametinget tok initiativ til møtet for å følge opp bevilgningen de to selskapene har fått, og for å se på muligheten for å slå sammen selskapene. Selskapene orienterte om at de har holdt to fellesmøter, hvor de har diskutert om en sammenslåing vil robustgjøre selskapene, og de orienterte om aktivitetene i selskapene. De har ikke konkludert med noe ennå, men de ønsker en robustgjøring med lokal forandring. Fra Sametingsrådets side ble det poengtert at institusjonsmeldingen legger en del føringer, men det viktigste er at de finner en organiseringsform som er hensiktsmessig for dem begge.

Det pågår konsultasjoner mellom Sametinget og Kulturdepartementet om husleiefinansiering. Sametinget har i Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling stilt seg positiv til husleiefinansiering som finansieringsordning, under forutsetning av at det etableres reelle konsultasjoner. Sametinget har forventninger om at konsultasjonene om husleiefinansiering vil avklare roller og ansvar mellom Sametinget og departementet.

Sametingets interesser når det gjelder finansieringsordningen med husleiefinansiering for samiske institusjonsbygg er at det er Sametingets egne prioriteringer for realisering av nye samiske institusjonsbygg som blir fulgt opp. Det konsulteres med Sametinget om rammene for innhold, omfang og økonomi for det enkelte prosjekt etter nærmere behovsvurdering og byggeprogram, og at realiseringen av nye institusjonsbygg i henhold til Sametingets prioriteringsliste skjer innenfor forutsigbare rammer.

Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner generer mange arbeidsplasser i de samiske områdene. Dette er ofte høykompetansearbeidsplasser. Kulturbaserte næringer er ofte lokalt rotfestet og spiller en viktig rolle i lokal- og regional utvikling. Sametingets tilskuddsordninger utgjør en viktig forutsetning for å gjøre det økonomisk mulig å utøve den samiske kulturen. Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner bidrar også til å skape en større bevissthet rundt bevaring, utvikling og formidling av samisk kultur. Offentlige virkemidler

som støtter opp om samisk kulturutøvelse er med på å gi anerkjennelse og motivasjon til utvikling av samisk kultur.

Tilskudd til samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturhus som synliggjør samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 238 000 til 14 samiske kulturhus. De samiske kulturhusene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommuner på norsk side av Sápmi og i Oslo.

Kulturhusene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske kulturhus ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske kulturhusene at de er viktige bidrag til synliggjøring av samisk kulturliv og at de fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

Samiske festivaler

De samiske festivalene er viktige for å synliggjøre, formidle og utvikle samisk kultur og urfolkskultur. Sametinget har jevnlig møter med de samiske festivalene for gjensidig orientering og drøfting av aktuelle saker. Sametinget har hatt møte med Márkomeannu. På møtet uttrykte Márkomeannu at de var positive til tiltakene i institusjonsmeldinga som gjelder dem. De understreket også viktigheten med å få en produsentstilling til festivalen.

Sametinget har hatt møte med Riddu Riddu-festivalen. Hensikten med møtet var å bli orientert om Riddu Riddu sin fremtidige satsing som knutepunktfestival. De orienterte om festivalens historie, og festivalens betydning for samisk kultur og andre urfolks kulturer både regionalt og internasjonalt. De orienterte også om deres økonomiske status og betydning av forutsigbare økonomiske rammer.

Musikkfestivalen i Kautokeino vil søke Kulturdepartementet om knutepunktfestivalstatus. Knutepunktstatus tilsier et økonomisk spleiselag mellom stat, fylkeskommune og vertskommune. Sametinget utsetter sitt krav vedrørende festivalens omorganisering i henhold til melding om samisk institusjonsutvikling inntil Musikkfestivalen i Kautokeino har fått avklart søknaden om knutepunktstatus.

Tilskudd til samiske festivaler

Mål for tilskuddsordningen:

Samiske festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolkskultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 951 000 til samiske festivaler. De samiske festivalene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommunene, Evenes, Kåfjord, Kautokeino og Karasjok.

Arrangørene av festivalene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske festivaler ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske festivalene at de er viktige møteplasser som både synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolkskultur.

Samisk idrett

Sametinget har i 2010 innlemmet reinkappkjørerforbundet, Sámi Heargevuodjin-Lihttu (SHL), i ordningen med direkte drifts- og aktivitetsstøtte. Dette innebærer at det er tre idrettsorganisasjoner som mottar

direkte støtte fra Sametinget. I tillegg til SHL er dette Sámiid valášállanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N) og Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL).

Sametinget mottar årlig spillemidler fra Kulturdepartementet. Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktivitetene som er en del av tradisjonell samisk kultur. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn og ungdom. Sametinget har på grunnlag av dette tildelt spillemidlene for 2010 i sin helhet til SVL-N. SVL-N har brukt midlene til å legge til rette for utvikling av samisk idrett for barn og unge, med spesiell vekt på å fremme reinkappkjøring og lassokasting.

Sametinget har lagt vekt på å ha en nær dialog med de samiske idrettsorganisasjonene, og også med andre aktører som organiserer idrett på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå.

Samisk ungdom inviteres annet hvert år som gjestedeltakere i Arctic Winter Games (AWG). I 2010 ble AWG avviklet i Grande Prairie i Canada, og den samiske delegasjonen bestod av til sammen 34 aktive idretts- og kulturutøvere fra både norsk, svensk og finsk side av Sápmi. Sentrale verdier i AWG er blant annet ivaretagelse av kultur og kulturforståelse, vennskap og respekt for seg selv og andre. Disse verdiene får ungdommene oppleve gjennom deltakelse i idretts- og kulturarrangement sammen med ungdom fra andre land og andre kulturer, og får dermed med seg en viktig ballast som fremtidige samfunnsbyggere.

Som et ledd i å motivere samisk ungdom til satsing på idrett har Sametinget i 2010 tildelt to stipend á kr 50 000 til to unge idrettsutøvere. Idrettsstipendene for 2010 ble tildelt reinkappkjører Elle Risten Sara og friidrettsutøver Henning Holti.

Tilskudd til samisk idrett

Mål for tilskuddsordningen:

- Idrettsaktiviteten som organiseres av Sámiid Valášállanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL), Sámi Spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reindeer-Race Federation fungerer som arenaer for fysisk aktivitet og samhold mellom samiske barn og unge, og er identitetskapende.

I 2010 var det i avsatt kr 2 416 000 til drifts- og aktivitetsstøtte til de samiske idrettsorganisasjonene Sámiid valášállanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N), Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reindeer-Race Federation (SHL). I tillegg til dette fikk Sametinget tildelt kr 600 000 i spillemidler fra Kulturdepartementet. Disse midlene ble i sin helhet ble tildelt Sámiid valášállanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N).

SVL-N, SSL og SHL skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av drifts- og aktivitetsstilskuddet for 2010. SVL-N skal innen 20.01.2011 rapportere om bruken av spillemidlene for 2010.

For 2009 rapporterer de samiske idrettsorganisasjonene at de gir et identitetsbyggende fritidstilbud i mange samiske områder, spesielt for unge samer. Idrettsorganisasjonene understreker videre at samisk idrett er en viktig kulturformidler på tvers av landegrensene.

Samiske teatre

Samiske teatre er viktige som arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk. Sametinget overtok fra 1.7.2010 Kulturdepartementets eierandel (aksjer) i Beavváš Sámi Našunálateáhter. Teateret har over flere år hatt en negativ budsjettmessig utvikling sammenlignet med andre nasjonale og regionale teatre. Beavváš har lenge arbeidet for å få et eget teaterbygg lokalisert i Kautokeino. Sametingsrådet har hatt flere møter i arbeidet med å bidra til å nå teaterets målsetninger. Sametinget er i konsultasjoner med Kulturdepartementet om husleiefinansieringsordningen. Sametinget har ikke kunnet garantere for nybygg til Beavváš Sámi Našunálateáhter før man er enige om vilkårene for denne ordningen.

Sametinget inviterte Beaivváš Sámi Našunálateáhter med på møte med statssekretær Jaffery Fjell i Kulturdepartementet for å drøfte teaterets økonomiske situasjon og utfordringer, og behovet for nytt teaterbygg. Teateret har også vært tema på administrative møter med Kulturdepartementet.

Årjelhsaemien Teatere vedtok på årsmøtet 2009 omorganisering til offentlig stiftelse i løpet av 2010. Sametingsrådet har hatt møte med styreleder om den pågående prosessen.

Tilskudd til samisk teater

Mål for tilskuddsordningen:

- De etablerte samiske teatrene fungerer som arenaer for kulturopplevelse og -formidling, og bruk og synliggjøring av samisk språk.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 17 197 000 til samiske teatre. Teatrene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. For 2010 rapporterer de samiske teatrene at de utgjør viktige arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk.

Samiske publikasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Et mangfold av samiske publikasjoner som skriftlig arena for alle tre samiske skriftspråk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 036 000 til samiske publikasjoner. I 2010 var det to nye publikasjoner som fikk direkte tilskudd over Sametingets budsjett, "Sámis" og "Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad".

Bokbusser

I september 2010 hadde Sametinget møte med de samiske bokbussene som får driftstilskudd fra Sametinget. Hver av representantene fra bokbussene hadde presentasjon av deres bokbuss virksomhet og utfordringer. Sametinget orienterte om Sametingets budsjettprosess.

Tilskudd til bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Et lett tilgjengelig bibliotektilbud til samiske brukere og andre

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 6 374 000 til samiske bokbusser.

Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvide det samiske bokbusstilbudet

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 000 000 til samiske bokbusser. Det ble bevilget kr 2 000 000. Det kom inn søknader for kr 3 697 000. Sør-Trøndelag fylkesbibliotek er bevilget kr 1 760 000 til investering av ny bokbuss. Kautokeino kommune er bevilget kr 200 000 til investering av ny bokbuss.

Samiske museer

De samiske museene har ikke fått den økonomiske uttelling av museumsreformen som var forespeilet. Statsbudsjettet for 2010 ga ikke rom for et økonomisk løft for de samiske museene. Dette skaper stor frustrasjon blant museene. Sametingsrådet har hatt flere møter som en følge av dette.

Som en oppfølging av Sametingets delutredning om samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms, har Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter blitt bevilget kr 600 000 over revidert budsjett 2010 til etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Várdobáiki samiske senter har også over revidert budsjett 2010 blitt bevilget kr 600 000 til etablering av museumsvirksomhet ved Várdobáiki samiske senter. Ája samiske senter har igangsatt arbeidet med oppbygginga av eget museum og med basisutstillinga. Museet overtar egne lokaler 01.01.11 ved Senter for nordlige folk i Mandalen.

Det er igangsatt en prosess for at fylkeskommunene i Troms og Nordland skal bidra med driftsmidler til museumsenheter, slik det er for de samiske museene i Finnmark, men uten at det har gitt resultater så langt.

Stiftelsen Tana og Varanger museumssida er etablert. Stiftelsen er et driftsselskap for museene Varanger Samiske Museum, Tana Museum, Saviomuseet og Østsamisk museum/Ä'vv skoltesamisk museum. Sistnevnte museumsåpning av museumsbygg med basisutstilling kan ikke åpnes før tidligst sommeren 2011. Dette er på grunn av utfordringer i forbindelse med ferdigstillelsen av bygget, og for lave kostnadsberegninger ved oppføringa av basisutstillinga. Sametinget har bevilget ytterligere kr 300 000 til disse ekstrakostnadene for basisutstillinga.

Statsbygg har etter Sametingets anmodning påbegynt planleggingen av et nybygg til samisk kunstmuseum samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg ved Sámi Vuorká-Dávvirat.

Alta-Kautokeino-saken er sentral i samisk historie. Det har ikke vært gjennomført en planmessig dokumentasjon av saken. RiddoDuottarMuseat har påbegynt et forprosjekt om etablering av et dokumentasjonssenter.

Saemien Sijte er i gang med prosjektering av nytt museumsbygg på Horjemtangen i Snåsa. Bygget beregnes ferdig i 2013. Utfordringen for Saemien Sijte blir de økte driftsutgifter som følge av den økte aktiviteten.

Katalogiseringsverktøyet Primus er et system for forvaltning av museumssamlinger som håndterer ulike museumsobjekter i samme system. Verktøyet brukes av mange museer. Utfordringen for de samiske museene er at Primus ikke håndterer samiske tegn. Sametinget, ABM-utvikling og KulturIT har opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide for å få nordsamisk tegnsatt inn i Primus. RiddoDuottarMuseat har fått ansvaret for den praktiske framdrifta i prosjektet.

Det er igangsatt en prosess mellom Norsk Folkemuseum og Sametinget vedrørende mulighetene for tilbakeføring av samisk museums materiale til ett eller flere samiske museer. Bakgrunnen for den igangsatte prosessen er folkemuseets styrevedtak vedrørende tilbakeføring. Det er opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide videre med problemstillingen. Gruppen består av representanter fra Sametinget, Norsk Folkemuseum og Samisk museumslag.

Sametinget har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune fått utarbeidet en behovsanalyse for alle museene i Finnmark. Rapporten påpeker en del utfordringer og behov for de samiske museene. Sametinget vil i 2011 utarbeide en tilsvarende behovsanalyse for de øvrige samiske museene. Hensikten er å få oversikt over behov og utfordringer ved alle de samiske museene. Sametinget vil bruke dette grunnlagsmaterialet for det videre museumsarbeidet.

ABM-utvikling, direktoratet for arkiv, bibliotek og museum skal legges under Norsk kulturråd fra 01.01.11. Sametingsrådet har bedt om en redegjørelse om hvordan samiske interesser vil bli ivarettatt i denne omorganiseringen. Det er planlagt møte med Norsk kulturråd om dette på nyåret 2011.

Tilskudd til museer

Mål for tilskuddsordningen:

- De samiske museene bevarer, forvalter og formidler samisk kulturhistorie i lokalsamfunnene

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 21 279 000 til samiske museer.

Museene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 bevilget kr 21 279 000 til de samiske museene. De samiske museene som faller inn under denne ordningen er RiddoDuottarMuseat, Tana og Varanger museumssida, Senter for nordlige folk, Várđobáiki museum, Árran lulesamiske senter og Saemien Sijte. De samiske museene rapporterer om bruk av virkemidlene til museumsarbeid, men også til aktiviteter som er med på å støtte de samiske

lokalsamfunnene innenfor områder som kultur, dokumentasjon av lokal kulturhistorie og tiltak som er med på å fremme samisk språk. Dette er i tråd med Sametingets intensjon om de samiske museene som viktige samfunnsaktører.

Oppfølging av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven

Statens senter for arkiv, bibliotek og museum har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en oversikt over implementeringen av konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven og har i denne forbindelse henvendt seg til Sametinget for samarbeid. Det er opprettet en referansegruppe som skal følge arbeidet. RidduDuottarMuseat er representert i referansegruppen. Sametinget har levert sitt innspill til ABM-utvikling om oppfølging av konvensjonen høsten 2010.

Innspillet tok for seg definisjonen av samisk immateriell kulturarv, kulturuttrykk som defineres som samisk immateriell kulturarv, miljøer som representerer den immaterielle kulturarven, ivaretagelse og videreføring av den samiske immaterielle kulturarven, samt det rettslige grunnlaget for samisk immateriell kulturarv.

Litteratur

Innkjøpsordningen for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik skal igangsettes fra 2011. Sametinget har vedtatt at innkjøpsordningene for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik igangsettes som en prøveordning på tre år. Arbeidet med retningslinjer for ordningene skal sendes på høring til berørte parter, der det blant annet vil fremgå at forlagene sender inn forslag til bøker og musikk som bør vurderes i ordningen.

Tilskudd til litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

Øke antall utgivelser av samisk litteratur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 586 000 til litteratur. Det ble bevilget kr 2 482 000 til 14 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 14 097 000.

Kunstneravtalen

Sametinget og Sámi Dáiddárráđđi/Samisk kunstnerråd (SDR) inngikk i 2004 en samarbeidsavtale som innebærer at partene fører årlige forhandlinger om rammen for en Samisk kunstneravtale. I oktober 2010 ble partene enige om at rammen for kunstneravtalen for 2011 skal være på kr 5 915 000. Dette tilsvarer en økning på kr 400 000 i forhold til kunstneravtalen i 2010.

Forhandlinger om samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 515 000.

I henhold til Hovedavtalen for kunstneravtale av 19. august 2004, gjennomførte Sametinget og Samisk kunstnerråd forhandlinger og kom frem til kunstneravtale gjeldende for 2010. Partene ble enige om en økonomisk ramme for bevilgningene over Sametingets budsjett til kunstneravtalen 2010 på kr 5 515 000. Dette var en økning på kr 365 000 i forhold til vedtatt kunstneravtale for 2009.

Avtalen omfatter følgende tiltak:

- kunstfond kr 700 000
- stipend til samiske kunstnere kr 2 200 000
- driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner og Samisk kunstnerråd kr 1 920 000
- innkjøpsordning for samisk billedkunst og dáiddaduodji kr 370 000
- faglig veiledning kr 275 000
- visningsvederlag kr 50 000

Samisk kunstnerråd forvalter avsetningene i avtalen med unntak av innkjøpsordningen for billedkunst og dáiddaduodji, som forvaltes av RidduDuottarMuseat.

Samisk film

Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) skal ha sitt virke for samisk film i Norge, Sverige og Finland. Sametinget jobber med å sikre fast finansiering av driften av ISF og har hatt kontakt med Kultur og utenriksdepartementet om saken, Utfordringen er å sikre fast driftstilskudd også over landegrensene. Sametinget har derfor løftet saken til styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR). Som følge av dette har SPR avholdt et styreseminar om samisk film, herunder etablering av internasjonalt samisk filmsenter.

Musikk

Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Karasjok kommune har finansiert forprosjektet for etablering av et etnomusikksenter i Karasjok. Prosjektet er igangsatt i februar 2010 og forventes avsluttet februar/mars 2011.

Tilskudd til musikkutgivelser

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall tiltak innen samiske musikkuttrykk
- Sikre tilgangen på samisk musikk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til musikkutgivelser. Det ble bevilget kr 1 900 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 3 840 560.

Medietilbud

Sametinget har tidligere signalisert at vi ønsket en differensiering mellom de samiske skriftspråkene, slik at reglene for pressestøtte til samiske aviser burde endres. Dette standpunktet har Sametinget gått bort fra, men mener fortsatt at det må skje en styrking og utvikling av medietilbudet på lule- og sørsamisk. Det må avsettes midler til dette, men midlene må holdes adskilt fra de ordinære midlene som tildeles samisk presse.

I lulesamisk område har det pågått et prosjekt ”Nuoraj-tv”, som legger ut film på YouTube, laget på lulesamisk av lulesamisk ungdom. Prosjektet har vist seg å være svært vellykket, og bidrar til synliggjøring av lulesamisk språk, særlig blant unge. Prosjektet er støttet av Sametinget, Nordland fylkeskommune og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD). Prosjektet er søkt videreført også i 2011, og tenkes også å utvides til sørsamisk område.

Sametinget mener at slike prosjekter er verdifulle når det gjelder bruk og synliggjøring av samisk språk, særlig på lule- og sørsamisk som anses som truede samiske språk. Innovative prosjekter som ”Nuoraj-tv” bør videreføres og brukes som eksempel til etterfølgelse. Det er viktig å støtte opp om unge samiske mediefolk med tanke på både videreføring og rekruttering. Økte tilbud til barn og unge på lule- og sørsamisk er viktig for språkenes status og synlighet i samfunnet.

I rapporten ”Samiske tall forteller 3” kommer det fram at samer bosatt utenfor Finnmark er mindre aktive brukere av samiske medier enn samer i Finnmark. Dette har sannsynligvis sammenheng med at størstedelen av medietilbudet er på nordsamisk. Dermed har nordsamisktalende et klart sterkere medietilbud enn den øvrige samiske befolkningen.

Sametinget har oppnevnt Samisk programråd for perioden 2010-2013. Oppgavene til Samisk programråd er å vurdere og evaluere programtilbudene til NRK Sápmi. I tillegg kan programrådet behandle klager fra publikum som angår programtilbudet og sendte program. Lederen i Samisk programråd er også medlem av Kringkastingsrådet.

Samiske kirkesaker

Sametinget behandlet i 2010 Den norske kirkes Strategiplan for samisk kirkeliv. Sametinget er tilfreds med at kirken gjennom denne planen har tatt et ansvar for en positiv utvikling av samisk kirkeliv og samisk språk, og at dette skjer på grunnlag av samenes eget initiativ, engasjement og deltakelse.

Sametinget har i 2010 oppnevnt nytt medlem og varamedlem til Samisk kirkeråd fram til april 2012. Sametinget er opptatt av et nært samarbeid og en nær dialog med Samisk kirkeråd, og tar sikte på å få på plass en avtale om faste årlige møter mellom Sametinget og Samisk kirkeråd.

Evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling

På oppdrag av Sametinget har Norut Alta utført en evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling for perioden 2006-2008. Evalueringen ser på bruken av virkemidlene, og hvordan søkere til tilskuddsordningen vurderer Sametingets service i forbindelse med veiledning og saksbehandling. Evalueringen har vist at midlene har gått til en rekke ulike tiltak som har skapt bredt engasjement innen samisk kulturliv. De fleste prosjektene det søkes om ville ikke blitt gjennomført uten Sametingets virkemidler.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Nye medlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) er oppnevnt for perioden 2010-2011. SUPU har i 2010 hatt 6 møter, hvorav 3 som telefonmøter.

SUPU har avholdt informasjonstreff for samisk ungdom i Karasjok, hatt møte med statssekretær Raimo Valle, og hatt møte og løpende dialog med Barneombudet. I Kautokeino møtte SUPU urfolksungdom og unge afroetterkommere fra Bolivia og Nicaragua. I Karasjok møtte de ungdomspolitikere fra Nederland som besøkte Sametinget.

SUPU har videre deltatt i referansegruppa for motorferdsel i utmark i Finnmark og i referansegruppe for Sametingets nye internettside. Utvalget har i 2010 holdt innlegg på oppstartsmøte om barmarkskjøring i Finnmark og på Samisk kirkeråds konferanse om konfirmasjon. Utvalget har videre deltatt på ulike konferanser og seminar.

SUPU har gitt innspill til nye tiltak i Regjeringens handlingsplan for samiske språk. De har arbeidet mot nedleggelse av nettstedet Infonuorra Sápmi og de deltok aktivt på et miniseminar om samisk ungdomsinformasjon på internett. Miniseminaret var arrangert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) og Sametinget og tok opp hvordan det offentlige kan sørge for at samisk ungdom får viktig informasjon på sitt språk. Videre har SUPU engasjert seg i ulike samiske opplærings-/utdanningsspørsmål, for taletid for samisk ungdom på Sametinget, og for å senke aldersgrensen for innskriving i Sametingets valgmanntall.

Regjeringen oppnevnte i 2010 et offentlig utvalg som skal utrede unges makt og deltakelse. SUPU uttrykte i forkant av oppnevningen i brev til statsråd Audun Lysbakken forventninger om at statsråden vil inkludere samisk ungdom og deres situasjon i utvalgets arbeid, og tilbød seg å bidra med innspill til utvalget. Statsråd Lysbakken svarte at han vil videreformidle SUPUs ønsker. SUPU vil følge opp dette arbeidet.

Andre søkerbaserte tilskudd til kultur

Kulturtiltak for barn og unge

Mål for tilskuddsordningen:

- Varierte kulturaktiviteter for barn og unge

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til kulturtiltak for barn og unge. Det ble bevilget kr 2 093 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 6 377 040.

Av 56 søknader ble 31 søknader bevilget støtte. 11 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste på grunn av at midlene var brukt opp.

Andre kulturtiltak

Mål for tilskuddsordningen:

- Mangfold av samiske kulturelle aktiviteter

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 693 000 til andre kulturtiltak. Det ble bevilget kr 3 598 400. Det ble til sammen søkt prosjekter for kr 12 041 108. Refordelte tilbaketrekninger var kr 1 279 400.

Det kom inn totalt 173 søknader, og av disse fikk 58 søkere bevilget tilskudd. 57 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste grunnet at midlene var brukt opp. Midlene som var satt av til andre kulturtiltak ble brukt opp allerede tidlig på året.

Samiskspråklige tegneserier

Mål for tilskuddsordningen:

- Utgivelser av samiskspråklige tegneserier

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 460 000 til samiskspråklige tegneserier. Det kom 1 søknad om tilskudd som ble innvilget som omsøkt på kr 300 000.

Samiske forlag

Mål for tilskuddsordningen:

- Aktive samiske forlag

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 750 000 til samiske forlag. Det ble bevilget kr 2 930 750. Det kom inn 6 søknader på totalt kr 5 156 700. Hele budsjettet avsatt til samiske forlag fordeles til forlagene som basistilskudd, aktivitetstilskudd og tilskudd til markedsføring og distribusjon. Klagebehandling gjorde at budsjettet hadde et overforbruk.

Samiske møteplasser

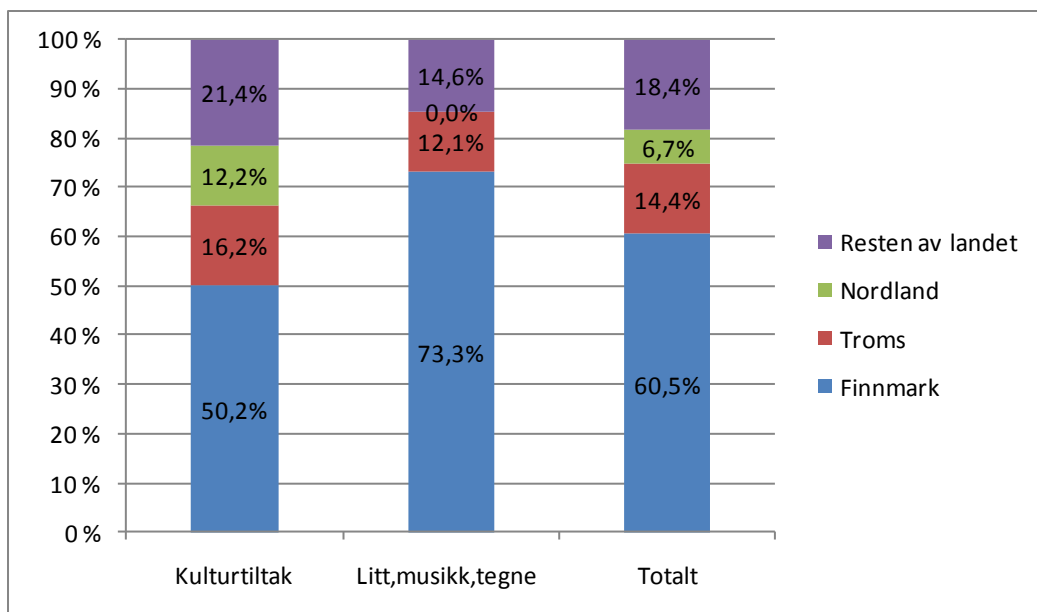
Mål for tilskuddsordningen:

- Møteplasser som fungerer som arenaer for formidling og utvikling av samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det bevilget kr 950 000 til samiske møteplasser. Det kom inn 11 søknader på totalt kr 2 588 300. Budsjettet på kr 950 000 er fordelt til 6 møteplasser.

Oppsummering kulturutvikling, søkerbasert

I figuren under vises fordelingen fylkesvis av innvilgede tilskudd for kulturutvikling. Søylen for totalt innvilgede tilskudd viser at Finnmark har en høy andel av disse tilskuddene. Dette skyldes blant annet at flere forlag og andre utgivere med eget firma som er tilskuddsmottakere for litteratur, musikkutgivelser og samiskspråklige tegneserier, er lokalisert til fylket. Søylen som kun viser innvilgede tilskudd innenfor andre kulturtiltak og kulturtiltak for barn og unge, viser derimot et noe annet bilde av fordelingen.

5 Næring

Sametingets hovedmålsetting innafor næring er at vi vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder. Vi må da opprettholde den sysselsettingen som allerede finnes innafor ulike næringer. Samtidig må vi vil vi skape rammebetingelser for nye arbeidsplasser innafor et allsidig næringsliv. Dette vil bidra til sterke og ledende samfunn der folk vil bo.

Sametinget arbeider på ulike måter for å oppnå disse målsettingene. Vi har omfattende dialog med statlige myndigheter både i form av møter, konsultasjoner og næringsforhandlinger på ulike næringer. Vi har også dialog med næringsorganisasjoner, kommuner og med tilskuddssøkere. Samiske næringer er ofte arealkrevende. Mye av det arbeidet som skjer med arealrettigheter i Sametinget, er en del av rammebetingelsene for samisk næringsutvikling.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har hatt en rekke møter med ulike departementer både politisk og administrativt for å legge til rette for næringsutvikling i samiske områder. Sametinget hadde blant annet møte med seks statsråder om næringsutvikling i samiske områder. Temaet for møtet var å drøfte muligheter og rammebetingelser for etablering av nye bedrifter og hvordan utvikle næringslivet i samiske områder.

Finnmark fylkeskommune har omorganisert organiseringen av det regionale partnerskapet (RUP). I forbindelse med omorganiseringen hadde Sametinget møte med Finnmark fylkeskommune i mai 2010, for å diskutere hvordan Sametinget på best mulig måte kan involveres i arbeidet med strategisk næringsutvikling i Finnmark gjennom det regionale partnerskapet, RUP, slik at samiske spørsmål blir hørt i prosessene. Det ble besluttet at Sametinget deltar i strategisk styringsgruppe i RUP, samt i to aktuelle arbeidslag.

Sametinget har også samarbeid med organisasjoner innafor de ulike næringene. Dette samarbeidet blir omtalt under de ulike næringene.

Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling

Sametinget behandlet i februar utvidelse av virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. I vedtaket heter det at Sametinget ser det som positivt at flere kommuner ønsker å bli innlemmet i det geografiske virkeområdet. En eventuell utvidelse av virkeområdet vil ha økonomiske konsekvenser. Dersom ikke den økonomiske rammen til Sametinget økes, vil utvidelsen bety at Sametinget må nedprioritere andre områder for å imøtekomme etterspørselen.

Formålet med Sametingets tilskudd til næringsutvikling har hele tiden vært å styrke samiske områder, bevare næringsstrukturen og legge grunnlag for en stabil bosetting. Av den grunn har sametingsrådet satt i gang arbeidet med en melding om næringsutvikling. Meldingen skal presenteres for plenum i 2011.

Stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk

Landbruks- og matdepartementet er i gang med å lage en stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk. Sametinget har til en viss grad vært involvert i arbeidet, men ikke i den grad Sametinget hadde ønsket seg. Meldingen vil ha stor betydning for jordbruket i samiske områder og i følge konsultasjonsavtalen skal departementet konsultere om tiltak som berører den samiske befolkningen. Sametinget ga innspill i juni måned til meldingen der vi fremhevet at en ny stortingsmelding ville kunne legge til rette for en positiv utvikling i jordbruket. Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker framtid. Dagens støtteordninger må videreføres og videreutvikles. Investeringsordningene må ta hensyn til både behovet for vedlikehold, ombygginger og nybygg. Gode rekrutteringsordninger må til for å få unge til å starte med gård. Det er viktig å ha landbruk i hele landet, der man også legger vekt på opprettholdelse av mindre bruk. Sametinget vil la regionene få større innflytelse på landbrukspolitikken noe som vil kunne skape større regional verdiskaping.

Landbruks- og matdepartementet har satt seg som mål å inkludere reindriftsinteressene i den nye landbruks- og matpolitiske meldingen. Sametinget har tidlig i prosessen gitt innspill til Landbruks- og matdepartementet om at Sametinget vanskelig kan se for seg at en landbruks- og matmelding kan ivareta reindriftssamiske utfordringene på en god nok måte i en melding som i utgangspunktet omfatter store fag- og næringsområder. Det er 19 år siden Stortinget fremmet en egen stortingsmelding om reindrift, St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift.

Sametinget forventer at meldingen omhandler utfordringene med det store presset på reindriftens arealer, reintallsproblematikken i enkelte områder, utfordringen for beitedyrsnæringen – rovvilt og produksjons- og markedsituasjonen for reinkjøtt og andre produkter av rein.

En Stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, herunder reindrift, med forslag til tiltak på disse områdene vil ha stor og direkte betydning for samisk kultur og næringer. Det er derfor viktig å få til gode konsultasjoner om tiltakene i meldingen.

Variert næringsliv

Tilskudd til variert næringsliv

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 7 947 000 til variert næringsliv. Forbruket viser seg å være på kr 5 961 000. Dette er 75 % av budsjetttrammen.

For administrativ behandling, søknader under kr 125 000, var det totalt 60 søknader og en total søknadssum på kr 4 885 000. Søknadsmassen er fordelt på 13 kvinner, 13 menn og 16 bedrifter. 42 søknader ble innvilget tilskudd og 18 fikk avslag. Tilskuddssummen er på kr 1 779 000.

Til behandling i tilskuddstyret, søknader over kr 125 000 og søknader av prinsipiell karakter, var det totalt 46 søknader og en søknadssum på kr 11 648 000. Søknadsmassen er fordelt på 11 kvinner, 5 menn og 18 bedrifter. 34 søknader ble innvilget tilskudd og 12 søknader fikk avslag. Sum tilskudd er på kr 4 215 000.

Totalt har det vært 121 søknader om tilskudd under variert næringsliv. 15 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling med grunn om at de var utenfor prioriteringene eller har kommet inn etter søknadsfristen.

Variert næringsliv dekker et bredt felt av næringer. Men det er 3 områder som skiller seg ut når det gjelder antall søknader. Disse er:

- Produksjon/industri/bygg
- Overnatting/servering/turisme
- Privat sosiale tjenester og ytelser/kultur

Det har kun vært 2 søknader som kom inn under tilleggsnæringer innen reindrift. Noen få søknader har også vært innen feltene varehandel og eiendom/forretning og offentlige tjenester.

I 2010 er det tildelt kr 1 996 000 til sørsamisk område. Det er en økning på kr 750 000 i forhold til året før. Totalt kom det inn 19 søknader i 2010, og 5 søkere fikk avslag. Søknadene var fordelt på 7 fra kvinner, 5 fra menn og 7 fra bedrifter. I 2009 fikk Sametinget 15 søknader fra sørsamisk område hvorav 3 ble avslått. En forklaring til denne økningen i antall søknader kan være at Sametinget gjennomførte fire informasjonsmøter og kundemøter i sørsamisk område om næringsutvikling og om verdiskapingsprogrammet.

Marine næringer

Konsultasjoner om marine næringer

Sametinget har i løpet av 2010 gjennomført konsultasjoner i forbindelse med revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, sjølaksefiske i samiske områder og regulering av fiskeriene for 2011.

Lakseforvaltning

Som en oppfølging av Finnmarkslovens § 28 om forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, avleverte Tanautvalget sin rapport til Miljøverndepartementet med forslag til lokal forvaltning. Rapporten har vært på høring og har dannet grunnlag for konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget har gitt sitt samtykke til ny forskrift som sikrer en lokal rettighetsbasert forvaltning. Den nye forvaltningsordningen, Tanavassdraget fiskeforvaltning, forventes etablert i 2011 og skal forvalte privatrettslige forhold. Klagemuligheter for beslutninger i det lokale forvaltningsorganet som berører forhold mellom rettighetshavere legges til jordskifteretten.

Gjennom konsultasjonen om forskriften er det etablert enighet om at det materielle innholdet i Tanaloven av 1888 skal legges inn ny § 28 i Finnmarksloven, samtidig som at retten til stangfiske lovfestes. Utarbeidningen av forskriften ses derfor i sammenheng med et slikt endringsforslag til Finnmarksloven, selv om dette formelt følges opp i to ulike prosesser. Sametinget forventer at forslag til en slik lovendring fremmes overfor Stortinget våren 2011.

Fastsetting av reguleringene av fiske etter laks i sjø og elv har vært krevende arbeid de siste årene. Dette skyldes blant annet at reguleringsmyndigheten er lagt til ulike forvaltningsnivå. Direktoratet for naturforvaltning har de siste årene foreslått dramatiske innskrenkninger i sjølaksefiske. Forslagene har vært så omfattende at Sametinget har ment at det vil overskride grensen for hva staten kan gjøre etter FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Etter konsultasjoner på politisk nivå mellom Miljøverndepartementet og Sametinget ble det oppnådd enighet om at reguleringene er midlertidige for 2010 og at fiskeoppstartstiden videreføres fra 2008 og 2009 for de fleste regioner i Nord-Troms og Finnmark. Det er noen innskrenkninger i fisketiden lengde i juli/august. Reguleringsmyndigheten for fiske i sjø og elv skal fra 2011 legges til samme myndighetsnivå.

I november 2010 ble det inngått en rammeavtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget for konsultasjonsprosessen om regulering av laksefiske. Avtalen innebærer at det opprettes et arbeidsutvalg som skal bistå i konsultasjonsprosessen knyttet til reguleringer av laksefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark. Arbeidsutvalget består av medlemmer fra sjølaksefiskeforeningene, elvefiskerettshavere, Finnmarkseiendommen, Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Direktoratet for naturforvaltning og Sametinget. I tillegg oppnevnes et sakkyndig medlem fra vitenskapelig råd for lakseforvaltningen og en

sakkyndig innen tradisjonell kunnskap. Utvalget skal gjennomføre drøftinger og komme med forslag til reguleringer knyttet til tidsrom, områder, redskaper og tiltak.

Miljøverndepartementet har tatt initiativ til forberedende arbeid for å starte opp forhandlingene mellom Norge og Finland om reguleringen av laksefiske i Tana. Sametinget vil delta sammen med miljøvernministeren i møte med den finske ministeren med ansvar for fiskereguleringene i Tana. Skal en lykkes med å komme fram til en ny overenskomst er det Sametingets vurdering at dette må skje med full og effektiv deltakelse fra Sametinget og fiskerettshaverne på alle stadier i prosessen.

Miljøverndepartementet ventes å starte opp sitt arbeid med revidering av fiskeforvaltningen i Neidenvassdraget i løpet av 2011 i samsvar med Finnmarksloven § 28. Sametinget vil delta i dette arbeidet.

Fiskerireguleringer

Bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk, hyse, sei og kveite nord for 62° N er god. Dette fører blant annet til at den minste flåten under 11 meter nærmest kan drive et fritt fiske. Sametingspresidenten har i møte med fiskeri- og kystministeren om regulering av fisket i 2011, tatt opp spørsmålet om forbud mot å fiske fra store og havgående fartøy i nordnorske fjorder. Statsråden varslet at departementet vil følge direktoratets forslag om ikke å tillate fiske etter lodde i 2011, innenfor 4 nautiske mil. Statsråden viste videre til at spørsmålet om et forbud mot fiske innenfor fjordlinjene for fartøy over en viss størrelse vil bli drøftet i prosessen omkring Kystfiskeutvalgets arbeid.

Sametingspresidenten etterspurte også samisk representasjon i arbeidsgruppen som nå er satt ned for å gjennomgå råfiskloven. Statsråden konkludert med at Sametinget, i henhold til konsultasjonsavtalen, ikke har krav på å delta i arbeidsgruppen, men at de skal få konsultere om saken etter at arbeidsgruppa har sluttført sitt arbeid. Statsråden understreket at dette er en ren teknisk gjennomgang og at råfiskloven skal bestå.

Norsk kysttorsk er under oppbygging og er i 2010 tatt ut av rødlisten. En rødliste er en sortering av arter i grupper etter graden av risiko for at de skal dø ut fra norsk natur. Forvaltning av kysttorsken har stor betydning for fisket i sjøsamiske områder da denne bestanden har hele sin livssyklus (gyting, oppvekst- og beiteområder) i fjordene og kysten. Selv om kysttorsken nå er ute av rødlisten, må en fortsatt gjennomføre restriktive reguleringer i store områder. Ut fra dette har Sametinget, også for regulering av fiske for 2011, videreført sitt arbeid ovenfor myndighetene med å ivareta det samiske perspektivet i forvaltning og oppbygging av norsk kysttorsk. Dette innebærer at fartøy over 15 meter må driver sitt fiske utenfor eksisterende fjordlinjer, mens trålere, store og havgående fartøy må fiske utenfor 12 og 6 nautiske mil fra land, alt etter størrelse.

Norske myndigheter har i felleskap med russiske myndigheter besluttet å åpne for et loddefiske i 2011. Lodden er en nøkkelart i det marine økosystemet. Sametinget har i perioden etter åpningen i 2009 stilt seg negativ til åpningen av loddefiske, ettersom man i dag ikke vet hvordan et slikt fiske påvirker resten av det økologiske marine systemet i Barentshavet, på kysten og i fjordene i Nord-Norge.

Kongekrabbe

Sametinget går inn for at kongekrabben forvaltes etter nærhets- og avhengighetsprinsippet. Dette innebærer at de små lokalsamfunnene langs kysten og dermed den minste flåten skal sikres retten til fisket, herunder også høsting av kongekrabbe i sine nærområder og særlig i fjordene. Sametinget fulgte nøye med i utviklingen av fiske i 2009 og registrerte at Fiskeridirektoratet avdekket mye ulovlig fangst av kongekrabbe. I regulering av fiske etter kongekrabbe i 2010 fremmet Sametinget forslag om å lage en områdebegrensning som imøtekom Fiskeridirektoratets forslag om å begrense det frie fiske øst for 26 0 N. Sametinget er tilfreds med at Fiskeri- og kystdepartementet ga sin tilslutning til dette forslaget.

Havbruk

Sametinget er bekymret for arealbrukskonflikter mellom tradisjonelt fjordfiske og oppdrettsnæringen, og miljøkonsekvensene av blant annet det store antall rømninger i oppdrettsnæringen. Oppdrettsnæringen må

ikke true de naturlige fiskestammene og må ha en driftsform som tar hensyn til miljøet. Det er viktig at oppdrettsnæringen drives på en måte som ikke er til hinder for tradisjonelt fiske verken i sjø eller i elv.

For å kunne vurdere fremtidige virkninger ved etablering av oppdrettsanlegg og annen næringsvirksomhet i kystsonen, er det viktig at planmyndighetene gjennomfører nødvendige undersøkelser. Undersøkelsene vil gjøre det mulig å vurdere om de plangrep som gjøres reiser spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse i området. Sametinget har med hjemmel i plan- og bygningsloven myndighet til å fremme innsigelser til slike planforslag.

Sametinget har på bakgrunn av saken om konflikter mellom fjordfiskere og oppdrettsnæringen i Storfjord avholdt et møte med Fiskeri- og kystdepartementet om saken. Sametinget vil bli konsultert i framtidige prosesser om oppdrett av torsk og laksefisk.

Samarbeid med fiskeriorganisasjoner

Sametinget har i løpet av 2010 avholdt møter mellom politisk ledelse i Sametinget og den sjøsamiske fiskeriorganisasjonen Bivdi, hvor temaene blant annet var orientering om Kystfiskeutvalgets innstilling, regulering i fiske og fiskeriforvaltning generelt.

Tilskudd til marine næringer

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 ble det satt av kr 4 165 000 til marine næringer. Forbruket var på kr 6 602 000, som er et overforbruk på vel 37 % av rammen. Spesielt var det stor søkerpågang på støtte til investeringer i fiskefartøy. Det ble i alt innvilget kr 4 379 000 i fartøystøtte fordelt på 24 innvilgede fartøysøknader.

Blant disse ble det innvilget tilskudd til 4 nybygg. Dette bidrar til å fornye den lokale fiskeflåten innenfor det geografiske virkeområdet, som består av en forholdsvis foreldet fiskeflåte. Positivt er det også å registrere at det var mange unge innenfor næringen som ble innvilget støtte til fartøjkjøp, noe som bidrar til nyrekruttering i næringen. Det var få søknader som ble avslått fordi søknaden ikke falt inn under prioriteringen om at fartøyet må være nyere enn 25 år.

Det ble også innvilget støtte for i alt kr 2 033 000 til kaianlegg, mottaksstasjoner og fiskehjeller for å avhjelpe utfordringene med leveranse av råstoff til lokale mottaksanlegg. Det ble også innvilget støtte til utvikling og videreforedling av råstoff som bidrar til utvikling og økt sysselsetting innenfor marin sektor.

Jordbruk

Jordbruksavtalen for 2010

Sametinget ga innspill til jordbruksavtalen for 2010. Sametinget la vekt på blant annet å øke lønnsomheten i jordbruket, sikre rekruttering til jordbruket og øke melkekvotene på de minste brukene. Utfordringene i sauenæringen ble også trukket fram som følge av store tap forårsaket av rovdyr. Sametinget tok også opp kravet om å konsultere om jordbruksavtalen. Landbruksdepartementet avviste dette slik det også ble gjort i 2009.

Samarbeid med jordbruksorganisasjoner

Sametinget har hatt flere møter med jordbruksorganisasjonene i 2010. I august hadde Sametinget møte med Finnmark bondelag om konsultasjonsordningen og rovviltsituasjonen i saueholdet. I september deltok Sametinget på en cirkumpolar konferanse i Alta om landbruk i nordlige områder. Sametinget uttrykte tilfredshet med at det er et samarbeid i jordbruksspørsmål i nordlige områder. I oktober holdt Sametinget et møte med Troms bondelag om tettere samarbeid om jordbrukssaker i Troms og om jordbruksforhandlingene. Troms bondelag uttrykte bekymring for de avlingsskadene bøndene i Troms er blitt påført i 2010. Bondelaget har foreslått å redusere egenandelen ved avlingsskade. Partene var enige om å videreføre samarbeidet og formalisere det.

Tilskudd til jordbruk

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 4 799 000 til tilskudd til jordbruksformål. Ved årets slutt var forbruket på kr 5 007 000. Det vil si et overforbruk på kr 208 000. Midlene har hovedsakelig vært benyttet til nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygninger. I 2010 var det ingen som fikk tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter, fordi ingen nyetablerere søkte.

I kriterier for måloppnåelse, heter det at minst 10 tilskudd er gitt til kvinnelige næringsutøvere. I 2010 var det ingen kvinnelige enkeltsøkere som oppnådde støtte til jordbruksformål, derimot er kvinner representert i styret i familiebedrifter.

Kommunene i Ávjovárri-urfolksregion satte i gang et forprosjekt som har som mål å få opp interessen for landbruket i Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Bakgrunnen for denne satsingen er en sterk tilbakegang i antall bruk i de tre kommunene. Både fylkesmannen, Innovasjon Norge og Sametinget har lagt til rette for dette prosjektet. Hvis hovedprosjektet blir satt i gang og det blir vellykket, kan det ha overføringsverdi for andre områder.

Duodji

Næringsavtale for duodji

Mål for duodjiavtalen:

- Utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáiid ealáhussearvi og Sametinget har blitt enige om en duodjiavtale for 2011. Sametinget la vekt på å prioritere utviklingstiltak samtidig som sametingsrådet ga klare signaler om at egenprodusert duodji skulle prioriteres i 2011. Totalrammen for 2011 ble på 9,4 millioner kroner. Partene ble enige om å ha grundig gjennomgang av driftstilskuddsordningen samtidig som det skal settes i gang kontrolltiltak av ordningen. Partene ble også enige om å åpne muligheten for aksjeselskaper til å søke om driftstilskudd.

Sametinget har fått utarbeidet en evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. Bakgrunnen for at denne rapporten ble bestilt var for å ha et bedre beslutningsgrunnlag ved endring av driftsstøtteordningen i duodji. Rapporten ble også brukt som grunnlagsdokument i forhandlingene med duodjiorganisasjonene. Rapporten, som er laget av Norut, viste at duodjiutøverne økte sine gjennomsnittlige salgsinntekter med 54 % fra 2005 til 2008. Norut vurderte også kriteriene for å få tilskudd, og kom fram til at alle duodjiutøvere som søker om driftstilskudd er bokføringspliktige. Norut ser ingen hindringer i å offentliggjøre søkere som får driftstilskudd selv om søkerne må opplyse om sin etnisitet. Norut forklarer dette med at personopplysningsloven ikke gjelder for næringsdrivende.

Asplan Viak har utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji. Den viser at salgsinntekten av egenprodusert duodji har steget fra kr 132 870 i 2006 til kr 186 841 i 2008. Driftsresultatet økte også i samme periode. Rapporten baserer seg på søkere som mottar driftstilskudd. Svarprosenten er imidlertid lav siden bare 33 av de 57 som søkte om driftstilskudd i 2008 ga fullstendige svar. 70 % av oppgavegiverne var kvinner og 61 % fra Kautokeino.

Næringsavtalen for duodji hadde en totalramme på 9,21 millioner kroner i 2010.

Forbruket fordelte seg som følger:

Ordning	Budsjett	Forbruk	Forbruk i %
Driftstilskudd	3 650 000	3 415 333	93,5
Investerings- og utviklingstilskudd	3 100 000	3 050 800	98,4
Duodjiutsalg	550 000	549 000	99,8

Velferdsordninger	150 000	59 140	39,4
Duodjistipend	100 000	99 981	99,9
Fag- og økonomisk utvalg	200 000	84 575	42,3
Duodjiorganisasjoner	1 560 000	1 560 000	100,00

Tilskudd til duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 009 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i Duodjeinstituhitta for å utvikle duodjinæringen

Duodjeinstituhitta har ansatt duodjiveiledere for Troms og Nordland. Midlene fra verdiskapingsprogrammet er benyttet til dette formålet. Instituttet har også en veileder i Snåsa og har veiledningsvirksomhet i Kautokeino, som instituttet finansierer med det ordinære driftstilskuddet fra Sametinget.

Sametingsrådet satte i gang en prosess i 2009 for å vurdere virksomheten ved Duodjeinstituhitta og de mål instituttet har i forhold de ressurser det disponerer. Prosessen er videreført i 2010. Sametinget har gått inn i styret slik det går fram av Sametingsrådets institusjonsmelding. Likeledes forutsettes det inntreden i styret av Duojáriid ealáhussearvi. Sametinget vil jobbe videre med å utvikle Duodjeinstituhitta til en funksjonell organisasjon for duodjinæringen.

Næringsavtale for duodji

Driftstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av egenproduserte varer

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til driftstilskudd over næringsavtalen for duodji.

For 2010 hadde tilskuddsstyret delegert ansvaret for alle driftstilskuddsøknadene til administrasjonen. Totalt 60 saker er behandlet i 2010. Fire saker er ikke blitt ferdigbehandlet på grunn av mangelfull dokumentasjon for søknaden. Både evalueringen av driftstilskuddsordningen og den årlige økonomiske rapporten viser at driftstilskuddet bidrar til å øke omsetningen av duodji. Utfordringen er å kvalitetssikre at det er egenprodusert duodji som produseres. Sametinget vil følge opp dette i 2011.

Investeringer og utviklingstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle duodjibedrifter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 100 000 til investeringer og utviklingstilskudd over næringsavtalen for duodji.

Tilskuddsstyret bevilget totalt kr 3 050 800 i tilskudd fordelt på 23 tilsagn. Av disse utgjorde etablererstipend kr 654 000 fordelt på 5 mottakere.

Tiltakene dreide seg om investeringer i produksjonsutstyr, markedsføring, produktutvikling, etableringer av bedrifter, salgsutstillinger og nybygg.

Velferdsordninger

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde velferdsordning for yrkesaktive duodjiutøvere
-

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 150 000 til velferdsordning i duodji. Velferdsordningen omfatter refusjon av tilleggspremie til folketrygden og tilskudd ved fødsel/adopsjon. Fem søker fikk tilskudd til refusjon av tilleggspremie og en sak gjaldt tilskudd ved fødsel/adopsjon.

Fag- og økonomisk utvalg

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 200 000 i fag- og økonomisk utvalg. I henhold til hovedavtalen for duodji, skal et fagutvalg avgjøre søknader om registrering i duodjiregisteret. Det har vært både ordinære møter og telefonmøter i fagutvalget. Videre er det utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji.

Duodjiutvalg

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av duodjiprodukter og synliggjøre kvalitetsduodji

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 550 000 til duodjiutvalg. Hele rammen ble fordelt til tre duodjiutvalg.

Samiske duodjiorganisasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde aktiviteten i duodjiorganisasjonene med forhandlingsrett i forhold til næringsavtalen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 560 000 til duodjiorganisasjoner. Både Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi ble tildelt driftstilskudd.

Reindrift

Markedssituasjonen

I forkant av slakterisesongen høsten 2010 meldte noen av reinslakteriene om at de hadde fulle fryselaagre av reinkjøtt og at det var dårlig etterspørsel av reinkjøtt fra markedet. Enkelte slakteri fikk ikke omsetning for kjøttet de hadde på lager til en pris som ga tilstrekkelig fortjeneste. Utfordringen var størst i Finnmark. Dette medførte at reinslakteriene ikke kunne ta imot slakt i høstsesongen, og at det største slakteriet i Finnmark først og fremst tok i mot kjøtt fra Øst-Finnmark. Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark, som ikke fikk levert kjøtt, måtte da slippe mye større reinflokker ut på vinterbeite.

Sametinget tok opp den vanskelige markedssituasjonen med landbruks- og matdepartementet i desember 2010. Sametinget mener at langsiktige tiltak som sikrer et godt og stabilt marked bør vurderes i regjeringens mat- og landbrukspolitisk melding. Tiltak som skal bedre markeds- og slaktesituasjonen for reindriften er et av temaene Sametinget anser som relevante konsultasjonstemaer i arbeidet med denne meldingen.

Påkjørsler av rein

Sametinget er svært opptatt av utfordringene med de utstrakte tapene reindriften har langs jernbanene finner en løsning som alle kan leve med. For å sette seg inn i denne problematikken har Sametinget våren 2010 hatt to stormøter med reindriftnæringa i Nordland og i Nord-Trøndelag primært om reinpåkørsler, men også om rovvilt og andre utfordringer. Sametinget mener at oppfølgingen av å hindre reinpåkørsler må ha høy fokus for oppfølgingen av Nasjonal transportplan og i forbindelse med andre aktuelle prosesser i regjeringen.

Innspill til reindriftsavtale for 2011/12

Sametingets innspill til reindriftsavtale for 2011/12 har blant annet fokus på:

Reindriftsavtalens økonomiske rammer har endret seg svært lite de 10 siste årene. Det tas ikke tilstrekkelig høyde for verken ordinær prisvekst, inntjeningsøkning i reindriftsavtalen eller de utfordringer reindriftnæringen står overfor. Sametinget mener at den økonomiske rammen på reindriftsavtalen bør økes.

Sametinget er opptatt av at en fremtidig slakteristruktur, rammevilkår og markedsfremmende tiltak bedres og gir reinkjøttomsetningen forutsigbare og sikre økonomiske rammer. Sametinget er også opptatt av at en fremtidig slakteri- og markedsstruktur ivaretar samisk tradisjonell duodji og matproduksjon.

Sametinget er svært opptatt av at flere kvinner skal finne sin arbeidsplass i reindriften. Reindrift er en familiebasert næring. Denne strukturen er en del av den tradisjonelle reindriften. Det er viktig å bidra til å legge til rette for å øke andelen kvinnelige aktører i næringen. Dette vil øke verdiskapingen og sikre bedre økonomiske kår. I primærnæringene er samiske kvinner viktige kunnskapsformidlere av tradisjonell kunnskap. Kvinner forvalter samisk språk, kulturkunnskap samt kunnskap som er nyttig for å ivareta alle prosesser i næringen. Primærnæringene danner sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap. Denne arenaen vil være betydelig svekket dersom kvinner er fraværende.

Reindrifftsavtalen avsetter årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett. Avtalepartene har bedt Sametinget bruke disse midlene til å støtte tilleggsnæringer i reindriften. Sametinget mener at det er uheldig at avtalepartene har bestemt føringer på bruken av disse midlene. Sametinget må gis mulighet til å yte tilskudd til reindriften ut fra sine egne politiske målsetninger. I jordbruksavtalen avsettes det også årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett, uten at det følger føringer på Sametingets bruk av disse midlene. Sametinget vil foreslå at partene i reindrifftsavtalen opphever føringen på avsetningen til Sametinget.

I Sametingets innspill til reindrifftsavtale for 2011/12 er det presisert viktigheten av at det bør etableres egne ordninger over reindrifftsavtalen til rekrutteringsandelen. Sametinget er opptatt av at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger, slik at det er mulig for flere unge å komme inn i næringen. Fagbrevordningen i reindriften fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i reindrifftsavtalen. I reindrifftsforhandlingene i 2010 drøftet avtalepartene å utvikle ordningene med fagbrev i reindrifftsavtalen. Hvis ordningen skal fases ut av avtalen, er det viktig å få en god oppfølging fra fylkeskommunenes side for å sikre at ordningen fortsetter på en forsvarlig måte.

- Sametinget er samenes folkevalgte organ og har en forpliktelse til, samt bidra til å ivareta reindriftenes rettigheter og interesser. Det innebærer at Sametinget må inkluderes i større grad enn i dag i prosesser som har betydning for reindriften og som kan medføre endringer. På bakgrunn av dette har Sametinget i innspill til reindrifftsavtalen for 2011/12 uttrykt at det er naturlig at departementet konsulterer Sametinget om Statens tilbud til reindrifftsavtale.

Sametinget har en rekke ganger tatt opp likebehandling når det gjelder avgiftslette for investering og drift av driftsmidler for reindriften. Fiskeri-, landbruks- og transportnæringen har egne avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff. Det er vanskelig å forstå at staten ikke innfrir kravet fra Sametinget om å gi reindriftsutøverne den samme avgiftsordningen de som driver jordbruk. Ut fra de positive signalene Sametinget har fått fra ulike departementer, er Sametinget skuffet over at dette ikke ble løst i statsbudsjettet for 2011. Sametinget forventer en snarlig løsning på dette viktige kravet.

Sametinget har hatt dialogmøte med styret i Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) i mai og november i 2010. På disse møtene ble det drøftet behovet for et representativt utvalg som har i mandat å vurdere de forhold som ikke ble revidert i den nye reindriftsloven. Sametinget mener at de prosessenes som eventuelt igangsettes skal foregå i nært samarbeid med reindriftnæringens representanter.

Norsk – svensk reinbeitekonvensjon

Sametingets plenum vedtok 10.06.2010 å slutte seg til det overordnede formål med reinbeitekonvensjonen, og mener det er av avgjørende betydning at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte

områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål.

Det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift

Sametinget har vært i dialog og konsultasjoner med Fornyings, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) om revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR. Sametinget ba i konsultasjonene om å få en rolle i oppnevningen til styret. FAD imøtekom ikke Sametingets krav om dette. Sametinget har verken oppnevnings- eller forslagsrett til styret for det internasjonale fag- og formidlingssenteret. De nye vedtektene ble fastsatt 1.7.2010.

Rovvilt

Sametinget har avholdt rovviltseminar i Stjørdal i november 2010. Målgruppen for seminaret var de fire nordligste regionale rovviltnemndene, samt andre aktuelle forvaltnings- og næringsaktører og politikere. Sametingets medlemmer i de regionale rovviltnemndene deltok på seminaret. Målet med seminaret var å gi et bedre grunnlag for omforente løsninger i forbindelse med kombinasjonene rovvilt og reindrift, basert på kunnskap og erfaringer fra forvaltning, forskning og reindrifta. Seminarets innledere hadde bred spennvidde og erfaring, og vil være med på å gi innspill som kan være nyttige i en forvaltningssammenheng.

Sametinget hadde invitert Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet til seminaret. Disse departementene var kun til stede på seminaret mens de holdte sine respektive innlegg. Sametinget mener det er viktig at departementene deltar på slike seminarer. På den måten får de kjennskap til hvilke utfordringer de samiske næringene sliter med når det gjelder rovviltproblematikken.

Den nye rovviltforskriften trådte i kraft i 27. september 2010 og sametingsrådet har i november 2010 oppnevnt medlemmer i rovviltnemndene i regionene 5 – 8. Endringene i rovviltforskriften har gitt sametingsrådet en større mulighet til å fylle vilkårene om regional forankring og likestilling mellom kjønnene ved oppnevning av medlemmer. Sametingsrådet kan nå oppnevne hvem de ønsker, mot at de tidligere kun hadde anledning til å oppnevne medlemmer blant Sametingets representanter. I tillegg til dette har den nye forskriften gitt økt samisk representasjon i nemndene. Sametinget kan nå oppnevne to medlemmer til de tre nordligste nemndene, i motsetning til tidligere et medlem. Sametinget er svært fornøyd med utfallet av konsultasjonene om rovviltforskriften.

Sametingsrådet har hatt konsultasjoner i desember 2010 med Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet om oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag. På møtet deltok også Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD). Saken følges opp med nye konsultasjoner på nyåret.

Verdiskapningsprogram (VSP) for næringskombinasjoner

VSP næringskombinasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Levedyktige kombinasjonsvirksomheter
- Nye forretningsideer og nye virksomheter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 150 000 til investerings- og utviklingstiltak til verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner. Forbruket var på kr 5 599 000 og utgjorde 177 % av budsjetttrammen. Hovedparten av overforbruket ble dekt inn gjennom refordelte tilbaketrekkninger.

53 søkere søkte om tilskudd til næringskombinasjoner. 3 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling. Søknadsmassen fordelte seg på 3 kvinner, 21 menn og 26 bedrifter. Søknadsummen for de 50 behandlede søknadene var på kr 12 948 000. 35 søkere fikk tilskudd og 15 søkere fikk avslag. Gjennomsnittstilskuddet var på kr 160 000.

Målsettingen om at 40 % av etablererstipendene skulle gå til kvinnelige etablerere er langt fra nådd. Det kom inn 8 søknader om etablererstipend i 2010, hvorav samtlige var fra menn. Totalt bevilget Sametinget kr 717 000 til 6 etablererstipend. Rammen for stipend var på kr 600 000. Lav kvinneandel er også tilfelle for søknadsmassen generelt. Av 53 søknader totalt er kun 3 definert som søknader fra kvinner. Her må vi legge til at av de 26 søknadene fra bedrifter står både kvinner og menn bak.

Utredningsprosjekter og andre tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 850 000 til utredningsprosjekter og andre tiltak.

Sametinget engasjerte VINN til å følge opp etablerere i sørsamisk område. Målgruppen er utøvere som kombinerer ulike næringer og som har fått tilskudd fra Sametinget til næringsutvikling. Minst 15 utøvere skal være med i oppfølgingsarbeidet. Det skal være tre samlinger og den første skal holdes i februar 2011.

I mars 2010 holdt Sametinget et seminar om utmarksnæringer. Som en oppfølging av dette seminaret arrangerte Sametinget i september en studietur for de som har planer om å starte med innlandsfiske eller fisketurisme. Totalt 14 næringsutøvere deltok på studieturen til Enaresjøen. Deltakerne fikk innsikt i hvordan innlandsfiske er organisert i Nord-Finland. De fikk også uformelle kontakter med finske utøvere og deltakerne ble bedre kjent med hverandre.

Sametinget har gitt kr 300 000 i støtte til gjennomføring av prosjektet "Sel i lokal kultur og fjordutvikling" som nå gjennomføres ved Sjøsamisk kompetansesenter i Indre Billefjord. Prosjektet har som mål å ivareta lokale kunnskap i fangst og bruk av sel som en lokal ressurs. Sjøsamisk kompetansesenter vil med dette prosjektet sette fokus på aktiv kystselforvaltning med jakt og ivaretagelse av produktene som selen som en fjordressurs gir. Tidligere ble sel beskattet og utnyttet som en tradisjonell ressurs, men i nyere tid har utnyttelsen avtatt.

Lokalt ser man behovet for en balansert beskatning av sel. Fjordkommunene i Finnmark har gjennom flere år engasjert seg og gitt økonomisk tilskudd til uttak av sel i fjordene. Dette for å avverge de skadevirkningene som store selmengder har på fiskeriene. Det ser imidlertid ut for at tiltakene må samordnes på en bedre måte og at sentrale og regionale myndigheter bidrar til en helhetlig forvaltning av kystsel.

Duodji lærlingeordning

Mål for tilskuddsordningen:

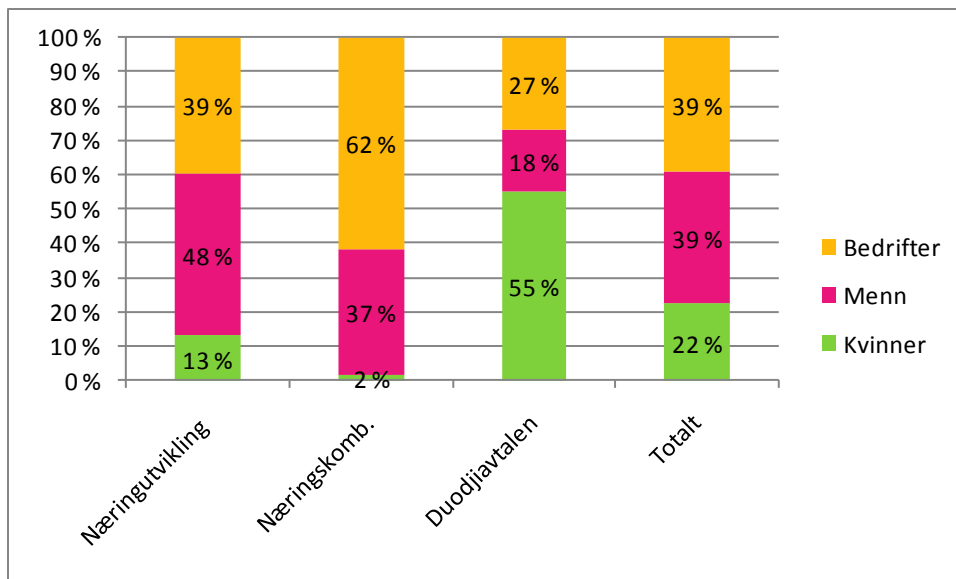
- Rekruttering til duodjinæringen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 500 000 til duodji lærlingeordning. Høsten 2010 tok Opplæringskontoret for reindrift og duodji fem nye duodjilærlinger. Ved årsskiftet var det 10 lærlinger. 8 av disse er fra Finnmark og to fra Trøndelag.

Oppsummering næring, søkerbasert

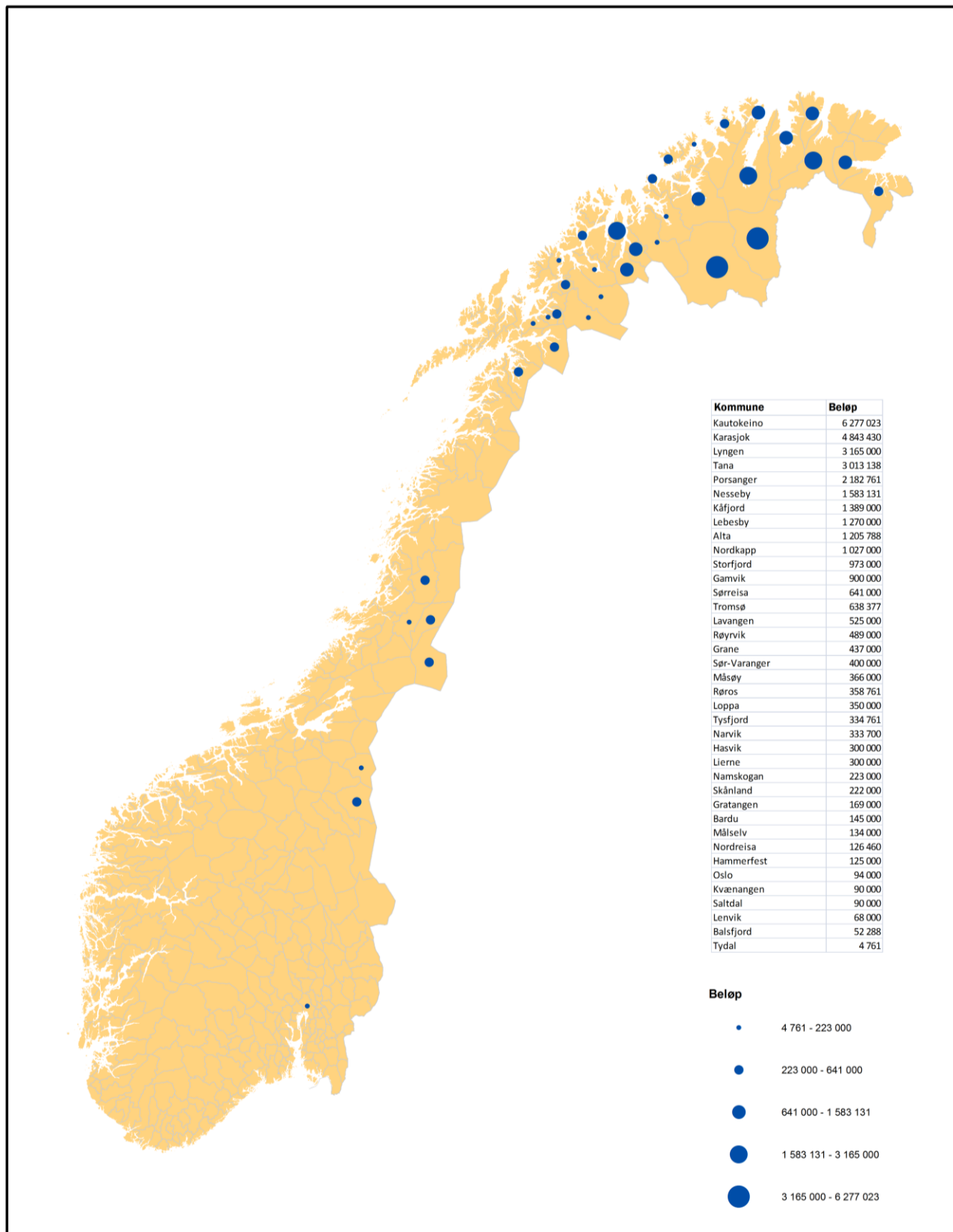
Sametingets tilskudd til næringsformål utfyller andre finansieringsordninger og er i stand til å finansiere og prioritere områder som andre ikke kan.

I figuren under vises andelen av kvinner, menn og bedrifter som er innvilget tilskudd innenfor næringsutvikling, næringskombinasjoner og duodjiavtalen, samt totalt for ordningene.

Kartet under viser fordelingen kommunevis av de innvilgede tilskuddene i 2010 til søkerbaserte ordninger innenfor næring.

Tilskudd til næringsformål i 2010

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Sametingets hovedmål i arbeidet med arealer, miljøvern og kulturvern er å sikre en bærekraftig utnyttning av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier. Disponeringen av disse områdene og ressursene skal være grunnlagt på samiske rettigheter. Det skal legges vekt på et bærekraftig og langsiktig perspektiv.

Sametingets arbeid med arealsaker handler om at samiske interesser skal ivaretas når beslutninger om arealbruk skal tas. Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse i samiske områder. I kulturminnearbeidet er Sametinget høringsinstans i plansaker og større utbygginger. I forbindelse med disse registreres en stor mengde samiske kulturminner.

Arealer

Kraftutbygging

- Sametinget har i 2010 behandlet 219 saker som omhandler utbygging av kraft og kraftlinjer. Det gjelder både små og store saker, alt fra en mindre omlegging av en 22 kV kraftlinje til melding om et større vindkraftverk.
- Sametinget har fått utarbeidet en rapport som tar for seg en kvantitativ sammenligning av potensialet for vindkraftutbygging i Finnmark og Rogaland. I rapporten konkluderes det med at forholdene for vindkraftutbygging ligger godt til rette i begge fylkene. På grunn av kostnader og avstander er imidlertid forholdene for eksport av vindkraft langt bedre i Rogaland. På bakgrunn av rapporten mener Sametinget at eksport av vindkraft fra Finnmark per i dag ikke er lønnsomt.
- Sametinget har i den offentlige debatten om energiutbygging i nord også reist andre kritiske spørsmål. Økonomien i vindkraftprosjektene gir et svakt grunnlag for finansiering av nye kraftlinjer. Ny vindkraft produsert i nord har svært lang vei til markedet. Det vil kreves tiltalls milliarder kroner å investere i ny nettkapasitet fra nord til sør. Det er også et paradoks at urfolksområdene i nord er de områdene som tilsynelatende må bære de største byrdene av avbøtende tiltak i form av såkalt grønn energi.
- Når det gjelder kraftutbygging har Sametinget i 2010 også konsultert med både Olje- og energidepartementet (OED) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, samt avtale mellom Sametinget og NVE av 31.3.2009.
- Sametinget har hatt konsultasjoner med Olje- og energidepartementet om bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner. Reinbeitedistriktet, områdestyret og Sametinget har gitt uttrykk for at kraftlinjen innebærer en stenging av flyttlei etter reindriftsloven § 22. OED konkluderer med at stenging av flyttlei bare omfatter fysisk stenging. Dette står i motstrid til Miljøverndepartementets og Landbruks- og matdepartementets vurderinger i temaveileder for reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven. Justisdepartementet har vurdert spørsmålet, og støtter dette synet. Sametinget avventer nå henvendelse fra OED angående videre konsultasjoner. Sametinget har underveis hatt tett kontakt med det aktuelle reinbeitedistriktet i denne saken.
- I forbindelse med konsesjonssøknadene om vindkraftutbygging på Fosenhalvøya har Sametinget påklaget Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) konsesjonsvedtak når det gjelder Roan vindkraftverk, Storheia vindkraftverk samt også planlagt 420 kV kraftledning

Namsos - Roan - Storheia. Dette på bakgrunn av at næringsgrunnlaget for reindriftsnæringen på Fosen vil svekkes. Klagebehandlingen med konsultasjoner er ennå ikke startet opp.

- Sametinget har startet opp konsultasjonene med NVE når det gjelder Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest. Dette har reist en del prinsipielle spørsmål om gjennomføringen av disse konsultasjonene, jf. Sametingets avtale med NVE. Spørsmålene går på hvilke opplysninger som skal legges fram og til hvilket tidspunkt. Sametinget og NVE er i dialog om hvordan dette i praksis skal løses.
- Utbygging og lokalisering av nye anlegg for produksjon av elektrisk kraft styres i stor grad av ledig kapasitet på overføringsnettet. Dette, sammen med at staten plikter å behandle alle aktuelle søknader om utbygging, gjør at slik kraftproduksjon på mange måter bærer preg av et "Først til mølla-prinsipp". En slik framgangsmåte vil lett komme i konflikt med ønsket om en helhetlig forvaltning av områdene. Dette kan også bryte med det folkerettslige prinsippet om vern av samisk kultur.
- Sametinget har gjennomført møte med Jijnevaerie sameby på svensk side. Dette i forbindelse med den norske stats virksomhet gjennom Statkraft (Statkraft SCA) og deres planer om å bygge vindkraftverk i sentrale reinbeiteområder for Jijnevaerie sameby. Prosjektet heter Vindkraft Norr og vil legge beslag på vinterbeitearealene med 417 vindmøller. Dersom planene iverksettes vil det bety at et helt vinterbeiteland for en familiegruppe gjøres uanvendelig og to flytteveier i samebyen stenges. Det er gitt konsesjon til planene. Samebyen påklaget konsesjonen og fikk delvis medhold. Begge parter har anket avgjørelsen. Sametinget i Norge har tatt opp denne saken med Utenriksdepartementet og vil følge den opp overfor Statkraft.

Vern

Sametingets plenum behandlet sak 33/10: Verneprosesser i samiske områder i 2010. Sametinget mener at det er i tråd med FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 at samene selv skal definere sine egne ønsker for samfunnsutviklingen og legge premissene for bruken av sine egne områder. Dette vil også omfatte spørsmål om områder skal vernes. Samisk bruk av områder har tradisjonelt ikke forringet naturverdiene. Bruken har medført at områder i dag anses som verneverdige, ved at de fremstår som naturskjønne og med lite eller ingen tekniske inngrep.

Sametinget vil arbeide for at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder skal kunne videreføres til nye generasjoner, og er selve grunnlaget for samefolkets kulturelle eksistens. Dette innebærer at Sametinget skal delta i beslutninger om hvordan områder og ressurser skal forvaltes og brukes i fremtiden. Dette gjelder også områder som av staten anses som verneverdige. Sametinget vil framheve nødvendigheten av at tradisjonell samisk bruk skal videreføres ved eventuelt områdevern. Det forutsettes at vern ikke endrer den samiske bruken av utmarka og at virkningene av områdevern ikke har negative konsekvenser for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget vil ha løsninger som sikrer at kulturbasert høsting også er mulig ved bruk av moderne hjelpemidler.

Regjeringen har gjennom Miljøverndepartementets (MD) budsjettproposisjon, Prop.1 S (2009-2010) lagt fram en ny modell for forvaltning av verneområdene. Den nye modellen omfatter både store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder, verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre, og forvaltning av små verneområder. Den nye forvaltningsmodellen innebærer at nasjonalparker, andre store verneområder og verneområder i sammenheng skal forvaltes av et interkommunalt, politisk sammensatt nasjonalpark-/verneområdestyre. Styret skal bestå av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra de berørte fylkeskommunene. I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representanter til styret. Av de 33 nasjonalparkene som er vedtatt i Fastlands-Norge er 19 etablert i det samiske området. I løpet av 2010 har Sametinget og MD blitt enig om sammensetningen i 11 nasjonalpark/verneområdestyrer i det samiske området.

I Nordland fylke ble Sjunghatten nasjonalpark vedtatt av Kongen i statsråd den 5.2.2010 etter enighet mellom MD og Sametinget. Sametinget har også samtykket på skogsvern som naturreservater for 6 mindre områder i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag som ble vernet i 2010. Det har vært gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og MD om det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms. Det ble oppnådd enighet om de to gjenstående punktene om synliggjøring av vektlegging av samiske interesser og rammene for Sametingets representasjon i nasjonalparkstyret. Fra departementets side gjenstår sluttavklaringer med Talma sameby. I det samme konsultasjonsmøtet ble det oppnådd enighet om at det kan meldes oppstart for området Tysfjord-Hellmo i marin verneplan i 2010. Fjordområdet vil da bli behandlet i arbeidsutvalget sammen med de andre områdene i pulje 2 for marint vern. Det ble også drøftet at det i forbindelse med det videre arbeid med verneplanen for myr- og våtmark i Finnmark fylke kan opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå fylkesmannen i verneplanarbeidet.

Status for pågående verneprosesser i samiske områder:

- Vernområde for Gohteluoppal i Kautokeino kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Landskapsvernområde for Návetvuopmi (Navitdalen) og Njemenjáiku (Kvænangsbotn) i Troms: enighet oppnådd mellom Miljøverndepartementet og Sametinget. Vedtak ventes på nyåret i 2011.
- Nasjonalpark i Sundsfjordfjellet i Nordland: oversendes fra Fylkesmannen i Nordland til Direktoratet for naturforvaltning. Sametinget venter på konsultasjoner.
- Dåapma nasjonalpark på Fosenhalvøya i Nord- og Sør-Trøndelag, arbeidsutvalg med samisk representasjon er nylig etablert. Sametinget har oppnevnt 4 av 14 medlemmer.
- Titalls hav- og fjordområder i Nord-Norge for marint vern: arbeidsutvalg på 9 personer med samisk representasjon. Bivdi- Sjøsamisk fangst- og fiskeriorganisasjon har 2 representanter og Fjordfiskernes forening 1 representant.

ILOs tilbakemeldinger på oppfølgingen av ILO konvensjonen nr. 169 om urfolk i selvstendige stater

ILOs ekspertkomité har i februar 2010 gitt sine vurderinger av Norges oppfølging av ILO 169 om urfolk i selvstendige stater. Disse vurderingene legger viktige føringer og rammer for oppfølgingen av Samerettsutvalget. I ILOs tilbakemelding til Norge bes det om informasjon om hvordan Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark etter finnmarksloven § 4 blir implementert, og hvordan samiske rettigheter og interesser tas hensyn til i beslutningsprosesser om endret bruk av utmark. Videre gis det uttrykk for at kartleggingen av rettigheter må legge til grunn artikkel 14 og 8, og det ikke kan tas for gitt at nasjonal lovgiving er fullt i tråd med konvensjonens artikler.

ILO ønsker konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget velkommen som et viktig skritt mot å sikre konsultasjoner i henhold til konvensjonen. De ber myndighetene og Sametinget å vurdere måter å håndtere uenighet om oppfølgingen av konsultasjonsavtalen, særlig knyttet til

- tilstrekkelig tidlig informasjon og konsultering
- klargjøring av når konsultasjoner begynner å konkludere
- at offentlig annonsering av standpunkter under konsulteringer vil være gjenstand for å svekke tilliten til at konsultasjoner skjer i god tro

ILO framhever at Samerettsutvalget må følges opp med konsultasjoner og at overgangsordninger for sikring av rettigheter må iverksettes i påvente av ferdigstilte kartleggingsprosesser. Når det gjelder gruvedrift er det tydelig på at fordeler ved dette ikke er knyttet til å være landeier. Ordningen må tilpasses de enkelte situasjoner og saker. Ordningen i Finnmark der Finnmarkseiendommen gis en forhøyet grunneieravgift bør gjennomgås av regjeringen og samiske representative organ i fellesskap. ILO ber også regjeringen innstendig om å få på plass en helhetlig minerallov for hele det tradisjonelle samiske området, og inntil dette er på plass må samiske rettigheter sikres.

Samerechtsutvalget

Sametinget har arbeidet opp mot regjeringen for å komme i gang med konsultasjonene om oppfølgingen av Samerechtsutvalgets utredning NOU 2007:13. Justisdepartementet ble i samsvar med avtale fra halvårsmøte i desember 2009 oversendt notat med forslag til strukturering av det videre arbeidet. Sametinget har ved flere anledninger etterspurt tilbakemelding fra departementet på dette. Det er nå avtalt et oppstartsmøte på politisk nivå om konsultasjonsprosessen i februar 2011. Tema for dette møtet er hvordan konsultasjonsprosessen skal gjennomføres. Dette arbeidet vil kunne bli krevende framover.

Det er likevel grunn til å minne om at spørsmål om lovfesting av rettighetskartlegging utenfor Finnmark og konsultasjonsregler om lover og administrative tiltak er spørsmål som langt på veg er rettslig avklart gjennom vedtak av Finnmarksloven og fastsetting av konsultasjonsprosedyrer i kongelig resolusjon.

Kystfiskeutvalget

Sametinget har prioritert arbeidet i Kystfiskeutvalget i 2010. Fiskeri- og kystministeren viste på et møte i desember til at hun nå fulgte opp konklusjonene fra de administrative konsultasjonene i regjeringen, og at hun håpte på en avklaring på nyåret. De politiske konsultasjonene vil da forhåpentligvis kunne gjenopptas i løpet av 2011.

Finnmarkseiendommen (FEFO)

Det gjennomføres faste halvårlige kontaktmøter på administrativt og politisk nivå mellom Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen. Prosessen for arbeidet med Finnmarkseiendommens strategiske plan fra 2011 har vært oppe til drøfting. Høringsforslag til strategisk plan har også vært til behandling i Sametinget plenum. Gjennom kontakten og drøftingene om ny strategisk plan til Finnmarkseiendommen har felles forståelser av utfordringer og prioriteringer blitt styrket. Ikke minst gjelder dette mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Dette har bidratt til større ro og legitimitet til Finnmarkseiendommens arbeid etter Finnmarksloven.

Finnmarkseiendommen har likevel fremdeles kommunikasjonsutfordringer. Dette ansvaret ligger imidlertid ikke hos Finnmarkseiendommen alene. Både de som har fremmet og vedtatt Finnmarksloven og Sametinget og Finnmark fylkeskommune som oppnevner styrerepresentantene, har ansvar for en kommunikasjon som bidrar til anerkjennelse til de viktige oppgavene Finnmarkseiendommen har. Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen skal samarbeide om å utvikle ordninger for en samfunnsnyttig anvendelse av et eventuelt overskudd i Finnmarkseiendommens virksomhet.

Mineralvirksomhet

På bakgrunn av at Sametinget ikke kunne gi sitt samtykke til ny minerallov vedtok Sametinget sin egen mineralveileder i mai 2010. Mineralveilederen beskriver hvordan Sametinget som et offentlig organ åpent kan ha individuelle og direkte forhandlinger med mineralselskaper om muligheten for mineralaktivitet i samiske områder. Dette til tross for et lovverk som ikke ivaretar samenes rettigheter som urfolk. Som følge av veilederen gis det mulighet til forhandlinger om avtale mellom Sametinget, direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn og mineralselskap om gjennomføring av undersøkelsesarbeider, intensjonsavtale om forhandlinger om søknad om driftskonsesjon og forhandlinger om drift. Saksbehandlingsregler som følger av mineralloven forutsettes å bli fulgt på vanlig måte.

Sametinget har gjort mineralveilederen kjent for selskaper med undersøkelsesrett og utvinningsrett i Finnmark og utvinningsrett utenfor Finnmark. Det samme gjelder Statsskog SF. Sametinget deltar i Finnmark mineralforum der veilederen er redegjort for. I regi av Finnmark mineralforum har det både vært avholdt dialogseminar og rundebordsdrøfting om mineralvirksomhet og praktiseringen av mineralveilederen i samiske områder.

Sametinget har inngått intensjonsavtale med Nussir ASA om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon for kobbergruve i Repparfjord i Kvalsund kommune. Det er videre inngått avtale om gjennomføring av undersøkelsesarbeider i Bidjovagge, Kautokeino kommune med Arctic Gold AB, samt intensjonsavtale med de samme om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon.

Reinbeitedistrikt 30A Vestre Sone og reinbeitedistrikt Aborassa er parter i avtalene. Sametinget er i en prosess med Store Norske Gull og Reinbeitedistrikt 16 om undersøkelsesarbeider i Karasjok kommune. Disse avtalene er sikre uttrykk for at Sametingets mineralveileder både blir respektert og fulgt av selskaper som ønsker å etablere seg i Sápmi.

Miljøvern

Klima

Sametinget har deltatt i arbeidet med utarbeidelse av en rapport om klimaendringer i norsk Arktis. Nøkkelfunnene konkluderer med at klimaendringene kommer til å påvirke både økosystemene og samfunnene i nord. Rapporten som beskriver konsekvenser for livet i nord, og er en del av initiativet til ”Norwegian Arctic Climate Impact Assessment (NorACIA)”. Sametinget har deltatt i temagruppen om tilpasning til klimaendringene, mens Samisk høyskole har bidratt på temaet om effekter på folk og samfunn.

Sametinget har hatt tett dialog med rektor Steinar Pedersen fra Samisk høyskole i klimatilpassingsutvalget. Sametinget holdt innlegg på utvalgets fagmøte i Karasjok om klimatilpasning, samisk kultur og næring. ”Tilpassing til eit klima i endring (NOU 2010:10)” er blitt lagt fram i 2010. Rapporten slår fast at klimaendringene kommer til å påvirke natur og samfunn. Utfordringene vil bli størst i de nordlige områdene fordi oppvarmingen her skjer sterkest. Presset på naturmiljøet og samfunnenes sårbarhet overfor klimaendringer gjør det nødvendig med et offensivt tilpassingsarbeid.

- Sametinget deltok i Norges delegasjon under høgnivådelen på partsmøtet til FNs klimakonvensjon, COP 16 i Cancún i Mexico. Det ble et historisk gjennombrudd for urfolksperspektivet på klimatoppmøtet da slutterklæringen inneholder beslutninger om sikringsmekanismer for urfolks rettigheter, tradisjonell kunnskap og fullverdig urfolksdeltakelse. Internasjonale urfolksorganisasjoner og urfolk i statlige delegasjoner har etter flere år med systematisk arbeid lyktes med å få på plass et fundament for urfolksperspektivet i klimaforhandlingene. Cancún-avtalen er et skritt i riktig retning for å bekjempe klimaendringer og avtalen understreker et viktig prinsipp om at urfolk skal involveres i alle relevante beslutninger fremover.

Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget deltok i Norges delegasjon på partsmøtet under konvensjonen om biologisk mangfold i Nagoya i Japan. Det største fremskrittet fra toppmøtet var at det ble oppnådd enighet om en internasjonal bindende protokoll. Denne skal sikre en rettferdig fordeling av de fordeler som bruken av naturens genressurser gir. Naturen og kunnskapen om den representerer store verdier. Koblingen mellom tilgang til genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper er et sentralt element i Nagoya-protokollen som styrker urfolks rettigheter på mange områder. Det slås blant annet fast at urfolk kan ha eiendomsretten til genressurser i sine områder og at andre ikke kan gis tilgang til tradisjonelle kunnskaper uten at urfolket som besitter kunnskapen har gitt sitt forhåndsinformerte samtykke til det. Videre skal urfolk sikres en del av inntekten fra salget av varer lagd fra genmaterialet fra planter eller andre organismer, dersom urfolks tradisjonelle kunnskaper benyttes ved utnytting av genressursen.

Partsmøtet videreførte anerkjennelsen av den nære avhengigheten mellom urfolk og natur. Det ble bestemt at det skal avholdes en ny rekke med arbeidsgruppemøter frem mot 2020 under artikkel 8 (j). Artikkelen omhandler statenes forpliktelser til å beskytte, bevare og videreføre urfolks tradisjonelle kunnskaper. Den nye komponenten i dette arbeidet vil være å beskytte og oppmuntre til en sedvanemessig bruk av biologiske ressurser som er i tråd med bærekraftsprinsippet. Temaet for den første dybdedialogen skal være forvaltning av økosystemer, økosystemtjenester og områdevern. Det ble også gjort vedtak om etiske retningslinjer som skal sikre respekt for kulturell og intellektuell arv hos urfolk. Det ble også vedtatt en ny strategisk plan med 20 delmål under 4 strategiske hovedmål som skal nås innen 2020. Mål 18 sier at urfolks tradisjonelle kunnskap skal integreres i arbeidet med å implementere konvensjonen om biologisk mangfold og at urfolk skal ha full og effektiv deltakelse på alle relevante beslutningsnivå.

Motorisert ferdsel i utmark

I løpet av året har Sametinget vært delaktig i et prosjekt for å minke den skadelige barmarkskjøringen i Finnmark. Sametinget har vært representert i styringsgruppen for prosjektet sammen med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Styringsgruppen har opprettet en referansegruppe med representanter fra nærings-, friluft-, jakt-, fiske-, miljøinteresser, grunneiere, politi og forvaltere.

Kommunene i Finnmark har blitt anmodet om å gi en oversikt over kommunal praksis når det gjelder barmarkskjøring. Norut Alta har gjennomført en spørreundersøkelse blant 1000 finnmarkinger over hele fylket om deres holdninger til motorisert ferdsel på barmark. Det er dessuten avholdt møter med interesseorganisasjoner for å drøfte spørsmål om rapporten som NORUT Alta har utarbeidet, og for å få innspill på det videre arbeidet. De innspill som er kommet inn sammen med prosjektets mandatbeskrivelse har dannet grunnlaget rapporten fra Direktoratet for naturforvaltning. Rapporten ble sendt ut i desember og er nå på høring.

Kulturminnevern

Statistikk over aktivitet

Sametingets arbeid med kulturminnevern danner et viktig grunnlag for samisk historie og tilstedeværelse. Sametinget behandler arealsaker etter plan- og bygningsloven, samt kulturminneloven. Sametinget er som forvaltningsmyndighet forpliktet til å oppfylle undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven. Sametinget gjennomfører derfor befaringer av arealer som det planlegges utbygging av.

Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner medfører stor aktivitet, noe statistikken over aktiviteten innen kulturminnevern for 2010 viser: 6030 inngående dokumenter, 2826 utgående, 169 befaringer, 530 nye kulturminner, i tillegg til 508 endringer på enkeltminne registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Arealsaker og befaringer

Sametinget har i 2010 arbeidet med flere større arealsaker. Den største er i forbindelse med planlagt ny 420kV-kraftlinje Balsfjord – Hammerfest. Registreringsarbeidet er organisert som et eget prosjekt som skal gå over to år. Det innbefatter både feltregistreringer og intervju. Det ble blant annet gjennomført befaringer i høyfjellsområder som tidligere ikke er undersøkt. Under årets sesong ble det gjort funn av flere hundre kulturminner/lokaliteter, blant annet årran, gammetuffer og fangstanlegg.

I Finnmark har det i 2010 blitt gjennomført ytterligere to store kulturminneregistreringer. Disse er i forbindelse med det planlagte gruveområdet ved Nussir i Kvalsund samt reguleringsplanarbeid ved Svartnes-Bussesundet i Vardø. Ved kulturminneregistreringene er det gjort en rekke funn av hittil ukjente samiske kulturminner, blant annet gammetuffer, teltboplasser, urgraver samt ulike typer oppbevaringssteder og steinsetninger. Kulturminnene kan knyttes til både sjøsamisk og reindriftssamisk bosetting, og til utøvelse av tradisjonell samisk religion.

Reguleringsplan for Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt med sammenbinding, ble vedtatt av kommunestyret i Målselv og Balsfjord i 2009. Riksantikvaren godkjente i den forbindelse dispensasjon for til sammen 14 automatisk fredete samiske kulturminner. Tromsø Museum gjennomført arkeologiske utgravninger av disse i 2010.

Sametinget har siden 2007 gjort befaringer i forbindelse med reguleringsplan for Setermoen skytefelt. I sesongen 2010 ble det i samarbeid med Tromsø Museum prøvegravd teltboplasser som er truet av skyte- og øvingsaktivitet. Saken skal behandles med tanke på utgraving kommende år.

Sametinget har sammen med Saemien Sijte, prosjektet Saemieh Saepmesne, Røyrvik kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Luvlie Nåamesjen Dajve, gjennomført registreringer innenfor Røyrvik kommune. Det viktigste funnet var rammen av en runeemme (gievrie). Sametinget har arbeidet nært

sammen med den samiske foreningen i Østre Namdal og Saemien Sijte for å sikre det sensasjonelle funnet. Årets registreringer viser et stort potensial for funn av samiske kulturminner i sørsamisk område.

Finansieringen av samarbeidsprosjektet mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Finnmark er avklart for et år framover. Arbeidet vil bli igangsatt straks prosjektleder er tilsatt.

Sametinget har i 2010 gjort mange arkeologiske funn i forbindelse med mindre utbygginger. I Salangen kommune er det registrert svært mange reindriftssamiske teltboplasser med stor tidsdybde. I Ibestad kommune er i gang registrering av et stort antall markesamiske tufter.

Sametinget har, i samarbeid med Várdobáiki og Harstad og Omegn sameforening holdt et 2-dagers kurs i kulturminneregistrering.

Nasjonalparker og verneområder

Sametinget har deltatt i utarbeidelsen av forvaltningsplaner for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde i Nordreisa kommune, samt Ánderdalen nasjonalpark på Senja. For Reisa er det i år levert sluttrapport for registreringsprosjektet. Sametinget har registrert over 200 samiske kulturminner, der de fleste er relatert til villreinfangst og reindrift. I Ánderdalen har Sametinget kun registrert et fåtall samiske kulturminner.

Kvikne nasjonalparksenter har videreført arbeidet med registrering av samiske kulturminner i Forollhogna nasjonalpark, på grensen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag. Flere nye kulturminner er blitt registrert og kunnskapen om fortiden i området i og rundt nasjonalparken blir stadig forbedret.

Skjøtsel og bygningsvern

Sametinget har i 2010 foretatt skjøtsel av kulturminner i flere områder. I Skoltebyen i Neiden i Sør-Varanger kommune er det gjennomført skjøtsel av grønne arealer. Det er også foretatt en utvendig restaurering av våningshuset på eiendommen som Sametinget eier. Kulturmiljøet med gravplassen i Skoltebyen er nettopp sikret. I forbindelse med den planlagte gjenbegravelsen av samisk skjelettmaterialer på gravplassen, er det igangsatt arbeid med en reguleringsplan for området. Dette er også ledd i videreutvikling av det fredete kulturmiljøet.

Restaurering av Halonen-huset er kommet et godt stykke på vei. Reguleringsplan for Skoltebyen er under arbeid. Kontrakt med valgt planleggingsfirma ble inngått etter innhenting av tilbud. I prosessen har det vært gjennomført et åpent oppstartmøte i Neiden. Arbeidsgruppen som planlegger gjenbegravelse har holdt et åpent møte i Neiden der NIKU presenterte resultatene av en georadarundersøkelse finansiert av Sametinget.

I Sirbma i Tana kommune er restaurering av bygninger videreført og vil pågå enda en tid.

I Troms har Sametinget videreført to skjøtelsprosjekter. Det ene gjelder slitasje på bjørnegraver og menneskegraver i Kvæningen kommune. Det andre er restaurering av trekors på Sandengen kirkegård i Kålfjord kommune. Prosjektene er finansiert av Riksantikvaren. Sametinget har avholdt folkemøter både i Sør-Varanger og i Kvæningen i forbindelse med skjøtelsprosjektene.

Árran Julevsáame guovdásj/Lulesamisk senter, Museum Nord, Várdobáiki og Bodø kommune har fått tilskudd til registrering og restaurering av samiske bygninger. Arbeidene styrker fagkompetansen til disse institusjonene. I nordsamisk område har flere enkeltpersoner og institusjoner initiert restaureringsprosjekter av bygninger.

I forbindelse med Riksrevisjonens rapport om bygningsvern har det vært avholdt to møter. Riksantikvar Jørn Holme besøkte da Sametinget i Karasjok. Saken følges opp med prosjektsøknad til Riksantikvaren. De foreløpige signalene er at prosjektet vil bli finansiert.

Det finnes mange kulturminner som er utsatt for slitasje og behovet for skjøtselsmidler er derfor større enn tildelte midler fra Riksantikvaren. For eksempel ble det ikke gitt skjøtselsmidler i 2010 i Nordland fylke fra Riksantikvaren.

Innsigelser og brudd på kulturminneloven

Det har vært flere tap av samiske kulturminner i det samiske området i 2010. Dette har skjedd gjennom manglende innsending av saker fra tiltakshaver og brudd på kulturminneloven. I Kåfjord kommune i Troms er kulturminner skadet og skjemmet. Dette gjelder en gammetuft i Skardalen samt sagnstedet Skipet. Dette er en fjellklippe ved E6 ved Lyngenfjorden på Nordnes. Sagnstedet nevnes flere ganger i Just Qvigstads "Eventyr og sagn". Kåfjord kommune og Troms Kraft har uten tillatelse satt opp flere installasjoner på steinblokken.

Sametinget har videre uttalt at en søknad om oppdrettsanlegg i Per Larsavika/Klubbvik i Nesseby kommune ikke må innvilges. Sametinget har i uttalelsen påpekt at søknaden om oppdrettsanlegg bør avventes til etter at ny kystzoneplan for Nesseby kommune foreligger. Tiltaket vil virke skjemmende for samiske kulturminner og kulturmiljø av stor verdi. Det vil derfor kunne få negative konsekvenser for en søknad om å få Ceavccageadgå/Mortensnes inn på UNESCOs verdensarvliste. På bakgrunn av dette reiste også Sametinget innsigelse til deler av den arealdisponering som foreligger i kommuneplanens arealdel for kommunen.

Samarbeid med Riksantikvaren

Sametinget og Riksantikvaren har jevnlig dialog om aktuelle saker. Sametinget samarbeider med Riksantikvaren for at en samiskspråklig versjon av kulturminnebasen Askeladden gjøres tilgjengelig. Det har også vært møter med Riksantikvaren vedrørende andre fremtidige behov og kvalitetssikring av Askeladden.

Sametinget har i 2010 avgitt høringsuttalelse til Riksantikvarens strategiske plan for forvaltningen av arkeologiske kulturminner. Tiltak der konsultasjoner vil kunne bli aktuelt er:

- Etablering av et nasjonalt prosjekt for registrering av kulturminner og kulturmiljøer
- Justering av Ansvarsforskriften for å gi mulighet til å gjennomføre forenklet saksbehandling i mindre saker, og i lys av dette behovet for å få på plass en permanent forvaltningsordning for samiske kulturminner
- Vurdering av hundreårsgrensen for samiske kulturminner og etablering av større forsknings- og forvaltningsprogrammer

Det er videre gitt innspill til Riksantikvarens forventningsbrev for 2011. Saker som ble spilt inn er blant annet Ceavccageadgå/Mortensnes på den tentative verdensarvlisten, regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark samt forhold som gjelder Skoltebyen kulturmiljø, herunder både reguleringsplan for området og planlagt gjenbegravelse av skjelettmateriale.

Samarbeid med andre instanser

Sametinget har jevnlig dialog med fylkeskommunene. Sametinget deltar på fylkeskommunenes arealplanforum og samarbeider i den daglige saksbehandlingen.

Det har vært gjennomført fellesbefaring med Sør-Trøndelag fylkeskommune i forbindelse med konsesjonsendring for Elgsjøen vannkraftverk i Einunndalen i Oppdal kommune, på grensa mellom Sør-Trøndelag og Hedmark. Av annet godt samarbeid kan vises til at arkeologer fra Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner har deltatt på kurs i registreringer av sørsamiske kulturminner.

I andre geografiske områder finnes det et potensial for tettere samarbeid med fylkeskommunene. Særlig gjelder dette samarbeidet med Nordland fylkeskommune.

Sametinget har årlige møter med Kulturminnefondet. Årets møte ble avholdt i Varanger.

Sametinget har også jevnlig kontakt og dialog med kommuner og tiltakshavere, for eksempel enkeltpersoner, private og offentlige bedrifter og institusjoner. Denne kontakten er spesielt hyppig i befaringssesongen.

Virkemidler – samisk kulturminnevern

I Sametingets budsjett for 2010 var det satt av kr 2 000 000 til miljø og kulturvern. 44 søknader ble behandlet under ordningen og 33 ble innvilget støtte. 23 av årets prosjekter har fått utbetalt første del av tilskuddet og har med det startet arbeidene. I løpet av året har 10 prosjekter fra tidligere års tilskudd blitt ferdigstilt. Til sammen ble det innvilget kr 2 415 000. Av disse er kr 223 000 trukket tilbake og kr 821 000 utbetalt.

Fordeelingen for områder og prioriteringer for søknader med tilsagn i 2010

Område	Registrering	Sikring	Restaurering	Totalt
Nordsamisk	3	0	10	13
Lulesamisk	8	1	3	12
Sørsamisk	4	0	0	4
Trukne	0	1	3	4
Totalt	15	2	16	33

Innenfor ordningen kan vi se at det er en konsentrasjon av restaureringsprosjekter i nordsamiske områder, men ikke så mange registreringsprosjekter. I lulesamiske områder er det flest registreringsprosjekter og restaureringsprosjekter knyttet til institusjoner. I sørsamiske områder er det kun registreringsprosjekter som har fått tilskudd, alle disse er knyttet til institusjoner.

Sametinget har i 2010 ikke mottatt noen søknader som omhandler områdene utenfor dagens forvaltningsområde.

7 Helse, sosial og omsorg

Sametingets hovedmål er å sikre et helse-, sosial- og omsorgstilbud til det samiske folket. Dette tilbudet skal være likeverdig med tilbudet som den øvrige befolkning har. Helse-, sosial- og omsorgstilbud må tilpasses den samiske befolkningens behov. Videre må helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk- og kultur. Det er også aksept for komplementære og tradisjonelle behandlingsformer.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målene. Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og andre relevante aktører, forsøker vi å sikre Sametingets innflytelse på utformingen av helse- og sosialtjenester til det samiske folk. Vi arbeider blant annet med å ivareta samiske barns rettigheter i møte med barneverntjenesten, bidrar til å tilpasse kriminalomsorgen til samiske innsattes behov og for å utvikle et samisk eldre- og omsorgstilbud. I tillegg gir vi tilskudd til ulike helse- og sosialprosjekter.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget er i dialog med sentrale myndigheter, kommuner og fylkeskommuner og andre aktører i arbeidet med å sikre og bedre helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. Noen av utfordringene er blant annet å sikre en regional rådgivningstjeneste for den sørsamiske befolkningen initiert av Snåsa kommune og en videreføring av helsesatsningen ved Várdobáiki samisk senter. Tettere samarbeid med faginstanser og andre om kompetanseoppbygging samt synliggjøring av behov og tjenesteutvikling er også viktig. Det arbeides også med å etablere kontakt med Sametinget i Sverige spesielt om psykisk helsevern blant reindriftsutøverne. Sametinget har hatt besøk av de nordiske helsedirektørene, og orientert om utfordringer med å sikre den samiske befolkningen en likeverdig helse- og sosialtjeneste på norsk side av Sápmi.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjok til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning. Sametingets mål er at et nasjonalt undervisningssykehjem skal være pådriver og bidra til å utvikle kunnskap og heve kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten til samiske pasienter, brukere og deres

pårørende. Sametinget har også innledet konsultasjoner angående en 3-årig demensplan for samer med demens. Prosjektet er satt i gang med bakgrunn i regjeringens demensplan for 2015.

Samisk representasjon i styrene i helseforetakene

Sametinget har foreslått kandidater til styrene for de fire regionale helseforetak og noen av de underliggende foretakene ved Helse Nord RHF, Helse Midt-Norge RHF og Helse Sør-Øst RHF. Det er samisk representasjon ved følgende styrer:

- Helse Nord RHF
- Helse Finnmark
- Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN)
- Nordlandssykehuset
- Helgelandssykehuset
- Helse Nord-Trøndelag RHF
- Oslo Universitetssykehus, underlagt Helse Sør-Øst

Samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten

Samiske barn skal møte en barnevernstjeneste med samisk språk- og kulturkompetanse. Dette er rettigheter som samiske barn har uttrykt i Barnekonvensjonen og i barnevernloven. Likeledes er samiske barn innenfor forvaltningsområdet for samisk språk omfattet av bestemmelsene i sameloven. Dette betyr at samiske barn i disse kommunene har rett til å bli betjent på samisk av barnevernstjenesten, også ved plassering i institusjon og fosterhjem utenfor hjemkommunen. Sametinget er opptatt av å synliggjøre barns rettigheter og at disse rettighetene blir ivaretatt i barnevernstjenesten.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner. Sametingets mål med konsultasjonene er at samiske barns rett til ivaretagelse av språk og kultur skal etterspørres aktivt under plassering i institusjon og fosterhjem. Dette må uttrykkes klart i forskrifter for tilsyn med barn i fosterhjem og institusjoner. Forslag til endringer i disse forskriftene er nå sendt ut på høring. Sametinget er beredt til å fortsette konsultasjonene etter høringsfristens utløp.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet angående ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus. Barnehus er et tilbud til barn og pårørende som møter rettsvesenet etter å ha blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Samiske barns rettigheter tilsier at Barnehus må ha kompetanse på samisk språk og kultur ved avhør av samiske barn. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011.

Sametinget har innledet konsultasjoner med BLD angående NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet. Sametingets mål med konsultasjonene er å sikre kompetanse om samisk språk og kultur i barnevernsutdanningene. Sametinget deltar også i referansegruppa for stortingsmelding om utdanning for velferdstjenestene. Helse- og sosialutdanning og forskning skal være kjernen i meldingen, og etter planen skal meldingen legges frem høsten 2011.

Samhandlingsreformen

Samiske tjenestemottakere har krav på en likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med den øvrige befolkning. Med bakgrunn i dette har Sametinget innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen. Mer ansvar til kommunene og mer helhetlig pasientbehandling er noen av signalene fra sentrale helsemyndigheter. Sametinget er opptatt av å sikre at prioriteringer og innretninger av samhandlingstiltak som gjøres også skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Deriblant må rettighetene til samiske pasienter i språkforvaltningskommunene også ivaretas i den nye reformen. Sentrale myndigheter har det overordnede ansvaret og må derfor sørge for at det samiske perspektivet ivaretas og etterspørres i alle prosesser, og at det blir ivaretatt i sentrale helse- og sosialpolitiske satsinger

Oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene

Sametinget har konsultert Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011. Ordlyden "Samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester må etterspørres og synliggjøres fra planleggingsfasen, gjennom utredningsfasen, og når beslutninger tas", er grunnleggende for Sametingets innspill til oppdragsdokumentene.

Sametinget er fornøyd med en særskilt satsing innen rusbehandlingsfeltet og at tiltakene for samiske pasienter må ta utgangspunkt i samiske pasienters rett til tilrettelagte tjenester med utgangspunkt i samisk språk og kultur. Sametinget har også etterlyst større fokus på språk og kommunikasjon både i et kvalitetsperspektiv og i et sikkerhetsperspektiv. I oppdragsdokumentene for 2011 er det derfor innen kvalitet og pasientsikkerhet vist til at mangelfull kommunikasjon er en risikofaktor og en viktig kilde til feilbehandling. Etter initiativ fra Sametinget er det også tatt med i oppdragsdokumentene at i utdanning av helsepersonell skal helseforetakene sikre kompetanse i samisk språk og kultur.

Sametinget har hatt et møte med Helse Nord om resultatene fra oppdragene for 2010. Deriblant har Helse Nord fått i oppdrag å igangsette et tolkeprosjekt for å bedre tolketjenesten til den samiske befolkningen. Sametinget skal delta i utforming av mandatet til prosjektet. Prosjektet er forsinket og oppdraget gjentas i oppdragsdokumenter for 2011.

Sametinget er opptatt av at den nasjonale beredskapen også tar høyde for samiske behov og rettigheter. Nødmelding og varsling i forhold til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette er en utfordring Sametinget har løftet opp for sentrale myndigheter. Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet om ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett. Sametinget er opptatt av at et språklig og kulturelt tilbud i nødmeldetjenesten må gis til samiske brukere over hele landet. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011. Sametinget er derfor fornøyd med at det påpekes i oppdragsdokumentene at det skal være en likeverdig tilgang til nødmeldingstjeneste for minoritetsspråklige og den samiske befolkningen, og at foretakene skal iverksette tiltak for å sikre nødvendig språk- og kulturkompetanse i nødmeldingssentralene.

Psykisk helse

De tradisjonelle samiske næringene er under sterkt press fra samfunnet utenfor. Arealinngrep og rovdyrtap er bare noen av de utfordringer som utøverne stilles ovenfor. I en slik situasjon er det viktig å være oppmerksom på de menneskelige konsekvensene av dette. Å leve i en stadig stresssituasjon gjør noe med menneskers fysiske og psykiske helse. Den siste tiden har Sametinget fått meldinger om økte psykiske belastninger for utøverne av tradisjonelle samiske næringer.

Sametinget har innledet samarbeid med Samisk nasjonalt kompetansesenter - psykisk helsevern (SANKS) for å se hva politikerne kan bidra med i denne sammenhengen. Fremtidstro og optimisme må prege utøverne av tradisjonelle samiske næringer, dersom næringen skal rekruttere nye utøvere. Samiske barn får også med seg negativ omtale i media og press mot næringen. Barn ser at dette gjør noe med de voksne, og det kan skape bekymringer. Sametinget har løftet denne situasjonen ovenfor sentrale myndigheter og vil fortsatt bidra til økt fokus på denne uholdbare situasjonen. Sametingspresidenten har holdt innlegg på SANKS konferanse med tema psykisk helse i reindriften og selvmord.

Sametinget hadde innlegg på Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE) sitt seminar i Tana i september. Temaet for seminaret var selvmordsforebygging i Sápmi. Seminaret var en markering av verdensdagen for selvmordsforebygging. Sametinget tok opp hvordan Sametinget arbeider gjennom kontakt med norske myndigheter, fagfolk, utdanningsinstitusjoner, organisasjoner og med Sametinget i Sverige. Sametinget fremhevet spesielt hvor viktig språk- og kulturforståelsen er i møte med etterlatte og i forebyggingsarbeidet.

En kriminalomsorg tilpasset samiske innsattes behov

Sametinget har gitt tilskudd til et prosjekt som skal kartlegge helse- og sosialtilbudet til samiske innsatte i fengsel. Målet er å skape bedre kunnskap for å bedre helsetjenestetilbudet til samiske innsatte. Sametinget har tro på at prosjektet vil bidra til økt kunnskap om samiske innsattes rettigheter, og også bidra til økt forståelse for samiske innsattes behov og rett til en bedre tilrettelagt helsetjeneste.

Tilskudd til helse- og sosialprosjekter

Mål for tilskuddsordningen:

- En bedre tilrettelagt helse, sosial og omsorgstjeneste for samiske brukere

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 350 000 til helse- og sosialprosjekter. Det ble innvilget kr 3 209 000 til 18 prosjekter.

Prosjektene som har fått tilskudd faller i hovedsak inn under følgende prioriteringer i Sametingets budsjett: prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtjeneste, prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging, metodeprosjekter og prosjekter som har som mål å legge til rette for at omsorgen for samiske eldre bygger på samisk språk og kultur.

8 Regionalutvikling

Samarbeidsavtalene

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner. Målet med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv i samarbeid med fylkeskommunene. Samarbeidsavtalene omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder. Sametinget vil jobbe for å få til samarbeidsavtaler med Oslo, Trondheim og Tromsø kommuner.

Oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom fylkeskommune og Sametinget følges opp to ganger årlig gjennom ett politisk møte og ett administrativt møte. Sentralt i oppfølgingsarbeidet for fylkeskommunene og Sametinget er at man sammen lager en rapport der det fremkommer hvilke tiltak man skal prioritere å samarbeide om årlig. Denne rapporten godkjennes på politisk nivå både av Sametinget og Fylkestinget. Senere på året tar partene en statusgjennomgang av rapporten for å vurdere om og hvordan man gjennomfører de årlige tiltakene. Statusgjennomgangen skjer administrativt.

Denne arbeidsmetoden er gjennomført for 2010 for Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Partene er enige om at samarbeidet fungerer godt sett hen i fra ressursene. Samarbeidsavtalen bidrar til å synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv. Fylkeskommunen er informert om Sametingets kommende gjennomgang av sin regionalpolitikk og at det vil kunne komme eventuelle endringer og utvikling her.

Samarbeidsavtalen med Nordland fylkeskommune ble inngått i 2006. Det pågår et arbeid med revidering av avtalen. Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område har revidert den eksisterende samarbeidsavtalen som ble inngått i 2005. Samarbeidspartene er Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune. Målet med avtalen er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv. Samarbeidsavtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i denne avtalen. En del av temaene i avtalen kan ha varierende relevans og prioritering for de ulike partene. Avtalen skal følges opp med årlige møter på administrativt og politisk nivå. Hensikten med møtene er rapportering, samarbeid og samhandling.

Sametinget har som vært i kontakt med Oslo kommune i 2008 for å vurdere mulighetene for en samarbeidsavtale med Oslo kommune. I perioden fra 2008 og 2010 har Sametinget gjennom skriftlig korrespondanse forsøkt å oppnå en videre dialog med kommunen. Denne kontakten ble opprettet høsten 2010 med Oslo kommune. Partene er enige om en foreløpig arbeidsform for kartlegging av bruken av

tilbudene og behov i Oslo kommune Tidlig i 2011 vil det være nye møter for å ha dialog om mulighetene for en samarbeidsavtale. Sametinget hadde også et folkemøte i Oslo i slutten av 2010.

Regionale utviklingsmidler

I budsjettet for 2010 var det satt av kr 3 500 000 til regionalutvikling. Regionale utviklingsmidler er utviklingsmidler som tildeles prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene.

Innenfor samarbeidsavtalene ble det innvilget tilskudd til i alt 30 prosjekter fordelt på 13 i Finnmark, 6 i Troms, 6 i Nordland, 3 i Nord-Trøndelag, 1 i Sør-Trøndelag og 1 i Hedmark. Det ble innvilget til sammen kr 3 930 000, en overskridelse på kr 430 000 i 2010.

Av prosjekter i Finnmark som kan nevnes er tilskudd på kr 30 000 til Barents urfolksskole i 2010 og kr 400 000 til Tana kulturskole til opplæringstilbud for barn og unge innen dans, musikk og drama. Det ble også gitt tilskudd til NHO Finnmark til avvikling av Småtinget 2010 i Alta.

Av prosjekter i Troms kan nevnes tilskudd på kr 150 000 til avvikling av samisk uke i Tromsø og kr 200 000 til miljøprosjektet Leve i naturen/Eallit luonddus i regi av Fylkesmannen i Troms. Av prosjekter i Nordland kan nevnes tilskudd på kr 300 000 til forprosjektet Muskenveien og kr 190 000 til restaurering av Duoddará ráffe/pitesamisk senter i Beiarn.

I Nord-Trøndelag ble det innvilget tilskudd til et språk- og kompetanseprosjekt i Røyrvik på kr 300 000 og i Hedmark fylke en støtte på kr 500 000 til språkkonsulent og læremiddelutviklingsprosjekt.

9 Internasjonalt og samisk samarbeid

Sametingets arbeid med internasjonale urfolksspørsmål

Sametinget vil arbeide med revideringen av internasjonale meldingen i løpet av neste år. Det vil i den forbindelse arrangeres et seminar som ledd i dette arbeidet. Som grunnlag for det internasjonale arbeidet så ligger målsettingene etter følgende meldinger:

- Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder sak 49/06
- Nordområdeutvikling sak 68/07

Sametingspresidenten var i april 2010 i Sør-Amerika sammen med Stortingspresidenten. I Brasil besøkte delegasjonen blant annet Xingu indianerterritorium. Under oppholdet i Sør-Amerika ble delegasjonen orientert om aktuelle problemstillinger knyttet til avskoging, klima og urfolkernes rolle i bevaring av regnskog.

Sametingspresidenten var til stede på årets møte i FNs Permanente Forum for urfolk.

Sametingsrådet deltok på et internasjonalt utvekslingsseminar i Antigua, Guatemala. Seminaret handlet om implementeringen av konsultasjonsplikten i ILO konvensjon 169 art 6.

Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter (EMRIP) holder årlige sesjoner. Sametinget deltok under årets sesjon og ga sitt bidrag gjennom innlegg til den foreløpige rapporten som omhandler urfolks rett til å delta i beslutningsprosesser. Endelige rapport kommer i 2011.

Sametinget var høsten 2010 til stede på Menneskerettighetsrådets (HRC) møte og deltok på rådets behandling av urfolkssakene tilknyttet ekspertmekanismen og spesialrapportørens foreløpige rapporter. De endelige rapportene vil komme i 2011, fra både ekspertmekanismen og spesialrapportøren. Sametinget vil følge opp arbeidet med disse.

Sametinget ønsker å bidra til Universal Periodic Review (UPR) når det er land som kommer opp til høring av FN om oppfølgingen av menneskerettighetene. Det har ikke latt seg å følge opp de høringer som ble

gjennomført i år grunnet mangel på kapasitet. UPR er et relativt nytt forum der man kan jobbe for å styrke urfolksrettighetene i hele verden. Det vil være nødvendig å følge opp dette arbeidet i større grad enn til nå.

Det er bestemt at det skal avholdes to konsultasjonsmøter med Utenriksdepartementet i året. Møtene omhandler Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng. Saker som er tatt opp har i hovedsak vært knyttet opp mot nordområdepolitikken, herunder næringsutvikling og mineralutvinning i samiske områder, Barentssamarbeidet, Arktisk råd og menneskerettighetsspørsmål og urfolkssaker i FN.

Regjeringen arbeider med ny Nordområdemelding som ferdigstilles i løpet av 2011. Sametinget vil bidra til dette arbeidet.

Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i rådet. Råd skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene og er den samiske stemmen internasjonalt. Sametinget tildeles kr 500 000 til Samisk parlamentarisk råd over statsbudsjettet. Tildelingen går til det sameting som har sekretariatet for rådet. Delegasjonenes utgifter til deltakelse i møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Ledervervet i Samisk parlamentarisk råd roterer mellom de tre sametingene. Fra og med 14.4.2010 og for en periode på 16 måneder har Sametinget i Finland ledervervet i rådet. Rådet har vedtatt egen virksomhetsplan for perioden november 2008 til desember 2010. Planen omhandler blant annet samisk språk, opplæring/utdanning, ungdomssaker, samisk universitet, nordisk samekonvensjon, ressurs utnyttning og miljø, internasjonalt engasjement og likestilling. Virksomhetsplanen er retningsgivende for rådets arbeid. Samisk parlamentarisk råds klimapolitiske strategi ble vedtatt i 2010.

Etter invitasjon fra Samisk parlamentarisk råd besøkte FNs spesialrapportør, James Anaya 14.- 16.4.2010 for første gang i historien Sápmi som region. Besøket fant sted i Rovaniemi. Det ble det avholdt en rundebordssamtale mellom spesialrapportøren, SPR samt representanter fra regjeringene. Samiske organisasjoner og institusjoner anledning til å treffe spesialrapportøren for å legge fram sine syn på hvordan de nordiske landene lever opp til menneskerettighetskonvensjonen.

Barentssamarbeidet

Sametinget deltok under Barents urfolkskongressen og konferanse tidlig i 2010 der en foreløpig resolusjon ble vedtatt som inneholder artikler som anerkjenner urfolks rett til å delta i Barentssamarbeidet. Sametinget har ytret sitt ønske ovenfor Barentssekretariatet om å være representert ved observatør. Det arbeides med å få til slik representasjon gjennomført.

Sametinget tildeler kr 100 000 til urfolksmedarbeider i det internasjonale Barentssekretariatet, dette i henhold til rammeavtalen med Utenriksdepartementet.

Nordisk samekonvensjon

Sametinget har i 2009 arbeidet for igangsettelse av forhandlinger om Nordisk samekonvensjon. Sametinget har forhåpninger til dette arbeidet, og ser behovet for å få en fellesnordisk samekonvensjon, som vil omfatte og forplikte de nordiske land og det samiske folk i de nordiske land. Sametinget ser frem til at forhandlingene starter i 2011.

FNs Urfolkserklæring

Flere av urfolkserklæringens artikler er allerede gjeldende rett gjennom andre bindende juridiske instrumenter som for eksempel som ILO-konvensjon nr. 169, FNs konvensjon om Sivile og Politiske rettigheter og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, eller gjennom nasjonal lovgivning som Grunnloven og menneskerettighetsloven. I tillegg gjenspeiler urfolkserklæringen internasjonal sedvane det foreligger bred enighet om på verdensbasis og som derfor må anses rettslig bindende normer for verdenssamfunnet i sin helhet.

I henhold til erklæringens art. 42 har statene påtatt seg å fremme full gjennomføring av bestemmelsene i erklæringen. Sametinget har med tilfredshet notert seg at samtlige av de fire stater som stemte mot vedtakelsen av FNs urfolkserklæring 13. september 2007 nå har erklært bortfall av sin motstand. Dette gjelder Australia, New Zealand, Canada og USA. Likeså er Sametinget tilfreds med FNs Generalforsamlings resolusjon av 16. november 2010 der medlemsstatene oppfordres til å styrke sine nasjonal og internasjonale bestrebelser, herunder gjennom internasjonalt samarbeid, for å løse urfolks problemer inne ulike sektorer som kultur, utdanning, helse, menneskerettigheter, miljøspørsmål og økonomisk utvikling. Det vedtas også å avholde i 2014 et høynivåmøte i FNs generalforsamling, i fortsettelsen benevnt som Verdenskonferansen om urfolk, for å høste felles erfaringer og beste erfaringer i arbeidet med realisering av urfolks rettigheter, herunder bestrebelser etter å oppfylle målsettingene i FNs erklæring om urfolks rettigheter.

Sametinget har et eget ansvar for å få urfolkserklæringen synliggjort og benyttet som juridisk retningsgivende og anerkjent verktøy. Selv om erklæringen ikke er et juridisk bindende, så gjengir erklæringen rettslige prinsipper og normer etablert i annen juridisk bindende instrumenter, eller rettslige prinsipper og normer som allerede er akseptert av de stater som bekjenner seg til de fundamentale menneskerettigheter og således etablert som internasjonal sedvanerett. Dette tilsier at FNs urfolkserklæring må forstås som et instrument med sterkere juridiske bindinger enn hva øvrige erklæringer generelt sett er tillagt. Sametinget vurderer det slik at innholdet av FNs urfolkserklæring gjenspeiler og presenterer den rettslige utviklingen som foreligger innen urfolksretten. Sametingets mener at det er behov for en synliggjort og handlingsrettet implementering av FNs urfolkserklæring. Denne nasjonale gjennomføringen av erklæringens bestemmelser må følges opp i nasjonal lovgivning og administrativ praksis. Sametinget finner behovet for å kunne rapportere på i hvilken grad man faktisk anstrenger seg for en gjennomføring av urfolkserklæringens artikler på nasjonalt nivå.

I følge SPRs virksomhetsplan er Sametinget i Norges tillagt særskilt ansvar for å jobbe for en implementering av FNs urfolkserklæring. Eksempel på vår bruk av erklæringen i vår saksbehandling vises til ”Rammeavtalen om gjennomføring av konsultasjoner knyttet til regleringer i fisket etter anadrome laksefisk”. Denne avtale ble inngått den 24.11.2010.

Sametinget vil så langt vi finner dette relevant rapportere i sine årsmeldinger om hvordan urfolkserklæringen gjennomføres nasjonalt.

Virkemidler til internasjonale tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 350 000 til internasjonale tiltak. Midlene er brukt til:

- Barents urfolkskontor kr 250 000
- Interreg kr 1 000 000
- Kr 90 000 til avvikling av den andre samiske kongress i Murmansk

10 Samefolkets fond

Stortinget har i Samefolkets fond avsatt 75 millioner kroner som kollektiv erstatning for skadene og den uretten fornorskningspolitikken har påført det samiske folk. Avkastningen fra fondet ble tatt i bruk i 2008 og forvaltes av Sametinget. Stortinget har satt som forutsetning at Samefolkets fond ikke skal anvendes til individuelle erstatninger.

Fastsettelse av bruken av den årlige avkastningen i budsjettet gjøres med grunnlag i vedtak om prioritering og satsingsområder for valgperioden, jf. sak 47/09.

I 2010 ble det avsatt kr 9 000 000 under Samefolkets fond. Avsetningen var avkastning for 2009 på kr 4 650 000 og kr 4 350 000 av tidligere års avkastning. For 2011 avsettes det kr 5 500 000 under Samefolkets fond.

Språkutvikling

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Det var satt av kr 1 500 000 til språkutvikling for 2010. 15 søknader kom inn, og det ble søkt om tilskudd for kr 5 517 294 til språkutviklingstiltak. Av disse fikk 6 søkere tilskudd, til sammen kr 1 720 000. Dette utgjorde et underskudd på kr 220 000.

Litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall utgivelser av samisk litteratur

Det var avsatt kr. 2 500 000 til litteratur under denne posten. Det ble innvilget tilskudd til 11 prosjekter, for til sammen 2 622 000. Det ble søkt til sammen for 4 887 000.

5-årig voksenopplæringsprogram i samisk

Sametingets 5-årige voksenopplæringsprogram (tidligere språkprogram) som ble oppstartet ved Samisk høyskole i 2009 viser seg å gi svært gode resultater. Høgskolen har i samarbeid med språksentrene i Alta, Porsanger, Kåfjord, Nesseby og Lavangen avholdt til sammen 17 språkkurs for voksne. Deltagerne følger kursene lokalt eller ved Samisk høyskole, og avlegger eksamen ved høgskolen. Kursene gir studiepoeng og mulighet for videre utdanningsløp i samisk ved Samisk høyskole. Det viser seg at etter oppstart av voksenopplæringsprogrammet er det større rekruttering til videre studier i samisk.

Voksenopplæringsprogrammet er også en kvalitativ hjelp for foreldre som skal gi leksehjelp til sine barn.

Målet fremover er å komme i gang med kurs i sør- og lulesamisk område, samt i de største byene i Norge. På sikt ønsker man også å få i gang kurs i metodikk og pedagogikk og lese- og skrivekurs for voksne som behersker samisk muntlig. Dette er viktig i arbeidet for å rekruttere språkbærere til utdanningsinstitusjoner som har stort behov for kvalifiserte lærere.

Tradisjonell kunnskap

Dokumentasjon og formidling

I 2010 var det avsatt kr 1 850 000 til tradisjonell kunnskap - Dokumentasjons- og formidlingsprosjekter. Målet for ordningen var dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap knyttet til ivaretagelse og bruk av naturen og det immaterielle. Søknadsfrist til formålet var 1. mars 2010. Ved årets slutt var det brukt kr 1 679 000 av de avsatte midlene. Dette innebærer en rest på kr 171 000.

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap. Prosjektet, som gjennomføres av Samisk høyskole, pågår i henhold til revidert arbeidsplan for 2010 som inneholder planer om å utvikle metoder for å dokumentere, bevare, beskytte og lagre arbeidet. Samt vitenskapelig artikler om temaet, om ferdigstilling av en metodebok, samt en verktøykasse for samarbeid med lokalsamfunn og at utarbeidelse av etiske retningslinjer vil publiseres i løpet av 2011.

11 Sametingets administrasjon

Strategiene i budsjettet for 2010 gir et bilde av aktiviteten på de ulike politikk- og forvaltningsområdene. Strategiene konkretiseres i administrasjonens arbeidsplaner. Arbeidet med politikkutvikling og oppfølging av politiske saker, økte forvaltningsoppgaver og forventningene i samfunnet krever kapasitet og høy faglig kompetanse på en rekke områder. I revidert budsjett for 2010 var det avsatt kr 86 030 000 til driftsutgifter på administrativt nivå. Per 31.12.2010 var det 129 årsverk i Sametingets administrasjon. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall ansatte fordelt mellom kvinner og menn.

31.12.2008

31.12.2009

31.12.2010

	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt
Kvinner	7	75	6	83	5	79
Menn	4	42	6	43	7	50
Totalt	11	117	12	126	12	129
Prosent kvinner	63,6	64,1	50	65,9	41,7	61,2
Prosent menn	36,4	35,9	50	34,1	58,3	38,8

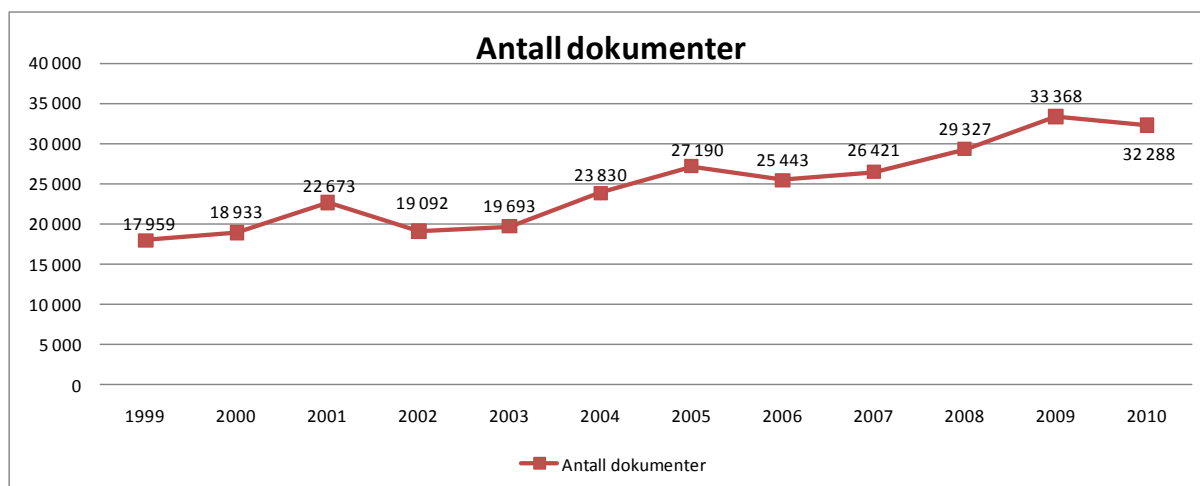
Partene i Sametinget, arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene, har i fellesskap etablert Sametingets personal- og lønnspolitikk, som blant annet berører samhandling mellom partene. Gjennom de lokale lønnsforhandlingene har partene avdekket og utjevnet lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innenfor de ulike stillingsgruppene.

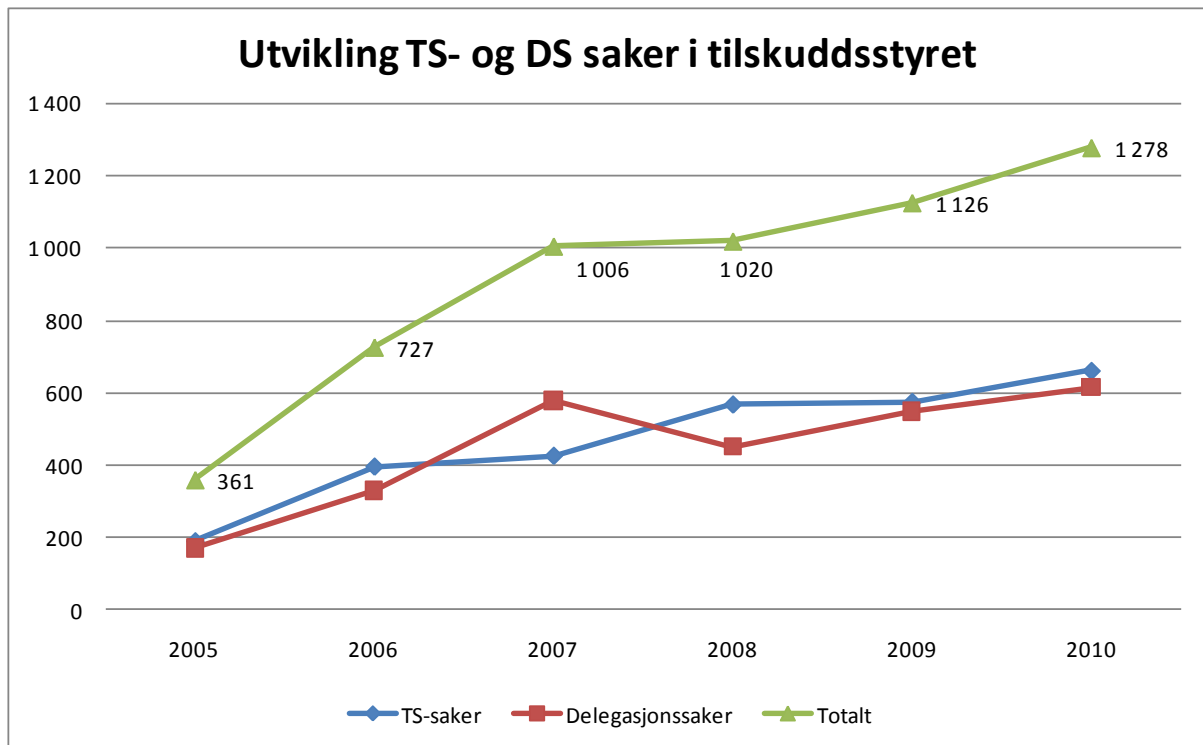
Sametinget er en IA-bedrift og følger de bestemmelser som er fastsatt i avtalen om inkluderende arbeidsliv. Ansatte med behov for tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver får tilbud om dette. I de lokaler Sametinget bruker skal utformingen ta hensyn til personer med nedsatt funksjonsevne. Det er et personalpolitisk mål å oppnå balansert alders- og kjønnssammensetting, samt å rekruttere personer med minoritets- og urfolksbakgrunn. Dette blir det tatt hensyn til ved all annonsering og rekruttering av personell.

Plenumsstaben er en del av administrasjonen i Sametinget, men hører politisk under plenumslederen, ikke sametingsrådet. Plenumsstaben har det administrative ansvaret for den parlamentariske virksomheten i Sametinget, herunder planlegging og avvikling av møtene i komiteene og plenum. Plenumsstaben består av tre ansatte og må derfor i forbindelse med komitémøtene og plenumsmøtene få bistand fra avdelingene til sekretærtjenester på nevnte møter, oversettertjenester med mer.

Sametinget har kontorsteder i Snåsa, Drag, Evenes, Manndalen, Kautokeino, Karasjok og Varangerbotn.

Saksmengden i Sametinget har økt fra år til år. I tillegg til den reelle økning av antall dokumenter har omfanget og kompleksiteten i mange av de sakene Sametinget behandler økt vesentlig de siste årene. Figurene under gir et inntrykk av dette ved å vise utviklingen av antall dokumenter som årlig behandles over Sametingets journalsystem og antall dokumenter i tilskuddsforvaltningen.

12 utfordringer

Det samiske samfunnet er i endring. Sametingets daglige arbeid handler om å trygge og utvikle gode bo- og levevilkår både i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene, og for samene i byene. Dette krever en aktiv og tilpasset politikk.

Et eksempel på en slik politikk er Sametingets arbeid for å sikre et velferdstilbud til det samiske folk som er likeverdig med tilbudet til den øvrige befolkningen. I dette ligger også arbeidet med å utforme en helhetlig politikk for de eldre.

Statistikk viser at folketallet i de samiske områdene har sunket med 16 prosent de siste 20 årene. I den samme perioden økte folketallet i hele landet med 15 prosent. Utflytting og fødselsunderskudd fører til en aldrende befolkning. Det har vært størst nettoutflytting i alderen 18-29 år. Spesielt unge kvinner flytter.

En grunn til at folk ønsker å bo i de samiske bosettingsområdene, er tilknytningen til slekt og samisk språk og kultur. Det er derfor svært bekymringsfullt at det er færre elever som får opplæring i samisk språk i skolen. I grunnskolen har det vært en samlet nedgang på litt over 23 % siden 2005. Nedgangen gjelder først og fremst elever som har nordsamisk som andrespråk. En av årsakene til nedgangen er at elever som velger samisk som andrespråk opplever det som en merbelastning i skolehverdagen.

Primærnæringene er med å sikre bosetting i samiske områder. Andelen av sysselsatte i primærnæringene har gått ned, samtidig er det mindre nyetableringer i virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. Disse næringene må derfor sikres gode rammevilkår. Samtidig må det stimuleres til etableringer i samiske områder.

Sametinget har store forventninger til det videre arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalget II og Kystfiskeutvalget. En lovfesting av samenes land- og ressursrettigheter og retten til næringsutøvelse vil bety mye for bosettingen i samiske områder, samisk kultur og kulturutvikling.

I det samiske samfunnet forventes det at det er Sametinget som skal legge hovedpremissene for den samiske samfunnsutviklingen. Dette er et ansvar som Sametinget ønsker å ha, og vi vil forvalte dette

ansvaret i samarbeid med andre myndigheter. Sametinget har imidlertid begrensede muligheter til å drive en aktiv og tilpasset politikk. De økonomiske virkemidlene er små, og Sametingets myndighetsområde og mulighet til å bestemme over rammebetingelsene i samfunnet er begrenset.

Sametingets budsjett har hatt negativ realvekst de siste 12 år når man trekker fra øremerkede økninger. De økningene som gis, gir ikke tilstrekkelig handlingsrom for Sametinget. Økningene som gis har føringer gitt av det departementet som står for bevilgningen. Føringerne er gitt ut fra regjeringens politikk, ikke Sametingets. Økningene står heller ikke i forhold til de øvrige økningene på Statsbudsjettet og økninger knyttet til de nasjonale reformene som kulturloftet II, barnehageløftet, kunnskapsloftet og samhandlingsreformen. Sametinget er gitt myndighet etter plan- og bygningsloven, konsultasjonsordningen og innenfor kulturminneforvaltningen. Denne økte myndigheten er gitt uten at rammebevilgningen er økt.

Sametinget er som samenes representative folkevalgte organ, den viktigste premissleverandøren for samepolitikken i Norge. Det går ut over Sametingets legitimitet når Sametinget ikke får de nødvendige ressursene til å utforme og forvalte samepolitikken. Sametinget må gis bevilgninger som står i forhold til de utfordringene som finnes i samfunnet.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

I tråd med samelovens § 1-3, hvor det heter at "Sametingets årsmelding sendes til Kongen", legger Sametinget fram sin årsmelding.

Sametingets årsmelding, inkludert Sametingets regnskap for 2010, omhandler Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2010.

Sametingets forvaltning av ulike tilskudds ordninger omtales delvis under kapitlene som omhandler det aktuelle fagområdet, og delvis under kommentarene til regnskapet.

Sametingets årsmelding viser også til fremtidige utfordringer Sametinget står overfor.

Merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Willy Ørnebakke, John Kappfjell, Hilde A. Nyvoll, Marit Kirsten A. Gaup, Ragnbild M. Aslaksen, Arja Hans Isak Olsen, Samer bosatt i Sør-Norge (SbS) Marie Therese N. Aslaksen, Norske samers riksforbund (NSR) Ann-Mari Thomassen, Aili Keskitalo, Rolf Johansen, Jarle Jonassen mener at:

De samiske språksentrene spiller en stor rolle og komiteens flertall er positiv til flere slike institusjoner. Samiske barns språkferdigheter i samisk er grunnlaget for mulighet til fullverdig deltakelse i det samiske samfunnet. I dagens samfunn skal samisk språk og kultur gis vilkår for fortsatt eksistens. Sametingets stilling må styrkes, slik at det har reell innflytelse på språkets utvikling i barnehagene og i skoleverket. Tidlig språkopplæring er den sikreste vei til å erobre det samiske språket. Sametinget deltok på utforming av regjeringens handlingsplan for samiske språk og forventer at denne også følges opp i kommende budsjett.

De statlige overføringene til dekning av merutgiftene som kommuner og fylkeskommuner får på grunn av tospråklighet må økes. Vi er opptatt av at bevilgningene fører til økt samisk språkbruk.

Refusjonssatsene til språkundervisning i grunn- og videregående skole, må justeres slik at satsen dekker de faktiske kostnadene.

Rekruttering og utdanning av samisk fagpersonell i alle sektorer er en viktig forutsetning for utviklingen av det samiske samfunnet.

For å styrke rekrutteringen av studenter til høyere samisk utdanning og forskning, må institusjonene drive aktiv informasjon og utvikling av sine tilbud. Det må også legges vekt på å utvikle desentraliserte utdanningstilbud.

Bygdesamfunnene er avhengige av blant annet en godt tilpasset skolestruktur og grendeskolene er viktige.

Evaluering av Samisk utviklingsfond, nå Sametingets søkerbaserte tilskudd til næringsutvikling, påpeker at Sametinget treffer godt med sine tilskuddordninger og er et viktig virkemiddel for å redusere fraflytting i samiske distrikt. Det har vært en dramatisk nedgang i bosettingen i samiske områder, og Sametinget opplever stor pågang fra nye kommuner som ønsker å bli med i denne ordningen. På grunn av denne store interessen er det behov for å øke bevilgningene til næringsutvikling.

Komiteens medlemmer ser flere utfordringer ved reindrifta, og det vil være viktig å se på fremtidig forvaltning. Det er nødvendig å videreføre prosessen med å revidere reindriftsloven.

Både framtidig forvaltning og revidering av reindriftsloven vil være sentrale konsultasjonssaker for Sametinget.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet (FrP) Arthur Tørfoss fremmet følgende merknad:

Viser til note 16, kundefordringer

Medlemmet vil bemerke at kostnadene til befaringer for fremtiden bør bæres av Sametinget selv. Når det er Sametinget selv som ønsker befaring, uansett årsak, bør ikke tiltakshaver belastes denne utgiften. Ved krav om granskning av automatisk fredede kulturminner, skal Sametinget bære kostnadene.

Forslag

Forslag fra Arbeiderpartiet sametingsgruppe (AP), Norske samers riksforbund (NSR), Samer bosatt i Sør-Norge (SbS,) Árja og Fremskrittspartiet (FrP)

Forslag 1

Videregående opplæring

Tilleggstekst etter 1. avsnitt:

Sametingsrådet har hatt møter med Skånland kommune om planene for nyoppretting av Skånland videregående skole fra høsten 2011. Sametinget er positive til å delta med faglig kompetanse i eventuelle utredninger og oppfølging i de planer Skånland kommune har, samt presentere saken blant annet for Kunnskapsdepartementet.

Forslag fra Arbeiderpartiet sametingsgruppe (AP), Norske samers riksforbund (NSR), Samer bosatt i Sør-Norge (SbS,) og Árja

Forslag 2

Nytt avsnitt under "Budsjettprosedyrer" (Kap 1 Innledning)

Konsultasjonsavtalen mellom Regjeringen og Sametinget ble etablert i 2005, og underskrevet av statsråd Erna Solberg og sametingspresident Sven-Roald Nystø. Avtalen var et resultat at Regjeringens forpliktelser slik de framgår av ILO-konvensjon 169, samt erfaringene med Finnmarkslovsprosessen. I forbindelse med Finnmarkslovsprosessen gjorde den manglende enigheten mellom Regjeringen og Sametinget det nødvendig på å gjennomføre direkte konsultasjoner mellom Stortingets justiskomiteé og Sametinget. Disse erfaringene førte til en erkjennelse av behovet for prosedyrer for framtidige konsultasjoner mellom Regjering og Sameting.

Tillegg/endringer under siste avsnitt: tillegg merket med kursiv, (tekst i parentes strykes)

På det faste halvårige møtet mellom statsråden for samiske saker og sametingspresidenten i desember 2010 ble det fra statsrådets side uttrykkelig gjort klart at regjeringen mener at budsjetttiltak ikke er konsultasjonspliktig. Dette strider mot alle folkerettslige vurderinger. *Internasjonale rettslige standarder etablerer overordnede rammer for statens økonomiske forpliktelser overfor det samiske folket.* (Sametinget ser dette)

som svært problematisk.) Sametinget konstaterer *med beklagelse* at den tidligere enigheten om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak ikke lenger er til stede. Sametinget mener regjeringen har konkludert i dette spørsmålet uten at de på forhånd har konsultert Sametinget. *Dette er i seg selv et brudd på konsultasjonsavtalen.* Etter 2007 har det derfor ikke vært og er ikke systematisk arbeid med sikte på å få avklart budsjettprosedyrene. *Dette er alvorlig fordi samhandlingen mellom Sametinget og staten i budsjettspørsmål er avgjørende for utviklingen av samiske selvbestemmelse. Sametinget mener at det er en grunnleggende forutsetning for å oppnå fremskritt i forhold til utfordringene som man står overfor i forhold budsjettspørsmål at samspillet mellom regjeringen og Sametinget styrkes. Dette kan ikke oppnås uten prosedyrer for konsultasjoner eller forhandlinger mellom statlige myndigheter og Sametinget i budsjettspørsmål. Dette vil etablere den formelle plattformen og rammen om de krevende utfordringene som man står overfor med hensyn til selvbestemmelsesrettens økonomiske aspekter.*

Tillegg under kapittel 12 Utfordringer etter siste avsnitt:

Dagens budsjettprosedyrer fungerer ikke tilfredsstillende, er ikke utviklende for det samiske demokratiet eller for statens samepolitikk, og er heller ikke i tråd med folkerettslige prinsipper. Det er av avgjørende betydning at konsultasjonsprosedyrer for budsjettsaker mellom Regjering og Sameting kommer på plass så snart som mulig.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 3, representanten Willy Ørnebakk APs sametingsgruppe, Árja og Samer bosatt i sør

Kap 5 Næring

Reindrift

Nytt avsnitt med overskriften

Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingets plenum vedtok 10.06.2010 å slutte seg til det overordnede formål med reinbeitekonvensjonen, og mener det er av avgjørende betydning at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål.

Forslag 4, representant Silje Muotka, NSRs sametingsgruppe

Kapittel 5 Næring

Reindrift

Nytt avsnitt med overskriften:

Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingets plenum vedtok 10.06.2010 å slutte seg til det overordnede formål med reinbeitekonvensjonen, og mener det er av avgjørende betydning at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Høringsrundene som Sametinget har gjennomført i forkant av behandlingen avdekker at deler av områdeprotokollen ikke kan sies å harmonere med de intensjonene i konvensjonen art 2 hvor formålet som oppgis med konvensjonen skal være å sikre et langsiktig grunnlag for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftlig reindrift.

Sametinget mener at de berørte parter har en konsultasjonsrett, og at dette medfører en plikt for den norske staten i å konsultere berørte parter og at staten fortsatt har denne plikten etter at konvensjonen trer i kraft.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 4 ble forkastet med 19 stemmer. 13 stemte for.
- Forslag 3 ble vedtatt med 19 stemmer mot 13 stemmer.
- Plan- og finanskomiteens forslag 1 ble vedtatt enstemmig
- Plan- og finanskomiteens forslag 2 ble vedtatt enstemmig.
- Komiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Willy Ørnebakk, saksordfører	
2	Aili Keskitalo	
3	Geir Tommy Pedersen	Bjørn Inge Mo
	Geir Tommy Pedersen	
4	Rolf Johansen	Per Andersen Bæhr
5	Ragnhild Melleby Aslaksen	Olaf Eliassen
	Ragnhild Melleby Aslaksen	
6	Marit Kirsten Anti Gaup	Geir Tommy Pedersen
	Marit Kirsten Anti Gaup	
7	Mariann Wollmann Magga	
8	Per Andersen Bæhr	
9	Silje Karine Muotka	
10	Inga-Lill Sundset	
11	Olaf Eliassen	Geir Tommy Pedersen
	Olaf Eliassen	
12	Cecilie Helen Eliassen Johansen	
13	Elin K Henriksen	
14	Jarle Jonassen	Mariann Wollmann Magga
		Per Andersen Bæhr
	Jarle Jonassen	
15	Arthur Tørfoss	
16	Åge Nordkild	
17	Gunn-Britt Retter	
18	Kirsti Guvsám	
19	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
20	Odd Iver Sara	
21	Ida Marie Bransfjell	Rolf Johansen
		Mariann Wollmann Magga

	Ida Marie Bransfjell	
22	Per Andersen Bæhr	Willy Ørnebakk
		Marit Kirsten Anti Gaup
	Per Andersen Bæhr	
23	Olaf Eliassen	
24	Anne Helene Saari	
25	Aili Keskitalo	Skjalg Jensen
	Aili Keskitalo	
26	Vibeke Larsen	
	Willy Ørnebakk	
	Willy Ørnebakk, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Sametingets årsmelding 2010

1 Innledning

Sametinget er en folkevalgt forsamling for samene i Norge. 39 representanter velges fra 7 valgkretser hvert fjerde år. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget arbeider med alle saker innenfor alle samfunnsområder som særlig berører samene, i tillegg til å gi uttalelser og være en høringsinstans for offentlige myndigheter. Sametinget forvalter en del av de midlene som bevilges til samiske formål over statsbudsjettet, og gjennom Sametinget har samene i Norge fått en viss myndighet innenfor kultur, språk, opplæring, kulturminnevern og næring.

Sametingets årsmelding omfatter Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2010. Årsmeldingen rapporterer om oppfølgingen av hovedmålene og delmålene for de enkelte fagområdene og bruken av virkemidlene i budsjettet for 2010.

Bruk av virkemidler er en av strategiene for måloppnåelse. Det rapporteres for virkemiddelordningene under de enkelte fagkapitlene. Det er vedtatt egne mål og prioriteringer for virkemiddelordningene.

Sametingets regnskap for 2010 er vedlagt årsmeldingen.

Budsjettprosedyrer

Konsultasjonsavtalen mellom Regjeringen og Sametinget ble etablert i 2005, og underskrevet av statsråd Erna Solberg og sametingspresident Sven-Roald Nystø. Avtalen var et resultat at Regjeringens forpliktelser slik de framgår av ILO-konvensjon 169, samt erfaringene med Finnmarkslovsprosessen. I forbindelse med Finnmarkslovsprosessen gjorde den manglende enigheten mellom Regjeringen og Sametinget det nødvendig på å gjennomføre direkte konsultasjoner mellom Stortingets justiskomiteé og Sametinget. Disse erfaringene førte til en erkjennelse av behovet for prosedyrer for framtidige konsultasjoner mellom Regjering og Sameting.

Budsjettprosedyrer var ikke med i konsultasjonsavtalen fra 2005. Det var da en enighet mellom regjeringen og Sametinget om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak, siden dette reiser en rekke særskilte problemstillinger. Det ble derfor nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe med representasjon fra Sametinget 2006. Arbeidsgruppen avleverte rapporten i april 2007 og foreslo enstemmig en modell der det årlig gjennomføres forhandlinger/konsultasjoner om de overordnede økonomiske rammene for Sametingets virksomhet og andre samiske forhold.

Sametinget behandlet rapporten og konkluderte med at det må etableres en prosedyre hvor Sametinget kommer i en reell forhandlingsposisjon om de økonomiske rammebetingelsene. I ”St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken” signaliserer regjeringen at den ikke er innstilt på å følge opp arbeidsutvalgets anbefalte modell. Sametinget har senere blitt forelagt en skisse til budsjettprosedyrer. Denne modellen er Sametinget ikke enig i da den ikke ivaretar Norges folkerettslige forpliktelser. Det har ikke vært konsultasjoner om innholdet i stortingsmeldingen.

Sametinget oversendte i mars 2010 notat til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet med forslag til en prosess med sikte på å få etablert budsjettprosedyrer som var i tråd med konsultasjonsforpliktelsene og som skapte forutsigbarhet om budsjetttrammene til samiske formål. Sametinget fikk administrativt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Finansdepartementet i november 2010. På dette møtet ble det klart gitt uttrykk for at det ikke forelå grunnlag for en slik prosess, siden regjeringen har tatt stilling til dette spørsmålet. For regjeringen er det bare aktuelt å drøfte mekanismer tilpasset et årlig møte med Finansministeren.

På det faste halvårige møtet mellom statsråden for samiske saker og sametingspresidenten i desember 2010 ble det fra statsrådets side uttrykkelig gjort klart at regjeringen mener at budsjettiltak ikke er konsultasjonspliktig. Dette strider mot alle folkerettslige vurderinger. *Internasjonale rettslige standarder etablerer overordnede rammer for statens økonomiske forpliktelser overfor det samiske folket.* Sametinget ser dette som svært problematisk. Sametinget konstaterer *med beklagelse* at den tidligere enigheten om å se på budsjettprosedyrer som en egen sak ikke lenger er til stede. Sametinget mener regjeringen har konkludert i dette spørsmålet uten at de på forhånd har konsultert Sametinget. *Dette er i seg selv et brudd på konsultasjonsavtalen.* Etter 2007 har det derfor ikke vært og er ikke systematisk arbeid med sikte på å få avklart budsjettprosedyrene. *Dette er alvorlig fordi samhandlingen mellom Sametinget og staten i budsjettspørsmål er avgjørende for utviklingen av samisk selvbestemmelse. Sametinget mener at det er en grunnleggende forutsetning for å oppnå fremskritt i forhold til utfordringene som man står overfor i forhold budsjettspørsmål at samspeillet mellom regjeringen og Sametinget styrkes. Dette kan ikke oppnås uten prosedyrer for konsultasjoner eller forhandlinger mellom statlige myndigheter og Sametinget i budsjettspørsmål. Dette vil etablere den formelle plattformen og rammen om de krevende utfordringene som man står overfor med hensyn til selvbestemmelsesrettens økonomiske aspekter.*

Besøkende i 2010

Sametinget er en institusjon som vekker stor oppmerksomhet langt utenfor Norges grenser. Stadig flere offisielle representanter for ulike stater besøker Sametinget. I 2010 har Sametinget hatt besøk av Bolivias president Mr. Evo Morales. Felles utfordringer, som for eksempel klimautfordringer ble diskutert på møtet.

Guatemalas kulturminister Mr. Jeronimo Lancerio besøkte Sametinget høsten 2010. Hensikten med besøket var å utveksle erfaringer om konsultasjoner etter ILO konvensjonen 169. Kulturministeren ønsket å vite hvilke erfaringer Sametinget har med konsultasjonsavtalen, både positive og negative erfaringer.

Frankrikes ambassadør i Norge, Brigitte Collet og Bosnia og Hertzegovinas ambassadør i Norge Elma Kovacevics har også besøkt Sametinget i 2010. Under besøket fikk de informasjon om Sametinget. Klimaforskeren professor Robert Corell besøkte Sametinget sommeren 2010. Han presenterte rapporten "Arctic Governance" til sametingspresident Egil Olli. Rapporten vurderer og foreslår måter å oppnå en bærekraftig og rettferdig framtid i Arktis.

Over tre tusen mennesker besøkte Sametinget i 2010. I løpet av sommermånedene besøker mange turister Sametingsbygget i Karasjok. Sametinget har egne guider i sommermånedene. Hver dag klokken 13.00 hele året tilbyr Sametinget guiding på sametingsbygget.

Tilskuddsstyret

Sametinget vedtok å legge ned tilskuddsstyret med virkning fra 01.01.11. En nedleggelse vil bety kortere saksbehandlingstid og bedre service overfor søkere. Det vil også forenkle saksbehandlingen og gi

besparelser i forhold til budsjett. For etablerere vil det kunne føre til at de raskere kan realisere sine etableringsplaner.

Verdde-prosjektet

Målet med Verdde-prosjektet er å involvere barn, unge og eldre i et felles prosjekt, der eldre samers kunnskap brukes til å synliggjøre verdifull tradisjonskunnskap på en måte som bidrar til større forståelse og bevaring av denne kunnskapen, på tvers av alder, kultur, språk og geografisk tilhørighet.

Sametinget har gjort en henvendelse til Alta kommune og Kautokeino kommune for å få de nevnte kommuner til å igangsette et slikt samarbeidsprosjekt.

Likestillingstiltak

Gáldu – Kompetansesenter for urfolks rettigheter har startet arbeidet med et treårig prosjekt om likestilling og mangfold i de samiske samfunnene. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Sametinget bidrar med midler til dette prosjektet. I prosjektet inngår arbeid mot diskriminering og for likestilling og tilgjengelighet. Prosjektet tar utgangspunkt i diskrimineringsgrunnlagene kjønn, seksuell orientering, etnisitet og nedsatt funksjonsevne som sees i sammenheng med hverandre der dette er relevant.

Som en del av oppstartsfasen i prosjektet, har Gáldu arrangert et seminar om likestilling og mangfold. Målet med seminaret var å bringe sammen personer med kunnskap om og erfaring fra disse feltene, og som har tanker om utviklingen av likestilling og mangfold i det samiske samfunnet. Sametinget deltok på oppstartsseminaret 16.11.2010 med likestilling og mangfold som tema. Sametinget tok blant annet opp behovet for kjønnsdokumentasjon om likestilling, og utfordret Gáldu til å se sitt prosjekt om selvbestemmelse og likestillingsprosjektet i sammenheng.

I forbindelse med Samisk parlamentarisk råds virksomhetsplan 1.11.2008 – 31.12.2010, har Sametinget i Norge fått ansvaret for virksomhetsplanens punkt 2.5 om likestilling. Sametinget i Norge har vedtatt Handlingsplan for likestilling 2009-2013. Sametinget i Sverige har allerede i 2004 vedtatt sitt Jämställdhetsprogram. Sametinget i Finland har opplyst at de skal lage en slik plan.

Det er avgitt høringsuttalelse til NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern. Sametinget er fornøyd med Regjeringens arbeid for å styrke diskrimineringsvernet i norsk lovgivning. Vern mot diskriminering er en grunnleggende rettighet i vårt samfunn, og det er derfor viktig å gi denne retten grunnlovsbeskyttelse.

Sametinget arrangerte på kvinnedagen 8. mars et seminar om likestillingsutfordringer i samiske samfunn. Med dette ønsket Sametinget å sette fokus på kvinnenes plass i samiske samfunn. Sametingsrådet ønsker at likestilling er en naturlig del av politikkkutforming. Sametingsrådet vil markere kvinnedagen hvert år, med ulikt fokus og på ulike steder.

Sametingsrådet har gitt innspill til Norges 8. rapport fra FNs kvinnekommisjon (CEDAW). I innspillet er det tatt opp manglende statistikk og forskning på likestillingsutfordringer i samiske samfunn, samiske kvinners helse og samiske kvinner i primærnæringene.

Sametinget var representert på Sami NissonForums seminar og årsmøte i Stockholm 16.10.2010. Temaet for seminaret var kvinners rettigheter og selvbestemmelse. Seminaret er en del av et større prosjekt. Hovedmålet i prosjektet er å øke kunnskapen om samisk og urfolks selvbestemmelse i et kvinneperspektiv, og å gi denne kunnskapen større status. I sitt innlegg sa sametingsrådet at det er et svært viktig og aktuelt tema Sami NissonForum tar opp. Sametingsrådet fortalte videre om hvordan Sametinget arbeider med selvbestemmelse i et kjønnsperspektiv. Det viktigste verktøyet i dette arbeidet er Sametingets handlingsplan for likestilling.

Konsultasjoner

Gjennom folkeretten er norske myndigheter forpliktet til å konsultere samene i saker som har betydning for det samiske samfunnet. Det er derfor inngått avtale mellom staten og Sametinget om hvordan

konsultasjonene skal foregå. Konsultasjonsprosedyrene gjelder i alle typer saker, som for eksempel i arbeidet med lover eller administrative tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Konsultasjonene skal ikke avsluttes så lenge Sametinget og staten mener det er mulig å oppnå enighet.

I 2010 er det gjennomført konsultasjoner i følgende saker:

Opplæring

- Konsultasjon om mandat, utvalgssammensetning og sekretariat for utvalg for samisk forskning og høyere utdanning
- Utvalgssammensetning for utvalg om samisk forskning og høyere utdanning, om tiltak i regjeringens forskningsmelding, Kunnskapsdepartementet
- Sametingets involvering i opprettelsen av Kunnskapscenter for utdanning. Kunnskapsdepartementet
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn
- Fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanninger for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn ved Samisk høyskole
- Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningene
- Retningslinjer for tilskudd til studieforbund, voksenopplæringsloven. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning og mandat til nasjonalt rammeplanutvalget for revidert førskolelærerutdanning. Kunnskapsdepartementet
- Oppnevning av medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge (regionale forskningsfond), etter politisk konsultasjon i august 2009

Språk

- Regjeringens handlingsplan for samiske språk, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Kultur

- Husleiefinansiering, Kulturdepartementet

Næring

- Kystfiskeutvalgets innstilling, NOU 2008:5, Fiskeri- og kystdepartementet
- Forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, Miljøverndepartementet
- Reguleringer av laskefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark, Miljøverndepartementet
- Revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av fiskeriene for 2011, Fiskeri- og kystdepartementet / Fiskeridirektoratet
- Regulering av kystsel (sjøpattedyr), Fiskeridirektoratet
- Revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
- Rovviltforskriften, Miljøverndepartementet
- Oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag, Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Arealer

- Bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner, Olje- og energidepartementet

- Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kvalsund vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Fred. Olsen Renewables AS. 280 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Fálesrašša vindkraftverk i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Finnmark Kraft AS. 430 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Nordkyn vindkraftverk i Lebesby og Gamvik kommuner, Finnmark fylke. Statkraft Development DA. 750 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kovfjellet vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 57 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Stortuva vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 70 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Seiskallåfjellet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 147 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Kvalhovudet vindkraftverk i Rødøy kommune, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 33 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr I, Nordland fylke. Nord-Norsk Vindkraft AS. 436 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Melding om Sjonfjellet i Rana og Nesna kommuner nr II, Nordland fylke. Norsk Grønnkraft AS. 360 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Hamnefjell vindkraftverk i Båtsfjord kommune, Finnmark fylke. Statoil ASA. 160 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Søknad om Dønnesfjord vindkraftverk i Hasvik kommune, Finnmark fylke. Vindkraft Nord AS. 10 MW, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms, Miljøverndepartementet, Miljøverndepartementet
- Tysfjord-Hellemo i marin verneplan i 2010, Miljøverndepartementet

Helse, sosial og omsorg

- Omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjøk til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning, Helse- og omsorgsdepartementet
- 3-årig demensplan for samer med demens, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus, Justis- og politidepartementet
- NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett, Justis- og politidepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen, Helse- og omsorgsdepartementet
- Ivaretagelse av samiske pasienter i Nasjonal helse- og omsorgsmelding 2012-2015, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til ny folkehelselov, Helse- og omsorgsdepartementet
- Forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, Helse- og omsorgsdepartementet

Internasjonalt og samisk samarbeid

- Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng, Utenriksdepartementet

2 Opplæring

Sametingets hovedmålsetting i arbeidet med opplæring er at den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn. Dette betyr at den samiske befolkningen har reell rett til opplæring i og på samisk. Dette vil gi samiske barn og unge en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk- og kultur. All høyere utdanning og forskning skal også ivareta det samiske perspektivet.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med sentrale myndigheter og gir informasjon og veiledning om samiskopplæring. Vi gir tilskudd og stipend, forvalter læremiddelproduksjonen, utarbeider læreplaner og sikrer rammebetingelser for grunnopplæringen, høyere utdanning og forskning.

Samarbeid med sentrale myndigheter

Det er viktig at Sametinget har en god dialog med både sentrale, regionale og lokale myndigheter. Sametinget har fire faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet i året angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. På møtene informerer Kunnskapsdepartementet om nye saker som settes på dagsorden og det legges opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker. For å kunne ivareta det samiske perspektivet i aktuelle saker, er det viktig at Sametinget blir involvert så tidlig som mulig.

Sametinget har gitt høringsuttalelse om nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor. Barnehager med samiske barn vil ha ekstra kostnader til tiltak for samisk språk og kultur. Sametinget er av den oppfatning at Sametingets tilskudd til samiske barnehager skal holdes utenfor beregningen av det kommunale tilskuddet. De samiske barnehagene vil da ikke oppleve avkorting av offentlige tilskudd.

Sametinget har faste samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet angående barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning. Møtene legger opp til gjensidig informasjon og drøfting om aktuelle saker innen opplæring og utdanning.

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt foreldreutvalg for barnehager. Utvalget har etter innspill fra Sametinget oppnevnt egen samisk representant som ordinært medlem.

Barnehage- og skolekonferanse

Sametinget arrangerte den årlige samiske barnehage- og skolekonferansen sammen med fylkesmennene, Samisk høyskole og Utdanningsdirektoratet. Det var 239 deltakere på årets konferanse. Tema for konferansen var "Fra planer til handling". Konferansen tok utgangspunkt i tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samiske språk og belyste praksisfeltet gjennom eksempler og erfaringer. Sametingspresidenten holdt et innlegg om Sametingets utdannings- og oppvekstpolitikk. Sametinget orienterte også om Samisk læremiddelportal ovttas.no og hadde en samisk læremiddelutstilling hvor siste års utgivelser ble presentert.

Samisk samarbeid

Styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR) har oppnevnt en felles administrativ arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til oppfølging av tiltak når det gjelder opplæring/utdanning i SPRs virksomhetsplan. Arbeidsgruppen ledes av Sametinget i Norge og regner med å levere tilrådingene i begynnelsen av 2011.

Senter for samisk i opplæringen

Sametinget har i 2010 tildelt Senter for samisk i opplæringen kr 500 000 til drift. Senteret er lokalisert til Samisk høgskole og skal være et ressurscenter som har som oppgave å bidra til å styrke lese- og skriveopplæringen og muntlig språkutvikling i samiske barnehager, grunnskoler, videregående opplæring, voksenopplæring og høyere utdanning.

Barnehage

Informasjon og veiledning

Det er gitt informasjon og veiledning til søkere og kommuner angående tilskudd til samiske barnehager. Aktuelle saker er informasjon om tilskudd, spørsmål fra foreldre om samiske barns rettigheter og om samisk barnehagetilbud, læremidler, prosjekter, samisktalende personell og hvordan rapportering over bruken av midlene skal gjøres. Sametinget har i tillegg utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn, samt utgitt to utgaver av barnehagetidsskriftet ”Stullán”.

Sametinget har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet laget veileder til samisk del i rammeplan for barnehager.

Sametinget har gitt innspill til utgivelsen “Samiske tall forteller 3”. Sametinget har utarbeidet statistikk over antall samiske barnehager og samiske barn i andre barnehager som får språkopplæring på samisk. Denne oversikten brukes også ved tildeling av tilskudd til barnehager. Statistisk sentralbyrå innhenter informasjon fra Sametinget angående disse tallene.

Det er i 2010 avholdt to nettverksmøter for styrere som arbeider i barnehager. Møtene er en arena for informasjon, kompetanseheving, veiledning og nettverksbygging.

Sametinget har deltatt og holdt innlegg under Samiske pedagogiske fagdager og Sørsamisk konferanse om opplæring. Sametinget har deltatt på Samarbeidsmøte om samiske opplæringsspørsmål med Samisk høgskole og de fem nordligste fylkesmennene.

Evaluering av tilskudd til samiske barnehager

Evalueringen av tilskudd til samiske barnehager i perioden 2004 - 2008 ble gjennomført av Asplan Viak. I rapporten framkommer det at barnehagene selv opplever at tilskuddene har en betydning både for barnas og de ansattes utvikling av samisk språk, kultur, identitet og ferdigheter. Tilskuddene til samiske barnehagetilbud oppleves videre som svært viktige av barnehagene og gjør det mulig for barnehagene å ivareta aktiviteter og tiltak som er svært viktige for å kunne arbeide med det samiske på en praktisk, nær og aktiv måte.

Tilskudd til læremidler til barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle læremidler og faglitteratur på grunnlag av gjeldende rammeplan for barnehager

I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 1 000 000 til læremidler til barnehager. Det kom inn 7 søknader. Det ble bevilget kr 1 031 000 til ett prosjekt.

Tilskudd til samiske barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre samiske barn et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 905 000 til tilskudd til samiske barnehager.

37 samiske barnehager har fått tildelt tilskudd, til sammen kr 7 078 000.

30 barnehager har fått tildelt tilskudd til samisk språkopplæring, til sammen kr 1 669 250.

Av 5 prosjektsøknader, til sammen kr 2 698 000, ble det innvilget tilskudd til 2 prosjekter, til sammen kr 130 000.

Totalt er det tildelt kr 8 877 250 i tilskudd til samiske barnehager. Gjenstående er kr 1 027 750. Det kom ikke inn like mange søknader til språkopplæringen som i 2009.

Grunnopplæring

Informasjon og veiledning om samiskopplæring

Sametinget gir fortløpende informasjon og råd til foreldre og skoler om ulike saker på områder innenfor opplæring. Det er spesielt foreldre og skoler utenfor forvaltningsområdet for samisk språk som tar kontakt. Spørsmålene som blir stilt dreier ofte seg om retten til opplæring for samiske elever, om organisering av samisk undervisningen, om fjernundervisning i samisk og hospiteringsordningen. Det blir også stilt spørsmål om eksamen i samisk. Faget samisk er et av trekkfagene til eksamen. Foreldrene er usikre på om elever som har samisk har en reell mulighet til å bli prøvd i samisk.

Sametinget har deltatt på ulike seminarer og konferanser hvor opplæring har vært tema, både i nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske områder. Situasjonen og utfordringene i de ulike språkområdene er blant saker som ofte blir tatt opp.

En del elever som har samisk som fag får opplæring ved fjernundervisning. Hospitering er en del av ordningen med fjernundervisning. Det praktiseres ulikt hvordan man beregner timer til samiskopplæring og hvordan hospiteringen blir organisert. Sametinget har tatt opp med Kunnskapsdepartementet at det er behov for en gjennomgang av hvordan kombinasjonen av fjernundervisning og hospitering praktiseres.

Sametinget gir informasjon om samiske læremidler gjennom Samisk læringsnett og Samisk læremiddelsentral. Samisk læremiddelsentral tar imot besøkende og låner ut læremidler, gir informasjon om og publiserer nye læremidler på nett. Sametinget har hatt en kampanje for å gi informasjon til skoler og barnehager om gratis læremidler som kan bestilles fra forlagene.

Læremidler

Sametinget knytter sitt arbeid med læremidler til vedtatte strategier i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012. En av strategiene i denne planen er å utrede en effektiv framtidig organisering av læremiddelutvikling. Sametinget har deltatt i en arbeidsgruppe som skulle se på effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppa bestod av representanter fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Sametinget. Rapporten fra arbeidsgruppa ble ferdigstilt i juni 2010. Sametinget vil blant annet bruke arbeidsgruppas anbefalinger som bakgrunn under utarbeiding av sametingsmelding om opplæring.

Pilotprosjektet ”Drag skole som ressurskole for utvikling av lulesamiske læremidler” er videreført fra 2009. I budsjettet for 2010 var det avsatt midler til prosjektet. Pilotprosjektet skal evalueres, og erfaringene fra pilotprosjektet skal danne grunnlag for det videre arbeidet med å styrke læremiddelproduksjonen, deriblant vurdere opprettelse av ressurskoler.

Sametinget har etter anbudskonkurranse gitt oppdraget med oversetting av matematikkverk for grunnskolen til samisk til forlagene ČálliidLágádus og Aschehoug. ČálliidLágádus oversetter verket Multi for barnetrinnet og Aschehoug oversetter verket Sirkel for ungdomstrinnet. Sametinget har prioritert oversetting i følgende rekkefølge:

- 5. - 7. årstrinn til nordsamisk
- 8. - 10. årstrinn til nordsamisk
- 1. - 4. årstrinn til lule- og sørsamisk

Arbeidet med oversetting til de oppsatte årstrinnene er beregnet ferdigstilt ved utgangen av 2012. Oversetting av matematikkverk vil bli videreført inntil matematikk i grunnskolen er dekket opp på alle tre språk.

Sametinget har hatt samarbeidsmøter med forlag og institusjoner som utvikler samiske læremidler. På møtene ble utfordringer i forbindelse med de ulike prosjektene tatt opp. Det videre arbeidet med prosjektene ble drøftet. Det er gitt utsettelse for ferdigstillelse av noen prosjekter. En del gamle prosjekt er avsluttet.

Sametinget har foretatt endring og forbedring av søknadsskjemaer til læremiddelutvikling og utarbeidet skjemaer for rapportering av prosjekter. Forlag som utvikler læremidler ble invitert til et miniseminar hvor endringene ble drøftet.

Ferdigstilte læremidler i 2010 fordeler seg slik:

Språk	Antall
Nordsamisk	36
Lulesamisk	10
Sørsamisk	9
SUM	55

Av dette ble det bevilget tilskudd til ny opptrykk av 5 læremidler.

Læremiddelportal

Med utgangspunkt i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012 har Sametinget og Senter for IKT i utdanning hatt et forprosjekt om utvikling av en læremiddelportal. Arbeidet med utvikling av portalen ble startet i august 2010 og vil gå over tre år.

Prosjektet tar høyde for å utvikle nettbaserte tjenester for samiske læringsressurser og skal tilby tre basistjenester:

- Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler
- Publiseringstøytøy for digitale læremidler (Dopler)
- En samisk delingsarena

Tilskudd til ordinære læremidler for grunnopplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle samiske læremidler på grunnlag av gjeldende læreplanverk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 8 975 000 til ordinære læremidler for grunnopplæringen. Det kom inn 75 søknader. Det ble bevilget kr 8 779 100 til 19 prosjekter, 17 ordinære læremidler og 2 digitale.

Tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle særskilt tilrettelagte samiske læremidler for barn, unge og voksne på nord-, lule- og sørsamisk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til særskilt tilrettelagte læremidler. Det kom inn 32 søknader. Det ble bevilget kr 1 897 000 til 11 prosjekter.

Læreplaner

Sametinget har fastsatt læreplaner i tre duodjifag for Vg3/opplæring i bedrift:

- tekstludodjifaget
- veve- og håndstrikkedudjifaget
- skinn- og pelsdudjifaget

Læreplan i treduodjifaget og horn-, bein og metallduodjifaget har vært på høring, og fastsettes i begynnelsen av 2011.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt justeringer i læreplaner i norsk, engelsk, matematikk, samfunnsfag og naturfag på videregående nivå. Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å gjøre tilsvarende justeringer i parallelle likeverdige læreplaner i Kunnskapsløftet - samisk. Læreplan i engelsk og matematikk er identisk i Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk, og justeringene er gjeldende også for Kunnskapsløftet - samisk.

Utdanningsdirektoratet har sendt forslag til justeringer i læreplan i samfunnsfag - samisk og naturfag - samisk på videregående nivå til Sametinget. Sametinget har sendt endringsforslagene på høring med høringsfrist 20.01.11. Læreplan i norsk for elever med samisk som førstespråk er foreløpig ikke justert. Sametinget har ansvaret for justering av læreplan samisk som første- og andrespråk. Justeringen av læreplaner i samisk språk er utsatt i påvente av rapport om fag- og timefordeling og justering av styringsdokumenter, herunder opplæringsloven, forskrift til opplæringsloven og læreplaner. Sametinget vil vurdere justering av læreplaner i samisk språk når fag- og timefordelingen er mer avklart.

Fag- og timefordeling

Det er store utfordringer for skoler å organisere opplæringen for elever som skal ha opplæring i samisk etter dagens fag- og timefordeling. Organiseringen er særlig et problem i språkfagene norsk og samisk.

Fag- og timefordelingen for elever som har opplæring i samisk har vært drøftet ved innføring av Kunnskapsløftet - samisk og ved timetallsutvidelsen i 2008. Sametinget har ved flere anledninger påpekt at det ikke er samsvar mellom timetall og læreplan i norsk for de elevene som har samisk som andrespråk. Det er derfor bedt om en egen læreplan i norsk (som førstespråk) for elever som har samisk som andrespråk. Det ble opprettet en arbeidsgruppe med medlemmer fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Rapporten fra arbeidsgruppen ble ferdigstilt i desember 2010. I rapporten beskrives situasjonen og utfordringene når det gjelder gjeldende læreplaner og fag- og timefordeling. Arbeidsgruppen foreslår endringer i opplæringsloven og i forskrifter til opplæringsloven. Arbeidsgruppen foreslår videre at det utvikles en egen læreplan i norsk for elever med samisk som andrespråk som er tilpasset timetallet elevene har i norsk. I rapporten drøftes ulike modeller til fag- og timefordeling for hele grunnopplæringen, og arbeidsgruppen gir anbefalinger angående de ulike modellene.

Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner. Eventuelle endringer i fag- og timefordeling, læreplaner og øvrige forskriftsbestemmelser skal sendes på høring. Etter høring og før endringene fastsettes, skal det være konsultasjoner mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet.

Samiskopplæring

Samiske barns rett til opplæring i og på samisk prioriteres høyt av Sametinget. Sametinget har etablert et godt samarbeid med Kunnskapsdepartementet og følger jevnlig opp saken ovenfor regjering og Storting. Det er også igangsatt arbeidet med en sametingsmelding om opplæring der samiske barns rett til opplæring i og på samisk vil ha en sentral rolle. Meldingen er planlagt presentert Sametinget i løpet av 2011.

Sametinget har også flere ganger tatt opp regelverket for refusjonssatsene for opplæring i og på samisk. Regelverket er uklart og slår urimelig ut for de enkelte kommunene og fylkeskommunene. I tillegg har mange kommuner påpekt at satsene er for lave og at det må avsettes mer midler til refusjoner slik at faktiske kostnader blir dekket.

Stortingsmelding om ungdomsskolen

Regjeringen har startet opp arbeidet med en stortingsmelding om ungdomsskolen som skal være ferdig våren 2011. For å sikre at det samiske aspektet blir synliggjort gjennom meldingen, har Kunnskapsdepartementet hatt dialog med Sametinget underveis i arbeidet, og det er avtalt at det skal avholdes konsultasjon om tiltakene i stortingsmeldingen før den sendes på høring.

Videregående opplæring

Sametinget har engasjert seg for fortsatt drift av den videregående skolen i Skånland og har hatt dialog med ETS-kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland om videreføring av skolen, enten i regi av kommunene eller gjennom andre muligheter. Dessverre har ikke dette engasjementet ført fram.

Sametingsrådet har hatt møter med Skånland kommune om planene for nyoppretting av Skånland videregående skole fra høsten 2011. Sametinget er positive til å delta med faglig kompetanse i eventuelle utredninger og oppfølging i de planer Skånland kommune har, samt presentere saken blant annet for Kunnskapsdepartementet.

I 2010 har Troms fylkeskommune fullført og avsluttet prosjektet ”Samisk fag- og yrkesopplæring i Troms”, som Sametinget har gitt tilskudd til. Prosjektgruppen besto av en lærer fra hver av skolene Nordreisa videregående skole, Breivang videregående skole og Sjøvegan videregående skole og styringsgruppen besto av representanter for Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og Sametinget. Prosjektet resulterte blant annet i en brosjyre om duodjifaget, en læremiddel pakke kalt ”Samisk nistesekk II” og det ble lokalisert fem potensielle lærebedrifter i duodji.

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall elever i videregående skole som velger samisk som førstespråk spesielt og opplæring i samisk språk generelt

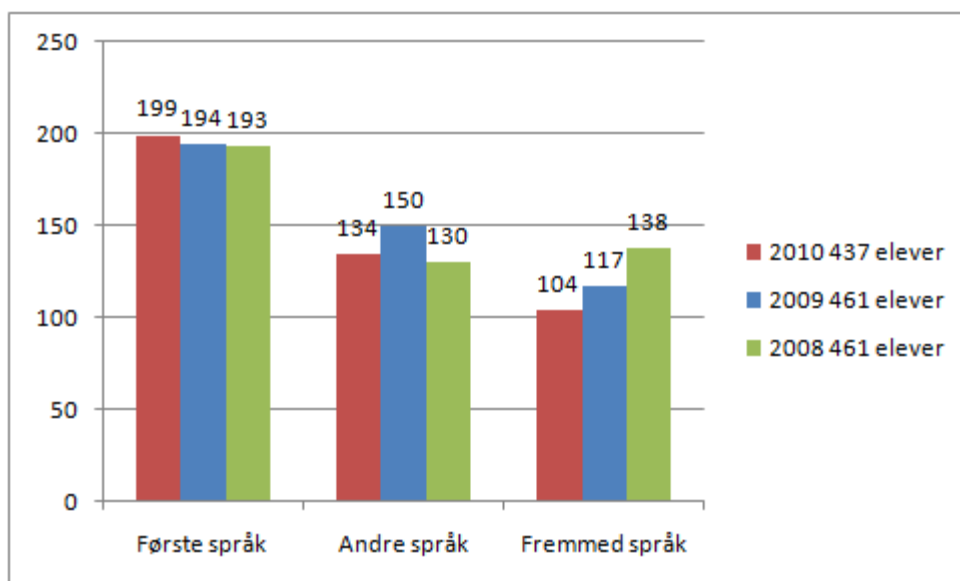
I budsjettet for 2010 var det avsatt og tildelt kr 2 400 000 til stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole. 437 elever fikk innvilget stipend i 2010. Stipend for elever med samisk i fagkretsen er fordelt følgende:

Førstespråk: 199 søkere

Andrespråk: 134 søkere

Fremmedspråk: 104 søkere

Figuren under viser fordelingen av stipend for de ulike elevgruppene for årene 2008, 2009 og 2010:

Voksenopplæring

Ot.prp. nr. 87 (2008-2009) Lov om voksenopplæring

Ny lov om voksenopplæring har vært gjenstand for konsultasjoner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet oppnådde enighet om Sametingets posisjoner. Ett av områdene det har vært konsultert om er forskrift om studieforbund og nettskoler. Blant de endringene det ble oppnådd enighet om var at tilretteleggingstilskuddet også kan omfatte voksne samer som har mangelfull opplæring i samisk språk. Dette krever særlig tilrettelegging som medfører økte kostnader for studieforbundet. I tillegg har Sametinget og Kunnskapsdepartementet gjennomført konsultasjoner før departementet fastsatte retningslinjene for tilskudd til samiske studieorganisasjoner etter den nye voksenopplæringsloven. Sametinget skal kontaktes for eventuelle konsultasjoner i forbindelse med fremtidige evalueringer av retningslinjene for tilskudd til studieforbund.

Høyere utdanning

Rekruttering

Kunnskapsdepartementet har gitt Samisk høyskole i oppdrag å opprette, lede og forestå sekretariatsfunksjonen for en nasjonal arbeidsgruppe om rekruttering til samisk høyere utdanning. Arbeidsgruppen skulle utarbeide en strategi for rekruttering til samisk høyere utdanning, med særlig vekt på samisk lærerutdanning og samiske språk. Strategien ble ferdigstilt i andre kvartal av 2010. Departementet sendte på høring arbeidsgruppens forslag til rekrutteringsstrategi med høringsfrist er 30.10.2010. Sametinget har avtalt konsultasjon om arbeidsgruppens forslag i januar 2011.

Sametinget er med i arbeidsutvalget for Gnist Finnmark. Gnist er et nasjonalt program for rekruttering av førskolelærere og grunnskolelærere. Sametinget deltar også i denne kampanjen.

Sametinget har deltatt i kampanjen Gollevirgi – Drømmejobben, for rekruttering til førskole- og grunnskolelærerutdanningen 2010 sammen med Fylkesmannen i Finnmark, Samisk høyskole, Høgskolen i Finnmark, Kommunenes sentralforbund og Utdanningsforbundet. Sametinget ønsker at en lignende kampanje gjennomføres i Troms, Nordland og Nord- og Sør Trøndelag fylker i 2011.

De midlertidige søknadstallene viser at det til sammen har kommet inn 53 søknader til de samiske lærerutdanningene som tilbys ved Samisk høyskole. Halvparten av disse søkerne har høyskolen som første prioritet. Tallene viser at interessen for samiske lærerutdanninger har økt, og at rekrutteringsjobben gjennom Gollevirgi - Drømmejobben har vært vellykket.

Lærerutdanning

Den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen skal revideres. I den forbindelse skal det nedsettes et rammeplanutvalg for arbeidet. Sametinget ser det som viktig at det samiske perspektivet blir ivaretatt også i den nasjonale rammeplanen for førskolelærerutdanningen. Sametinget har derfor foreslått at en representant fra Sametinget skal sitte i dette utvalget. I januar 2011 skal Sametinget ha konsultasjon med Kunnskapsdepartementet angående oppnevning av representant og mandat.

Det er gjennomført konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om nasjonale retningslinjer for program- og fagplaner i ny lærerutdanning og før fastsetting av forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1. – 7. trinn og 5. – 10. trinn og fastsetting av forskrift om rammeplan for samiske grunnskolelærerutdanninger. Retningslinjene skal være førende for institusjonenes program- og fagplaner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enige om samisk innhold i de nye grunnskolelærerutdanningene. Blant annet skal alle studenter i den nasjonale grunnskolelærerutdanningen ha kunnskaper om samene som urfolk. I dag gis samisk grunnskolelærerutdanning kun ved Samisk høyskole. Dette forplikter universiteter og høyskoler over hele landet til å ta med formidling av kunnskaper om samer og samiske forhold i sine undervisningsplaner. Sametinget er fornøyd med de oppnådde resultatene.

Sametinget foreslo samisk representant i følgegruppen for implementering av lærerutdanningsreformen. Kunnskapsdepartementet opplyste i ettertid at den samiske representanten kun skulle trekkes inn i

gruppens arbeid ved behandling av samiske saker. Sametinget uttalte overfor departementet at den samiske representanten skal være et fullverdig medlem av følgegruppen. Medlemmet må oppnevnes på lik linje med de øvrige medlemmene. Følgegruppen er etter denne henvendelsen blitt utvidet med Sametingets forslag til representant.

Samisk tolkeutdanning

Sametinget har hatt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) om samisk tolkeutdanning og autorisasjon av samiske tolker. På møtet deltok foruten departementet og sametingsrådet også Samisk høyskole, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo. På møtet var det enighet om at Samisk høyskole får i oppdrag å utrede en fremtidig samisk tolke- og oversetterutdanning.

I påvente av at det etableres en varig samisk tolkeutdanning, vil tolkeutdanningen ved Høgskolen i Oslo gjøre opptak av en gruppe i nordsamisk med studiestart 2011, såfremt nok søkere består den tospråklige opptaksprøven.

Virkemidler

Tilskudd til faglig kompetanseheving

Mål for tilskuddsordningen

- Økt kompetanse i grunnopplæring, høyskoler og universitet for opplæring i samisk eller samiske fag

Budsjett kr 800 000. Det kom ingen søknader til ordningen. Sametingets plenum har omdisponert midlene til stipend for høyere utdanning.

Stipend for høyere utdanning

Mål for tilskuddordningen:

- Rekruttering av samisktalende fagfolk innenfor ulike fagområder

Budsjett: kr 2 350 000

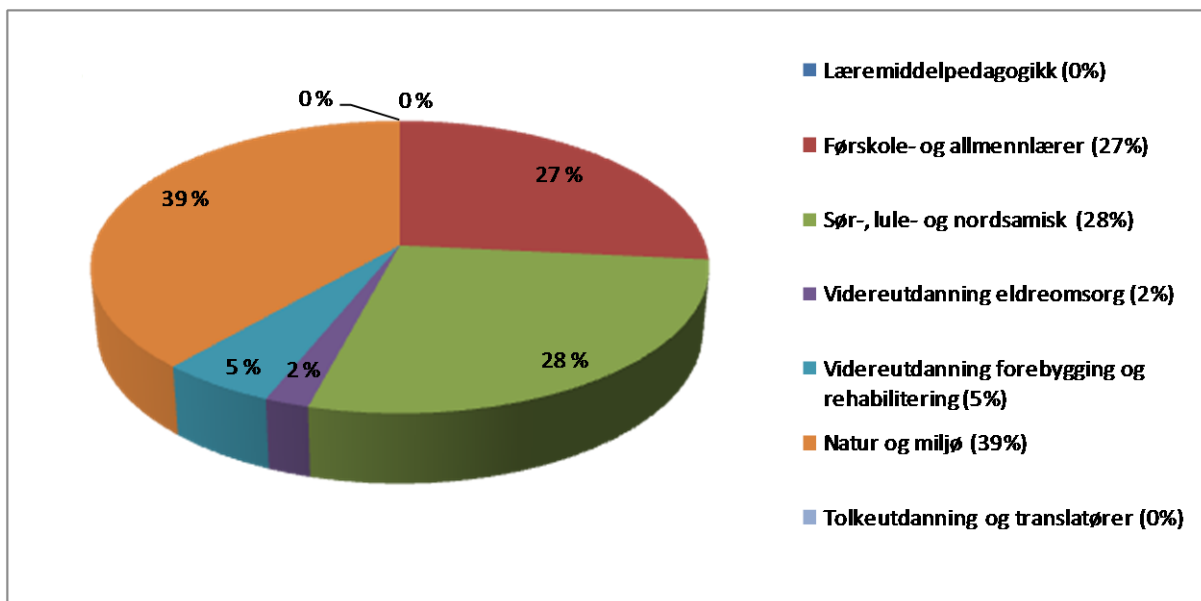
Forbruk: kr 2 443 500

Antall søknader totalt: 200

Tabell: Fordeling etter studieretning, antall søknader, bevilget og kroner

Fordeling	Antall søknader	Antall bevilget	Kroner
Læremiddelpedagogikk	0	0	0
Førskole- og allmennlærer	33	19	648 800
Sør-, lule- og nordsamisk	68	47	673 900
Videre utdanning innen eldreomsorg	2	2	49 600
Videreutdanning forebygging og rehabilitering	6	6	128 800
Høyere utdanning innen natur og miljø	45	41	942 400
Tolkeutdanning og translatorer	0	0	0
Utenfor prioriteringer (m.m.)	46	0	0
SUM	200	115	2 443 500

Figuren under viser fordelingen av tildelte stipend i 2010 for de ulike prioriterte stipendordningene.

Forskning

Kunnskapscenter for høyere utdanning

Kunnskapsdepartementet planlegger å opprette et kunnskapscenter for høyere utdanning, som etter planen skal legges til Norges Forskningsråd. Det er blitt enighet om følgende involvering av Sametinget i den videre prosessen:

For å sikre at Kunnskapscenterets arbeidsprogram ivaretar den samiske dimensjonen på en god måte, vil Norges Forskningsråd ta initiativ til et møte med Sametinget og med de samiske forskningsmiljøene som driver med utdanningsforskning

Det skal være en samisk representant i senterets brukerråd

St.meld. nr. 30 (2008-2009) Klima for forskning

Det har vært gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om tiltak i regjeringens forskningsmelding. I meldingen framkommer det at regjeringen vil nedsette et utvalg for å utrede utviklingstrekk, behov og målsettinger for samisk forskning og urfolksforskning, herunder rammer for strategisk samarbeid, institusjons- og nettverksbygging. Dette er en direkte oppfølging av et prioritert tiltak i sametingsrådets institusjonsmelding. Sametinget har kommet til enighet med Kunnskapsdepartementet om mandatet for utvalget.

Utvalget avgir en utredning innen 31.12.2011.

Regionale forskningsfond

Sametinget har etter konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet oppnevnt medlem og varamedlem til fondsregion Midt-Norge og fondsregion Nord-Norge.

3 Språk

Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid.

Sametinget har derfor som hovedmål å synliggjøre og styrke bruken av samisk språk.

Eksisterende språkarenaer må opprettholdes og videreutvikles og det må legges til rette for at det etableres nye. I områder der samisk språk står svakt må det arbeides for en vitalisering av språket. I områder der samisk er dagligspråk må språket videreutvikles og styrkes.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målsettingene. Vi samarbeider med Regjeringen i oppfølging av handlingsplan for samisk språk, og vi gir råd og veiledning om samiske termer og stedsnavn.

For å få fortgang på terminologiarbeidet har Sametinget videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd. Videre gis det tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner, tilskudd til samiske språksentre og det gis tilskudd til språkprosjekter både i og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Sametingets språkstyre

Sametingets språkstyre er oppnevnt av sametingsrådet. Sametingsrådet har bestemt at språkstyrets virke skal evalueres for å se om det er nødvendig å gjøre noen endringer. Av den grunn er språkstyret bare oppnevnt for to år, 2010 og 2011. Samtidig holder Samisk parlamentarisk råd (SPR) på å utrede om det skal opprettes et nordisk språkfaglig senter. Denne utredningen skal være ferdig i 2011. Resultatet av utredningen vil si oss hvordan det nordiske språksamarbeidet skal være i fremtiden.

Sametingets språkstyre består av fem medlemmer, både fra nord-, lule- og sørsamisk side. Av disse er tre medlemmer også med i Samisk språknemnd, en fra hver språkgruppe.

Sametingets språkstyre har hatt to styremøter i 2010, og de har behandlet seks saker. Språkstyret har vært på studietur i Inari, hvor de fikk høre hvordan det på fisk side av Sápmi er arbeidet med å fremme enaresamisk. Språkstyret har gitt faglige råd om den nye språkmeldingen og om nye tildelingskriterier for tospråklighetstilskuddet.

Oppfølging av handlingsplan for samiske språk

Sametinget ble tildelt en bevilgning på 3,5 millioner kroner til oppfølging av Regjeringens handlingsplan for samiske språk. Disse midlene ble i budsjettet fordelt på stipend til høyere utdanning, språkprosjekter, samiske publikasjoner, Senter for samisk i opplæringen og til prosjektet for utvikling av en samisk læremiddelportal. Sistnevnte fikk den største delen av bevilgningen, kr 1 500 000.

Sametinget har hatt en satsing på læremidler etter evalueringen av samiske læremidler i 2007. Evalueringen viste at i tillegg til at det var stor mangel på læremidler, var det også for dårlig informasjon om læremidlene. Dette er begrunnelsen for at prosjektet om læremiddelportal ble tildelt den største delen av bevilgningen. Et av formålene med portalen er at alle samiske læremidler skal gjøres tilgjengelig der.

I oppfølgingen av handlingsplanen, har Sametinget hatt løpende dialog med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD), som har koordineringsansvaret for handlingsplanen. Det har også vært møter med andre departementer og direktorater i oppfølgingen. Sametinget har videre deltatt i arbeidet med informasjon og dialog om oppfølging av handlingsplanen med brukere. Blant annet har Sametinget deltatt sammen med FAD på et miniseminar arrangert av Aajege, Samisk språksenter på Røros.

Arbeidet med samisk språk

Elgå skole

Sametingsrådet har bevilget kr 500 000 i tilskudd til å dekke utgifter i forbindelse med språkarbeid, terminologiutvikling og fremtidig læremiddelutvikling ved Elgå skole. Dette for å sikre at elevene som har vært med på revitaliseringsprosjektet ved Elgå skole får fullføre skoleløpet med sørsamisk som førstespråk ved skolen.

Samisk rettskrivingsverktøy – Divvun

Divvun-verktøyene ble i 2010 lansert med støtte for sørsamisk. Divvun er et sett med korrekturverktøy for samisk, og verktøyene inneholder stavekontroll og automatisk orddeling. Dette er de mest grunnleggende skrivestøtteverktøyene for alle de tre samiske språkene.

Divvun-verktøyene for sørsamisk er et sett med helt nye hjelpemidler, og går inn som en del av en større satsning på å styrke sørsamisk språk. Grunnlaget for korrekturverktøyene kan og vil brukes på nytt i andre sammenhenger for å utvikle nye hjelpemidler. For nordsamisk finnes det allerede avansert automatisk analyse av tekst, språkopplæringsprogram og elektroniske ordbøker som bruker den samiske språkteknologien. Det finnes også hjelpemidler for oversettere. Grunnressursene for Divvun-verktøyene muliggjør tilsvarende verktøy for sørsamisk.

Divvun I og II har til nå vært prosjektbasert. Fra 2011 blir Divvun permanent finansiert av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) underlagt Universitetet i Tromsø.

Divvun-verktøyene er gratis tilgjengelige på www.divvun.no.

Kartlegging av bruk av samiske språk - språkundersøkelse

I samiske tall forteller 2 – kommentert statistikk 2009 er det understreket at det ikke finnes statistikk for hvor mange familier og enkeltpersoner som bruker samisk som dagligspråk, eller hvor mange som mestrer språket. En slik mangel på statistikk gjør det vanskelig å utvikle en treffsikker språkpolitikk.

Kunnskapsutvikling og forskning om bruk av et eller flere av de samiske språkene vil kunne legge grunnlag for en mer planmessig innsats for de samiske språkene, basert på både lokale og samfunnsmessige behov. Sametinget vil derfor i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) og Kunnskapsdepartementet (KD), gjennomføre en større kartlegging av bruken av samisk språk. Formålet med språkundersøkelsen er blant annet å få en oversikt over hvor mange som snakker hvert av de samiske språkene og hvilken status språket har hos den enkelte bruker. Undersøkelsen vil basere seg på både kvantitativ og kvalitativ metode. Arbeidet med denne undersøkelsen er i gang. Undersøkelsen er ventet å være ferdig innen utgangen av 2011.

Nordisk språksamarbeid

Sametinget har gjennom Samisk parlamentarisk råd igangsatt et felles nordisk språksamarbeid der målet er etablering av et nordisk samisk språksenter. Sametinget i Finland har ansvaret for å gjennomføre et forprosjekt som skal danne grunnlaget for etableringen. Forprosjektet har fått Interreg-finansiering fra alle tre landene, og det skal være gjennomført innen juli 2011.

Østsamiske språk

Sametinget har gitt innspill som omhandlet bevaring av østsamisk språk til arbeidet med arbeidsplanen som følger av Felleseklæringen underskrevet av de norske og russiske utenriksdepartementene i november 2010. Det ble foreslått tiltak til arbeidsplanen om etablering og utvikling av felles arenaer for urfolks kultur, som baserer seg på ”Program for kultursamarbeidet mellom Kultur- og Kirkedepartement i Kongeriket Norge og Kulturministeriet i Den Russiske Føderasjon for perioden 2010–2012”. Arbeidsplanen til felleseklæringen er under arbeid og ventes ferdigstilt innen kort tid. Den vil i første omgang virke for 2011 og 2012.

Samiskspråklige møteplasser for barn og ungdom

Sametinget, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har etablert et samarbeid om utviklingen av samiskspråklige møteplasser for samiske barn og unge. Det tas sikte på å avholde en konferanse om emnet i 2011.

Fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom

Sametinget, Sametingets ungdomspolitiske utvalg, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har avholdt et miniseminar om fremtidig organisering av nettsted for samisk ungdom. Samiske ungdomsorganisasjoner var invitert til dette seminaret og vil delta i den videre prosessen med å etablere et slikt nettsted.

Lese- og skrivehjelp

- Sametinget har hatt et møte med Finnmark fylkeskommunes seniorråd og drøftet aktuelle problemstillinger som de eldre i Finnmark er opptatt av. Det er også avholdt et møte med pensjonistforeningene og foreningene for tapt skolegang i Finnmark om lese- og skrivehjelp til samisktalende eldre. Møtene er et ledd i Sametingets arbeid for å synliggjøre at samiske eldre er en viktig ressurs for samfunnet. Innspillene og kontaktetableringen blir viktige for det videre arbeidet med utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametinget har vært i innledende møte med kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark, eldrerådene i kommunene og foreningene Uskav og Tapt skolegang om tiltak for eldre med tanke på lese- og skrivehjelp. Sametinget ønsker et samarbeid med de fem kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk i Finnmark om skrive- og lesehjelpen for eldre sameier.

Terminologiarbeid

Sametinget gir daglig råd og veiledning om bruk av samiske ord, termer, institusjonsnavn og benevnelser både internt i Sametinget og eksternt.

Sametinget er i gang med etablering av en ny og bedre ord- og termdatabank. Dette skal bli et lettere, mer omfattende og mer interessant søkeverktøy for alle som arbeider med samisk språk.

Sametinget har videreutviklet samarbeidsformer med Samisk språknemnd for å forbedre gjennomføringen av terminologiarbeidet. Samisk språknemnd er organisatorisk knyttet til Samisk parlamentarisk råd. Det er nemndas nordiske terminologigrupper som godkjenner de terminologilistene som Sametinget har utarbeidet.

Sametinget har utarbeidet oversikt over alle terminologilister som er utarbeidet. De fleste av disse listene finnes kun på nordsamisk og burde også oversettes til lule- og sørsamisk. Arbeidet med å finne oversettere fra nevnte samiske språkområder viser seg imidlertid å være vanskelig, da det er få språkarbeidere fra disse områdene.

Sametinget har ferdigstilt oversettelsen av terminologiliste fra Riksantikvarens kulturminnesøkeprogram Askeladden fra norsk til nordsamisk. Det som gjenstår før den er ferdig er godkjenning fra nordisk terminologigruppe. Det er ønskelig fra Sametingets side at dette søkeprogrammet med tiden også kommer på sør- og lulesamisk, da det på denne måten er med på å styrke muligheten til bruk av vårt eget språk i nye arenaer.

Sametinget har gjennomført prosjekt med innsamling av sørsamiske samfunnsfagtermer som er utarbeidet på grunnlag av læremidler beregnet for 5. – 7. trinn i grunnskolen.

Sametinget har også gjennomført prosjekt med utarbeidelse av nordsamisk terminologiliste i naturfag. Oversettelsen av boka "Arctic climate impact assessment" har vært grundokumentet i dette arbeidet.

Sametinget har oversatt alle departementsnavn til nord- og sørsamisk og har påbegynt arbeidet med oversetting til lulesamisk.

Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn til journalister, kommuner og andre som arbeider med samiske stedsnavn. Det har blitt gitt informasjon om vedtatte samiske skrivemåter på offisielle adresser, navn på tettsteder grender, kommunale veier, gater og lignende.

Sametinget har i 2010 gitt tilrådinger angående samiske navn blant annet til nasjonalparken Rago og Rohkunborri, og landskapsvernområdene i Njemenjáiku (Kvænangsbotn) og Návvetvuopmi (Navitdalen).

Statens kartverk har i 2010 i samarbeid med GeoForum arrangert fylkesvise kurs for kommuner om matrikkel- og stedsnavnloven. Sametinget har vært foredragsholder om samiske stedsnavn på disse kursene i Nordland, Troms og Finnmark.

Sametinget har i samarbeid med Statens kartverk arrangert kurs i bruk av Statens kartverks kartprogram SSRsak for samiske språksentre og for andre som holder på med stedsnavnprosjekter. Dette er et ledd i arbeidet med å få flere samiske stedsnavn på offisielle kartverk.

Sametinget har deltatt i paneldebatt om samiske stedsnavn i Tana kommune våren 2010.

Sametinget var til stede på samrådsmøte 2010 mellom Statens kartverk og Norsk Språkråds stedsnavntjeneste i Kristiansand i september. Her ble problemstillinger drøftet hva angår vedtak av stedsnavn i Norge, samt kommunikasjonen mellom Statens kartverk og stedsnavntjenesten.

Snåsa kommune har fra Kongen i statsråd fått stadfestet samisk navn på kommunen. Det heter nå Snåsa kommune/ Snåasen tjielte. Her har Sametinget kommet med tilråding av det samiske navnet. Hamarøy kommune har sendt inn søknad til departementet om å få stadfestet det samiske navnet på kommunen. Sametinget har også her gitt tilråding om navnet. Sametinget har videre henvendt seg til Tysfjord kommune med spørsmål om hvorvidt kommunen har planer om å søke å få det samiske navnet stadfestet av Kongen i statsråd.

Sametinget har deltatt på en internasjonal konferanse om urfolksnavn, ICIPN 2010, arrangert av Samisk høyskole. Her ble det tatt opp saker spesielt om stedsnavn i urfolksområder over hele verden.

Tospråklighetstilskudd til kommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Befolkningen i forvaltningsområdet for samisk språk betjenes på samisk, både skriftlig og muntlig.
- Aktive kommuner i arbeidet for utvikling av samisk språk

Sametinget gjennomførte i 2009 evaluering av bruken av tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Som en følge av evalueringen har Sametinget i 2010 utarbeidet forslag til nye tildelingskriterier for tospråklighetsmidlene. Forslag til nye beregningsregler og tildelingskriterier har vært ute på en høringsrunde høsten 2010. Sametinget har også i prosessen med utforming av nye tildelingskriterier gjennomført et seminar der kommuner og fylkeskommuner fikk komme med innspill til forslaget til nye tildelingskriterier. Innspillene vil behandles av Sametingsrådet i januar og de nye tildelingskriteriene vil vedtas av Sametinget plenum i mars 2011.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 40 671 000 til tospråklighet i kommunene. I forvaltningsområdet for samisk språk omfatter per 31.12.2010 ni kommuner.

Kommunene skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010.

For 2009 rapporterer kommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte tjenesteyting, opplæring av ansatte, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene. Kommunene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. I noen kommuner er det en høy frekvens for betjening på samisk til befolkningen. Samtidig er det for andre kommuner nødvendig å bygge opp en samiskspråklig kompetanse blant befolkningen og ansatte for å få en etterspørsel for å betjene på samisk.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med enkelte kommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget har også avholdt møter med kommuner som har ønsket mer informasjon om hva det innebærer å være innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.
-
- I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 100 000 til tospråklighet i de 4 fylkeskommunene som har kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

For 2009 rapporterer fylkeskommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte

tjenesteyting, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget ser gjennom rapporteringen fra kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene.

Samiske språksentre

Mål for tilskuddsordningen:

- Samisk språk høres og synes i språksenterets virkeområde

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 5 500 000 til 10 samiske språksentre. Sametinget ga i 2010 driftsstøtte til disse ti språksentrene.

Sametinget har i 2010 avholdt møter med flere språkmiljø som har ønsket mer informasjon om etablering av språksenter, og Sametinget deltar på årlige språksentertreff. Sametinget har hatt innledende møter med Aajege samiske språksenter på Røros om etablering av et forum/nettverk for sørsamisk språkarbeid. Sametinget ser det som svært positivt at Aajege har tatt et slikt initiativ og ser det som svært viktig at det opprettes flere arenaer hvor det sørsamiske språket brukes, utvikles og styrkes. Sametinget vil fortsette dialog med språksentret for en slik etablering.

Språksentre skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av tilskuddet for 2010

For 2009 rapporterer språksentre at de jobber for å fremme og styrke samisk språk i henhold til Sametingets målsetninger for tilskuddet.

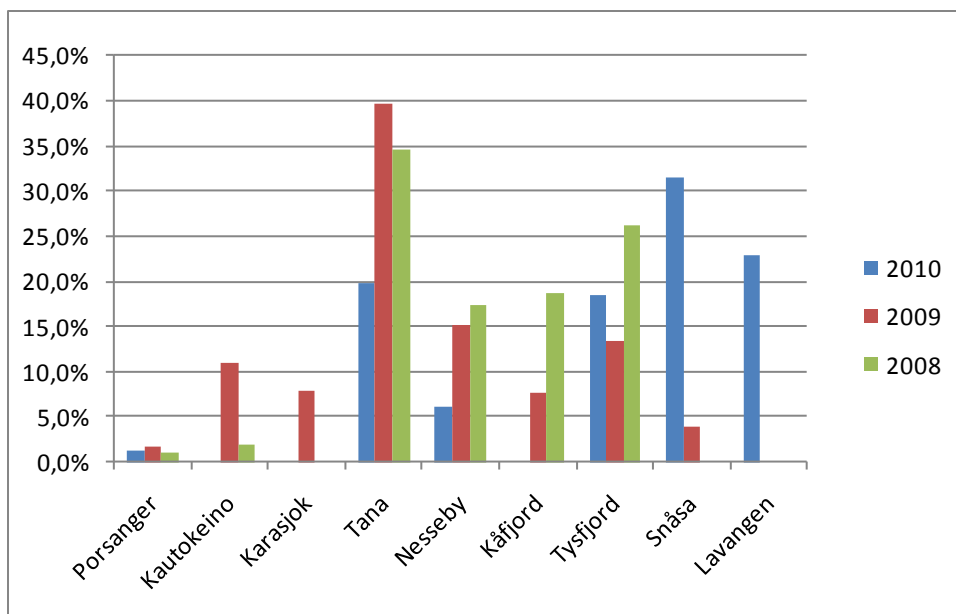
Sametinget ser gjennom rapporteringen at det er ulike utfordringer og problemstillinger for språksentrene. Språksentrene har forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. Sentrene jobber målrettet og har ulike aktiviteter hvor fokuset er både læring og praktisering av samisk. Samtidig finnes det områder hvor sentrene må arbeide mer for å revitalisere språket og motivere befolkningen til å lære språket.

Språkprosjekter

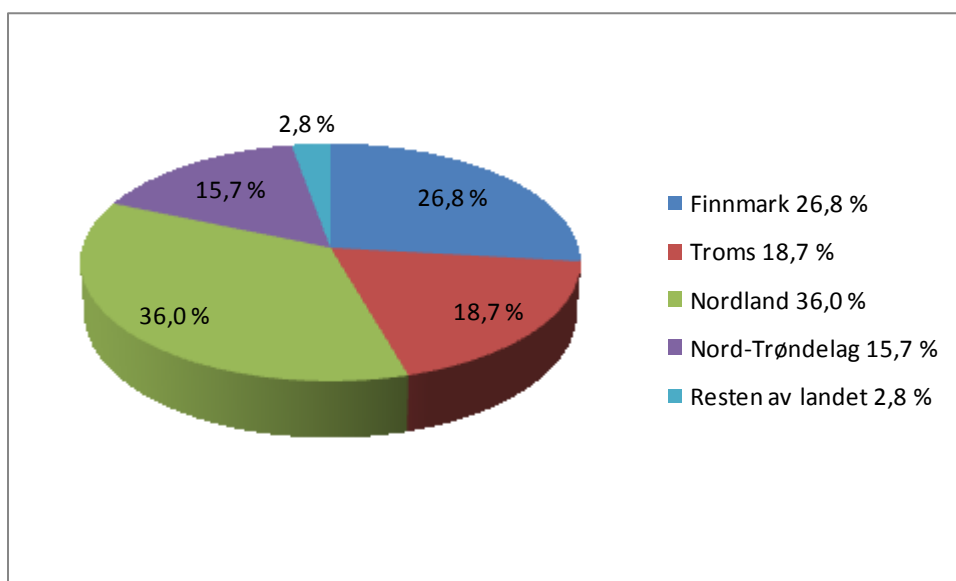
For 2010 var det satt av kr 2 450 000 til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og kr 4 160 000 til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet.

Til sammen utgjorde dette 52 søknader hvor det ble søkt om kr 13 697 744. 41 søkere fikk tilskudd til prosjekter på til sammen kr 6 698 500.

Figuren under viser fordelingen kommunevis for innvilgede prosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, 2008 - 2010.

Diagrammet under viser fordelingen fylkesvis for innvilgede prosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2010.

4 Kultur

Sametingets hovedmål innenfor samisk kultur er å få et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv. Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer bidrar til levende lokalsamfunn der folk vil bo. Vi vil at den samiske kulturen skal verdsettes i lokalsamfunnene. Vi ser betydningen av et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk, idrettsaktiviteter, kulturaktiviteter for barn og unge og et godt bibliotektilbud.

For å nå disse målene, samarbeider vi med en rekke aktører som samiske organisasjoner, institusjoner, sentrale myndigheter og enkeltpersoner. Vi gir tilskudd til drift av samiske museer, kulturorganisasjoner, bokbussar, tegneserier, litteratur, musikk, barn og unge og samiske kunstnere.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har behov for dialog med sentrale og lokale myndigheter og andre aktører i arbeidet for å bevare og styrke samisk kultur.

Sametinget har halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet, der budsjett og andre aktuelle saker tas opp til drøfting. Eksempler på saker som er drøftet i 2010 er spillemidler, samisk medietilbud, samisk film, omorganisering av ABM-utvikling, byggesaker og handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene.

Sametinget avholder jevnlig kontaktmøter med samiske kulturinstitusjoner og -organisasjoner som får tilskudd over Sametingets budsjett. Møtene er arena for gjensidig orientering og faglige drøftinger.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Sametinget møter jevnlig de samiske kulturhusene for å drøfte saker tilknyttet oppfølging av institusjonsmeldingen og andre aktuelle saker. Samiske kulturhus er viktige for synliggjøring av samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

Sametinget har hatt møte med Várdobáiki samisk senter der oppfølging av institusjonsmeldinga var tema. I institusjonsmeldinga foreslås det at flere institusjoner får en felles driftsorganisasjon tilknyttet Várdobáiki. Várdobáiki uttrykte at de stiller seg bak forslagene i institusjonsmeldinga. Gállogieddi er tilknyttet Várdobáiki fra 1.1.2010. Det er tatt initiativ til at Várdobáiki omorganiseres fra privat andelslag til et selskap med tyngdepunkt i offentlig eierskap. Det er videre tatt initiativ til samarbeid mellom Márkomeannu, Beaiveálgu og Várdobáiki om administrative oppgaver.

Sametinget har hatt møte med Sijti Jarnge. På møtet la styret frem forslag til nye vedtekter for stiftelsen. De nye vedtektene vil i større grad synliggjøre forbindelsen mellom stiftelsen og det offentliges rolle som bevilgende myndighet. Både Sametinget og Nordland fylkeskommune er tilgodesett styreplass i forslaget til nye vedtekter.

Sametinget har møtt med de to selskapene, Álttá Siida AS og Álttá Sámi giellaguovddaš AS. Sametinget tok initiativ til møtet for å følge opp bevilgningen de to selskapene har fått, og for å se på muligheten for å slå sammen selskapene. Selskapene orienterte om at de har holdt to fellesmøter, hvor de har diskutert om en sammenslåing vil robustgjøre selskapene, og de orienterte om aktivitetene i selskapene. De har ikke konkludert med noe ennå, men de ønsker en robustgjøring med lokal forandring. Fra Sametingsrådets side ble det poengtert at institusjonsmeldingen legger en del føringer, men det viktigste er at de finner en organiseringsform som er hensiktsmessig for dem begge.

Det pågår konsultasjoner mellom Sametinget og Kulturdepartementet om husleiefinansiering. Sametinget har i Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling stilt seg positiv til husleiefinansiering som finansieringsordning, under forutsetning av at det etableres reelle konsultasjoner. Sametinget har forventninger om at konsultasjonene om husleiefinansiering vil avklare roller og ansvar mellom Sametinget og departementet.

Sametingets interesser når det gjelder finansieringsordningen med husleiefinansiering for samiske institusjonsbygg er at det er Sametingets egne prioriteringer for realisering av nye samiske institusjonsbygg som blir fulgt opp. Det konsulteres med Sametinget om rammene for innhold, omfang og økonomi for det enkelte prosjekt etter nærmere behovsvurdering og byggeprogram, og at realiseringen av nye institusjonsbygg i henhold til Sametingets prioriteringsliste skjer innenfor forutsigbare rammer.

Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner generer mange arbeidsplasser i de samiske områdene. Dette er ofte høykompetansearbeidsplasser. Kulturbaserte næringer er ofte lokalt rotfestet og spiller en viktig rolle i lokal- og regional utvikling. Sametingets tilskuddsordninger utgjør en viktig forutsetning for å gjøre det økonomisk mulig å utøve den samiske kulturen. Sametingets tilskudd til kulturinstitusjoner bidrar også til å skape en større bevissthet rundt bevaring, utvikling og formidling av samisk kultur. Offentlige virkemidler

som støtter opp om samisk kulturutøvelse er med på å gi anerkjennelse og motivasjon til utvikling av samisk kultur.

Tilskudd til samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturhus som synliggjør samisk kulturliv og fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 9 238 000 til 14 samiske kulturhus. De samiske kulturhusene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommuner på norsk side av Sápmi og i Oslo.

Kulturhusene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske kulturhus ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske kulturhusene at de er viktige bidrag til synliggjøring av samisk kulturliv og at de fungerer som arenaer for utvikling av samisk kultur.

Samiske festivaler

De samiske festivalene er viktige for å synliggjøre, formidle og utvikle samisk kultur og urfolkskultur. Sametinget har jevnlig møter med de samiske festivalene for gjensidig orientering og drøfting av aktuelle saker. Sametinget har hatt møte med Márkomeannu. På møtet uttrykte Márkomeannu at de var positive til tiltakene i institusjonsmeldinga som gjelder dem. De understreket også viktigheten med å få en produsentstilling til festivalen.

Sametinget har hatt møte med Riddu Riddu-festivalen. Hensikten med møtet var å bli orientert om Riddu Riddu sin fremtidige satsing som knutepunktfestival. De orienterte om festivalens historie, og festivalens betydning for samisk kultur og andre urfolks kulturer både regionalt og internasjonalt. De orienterte også om deres økonomiske status og betydning av forutsigbare økonomiske rammer.

Musikkfestivalen i Kautokeino vil søke Kulturdepartementet om knutepunktfestivalstatus. Knutepunktstatus tilsier et økonomisk spleiselag mellom stat, fylkeskommune og vertskommune. Sametinget utsetter sitt krav vedrørende festivalens omorganisering i henhold til melding om samisk institusjonsutvikling inntil Musikkfestivalen i Kautokeino har fått avklart søknaden om knutepunktstatus.

Tilskudd til samiske festivaler

Mål for tilskuddsordningen:

Samiske festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolkskultur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 951 000 til samiske festivaler. De samiske festivalene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommunene, Evenes, Kåfjord, Kautokeino og Karasjok.

Arrangørene av festivalene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 erfart at enkelte samiske festivaler ikke rapporterer innen fristene som er satt i budsjettet. Det er igangsatt strengere krav til alle som får direktetilskudd over Sametingets budsjett om å oppfylle kriteriene satt i budsjettet.

For 2010 rapporterer de samiske festivalene at de er viktige møteplasser som både synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur og urfolkskultur.

Samisk idrett

Sametinget har i 2010 innlemmet reinkappkjørerforbundet, Sámi Heargevuodjin-Lihttu (SHL), i ordningen med direkte drifts- og aktivitetsstøtte. Dette innebærer at det er tre idrettsorganisasjoner som mottar

direkte støtte fra Sametinget. I tillegg til SHL er dette Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N) og Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL).

Sametinget mottar årlig spillemidler fra Kulturdepartementet. Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktivitetene som er en del av tradisjonell samisk kultur. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn og ungdom. Sametinget har på grunnlag av dette tildelt spillemidlene for 2010 i sin helhet til SVL-N. SVL-N har brukt midlene til å legge til rette for utvikling av samisk idrett for barn og unge, med spesiell vekt på å fremme reinkappkjøring og lassokasting.

Sametinget har lagt vekt på å ha en nær dialog med de samiske idrettsorganisasjonene, og også med andre aktører som organiserer idrett på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå.

Samisk ungdom inviteres annet hvert år som gjestedeltakere i Arctic Winter Games (AWG). I 2010 ble AWG avviklet i Grande Prairie i Canada, og den samiske delegasjonen bestod av til sammen 34 aktive idretts- og kulturutøvere fra både norsk, svensk og finsk side av Sápmi. Sentrale verdier i AWG er blant annet ivaretagelse av kultur og kulturforståelse, vennskap og respekt for seg selv og andre. Disse verdiene får ungdommene oppleve gjennom deltakelse i idretts- og kulturarrangement sammen med ungdom fra andre land og andre kulturer, og får dermed med seg en viktig ballast som fremtidige samfunnsbyggere.

Som et ledd i å motivere samisk ungdom til satsing på idrett har Sametinget i 2010 tildelt to stipend á kr 50 000 til to unge idrettsutøvere. Idrettsstipendene for 2010 ble tildelt reinkappkjører Elle Risten Sara og friidrettsutøver Henning Holti.

Tilskudd til samisk idrett

Mål for tilskuddsordningen:

- Idrettsaktiviteten som organiseres av Sámiid Valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL), Sámi Spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reindeer-Race Federation fungerer som arenaer for fysisk aktivitet og samhold mellom samiske barn og unge, og er identitetskapende.

I 2010 var det i avsatt kr 2 416 000 til drifts- og aktivitetsstøtte til de samiske idrettsorganisasjonene Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N), Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) og Sámi Heargevuoddjin-lihttu/Saami Reindeer-Race Federation (SHL). I tillegg til dette fikk Sametinget tildelt kr 600 000 i spillemidler fra Kulturdepartementet. Disse midlene ble i sin helhet ble tildelt Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N).

SVL-N, SSL og SHL skal innen 1.8.2011 rapportere om bruken av drifts- og aktivitetsstilskuddet for 2010. SVL-N skal innen 20.01.2011 rapportere om bruken av spillemidlene for 2010.

For 2009 rapporterer de samiske idrettsorganisasjonene at de gir et identitetsbyggende fritidstilbud i mange samiske områder, spesielt for unge samer. Idrettsorganisasjonene understreker videre at samisk idrett er en viktig kulturformidler på tvers av landegrensene.

Samiske teatre

Samiske teatre er viktige som arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk. Sametinget overtok fra 1.7.2010 Kulturdepartementets eierandel (aksjer) i Beavváš Sámi Našunálateáhter. Teateret har over flere år hatt en negativ budsjettmessig utvikling sammenlignet med andre nasjonale og regionale teatre. Beavváš har lenge arbeidet for å få et eget teaterbygg lokalisert i Kautokeino. Sametingsrådet har hatt flere møter i arbeidet med å bidra til å nå teaterets målsetninger. Sametinget er i konsultasjoner med Kulturdepartementet om husleiefinansieringsordningen. Sametinget har ikke kunnet garantere for nybygg til Beavváš Sámi Našunálateáhter før man er enige om vilkårene for denne ordningen.

Sametinget inviterte Beavvváš Sámi Našunálateáhter med på møte med statssekretær Jaffery Fjell i Kulturdepartementet for å drøfte teaterets økonomiske situasjon og utfordringer, og behovet for nytt teaterbygg. Teateret har også vært tema på administrative møter med Kulturdepartementet.

Årjelhsaemien Teatere vedtok på årsmøtet 2009 omorganisering til offentlig stiftelse i løpet av 2010. Sametingsrådet har hatt møte med styreleder om den pågående prosessen.

Tilskudd til samisk teater

Mål for tilskuddsordningen:

- De etablerte samiske teatrene fungerer som arenaer for kulturopplevelse og -formidling, og bruk og synliggjøring av samisk språk.

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 17 197 000 til samiske teatre. Teatrene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. For 2010 rapporterer de samiske teatrene at de utgjør viktige arenaer for kulturopplevelse og kulturformidling, og for bruk og synliggjøring av samisk språk.

Samiske publikasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Et mangfold av samiske publikasjoner som skriftlig arena for alle tre samiske skriftspråk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 036 000 til samiske publikasjoner. I 2010 var det to nye publikasjoner som fikk direkte tilskudd over Sametingets budsjett, "Sámis" og "Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad".

Bokbusser

I september 2010 hadde Sametinget møte med de samiske bokbussene som får driftstilskudd fra Sametinget. Hver av representantene fra bokbussene hadde presentasjon av deres bokbuss virksomhet og utfordringer. Sametinget orienterte om Sametingets budsjettprosess.

Tilskudd til bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Et lett tilgjengelig bibliotektilbud til samiske brukere og andre

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 6 374 000 til samiske bokbusser.

Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvide det samiske bokbusstilbudet

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 000 000 til samiske bokbusser. Det ble bevilget kr 2 000 000. Det kom inn søknader for kr 3 697 000. Sør-Trøndelag fylkesbibliotek er bevilget kr 1 760 000 til investering av ny bokbuss. Kautokeino kommune er bevilget kr 200 000 til investering av ny bokbuss.

Samiske museer

De samiske museene har ikke fått den økonomiske uttelling av museumsreformen som var forespeilet. Statsbudsjettet for 2010 ga ikke rom for et økonomisk løft for de samiske museene. Dette skaper stor frustrasjon blant museene. Sametingsrådet har hatt flere møter som en følge av dette.

Som en oppfølging av Sametingets delutredning om samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms, har Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter blitt bevilget kr 600 000 over revidert budsjett 2010 til etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Várdobáiki samiske senter har også over revidert budsjett 2010 blitt bevilget kr 600 000 til etablering av museumsvirksomhet ved Várdobáiki samiske senter. Ája samiske senter har igangsatt arbeidet med oppbygginga av eget museum og med basisutstillinga. Museet overtar egne lokaler 01.01.11 ved Senter for nordlige folk i Mandalen.

Det er igangsatt en prosess for at fylkeskommunene i Troms og Nordland skal bidra med driftsmidler til museumsenhetene, slik det er for de samiske museene i Finnmark, men uten at det har gitt resultater så langt.

Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida er etablert. Stiftelsen er et driftsselskap for museene Varanger Samiske Museum, Tana Museum, Saviomuseet og Østsamisk museum/Ä'vv skoltesamisk museum. Sistnevnte museumsåpning av museumsbygg med basisutstilling kan ikke åpnes før tidligst sommeren 2011. Dette er på grunn av utfordringer i forbindelse med ferdigstillelsen av bygget, og for lave kostnadsberegninger ved oppføringa av basisutstillinga. Sametinget har bevilget ytterligere kr 300 000 til disse ekstrakostnadene for basisutstillinga.

Statsbygg har etter Sametingets anmodning påbegynt planleggingen av et nybygg til samisk kunstmuseum samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg ved Sámi Vuorká-Dávvirat.

Alta-Kautokeino-saken er sentral i samisk historie. Det har ikke vært gjennomført en planmessig dokumentasjon av saken. RiddoDuottarMuseat har påbegynt et forprosjekt om etablering av et dokumentasjonssenter.

Saemien Sijte er i gang med prosjektering av nytt museumsbygg på Horjemtangen i Snåsa. Bygget beregnes ferdig i 2013. Utfordringen for Saemien Sijte blir de økte driftsutgifter som følge av den økte aktiviteten.

Katalogiseringsverktøyet Primus er et system for forvaltning av museumssamlinger som håndterer ulike museumsobjekter i samme system. Verktøyet brukes av mange museer. Utfordringen for de samiske museene er at Primus ikke håndterer samiske tegn. Sametinget, ABM-utvikling og KulturIT har opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide for å få nordsamisk tegnsatt inn i Primus. RiddoDuottarMuseat har fått ansvaret for den praktiske framdrifta i prosjektet.

Det er igangsatt en prosess mellom Norsk Folkemuseum og Sametinget vedrørende mulighetene for tilbakeføring av samisk museumsmateriale til ett eller flere samiske museer. Bakgrunnen for den igangsatte prosessen er folkemuseets styrevedtak vedrørende tilbakeføring. Det er opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide videre med problemstillingen. Gruppen består av representanter fra Sametinget, Norsk Folkemuseum og Samisk museumslag.

Sametinget har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune fått utarbeidet en behovsanalyse for alle museene i Finnmark. Rapporten påpeker en del utfordringer og behov for de samiske museene. Sametinget vil i 2011 utarbeide en tilsvarende behovsanalyse for de øvrige samiske museene. Hensikten er å få oversikt over behov og utfordringer ved alle de samiske museene. Sametinget vil bruke dette grunnlagsmaterialet for det videre museumsarbeidet.

ABM-utvikling, direktoratet for arkiv, bibliotek og museum skal legges under Norsk kulturråd fra 01.01.11. Sametingsrådet har bedt om en redegjørelse om hvordan samiske interesser vil bli ivarettet i denne omorganiseringen. Det er planlagt møte med Norsk kulturråd om dette på nyåret 2011.

Tilskudd til museer

Mål for tilskuddsordningen:

- De samiske museene bevarer, forvalter og formidler samisk kulturhistorie i lokalsamfunnene

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 21 279 000 til samiske museer.

Museene skal innen 1.8.2010 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009. Sametinget har i 2010 bevilget kr 21 279 000 til de samiske museene. De samiske museene som faller inn under denne ordningen er RiddoDuottarMuseat, Tana og Varanger museumssiida, Senter for nordlige folk, Várđobáiki museum, Árran lulesamiske senter og Saemien Sijte. De samiske museene rapporterer om bruk av virkemidlene til museumsarbeid, men også til aktiviteter som er med på å støtte de samiske

lokalsamfunnene innenfor områder som kultur, dokumentasjon av lokal kulturhistorie og tiltak som er med på å fremme samisk språk. Dette er i tråd med Sametingets intensjon om de samiske museene som viktige samfunnsaktører.

Oppfølging av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven

Statens senter for arkiv, bibliotek og museum har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en oversikt over implementeringen av konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven og har i denne forbindelse henvendt seg til Sametinget for samarbeid. Det er opprettet en referansegruppe som skal følge arbeidet. RidduDuottarMuseat er representert i referansegruppen. Sametinget har levert sitt innspill til ABM-utvikling om oppfølging av konvensjonen høsten 2010.

Innspillet tok for seg definisjonen av samisk immateriell kulturarv, kulturuttrykk som defineres som samisk immateriell kulturarv, miljøer som representerer den immaterielle kulturarven, ivaretagelse og videreføring av den samiske immaterielle kulturarven, samt det rettslige grunnlaget for samisk immateriell kulturarv.

Litteratur

Innkjøpsordningen for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik skal igangsettes fra 2011. Sametinget har vedtatt at innkjøpsordningene for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik igangsettes som en prøveordning på tre år. Arbeidet med retningslinjer for ordningene skal sendes på høring til berørte parter, der det blant annet vil fremgå at forlagene sender inn forslag til bøker og musikk som bør vurderes i ordningen.

Tilskudd til litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

Øke antall utgivelser av samisk litteratur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 586 000 til litteratur. Det ble bevilget kr 2 482 000 til 14 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 14 097 000.

Kunstneravtalen

Sametinget og Sámi Dáiddárráđđi/Samisk kunstnerråd (SDR) inngikk i 2004 en samarbeidsavtale som innebærer at partene fører årlige forhandlinger om rammen for en Samisk kunstneravtale. I oktober 2010 ble partene enige om at rammen for kunstneravtalen for 2011 skal være på kr 5 915 000. Dette tilsvarer en økning på kr 400 000 i forhold til kunstneravtalen i 2010.

Forhandlinger om samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 515 000.

I henhold til Hovedavtalen for kunstneravtale av 19. august 2004, gjennomførte Sametinget og Samisk kunstnerråd forhandlinger og kom frem til kunstneravtale gjeldende for 2010. Partene ble enige om en økonomisk ramme for bevilgningene over Sametingets budsjett til kunstneravtalen 2010 på kr 5 515 000. Dette var en økning på kr 365 000 i forhold til vedtatt kunstneravtale for 2009.

Avtalen omfatter følgende tiltak:

- kunstfond kr 700 000
- stipend til samiske kunstnere kr 2 200 000
- driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner og Samisk kunstnerråd kr 1 920 000
- innkjøpsordning for samisk billedkunst og dáiddaduodji kr 370 000
- faglig veiledning kr 275 000
- visningsvederlag kr 50 000

Samisk kunstnerråd forvalter avsetningene i avtalen med unntak av innkjøpsordningen for billedkunst og dáiddaduodji, som forvaltes av RidduDuottarMuseat.

Samisk film

Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) skal ha sitt virke for samisk film i Norge, Sverige og Finland. Sametinget jobber med å sikre fast finansiering av driften av ISF og har hatt kontakt med Kultur og utenriksdepartementet om saken, Utfordringen er å sikre fast driftstilskudd også over landegrensene. Sametinget har derfor løftet saken til styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR). Som følge av dette har SPR avholdt et styreseminar om samisk film, herunder etablering av internasjonalt samisk filmsenter.

Musikk

Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Karasjok kommune har finansiert forprosjektet for etablering av et etnomusikksenter i Karasjok. Prosjektet er igangsatt i februar 2010 og forventes avsluttet februar/mars 2011.

Tilskudd til musikkutgivelser

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall tiltak innen samiske musikkuttrykk
- Sikre tilgangen på samisk musikk

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til musikkutgivelser. Det ble bevilget kr 1 900 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 3 840 560.

Medietilbud

Sametinget har tidligere signalisert at vi ønsket en differensiering mellom de samiske skriftspråkene, slik at reglene for pressestøtte til samiske aviser burde endres. Dette standpunktet har Sametinget gått bort fra, men mener fortsatt at det må skje en styrking og utvikling av medietilbudet på lule- og sørsamisk. Det må avsettes midler til dette, men midlene må holdes adskilt fra de ordinære midlene som tildeles samisk presse.

I lulesamisk område har det pågått et prosjekt ”Nuoraj-tv”, som legger ut film på YouTube, laget på lulesamisk av lulesamisk ungdom. Prosjektet har vist seg å være svært vellykket, og bidrar til synliggjøring av lulesamisk språk, særlig blant unge. Prosjektet er støttet av Sametinget, Nordland fylkeskommune og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD). Prosjektet er søkt videreført også i 2011, og tenkes også å utvides til sørsamisk område.

Sametinget mener at slike prosjekter er verdifulle når det gjelder bruk og synliggjøring av samisk språk, særlig på lule- og sørsamisk som anses som truede samiske språk. Innovative prosjekter som ”Nuoraj-tv” bør videreføres og brukes som eksempel til etterfølgelse. Det er viktig å støtte opp om unge samiske mediefolk med tanke på både videreføring og rekruttering. Økte tilbud til barn og unge på lule- og sørsamisk er viktig for språkenes status og synlighet i samfunnet.

I rapporten ”Samiske tall forteller 3” kommer det fram at samer bosatt utenfor Finnmark er mindre aktive brukere av samiske medier enn samer i Finnmark. Dette har sannsynligvis sammenheng med at størstedelen av medietilbudet er på nordsamisk. Dermed har nordsamisktalende et klart sterkere medietilbud enn den øvrige samiske befolkningen.

Sametinget har oppnevnt Samisk programråd for perioden 2010-2013. Oppgavene til Samisk programråd er å vurdere og evaluere programtilbudene til NRK Sápmi. I tillegg kan programrådet behandle klager fra publikum som angår programtilbudet og sendte program. Lederen i Samisk programråd er også medlem av Kringkastingsrådet.

Samiske kirkesaker

Sametinget behandlet i 2010 Den norske kirkes Strategiplan for samisk kirkeliv. Sametinget er tilfreds med at kirken gjennom denne planen har tatt et ansvar for en positiv utvikling av samisk kirkeliv og samisk språk, og at dette skjer på grunnlag av samenes eget initiativ, engasjement og deltakelse.

Sametinget har i 2010 oppnevnt nytt medlem og varamedlem til Samisk kirkeråd fram til april 2012. Sametinget er opptatt av et nært samarbeid og en nær dialog med Samisk kirkeråd, og tar sikte på å få på plass en avtale om faste årlige møter mellom Sametinget og Samisk kirkeråd.

Evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling

På oppdrag av Sametinget har Norut Alta utført en evaluering av Sametingets tilskudd til kulturutvikling for perioden 2006-2008. Evalueringen ser på bruken av virkemidlene, og hvordan søkere til tilskuddsordningen vurderer Sametingets service i forbindelse med veiledning og saksbehandling. Evalueringen har vist at midlene har gått til en rekke ulike tiltak som har skapt bredt engasjement innen samisk kulturliv. De fleste prosjektene det søkes om ville ikke blitt gjennomført uten Sametingets virkemidler.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Nye medlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) er oppnevnt for perioden 2010-2011. SUPU har i 2010 hatt 6 møter, hvorav 3 som telefonmøter.

SUPU har avholdt informasjonstreff for samisk ungdom i Karasjok, hatt møte med statssekretær Raimo Valle, og hatt møte og løpende dialog med Barneombudet. I Kautokeino møtte SUPU urfolksungdom og unge afroetterkommere fra Bolivia og Nicaragua. I Karasjok møtte de ungdomspolitikere fra Nederland som besøkte Sametinget.

SUPU har videre deltatt i referansegruppa for motorferdsel i utmark i Finnmark og i referansegruppe for Sametingets nye internettside. Utvalget har i 2010 holdt innlegg på oppstartsmøte om barmarkskjøring i Finnmark og på Samisk kirkeråds konferanse om konfirmasjon. Utvalget har videre deltatt på ulike konferanser og seminar.

SUPU har gitt innspill til nye tiltak i Regjeringens handlingsplan for samiske språk. De har arbeidet mot nedleggelse av nettstedet Infonuorra Sápmi og de deltok aktivt på et miniseminar om samisk ungdomsinformasjon på internett. Miniseminaret var arrangert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) og Sametinget og tok opp hvordan det offentlige kan sørge for at samisk ungdom får viktig informasjon på sitt språk. Videre har SUPU engasjert seg i ulike samiske opplærings-/utdanningsspørsmål, for taletid for samisk ungdom på Sametinget, og for å senke aldersgrensen for innskriving i Sametingets valgmanntall.

Regjeringen oppnevnte i 2010 et offentlig utvalg som skal utrede unges makt og deltakelse. SUPU uttrykte i forkant av oppnevningen i brev til statsråd Audun Lysbakken forventninger om at statsråden vil inkludere samisk ungdom og deres situasjon i utvalgets arbeid, og tilbød seg å bidra med innspill til utvalget. Statsråd Lysbakken svarte at han vil videreformidle SUPUs ønsker. SUPU vil følge opp dette arbeidet.

Andre søkerbaserte tilskudd til kultur

Kulturtiltak for barn og unge

Mål for tilskuddsordningen:

- Varierte kulturaktiviteter for barn og unge

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 900 000 til kulturtiltak for barn og unge. Det ble bevilget kr 2 093 000. Det ble til sammen søkt for prosjekter for kr 6 377 040.

Av 56 søknader ble 31 søknader bevilget støtte. 11 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste på grunn av at midlene var brukt opp.

Andre kulturtiltak

Mål for tilskuddsordningen:

- Mangfold av samiske kulturelle aktiviteter

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 693 000 til andre kulturtiltak. Det ble bevilget kr 3 598 400. Det ble til sammen søkt prosjekter for kr 12 041 108. Refordelte tilbaketrekninger var kr 1 279 400.

Det kom inn totalt 173 søknader, og av disse fikk 58 søkere bevilget tilskudd. 57 søknader ble ikke tatt opp til realitetsbehandling, de fleste grunnet at midlene var brukt opp. Midlene som var satt av til andre kulturtiltak ble brukt opp allerede tidlig på året.

Samiskspråklige tegneserier

Mål for tilskuddsordningen:

- Utgivelser av samiskspråklige tegneserier

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 460 000 til samiskspråklige tegneserier. Det kom 1 søknad om tilskudd som ble innvilget som omsøkt på kr 300 000.

Samiske forlag

Mål for tilskuddsordningen:

- Aktive samiske forlag

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 2 750 000 til samiske forlag. Det ble bevilget kr 2 930 750. Det kom inn 6 søknader på totalt kr 5 156 700. Hele budsjettet avsatt til samiske forlag fordeles til forlagene som basistilskudd, aktivitetstilskudd og tilskudd til markedsføring og distribusjon. Klagebehandling gjorde at budsjettet hadde et overforbruk.

Samiske møteplasser

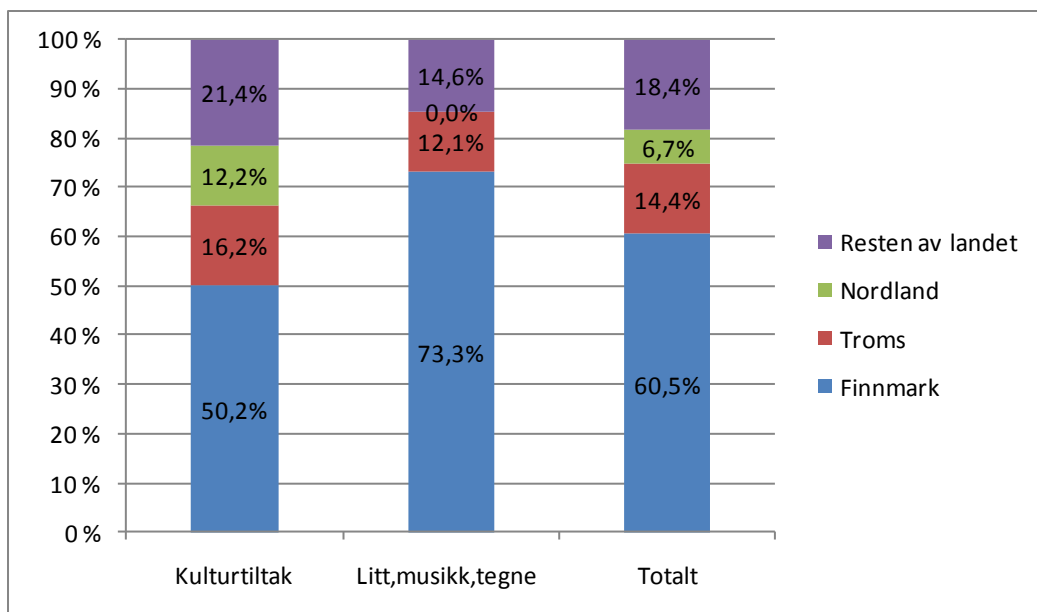
Mål for tilskuddsordningen:

- Møteplasser som fungerer som arenaer for formidling og utvikling av samisk språk og kultur

I budsjettet for 2010 var det bevilget kr 950 000 til samiske møteplasser. Det kom inn 11 søknader på totalt kr 2 588 300. Budsjettet på kr 950 000 er fordelt til 6 møteplasser.

Oppsummering kulturutvikling, søkerbasert

I figuren under vises fordelingen fylkesvis av innvilgede tilskudd for kulturutvikling. Søylen for totalt innvilgede tilskudd viser at Finnmark har en høy andel av disse tilskuddene. Dette skyldes blant annet at flere forlag og andre utgivere med eget firma som er tilskuddsmottakere for litteratur, musikkutgivelser og samiskspråklige tegneserier, er lokalisert til fylket. Søylen som kun viser innvilgede tilskudd innenfor andre kulturtiltak og kulturtiltak for barn og unge, viser derimot et noe annet bilde av fordelingen.

5 Næring

Sametingets hovedmålsetting innafor næring er at vi vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder. Vi må da opprettholde den sysselsettingen som allerede finnes innafor ulike næringer. Samtidig må vi vil vi skape rammebetingelser for nye arbeidsplasser innafor et allsidig næringsliv. Dette vil bidra til sterke og ledende samfunn der folk vil bo.

Sametinget arbeider på ulike måter for å oppnå disse målsettingene. Vi har omfattende dialog med statlige myndigheter både i form av møter, konsultasjoner og næringsforhandlinger på ulike næringer. Vi har også dialog med næringsorganisasjoner, kommuner og med tilskuddssøkere. Samiske næringer er ofte arealkrevende. Mye av det arbeidet som skjer med arealrettigheter i Sametinget, er en del av rammebetingelsene for samisk næringsutvikling.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget har hatt en rekke møter med ulike departementer både politisk og administrativt for å legge til rette for næringsutvikling i samiske områder. Sametinget hadde blant annet møte med seks statsråder om næringsutvikling i samiske områder. Temaet for møtet var å drøfte muligheter og rammebetingelser for etablering av nye bedrifter og hvordan utvikle næringslivet i samiske områder.

Finnmark fylkeskommune har omorganisert organiseringen av det regionale partnerskapet (RUP). I forbindelse med omorganiseringen hadde Sametinget møte med Finnmark fylkeskommune i mai 2010, for å diskutere hvordan Sametinget på best mulig måte kan involveres i arbeidet med strategisk næringsutvikling i Finnmark gjennom det regionale partnerskapet, RUP, slik at samiske spørsmål blir hørt i prosessene. Det ble besluttet at Sametinget deltar i strategisk styringsgruppe i RUP, samt i to aktuelle arbeidslag.

Sametinget har også samarbeid med organisasjoner innafor de ulike næringene. Dette samarbeidet blir omtalt under de ulike næringene.

Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling

Sametinget behandlet i februar utvidelse av virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. I vedtaket heter det at Sametinget ser det som positivt at flere kommuner ønsker å bli innlemmet i det geografiske virkeområdet. En eventuell utvidelse av virkeområdet vil ha økonomiske konsekvenser. Dersom ikke den økonomiske rammen til Sametinget økes, vil utvidelsen bety at Sametinget må nedprioritere andre områder for å imøtekomme etterspørselen.

Formålet med Sametingets tilskudd til næringsutvikling har hele tiden vært å styrke samiske områder, bevare næringsstrukturen og legge grunnlag for en stabil bosetting. Av den grunn har sametingsrådet satt i gang arbeidet med en melding om næringsutvikling. Meldingen skal presenteres for plenum i 2011.

Stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk

Landbruks- og matdepartementet er i gang med å lage en stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk. Sametinget har til en viss grad vært involvert i arbeidet, men ikke i den grad Sametinget hadde ønsket seg. Meldingen vil ha stor betydning for jordbruket i samiske områder og i følge konsultasjonsavtalen skal departementet konsultere om tiltak som berører den samiske befolkningen. Sametinget ga innspill i juni måned til meldingen der vi fremhevet at en ny stortingsmelding ville kunne legge til rette for en positiv utvikling i jordbruket. Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker framtid. Dagens støtteordninger må videreføres og videreutvikles. Investeringsordningene må ta hensyn til både behovet for vedlikehold, ombygginger og nybygg. Gode rekrutteringsordninger må til for å få unge til å starte med gård. Det er viktig å ha landbruk i hele landet, der man også legger vekt på opprettholdelse av mindre bruk. Sametinget vil la regionene få større innflytelse på landbrukspolitikken noe som vil kunne skape større regional verdiskaping.

Landbruks- og matdepartementet har satt seg som mål å inkludere reindriftsinteressene i den nye landbruks- og matpolitiske meldingen. Sametinget har tidlig i prosessen gitt innspill til Landbruks- og matdepartementet om at Sametinget vanskelig kan se for seg at en landbruks- og matmelding kan ivareta reindriftssamiske utfordringene på en god nok måte i en melding som i utgangspunktet omfatter store fag- og næringsområder. Det er 19 år siden Stortinget fremmet en egen stortingsmelding om reindrift, St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift.

Sametinget forventer at meldingen omhandler utfordringene med det store presset på reindriftens arealer, reintallsproblematikken i enkelte områder, utfordringen for beitedyrsnæringen – rovvilt og produksjons- og markedsituasjonen for reinkjøtt og andre produkter av rein.

En Stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, herunder reindrift, med forslag til tiltak på disse områdene vil ha stor og direkte betydning for samisk kultur og næringer. Det er derfor viktig å få til gode konsultasjoner om tiltakene i meldingen.

Variert næringsliv

Tilskudd til variert næringsliv

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 7 947 000 til variert næringsliv. Forbruket viser seg å være på kr 5 961 000. Dette er 75 % av budsjetttrammen.

For administrativ behandling, søknader under kr 125 000, var det totalt 60 søknader og en total søknadssum på kr 4 885 000. Søknadsmassen er fordelt på 13 kvinner, 13 menn og 16 bedrifter. 42 søknader ble innvilget tilskudd og 18 fikk avslag. Tilskuddssummen er på kr 1 779 000.

Til behandling i tilskuddstyret, søknader over kr 125 000 og søknader av prinsipiell karakter, var det totalt 46 søknader og en søknadssum på kr 11 648 000. Søknadsmassen er fordelt på 11 kvinner, 5 menn og 18 bedrifter. 34 søknader ble innvilget tilskudd og 12 søknader fikk avslag. Sum tilskudd er på kr 4 215 000.

Totalt har det vært 121 søknader om tilskudd under variert næringsliv. 15 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling med grunn om at de var utenfor prioriteringene eller har kommet inn etter søknadsfristen.

Variert næringsliv dekker et bredt felt av næringer. Men det er 3 områder som skiller seg ut når det gjelder antall søknader. Disse er:

- Produksjon/industri/bygg
- Overnatting/servering/turisme
- Privat sosiale tjenester og ytelser/kultur

Det har kun vært 2 søknader som kom inn under tilleggsnæringer innen reindrift. Noen få søknader har også vært innen feltene varehandel og eiendom/forretning og offentlige tjenester.

I 2010 er det tildelt kr 1 996 000 til sørsamisk område. Det er en økning på kr 750 000 i forhold til året før. Totalt kom det inn 19 søknader i 2010, og 5 søkere fikk avslag. Søknadene var fordelt på 7 fra kvinner, 5 fra menn og 7 fra bedrifter. I 2009 fikk Sametinget 15 søknader fra sørsamisk område hvorav 3 ble avslått. En forklaring til denne økningen i antall søknader kan være at Sametinget gjennomførte fire informasjonsmøter og kundemøter i sørsamisk område om næringsutvikling og om verdiskapingsprogrammet.

Marine næringer

Konsultasjoner om marine næringer

Sametinget har i løpet av 2010 gjennomført konsultasjoner i forbindelse med revidering av forskrift for forvaltning av kongekrabbe, sjølaksefiske i samiske områder og regulering av fiskeriene for 2011.

Lakseforvaltning

Som en oppfølging av Finnmarkslovens § 28 om forskrifter for lokal rettighetsbasert forvaltning av fiske i Tana og dens sideelver, avleverte Tanautvalget sin rapport til Miljøverndepartementet med forslag til lokal forvaltning. Rapporten har vært på høring og har dannet grunnlag for konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Sametinget har gitt sitt samtykke til ny forskrift som sikrer en lokal rettighetsbasert forvaltning. Den nye forvaltningsordningen, Tanavassdraget fiskeforvaltning, forventes etablert i 2011 og skal forvalte privatrettslige forhold. Klagemuligheter for beslutninger i det lokale forvaltningsorganet som berører forhold mellom rettighetshavere legges til jordskifteretten.

Gjennom konsultasjonen om forskriften er det etablert enighet om at det materielle innholdet i Tanaloven av 1888 skal legges inn ny § 28 i Finnmarksloven, samtidig som at retten til stangfiske lovfestes. Utarbeidningen av forskriften ses derfor i sammenheng med et slikt endringsforslag til Finnmarksloven, selv om dette formelt følges opp i to ulike prosesser. Sametinget forventer at forslag til en slik lovendring fremmes overfor Stortinget våren 2011.

Fastsetting av reguleringene av fiske etter laks i sjø og elv har vært krevende arbeid de siste årene. Dette skyldes blant annet at reguleringsmyndigheten er lagt til ulike forvaltningsnivå. Direktoratet for naturforvaltning har de siste årene foreslått dramatiske innskrenkninger i sjølaksefiske. Forslagene har vært så omfattende at Sametinget har ment at det vil overskride grensen for hva staten kan gjøre etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Etter konsultasjoner på politisk nivå mellom Miljøverndepartementet og Sametinget ble det oppnådd enighet om at reguleringene er midlertidige for 2010 og at fiskeoppstartstiden videreføres fra 2008 og 2009 for de fleste regioner i Nord-Troms og Finnmark. Det er noen innskrenkninger i fisketiden lengde i juli/august. Reguleringsmyndigheten for fiske i sjø og elv skal fra 2011 legges til samme myndighetsnivå.

I november 2010 ble det inngått en rammeavtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget for konsultasjonsprosessen om regulering av laksefiske. Avtalen innebærer at det opprettes et arbeidsutvalg som skal bistå i konsultasjonsprosessen knyttet til reguleringer av laksefiske i sjø og elv i Nord-Troms og Finnmark. Arbeidsutvalget består av medlemmer fra sjølaksefiskeforeningene, elvefiskerettshavere, Finnmarkseiendommen, Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Direktoratet for naturforvaltning og Sametinget. I tillegg oppnevnes et sakkyndig medlem fra vitenskapelig råd for lakseforvaltningen og en

sakkyndig innen tradisjonell kunnskap. Utvalget skal gjennomføre drøftinger og komme med forslag til reguleringer knyttet til tidsrom, områder, redskaper og tiltak.

Miljøverndepartementet har tatt initiativ til forberedende arbeid for å starte opp forhandlingene mellom Norge og Finland om reguleringen av laksefiske i Tana. Sametinget vil delta sammen med miljøvernministeren i møte med den finske ministeren med ansvar for fiskereguleringene i Tana. Skal en lykkes med å komme fram til en ny overenskomst er det Sametingets vurdering at dette må skje med full og effektiv deltakelse fra Sametinget og fiskerettshaverne på alle stadier i prosessen.

Miljøverndepartementet ventes å starte opp sitt arbeid med revidering av fiskeforvaltningen i Neidenvassdraget i løpet av 2011 i samsvar med Finnmarksloven § 28. Sametinget vil delta i dette arbeidet.

Fiskerireguleringer

Bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk, hyse, sei og kveite nord for 62° N er god. Dette fører blant annet til at den minste flåten under 11 meter nærmest kan drive et fritt fiske. Sametingspresidenten har i møte med fiskeri- og kystministeren om regulering av fisket i 2011, tatt opp spørsmålet om forbud mot å fiske fra store og havgående fartøy i nordnorske fjorder. Statsråden varslet at departementet vil følge direktoratets forslag om ikke å tillate fiske etter lodde i 2011, innenfor 4 nautiske mil. Statsråden viste videre til at spørsmålet om et forbud mot fiske innenfor fjordlinjene for fartøy over en viss størrelse vil bli drøftet i prosessen omkring Kystfiskeutvalgets arbeid.

Sametingspresidenten etterspurte også samisk representasjon i arbeidsgruppen som nå er satt ned for å gjennomgå råfiskloven. Statsråden konkludert med at Sametinget, i henhold til konsultasjonsavtalen, ikke har krav på å delta i arbeidsgruppen, men at de skal få konsultere om saken etter at arbeidsgruppa har sluttført sitt arbeid. Statsråden understreket at dette er en ren teknisk gjennomgang og at råfiskloven skal bestå.

Norsk kysttorsk er under oppbygging og er i 2010 tatt ut av rødlisten. En rødliste er en sortering av arter i grupper etter graden av risiko for at de skal dø ut fra norsk natur. Forvaltning av kysttorsken har stor betydning for fisket i sjøsamiske områder da denne bestanden har hele sin livssyklus (gyting, oppvekst- og beiteområder) i fjordene og kysten. Selv om kysttorsken nå er ute av rødlisten, må en fortsatt gjennomføre restriktive reguleringer i store områder. Ut fra dette har Sametinget, også for regulering av fiske for 2011, videreført sitt arbeid ovenfor myndighetene med å ivareta det samiske perspektivet i forvaltning og oppbygging av norsk kysttorsk. Dette innebærer at fartøy over 15 meter må driver sitt fiske utenfor eksisterende fjordlinjer, mens trålere, store og havgående fartøy må fiske utenfor 12 og 6 nautiske mil fra land, alt etter størrelse.

Norske myndigheter har i felleskap med russiske myndigheter besluttet å åpne for et loddefiske i 2011. Lodden er en nøkkelart i det marine økosystemet. Sametinget har i perioden etter åpningen i 2009 stilt seg negativ til åpningen av loddefiske, ettersom man i dag ikke vet hvordan et slikt fiske påvirker resten av det økologiske marine systemet i Barentshavet, på kysten og i fjordene i Nord-Norge.

Kongekrabbe

Sametinget går inn for at kongekrabben forvaltes etter nærhets- og avhengighetsprinsippet. Dette innebærer at de små lokalsamfunnene langs kysten og dermed den minste flåten skal sikres retten til fisket, herunder også høsting av kongekrabbe i sine nærområder og særlig i fjordene. Sametinget fulgte nøye med i utviklingen av fiske i 2009 og registrerte at Fiskeridirektoratet avdekket mye ulovlig fangst av kongekrabbe. I regulering av fiske etter kongekrabbe i 2010 fremmet Sametinget forslag om å lage en områdebegrensning som imøtekom Fiskeridirektoratets forslag om å begrense det frie fiske øst for 26 0 N. Sametinget er tilfreds med at Fiskeri- og kystdepartementet ga sin tilslutning til dette forslaget.

Havbruk

Sametinget er bekymret for arealbrukskonflikter mellom tradisjonelt fjordfiske og oppdrettsnæringen, og miljøkonsekvensene av blant annet det store antall rømninger i oppdrettsnæringen. Oppdrettsnæringen må

ikke true de naturlige fiskestammene og må ha en driftsform som tar hensyn til miljøet. Det er viktig at oppdrettsnæringen drives på en måte som ikke er til hinder for tradisjonelt fiske verken i sjø eller i elv.

For å kunne vurdere fremtidige virkninger ved etablering av oppdrettsanlegg og annen næringsvirksomhet i kystsonen, er det viktig at planmyndighetene gjennomfører nødvendige undersøkelser. Undersøkelsene vil gjøre det mulig å vurdere om de plangrep som gjøres reiser spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse i området. Sametinget har med hjemmel i plan- og bygningsloven myndighet til å fremme innsigelser til slike planforslag.

Sametinget har på bakgrunn av saken om konflikter mellom fjordfiskere og oppdrettsnæringen i Storfjord avholdt et møte med Fiskeri- og kystdepartementet om saken. Sametinget vil bli konsultert i framtidige prosesser om oppdrett av torsk og laksefisk.

Samarbeid med fiskeriorganisasjoner

Sametinget har i løpet av 2010 avholdt møter mellom politisk ledelse i Sametinget og den sjøsamiske fiskeriorganisasjonen Bivdi, hvor temaene blant annet var orientering om Kystfiskeutvalgets innstilling, regulering i fiske og fiskeriforvaltning generelt.

Tilskudd til marine næringer

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde, etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

I budsjettet for 2010 ble det satt av kr 4 165 000 til marine næringer. Forbruket var på kr 6 602 000, som er et overforbruk på vel 37 % av rammen. Spesielt var det stor søkerpågang på støtte til investeringer i fiskefartøy. Det ble i alt innvilget kr 4 379 000 i fartøystøtte fordelt på 24 innvilgede fartøysøknader.

Blant disse ble det innvilget tilskudd til 4 nybygg. Dette bidrar til å fornye den lokale fiskeflåten innenfor det geografiske virkeområdet, som består av en forholdsvis foreldet fiskeflåte. Positivt er det også å registrere at det var mange unge innenfor næringen som ble innvilget støtte til fartøjkjøp, noe som bidrar til nyrekruttering i næringen. Det var få søknader som ble avslått fordi søknaden ikke falt inn under prioriteringen om at fartøyet må være nyere enn 25 år.

- Det ble også innvilget støtte for i alt kr 2 033 000 til kaianlegg, mottaksstasjoner og fiskehjeller for å avhjelpe utfordringene med leveranse av råstoff til lokale mottaksanlegg. Det ble også innvilget støtte til utvikling og videreforedling av råstoff som bidrar til utvikling og økt sysselsetting innenfor marin sektor.

Jordbruk

Jordbruksavtalen for 2010

Sametinget ga innspill til jordbruksavtalen for 2010. Sametinget la vekt på blant annet å øke lønnsomheten i jordbruket, sikre rekruttering til jordbruket og øke melkekvotene på de minste brukene. Utfordringene i sauenæringen ble også trukket fram som følge av store tap forårsaket av rovdyr. Sametinget tok også opp kravet om å konsultere om jordbruksavtalen. Landbruksdepartementet avviste dette slik det også ble gjort i 2009.

Samarbeid med jordbruksorganisasjoner

Sametinget har hatt flere møter med jordbruksorganisasjonene i 2010. I august hadde Sametinget møte med Finnmark bondelag om konsultasjonsordningen og rovviltsituasjonen i saueholdet. I september deltok Sametinget på en cirkumpolar konferanse i Alta om landbruk i nordlige områder. Sametinget uttrykte tilfredshet med at det er et samarbeid i jordbruksspørsmål i nordlige områder. I oktober holdt Sametinget et møte med Troms bondelag om tettere samarbeid om jordbrukssaker i Troms og om jordbruksforhandlingene. Troms bondelag uttrykte bekymring for de avlingsskadene bøndene i Troms er blitt påført i 2010. Bondelaget har foreslått å redusere egenandelen ved avlingsskade. Partene var enige om å videreføre samarbeidet og formalisere det.

Tilskudd til jordbruk

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 4 799 000 til tilskudd til jordbruksformål. Ved årets slutt var forbruket på kr 5 007 000. Det vil si et overforbruk på kr 208 000. Midlene har hovedsakelig vært benyttet til nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygninger. I 2010 var det ingen som fikk tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter, fordi ingen nyetablerere søkte.

I kriterier for måloppnåelse, heter det at minst 10 tilskudd er gitt til kvinnelige næringsutøvere. I 2010 var det ingen kvinnelige enkeltsøkere som oppnådde støtte til jordbruksformål, derimot er kvinner representert i styret i familiebedrifter.

Kommunene i Ávjovárri-urfolksregion satte i gang et forprosjekt som har som mål å få opp interessen for landbruket i Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Bakgrunnen for denne satsingen er en sterk tilbakegang i antall bruk i de tre kommunene. Både fylkesmannen, Innovasjon Norge og Sametinget har lagt til rette for dette prosjektet. Hvis hovedprosjektet blir satt i gang og det blir vellykket, kan det ha overføringsverdi for andre områder.

Duodji

Næringsavtale for duodji

Mål for duodjiavtalen:

- Utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget har blitt enige om en duodjiavtale for 2011. Sametinget la vekt på å prioritere utviklingstiltak samtidig som sametingsrådet ga klare signaler om at egenprodusert duodji skulle prioriteres i 2011. Totalrammen for 2011 ble på 9,4 millioner kroner. Partene ble enige om å ha grundig gjennomgang av driftstilskuddsordningen samtidig som det skal settes i gang kontrolltiltak av ordningen. Partene ble også enige om å åpne muligheten for aksjeselskaper til å søke om driftstilskudd.

Sametinget har fått utarbeidet en evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. Bakgrunnen for at denne rapporten ble bestilt var for å ha et bedre beslutningsgrunnlag ved endring av driftsstøtteordningen i duodji. Rapporten ble også brukt som grunnlagsdokument i forhandlingene med duodjiorganisasjonene. Rapporten, som er laget av Norut, viste at duodjiutøverne økte sine gjennomsnittlige salgsinntekter med 54 % fra 2005 til 2008. Norut vurderte også kriteriene for å få tilskudd, og kom fram til at alle duodjiutøvere som søker om driftstilskudd er bokføringspliktige. Norut ser ingen hindringer i å offentliggjøre søkere som får driftstilskudd selv om søkerne må opplyse om sin etnisitet. Norut forklarer dette med at personopplysningsloven ikke gjelder for næringsdrivende.

Asplan Viak har utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji. Den viser at salgsinntekten av egenprodusert duodji har steget fra kr 132 870 i 2006 til kr 186 841 i 2008. Driftsresultatet økte også i samme periode. Rapporten baserer seg på søkere som mottar driftstilskudd. Svarprosenten er imidlertid lav siden bare 33 av de 57 som søkte om driftstilskudd i 2008 ga fullstendige svar. 70 % av oppgavegiverne var kvinner og 61 % fra Kautokeino.

Næringsavtalen for duodji hadde en totalramme på 9,21 millioner kroner i 2010.

Forbruket fordelte seg som følger:

Ordning	Budsjett	Forbruk	Forbruk i %
Driftstilskudd	3 650 000	3 415 333	93,5
Investerings- og utviklingstilskudd	3 100 000	3 050 800	98,4
Duodjiutsalg	550 000	549 000	99,8

Velferdsordninger	150 000	59 140	39,4
Duodjistipend	100 000	99 981	99,9
Fag- og økonomisk utvalg	200 000	84 575	42,3
Duodjiorganisasjoner	1 560 000	1 560 000	100,00

Tilskudd til duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 009 000.

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i Duodjeinstituhitta for å utvikle duodjinæringen

Duodjeinstituhitta har ansatt duodjiveiledere for Troms og Nordland. Midlene fra verdiskapingsprogrammet er benyttet til dette formålet. Instituttet har også en veileder i Snåsa og har veiledningsvirksomhet i Kautokeino, som instituttet finansierer med det ordinære driftstilskuddet fra Sametinget.

Sametingsrådet satte i gang en prosess i 2009 for å vurdere virksomheten ved Duodjeinstituhitta og de mål instituttet har i forhold de ressurser det disponerer. Prosessen er videreført i 2010. Sametinget har gått inn i styret slik det går fram av Sametingsrådets institusjonsmelding. Likeledes forutsettes det inntreden i styret av Duojáriid ealáhussearvi. Sametinget vil jobbe videre med å utvikle Duodjeinstituhitta til en funksjonell organisasjon for duodjinæringen.

Næringsavtale for duodji

Driftstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av egenproduserte varer

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til driftstilskudd over næringsavtalen for duodji.

For 2010 hadde tilskuddsstyret delegert ansvaret for alle driftstilskuddsøknadene til administrasjonen. Totalt 60 saker er behandlet i 2010. Fire saker er ikke blitt ferdigbehandlet på grunn av mangelfull dokumentasjon for søknaden. Både evalueringen av driftstilskuddsordningen og den årlige økonomiske rapporten viser at driftstilskuddet bidrar til å øke omsetningen av duodji. Utfordringen er å kvalitetssikre at det er egenprodusert duodji som produseres. Sametinget vil følge opp dette i 2011.

Investeringer og utviklingstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle duodjibedrifter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 100 000 til investeringer og utviklingstilskudd over næringsavtalen for duodji.

Tilskuddsstyret bevilget totalt kr 3 050 800 i tilskudd fordelt på 23 tilsagn. Av disse utgjorde etablererstipend kr 654 000 fordelt på 5 mottakere.

Tiltakene dreide seg om investeringer i produksjonsutstyr, markedsføring, produktutvikling, etableringer av bedrifter, salgsutstillinger og nybygg.

Velferdsordninger

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde velferdsordning for yrkesaktive duodjiutøvere
-

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 150 000 til velferdsordning i duodji. Velferdsordningen omfatter refusjon av tilleggspremie til folketrygden og tilskudd ved fødsel/adopsjon. Fem søker fikk tilskudd til refusjon av tilleggspremie og en sak gjaldt tilskudd ved fødsel/adopsjon.

Fag- og økonomisk utvalg

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 200 000 i fag- og økonomisk utvalg. I henhold til hovedavtalen for duodji, skal et fagutvalg avgjøre søknader om registrering i duodjiregisteret. Det har vært både ordinære møter og telefonmøter i fagutvalget. Videre er det utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji.

Duodjiutvalg

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av duodjiprodukter og synliggjøre kvalitetsduodji

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 550 000 til duodjiutvalg. Hele rammen ble fordelt til tre duodjiutvalg.

Samiske duodjiorganisasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde aktiviteten i duodjiorganisasjonene med forhandlingsrett i forhold til næringsavtalen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 560 000 til duodjiorganisasjoner. Både Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi ble tildelt driftstilskudd.

Reindrift

Markedssituasjonen

I forkant av slakterisesongen høsten 2010 meldte noen av reinslakteriene om at de hadde fulle fryselaagre av reinkjøtt og at det var dårlig etterspørsel av reinkjøtt fra markedet. Enkelte slakteri fikk ikke omsetning for kjøttet de hadde på lager til en pris som ga tilstrekkelig fortjeneste. Utfordringen var størst i Finnmark. Dette medførte at reinslakteriene ikke kunne ta imot slakt i høstsesongen, og at det største slakteriet i Finnmark først og fremst tok i mot kjøtt fra Øst-Finnmark. Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark, som ikke fikk levert kjøtt, måtte da slippe mye større reinflokker ut på vinterbeite.

Sametinget tok opp den vanskelige markedssituasjonen med landbruks- og matdepartementet i desember 2010. Sametinget mener at langsiktige tiltak som sikrer et godt og stabilt marked bør vurderes i regjeringens mat- og landbrukspolitisk melding. Tiltak som skal bedre markeds- og slaktesituasjonen for reindriften er et av temaene Sametinget anser som relevante konsultasjonstemaer i arbeidet med denne meldingen.

Påkjørsler av rein

Sametinget er svært opptatt av utfordringene med de utstrakte tapene reindriften har langs jernbanene finner en løsning som alle kan leve med. For å sette seg inn i denne problematikken har Sametinget våren 2010 hatt to stormøter med reindriftnæringa i Nordland og i Nord-Trøndelag primært om reinpåkørsler, men også om rovvilt og andre utfordringer. Sametinget mener at oppfølgingen av å hindre reinpåkørsler må ha høy fokus for oppfølgingen av Nasjonal transportplan og i forbindelse med andre aktuelle prosesser i regjeringen.

Innspill til reindriftsavtale for 2011/12

Sametingets innspill til reindriftsavtale for 2011/12 har blant annet fokus på:

Reindriftsavtalens økonomiske rammer har endret seg svært lite de 10 siste årene. Det tas ikke tilstrekkelig høyde for verken ordinær prisvekst, inntjeningsøkning i reindriftsavtalen eller de utfordringer reindriftnæringen står overfor. Sametinget mener at den økonomiske rammen på reindriftsavtalen bør økes.

Sametinget er opptatt av at en fremtidig slakteristruktur, rammevilkår og markedsfremmende tiltak bedres og gir reinkjøttomsetningen forutsigbare og sikre økonomiske rammer. Sametinget er også opptatt av at en fremtidig slakteri- og markedsstruktur ivaretar samisk tradisjonell duodji og matproduksjon.

Sametinget er svært opptatt av at flere kvinner skal finne sin arbeidsplass i reindriften. Reindrift er en familiebasert næring. Denne strukturen er en del av den tradisjonelle reindriften. Det er viktig å bidra til å legge til rette for å øke andelen kvinnelige aktører i næringen. Dette vil øke verdiskapingen og sikre bedre økonomiske kår. I primærnæringene er samiske kvinner viktige kunnskapsformidlere av tradisjonell kunnskap. Kvinner forvalter samisk språk, kulturkunnskap samt kunnskap som er nyttig for å ivareta alle prosesser i næringen. Primærnæringene danner sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap. Denne arenaen vil være betydelig svekket dersom kvinner er fraværende.

Reindrifftsavtalen avsetter årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett. Avtalepartene har bedt Sametinget bruke disse midlene til å støtte tilleggsnæringer i reindriften. Sametinget mener at det er uheldig at avtalepartene har bestemt føringer på bruken av disse midlene. Sametinget må gis mulighet til å yte tilskudd til reindriften ut fra sine egne politiske målsetninger. I jordbruksavtalen avsettes det også årlig 2 millioner kroner til Sametingets budsjett, uten at det følger føringer på Sametingets bruk av disse midlene. Sametinget vil foreslå at partene i reindrifftsavtalen opphever føringen på avsetningen til Sametinget.

I Sametingets innspill til reindrifftsavtale for 2011/12 er det presisert viktigheten av at det bør etableres egne ordninger over reindrifftsavtalen til rekrutteringsandelen. Sametinget er opptatt av at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger, slik at det er mulig for flere unge å komme inn i næringen. Fagbrevordningen i reindriften fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i reindrifftsavtalen. I reindrifftsforhandlingene i 2010 drøftet avtalepartene å utvikle ordningene med fagbrev i reindrifftsavtalen. Hvis ordningen skal fases ut av avtalen, er det viktig å få en god oppfølging fra fylkeskommunenes side for å sikre at ordningen fortsetter på en forsvarlig måte.

- Sametinget er samenes folkevalgte organ og har en forpliktelse til, samt bidra til å ivareta reindriftenes rettigheter og interesser. Det innebærer at Sametinget må inkluderes i større grad enn i dag i prosesser som har betydning for reindriften og som kan medføre endringer. På bakgrunn av dette har Sametinget i innspill til reindrifftsavtalen for 2011/12 uttrykt at det er naturlig at departementet konsulterer Sametinget om Statens tilbud til reindrifftsavtale.

Sametinget har en rekke ganger tatt opp likebehandling når det gjelder avgiftslette for investering og drift av driftsmidler for reindriften. Fiskeri-, landbruks- og transportnæringen har egne avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff. Det er vanskelig å forstå at staten ikke innfrir kravet fra Sametinget om å gi reindriftsutøverne den samme avgiftsordningen de som driver jordbruk. Ut fra de positive signalene Sametinget har fått fra ulike departementer, er Sametinget skuffet over at dette ikke ble løst i statsbudsjettet for 2011. Sametinget forventer en snarlig løsning på dette viktige kravet.

Sametinget har hatt dialogmøte med styret i Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) i mai og november i 2010. På disse møtene ble det drøftet behovet for et representativt utvalg som har i mandat å vurdere de forhold som ikke ble revidert i den nye reindriftsloven. Sametinget mener at de prosessenes som eventuelt igangsettes skal foregå i nært samarbeid med reindriftnæringens representanter.

Det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift

Sametinget har vært i dialog og konsultasjoner med Fornyings, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) om revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR. Sametinget ba i konsultasjonene om å få en rolle i oppnevningen til styret. FAD imøtekom ikke Sametingets krav om dette. Sametinget har verken oppnevnings- eller forslagsrett til styret for det internasjonale fag- og formidlingssenteret. De nye vedtektene ble fastsatt 1.7.2010.

Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingets plenum vedtok 10.06.2010 å slutte seg til det overordnede formål med reinbeitekonvensjonen, og mener det er av avgjørende betydning at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Høringsrundene som Sametinget har gjennomført i forkant av behandlingen avdekker at deler av områdeprotokollen ikke kan sies å harmonere med de intensjonene i konvensjonen art 2 hvor formålet som oppgis med konvensjonen skal være å sikre et langsiktig grunnlag for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftlig reindrift.

Sametinget mener at de berørte parter har en konsultasjonsrett, og at dette medfører en plikt for den norske staten i å konsultere berørte parter og at staten fortsatt har denne plikten etter at konvensjonen trer i kraft.

Rovvilt

Sametinget har avholdt rovviltseminar i Stjørdal i november 2010. Målgruppen for seminaret var de fire nordligste regionale rovviltnemndene, samt andre aktuelle forvaltnings- og næringsaktører og politikere. Sametingets medlemmer i de regionale rovviltnemndene deltok på seminaret. Målet med seminaret var å gi et bedre grunnlag for omforente løsninger i forbindelse med kombinasjonene rovvilt og reindrift, basert på kunnskap og erfaringer fra forvaltning, forskning og reindrifta. Seminarets innledere hadde bred spennvidde og erfaring, og vil være med på å gi innspill som kan være nyttige i en forvaltningssammenheng.

Sametinget hadde invitert Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet til seminaret. Disse departementene var kun til stede på seminaret mens de holdte sine respektive innlegg. Sametinget mener det er viktig at departementene deltar på slike seminarer. På den måten får de kjennskap til hvilke utfordringer de samiske næringene sliter med når det gjelder rovviltproblematikken.

Den nye rovviltforskriften trådte i kraft i 27. september 2010 og sametingsrådet har i november 2010 oppnevnt medlemmer i rovviltnemndene i regionene 5 – 8. Endringene i rovviltforskriften har gitt sametingsrådet en større mulighet til å fylle vilkårene om regional forankring og likestilling mellom kjønnene ved oppnevning av medlemmer. Sametingsrådet kan nå oppnevne hvem de ønsker, mot at de tidligere kun hadde anledning til å oppnevne medlemmer blant Sametingets representanter. I tillegg til dette har den nye forskriften gitt økt samisk representasjon i nemndene. Sametinget kan nå oppnevne to medlemmer til de tre nordligste nemndene, i motsetning til tidligere et medlem. Sametinget er svært fornøyd med utfallet av konsultasjonene om rovviltforskriften.

Sametingsrådet har hatt konsultasjoner i desember 2010 med Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet om oppfølgingen av rapporten fra arbeidsgruppen for reduksjon av konfliktnivået rovdyr – reindrift i Nord-Trøndelag. På møtet deltok også Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD). Saken følges opp med nye konsultasjoner på nyåret.

Verdiskapningsprogram (VSP) for næringskombinasjoner

VSP næringskombinasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Levedyktige kombinasjonsvirksomheter
- Nye forretningsideer og nye virksomheter

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 150 000 til investerings- og utviklingstiltak til verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner. Forbruket var på kr 5 599 000 og utgjorde 177 % av budsjetttrammen. Hovedparten av overforbruket ble dekt inn gjennom refordelte tilbaketrekninger.

53 søkere søkte om tilskudd til næringskombinasjoner. 3 søknader er blitt returnert uten realitetsbehandling. Søknadsmassen fordelte seg på 3 kvinner, 21 menn og 26 bedrifter. Søknadsummen for de 50 behandlede søknadene var på kr 12 948 000. 35 søkere fikk tilskudd og 15 søkere fikk avslag. Gjennomsnittstilskuddet var på kr 160 000.

Målsettingen om at 40 % av etablererstipendene skulle gå til kvinnelige etablerere er langt fra nådd. Det kom inn 8 søknader om etablererstipend i 2010, hvorav samtlige var fra menn. Totalt bevilget Sametinget kr 717 000 til 6 etablererstipend. Rammen for stipend var på kr 600 000. Lav kvinneandel er også tilfelle for søknadsmassen generelt. Av 53 søknader totalt er kun 3 definert som søknader fra kvinner. Her må vi legge til at av de 26 søknadene fra bedrifter står både kvinner og menn bak.

Utredningsprosjekter og andre tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 850 000 til utredningsprosjekter og andre tiltak.

Sametinget engasjerte VINN til å følge opp etablerere i sørsamisk område. Målgruppen er utøvere som kombinerer ulike næringer og som har fått tilskudd fra Sametinget til næringsutvikling. Minst 15 utøvere skal være med i oppfølgingsarbeidet. Det skal være tre samlinger og den første skal holdes i februar 2011.

I mars 2010 holdt Sametinget et seminar om utmarksnæringer. Som en oppfølging av dette seminaret arrangerte Sametinget i september en studietur for de som har planer om å starte med innlandsfiske eller fisketurisme. Totalt 14 næringsutøvere deltok på studieturen til Enaresjøen. Deltakerne fikk innsikt i hvordan innlandsfiske er organisert i Nord-Finland. De fikk også uformelle kontakter med finske utøvere og deltakerne ble bedre kjent med hverandre.

Sametinget har gitt kr 300 000 i støtte til gjennomføring av prosjektet ”Sel i lokal kultur og fjordutvikling” som nå gjennomføres ved Sjøsamisk kompetansesenter i Indre Billefjord. Prosjektet har som mål å ivareta lokale kunnskap i fangst og bruk av sel som en lokal ressurs. Sjøsamisk kompetansesenter vil med dette prosjektet sette fokus på aktiv kystselforvaltning med jakt og ivaretagelse av produktene som selen som en fjordressurs gir. Tidligere ble sel beskattet og utnyttet som en tradisjonell ressurs, men i nyere tid har utnyttelsen avtatt.

Lokalt ser man behovet for en balansert beskatning av sel. Fjordkommunene i Finnmark har gjennom flere år engasjert seg og gitt økonomisk tilskudd til uttak av sel i fjordene. Dette for å avverge de skadevirkningene som store selmengder har på fiskeriene. Det ser imidlertid ut for at tiltakene må samordnes på en bedre måte og at sentrale og regionale myndigheter bidrar til en helhetlig forvaltning av kystsel.

Duodji lærlingeordning

Mål for tilskuddsordningen:

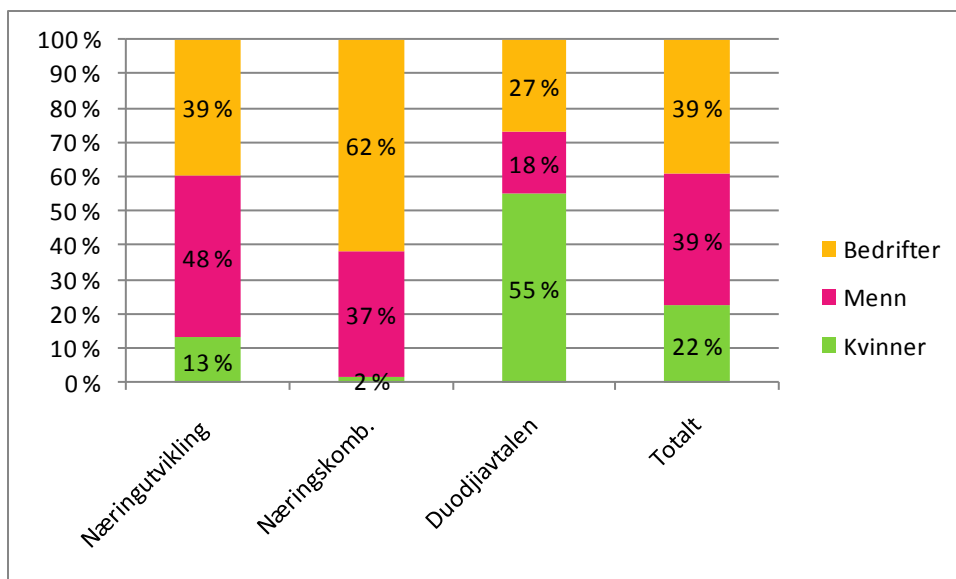
- Rekruttering til duodjinæringen

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 500 000 til duodji lærlingeordning. Høsten 2010 tok Opplæringskontoret for reindrift og duodji fem nye duodjilærlinger. Ved årsskiftet var det 10 lærlinger. 8 av disse er fra Finnmark og to fra Trøndelag.

Oppsummering næring, søkerbasert

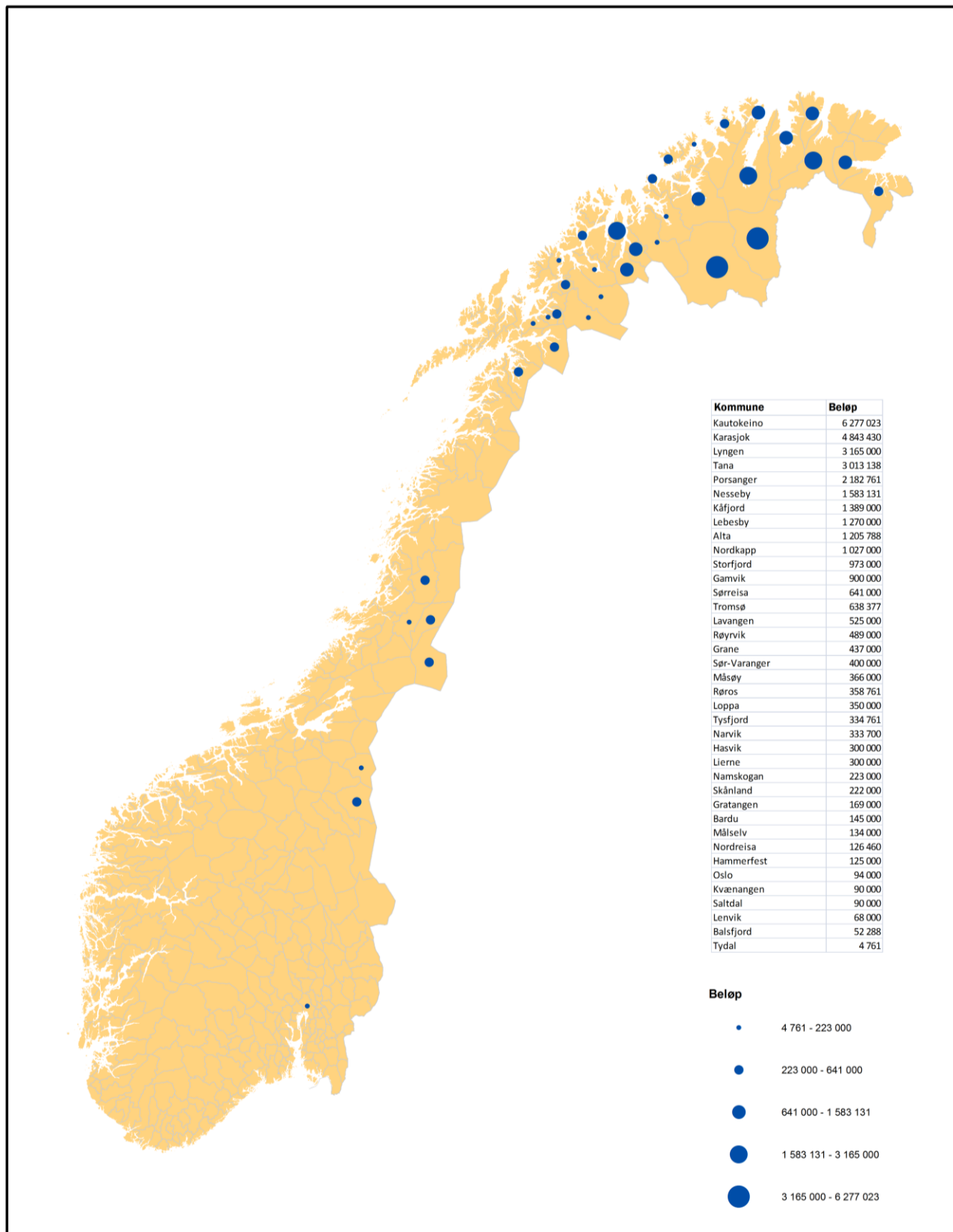
Sametingets tilskudd til næringsformål utfyller andre finansieringsordninger og er i stand til å finansiere og prioritere områder som andre ikke kan.

I figuren under vises andelen av kvinner, menn og bedrifter som er innvilget tilskudd innenfor næringsutvikling, næringskombinasjoner og duodjiavtalen, samt totalt for ordningene.

Kartet under viser fordelingen kommunevis av de innvilgede tilskuddene i 2010 til søkerbaserte ordninger innenfor næring.

Tilskudd til næringsformål i 2010

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Sametingets hovedmål i arbeidet med arealer, miljøvern og kulturvern er å sikre en bærekraftig utnyttning av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier. Disponeringen av disse områdene og ressursene skal være grunnlagt på samiske rettigheter. Det skal legges vekt på et bærekraftig og langsiktig perspektiv.

Sametingets arbeid med arealsaker handler om at samiske interesser skal ivaretas når beslutninger om arealbruk skal tas. Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse i samiske områder. I kulturminnearbeidet er Sametinget høringsinstans i plansaker og større utbygginger. I forbindelse med disse registreres en stor mengde samiske kulturminner.

Arealer

Kraftutbygging

- Sametinget har i 2010 behandlet 219 saker som omhandler utbygging av kraft og kraftlinjer. Det gjelder både små og store saker, alt fra en mindre omlegging av en 22 kV kraftlinje til melding om et større vindkraftverk.
- Sametinget har fått utarbeidet en rapport som tar for seg en kvantitativ sammenligning av potensialet for vindkraftutbygging i Finnmark og Rogaland. I rapporten konkluderes det med at forholdene for vindkraftutbygging ligger godt til rette i begge fylkene. På grunn av kostnader og avstander er imidlertid forholdene for eksport av vindkraft langt bedre i Rogaland. På bakgrunn av rapporten mener Sametinget at eksport av vindkraft fra Finnmark per i dag ikke er lønnsomt.
- Sametinget har i den offentlige debatten om energiutbygging i nord også reist andre kritiske spørsmål. Økonomien i vindkraftprosjektene gir et svakt grunnlag for finansiering av nye kraftlinjer. Ny vindkraft produsert i nord har svært lang vei til markedet. Det vil kreves tiltalls milliarder kroner å investere i ny nettkapasitet fra nord til sør. Det er også et paradoks at urfolksområdene i nord er de områdene som tilsynelatende må bære de største byrdene av avbøtende tiltak i form av såkalt grønn energi.
- Når det gjelder kraftutbygging har Sametinget i 2010 også konsultert med både Olje- og energidepartementet (OED) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, samt avtale mellom Sametinget og NVE av 31.3.2009.
- Sametinget har hatt konsultasjoner med Olje- og energidepartementet om bygging av en 132 kV-kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner. Reinbeitedistriktet, områdestyret og Sametinget har gitt uttrykk for at kraftlinjen innebærer en stenging av flyttlei etter reindriftsloven § 22. OED konkluderer med at stenging av flyttlei bare omfatter fysisk stenging. Dette står i motstrid til Miljøverndepartementets og Landbruks- og matdepartementets vurderinger i temaveileder for reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven. Justisdepartementet har vurdert spørsmålet, og støtter dette synet. Sametinget avventer nå henvendelse fra OED angående videre konsultasjoner. Sametinget har underveis hatt tett kontakt med det aktuelle reinbeitedistriktet i denne saken.
- I forbindelse med konsesjonssøknadene om vindkraftutbygging på Fosenhalvøya har Sametinget påklaget Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) konsesjonsvedtak når det gjelder Roan vindkraftverk, Storheia vindkraftverk samt også planlagt 420 kV kraftledning

Namsos - Roan - Storheia. Dette på bakgrunn av at næringsgrunnlaget for reindriftsnæringen på Fosen vil svekkes. Klagebehandlingen med konsultasjoner er ennå ikke startet opp.

- Sametinget har startet opp konsultasjonene med NVE når det gjelder Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest. Dette har reist en del prinsipielle spørsmål om gjennomføringen av disse konsultasjonene, jf. Sametingets avtale med NVE. Spørsmålene går på hvilke opplysninger som skal legges fram og til hvilket tidspunkt. Sametinget og NVE er i dialog om hvordan dette i praksis skal løses.
- Utbygging og lokalisering av nye anlegg for produksjon av elektrisk kraft styres i stor grad av ledig kapasitet på overføringsnettet. Dette, sammen med at staten plikter å behandle alle aktuelle søknader om utbygging, gjør at slik kraftproduksjon på mange måter bærer preg av et "Først til mølla-prinsipp". En slik framgangsmåte vil lett komme i konflikt med ønsket om en helhetlig forvaltning av områdene. Dette kan også bryte med det folkerettslige prinsippet om vern av samisk kultur.
- Sametinget har gjennomført møte med Jijnevaerie sameby på svensk side. Dette i forbindelse med den norske stats virksomhet gjennom Statkraft (Statkraft SCA) og deres planer om å bygge vindkraftverk i sentrale reinbeiteområder for Jijnevaerie sameby. Prosjektet heter Vindkraft Norr og vil legge beslag på vinterbeitearealene med 417 vindmøller. Dersom planene iverksettes vil det bety at et helt vinterbeiteland for en familiegruppe gjøres uanvendelig og to flytteveier i samebyen stenges. Det er gitt konsesjon til planene. Samebyen påklaget konsesjonen og fikk delvis medhold. Begge parter har anket avgjørelsen. Sametinget i Norge har tatt opp denne saken med Utenriksdepartementet og vil følge den opp overfor Statkraft.

Vern

Sametingets plenum behandlet sak 33/10: Verneprosesser i samiske områder i 2010. Sametinget mener at det er i tråd med FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 at samene selv skal definere sine egne ønsker for samfunnsutviklingen og legge premissene for bruken av sine egne områder. Dette vil også omfatte spørsmål om områder skal vernes. Samisk bruk av områder har tradisjonelt ikke forringet naturverdiene. Bruken har medført at områder i dag anses som verneverdige, ved at de fremstår som naturskjønne og med lite eller ingen tekniske inngrep.

Sametinget vil arbeide for at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder skal kunne videreføres til nye generasjoner, og er selve grunnlaget for samefolkets kulturelle eksistens. Dette innebærer at Sametinget skal delta i beslutninger om hvordan områder og ressurser skal forvaltes og brukes i fremtiden. Dette gjelder også områder som av staten anses som verneverdige. Sametinget vil framheve nødvendigheten av at tradisjonell samisk bruk skal videreføres ved eventuelt områdevern. Det forutsettes at vern ikke endrer den samiske bruken av utmarka og at virkningene av områdevern ikke har negative konsekvenser for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget vil ha løsninger som sikrer at kulturbasert høsting også er mulig ved bruk av moderne hjelpemidler.

Regjeringen har gjennom Miljøverndepartementets (MD) budsjettproposisjon, Prop.1 S (2009-2010) lagt fram en ny modell for forvaltning av verneområdene. Den nye modellen omfatter både store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder, verneområder i sammenheng som grenser opp mot hverandre, og forvaltning av små verneområder. Den nye forvaltningsmodellen innebærer at nasjonalparker, andre store verneområder og verneområder i sammenheng skal forvaltes av et interkommunalt, politisk sammensatt nasjonalpark-/verneområdestyre. Styret skal bestå av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra de berørte fylkeskommunene. I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representanter til styret. Av de 33 nasjonalparkene som er vedtatt i Fastlands-Norge er 19 etablert i det samiske området. I løpet av 2010 har Sametinget og MD blitt enig om sammensetningen i 11 nasjonalpark/verneområdestyrer i det samiske området.

I Nordland fylke ble Sjunkehatten nasjonalpark vedtatt av Kongen i statsråd den 5.2.2010 etter enighet mellom MD og Sametinget. Sametinget har også samtykket på skogsvern som naturreservater for 6 mindre områder i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag som ble vernet i 2010. Det har vært gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og MD om det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms. Det ble oppnådd enighet om de to gjenstående punktene om synliggjøring av vektlegging av samiske interesser og rammene for Sametingets representasjon i nasjonalparkstyret. Fra departementets side gjenstår sluttavklaringer med Talma sameby. I det samme konsultasjonsmøtet ble det oppnådd enighet om at det kan meldes oppstart for området Tysfjord-Hellmo i marin verneplan i 2010. Fjordområdet vil da bli behandlet i arbeidsutvalget sammen med de andre områdene i pulje 2 for marint vern. Det ble også drøftet at det i forbindelse med det videre arbeid med verneplanen for myr- og våtmark i Finnmark fylke kan opprettes et eget arbeidsutvalg som skal bistå fylkesmannen i verneplanarbeidet.

Status for pågående verneprosesser i samiske områder:

- Vernområde for Goahteluoppal i Kautokeino kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune: oversendt Miljøverndepartementet, Sametinget venter på konsultasjoner.
- Landskapsvernområde for Návetvuopmi (Navitdalen) og Njemenjáiku (Kvænangsbotn) i Troms: enighet oppnådd mellom Miljøverndepartementet og Sametinget. Vedtak ventes på nyåret i 2011.
- Nasjonalpark i Sundsfjordfjellet i Nordland: oversendes fra Fylkesmannen i Nordland til Direktoratet for naturforvaltning. Sametinget venter på konsultasjoner.
- Dåapma nasjonalpark på Fosenhalvøya i Nord- og Sør-Trøndelag, arbeidsutvalg med samisk representasjon er nylig etablert. Sametinget har oppnevnt 4 av 14 medlemmer.
- Titalls hav- og fjordområder i Nord-Norge for marint vern: arbeidsutvalg på 9 personer med samisk representasjon. Bivdi- Sjøsamisk fangst- og fiskeriorganisasjon har 2 representanter og Fjordfiskernes forening 1 representant.

ILOs tilbakemeldinger på oppfølgingen av ILO konvensjonen nr. 169 om urfolk i selvstendige stater

ILOs ekspertkomité har i februar 2010 gitt sine vurderinger av Norges oppfølging av ILO 169 om urfolk i selvstendige stater. Disse vurderingene legger viktige føringer og rammer for oppfølgingen av Samerettsutvalget. I ILOs tilbakemelding til Norge bes det om informasjon om hvordan Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark etter finnmarksloven § 4 blir implementert, og hvordan samiske rettigheter og interesser tas hensyn til i beslutningsprosesser om endret bruk av utmark. Videre gis det uttrykk for at kartleggingen av rettigheter må legge til grunn artikkel 14 og 8, og det ikke kan tas for gitt at nasjonal lovgiving er fullt i tråd med konvensjonens artikler.

ILO ønsker konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget velkommen som et viktig skritt mot å sikre konsultasjoner i henhold til konvensjonen. De ber myndighetene og Sametinget å vurdere måter å håndtere uenighet om oppfølgingen av konsultasjonsavtalen, særlig knyttet til

- tilstrekkelig tidlig informasjon og konsultering
- klargjøring av når konsultasjoner begynner å konkludere
- at offentlig annonsering av standpunkter under konsulteringer vil være gjenstand for å svekke tilliten til at konsultasjoner skjer i god tro

ILO framhever at Samerettsutvalget må følges opp med konsultasjoner og at overgangsordninger for sikring av rettigheter må iverksettes i påvente av ferdigstilte kartleggingsprosesser. Når det gjelder gruvedrift er det tydelig på at fordeler ved dette ikke er knyttet til å være landeier. Ordningen må tilpasses de enkelte situasjoner og saker. Ordningen i Finnmark der Finnmarkseiendommen gis en forhøyet grunneieravgift bør gjennomgås av regjeringen og samiske representative organ i fellesskap. ILO ber også regjeringen innstendig om å få på plass en helhetlig minerallov for hele det tradisjonelle samiske området, og inntil dette er på plass må samiske rettigheter sikres.

Samerettsutvalget

Sametinget har arbeidet opp mot regjeringen for å komme i gang med konsultasjonene om oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13. Justisdepartementet ble i samsvar med avtale fra halvårsmøte i desember 2009 oversendt notat med forslag til strukturering av det videre arbeidet. Sametinget har ved flere anledninger etterspurt tilbakemelding fra departementet på dette. Det er nå avtalt et oppstartsmøte på politisk nivå om konsultasjonsprosessen i februar 2011. Tema for dette møtet er hvordan konsultasjonsprosessen skal gjennomføres. Dette arbeidet vil kunne bli krevende framover.

Det er likevel grunn til å minne om at spørsmål om lovfesting av rettighetskartlegging utenfor Finnmark og konsultasjonsregler om lover og administrative tiltak er spørsmål som langt på veg er rettslig avklart gjennom vedtak av Finnmarksloven og fastsetting av konsultasjonsprosedyrer i kongelig resolusjon.

Kystfiskeutvalget

Sametinget har prioritert arbeidet i Kystfiskeutvalget i 2010. Fiskeri- og kystministeren viste på et møte i desember til at hun nå fulgte opp konklusjonene fra de administrative konsultasjonene i regjeringen, og at hun håpte på en avklaring på nyåret. De politiske konsultasjonene vil da forhåpentligvis kunne gjenopptas i løpet av 2011.

Finnmarkseiendommen (FEFO)

Det gjennomføres faste halvårlige kontaktmøter på administrativt og politisk nivå mellom Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen. Prosessen for arbeidet med Finnmarkseiendommens strategiske plan fra 2011 har vært oppe til drøfting. Høringsforslag til strategisk plan har også vært til behandling i Sametinget plenum. Gjennom kontakten og drøftingene om ny strategisk plan til Finnmarkseiendommen har felles forståelser av utfordringer og prioriteringer blitt styrket. Ikke minst gjelder dette mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Dette har bidratt til større ro og legitimitet til Finnmarkseiendommens arbeid etter Finnmarksloven.

Finnmarkseiendommen har likevel fremdeles kommunikasjonsutfordringer. Dette ansvaret ligger imidlertid ikke hos Finnmarkseiendommen alene. Både de som har fremmet og vedtatt Finnmarksloven og Sametinget og Finnmark fylkeskommune som oppnevner styrerepresentantene, har ansvar for en kommunikasjon som bidrar til anerkjennelse til de viktige oppgavene Finnmarkseiendommen har. Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen skal samarbeide om å utvikle ordninger for en samfunnsnyttig anvendelse av et eventuelt overskudd i Finnmarkseiendommens virksomhet.

Mineralvirksomhet

På bakgrunn av at Sametinget ikke kunne gi sitt samtykke til ny minerallov vedtok Sametinget sin egen mineralveileder i mai 2010. Mineralveilederen beskriver hvordan Sametinget som et offentlig organ åpent kan ha individuelle og direkte forhandlinger med mineralselskaper om muligheten for mineralaktivitet i samiske områder. Dette til tross for et lovverk som ikke ivaretar samenes rettigheter som urfolk. Som følge av veilederen gis det mulighet til forhandlinger om avtale mellom Sametinget, direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn og mineralselskap om gjennomføring av undersøkelsesarbeider, intensjonsavtale om forhandlinger om søknad om driftskonsesjon og forhandlinger om drift. Saksbehandlingsregler som følger av mineralloven forutsettes å bli fulgt på vanlig måte.

Sametinget har gjort mineralveilederen kjent for selskaper med undersøkelsesrett og utvinningsrett i Finnmark og utvinningsrett utenfor Finnmark. Det samme gjelder Statsskog SF. Sametinget deltar i Finnmark mineralforum der veilederen er redegjort for. I regi av Finnmark mineralforum har det både vært avholdt dialogseminar og rundebordsdrøfting om mineralvirksomhet og praktiseringen av mineralveilederen i samiske områder.

Sametinget har inngått intensjonsavtale med Nussir ASA om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon for kobbergruve i Repparfjord i Kvalsund kommune. Det er videre inngått avtale om gjennomføring av undersøkelsesarbeider i Bidjovagge, Kautokeino kommune med Arctic Gold AB, samt intensjonsavtale med de samme om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon.

Reinbeitedistrikt 30A Vestre Sone og reinbeitedistrikt Aborassa er parter i avtalene. Sametinget er i en prosess med Store Norske Gull og Reinbeitedistrikt 16 om undersøkelsesarbeider i Karasjok kommune. Disse avtalene er sikre uttrykk for at Sametingets mineralveileder både blir respektert og fulgt av selskaper som ønsker å etablere seg i Sápmi.

Miljøvern

Klima

Sametinget har deltatt i arbeidet med utarbeidelse av en rapport om klimaendringer i norsk Arktis. Nøkkelfunnene konkluderer med at klimaendringene kommer til å påvirke både økosystemene og samfunnene i nord. Rapporten som beskriver konsekvenser for livet i nord, og er en del av initiativet til ”Norwegian Arctic Climate Impact Assessment (NorACIA)”. Sametinget har deltatt i temagruppen om tilpasning til klimaendringene, mens Samisk høyskole har bidratt på temaet om effekter på folk og samfunn.

Sametinget har hatt tett dialog med rektor Steinar Pedersen fra Samisk høyskole i klimatilpassingsutvalget. Sametinget holdt innlegg på utvalgets fagmøte i Karasjok om klimatilpasning, samisk kultur og næring. ”Tilpassing til eit klima i endring (NOU 2010:10)” er blitt lagt fram i 2010. Rapporten slår fast at klimaendringene kommer til å påvirke natur og samfunn. Utfordringene vil bli størst i de nordlige områdene fordi oppvarmingen her skjer sterkest. Presset på naturmiljøet og samfunnenes sårbarhet overfor klimaendringer gjør det nødvendig med et offensivt tilpassingsarbeid.

- Sametinget deltok i Norges delegasjon under høgnivådelen på partsmøtet til FNs klimakonvensjon, COP 16 i Cancún i Mexico. Det ble et historisk gjennombrudd for urfolksperspektivet på klimatoppmøtet da slutterklæringen inneholder beslutninger om sikringsmekanismer for urfolks rettigheter, tradisjonell kunnskap og fullverdig urfolksdeltakelse. Internasjonale urfolksorganisasjoner og urfolk i statlige delegasjoner har etter flere år med systematisk arbeid lyktes med å få på plass et fundament for urfolksperspektivet i klimaforhandlingene. Cancún-avtalen er et skritt i riktig retning for å bekjempe klimaendringer og avtalen understreker et viktig prinsipp om at urfolk skal involveres i alle relevante beslutninger fremover.

Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget deltok i Norges delegasjon på partsmøtet under konvensjonen om biologisk mangfold i Nagoya i Japan. Det største fremskrittet fra toppmøtet var at det ble oppnådd enighet om en internasjonal bindende protokoll. Denne skal sikre en rettferdig fordeling av de fordeler som bruken av naturens genressurser gir. Naturen og kunnskapen om den representerer store verdier. Koblingen mellom tilgang til genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper er et sentralt element i Nagoya-protokollen som styrker urfolks rettigheter på mange områder. Det slås blant annet fast at urfolk kan ha eiendomsretten til genressurser i sine områder og at andre ikke kan gis tilgang til tradisjonelle kunnskaper uten at urfolket som besitter kunnskapen har gitt sitt forhåndsinformerte samtykke til det. Videre skal urfolk sikres en del av inntekten fra salget av varer lagd fra genmaterialet fra planter eller andre organismer, dersom urfolks tradisjonelle kunnskaper benyttes ved utnytting av genressursen.

Partsmøtet videreførte anerkjennelsen av den nære avhengigheten mellom urfolk og natur. Det ble bestemt at det skal avholdes en ny rekke med arbeidsgruppemøter frem mot 2020 under artikkel 8 (j). Artikkelen omhandler statenes forpliktelser til å beskytte, bevare og videreføre urfolks tradisjonelle kunnskaper. Den nye komponenten i dette arbeidet vil være å beskytte og oppmuntre til en sedvanemessig bruk av biologiske ressurser som er i tråd med bærekraftsprinsippet. Temaet for den første dybdedialogen skal være forvaltning av økosystemer, økosystemtjenester og områdevern. Det ble også gjort vedtak om etiske retningslinjer som skal sikre respekt for kulturell og intellektuell arv hos urfolk. Det ble også vedtatt en ny strategisk plan med 20 delmål under 4 strategiske hovedmål som skal nås innen 2020. Mål 18 sier at urfolks tradisjonelle kunnskap skal integreres i arbeidet med å implementere konvensjonen om biologisk mangfold og at urfolk skal ha full og effektiv deltakelse på alle relevante beslutningsnivå.

Motorisert ferdsel i utmark

I løpet av året har Sametinget vært delaktig i et prosjekt for å minke den skadelige barmarkskjøringen i Finnmark. Sametinget har vært representert i styringsgruppen for prosjektet sammen med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Styringsgruppen har opprettet en referansegruppe med representanter fra nærings-, friluft-, jakt-, fiske-, miljøinteresser, grunneiere, politi og forvaltere.

Kommunene i Finnmark har blitt anmodet om å gi en oversikt over kommunal praksis når det gjelder barmarkskjøring. Norut Alta har gjennomført en spørreundersøkelse blant 1000 finnmarkinger over hele fylket om deres holdninger til motorisert ferdsel på barmark. Det er dessuten avholdt møter med interesseorganisasjoner for å drøfte spørsmål om rapporten som NORUT Alta har utarbeidet, og for å få innspill på det videre arbeidet. De innspill som er kommet inn sammen med prosjektets mandatbeskrivelse har dannet grunnlaget rapporten fra Direktoratet for naturforvaltning. Rapporten ble sendt ut i desember og er nå på høring.

Kulturminnevern

Statistikk over aktivitet

Sametingets arbeid med kulturminnevern danner et viktig grunnlag for samisk historie og tilstedeværelse. Sametinget behandler arealsaker etter plan- og bygningsloven, samt kulturminneloven. Sametinget er som forvaltningsmyndighet forpliktet til å oppfylle undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven. Sametinget gjennomfører derfor befaringer av arealer som det planlegges utbygging av.

Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner medfører stor aktivitet, noe statistikken over aktiviteten innen kulturminnevern for 2010 viser: 6030 inngående dokumenter, 2826 utgående, 169 befaringer, 530 nye kulturminner, i tillegg til 508 endringer på enkeltminne registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Arealsaker og befaringer

Sametinget har i 2010 arbeidet med flere større arealsaker. Den største er i forbindelse med planlagt ny 420kV-kraftlinje Balsfjord – Hammerfest. Registreringsarbeidet er organisert som et eget prosjekt som skal gå over to år. Det innbefatter både feltregistreringer og intervju. Det ble blant annet gjennomført befaringer i høyfjellsområder som tidligere ikke er undersøkt. Under årets sesong ble det gjort funn av flere hundre kulturminner/lokaliteter, blant annet årran, gammetuffer og fangstanlegg.

I Finnmark har det i 2010 blitt gjennomført ytterligere to store kulturminneregistreringer. Disse er i forbindelse med det planlagte gruveområdet ved Nussir i Kvalsund samt reguleringsplanarbeid ved Svartnes-Bussesundet i Vardø. Ved kulturminneregistreringene er det gjort en rekke funn av hittil ukjente samiske kulturminner, blant annet gammetuffer, teltboplasser, urgraver samt ulike typer oppbevaringssteder og steinsetninger. Kulturminnene kan knyttes til både sjøsamisk og reindriftssamisk bosetting, og til utøvelse av tradisjonell samisk religion.

Reguleringsplan for Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt med sammenbinding, ble vedtatt av kommunestyret i Målselv og Balsfjord i 2009. Riksantikvaren godkjente i den forbindelse dispensasjon for til sammen 14 automatisk fredete samiske kulturminner. Tromsø Museum gjennomført arkeologiske utgravninger av disse i 2010.

Sametinget har siden 2007 gjort befaringer i forbindelse med reguleringsplan for Setermoen skytefelt. I sesongen 2010 ble det i samarbeid med Tromsø Museum prøvegravd teltboplasser som er truet av skyte- og øvingsaktivitet. Saken skal behandles med tanke på utgraving kommende år.

Sametinget har sammen med Saemien Sijte, prosjektet Saemieh Saepmesne, Røyrvik kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Luvlie Nåamesjen Dajve, gjennomført registreringer innenfor Røyrvik kommune. Det viktigste funnet var rammen av en runeemme (gievrie). Sametinget har arbeidet nært

sammen med den samiske foreningen i Østre Namdal og Saemien Sijte for å sikre det sensasjonelle funnet. Årets registreringer viser et stort potensial for funn av samiske kulturminner i sørsamisk område.

Finansieringen av samarbeidsprosjektet mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Finnmark er avklart for et år framover. Arbeidet vil bli igangsatt straks prosjektleder er tilsatt.

Sametinget har i 2010 gjort mange arkeologiske funn i forbindelse med mindre utbygginger. I Salangen kommune er det registrert svært mange reindriftssamiske teltboplasser med stor tidsdybde. I Ibestad kommune er i gang registrering av et stort antall markesamiske tufter.

Sametinget har, i samarbeid med Várdobáiki og Harstad og Omegn sameforening holdt et 2-dagers kurs i kulturminneregistrering.

Nasjonalparker og verneområder

Sametinget har deltatt i utarbeidelsen av forvaltningsplaner for Reisa nasjonalpark og Ráisduttarháldi landskapsvernområde i Nordreisa kommune, samt Ánderdalen nasjonalpark på Senja. For Reisa er det i år levert sluttrapport for registreringsprosjektet. Sametinget har registrert over 200 samiske kulturminner, der de fleste er relatert til villreinfangst og reindrift. I Ánderdalen har Sametinget kun registrert et fåtall samiske kulturminner.

Kvikne nasjonalparksenter har videreført arbeidet med registrering av samiske kulturminner i Forollhogna nasjonalpark, på grensen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag. Flere nye kulturminner er blitt registrert og kunnskapen om fortiden i området i og rundt nasjonalparken blir stadig forbedret.

Skjøtsel og bygningsvern

Sametinget har i 2010 foretatt skjøtsel av kulturminner i flere områder. I Skoltebyen i Neiden i Sør-Varanger kommune er det gjennomført skjøtsel av grønne arealer. Det er også foretatt en utvendig restaurering av våningshuset på eiendommen som Sametinget eier. Kulturmiljøet med gravplassen i Skoltebyen er nettopp sikret. I forbindelse med den planlagte gjenbegravelsen av samisk skjelettmateriale på gravplassen, er det igangsatt arbeid med en reguleringsplan for området. Dette er også ledd i videreutvikling av det fredete kulturmiljøet.

Restaurering av Halonen-huset er kommet et godt stykke på vei. Reguleringsplan for Skoltebyen er under arbeid. Kontrakt med valgt planleggingsfirma ble inngått etter innhenting av tilbud. I prosessen har det vært gjennomført et åpent oppstartmøte i Neiden. Arbeidsgruppen som planlegger gjenbegravelse har holdt et åpent møte i Neiden der NIKU presenterte resultatene av en georadarundersøkelse finansiert av Sametinget.

I Sirbma i Tana kommune er restaurering av bygninger videreført og vil pågå enda en tid.

I Troms har Sametinget videreført to skjøtelsprosjekter. Det ene gjelder slitasje på bjørnegraver og menneskegraver i Kvæningen kommune. Det andre er restaurering av trekors på Sandengen kirkegård i Kåfjord kommune. Prosjektene er finansiert av Riksantikvaren. Sametinget har avholdt folkemøter både i Sør-Varanger og i Kvæningen i forbindelse med skjøtelsprosjektene.

Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter, Museum Nord, Várdobáiki og Bodø kommune har fått tilskudd til registrering og restaurering av samiske bygninger. Arbeidene styrker fagkompetansen til disse institusjonene. I nordsamisk område har flere enkeltpersoner og institusjoner initiert restaureringsprosjekter av bygninger.

I forbindelse med Riksrevisjonens rapport om bygningsvern har det vært avholdt to møter. Riksantikvar Jørn Holme besøkte da Sametinget i Karasjok. Saken følges opp med prosjektsøknad til Riksantikvaren. De foreløpige signalene er at prosjektet vil bli finansiert.

Det finnes mange kulturminner som er utsatt for slitasje og behovet for skjøtselsmidler er derfor større enn tildelte midler fra Riksantikvaren. For eksempel ble det ikke gitt skjøtselsmidler i 2010 i Nordland fylke fra Riksantikvaren.

Innsigelser og brudd på kulturminneloven

Det har vært flere tap av samiske kulturminner i det samiske området i 2010. Dette har skjedd gjennom manglende innsending av saker fra tiltakshaver og brudd på kulturminneloven. I Kåfjord kommune i Troms er kulturminner skadet og skjemmet. Dette gjelder en gammetuft i Skardalen samt sagnstedet Skipet. Dette er en fjellklippe ved E6 ved Lyngenfjorden på Nordnes. Sagnstedet nevnes flere ganger i Just Qvigstads "Eventyr og sagn". Kåfjord kommune og Troms Kraft har uten tillatelse satt opp flere installasjoner på steinblokken.

Sametinget har videre uttalt at en søknad om oppdrettsanlegg i Per Larsavika/Klubbvik i Nesseby kommune ikke må innvilges. Sametinget har i uttalelsen påpekt at søknaden om oppdrettsanlegg bør avventes til etter at ny kystsonenplan for Nesseby kommune foreligger. Tiltaket vil virke skjemmende for samiske kulturminner og kulturmiljø av stor verdi. Det vil derfor kunne få negative konsekvenser for en søknad om å få Ceavccageadge/Mortensnes inn på UNESCOs verdensarvliste. På bakgrunn av dette reiste også Sametinget innsigelse til deler av den arealdisponering som foreligger i kommuneplanens arealdel for kommunen.

Samarbeid med Riksantikvaren

Sametinget og Riksantikvaren har jevnlig dialog om aktuelle saker. Sametinget samarbeider med Riksantikvaren for at en samiskspråklig versjon av kulturminnebasen Askeladden gjøres tilgjengelig. Det har også vært møter med Riksantikvaren vedrørende andre fremtidige behov og kvalitetssikring av Askeladden.

Sametinget har i 2010 avgitt høringsuttalelse til Riksantikvarens strategiske plan for forvaltningen av arkeologiske kulturminner. Tiltak der konsultasjoner vil kunne bli aktuelt er:

- Etablering av et nasjonalt prosjekt for registrering av kulturminner og kulturmiljøer
- Justering av Ansvarsforskriften for å gi mulighet til å gjennomføre forenklet saksbehandling i mindre saker, og i lys av dette behovet for å få på plass en permanent forvaltningsordning for samiske kulturminner
- Vurdering av hundreårsgrensen for samiske kulturminner og etablering av større forsknings- og forvaltningsprogrammer

Det er videre gitt innspill til Riksantikvarens forventningsbrev for 2011. Saker som ble spilt inn er blant annet Ceavccageadge/Mortensnes på den tentative verdensarvlisten, regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark samt forhold som gjelder Skoltebyen kulturmiljø, herunder både reguleringsplan for området og planlagt gjenbegravelse av skjelettmateriale.

Samarbeid med andre instanser

Sametinget har jevnlig dialog med fylkeskommunene. Sametinget deltar på fylkeskommunenes arealplanforum og samarbeider i den daglige saksbehandlingen.

Det har vært gjennomført fellesbefaring med Sør-Trøndelag fylkeskommune i forbindelse med konsesjonsendring for Elgsjøen vannkraftverk i Einunndalen i Oppdal kommune, på grensa mellom Sør-Trøndelag og Hedmark. Av annet godt samarbeid kan vises til at arkeologer fra Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner har deltatt på kurs i registreringer av sørsamiske kulturminner.

I andre geografiske områder finnes det et potensial for tettere samarbeid med fylkeskommunene. Særlig gjelder dette samarbeidet med Nordland fylkeskommune.

Sametinget har årlige møter med Kulturminnefondet. Årets møte ble avholdt i Varanger.

Sametinget har også jevnlig kontakt og dialog med kommuner og tiltakshavere, for eksempel enkeltpersoner, private og offentlige bedrifter og institusjoner. Denne kontakten er spesielt hyppig i befaringssesongen.

Virkemidler – samisk kulturminnevern

I Sametingets budsjett for 2010 var det satt av kr 2 000 000 til miljø og kulturvern. 44 søknader ble behandlet under ordningen og 33 ble innvilget støtte. 23 av årets prosjekter har fått utbetalt første del av tilskuddet og har med det startet arbeidene. I løpet av året har 10 prosjekter fra tidligere års tilskudd blitt ferdigstilt. Til sammen ble det innvilget kr 2 415 000. Av disse er kr 223 000 trukket tilbake og kr 821 000 utbetalt.

Fordeelingen for områder og prioriteringer for søknader med tilsagn i 2010

Område	Registrering	Sikring	Restaurering	Totalt
Nordsamisk	3	0	10	13
Lulesamisk	8	1	3	12
Sørsamisk	4	0	0	4
Trukne	0	1	3	4
Totalt	15	2	16	33

Innenfor ordningen kan vi se at det er en konsentrasjon av restaureringsprosjekter i nordsamiske områder, men ikke så mange registreringsprosjekter. I lulesamiske områder er det flest registreringsprosjekter og restaureringsprosjekter knyttet til institusjoner. I sørsamiske områder er det kun registreringsprosjekter som har fått tilskudd, alle disse er knyttet til institusjoner.

Sametinget har i 2010 ikke mottatt noen søknader som omhandler områdene utenfor dagens forvaltningsområde.

7 Helse, sosial og omsorg

Sametingets hovedmål er å sikre et helse-, sosial- og omsorgstilbud til det samiske folket. Dette tilbudet skal være likeverdig med tilbudet som den øvrige befolkning har. Helse-, sosial- og omsorgstilbud må tilpasses den samiske befolkningens behov. Videre må helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk- og kultur. Det er også aksept for komplementære og tradisjonelle behandlingsformer.

Sametinget arbeider på ulike måter for å nå disse målene. Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og andre relevante aktører, forsøker vi å sikre Sametingets innflytelse på utformingen av helse- og sosialtjenester til det samiske folk. Vi arbeider blant annet med å ivareta samiske barns rettigheter i møte med barneverntjenesten, bidrar til å tilpasse kriminalomsorgen til samiske innsattes behov og for å utvikle et samisk eldre- og omsorgstilbud. I tillegg gir vi tilskudd til ulike helse- og sosialprosjekter.

Samarbeid med ulike aktører

Sametinget er i dialog med sentrale myndigheter, kommuner og fylkeskommuner og andre aktører i arbeidet med å sikre og bedre helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. Noen av utfordringene er blant annet å sikre en regional rådgivningstjeneste for den sørsamiske befolkningen initiert av Snåsa kommune og en videreføring av helsesatsningen ved Várdobáiki samisk senter. Tettere samarbeid med faginstanser og andre om kompetanseoppbygging samt synliggjøring av behov og tjenesteutvikling er også viktig. Det arbeides også med å etablere kontakt med Sametinget i Sverige spesielt om psykisk helsevern blant reindriftsutøverne. Sametinget har hatt besøk av de nordiske helsedirektørene, og orientert om utfordringer med å sikre den samiske befolkningen en likeverdig helse- og sosialtjeneste på norsk side av Sápmi.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende omgjøring av undervisningssykehjemmet i Karasjok til et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning. Sametingets mål er at et nasjonalt undervisningssykehjem skal være pådriver og bidra til å utvikle kunnskap og heve kvaliteten i helse- og omsorgstjenesten til samiske pasienter, brukere og deres

pårørende. Sametinget har også innledet konsultasjoner angående en 3-årig demensplan for samer med demens. Prosjektet er satt i gang med bakgrunn i regjeringens demensplan for 2015.

Samisk representasjon i styrene i helseforetakene

Sametinget har foreslått kandidater til styrene for de fire regionale helseforetak og noen av de underliggende foretakene ved Helse Nord RHF, Helse Midt-Norge RHF og Helse Sør-Øst RHF. Det er samisk representasjon ved følgende styrer:

- Helse Nord RHF
- Helse Finnmark
- Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN)
- Nordlandssykehuset
- Helgelandssykehuset
- Helse Nord-Trøndelag RHF
- Oslo Universitetssykehus, underlagt Helse Sør-Øst

Samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten

Samiske barn skal møte en barnevernstjeneste med samisk språk- og kulturkompetanse. Dette er rettigheter som samiske barn har uttrykt i Barnekonvensjonen og i barnevernloven. Likeledes er samiske barn innenfor forvaltningsområdet for samisk språk omfattet av bestemmelsene i sameloven. Dette betyr at samiske barn i disse kommunene har rett til å bli betjent på samisk av barnevernstjenesten, også ved plassering i institusjon og fosterhjem utenfor hjemkommunen. Sametinget er opptatt av å synliggjøre barns rettigheter og at disse rettighetene blir ivaretatt i barnevernstjenesten.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om forslag til endring av forskrift om tilsyn i fosterhjem og barneverninstitusjoner. Sametingets mål med konsultasjonene er at samiske barns rett til ivaretagelse av språk og kultur skal etterspørres aktivt under plassering i institusjon og fosterhjem. Dette må uttrykkes klart i forskrifter for tilsyn med barn i fosterhjem og institusjoner. Forslag til endringer i disse forskriftene er nå sendt ut på høring. Sametinget er beredt til å fortsette konsultasjonene etter høringsfristens utløp.

Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet angående ivaretagelse av samiske barns rettigheter i Barnehus. Barnehus er et tilbud til barn og pårørende som møter rettsvesenet etter å ha blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Samiske barns rettigheter tilsier at Barnehus må ha kompetanse på samisk språk og kultur ved avhør av samiske barn. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011.

Sametinget har innledet konsultasjoner med BLD angående NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet. Sametingets mål med konsultasjonene er å sikre kompetanse om samisk språk og kultur i barnevernsutdanningene. Sametinget deltar også i referansegruppa for stortingsmelding om utdanning for velferdstjenestene. Helse- og sosialutdanning og forskning skal være kjernen i meldingen, og etter planen skal meldingen legges frem høsten 2011.

Samhandlingsreformen

Samiske tjenestemottakere har krav på en likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med den øvrige befolkning. Med bakgrunn i dette har Sametinget innledet konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen. Mer ansvar til kommunene og mer helhetlig pasientbehandling er noen av signalene fra sentrale helsemyndigheter. Sametinget er opptatt av å sikre at prioriteringer og innretninger av samhandlingstiltak som gjøres også skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Deriblant må rettighetene til samiske pasienter i språkforvaltningskommunene også ivaretas i den nye reformen. Sentrale myndigheter har det overordnede ansvaret og må derfor sørge for at det samiske perspektivet ivaretas og etterspørres i alle prosesser, og at det blir ivaretatt i sentrale helse- og sosialpolitiske satsinger

Oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene

Sametinget har konsultert Helse- og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til de regionale helseforetakene for 2011. Ordlyden "Samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester må etterspørres og synliggjøres fra planleggingsfasen, gjennom utredningsfasen, og når beslutninger tas", er grunnleggende for Sametingets innspill til oppdragsdokumentene.

Sametinget er fornøyd med en særskilt satsing innen rusbehandlingsfeltet og at tiltakene for samiske pasienter må ta utgangspunkt i samiske pasienters rett til tilrettelagte tjenester med utgangspunkt i samisk språk og kultur. Sametinget har også etterlyst større fokus på språk og kommunikasjon både i et kvalitetsperspektiv og i et sikkerhetsperspektiv. I oppdragsdokumentene for 2011 er det derfor innen kvalitet og pasientsikkerhet vist til at mangelfull kommunikasjon er en risikofaktor og en viktig kilde til feilbehandling. Etter initiativ fra Sametinget er det også tatt med i oppdragsdokumentene at i utdanning av helsepersonell skal helseforetakene sikre kompetanse i samisk språk og kultur.

Sametinget har hatt et møte med Helse Nord om resultatene fra oppdragene for 2010. Deriblant har Helse Nord fått i oppdrag å igangsette et tolkeprosjekt for å bedre tolketjenesten til den samiske befolkningen. Sametinget skal delta i utforming av mandatet til prosjektet. Prosjektet er forsinket og oppdraget gjentas i oppdragsdokumenter for 2011.

Sametinget er opptatt av at den nasjonale beredskapen også tar høyde for samiske behov og rettigheter. Nødmelding og varsling i forhold til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette er en utfordring Sametinget har løftet opp for sentrale myndigheter. Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet om ivaretagelse av samiske brukere i etableringen av nytt digitalt nødnett. Sametinget er opptatt av at et språklig og kulturelt tilbud i nødmeldetjenesten må gis til samiske brukere over hele landet. Sametinget vil fortsette konsultasjonene i 2011. Sametinget er derfor fornøyd med at det påpekes i oppdragsdokumentene at det skal være en likeverdig tilgang til nødmeldingstjeneste for minoritetsspråklige og den samiske befolkningen, og at foretakene skal iverksette tiltak for å sikre nødvendig språk- og kulturkompetanse i nødmeldingssentralene.

Psykisk helse

De tradisjonelle samiske næringene er under sterkt press fra samfunnet utenfor. Arealinngrep og rovdyrtap er bare noen av de utfordringer som utøverne stilles ovenfor. I en slik situasjon er det viktig å være oppmerksom på de menneskelige konsekvensene av dette. Å leve i en stadig stressituasjon gjør noe med menneskers fysiske og psykiske helse. Den siste tiden har Sametinget fått meldinger om økte psykiske belastninger for utøverne av tradisjonelle samiske næringer.

Sametinget har innledet samarbeid med Samisk nasjonalt kompetansesenter - psykisk helsevern (SANKS) for å se hva politikerne kan bidra med i denne sammenhengen. Fremtidstro og optimisme må prege utøverne av tradisjonelle samiske næringer, dersom næringen skal rekruttere nye utøvere. Samiske barn får også med seg negativ omtale i media og press mot næringen. Barn ser at dette gjør noe med de voksne, og det kan skape bekymringer. Sametinget har løftet denne situasjonen ovenfor sentrale myndigheter og vil fortsatt bidra til økt fokus på denne uholdbare situasjonen. Sametingspresidenten har holdt innlegg på SANKS konferanse med tema psykisk helse i reindrifta og selvmord.

Sametinget hadde innlegg på Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE) sitt seminar i Tana i september. Temaet for seminaret var selvmordsforebygging i Sápmi. Seminaret var en markering av verdensdagen for selvmordsforebygging. Sametinget tok opp hvordan Sametinget arbeider gjennom kontakt med norske myndigheter, fagfolk, utdanningsinstitusjoner, organisasjoner og med Sametinget i Sverige. Sametinget fremhevet spesielt hvor viktig språk- og kulturforståelsen er i møte med etterlatte og i forebyggingsarbeidet.

En kriminalomsorg tilpasset samiske innsattes behov

Sametinget har gitt tilskudd til et prosjekt som skal kartlegge helse- og sosialtilbudet til samiske innsatte i fengsel. Målet er å skape bedre kunnskap for å bedre helsetjenestetilbudet til samiske innsatte. Sametinget har tro på at prosjektet vil bidra til økt kunnskap om samiske innsattes rettigheter, og også bidra til økt forståelse for samiske innsattes behov og rett til en bedre tilrettelagt helsetjeneste.

Tilskudd til helse- og sosialprosjekter

Mål for tilskuddsordningen:

- En bedre tilrettelagt helse, sosial og omsorgstjeneste for samiske brukere

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 3 350 000 til helse- og sosialprosjekter. Det ble innvilget kr 3 209 000 til 18 prosjekter.

Prosjektene som har fått tilskudd faller i hovedsak inn under følgende prioriteringer i Sametingets budsjett: prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtjeneste, prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging, metodeprosjekter og prosjekter som har som mål å legge til rette for at omsorgen for samiske eldre bygger på samisk språk og kultur.

8 Regionalutvikling

Samarbeidsavtalene

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland fylkeskommuner. Målet med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv i samarbeid med fylkeskommunene. Samarbeidsavtalene omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder. Sametinget vil jobbe for å få til samarbeidsavtaler med Oslo, Trondheim og Tromsø kommuner.

Oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom fylkeskommune og Sametinget følges opp to ganger årlig gjennom ett politisk møte og ett administrativt møte. Sentralt i oppfølgingsarbeidet for fylkeskommunene og Sametinget er at man sammen lager en rapport der det fremkommer hvilke tiltak man skal prioritere å samarbeide om årlig. Denne rapporten godkjennes på politisk nivå både av Sametinget og Fylkestinget. Senere på året tar partene en statusgjennomgang av rapporten for å vurdere om og hvordan man gjennomfører de årlige tiltakene. Statusgjennomgangen skjer administrativt.

Denne arbeidsmetoden er gjennomført for 2010 for Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Partene er enige om at samarbeidet fungerer godt sett hen i fra ressursene. Samarbeidsavtalen bidrar til å synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv. Fylkeskommunen er informert om Sametingets kommende gjennomgang av sin regionalpolitikk og at det vil kunne komme eventuelle endringer og utvikling her.

Samarbeidsavtalen med Nordland fylkeskommune ble inngått i 2006. Det pågår et arbeid med revidering av avtalen. Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område har revidert den eksisterende samarbeidsavtalen som ble inngått i 2005. Samarbeidspartene er Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune. Målet med avtalen er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv. Samarbeidsavtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i denne avtalen. En del av temaene i avtalen kan ha varierende relevans og prioritering for de ulike partene. Avtalen skal følges opp med årlige møter på administrativt og politisk nivå. Hensikten med møtene er rapportering, samarbeid og samhandling.

Sametinget har som vært i kontakt med Oslo kommune i 2008 for å vurdere mulighetene for en samarbeidsavtale med Oslo kommune. I perioden fra 2008 og 2010 har Sametinget gjennom skriftlig korrespondanse forsøkt å oppnå en videre dialog med kommunen. Denne kontakten ble opprettet høsten 2010 med Oslo kommune. Partene er enige om en foreløpig arbeidsform for kartlegging av bruken av

tilbudene og behov i Oslo kommune Tidlig i 2011 vil det være nye møter for å ha dialog om mulighetene for en samarbeidsavtale. Sametinget hadde også et folkemøte i Oslo i slutten av 2010.

Regionale utviklingsmidler

I budsjettet for 2010 var det satt av kr 3 500 000 til regionalutvikling. Regionale utviklingsmidler er utviklingsmidler som tildeles prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene.

Innenfor samarbeidsavtalene ble det innvilget tilskudd til i alt 30 prosjekter fordelt på 13 i Finnmark, 6 i Troms, 6 i Nordland, 3 i Nord-Trøndelag, 1 i Sør-Trøndelag og 1 i Hedmark. Det ble innvilget til sammen kr 3 930 000, en overskridelse på kr 430 000 i 2010.

Av prosjekter i Finnmark som kan nevnes er tilskudd på kr 30 000 til Barents urfolkskongress i 2010 og kr 400 000 til Tana kulturskole til opplæringstilbud for barn og unge innen dans, musikk og drama. Det ble også gitt tilskudd til NHO Finnmark til avvikling av Småtinget 2010 i Alta.

Av prosjekter i Troms kan nevnes tilskudd på kr 150 000 til avvikling av samisk uke i Tromsø og kr 200 000 til miljøprosjektet Leve i naturen/Eallit luonddus i regi av Fylkesmannen i Troms. Av prosjekter i Nordland kan nevnes tilskudd på kr 300 000 til forprosjektet Muskenveien og kr 190 000 til restaurering av Duoddará ráffe/pitesamisk senter i Beiarn.

I Nord-Trøndelag ble det innvilget tilskudd til et språk- og kompetanseprosjekt i Røyrvik på kr 300 000 og i Hedmark fylke en støtte på kr 500 000 til språkkonsulent og læremiddelutviklingsprosjekt.

9 Internasjonalt og samisk samarbeid

Sametingets arbeid med internasjonale urfolkspørsmål

Sametinget vil arbeide med revideringen av internasjonale meldingen i løpet av neste år. Det vil i den forbindelse arrangeres et seminar som ledd i dette arbeidet. Som grunnlag for det internasjonale arbeidet så ligger målsettingene etter følgende meldinger:

- Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder sak 49/06
- Nordområdeutvikling sak 68/07

Sametingspresidenten var i april 2010 i Sør-Amerika sammen med Stortingspresidenten. I Brasil besøkte delegasjonen blant annet Xingu indianerterritorium. Under oppholdet i Sør-Amerika ble delegasjonen orientert om aktuelle problemstillinger knyttet til avskoging, klima og urfolkernes rolle i bevaring av regnskog.

Sametingspresidenten var til stede på årets møte i FNs Permanente Forum for urfolk.

Sametingsrådet deltok på et internasjonalt utvekslingsseminar i Antigua, Guatemala. Seminaret handlet om implementeringen av konsultasjonsplikten i ILO konvensjon 169 art 6.

Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter (EMRIP) holder årlige sesjoner. Sametinget deltok under årets sesjon og ga sitt bidrag gjennom innlegg til den foreløpige rapporten som omhandler urfolks rett til å delta i beslutningsprosesser. Endelige rapport kommer i 2011.

Sametinget var høsten 2010 til stede på Menneskerettighetsrådets (HRC) møte og deltok på rådets behandling av urfolkssakene tilknyttet ekspertmekanismen og spesialrapportørens foreløpige rapporter. De endelige rapportene vil komme i 2011, fra både ekspertmekanismen og spesialrapportøren. Sametinget vil følge opp arbeidet med disse.

Sametinget ønsker å bidra til Universal Periodic Review (UPR) når det er land som kommer opp til høring av FN om oppfølgingen av menneskerettighetene. Det har ikke latt seg å følge opp de høringer som ble

gjennomført i år grunnet mangel på kapasitet. UPR er et relativt nytt forum der man kan jobbe for å styrke urfolksrettighetene i hele verden. Det vil være nødvendig å følge opp dette arbeidet i større grad enn til nå.

Det er bestemt at det skal avholdes to konsultasjonsmøter med Utenriksdepartementet i året. Møtene omhandler Sametingets internasjonale arbeid og koordinering med departementene i den sammenheng. Saker som er tatt opp har i hovedsak vært knyttet opp mot nordområdepolitikken, herunder næringsutvikling og mineralutvinning i samiske områder, Barentssamarbeidet, Arktisk råd og menneskerettighetsspørsmål og urfolkssaker i FN.

Regjeringen arbeider med ny Nordområdemelding som ferdigstilles i løpet av 2011. Sametinget vil bidra til dette arbeidet.

Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i rådet. Råd skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene og er den samiske stemmen internasjonalt. Sametinget tildeles kr 500 000 til Samisk parlamentarisk råd over statsbudsjettet. Tildelingen går til det sameting som har sekretariatet for rådet. Delegasjonenes utgifter til deltakelse i møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Ledervervet i Samisk parlamentarisk råd roterer mellom de tre sametingene. Fra og med 14.4.2010 og for en periode på 16 måneder har Sametinget i Finland ledervervet i rådet. Rådet har vedtatt egen virksomhetsplan for perioden november 2008 til desember 2010. Planen omhandler blant annet samisk språk, opplæring/utdanning, ungdomssaker, samisk universitet, nordisk samekonvensjon, ressurs utnyttning og miljø, internasjonalt engasjement og likestilling. Virksomhetsplanen er retningsgivende for rådets arbeid. Samisk parlamentarisk råds klimapolitiske strategi ble vedtatt i 2010.

Etter invitasjon fra Samisk parlamentarisk råd besøkte FNs spesialrapportør, James Anaya 14.- 16.4.2010 for første gang i historien Sápmi som region. Besøket fant sted i Rovaniemi. Det ble det avholdt en rundebordssamtale mellom spesialrapportøren, SPR samt representanter fra regjeringene. Samiske organisasjoner og institusjoner anledning til å treffe spesialrapportøren for å legge fram sine syn på hvordan de nordiske landene lever opp til menneskerettighetskonvensjonen.

Barentssamarbeidet

Sametinget deltok under Barents urfolkskongressen og konferanse tidlig i 2010 der en foreløpig resolusjon ble vedtatt som inneholder artikler som anerkjenner urfolks rett til å delta i Barentssamarbeidet. Sametinget har ytret sitt ønske ovenfor Barentssekretariatet om å være representert ved observatør. Det arbeides med å få til slik representasjon gjennomført.

Sametinget tildeler kr 100 000 til urfolksmedarbeider i det internasjonale Barentssekretariatet, dette i henhold til rammeavtalen med Utenriksdepartementet.

Nordisk samekonvensjon

Sametinget har i 2009 arbeidet for igangsettelse av forhandlinger om Nordisk samekonvensjon. Sametinget har forhåpninger til dette arbeidet, og ser behovet for å få en fellesnordisk samekonvensjon, som vil omfatte og forplikte de nordiske land og det samiske folk i de nordiske land. Sametinget ser frem til at forhandlingene starter i 2011.

FNs Urfolkserklæring

Flere av urfolkserklæringens artikler er allerede gjeldende rett gjennom andre bindende juridiske instrumenter som for eksempel som ILO-konvensjon nr. 169, FNs konvensjon om Sivile og Politiske rettigheter og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, eller gjennom nasjonal lovgivning som Grunnloven og menneskerettighetsloven. I tillegg gjenspeiler urfolkserklæringen internasjonal sedvane det foreligger bred enighet om på verdensbasis og som derfor må anses rettslig bindende normer for verdenssamfunnet i sin helhet.

I henhold til erklæringens art. 42 har statene påtatt seg å fremme full gjennomføring av bestemmelsene i erklæringen. Sametinget har med tilfredshet notert seg at samtlige av de fire stater som stemte mot vedtakelsen av FNs urfolkserklæring 13. september 2007 nå har erklært bortfall av sin motstand. Dette gjelder Australia, New Zealand, Canada og USA. Likeså er Sametinget tilfreds med FNs Generalforsamlings resolusjon av 16. november 2010 der medlemsstatene oppfordres til å styrke sine nasjonal og internasjonale bestrebelser, herunder gjennom internasjonalt samarbeid, for å løse urfolks problemer inne ulike sektorer som kultur, utdanning, helse, menneskerettigheter, miljøspørsmål og økonomisk utvikling. Det vedtas også å avholde i 2014 et høynivåmøte i FNs generalforsamling, i fortsettelsen benevnt som Verdenskonferansen om urfolk, for å høste felles erfaringer og beste erfaringer i arbeidet med realisering av urfolks rettigheter, herunder bestrebelser etter å oppfylle målsettingene i FNs erklæring om urfolks rettigheter.

Sametinget har et eget ansvar for å få urfolkserklæringen synliggjort og benyttet som juridisk retningsgivende og anerkjent verktøy. Selv om erklæringen ikke er et juridisk bindende, så gjengir erklæringen rettslige prinsipper og normer etablert i annen juridisk bindende instrumenter, eller rettslige prinsipper og normer som allerede er akseptert av de stater som bekjenner seg til de fundamentale menneskerettigheter og således etablert som internasjonal sedvanerett. Dette tilsier at FNs urfolkserklæring må forstås som et instrument med sterkere juridiske bindinger enn hva øvrige erklæringer generelt sett er tillagt. Sametinget vurderer det slik at innholdet av FNs urfolkserklæring gjenspeiler og presenterer den rettslige utviklingen som foreligger innen urfolksretten. Sametingets mener at det er behov for en synliggjort og handlingsrettet implementering av FNs urfolkserklæring. Denne nasjonale gjennomføringen av erklæringens bestemmelser må følges opp i nasjonal lovgivning og administrativ praksis. Sametinget finner behovet for å kunne rapportere på i hvilken grad man faktisk anstrenger seg for en gjennomføring av urfolkserklæringens artikler på nasjonalt nivå.

I følge SPRs virksomhetsplan er Sametinget i Norges tillagt særskilt ansvar for å jobbe for en implementering av FNs urfolkserklæring. Eksempel på vår bruk av erklæringen i vår saksbehandling vises til ”Rammeavtalen om gjennomføring av konsultasjoner knyttet til regleringer i fisket etter anadrome laksefisk”. Denne avtale ble inngått den 24.11.2010.

Sametinget vil så langt vi finner dette relevant rapportere i sine årsmeldinger om hvordan urfolkserklæringen gjennomføres nasjonalt.

Virkemidler til internasjonale tiltak

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 1 350 000 til internasjonale tiltak. Midlene er brukt til:

- Barents urfolkskontor kr 250 000
- Interreg kr 1 000 000
- Kr 90 000 til avvikling av den andre samiske kongress i Murmansk

10 Samefolkets fond

Stortinget har i Samefolkets fond avsatt 75 millioner kroner som kollektiv erstatning for skadene og den uretten fornorskningspolitikken har påført det samiske folk. Avkastningen fra fondet ble tatt i bruk i 2008 og forvaltes av Sametinget. Stortinget har satt som forutsetning at Samefolkets fond ikke skal anvendes til individuelle erstatninger.

Fastsettelse av bruken av den årlige avkastningen i budsjettet gjøres med grunnlag i vedtak om prioritering og satsingsområder for valgperioden, jf. sak 47/09.

I 2010 ble det avsatt kr 9 000 000 under Samefolkets fond. Avsetningen var avkastning for 2009 på kr 4 650 000 og kr 4 350 000 av tidligere års avkastning. For 2011 avsettes det kr 5 500 000 under Samefolkets fond.

Språkutvikling

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Det var satt av kr 1 500 000 til språkutvikling for 2010. 15 søknader kom inn, og det ble søkt om tilskudd for kr 5 517 294 til språkutviklingstiltak. Av disse fikk 6 søkere tilskudd, til sammen kr 1 720 000. Dette utgjorde et underskudd på kr 220 000.

Litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall utgivelser av samisk litteratur

Det var avsatt kr. 2 500 000 til litteratur under denne posten. Det ble innvilget tilskudd til 11 prosjekter, for til sammen 2 622 000. Det ble søkt til sammen for 4 887 000.

5-årig voksenopplæringsprogram i samisk

Sametingets 5-årige voksenopplæringsprogram (tidligere språkprogram) som ble oppstartet ved Samisk høyskole i 2009 viser seg å gi svært gode resultater. Høgskolen har i samarbeid med språksentrene i Alta, Porsanger, Kåfjord, Nesseby og Lavangen avholdt til sammen 17 språkkurs for voksne. Deltagerne følger kursene lokalt eller ved Samisk høyskole, og avlegger eksamen ved høgskolen. Kursene gir studiepoeng og mulighet for videre utdanningsløp i samisk ved Samisk høyskole. Det viser seg at etter oppstart av voksenopplæringsprogrammet er det større rekruttering til videre studier i samisk.

Voksenopplæringsprogrammet er også en kvalitativ hjelp for foreldre som skal gi leksehjelp til sine barn.

Målet fremover er å komme i gang med kurs i sør- og lulesamisk område, samt i de største byene i Norge. På sikt ønsker man også å få i gang kurs i metodikk og pedagogikk og lese- og skrivekurs for voksne som behersker samisk muntlig. Dette er viktig i arbeidet for å rekruttere språkbærere til utdanningsinstitusjoner som har stort behov for kvalifiserte lærere.

Tradisjonell kunnskap

Dokumentasjon og formidling

I 2010 var det avsatt kr 1 850 000 til tradisjonell kunnskap - Dokumentasjons- og formidlingsprosjekter. Målet for ordningen var dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap knyttet til ivaretagelse og bruk av naturen og det immaterielle. Søknadsfrist til formålet var 1. mars 2010. Ved årets slutt var det brukt kr 1 679 000 av de avsatte midlene. Dette innebærer en rest på kr 171 000.

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

I budsjettet for 2010 var det avsatt kr 650 000 til systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap. Prosjektet, som gjennomføres av Samisk høyskole, pågår i henhold til revidert arbeidsplan for 2010 som inneholder planer om å utvikle metoder for å dokumentere, bevare, beskytte og lagre arbeidet. Samt vitenskapelig artikler om temaet, om ferdigstilling av en metodebok, samt en verktøykasse for samarbeid med lokalsamfunn og at utarbeidelse av etiske retningslinjer vil publiseres i løpet av 2011.

11 Sametingets administrasjon

Strategiene i budsjettet for 2010 gir et bilde av aktiviteten på de ulike politikk- og forvaltningsområdene. Strategiene konkretiseres i administrasjonens arbeidsplaner. Arbeidet med politikkutvikling og oppfølging av politiske saker, økte forvaltningsoppgaver og forventningene i samfunnet krever kapasitet og høy faglig kompetanse på en rekke områder. I revidert budsjett for 2010 var det avsatt kr 86 030 000 til driftsutgifter på administrativt nivå. Per 31.12.2010 var det 129 årsverk i Sametingets administrasjon. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall ansatte fordelt mellom kvinner og menn.

31.12.2008

31.12.2009

31.12.2010

	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt	Ledere	Årsverk totalt
Kvinner	7	75	6	83	5	79
Menn	4	42	6	43	7	50
Totalt	11	117	12	126	12	129
Prosent kvinner	63,6	64,1	50	65,9	41,7	61,2
Prosent menn	36,4	35,9	50	34,1	58,3	38,8

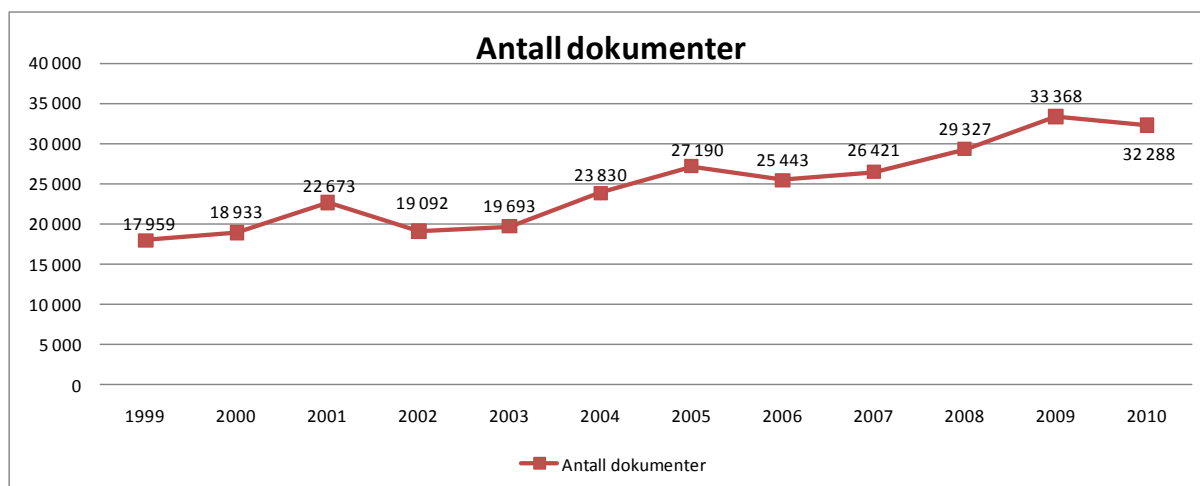
Partene i Sametinget, arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene, har i fellesskap etablert Sametingets personal- og lønnspolitikk, som blant annet berører samhandling mellom partene. Gjennom de lokale lønnsforhandlingene har partene avdekket og utjevnet lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innenfor de ulike stillingsgruppene.

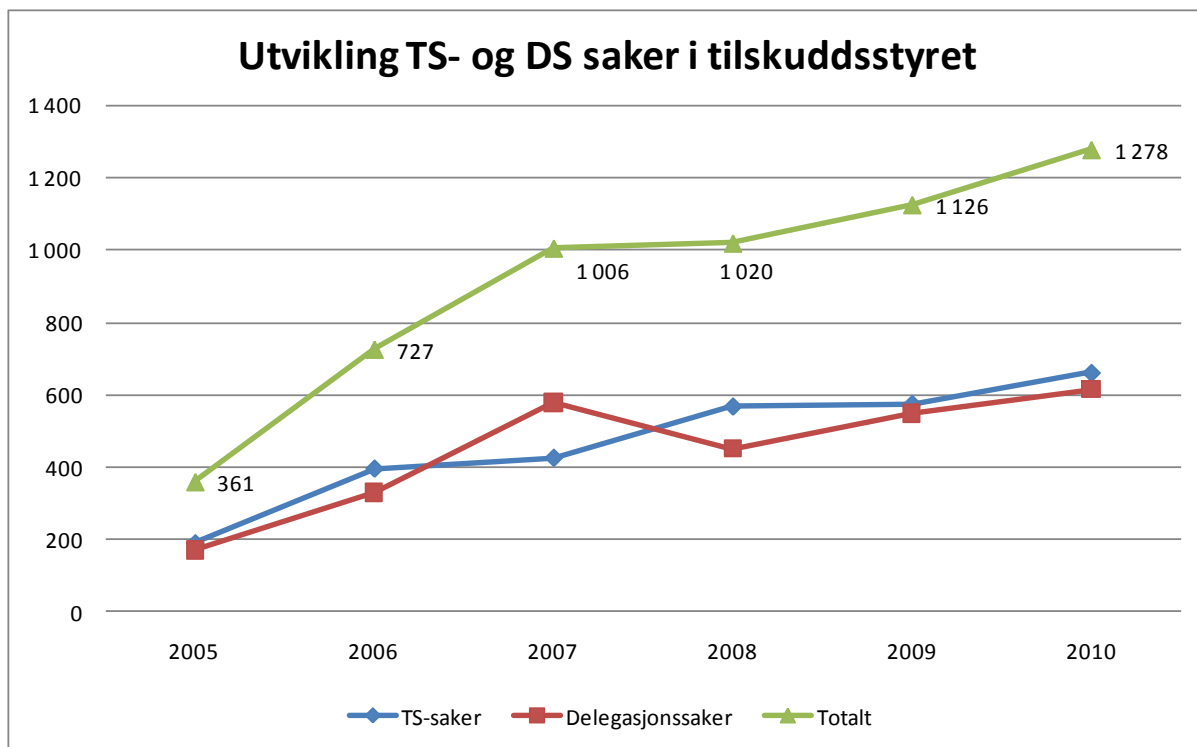
Sametinget er en IA-bedrift og følger de bestemmelser som er fastsatt i avtalen om inkluderende arbeidsliv. Ansatte med behov for tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver får tilbud om dette. I de lokaler Sametinget bruker skal utformingen ta hensyn til personer med nedsatt funksjonsevne. Det er et personalpolitisk mål å oppnå balansert alders- og kjønnssammensetting, samt å rekruttere personer med minoritets- og urfolksbakgrunn. Dette blir det tatt hensyn til ved all annonsering og rekruttering av personell.

Plenumsstaben er en del av administrasjonen i Sametinget, men hører politisk under plenumslederen, ikke sametingsrådet. Plenumsstaben har det administrative ansvaret for den parlamentariske virksomheten i Sametinget, herunder planlegging og avvikling av møtene i komiteene og plenum. Plenumsstaben består av tre ansatte og må derfor i forbindelse med komitémøtene og plenumsmøtene få bistand fra avdelingene til sekretærtjenester på nevnte møter, oversettertjenester med mer.

Sametinget har kontorsteder i Snåsa, Drag, Evenes, Manndalen, Kautokeino, Karasjok og Varangerbotn.

Saksmengden i Sametinget har økt fra år til år. I tillegg til den reelle økning av antall dokumenter har omfanget og kompleksiteten i mange av de sakene Sametinget behandler økt vesentlig de siste årene. Figurene under gir et inntrykk av dette ved å vise utviklingen av antall dokumenter som årlig behandles over Sametingets journalsystem og antall dokumenter i tilskuddsforvaltningen.

12 utfordringer

Det samiske samfunnet er i endring. Sametingets daglige arbeid handler om å trygge og utvikle gode bo- og levevilkår både i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene, og for samene i byene. Dette krever en aktiv og tilpasset politikk.

Et eksempel på en slik politikk er Sametingets arbeid for å sikre et velferdstilbud til det samiske folk som er likeverdig med tilbudet til den øvrige befolkningen. I dette ligger også arbeidet med å utforme en helhetlig politikk for de eldre.

Statistikk viser at folketallet i de samiske områdene har sunket med 16 prosent de siste 20 årene. I den samme perioden økte folketallet i hele landet med 15 prosent. Utflytting og fødselsunderskudd fører til en aldrende befolkning. Det har vært størst nettoutflytting i alderen 18-29 år. Spesielt unge kvinner flytter.

En grunn til at folk ønsker å bo i de samiske bosettingsområdene, er tilknytningen til slekt og samisk språk og kultur. Det er derfor svært bekymringsfullt at det er færre elever som får opplæring i samisk språk i skolen. I grunnskolen har det vært en samlet nedgang på litt over 23 % siden 2005. Nedgangen gjelder først og fremst elever som har nordsamisk som andrespråk. En av årsakene til nedgangen er at elever som velger samisk som andrespråk opplever det som en merbelastning i skolehverdagen.

Primærnæringene er med å sikre bosetting i samiske områder. Andelen av sysselsatte i primærnæringene har gått ned, samtidig er det mindre nyetableringer i virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling. Disse næringene må derfor sikres gode rammevilkår. Samtidig må det stimuleres til etableringer i samiske områder.

Sametinget har store forventninger til det videre arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalget II og Kystfiskeutvalget. En lovfesting av samenes land- og ressursrettigheter og retten til næringsutøvelse vil bety mye for bosettingen i samiske områder, samisk kultur og kulturutvikling.

I det samiske samfunnet forventes det at det er Sametinget som skal legge hovedpremissene for den samiske samfunnsutviklingen. Dette er et ansvar som Sametinget ønsker å ha, og vi vil forvalte dette

ansvaret i samarbeid med andre myndigheter. Sametinget har imidlertid begrensede muligheter til å drive en aktiv og tilpasset politikk. De økonomiske virkemidlene er små, og Sametingets myndighetsområde og mulighet til å bestemme over rammebetingelsene i samfunnet er begrenset.

Sametingets budsjett har hatt negativ realvekst de siste 12 år når man trekker fra øremerkede økninger. De økningene som gis, gir ikke tilstrekkelig handlingsrom for Sametinget. Økningene som gis har føringer gitt av det departementet som står for bevilgningen. Føringerne er gitt ut fra regjeringens politikk, ikke Sametingets. Økningene står heller ikke i forhold til de øvrige økningene på Statsbudsjettet og økninger knyttet til de nasjonale reformene som kulturløftet II, barnehageløftet, kunnskapsløftet og samhandlingsreformen. Sametinget er gitt myndighet etter plan- og bygningsloven, konsultasjonsordningen og innenfor kulturminneforvaltningen. Denne økte myndigheten er gitt uten at rammebevilgningen er økt.

Sametinget er som samenes representative folkevalgte organ, den viktigste premissleverandøren for samepolitikken i Norge. Det går ut over Sametingets legitimitet når Sametinget ikke får de nødvendige ressursene til å utforme og forvalte samepolitikken. Sametinget må gis bevilgninger som står i forhold til de utfordringene som finnes i samfunnet.

Dagens budsjettprosedyrer fungerer ikke tilfredsstillende, er ikke utviklende for det samiske demokratiet eller for statens samepolitikk, og er heller ikke i tråd med folkerettslige prinsipper. Det er av avgjørende betydning at konsultasjonsprosedyrer for budsjettsaker mellom Regjering og Sameting kommer på plass så snart som mulig

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 09.03.11 kl. 16.15

Åšši/Sak SP 009/11

Fritak fra verv som vararepresentant i Sametinget - Ann Helen Guttorm Johansen

Arkivsaknr.
11/214

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	19.01.11	DCJ 01/11
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP 009/11

Saken påbegynt 09.03.11 kl. 16.15

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	19.01.11	Plenumsledelsen	Sak DCJ 01/11 Fritak fra verv som vararepresentant i Sametinget – Ann Helen Guttorm Johansen
2		Ann Helen Guttorm Johansen	Søknad om permisjon

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling

Ann Helen Guttorm Johansen fritas fra sitt verv som 2. vararepresentant for Johttisápmelaččaid listu i valgkrets 2 Ávjovárri ut valgperioden 2009-2013. Fritaket opphører hvis hun slutter i sin stilling i Ávvir før valgperioden utløper.

III Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble vedtatt med 32 stemmer. 1 stemte mot.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	Skjalg Jensen
	Jarle Jonassen	

VI Sametingets vedtak

Ann Helen Guttorm Johansen fritas fra sitt verv som 2. vararepresentant for Johtisápmelaččaid listu i valgkrets 2 Ávjovárri ut valgperioden 2009-2013. Fritaket opphører hvis hun slutter i sin stilling i Ávvir før valgperioden utløper.

Behandlingen av saken ble avsluttet 09.03.11 kl. 16.25

Åšši/Sak NKK	001/11
Åšši/Sak SP	010/11

Innspill til jordbruksforhandlingene 2011

Arkivsaknr.
10/6281

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 021/11
Nærings- og kulturkomiteen	22.–24.02.11	NKK 001/11
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP 010/11

Saken påbegynt 10.03.11 kl. 09.05

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.01.11	Sametingsrådet	Sak 021/11 Innspill til jordbruksforhandlingene 2011
2			Rapportering om Sametingets tilskudd til jordbruk 2011

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Jordbruk i samiske områder har spilt en betydelig rolle som sysselsetter og som grunnlag for bosetting i samiske områder. Jordbruk har fortsatt denne rollen, men den er i ferd med å bli svekket. Jordbruket spiller også en viktig rolle i å videreføre samisk språk og kulturtradisjon. Sametinget er opptatt av at jordbruksnæringen har gode rammebetingelser for sin drift og utvikling.

Det har de siste årene vært en bekymringsfull utvikling for jordbruksnæringen i de samiske områdene. I Finnmark fylke er det en markant nedgang i antall bruk fra 2004 til 2010 fra 427 bruk til 360 bruk. Det er en nedgang på over 15 %. I Troms er nedgangen enda større fra 1405 bruk til 1119 bruk i 2010, som utgjør 20 %. Gjennomsnittsnedgangen for landet er 13 %. I flere kommuner er jordbruket så svekket at det er en håndfull produsenter igjen.

Nedgangen er ekstra bekymringsfull ettersom jordbruksmiljøene i de samiske områdene allerede er små sammenliknet med jordbruket på landsbasis. En ytterligere nedgang i jordbruket vil derfor utfordre det samiske næringslivet og true næringen som en betydningsfull kultur- og språkarena. Nedgangen vil også få negative konsekvenser for matproduksjonen, meierier, slakterier og andre videreforedlingsanlegg i de samiske bosetningsområdene.

Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker fremtid. Å sikre dagens bruksstruktur og opprettholde sysselsettingen i næringen og øke lønnsomheten er avgjørende for å opprettholde levende bygder. Derfor er det viktig for Sametinget å jobbe for et styrket driftsgrunnlag i det samiske jordbruket. Sametinget har som langsiktig mål å øke sysselsettingen og produksjonen i næringen. Et av virkemidlene Sametinget har er tilskudd til investeringer og ulike tiltak - i 2010 tildelte Sametinget 5,0 millioner kroner til jordbruksformål. Tilskuddene ble i hovedsak bevilget til investerings-, utviklings- og samarbeidstiltak i jordbruket.

Et interessant tiltak er et utviklingsprosjekt har som mål å skape ny optimisme i jordbruket i Ávjovárri-urfolksregion. I denne regionen er kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino med. Nedgangen i disse kommunene er så stor at det er behov for å sette i gang en større mobiliseringsprosess for blant annet å få unge til enten å overta eller å satse på landbruk. Hvis det lykkes vil det ha overføringsverdi for andre regioner.

For det samiske jordbruket er det arktiske klimaet og avstandene en ekstra utfordring. Klimaet gjør at vi har kortere vekstsesong, som sammen med en karrig jord, gjør at vi må ha store arealer og har høye driftskostnader. Gjennomsnittsstørrelsen pr bruk er på 256 dekar i Finnmark og 217 dekar ellers i landet. Samtidig er det arktiske klimaet en styrke fordi mat dyrket i slike omgivelser har mindre behov for sprøytemidler, og er av den grunn forbundet med renhet og sikkerhet. Sametinget ønsker at "arktisk landbruk" skal ha særskilt beskyttelse i internasjonale handelsavtaler og at begrepet skal brukes aktivt i utforming av fremtidige støtteordninger.

Betydning av jordbruket for opprettholdelse og utvikling av samisk kultur i mange samiske områder, sammenholdt med næringens negative utvikling, tilsier at det må iverksettes flere tiltak som særlig sikrer mot å styrke mulighetene og grunnlaget for jordbruk i de samiske områdene. Dette innspillet til tiltak i jordbruksforhandlingene vurderes derfor som svært viktige for det samiske samfunnet, både i samfunnspolitisk og næringspolitisk forstand.

Sametinget ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres, og på den måten bidra til levende samiske miljøer og levende bygder.

Sametinget viser til Soria Moria-erklæringen der det blant annet heter:

"Regjeringen ønsker å bidra til gode rammevilkår både for tradisjonelle næringer og moderne arbeidsplasser knyttet til kultur og teknologi i samiske bosettingsområder."

Videre heter det:

"Regjeringen vil sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet gjennom en klar distriktsprofil, og videreføre styrking av det grasbaserte husdyrholdet"

Sametinget fremmer følgende innspill til jordbruksavtaleforhandlingene for 2011:

1. Sametingets virksomhet

Sametingets virksomhet omfatter de områder i landet der det bor samer. Enkelte av Sametingets innspill i forbindelse med jordbruksforhandlingene er tatt til følge de siste årene, men med en begrensning til Finnmark fylke. Både endring av arealgrenser for tilskudd og økte melkekvoter har kommet også den samiske befolkning i Finnmark til gode. Det finnes en rekke områder utenfor Finnmark hvor det bor samer som driver med jordbruk - det gjelder spesielt Troms og nordre del av Nordland. Økonomiske tiltak som settes verk i samiske områder må dekke større områder enn bare Finnmark.

Sametinget har registrert at flere kommuner i Troms har tilnærmet like utfordrende klimatiske forhold som Finnmark. Det kan være grunn til å vurdere sonegrensene og utvide disse til disse kommunene.

2. Lønnsomhet

De økonomiske ordningene i jordbruket må beholdes slik at gårdbrukerne er sikret forutsigbare forhold. Landbruksmyndighetenes krav om omlegging til løsdrift og WTO-avtalen skapte stor usikkerhet blant gårdbrukerne det siste tiåret. Omfattende endringer i tilskuddsordningene gjør at gårdbrukerne ikke har forutsigbare forhold å drive etter. Forslag om å legge om produksjonstilleggene for mindre samdrifter og andre endringer i produksjonstilleggene er eksempler som skaper slik usikkerhet.

På samme måte må investeringsordningene i landbruket videreføres. Byggeaktiviteten varierer fra år til år. Siden 2008 er det en halvering av antall kvadratmeter nybygg i norske fjøs. Behovet for å ruste opp og vedlikeholde bygninger som er bygd på 1980-tallet i samiske områder er økende. Tidsmessige bygg gjør det mer attraktivt for unge til å overta gårdsbruk. Slik situasjonen er i dag er mange av de brukene som legges ned nedslitte og umoderne.

Jordbruksnæringen har i tidligere tider hatt muligheter for fondsavsetning i jordbruket som skulle brukes til fremtidige investeringer i bygg. Fondsavsetning vil gjøre det mulig å planlegge fremtidige investeringer på en bedre måte. Samtidig ville det ha gitt forutsigbarhet i skatteplanleggingen.

I 2011 er det viktig å prioritere den grovforbaserte produksjonen i nord. Melkeproduksjonen er bærebjelken for landbruket i samiske områder. Saueholdet utnytter utmarka på en optimal måte og må sikres en positiv økonomisk utvikling i 2011.

3. Etableringspakker for unge

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at en fjerdedel av bøndene i Finnmark er over 60 år. Innen få år vil det derfor være stort behov for nyrekruttering til landbruket, dersom ikke antall gårdsbruk skal bli betydelig redusert. Gjennomsnittsalderen ved overtaking av gårdsbruk er 45 år i Finnmark. Det må være et mål å få gjennomsnittsalderen ned, men en forutsetning for dette er at lønnsomheten i jordbruket må heves. Rekruttering til næringa krever dessuten gode kompetanse- og utdanningstilbud.

For å motivere unge til å starte med jordbruk må det settes inn økonomiske tiltak for å sikre rekrutteringen.

Det må etableres en ordning med etableringskvote for melk for unge som vil starte med gård. Unge som skal starte med bruk må ofte investere i besetning, redskaper og bygninger. Noen velger å kjøpe jordbrukseiendommer. Når disse i tillegg må kjøpe melkekvote til statens pris (kr. 3,50 pr liter) eller på det private markedet, er det vanskelig å få unge til å starte med gård. For å sikre rekruttering må det etableres gunstigere ordninger for unge som vil inn i jordbruksnæringen - gratis melkekvoter for unge under 35 år som vil starte med gårdsbruk eller utvide i samiske områder.

4. Avløserordning for ferie og fritid

I likhet med utviklingen i det øvrige næringslivet må det legges til rette for økt ferie og fritid. Etablering av samdrifter har sikret økt fritid for de som går inn i et slikt samarbeid, men samdrift egner seg ikke i alle områder. Det har vist seg at de som ikke er i samdrift har større utfordringer med å skaffe avløser. Det kan være ulike årsaker til det, men lønna har mye å si for rekrutteringen. Refusjonssatsen for ferie- og fritidsordningen må økes. En slik ordning vil gjøre det mer attraktivt å drive med gård samtidig som den motiverer unge til å starte med gårdsdrift.

5. Økte melkekvoter for bruk som har lavere kvote enn 120 000 liter

Selv om noen bruk ikke klarer å fylle opp kvotene sine er det enkelte gårder som har mulighet til å øke melkeproduksjonen. En økning i melkeknoten vil bedre det økonomiske grunnlaget for drift på disse gårdene. Det vil være med på å sikre jordbruk i samiske områder. For å sikre en variert bruksstruktur må de minste brukene prioriteres ved økning av melkekvoter.

6. Frakttilskudd

Avgangen i antall melkeproduksjonsbruk har ført til diskusjon om grunnlaget for opprettholdelse av infrastruktur både innen slakteri- og meierisektoren. Mindre volum av de enkelte jordbruksproduksjonene fører til høyere frakt- og produksjonskostnader pr enhet.

Videreforedlingsbedriftene, som ofte er samvirkebedrifter er også avhengige av å drive med lønnsomhet. En svekkelse av disse har hittil påført gårdbrukeren høyere fraktkostnader.

Nedleggelse av slakterier fører til lengre transportavstander og dermed høyere fraktkostnader. Nedgang i antall bruk fører til at det blir lengre mellom gårdene og fraktkostnadene vil også av den grunn øke. Dette må dekkes inn på en eller annen måte. Kostnadsutviklingen for inntransport av slakt har heller ikke fulgt kostnadsutviklingen. På bakgrunn av det forannevnte er det nødvendig å ha høyere tilskudd på frakt. Av den grunn er det nødvendig å ha høyere tilskudd på frakt. Det er også klare grenser for hvor langt levende dyr kan transporteres uten å måtte ha hviletid.

Det samme forholdet gjelder også for transport av kunstgjødsel og kraftfôr der behovet for kraftfôr har økt betraktelig ettersom melkeytelsen har gått opp pr ku.

Endring av frakttilskudd skal virke utjevne på pris til produsent uavhengig av transportavstand.

7. Reduksjon av rovviltstammen for å få opp økonomien i saueholdet.

Sauenæringen er en arealkrevende næring hvor utnyttelsen av utmarka har vært avgjørende for det økonomiske resultatet. Avbøtende tiltak innen rovviltforvaltningen har ført til at saueholdere blant annet har måttet redusere bruken av utmark til fordel for innmark. Større bruk av innmark vil i mange tilfeller øke kostnadene i form av mer gjødsling og jordbearbeiding og gjerdehold. En slik endret bruk vil også føre til større parasitt- og infeksjonsfare (større dyretetthet) blant sau. Rovviltforvaltning og driftsøkonomi i saueholdet har en nær sammenheng. Rovviltforvaltningen er pr definisjon ikke en del av avtaleforhandlingene, men den har direkte innvirkning på det økonomiske resultatet. Rovviltforliket innebærer at det skal være både beitedyr og rovvilt i landet. Etter Sametingets syn er ikke disse to målene forenlig i det hele tatt. Avbøtende tiltak (tidligere henting av sau på beite, gjerder etc) fordyrer saueholdet og avskjærer gårdbrukerne fra å bruke utmarka på den mest optimale måten.

8. Konfliktforebyggende tiltak

Avtalepartene har årlig satt av 1,4 millioner kroner til konfliktforebyggende tiltak. For å minimere arealkonfliktene mellom jordbruk og reindrift er det nødvendig å øke midlene til denne posten. Bygging av reingjerder er et tungt økonomisk løft, men er en investering for mange år framover. Ved å bygge gjerder vil jordbruksnæringen i ettertid bli spart for merarbeid samtidig som man sikrer avlingene. Sametinget anser det som nødvendig at statlige myndigheter prioriterer arbeidet med konfliktforebyggende tiltak for å øke forståelsen av hverandres næringer og samordne de ulike brukerinteressene. Opplysningsvirksomhet om næringenes historie, egenart og grunnlag er en viktig del av de konfliktforebyggende tiltakene. Det psykososiale presset konflikter medfører vil over lengre tid kunne være til skade for berørte parter. Det er derfor viktig å unngå at slike forhold skal kunne utvikle seg.

Sametinget vil foreslå at det etableres dialogarenaer som skal ha som mål å utveksle synspunkter og redegjøre for hverandres driftsforhold. En slik arena kan være et positivt tiltak for å forebygge konflikter og gjøre det enklere å finne konstruktive løsninger. Opplysningsvirksomhet om næringenes historie, egenart og grunnlag vil være en viktig del av dette arbeidet. På den måten vil de mellommenneskelige forholdene mellom partene kunne forbedres.

I flere tilfeller kan inngjerding av større områder være aktuelt. Det kan dreie seg om arealer som er avgrenset på en naturlig måte av terreng, bebyggelse etc. Det bør være mulig å bevilge tilskudd til slike konfliktforebyggende tiltak også.

9. Økning av midler til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling.

Landbruks- og matdepartementets overføring til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN) utgjør 2,0 millioner kroner (tidligere Samisk utviklingsfond). Midlene har ikke vært justert på mange år. Kostnadene til bygg og andre tiltak i jordbruket har økt hvert år. Sametinget har også utvidet virkeområdet for ordningen i den samme perioden. Nedgangen i jordbruket i samiske områder gjør det dessuten nødvendig å åpne for finansiering av større vedlikeholdsarbeid. Midlene må økes til 4,0 millioner kroner.

10. Kombinasjonsbruk

I mange områder er tilgang til arealer en begrensning for etablering av større driftsenheter. I disse områdene må det fortsatt være mulig å satse på forskjellige former for kombinasjonsnæringer. På denne måten vil en bevare mangfoldet innen næringen, samtidig som dette er med på å sikre en stabil bosetting. I avtalesammenheng må de økonomiske tiltakene være differensierte etter bruksstørrelsen slik at kombinasjonsbrukene får en større andel av de direkte tilskuddene.

11. Nisjeproduksjoner

Landbruks- og matdepartementet har et verdiskapingsprogram innen mat. Utfordringen for jordbruk i samiske områder er å revitalisere de samiske mattradisjonene som ledd i verdiskapingen i jordbruket. Utvikling og videreføring av lokale kulturvariasjoner vil styrke landbruksnæringen som en viktig verdiskaper i samiske områder. Sametinget vil her spesielt vise til det nordnorske landbruket sin unike mulighet for utvikling av nisjeprodukter.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget kommer med innspill til jordbruksforhandlingene mellom staten og næringsorganisasjoner i jordbruket. På denne måten kan Sametinget være med på å påvirke utviklingen i jordbruket.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og medlemmet fra Norske samers riksforbund og Samefolkets parti NSR/ SjøP) Gunn-Britt Retter og medlemmet fra Flyttsamelisten (Fsl) Per A. Bøhr fremmer følgende merknad:

Sametingets status i forhold til landbruksforhandlingene

Komiteens mindretall viser til Sametingets vedtak i forbindelse med jordbruksforhandlingene 2010, og finner det uakseptabelt at Sametingets rolle i forhandlingene ikke er blitt styrket.

Sametinget har fått utvidede roller innen ulike samiske fagområder, samt konsultasjonsavtalen. Komiteens mindretall ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres og styrkes, og på den måten følge opp våre forpliktelser overfor næringen, blant annet har for levende samiske bygder.

Komiteens mindretall krever at forhandlingsinstituttet for jordbruksavtalen revideres slik at den reflekterer den folkerettslige utvikling. Sametinget bør ha full informasjon og deltakelse i alle stadier av beslutningsprosessen, og skal kunne gi sitt forhåndsinformerte samtykke til forslag til tiltak og økonomiske rammer og at deres synspunkter og vurderinger framkommer i det som forelegges øvrige departementer og i proposisjonen til Stortinget. Dette innebærer at Sametinget og Landbruks- og matdepartementet kommer til enighet om prosedyrer når det gjelder de ulike prosessene som leder frem til en endelig jordbruksavtale.

Videre ber komiteens mindretall om at også avtaleinstituttet for jordbruksforhandlingene vurderes, herunder flerpartsforhandlinger mellom Sametinget, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Staten.

Slik strukturen for jordbruksforhandlingene er i dag, samsvarer dette ikke med folkerettslige forpliktelsene som Norge har påtatt seg ovenfor samene som urfolk..

Forslag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker og Skejalg Jensen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen og Mathis Nilsen Eira, medlemmet fra Norske samers riksforbund og Samefolkets parti (NSR/SfP) Gunn-Britt Retter, medlemmet fra Arja Olaf Eliassen, medlemmet fra Flyttsamelisten (Fsl) Per A. Bøhr og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Punkt 2: Lønnsomhet

Et tillegg som punktet begynner med.

Jordbruksoppjøret er å betrakte som et inntektsoppgjør for yrkesutøverne for jordbruksnæringen. En grunnleggende forutsetning for at landbruket eksisterer og utvikling er at lønnsomheten i jordbruket skal være konkurransedyktig i forhold til andre yrker. Slik er det ikke i dag og dette bærer næringen preg av med stadige bruksnedleggelse og manglende rekruttering til næringen. For at noen skal finne det interessant å satse på bondeyrket framfor andre yrker, spesielt unge mennesker, er at disse finner det økonomisk interessant. Dessverre er inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet altfor stor.

Sametinget mener at hovedmålsetningen for jordbruket må være at det gis et kraftig inntektsløft som gir bonden et inntektsgrunnlag (og fritid) som gjør det mulig å kunne ha en inntekt som står i forhold arbeidsmengden. Den store inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre grupper må reduseres. Driftsgrunnlag må styrkes, spesielt for mindre bruk, inntekten fra gården må gjøre det mulig å ha bondeyrket som eneyrke med en akseptabel inntekt. Dette vil gjøre næringen attraktiv for unge mennesker og vil være avgjørende for rekruttering av ungdom til bondeyrket.

Punkt 5: Overskriften "Økte melkekvoter for bruk som har lavere kvoter enn 120 000 liter" erstattes med "Melkekvoter"

For å sikre en variert bruksstruktur må de minste brukene prioriteres ved økning av melkekvoter.

Punkt 6. Setningen " Kostnadsutviklingen for inntransport av slakt har heller ikke fulgt kostnadsutviklingen." erstattes med: Inntektsutviklingen for kjøtt har ikke fulgt kostnadsutviklingen for inntransport av slakt.

Punkt 8. Konfliktforebyggende tiltak

endring i punkt 8, erstatter 1. setning:

Avtalepartene har avsatt 1,0 mill, kr over jordbruksavtalen 2011 til konfliktforebyggende tiltak mellom jordbruks- og reindriftsnæringen. Det ble avsatt 1,4 mill over Reindriftsavtalen 2011 til samme tiltak. Partene må avsette like store beløp til denne ordningen.

I punkt 8 i 1. og 2. avsnitt er innspillet om opplysningsvirksomhet gjentatt to ganger. Det foreslås dermed følgende:

Punkt 8, 2. avsnitt, nest siste setning strykes.

Videre flyttes siste setning til kapittel 8, 1. avsnitt, mellom setningene om opplysningsvirksomhet, som slutter med ordene: (...) "de konfliktforebyggende tiltakene" og begynner med "Det psykososiale presset"(...).

Punkt 8, nytt 3. avsnitt:

Det er i dag lite kunnskap om biologiske forhold i områdene der det foregår sambeiting mellom småfe og rein. Sametinget ønsker derfor mer kunnskap og forskning på beitemønster i forhold til biotop utnyttelse. Det er også behov for mer kunnskap om sykdomsoverføring mellom dyr på utmarksbeite.

Punkt 8, tidligere 3. avsnitt (nytt 4. avsnitt), ny siste setning:

Dette forutsetter enighet mellom partene.

Forslag til nytt punkt 12. Vinterskader på eng og avlingssvikt

I jordbruket finnes det to ordninger for skader forårsaket av klimatiske forhold — vinterskader er relatert til forhold som skjer i overvintringsperioden og avlingssvikt som skjer i vekstsesongen. Ordningene for erstatning av skader på eng er ikke tilrettelagt for Troms og Finnmark. De færreste kan høste mer enn en gang på grunn av klimatiske forhold. Jordbruket i disse områdene er dessuten preget av høy andel av leiejord, jordteigene ligger spredt og avstanden mellom teigene er ofte store. Ved skader skaper disse forholdene store utfordringer når engareal må sås på nytt igjen.

Det har vært en spesiell vekstsesong i Troms i 2010. Det viser at jordbruket drives under arktiske forhold der både vinterskader og avlingssvikt i vekstsesongen har forekommet samme år. I følge tall fra Troms bondelag har 289 gårdbrukere søkt om vinterskader på eng og 500 om avlingssvikt.

Erstatningsordningene for overvintringsskader trer først i kraft når en har skader på mer enn 20 % av arealet og dette er reparert. Det er lik sats for hele landet. For å kompensere for det store arealbehovet og klimatiske forhold må egenandelen reduseres til 10 % for overvintringsskader i Troms og Finnmark.

Egenandelen ved avlingssvikt er på 30 %. I likhet med vinterskader på eng er det lik proSENTSATS for hele landet. Det slår uheldig ut for jordbruket i samiske områder. Foruten de utfordringene som er nevnt ovenfor vil ikke en gårdbruker i nord kunne regne med å så enga i skadeåret og samtidig få avling det året i det hele tatt. Alternativet er enten å slakte ned buskapen eller å kjøpe inn vinterfôr. Egenandelen må halveres til 15 % for avlingssvikt i samiske områder.

Forslag 2

Medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Aud Martinsen fremmet følgende forslag:

Innspill til jordbruksforhandlingene

1. Sametinget ønsker at det leges til rette for en utvikling av jordbruket i hele Norge. En forutsetning for dette er et friere landbruk som gir den enkelte bonde et reelt valg til produksjon innenfor de rammer som markedet, egeninteresse og økonomi setter. Bønder må anses som selvstendig næringsdrivende på linje med andre næringsdrivende. Sametinget har stor tillit til norske bønders evne til selv å avgjøre hva og hvordan de skal produsere for å skaffe seg og sine en inntekt som er til å leve av.

2. Sametinget vil anmode om at Landsbruksforhandlingene legger til rette for at de omfattende reguleringer i landbruket opphører, og hver enkelt næringsdrivende innenfor landbruket gis mulighet for omstilling og markedstilpasning som gjør den mindre avhengig av offentlige tilskudd.

3. Sametinget ønsker et rikt plante- og dyreliv i Norge. Det bør søkes opprettholdt en bestand av jerv, bjørn og gaupe. Forvaltningen av denne må skje lokalt der en har forutsetning for å vurdere situasjonen, og derfor må prioriterte rovdyrsoner avvikles. Nødvergeretten bør også omfatte hund som direkte angripes av rovdyr. I tillegg må nødvergeretten gjelde når rovdyr kommer inn på innmark og ikke lar seg skremme bort, samt at det bør legges samme tolkning til grunn for benyttelse av nødvergeretten overfor bjørn, som det er for andre rovdyr.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametingets støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Komiteens mindretall, medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og medlemmet fra Norske samers riksforbund og Samefolkets parti (NSR/SfP), Gunn Britt Retter og medlemmet fra Flyttsamelisten (Fsl) Per A. Bæhr trekte merknaden i komiteinnstillingen.
 - Forslag 2 ble forkastet med 31 stemmer. 4 stemte for.
 - Nærings- og kulturkomiteens forslag 1 ble vedtatt med 32 stemmer mot 3 stemmer.
 - Komiteens tilrådning ble vedtatt med 32 stemmer. 3 stemte mot.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Olaf Eliassen, saksordfører	Geir Tommy Pedersen
	Olaf Eliassen	
2	Inga-Lill Sundset	
3	Aud Marthinsen	Geir Tommy Pedersen
		Bjørn Inge Mo
	Aud Marthinsen	
4	Gunn-Britt Retter	Olaf Eliassen
		Geir Tommy Pedersen
	Gunn-Britt Retter	
5	Bjørn Inge Mo	
6	Geir Tommy Pedersen	Skjalg Jensen
		Olaf Eliassen
		Mathis Nilsen Eira
	Geir Tommy Pedersen	
7	Per Andersen Bæhr	
8	Skjalg Jensen	Aili Keskitalo
		Geir Tommy Pedersen
	Skjalg Jensen	
9	Bjørn Inge Mo	
10	Marianne Balto	
11	Egil Olli	
12	Geir Tommy Pedersen	
13	Skjalg Jensen	
	Olaf Eliassen, saksordfører	
	Geir Tommy Pedersen, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Jordbruk i samiske områder har spilt en betydelig rolle som sysselsetter og som grunnlag for bosetting i samiske områder. Jordbruk har fortsatt denne rollen, men den er i ferd med å bli svekket. Jordbruket spiller også en viktig rolle i å videreføre samisk språk og kulturtradisjon. Sametinget er opptatt av at jordbruksnæringen har gode rammebetingelser for sin drift og utvikling.

Det har de siste årene vært en bekymringsfull utvikling for jordbruksnæringen i de samiske områdene. I Finnmark fylke er det en markant nedgang i antall bruk fra 2004 til 2010 fra 427 bruk til 360 bruk. Det er en nedgang på over 15 %. I Troms er nedgangen enda større fra 1405 bruk til 1119 bruk i 2010, som utgjør 20 %. Gjennomsnittsnedgangen for landet er 13 %. I flere kommuner er jordbruket så svekket at det er en håndfull produsenter igjen.

Nedgangen er ekstra bekymringsfull ettersom jordbruksmiljøene i de samiske områdene allerede er små sammenliknet med jordbruket på landsbasis. En ytterligere nedgang i jordbruket vil derfor utfordre det samiske næringslivet og true næringen som en betydningsfull kultur- og språkarena. Nedgangen vil også få negative konsekvenser for matproduksjonen, meierier, slakterier og andre videreforedlingsanlegg i de samiske bosetningsområdene.

Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker fremtid. Å sikre dagens bruksstruktur og opprettholde sysselsettingen i næringen og øke lønnsomheten er avgjørende for å opprettholde levende bygder. Derfor er det viktig for Sametinget å jobbe for et styrket driftsgrunnlag i det samiske jordbruket. Sametinget har som langsiktig mål å øke sysselsettingen og produksjonen i næringen. Et av virkemidlene Sametinget har er tilskudd til investeringer og ulike tiltak - i 2010 tildelte Sametinget 5,0 millioner kroner til jordbruksformål. Tilskuddene ble i hovedsak bevilget til investerings-, utviklings- og samarbeidstiltak i jordbruket.

Et interessant tiltak er et utviklingsprosjekt som har som mål å skape ny optimisme i jordbruket i Ávjovárri-urfolksregion. I denne regionen er kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino med. Nedgangen i disse kommunene er så stor at det er behov for å sette i gang en større mobiliseringsprosess for blant annet å få unge til enten å overta eller å satse på landbruk. Hvis det lykkes vil det ha overføringsverdi for andre regioner.

For det samiske jordbruket er det arktiske klimaet og avstandene en ekstra utfordring. Klimaet gjør at vi har kortere vekstsesong, som sammen med en karrig jord, gjør at vi må ha store arealer og har høye driftskostnader. Gjennomsnittsstørrelsen pr bruk er på 256 dekar i Finnmark og 217 dekar ellers i landet. Samtidig er det arktiske klimaet en styrke fordi mat dyrket i slike omgivelser har mindre behov for sprøytemidler, og er av den grunn forbundet med renhet og sikkerhet. Sametinget ønsker at "arktisk landbruk" skal ha særskilt beskyttelse i internasjonale handelsavtaler og at begrepet skal brukes aktivt i utforming av fremtidige støtteordninger.

Betydning av jordbruket for opprettholdelse og utvikling av samisk kultur i mange samiske områder, sammenholdt med næringens negative utvikling, tilsier at det må iverksettes flere tiltak som særlig sikter mot å styrke mulighetene og grunnlaget for jordbruk i de samiske områdene. Dette innspillet til tiltak i jordbruksforhandlingene vurderes derfor som svært viktige for det samiske samfunnet, både i samfunnspolitisk og næringspolitisk forstand.

Sametinget ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres, og på den måten bidra til levende samiske miljøer og levende bygder.

Sametinget viser til Soria Moria-erklæringen der det blant annet heter:

"Regjeringen ønsker å bidra til gode rammevilkår både for tradisjonelle næringer og moderne arbeidsplasser knyttet til kultur og teknologi i samiske bosetningsområder."

Videre heter det:

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 232 av 274

”Regjeringen vil sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet gjennom en klar distriktsprofil, og videreføre styrking av det grasbaserte husdyrholdet”

Sametinget fremmer følgende innspill til jordbruksavtaleforhandlingene for 2011:

1. Sametingets virksomhet

Sametingets virksomhet omfatter de områder i landet der det bor samer. Enkelte av Sametingets innspill i forbindelse med jordbruksforhandlingene er tatt til følge de siste årene, men med en begrensning til Finnmark fylke. Både endring av arealgrenser for tilskudd og økte melkekvoter har kommet også den samiske befolkning i Finnmark til gode. Det finnes en rekke områder utenfor Finnmark hvor det bor samer som driver med jordbruk - det gjelder spesielt Troms og nordre del av Nordland. Økonomiske tiltak som settes verk i samiske områder må dekke større områder enn bare Finnmark.

Sametinget har registrert at flere kommuner i Troms har tilnærmet like utfordrende klimatiske forhold som Finnmark. Det kan være grunn til å vurdere sonegrensene og utvide disse til disse kommunene.

2. Lønnsomhet

Jordbruksoppkjøret er å betrakte som et inntektsoppkjøp for yrkesutøverne for jordbruksnæringen. En grunnleggende forutsetning for at landbruket eksistens og utvikling er at lønnsomheten i jordbruket skal være konkurransedyktig i forhold til andre yrker. Slik er det ikke i dag og dette bærer næringen preg av med stadige bruksnedleggelse og manglende rekruttering til næringen. For at noen skal finne det interessant å satse på bondeyrket framfor andre yrker, spesielt unge mennesker, er at disse finner det økonomisk interessant. Dessverre er inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet altfor stor.

Sametinget mener at hovedmålsetningen for jordbruket må være at det gis et kraftig inntektsløft som gir bonden et inntektsgrunnlag (og fritid) som gjør det mulig å kunne ha en inntekt som står i forhold arbeidsmengden. Den store inntektsforskjellen mellom jordbruket og andre grupper må reduseres. Driftsgrunnlag må styrkes, spesielt for mindre bruk, inntekten fra gården må gjøre det mulig å ha bondeyrket som eneyrke med en akseptabel inntekt. Dette vil gjøre næringen attraktiv for unge mennesker og vil være avgjørende for rekruttering av ungdom til bondeyrket.

De økonomiske ordningene i jordbruket må beholdes slik at gårdbrukerne er sikret forutsigbare forhold. Landbruksmyndighetenes krav om omlegging til løsdrift og WTO-avtalen skapte stor usikkerhet blant gårdbrukerne det siste tiåret. Omfattende endringer i tilskuddsordningene gjør at gårdbrukerne ikke har forutsigbare forhold å drive etter. Forslag om å legge om produksjonstilleggene for mindre samdrifter og andre endringer i produksjonstilleggene er eksempler som skaper slik usikkerhet.

På samme måte må investeringsordningene i landbruket videreføres. Byggeaktiviteten varierer fra år til år. Siden 2008 er det en halvering av antall kvadratmeter nybygg i norske fjøs. Behovet for å ruste opp og vedlikeholde bygninger som er bygd på 1980-tallet i samiske områder er økende. Tidsmessige bygg gjør det mer attraktivt for unge til å overta gårdsbruk. Slik situasjonen er i dag er mange av de brukene som legges ned nedslitte og umoderne.

Jordbruksnæringen har i tidligere tider hatt muligheter for fondsavsetning i jordbruket som skulle brukes til fremtidige investeringer i bygg. Fondsavsetning vil gjøre det mulig å planlegge fremtidige investeringer på en bedre måte. Samtidig ville det ha gitt forutsigbarhet i skatteplanleggingen.

I 2011 er det viktig å prioritere den grovforbaserte produksjonen i nord. Melkeproduksjonen er bærebjelken for landbruket i samiske områder. Saueholdet utnytter utmarka på en optimal måte og må sikres en positiv økonomisk utvikling i 2011.

3. Etableringspakker for unge

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at en fjerdedel av bøndene i Finnmark er over 60 år. Innen få år vil det derfor være stort behov for nyrekruttering til landbruket, dersom ikke antall gårdsbruk skal bli betydelig redusert. Gjennomsnittsalderen ved overtaking av gårdsbruk er 45 år i Finnmark. Det må være et mål å få gjennomsnittsalderen ned, men en forutsetning for dette er at lønnsomheten i jordbruket må heves. Rekruttering til næringa krever dessuten gode kompetanse- og utdanningstilbud.

For å motivere unge til å starte med jordbruk må det settes inn økonomiske tiltak for å sikre rekrutteringen.

Det må etableres en ordning med etableringskvote for melk for unge som vil starte med gård. Unge som skal starte med bruk må ofte investere i besetning, redskaper og bygninger. Noen velger å kjøpe jordbrukseiendommer. Når disse i tillegg må kjøpe melkekvote til statens pris (kr. 3,50 pr liter) eller på det private markedet, er det vanskelig å få unge til å starte med gård. For å sikre rekruttering må det etableres gunstigere ordninger for unge som vil inn i jordbruksnæringen - gratis melkekvotes for unge under 35 år som vil starte med gårdsbruk eller utvide i samiske områder.

4. Avløserordning for ferie og fritid

I likhet med utviklingen i det øvrige næringslivet må det legges til rette for økt ferie og fritid. Etablering av samdrifter har sikret økt fritid for de som går inn i et slikt samarbeid, men samdrift egner seg ikke i alle områder. Det har vist seg at de som ikke er i samdrift har større utfordringer med å skaffe avløser. Det kan være ulike årsaker til det, men lønna har mye å si for rekrutteringen. Refusjonssatsen for ferie- og fritidsordningen må økes. En slik ordning vil gjøre det mer attraktivt å drive med gård samtidig som den motiverer unge til å starte med gårdsdrift.

5. Melkekvotes

For å sikre en variert bruksstruktur må de minste brukene prioriteres ved økning av melkekvotes.

Selv om noen bruk ikke klarer å fylle opp kvotene sine er det enkelte gårder som har mulighet til å øke melkeproduksjonen. En økning i melkekvotes vil bedre det økonomiske grunnlaget for drift på disse gårdene. Det vil være med på å sikre jordbruk i samiske områder. For å sikre en variert bruksstruktur må de minste brukene prioriteres ved økning av melkekvotes.

6. Frakttilskudd

Avgangen i antall melkeproduksjonsbruk har ført til diskusjon om grunnlaget for opprettholdelse av infrastruktur både innen slakteri- og meierisektoren. Mindre volum av de enkelte jordbruksproduksjonene fører til høyere frakt- og produksjonskostnader pr enhet.

Videreforedlingsbedriftene, som ofte er samvirkebedrifter er også avhengige av å drive med lønnsomhet. En svekkelse av disse har hittil påført gårdbrukeren høyere fraktkostnader.

Nedleggelse av slakterier fører til lengre transportavstander og dermed høyere fraktkostnader. Nedgang i antall bruk fører til at det blir lengre mellom gårdene og fraktkostnadene vil også av den grunn øke. Dette må dekkes inn på en eller annen måte. Inntektsutviklingen for kjøtt har ikke fulgt kostnadsutviklingen for inntransport av slakt. På bakgrunn av det forannevnte er det nødvendig å ha høyere tilskudd på frakt. Av den grunn er det nødvendig å ha høyere tilskudd på frakt. Det er også klare grenser for hvor langt levende dyr kan transporteres uten å måtte ha hviletid.

Det samme forholdet gjelder også for transport av kunstgjødsel og kraftfôr der behovet for kraftfôr har økt betraktelig ettersom melkeytelsen har gått opp pr ku.

Endring av frakttilskudd skal virke utjevne på pris til produsent uavhengig av transportavstand.

7. Reduksjon av rovviltstammen for å få opp økonomien i saueholdet.

Sauenæringen er en arealkrevende næring hvor utnyttelsen av utmarka har vært avgjørende for det økonomiske resultatet. Avbøtende tiltak innen rovviltforvaltningen har ført til at saueholdere blant annet har måttet redusere bruken av utmark til fordel for innmark. Større bruk av innmark vil i mange tilfeller øke kostnadene i form av mer gjødsling og jordbearbeiding og gjerdehold. En slik endret bruk vil også føre til større parasitt- og infeksjonsfare (større dyretetthet) blant sau. Rovviltforvaltning og driftsøkonomi i saueholdet har en nær sammenheng. Rovviltforvaltningen er pr definisjon ikke en del av avtaleforhandlingene, men den har direkte innvirkning på det økonomiske resultatet. Rovviltforliket innebærer at det skal være både beitedyr og rovvilt i landet. Etter Sametingets syn er ikke disse to målene forenlige i det hele tatt. Avbøtende tiltak (tidligere henting av sau på beite, gjerder etc) fordyrer saueholdet og avskjærer gårdbrukerne fra å bruke utmarka på den mest optimale måten.

8. Konfliktforebyggende tiltak

Avtalepartene har avsatt 1,0 mill kr over jordbruksavtalen 2011 til konfliktforebyggende tiltak mellom jordbruks- og reindriftnæringen. Det ble avsatt 1,4 mill over Reindriftsavtalen 2011 til samme tiltak. Partene må avsette like store beløp til denne ordningen. For å minimere arealkonfliktene mellom jordbruk og reindrift er det nødvendig å øke midlene til denne posten. Bygging av reingjerder er et tungt økonomisk løft, men er en investering for mange år framover. Ved å bygge gjerder vil jordbruksnæringen i ettertid bli spart for merarbeid samtidig som man sikrer avlingene. Sametinget anser det som nødvendig at statlige myndigheter prioriterer arbeidet med konfliktforebyggende tiltak for å øke forståelsen av hverandres næringer og samordne de ulike brukerinteressene. Opplysningsvirksomhet om næringens historie, egenart og grunnlag er en viktig del av de konfliktforebyggende tiltakene. Det er derfor viktig å unngå at slike forhold skal kunne utvikle seg. Det psykososiale presset konflikter medfører vil over lengre tid kunne være til skade for berørte parter.

Sametinget vil foreslå at det etableres dialogarenaer som skal ha som mål å utveksle synspunkter og redegjøre for hverandres driftsforhold. En slik arena kan være et positivt tiltak for å forebygge konflikter og gjøre det enklere å finne konstruktive løsninger. På den måten vil de mellommenneskelige forholdene mellom partene kunne forbedres.

Det er i dag lite kunnskap om biologiske forhold i områdene der det foregår sambeiting mellom småfe og rein. Sametinget ønsker derfor mer kunnskap og forskning på beitemønster i forhold til biotop utnyttelse. Det er også behov for mer kunnskap om sykdomsoverføring mellom dyr på utmarksbeite.

I flere tilfeller kan inngjerding av større områder være aktuelt. Det kan dreie seg om arealer som er avgrenset på en naturlig måte av terreng, bebyggelse etc. Det bør være mulig å bevilge tilskudd til slike konfliktforebyggende tiltak også. Dette forutsetter enighet mellom partene.

9. Økning av midler til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling.

Landbruks- og matdepartementets overføring til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN) utgjør 2,0 millioner kroner (tidligere Samisk utviklingsfond). Midlene har ikke vært justert på mange år. Kostnadene til bygg og andre tiltak i jordbruket har økt hvert år. Sametinget har også utvidet virkeområdet for ordningen i den samme perioden. Nedgangen i jordbruket i samiske områder gjør det dessuten nødvendig å åpne for finansiering av større vedlikeholdsarbeid. Midlene må økes til 4,0 millioner kroner.

10. Kombinasjonsbruk

I mange områder er tilgang til arealer en begrensning for etablering av større driftsenheter. I disse områdene må det fortsatt være mulig å satse på forskjellige former for kombinasjonsnæringer. På denne måten vil en bevare mangfoldet innen næringen, samtidig som dette er med på å sikre en stabil bosetting. I avtalesammenheng må de økonomiske tiltakene være differensierte etter bruksstørrelsen slik at kombinasjonsbrukene får en større andel av de direkte tilskuddene.

11. Nisjeproduksjoner

Landbruks- og matdepartementet har et verdiskapingsprogram innen mat. Utfordringen for jordbruk i samiske områder er å revitalisere de samiske mattradisjonene som ledd i verdiskapingen i jordbruket. Utvikling og videreføring av lokale kulturvariasjoner vil styrke landbruksnæringen som en viktig verdiskaper i samiske områder. Sametinget vil her spesielt vise til det nordnorske landbruket sin unike mulighet for utvikling av nisjeprodukter.

12. Vinterskader på eng og avlingssvikt

I jordbruket finnes det to ordninger for skader forårsaket av klimatiske forhold — vinterskader er relatert til forhold som skjer i overvintringsperioden og avlingssvikt som skjer i vekstsesongen. Ordningene for erstatning av skader på eng er ikke tilrettelagt for Troms og Finnmark. De færreste kan høste mer enn en gang på grunn av klimatiske forhold. Jordbruket i disse områdene er dessuten preget av høy andel av leiejord, jordteigene ligger spredt og avstanden mellom teigene er ofte store. Ved skader skaper disse forholdene store utfordringer når engareal må sås på nytt igjen.

Det har vært en spesiell vekstsesong i Troms i 2010. Det viser at jordbruket drives under arktiske forhold der både vinterskader og avlingssvikt i vekstsesongen har forekommet samme år. I følge tall fra Troms bondelag har 289 gårdbrukere søkt om vinterskader på eng og 500 om avlingssvikt.

Erstatningsordningene for overvintringsskader trer først i kraft når en har skader på mer enn 20 % av arealet og dette er reparert. Det er lik sats for hele landet. For å kompensere for det store arealbehovet og klimatiske forhold må egenandelen reduseres til 10 % for overvintringsskader i Troms og Finnmark.

Egenandelen ved avlingssvikt er på 30 %. I likhet med vinterskader på eng er det lik proportsats for hele landet. Det slår uheldig ut for jordbruket i samiske områder. Foruten de utfordringene som er nevnt ovenfor vil ikke en gårdbruker i nord kunne regne med å så enga i skadeåret og samtidig få avling det året i det hele tatt. Alternativet er enten å slakte ned buskapen eller å kjøpe inn vinterfôr. Egenandelen må halveres til 15 % for avlingssvikt i samiske områder.

Sametingets støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 10.30

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak OOU K	001/11
Åšši/Sak SP	011/11

Nye tildelingskriterier for tildeling av tospråklighetsmidlene

Arkivsaknr.
10/3961

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 027/11
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	22. – 24.02.11	OOUK
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP 011/11

Saken påbegynt 10.03.11 kl. 11.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.01.11	Sametingsrådet	Sak SR 027/11 Nye tildelingskriterier for tildeling av tospråklighetsmidlene
2	18.10.10	Sámediggi/forvaltningskommuner og fylkeskommuner	Høringssvar
3		Sámediggi/forvaltningskommuner og fylkeskommuner	Utregningsmodell
4		Tana kommune/Sametinget	Høringssvar
5		Tysfjord kommune/Sametinget	Høringssvar
6		Røyrvik kommune/Sametinget	Høringssvar
7		Porsanger kommune/Sametinget	Høringssvar
8		Nord-Trøndelag fylkeskommune/Sametinget	Høringssvar
9		Snåsa kommune/Sametinget	Høringssvar
10		Kautokeino kommune/Sametinget	Høringssvar
11		Karasjok kommune/Sametinget	Høringssvar
12		Finnmark fylkeskommune/Sametinget	Høringssvar
13		Nesseby kommune/Sametinget	Høringssvar
14		Kåfjord kommune/Sametinget	Høringssvar
15		Lavangen kommune/Sametinget	Høringssvar
16		Troms fylkeskommune/Sametinget	Høringssvar
17		Nordland fylkeskommune/Sametinget	Høringssvar

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

1. Beregningsregler for tospråklighetstilskuddet

Tospråklighetstilskuddet går fra å være kostnadsstyrt til å bli en målstyrt modell med tredelt beregningsgrunnlag for fordeling av tilskuddet til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Modellen består av én basisdel, én betjeningsdel samt én utviklingsdel for forvaltningskommunene. For fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er fordelingsmodellen todelt og består av én Basis- og betjeningsdel samt én utviklingsdel.

1.1 Forvaltningskommuner

Basisdel:

Basistilskuddet utgjør på 25 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles likt mellom forvaltningskommunene.

Betjeningsdel:

Betjeningsdelen utgjør av 50 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles til forvaltningskommunene basert på følgende måleenheter:

Antall elever med samisk som førstespråk i grunnskolen (vektlegges 44 %)

Antall elever med samisk som andrespråk i grunnskolen (vektlegges 25 %)

Antall innmeldte i Sametingets valgmanntall i kommunen (vektlegges 31 %)

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune og Sametinget.

1.2 Forvaltningsfylkeskommuner

Basis- og betjeningsdel:

Basis- og betjeningsdelen utgjør 75 % av den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner og fordeles likt mellom fylkeskommunene.

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte fylkeskommune og Sametinget.

2. Kriterier for måloppnåelse for tospråklighetstilskuddet

Kriterier for måloppnåelse er de samme for både kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Kriterier for måloppnåelse skal brukes i rapporteringen over bruk av midlene til Sametinget.

For basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet er det følgende kriterier for måloppnåelse:

Antall ansatte med kompetanse for å betjene befolkningen på samisk muntlig og/eller skriftlig

Antall ansatte som har fått opplæring i samisk

Kunngjøringer, informasjon, skjemaer og tekst på hjemmesiden på samisk

Antall tospråklige dokumenter (samisk/norsk)

Det kreves ikke detaljert regnskapsrapport for basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet.

Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og på bakgrunn av samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune/fylkeskommune og Sametinget. Størrelsen på utviklingsdelen for den enkelte kommune/fylkeskommune fastsettes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Siden språksituasjonen er såpass forskjellig som den er i forvaltningsområdet for samisk språk, skal det utarbeides individuelle samarbeidsavtaler med hver enkelt kommune og fylkeskommuner. Samarbeidsavtalene skal blant annet omfatte mål og strategier for hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune skal oppfylle samelovens språkregler, og hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune vil bruke utviklingsdelen.

Det kreves detaljert regnskapsrapport for utviklingsdelen av tospråklighetstilskuddet.

3. Tildelingskriterier og utbetalingsvilkår

Det foreslås følgende tildelingskriterier og utbetalingsvilkår:

Aktivitetsplan for inneværende år og budsjettbehov for kommende år sendes Sametinget innen 1. mars² inneværende år.

Det skal utarbeides en samarbeidsavtale mellom Sametinget og de enkelte forvaltningskommuner og fylkeskommuner for bruken av tospråklighetstilskuddet.

Rapport for basis- og betjeningsdelen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

Rapport og detaljert/beskrivende regnskap for utviklingsdelen i henhold til samarbeidsavtalen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

50 % utbetales i begynnelsen av budsjettåret. De resterende 50 % utbetales når kriteriene for tilskuddet er oppfylt.

Er ikke kriteriene for tilskuddet oppfylt innen 1. august, kan ikke tilskuddsmottaker påregne tilskudd fra Sametinget påfølgende år. Tilbakebetaling til Sametinget kan kreves dersom mottaker ikke oppfyller kriteriene som forutsatt.

Ordningen evalueres om 3 år

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametinget har siden 1993 tildelt tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner som til enhver tid har vært innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. På oppdrag fra Sametinget gjennomførte Finnut Consult en evaluering om bruken av tospråklighetsmidlene i 2009. Rapporten konkluderte bl.a. med at rapporteringen av midlene burde endres fra å være kostnadsstyrt til å bli mer målstyrt, og at tildelingskriteriene for tildeling av tospråklighetsmidlene burde revideres. I tillegg til evalueringen har det blitt gjennomført møter med alle forvaltningskommuner, fylkeskommuner og et seminar hvor alle i forvaltningsområdet fikk komme med innspill.

Forslag til nye tildelingskriterier for tildeling av tospråklighetsmidlene ble sendt ut på høring 18.10.2010 med høringsfrist til 01.12.2010. Forslaget ble sendt direkte til alle forvaltningskommuner og fylkeskommuner samt til de kommuner som har begynt arbeidet med å innlemmes i forvaltningsområdet for samisk språk. Tilskuddsordningen skal evalueres om 3 år.

I det foreliggende forslaget foreslås det at tospråklighetstilskuddet går fra å være kostnadsstyrt til å bli en målstyrt modell med tredelt beregningsgrunnlag for fordeling av tilskuddet til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Modellen består av en basisdel, en betjeningsdel og en utviklingsdel for forvaltningskommunene. For fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er fordelingsmodellen todelt og består av en Basis- og betjeningsdel samt en utviklingsdel.

² For 2011 vil innsending av aktivitetsplan og budsjett for 2012 være 1. mai pga at nye kriterier for tilskuddet ble behandlet og vedtatt i plenum i mars 2011. For 2012 vil innsending av budsjettbehov legges til 1. Mars.

Merknader

Komiteen, medlemmer fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP), Geir Johnsen, Anne Helene Saari, Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og medlemmet fra Arja Odd Iver Sara og medlemmet fra Aarjel-Saemiej Gielh (ÅaSG) Ida Marie Bransfjell, medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Åge Nordkild, Miriam Paulsen og medlemmet fra Norske Samers Riksforbund/ Samefolkets Parti (NSR/SjP) Elin Henriksen og medlemmet fra Flyttsamelista (FsL) Berit Marie P. Eira og medlemmet fra Fremskrittspartiet (FrP) Hans Eriksen, fremmet følgende felles merknad:

Formålet med Samelovens språkregler er å bevare og utvikle samiske språk ved særlig å styrke bruken i det offentlige rom. I samelovens § 1-5 slår fast at samisk og norsk er likeverdige språk.

Evaluering

Kommunene kan ha problemer med å oppfylle språklovens krav. Det er signalisert en revidering av Samelovens språkregler, noe som ansees som nødvendig ettersom det har kommet nye kommuner med i samisk språkforvaltningsområde. Disse har andre utfordringer enn de kommunene som opprinnelig var innlemmet i samisk språkforvaltningsområder har.

I forbindelse med evalueringen av tildelingskriterier for tildeling av tospråklighetsmidler som skal foretas om 3 år, er det påkrevd at det i forkant gjøres en utredning og analyse av hvilke konsekvenser innlemmelse av nye kommuner har hatt og vil få. Det er også viktig å få en oversikt over hvordan samiske brukere opplever muligheten for å bruke samisk språk i en offentlig sammenheng, og hvordan de opplever sin situasjon med tanke på å bruke samisk språk generelt. Komiteen vil derfor bemerke at det er av stor interesse å få gjennomført en brukerundersøkelse innenfor den samiske befolkningen med tanke på det kommunale tjenestetilbudet rent allment.

Komiteen vil påpeke at det i dag ikke finnes en fullstendig oversikt over situasjonen i kommunene når det gjelder i hvilken grad de lover og regler som regulerer det tospråklige offentlige tjenestetilbudet innenfor samiske distrikt, eller innenfor forvaltningsområdet for samisk språk er oppfylt. Komiteen mener at det vil være av stor viktighet å få en slik oversikt, da dette gir et bedre grunnlag for å sikre at tjenestetilbudet i kommunene innenfor forvaltningsområdet utvikles i retning av å oppfylle de forpliktelsene som eksisterer i form av lov og forskrift.

Rammevilkår

Komiteen vil påpeke at siden 2006 har Arbeids- og inkluderingsdepartementet(AID) – nåværende Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) - kun gitt økninger til tospråklighetstilskuddet i forbindelse med at nye kommuner innlemmes i forvaltningsområdet. Tilskuddene er ikke prisjustert, og det har derfor skjedd en realreduksjon i perioden. Det til tross for at nye kommuner som innlemmes i forvaltningsområdet har andre, og mer grunnleggende utfordringer med tanke på formålet og regler som gjelder i forhold til forvaltningsområdet for samisk språk.

Komiteen vil vise til rapport fra arbeidsgruppe for Kommunal- og regionaldepartementet (KRD): Utgifter knyttet til tospråklighet i kommunene og fylkeskommunene som ble avgitt i 2002 hvor en av konklusjonene var at selv om det var utfordrende å kartlegge de reelle merkostnadene som kommunene hadde i forbindelse med tilretteleggingen av en tospråklig forvaltning, så mente arbeidsgruppen at det var behov for å øke sentrale myndigheters tospråklighetstilskudd.

Komiteen vil fremheve at også lule- og sørsamiske kommuner er kommet inn under forvaltningsområdet for samisk språk. Disse kommunene har et utvidet ansvarsområde med tanke på offentlig språkforvaltning og er i en situasjon hvor det trengs stor innsats for å sikre både tjenestetilbudet på samisk og utvikling i forhold til språkbruken i disse kommunene.

Komiteen mener at de økonomiske overføringene fra Staten til tospråklighetstilskuddet må økes, og registrerer at dette også er fremhevet fra kommunene innenfor forvaltningsområdet på samisk språk.

Forslag

Fra Fremskrittspartiet (FrP) Hans Eriksen, fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guwsám, Åge Nordkild, Miriam Paulsen og medlemmet fra Norske Samers Riksforbund/ Samefolkets Parti (NSR/SfP) Elin Henriksen og Berit Marie P. Eira, Flyttsamelista (FsL)

Forslag 1

Nytt forslag:

Sametinget endrer ikke tildelingskriteriene for tospråklighetsmidlene. Dagens ordning beholdes.

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Geir Johnsen, Anne Helene Saari, Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og fra Árja Odd Iver Sara, fra Áarjel-Saemiej Gielb (ÁaSG) Ida Marie Bransfjell

Forslag 2

Utviklingsdelen av tilskuddet skal tilpasses de ulike forutsetningene og utfordringene som kommunene har. Utviklingsarbeidet må sees i et langsiktig perspektiv og foreslår at avtaler med tiltak inngås for en 3 års periode, og at de nyeste samiske språkforvaltningskommunene prioriteres. Sør- og lulesamisk språk er spesielt sårbar og må prioriteres i denne delen. Komiteens medlemmer følger Sametingsrådets forslaget videre om at tildelingskriteriene evalueres etter 3 år.

På grunn av de ulike utfordringene for kommunene, bør nye kommuner få styrket sitt oppstartsarbeid i en overgangsperiode.

De kommunene der samisk språk står svakest sikres best ved at basistilskuddet settes til 35 % og betjeningsdelen til 40 % i stedet for 25/50 %.

1. Beregningsregler for tospråklighetstilskuddet

Tospråklighetstilskuddet går fra å være kostnadsstyrt til å bli en målstyrt modell med tredelt beregningsgrunnlag for fordeling av tilskuddet til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Modellen består av én basisdel, én betjeningsdel samt én utviklingsdel for forvaltningskommunene. For fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er fordelingsmodellen todelt og består av én Basis- og betjeningsdel samt én utviklingsdel.

1.1 Forvaltningskommuner

Basisdel:

Basistilskuddet utgjør på 35 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles likt mellom forvaltningskommunene.

Betjeningsdel:

Betjeningsdelen utgjør av 40 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles til forvaltningskommunene basert på følgende måleenheter:

Antall elever med samisk som førstespråk i grunnskolen (vektlegges 44 %)

Antall elever med samisk som andrespråk i grunnskolen (vektlegges 25 %)

Antall innmeldte i Sametingets valgmanntall i kommunen (vektlegges 31 %)

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune og Sametinget.

1.2 Forvaltningsfylkeskommuner

Basis- og betjeningsdel:

Basis- og betjeningsdelen utgjør 75 % av den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner og fordeles likt mellom fylkeskommunene.

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 241 av 274

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte fylkeskommune og Sametinget.

2. Kriterier for måloppnåelse for tospråklighetstilskuddet

Kriterier for måloppnåelse er de samme for både kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Kriterier for måloppnåelse skal brukes i rapporteringen over bruk av midlene til Sametinget.

For basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet er det følgende kriterier for måloppnåelse:

- Antall ansatte med kompetanse for å betjene befolkningen på samisk muntlig og/eller skriftlig
- Antall ansatte som har fått opplæring i samisk
- Kunngjøringer, informasjon, skjemaer og tekst på hjemmesiden på samisk
- Antall tospråklige dokumenter (samisk/norsk)

Det kreves ikke detaljert regnskapsrapport for basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet.

Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og på bakgrunn av samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune/fylkeskommune og Sametinget. Størrelsen på utviklingsdelen for den enkelte kommune/fylkeskommune fastsettes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Siden språksituasjonen er såpass forskjellig som den er i forvaltningsområdet for samisk språk, skal det utarbeides individuelle samarbeidsavtaler med hver enkelt kommune og fylkeskommuner. Samarbeidsavtalene skal blant annet omfatte mål og strategier for hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune skal oppfylle samelovens språkregler, og hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune vil bruke utviklingsdelen.

Det kreves detaljert regnskapsrapport for utviklingsdelen av tospråklighetstilskuddet.

3. Tildelingskriterier og utbetalingsvilkår

Det foreslås følgende tildelingskriterier og utbetalingsvilkår:

Aktivitetsplan for inneværende år og budsjettbehov for påfølgende år sendes Sametinget innen 1. mars1 inneværende år.

Det skal utarbeides en samarbeidsavtale mellom Sametinget og de enkelte forvaltningskommuner og fylkeskommuner for bruken av tospråklighetstilskuddet.

Rapport for basis- og betjeningsdelen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

Rapport og detaljert/beskrivende regnskap for utviklingsdelen i henhold til samarbeidsavtalen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

50 % utbetales i begynnelsen av budsjettåret. De resterende 50 % utbetales når kriteriene for tilskuddet er oppfylt.

Er ikke kriteriene for tilskuddet oppfylt innen 1. august, kan ikke tilskuddsmottaker påregne tilskudd fra Sametinget påfølgende år. Tilbakebetaling til Sametinget kan kreves dersom mottaker ikke oppfyller kriteriene som forutsatt.

Ordningen evalueres om 3 år

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, NSRs sametingsgruppe, v/representant Silje Karine Muotka

Revisjon av sameloven

Sametinget er oppmerksom på at arbeidet med å revidere sameloven er påbegynt, og at det er varslet konsultasjoner. Sametinget mener at en revisjon av sameloven vil kunne medføre endringer i hva kommuner innenfor samiske distrikt skal levere av tospråklig forvaltning. Endringene i sameloven bør være på plass før man vurderer omfordeling mellom de samiske kommunene.

Sametinget er også kjent med at det er flere kommuner som utreder eller vurderer å utrede hva det vil omfatte og søke om å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I det offentlige ordskiftet er det videre fremkommet signaler fra Sametinget om at man vurderer å tilpasse kravene i forhold til innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk. Dette skaper ytterligere usikkerhet om hva ordningen skal innebære. I og med at sametingsrådet allerede varsler en revidering av ordningen innen tre år, gir dette også grunn til å vente, slik at vi får en helhetlig vurdering av ordningen.

I arbeidet med denne saken er det kommet frem at mange kommuner ikke har fått ett klart nok bilde av hva en overgang til målstyrt virkemiddelordning vil føre til for den enkelte kommune. Forslaget fra flertallet har skapt stor usikkerhet for kommunene som har tatt på seg forpliktelser i forhold samiske brukere. Dette viser at forslagene ikke er godt nok forankret hos brukerne.

Sametinget vil fremheve at det er avgjørende at en revidering av virkemiddelordningen omkring tospråklighetsmidlene er utformet opp mot formålet med tospråklighetstilskuddet. Rapporteringene må knyttes opp mot dette formålet og de faktiske krav som finnes i lov og forskrift.

Sametinget mener at tospråklighetstilskuddet i sin helhet må tas inn i saksgrunnlaget i forkant av en eventuell revidering. Det omfatter også ordningen med tilskudd til språkprosjekter både innenfor og utenfor forvaltningsområdet som hentes ut av den totale bevilgningen som tospråklighetstilskuddet omfatter.

Sametinget mener at de positive elementene i Sametingsrådets forslag, som økt grad av målstyring og samarbeidsavtaler med kommunene, gjerne kan integreres i den nåværende ordningen. Dette kan gjøres uten at enkeltkommuner kommer dårligere ut enn tidligere.

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 18 stemmer. 17 stemte for
- Forslag 2 ble vedtatt med 18 stemmer mot 17 stemmer
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 19 stemmer. 16 stemte mot.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Ida Marie Bransfjell, saksordfører	Miriam Paulsen
		Silje Karine Muotka
		Kirsti Guvsám
	Ida Marie Bransfjell	
2	Geir Johnsen	Kirsti Guvsám
		Aili Keskitalo
		Miriam Paulsen

	Geir Johnsen	
3	Jørn Are Gaski	Silje Karine Muotka
		Skjalg Jensen
		Kirsti Guvsám
	Jørn Are Gaski	
	Geir Tommy Pedersen, til forr. orden	
4	Hans J. Eriksen	Silje Karine Muotka
		Kirsti Guvsám
		Geir Johnsen
	Hans J. Eriksen	
5	Mariann Wollmann Magga	Geir Tommy Pedersen
		Inga-Lill Sundset
		Anne Helene Saari
	Mariann Wollmann Magga	
6	Silje Karine Muotka	Willy Ørnebakk
		Geir Tommy Pedersen
		Jørn Are Gaski
	Silje Karine Muotka	
7	Anne Helene Saari	
8	Miriam Paulsen	
9	Bjørn Inge Mo	
10	Kirsti Guvsám	
11	Olaf Eliassen	
12	Ida Marie Bransfjell	
13	Ellinor Marita Jåma	
14	Aud Marthinsen	
15	Aili Keskitalo	
16	Per Andersen Bæhr	
	Ida Marie Bransfjell, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Utviklingsdelen av tilskuddet skal tilpasses de ulike forutsetningene og utfordringene som kommunene har. Utviklingsarbeidet må sees i et langsiktig perspektiv og foreslår at avtaler med tiltak inngås for en 3 års periode, og at de nyeste samiske språkforvaltningskommunene prioriteres. Sør- og lulesamisk språk er spesielt sårbar og må prioriteres i denne delen. Komiteens medlemmer følger Sametingsrådets forslaget videre om at tildelingskriteriene evalueres etter 3 år.

På grunn av de ulike utfordringene for kommunene, bør nye kommuner få styrket sitt oppstartsarbeid i en overgangsperiode.

De kommunene der samisk språk står svakest sikres best ved at basistilskuddet settes til 35 % og betjeningsdelen til 40 % i stedet for 25/50 %.

1. Beregningsregler for tospråklighetstilskuddet

Tospråklighetstilskuddet går fra å være kostnadsstyrt til å bli en målstyrt modell med tredelt beregningsgrunnlag for fordeling av tilskuddet til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Modellen består av én basisdel, én betjeningsdel samt én utviklingsdel for forvaltningskommunene. For fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er fordelingsmodellen todelt og består av én Basis- og betjeningsdel samt én utviklingsdel.

1.1 Forvaltningskommuner

Basisdel:

Basistilskuddet utgjør på 35 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles likt mellom forvaltningskommunene.

Betjeningsdel:

Betjeningsdelen utgjør av 40 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene og fordeles til forvaltningskommunene basert på følgende måleenheter:

Antall elever med samisk som førstespråk i grunnskolen (vektlegges 44 %)

Antall elever med samisk som andrespråk i grunnskolen (vektlegges 25 %)

Antall innmeldte i Sametingets valgmanntall i kommunen (vektlegges 31 %)

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % av den totale tospråklighetsrammen til kommunene. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune og Sametinget.

1.2 Forvaltningsfylkeskommuner

Basis- og betjeningsdel:

Basis- og betjeningsdelen utgjør 75 % av den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner og fordeles likt mellom fylkeskommunene.

Utviklingsdel:

Utviklingsdelen utgjør 25 % den totale tospråklighetsrammen for fylkeskommuner. Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og i henhold til samarbeidsavtaler mellom den enkelte fylkeskommune og Sametinget.

2. Kriterier for måloppnåelse for tospråklighetstilskuddet

Kriterier for måloppnåelse er de samme for både kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Kriterier for måloppnåelse skal brukes i rapporteringen over bruk av midlene til Sametinget.

For basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet er det følgende kriterier for måloppnåelse:

- Antall ansatte med kompetanse for å betjene befolkningen på samisk muntlig og/eller skriftlig
- Antall ansatte som har fått opplæring i samisk
- Kunngjøringer, informasjon, skjemaer og tekst på hjemmesiden på samisk
- Antall tospråklige dokumenter (samisk/norsk)

Det kreves ikke detaljert regnskapsrapport for basis- og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet.

Utviklingsdelen reguleres i henhold til aktivitet og gjennomførte tiltak fra år til år, og på bakgrunn av samarbeidsavtaler mellom den enkelte kommune/fylkeskommune og Sametinget. Størrelsen på utviklingsdelen for den enkelte kommune/fylkeskommune fastsettes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Siden språksituasjonen er såpass forskjellig som den er i forvaltningsområdet for samisk språk, skal det utarbeides individuelle samarbeidsavtaler med hver enkelt kommune og fylkeskommuner. Samarbeidsavtalene skal blant annet omfatte mål og strategier for hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune skal oppfylle samelovens språkregler, og hvordan den enkelte kommune/fylkeskommune vil bruke utviklingsdelen.

Det kreves detaljert regnskapsrapport for utviklingsdelen av tospråklighetstilskuddet.

3. Tildelingskriterier og utbetalingsvilkår

Det foreslås følgende tildelingskriterier og utbetalingsvilkår:

Aktivitetsplan for inneværende år og budsjettbehov for påfølgende år sendes Sametinget innen 1. mars inneværende år.

Det skal utarbeides en samarbeidsavtale mellom Sametinget og de enkelte forvaltningskommuner og fylkeskommuner for bruken av tospråklighetstilskuddet.

Rapport for basis- og betjeningsdelen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

Rapport og detaljert/beskrivende regnskap for utviklingsdelen i henhold til samarbeidsavtalen sendes Sametinget innen 1. august påfølgende år.

50 % utbetales i begynnelsen av budsjettåret. De resterende 50 % utbetales når kriteriene for tilskuddet er oppfylt.

Er ikke kriteriene for tilskuddet oppfylt innen 1. august, kan ikke tilskuddsmottaker påregne tilskudd fra Sametinget i påfølgende år. Tilbakebetaling til Sametinget kan kreves dersom mottaker ikke oppfyller kriteriene som forutsatt.

Ordningen evalueres om 3 år

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 14.10

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak PFK	002/11
Åšši/Sak SP	012/11

Retningslinje for Sametingets gruppe- og opposisjonsmidler - revidering

Arkivsaknr.
10/1227

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	11.02.11	DCJ 003/11
komiteen	21.–24.02.11	
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP 012/11

Saken påbegynt 10.03.11 kl. 14.10

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene

Vedtatt i sametinget 10.3.2011

Følgende retningslinjer gjøres gjeldende for bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

§ 1. Virkeområde og formål

Disse reglene gjelder all bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

Tilskuddet skal bare brukes til sametingsrelatert arbeid, herunder til drift av et nødvendig politisk og administrativt støtteapparat for gruppene, samt til anskaffelse av varer og tjenester som gruppene finner nødvendig for å ivareta sine funksjoner i Sametinget.

Det er gruppenes ansvar å påse at tilskuddsmidlene blir brukt som forutsatt i retningslinjene. Er man i tvil, forelegges saken for Plenumsledelsen.

§ 2. Rettslig stilling

Gruppene i Sametinget er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi.

§ 3. Tilskuddets størrelse

Sametinget fastsetter ved budsjettbehandlingen det samlede tilskuddet, som Plenumsledelsen fordeler etter fastsatte retningslinjer.

§ 4. Forhold til gruppenes organisasjoner

Tildelte midler er gruppenes egne midler og gruppenes hoved- eller partiorganisasjon kan ikke stille krav om overføring av midlene, jf § 2.

Gruppene kan imidlertid kjøpe tjenester fra sin hoved-/partiorganisasjon.

§ 5. Godtgjørelser og naturallytelser til representanter

Bortsett fra eventuell tilleggsgodtgjørelse til gruppeleder og øvrige i gruppestyret skal tilskuddsmidler ikke utbetales som godtgjørelse eller benyttes til naturallytelser til gruppens representanter. Gruppen kan imidlertid utbetale tapt arbeidsfortjeneste til de av gruppens medlemmer som har utført tjenester for gruppen.

Innberetningspliktige ytelser skal spesifiseres i egen note i regnskapsrapporten, slik at det framgår hva hver enkelt har mottatt. Situasjonsbestemte ytelser som for eksempel åremålgaver/tilstelninger og lignende faller utenfor, samt det som dekkes av Sametingets øvrige retningslinjer.

§ 6. Regnskapsføring og revisjon

Det skal føres regnskap og rapport over bruken av midlene. Årlig rapport med regnskap skal sendes til Plenumsledelsen innen 1. april påfølgende år. Regnskapsrapporten skal følge kontantprinsippet og vise påløpte utgifter.

Regnskapene skal årlig revideres av en revisor oppnevnt av Plenumsledelsen. Utgiftene til revisjonen belastes Sametinget. Revisjonsberetningen for hvert grupperegnskap framlegges for Plenumsledelsen innen en frist fastsatt av Plenumsledelsen.

Revisor skal kunne bistå gruppene med nødvendige avklaringer. Kostnaden for dette arbeidet kan refunderes fra Sametinget. Plenumsledelsen kan vedta å begrense refusjonen til et bestemt beløp pr gruppe.

Regnskapsrapporten og revisjonsberetningen gjøres offentlig tilgjengelige når de fremmes for Plenumsledelsen.

§ 7. Manglende eller ufullstendig rapportering.

Manglende eller ufullstendig regnskapsrapportering til Sametinget vil kunne medføre at tilskudd for påfølgende år vil bli avkortet eller ikke utbetalt, eller at tilskuddet kreves betalt tilbake til Sametinget. Det samme gjelder dersom revisor påpeker vesentlige feil og mangler ved rapporteringen.

§ 8. Ikrafttreden

Retningslinjene og ordningen med én felles revisor trer i kraft fra den dagen de er vedtatt i Sametingets plenum.

Plenumsledelsen kan utfylle disse retningslinjene ved behov.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Plan- og finanskomiteen behandler retningslinjer for Sametingets gruppe- og opposisjonsmidler. Sametinget har i sak 52/06 vedtatt retningslinjer for hvordan midlene som Sametinget bevilger til de politiske gruppene og opposisjonens arbeidsvilkår skal forvaltes.

Plan- og finanskomiteen behandler revisjon av disse retningslinjene, og fremmer innstilling overfor Sametingets plenum.

Forslag

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP) Willy Ørnebakke, John Kappfjell, Hilde A. Nyvoll, Marit Kirsten A. Gaup, Ragnbild M. Aslaksen, Arja Hans Isak Olsen, Samer bosatt i Sør-Norge (SbS) Marie Therese N. Aslaksen, Norske samers riksforbund (NSR) Ann-Mari Thomassen, Aili Keskitalo, Rolf Johansen, Jarle Jonassen

Forslag 1

Ny formulering § 2:

§ 2 Rettslig stilling

For å motta midler etter disse retningslinjene, forutsettes det at gruppene i Sametinget er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi. Dette innebærer at det gis opplysning om gruppens bankkontonummer og bekreftelse på at gruppen er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund.

Justering § 5:

§ 5 Godtgjørelser og naturalytelser til representanter

Nytt første avsnitt:

Tilskuddsmidler kan utbetales som godtgjørelse til gruppens representanter.

Andre avsnitt uendret.

Forslag fra Fremskrittspartiet (FrP) Arthur Tørfoss |

Forslag 2

Ny setning i §7.

Manglende eller ufullstendig regnskapsrapportering til Sametinget vil kunne medføre at tilskudd for påfølgende år vil bli avkortet eller ikke utbetalt, eller at tilskuddet kreves betalt tilbake til Sametinget. En ytterste konsekvens kan være politianmeldelse. Det samme gjelder dersom revisor påpeker vesentlige feil og mangler ved rapporten.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Plenumsledelsens forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 2 ble forkastet med 28 stemmer. 4 stemte for
- Komiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Rolf Johansen, saksordfører	
2	Arthur Tørfoss	Rolf Johansen
3	Ragnhild Melleby Aslaksen	
4	Olaf Eliassen	
5	Geir Tommy Pedersen	
	Rolf Johansen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Følgende retningslinjer gjøres gjeldende for bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

§ 1. Virkeområde og formål

Disse reglene gjelder all bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

Tilskuddet skal bare brukes til sametingsrelatert arbeid, herunder til drift av et nødvendig politisk og administrativt støtteapparat for gruppene, samt til anskaffelse av varer og tjenester som gruppene finner nødvendig for å ivareta sine funksjoner i Sametinget.

Det er gruppenes ansvar å påse at tilskuddsmidlene blir brukt som forutsatt i retningslinjene. Er man i tvil, forelegges saken for Plenumsledelsen.

§ 2. Rettslig stilling

For å motta midler etter disse retningslinjene, forutsettes det at gruppene i Sametinget er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi. Dette innebærer at det gis opplysning om gruppens bankkontonummer og bekreftelse på at gruppen er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund.

§ 3. Tilskuddets størrelse

Sametinget fastsetter ved budsjettbehandlingen det samlede tilskuddet, som Plenumsledelsen fordeler etter fastsatte retningslinjer.

§ 4. Forhold til gruppenes organisasjoner

Tildelte midler er gruppenes egne midler og gruppenes hoved- eller partiorganisasjon kan ikke stille krav om overføring av midlene, jf § 2.

Gruppene kan imidlertid kjøpe tjenester fra sin hoved-/partiorganisasjon.

§ 5. Godtgjørelser og naturalytelser til representanter

Tilskuddsmidler kan utbetales som godtgjørelse til gruppens representanter.

Innberetningspliktige ytelser skal spesifiseres i egen note i regnskapsrapporten, slik at det framgår hva hver enkelt har mottatt. Situasjonsbestemte ytelser som for eksempel åremålgaver/tilstelninger og lignende faller utenfor, samt det som dekkes av Sametingets øvrige retningslinjer.

§ 6. Regnskapsføring og revisjon

Det skal føres regnskap og rapport over bruken av midlene. Årlig rapport med regnskap skal sendes til Plenumsledelsen innen 1. april påfølgende år. Regnskapsrapporten skal følge kontantprinsippet og vise påløpte utgifter.

Regnskapene skal årlig revideres av en revisor oppnevnt av Plenumsledelsen. Utgiftene til revisjonen belastes Sametinget. Revisjonsberetningen for hvert grupperegnskap framlegges for Plenumsledelsen innen en frist fastsatt av Plenumsledelsen.

Revisor skal kunne bistå gruppene med nødvendige avklaringer. Kostnaden for dette arbeidet kan refunderes fra Sametinget. Plenumsledelsen kan vedta å begrense refusjonen til et bestemt beløp pr gruppe.

Regnskapsrapporten og revisjonsberetningen gjøres offentlig tilgjengelige når de fremmes for Plenumsledelsen.

§ 7. Manglende eller ufullstendig rapportering.

Manglende eller ufullstendig regnskapsrapportering til Sametinget vil kunne medføre at tilskudd for påfølgende år vil bli avkortet eller ikke utbetalt, eller at tilskuddet kreves betalt tilbake til Sametinget. Det samme gjelder dersom revisor påpeker vesentlige feil og mangler ved rapporteringen.

§ 8. Ikrafttreden

Retningslinjene og ordningen med én felles revisor trer i kraft fra den dagen de er vedtatt i Sametingets plenum.

Plenumsledelsen kan utfylle disse retningslinjene ved behov.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 14.35

Åšši/Sak SP	013/11
--------------------	---------------

Kontrollutvalgets årsmelding

Arkivsaknr.
10/391

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingets plenum	07. – 11.03. 11	SP 013/11

Saken påbegynt 10.03.11 kl. 16.15

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	09.02.10	Sametingets kontrollutvalg	Anmodning om redegjørelse i forbindelse med omdisponering av midler vedtatt i Sametingets revidert budsjett 2009 – post 507
2	19.03.10	Sametingsrådet	Redegjørelse – revidert budsjett 2009 – post 507
3	12.04.10	Sametingets kontrollutvalg	Budsjett behov 2010
4	23.09.10	Advokat firma Hjort	Betenkning om Sametingsrådets disponering av post 507 i revidert budsjett 2009
5	12.05.10	Knut Midthun	Støtte til kulturhus i 2010
6	03.11.10	Plenum sak 44/10	Sametingsrådets disp. av post 507 i revidert budsjett
7	15.01.10	Kontrollutvalget	Møtebok 01/10
8	19.03.10	Kontrollutvalget	Møtereferat
9	03.06.10	Kontrollutvalget	Møtereferat
10	08.10.10	Kontrollutvalget	Møtereferat
11	13.11.2009	Álta Siida og Áltá Sámi Giellaguovddáš	Legalitetdkontroll fordeling av midler
12	28.05.2010	Advokat firma Hjort	Forespørsel om juridisk vurdering

II Forslag og merknader

Kontrollutvalgets innstilling:

Sametinget har drøftet kontrollutvalgets årsmelding for perioden september 2009 – desember 2010. Årsmeldingen er vedlagt protokollen.

Kontrollutvalgets årsmelding

1. INNLEDNING

Sametingets kontrollkomité fikk ved behandlingen i plenumssak 09/10 nytt navn. Det nye navnet er Sametingets kontrollutvalg. Det gjøres oppmerksom på at gjeldende regelverk for kontrollutvalget fortsatt anvender benevnelsen Sametingets kontrollkomité.

I henhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 2 skal kontrollkomiteen «.. på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å finne ut hva som har skjedd,

vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og bidra til å rette opp eventuelle feil og mangler. Individuelle interesser vil som utgangspunkt ivaretas av forvaltningen, domstoler og ombudsordninger. Kontrollkomiteens medlemmer har utvidet rett til innsyn i dokumenter, rapporter og lignende i Sametinget».

Kontrollkomiteens oppgaver framkommer i Sametingets arbeidsorden § 15. Kontrollutvalgets oppgaver er:

- a) å utøve den parlamentariske kontroll over virksomheten som finansieres via Sametingets budsjett, og
- b) å kontrollere Sametingets årsregnskap og gjennomgå eventuelle merknader vedrørende disse fra Riksrevisjonen

Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som det anser som nødvendig for Sametingets kontroll. Før utvalget selv foretar slike undersøkelser, underrettes sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, som plikter å framskaffe ønskede opplysninger.

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

Plenum kan fastsette særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

Sametingets kontrollutvalg skal i hht. særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 4 avgi årsmelding. Årsmeldingen skal avspeile kontrollutvalgets virksomhet i foregående år.

2. KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

Sametinget valgte den 14.10.09 i sak 34/09 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2009 - 2013:

Randi A. Skum, leder

Åge Nordkild, nestleder

Silje Karine Muotka, medlem

Jørn Are Gaski, medlem

Margit Eli A. Oskal / Mariann W. Magga, medlem

Under sak 51/10 – Valg ble det foretatt endringer i sammensetningen av kontrollutvalget. Dette medførte at medlem Margit Eli A. Oskal gikk ut av kontrollutvalget og ble erstattet med Mariann W. Magga. Valg av nytt medlem er gjort gjeldende fra og med 03.12.2010.

3. KONTROLLUTVALGETS MØTER / KONFERANSER

Interne møter:

Kontrollutvalget har gjennomført følgende interne møter i virkeperioden:

Tromsø: 15.01.10

Tromsø: 19.03.10

Oslo: 03.06.10

Tromsø: 08.10.10

Karasjøk: 04.11.10

Eksterne møter:

Kontrollutvalget har avholdt følgende eksterne møter i virkeperioden:

Tromsø: 15.01.2010 Forum for Kontroll- og tilsyn

Oslo: 03.06.2010 Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité

Oslo: 04.06.2010 Riksrevisjonen

I møtet med Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomité fikk kontrollutvalget en nærmere informasjon om hvordan kontrollsystemet i Stortinget fungerer.

I møtet med Riksrevisjonen ble det blant annet drøftet hvilke rolle de har i forhold til Sametingets kontrollutvalg.

Konferanser og annet:

I tillegg til gjennomførte møter har medlemmene i kontrollutvalget deltatt på konferanse i regi av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT). Konferansen ble avholdt den 2. juni 2010 på Gardermoen. Hovedtemaet var blant annet:

Styrket egenkontroll

Innkjøp

Etikk, moral og korrupsjon

Kontrollutvalget har også deltatt på høring i regi av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Tema for høring var Riksrevisjonens undersøkelse av politiets innsats mot organisert kriminalitet. Målet med å delta på høringen var primært å se hvordan høringsprosesser blir gjennomført i praksis.

4. HØRINGER

Det ble gjennomført én høring i siste periode. Høringen ble avholdt den 4. november 2010 i Karasjok. Kontrollutvalget innhentet juridisk kompetanse i forbindelse med utredning av enkeltspørsmål i tilknytning til saken.

Bakgrunn for høringen:

I revidert budsjett 2009 ble det opprettet en ny post 507 med en avsetning på kr. 1 000 000,- som en oppfølging av Institusjonsmeldingen. Midlene skulle prioriteres til samorganiseringen av institusjonene Alta siida/Samisk språksenter og til omorganiseringen av Aja samisk senter og Riddu Riđđu. Som en følge av at Sametingsrådet tildeler hele bevilgningen på post 507 til sistnevnte omorganiseringsprosess, retter Áltta Siida og Áltta Sámi Giellaguovddáš AS brev datert 13.11.2009 til Sametingets kontrollutvalg hvor de ber om at det blir foretatt en legalitetskontroll i saken. Saken ble tatt opp til formell behandling i januar 2010.

5. KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

Kontrollutvalget har behandlet 6 saker i 2010 som det er gjort forundersøkelser i. Disse saker er som følger:

Sak 1/10 – Godkjenning av sakliste – Ny sak: Valg av medlemmer til FEFO

Sakens bakgrunn:

I plenumssak 46/09 ble nye styremedlemmer til Finnmarkseiendommen valgt. I saksfremstillingen vises det til at Sametinget i hht. finnmarksloven § 7, 2. ledd «skal oppnevne tre medlemmer med personlige varamedlemmer til Finnmarkseiendommens styre. Både som medlemmer og som varamedlemmer skal Sametinget velge både kvinner og menn. Blant medlemmene valgt av Sametinget skal minst ett styremedlem og vedkommendes varamedlem være representanter for reindriften. Sametinget skal velge medlemmer og varamedlemmer samlet». (vår understrekning)

Valget i plenum ble gjennomført ved at medlemmene ble valgt én for én og ikke samlet.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget viser til at valget i plenum ble gjennomført i strid med Finnmarksloven § 7, 2. ledd da medlemmene ble én for én og ikke samlet. Medlemmene skal oppnevnes som et kollegialt organ, slik at det ikke oppstår tilfeller der medlemmene blir «ulikt vektet» som følge av en eventuell misnøye.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Valg av styremedlemmer til Finnmarkseiendommen ble ikke gjennomført i hht. finnmarkslovens § 7, 2. ledd. Det er viktig at prosedyrene for valg blir fulgt, spesielt for de som blir valgt.

Sakens bakgrunn:

Medlem av Aps Samepolitiske Råd, Åge Nils Haugen, klaget på valget av det nye Sametingsrådet med en sammensetning på 4 kvinner og 1 mann. Klager mente dette var i strid med tidligere praksis i Sametinget og Sametingets egen vedtatte plan for likestilling og Likestillingsloven.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget rettet i brev datert 9. februar 2010 til Sametingsrådet med anmodning om redegjørelse i saken. Brevet ble besvart den 17.03.2010 av Sametingspresident Egil Olli. I brevet ble det vist til korrespondanse mellom Likestillingsombudet og Arbeiderpartiets sametingsgruppe om saken.

Likestillingsombudet konkluderte med at det ikke forelå brudd på Likestillingsloven. Det ble imidlertid vist til at «Det vi derimot kan si, er at siden Brundtland regjeringen har det vært kutyme at regjeringen er representert med minst 40 % kvinner eller menn. I og med at sametingsrådet, slik vi forstår det, er Sametingets «regjering» vil man kunne forvente at denne praksis også følges opp her. Det optimale vil derfor være å sikre jevn fordeling blant rådsmedlemmene, og ikke utjevne ved flere mannlige representanter blant rådgiverne».

Sametingspresidenten viste til at det ikke forelå brudd på Likestillingsloven under henvisning til § 21 2. ledd hvor det heter at «Reglene i denne paragraf gjelder ikke for utvalg m.v. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger». Det ble også vist til at det ikke foreligger brudd på Sametingets egen politikk for likestilling.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Sametingsrådet er valgt av sametingets plenum i hht. Sametingets arbeidsorden av 01.03.2006, hvor det heter i § 19 at:

«Sametingsrådet velges etter bestemmelsene i grunnreglene § 2-3. Når forslag til sametingsråd er fremmet, foretas det avstemning over hele rådets sammensetning samlet. Sametingsrådet er valgt dersom det oppnår mer enn halvparten av de avgitte stemmer ved første avstemning. Oppnås ikke mer enn halvparten av de avgitte stemmer, foretas en ny avstemning. Her regnes det rådet som valgt som har flest stemmer (enkelt flertall). Har to forslag fått samme stemmetall, foretas ny avstemning blant disse».

I Sametingets grunnregler fra 01.03.2006 heter det i § 2- 3 a) følgende:

«Etter at innstillingen fra fullmaktskomiteen er ferdigbehandlet, velger Sametinget av og blant Sametingets representanter et sametingsråd. Sametingsrådet skal være sammensatt av en president, en visepresident og minst tre rådsmedlemmer. Valget skjer på grunnlag av en politisk tiltredelseserklæring, som flertallsvalg ved avstemning over hele rådets sammensetning samlet».

Sametinget er et folkevalgt organ, og Sametingsrådet velges av Sametingets plenum. I henhold til Lov om likestilling stilles det krav om jevn kjønnsrepresentasjon i offentlige oppnevnte styre (vår understekning). Dette kravet gjelder ikke for «..utvalg m.v. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger» etter § 21, 2. ledd.

Valg av sametingsråd faller derfor uten for Lov om likestilling.

Sakens bakgrunn:

Se årsmeldingen punkt 4.

Kontrollutvalgets behandling:

I brev av 09.02.2010 til Sametingsrådet ber kontrollutvalget om en redegjørelse i saken, herunder tildeling av fullmakter internt i rådet, samt formelt rådsvedtak som ligger til grunn for Sametingsrådets disponering av post 507. Brevet besvares av Sametingspresidenten den 17.03.2010 hvor det vises til at intensjonsavtale, aksjonæravtale og stiftelsesdokumenter i forbindelse med etableringen av Senter for Nordlige folk AS utgjør det formelle vedtaket i saken. Når det gjelder fullmakter vises det til at det på bakgrunn av drøftinger «har ansvarlig rådsmedlem fått fullmakt til å inngå økonomiske forpliktelser på vegne av rådet». Ettersom kontrollutvalget ikke kunne se at stiftelsesdokumentene utgjorde et formelt vedtak i saken, ble det rettet en ny henvendelse til Sametingsrådet i brev av 12.04.2010 hvor kontrollutvalget ba om å få det formelle vedtaket i saken, jfr. rådsprotokoller.

For å kunne gå videre med saksbehandlingen i kontrollutvalget, ble det i sak 8/10 besluttet at det skulle foretas en juridisk gjennomgang av saken. Kontrollutvalget rettet på bakgrunn av dette et brev til Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon den 4. mai 2010 med forespørsel om de kunne foreta en juridisk vurdering av 5 problemstillinger i tilknytning til saken. Kontrollutvalget fikk tilbakemelding om at KS advokatene kun bistår egne medlemmer og at de derfor ikke kunne påta seg oppdraget. Det ble derfor rettet samme forespørsel til advokatfirmaet Hjort den 28. mai 2010. De hadde anledning å påta seg oppdraget. Arbeidet ble ferdigstilt den 21. september 2010.

På bakgrunn av redegjørelse og tilsendte dokumenter fra Sametingsrådet samt juridisk betenkning, ble det besluttet å gjennomføre en åpen høring, jfr. sak 22/10. Høringen ville gi rådet anledning til å belyse saken før kontrollutvalget fattet sine konklusjoner i saken.

Høringen ble gjennomført den 4. november 2010. Saken ble deretter plenumsbehandlet i sak 44/10.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Det vises til kontrollutvalgets innstilling i plenumssak 44/10.

Kontrollutvalget mener at hovedproblemet i denne saken oppstod den 20. april 2009 ved undertegningen av intensjonsavtalen og aksjonæravtalen, og at Sametingsrådet på tegningstidspunktet ikke hadde formeninger om hvordan aksjeinnskuddet på kr. 1 308 000,- skulle finansieres. Denne kunnskapen ble ikke inkludert i sametingsrådets arbeid med budsjettforberedelsene i forhold til revidert budsjett.

Sak 10/10 og 5/11 – Innhenting av tilbud på ekstern sekretærfunksjon til kontrollutvalget

Sakens bakgrunn:

Ettersom kontrollutvalget kan gjennomføre forvaltningsrevisjon av Sametinget, bør kontrollutvalgets administrative ressurser ligge utenfor sametingssystemet. I møtet med Riksrevisjonen ble det påpekt at sekretariatsfunksjonen bør ha en ekstern lokalisering.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget har behov for en sekretariatsfunksjon som både kan bistå i forhold til saksbehandling og i saker som krever juridisk eller økonomisk kompetanse. Behovet for sekretær- og saksbehandlerfunksjon ble også behandlet under sak 5/11.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Det utarbeides et anbud basert kontrollutvalgets oversikt over hvilke tjenester det er behov for og en kravspesifikasjon. Sametinget legger ut anbudet på Doffin. Det inngås deretter en rammeavtale med det firmaet som har kommet med det beste tilbudet.

Sak 17/10 – Eventuelt - Tilsetting av avdelingsdirektør

Sakens bakgrunn:

Med bakgrunn i media oppslag rundt ansettelsen av avdelingsdirektør Magne Svineng og koplingen til sametingets direktør Rune Fjellheim, besluttet kontrollutvalget å foreta forundersøkelser i saken.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget foretok en vurdering av utlysningstekst og kompetansekrav sett opp mot endelig ansettelse av Magne Svineng som avdelingsdirektør.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Kontrollutvalget har ingen merknader til ansettelsesprosessen.

Sak 17/10 – Eventuelt – Ad støtte til kulturhus i 2010

Sakens bakgrunn:

I brev av 5. mai fra Knut Midthun, Reipå, stilles det spørsmål til hvordan Villmarkscampen i Tollådal, Beiarn, har kommet inn på Sametingets faste tilskuddordning.

Kontrollutvalgets behandling:

Sametinget viser til at bevilgningen er gitt gjennom plenumsvedtak. Plenum er Sametingets høyeste organ, og er suveren i forhold til å behandle eget budsjett.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Kontrollutvalget finner ingen forhold ved saken som skulle tilsi at saken tas opp til behandling.

Andre saker som har vært drøftet/behandlet:

I tillegg til de sakene som er omtalt ovenfor, har kontrollutvalget også behandlet egne møteplaner, arbeidsformer, økonomi, gjennomføring av eksterne møter m.m. Kontrollutvalget har også hatt flere drøftingssaker som det ikke har vært grunnlag for å gå videre med.

Kontrollutvalget avsluttet 2010 ved å starte forundersøkelser i forhold til bruken av Sametingets valgmannstall. Denne saken vil bli fulgt opp i 2011.

Kontrollutvalget rettet også brev til Sametingsrådet den 12. april 2010 i forbindelse med manglende overholdelse av frister for tilbakemelding til kontrollutvalget.

6. UNDERSØKELSER SOM VIL BLI GJENNOMFØRT I KOMMENDE ÅR

Kontrollutvalgets arbeid avhenger i stor grad av de økonomiske rammene som fastsettes gjennom Sametingets budsjett. Kontrollutvalget har i flere omganger vist til at den økonomiske rammen for kontrollutvalgets arbeid må økes betydelig dersom utvalget skal kunne gjennomføre de oppgaver som det er forutsatt at kontrollutvalget skal gjennomføre, blant annet i forhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 4.

Den økonomiske situasjonen er pr. i dag slik at kontrollutvalget verken har økonomiske- eller kapasitetsmessige ressurser for å foreta gjennomgang av sametingets årsregnskaper, Sametingsrådets møtebøker, Tilskuddstyrets møtebøker m.v.

Den økonomiske situasjonen har derfor innvirkning på øvrig revisjonsarbeid som kontrollutvalget skal gjøre. I tillegg til de oppgaver som kontrollutvalget skal gjøre i kommende år, vil det bli gjennomført en gjennomgang av rutiner for utbetaling av tilskudd til de politiske gruppene i Sametinget. Denne har vært gjenstand for diskusjoner i media, samtidig som saken rent ressursmessig vurderes som overkommelig. Utover dette vil saken om bruken av Sametingets valgmannstall bli nærmere undersøkt.

Kontrollutvalget vil fortsatt prioritere egenutvikling i forhold til kontrollarbeid. Dette innebærer både deltakelse på kurs og konferanser.

7. UTFORDRINGER

Den største utfordringen for kontrollutvalget er som allerede nevnt økonomi. Kontrollutvalget forutsetter at den økonomiske situasjonen blir løst i kommende budsjettbehandlinger. Kontrollutvalget har sendt inn

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 257 av 274

budsjettbehov uten at dette har ført fram, noe som naturlig nok har resultert i et overforbruk. Dersom man sammenholder overforbruk og innmeldt budsjettbehov, er disse i samsvar med hverandre. Dette viser at budsjettbehovet er reelt og i samsvar med kontrollutvalgets egen vurdering av budsjettbehovet.

Når det gjelder kontrollutvalgets økonomiske situasjon, vises det til at Sametinget forvalter et budsjett på nærmere 356 millioner. Dette fordrer at kontrollfunksjonen i Sametinget fungerer og at kontrollutvalget gis en økonomisk ramme som gjør det mulig å gjennomføre både økonomisk kontroll- og forvaltningsrevisjoner. I tillegg har Sametinget videreutviklet parlamentarisme, noe som ressursmessig skal avspeiles i forhold til kontrollutvalget. Det vises også til at kontrollutvalget skal få på plass en ekstern sekretariatsfunksjon i løpet av 2011, noe som vil medføre økt forbruk.

Situasjonen med at kontrollutvalget ikke har et sekretariat med relevant kompetanse er ikke tilfredsstillende. Kontrollutvalget vil derfor prioritere arbeidet med å få på plass sekretariat som har en ekstern lokalisering i forhold til sametingets administrasjon.

III Votering

Av 39 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Kontrollkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Åge Nordkild, saksordfører	
2	Willy Ørnebakk	Rolf Johansen
	Willy Ørnebakk	
3	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk
4	Aili Keskitalo	Willy Ørnebakk
	Aili Keskitalo	
5	Silje Karine Muotka	
6	Skjalg Jensen	Aili Keskitalo
	Skjalg Jensen	
7	Jarle Jonassen	
8	Jørn Are Gaski	Rolf Johansen
	Jørn Are Gaski	
9	Mariann Wollmann Magga	
	Åge Nordkild, saksordfører	
10	Jarle Jonassen, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet kontrollutvalgets årsmelding for perioden september 2009 – desember 2010. Årsmeldingen er vedlagt protokollen.

Kontrollutvalgets årsmelding

1. INNLEDNING

Sametingets kontrollkomité fikk ved behandlingen i plenumssak 09/10 nytt navn. Det nye navnet er Sametingets kontrollutvalg. Det gjøres oppmerksom på at gjeldende regelverk for kontrollutvalget fortsatt anvender benevnelsen Sametingets kontrollkomité.

I henhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 2 skal kontrollkomiteen «.. på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å finne ut hva som har skjedd, vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og bidra til å rette opp eventuelle feil og mangler. Individuelle interesser vil som utgangspunkt ivaretas av forvaltningen, domstoler og ombudsordninger. Kontrollkomiteens medlemmer har utvidet rett til innsyn i dokumenter, rapporter og lignende i Sametinget».

Kontrollkomiteens oppgaver framkommer i Sametingets arbeidsorden § 15. Kontrollutvalgets oppgaver er:

- a) å utøve den parlamentariske kontroll over virksomheten som finansieres via Sametingets budsjett, og
- b) å kontrollere Sametingets årsregnskap og gjennomgå eventuelle merknader vedrørende disse fra Riksrevisjonen

Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som det anser som nødvendig for Sametingets kontroll. Før utvalget selv foretar slike undersøkelser, underrettes sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, som plikter å framskaffe ønskede opplysninger.

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

Plenum kan fastsette særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

Sametingets kontrollutvalg skal i hht. særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 4 avgi årsmelding. Årsmeldingen skal avspeile kontrollutvalgets virksomhet i foregående år.

2. KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

Sametinget valgte den 14.10.09 i sak 34/09 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2009 - 2013:

Randi A. Skum, leder
Åge Nordkild, nestleder
Silje Karine Muotka, medlem
Jørn Are Gaski, medlem
Margit Eli A. Oskal / Mariann W. Magga, medlem

Under sak 51/10 – Valg ble det foretatt endringer i sammensetningen av kontrollutvalget. Dette medførte at medlem Margit Eli A. Oskal gikk ut av kontrollutvalget og ble erstattet med Mariann W. Magga. Valg av nytt medlem er gjort gjeldende fra og med 03.12.2010.

3. KONTROLLUTVALGETS MØTER / KONFERANSER

Interne møter:

Kontrollutvalget har gjennomført følgende interne møter i virkeperioden:

Tromsø: 15.01.10

Tromsø: 19.03.10

Oslo: 03.06.10

Tromsø: 08.10.10

Karasjok: 04.11.10

Eksterne møter:

Kontrollutvalget har avholdt følgende eksterne møter i virkeperioden:

Tromsø: 15.01. 2010 Forum for Kontroll- og tilsyn

Oslo: 03.06.2010 Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité
Oslo: 04.06.2010 Riksrevisjonen

I møtet med Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomité fikk kontrollutvalget en nærmere informasjon om hvordan kontrollsystemet i Stortinget fungerer.

I møtet med Riksrevisjonen ble det blant annet drøftet hvilke rolle de har i forhold til Sametingets kontrollutvalg.

Konferanser og annet:

I tillegg til gjennomførte møter har medlemmene i kontrollutvalget deltatt på konferanse i regi av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT). Konferansen ble avholdt den 2. juni 2010 på Gardermoen. Hovedtemaet var blant annet:

Styrket egenkontroll

Innkjøp

Etikk, moral og korrupsjon

Kontrollutvalget har også deltatt på høring i regi av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Tema for høring var Riksrevisjonens undersøkelse av politiets innsats mot organisert kriminalitet. Målet med å delta på høringen var primært å se hvordan høringsprosesser blir gjennomført i praksis.

4. HØRINGER

Det ble gjennomført én høring i siste periode. Høringen ble avholdt den 4. november 2010 i Karasjok. Kontrollutvalget innhentet juridisk kompetanse i forbindelse med utredning av enkeltspørsmål i tilknytning til saken.

Bakgrunn for høringen:

I revidert budsjett 2009 ble det opprettet en ny post 507 med en avsetning på kr. 1 000 000,- som en oppfølging av Institusjonsmeldingen. Midlene skulle prioriteres til samorganiseringen av institusjonene Alta siida/Samisk språksenter og til omorganiseringen av Aja samisk senter og Riddu Riđđu. Som en følge av at Sametingsrådet tildeler hele bevilgningen på post 507 til sistnevnte omorgansieringsprosess, retter Áltta Siida og Áltta Sámi Giellaguovddáš AS brev datert 13.11.2009 til Sametingets kontrollutvalg hvor de ber om at det blir foretatt en legalitetskontroll i saken. Saken ble tatt opp til formell behandling i januar 2010.

5. KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

Kontrollutvalget har behandlet 6 saker i 2010 som det er gjort forundersøkelser i. Disse saker er som følger:

Sak 1/10 – Godkjenning av saksliste – Ny sak: Valg av medlemmer til FEFO

Sakens bakgrunn:

I plenumssak 46/09 ble nye styremedlemmer til Finnmarkseiendommen valgt. I saksfremstillingen vises det til at Sametinget i hht. finnmarksloven § 7, 2. ledd «skal oppnevne tre medlemmer med personlige varamedlemmer til Finnmarkseiendommens styre. Både som medlemmer og som varamedlemmer skal Sametinget velge både kvinner og menn. Blant medlemmene valgt av Sametinget skal minst ett styremedlem og vedkommendes varamedlem være representanter for reindriften. Sametinget skal velge medlemmer og varamedlemmer samlet». (vår understrekning)

Valget i plenum ble gjennomført ved at medlemmene ble valgt én for én og ikke samlet.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget viser til at valget i plenum ble gjennomført i strid med Finnmarksloven § 7, 2. ledd da medlemmene ble én for én og ikke samlet. Medlemmene skal oppnevnes som et kollegialt organ, slik at det ikke oppstår tilfeller der medlemmene blir «ulikt vektet» som følge av en eventuell misnøye.

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 260 av 274

Kontrollutvalgets konklusjon:

Valg av styremedlemmer til Finnmarkseiendommen ble ikke gjennomført i hht. finnmarkslovens § 7, 2. ledd. Det er viktig at prosedyrene for valg blir fulgt, spesielt for de som blir valgt.

Sak 2/10 - Klage vedr. kjønnsbalansen i det nye Sametingsrådet valgt for perioden 2009 – 2013

Sakens bakgrunn:

Medlem av Aps Samepolitiske Råd, Åge Nils Haugen, klaget på valget av det nye Sametingsrådet med en sammensetning på 4 kvinner og 1 mann. Klager mente dette var i strid med tidligere praksis i Sametinget og Sametingets egen vedtatte plan for likestilling og Likestillingsloven.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget rettet i brev datert 9. februar 2010 til Sametingsrådet med anmodning om redegjørelse i saken. Brevet ble besvart den 17.03.2010 av Sametingspresident Egil Olli. I brevet ble det vist til korrespondanse mellom Likestillingsombudet og Arbeiderpartiets sametingsgruppe om saken.

Likestillingsombudet konkluderte med at det ikke forelå brudd på Likestillingsloven. Det ble imidlertid vist til at «Det vi derimot kan si, er at siden Brundtland regjeringen har det vært kutyme at regjeringen er representert med minst 40 % kvinner eller menn. I og med at sametingsrådet, slik vi forstår det, er Sametingets «regjering» vil man kunne forvente at denne praksis også følges opp her. Det optimale vil derfor være å sikre jevn fordeling blant rådsmedlemmene, og ikke utjevne ved flere mannlige representanter blant rådgiverne».

Sametingspresidenten viste til at det ikke forelå brudd på Likestillingsloven under henvisning til § 21 2. ledd hvor det heter at «Reglene i denne paragraf gjelder ikke for utvalg m.v. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger». Det ble også vist til at det ikke foreligger brudd på Sametingets egen politikk for likestilling.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Sametingsrådet er valgt av sametingets plenum i hht. Sametingets arbeidsorden av 01.03.2006, hvor det heter i § 19 at:

«Sametingsrådet velges etter bestemmelsene i grunnreglene § 2-3. Når forslag til sametingsråd er fremmet, foretas det avstemning over hele rådets sammensetning samlet. Sametingsrådet er valgt dersom det oppnår mer enn halvparten av de avgitte stemmer ved første avstemning. Oppnås ikke mer enn halvparten av de avgitte stemmer, foretas en ny avstemning. Her regnes det rådet som valgt som har flest stemmer (enkelt flertall). Har to forslag fått samme stemmetall, foretas ny avstemning blant disse».

I Sametingets grunnregler fra 01.03.2006 heter det i § 2- 3 a) følgende:

«Etter at innstillingen fra fullmaktskomiteen er ferdigbehandlet, velger Sametinget av og blant Sametingets representanter et sametingsråd. Sametingsrådet skal være sammensatt av en president, en visepresident og minst tre rådsmedlemmer. Valget skjer på grunnlag av en politisk tiltredelseserklæring, som flertallsvalg ved avstemning over hele rådets sammensetning samlet».

Sametinget er et folkevalgt organ, og Sametingsrådet velges av Sametingets plenum. I henhold til Lov om likestilling stilles det krav om jevn kjønnsrepresentasjon i offentlige oppnevnte styrer (vår understekning). Dette kravet gjelder ikke for «..utvalg m.v. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger» etter § 21, 2. ledd.

Valg av sametingsråd faller derfor uten for Lov om likestilling.

Sak 3/10 – Legalitetskontroll – fordeling av midler

Sakens bakgrunn:
Se årsmeldingen punkt 4.

Kontrollutvalgets behandling:

I brev av 09.02.2010 til Sametingsrådet ber kontrollutvalget om en redegjørelse i saken, herunder tildeling av fullmakter internt i rådet, samt formelt rådsvedtak som ligger til grunn for Sametingsrådets disponering av post 507. Brevet besvares av Sametingspresidenten den 17.03.2010 hvor det vises til at intensjonsavtale, aksjonæravtale og stiftelsesdokumenter i forbindelse med etableringen av Senter for Nordlige folk AS utgjør det formelle vedtaket i saken. Når det gjelder fullmakter vises det til at det på bakgrunn av drøftinger «har ansvarlig rådsmedlem fått fullmakt til å inngå økonomiske forpliktelser på vegne av rådet». Ettersom kontrollutvalget ikke kunne se at stiftelsesdokumentene utgjorde et formelt vedtak i saken, ble det rettet en ny henvendelse til Sametingsrådet i brev av 12.04.2010 hvor kontrollutvalget ba om å få det formelle vedtaket i saken, jfr. rådsprotokoller.

For å kunne gå videre med saksbehandlingen i kontrollutvalget, ble det i sak 8/10 besluttet at det skulle foretas en juridisk gjennomgang av saken. Kontrollutvalget rettet på bakgrunn av dette et brev til Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon den 4. mai 2010 med forespørsel om de kunne foreta en juridisk vurdering av 5 problemstillinger i tilknytning til saken. Kontrollutvalget fikk tilbakemelding om at KS advokatene kun bistår egne medlemmer og at de derfor ikke kunne påta seg oppdraget. Det ble derfor rettet samme forespørsel til advokatfirmaet Hjort den 28. mai 2010. De hadde anledning å påta seg oppdraget. Arbeidet ble ferdigstilt den 21. september 2010.

På bakgrunn av redegjørelse og tilsendte dokumenter fra Sametingsrådet samt juridisk betenkning, ble det besluttet å gjennomføre en åpen høring, jfr. sak 22/10. Høringen ville gi rådet anledning til å belyse saken før kontrollutvalget fattet sine konklusjoner i saken.

Høringen ble gjennomført den 4. november 2010. Saken ble deretter plenumsbehandlet i sak 44/10.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Det vises til kontrollutvalgets innstilling i plenumssak 44/10.

Kontrollutvalget mener at hovedproblemet i denne saken oppstod den 20. april 2009 ved undertegningen av intensjonsavtalen og aksjonæravtalen, og at Sametingsrådet på tegningstidspunktet ikke hadde formeninger om hvordan aksjeinnskuddet på kr. 1 308 000,- skulle finansieres. Denne kunnskapen ble ikke inkludert i sametingsrådets arbeid med budsjettforberedelsene i forhold til revidert budsjett.

Sak 10/10 og 5/11 – Innhenting av tilbud på eksternt sekretærfunksjon til kontrollutvalget

Sakens bakgrunn:

Ettersom kontrollutvalget kan gjennomføre forvaltningsrevisjon av Sametinget, bør kontrollutvalgets administrative ressurser ligge utenfor sametingssystemet. I møtet med Riksrevisjonen ble det påpekt at sekretariatsfunksjonen bør ha en eksternt lokalisering.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget har behov for en sekretariatsfunksjon som både kan bistå i forhold til saksbehandling og i saker som krever juridisk eller økonomisk kompetanse. Behovet for sekretær- og saksbehandlerfunksjon ble også behandlet under sak 5/11.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Det utarbeides et anbud basert på kontrollutvalgets oversikt over hvilke tjenester det er behov for og en kravspesifikasjon. Sametinget legger ut anbudet på Doffin. Det inngås deretter en rammeavtale med det firmaet som har kommet med det beste tilbudet.

Sak 17/10 – Eventuelt - Tilsetting av avdelingsdirektør

Sakens bakgrunn:

Med bakgrunn i media oppslag rundt ansettelsen av avdelingsdirektør Magne Svineng og koplingen til sametingets direktør Rune Fjellheim, besluttet kontrollutvalget å foreta forundersøkelser i saken.

Kontrollutvalgets behandling:

Kontrollutvalget foretok en vurdering av utlysningstekst og kompetansekrav sett opp mot endelig ansettelse av Magne Svineng som avdelingsdirektør.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Kontrollutvalget har ingen merknader til ansettelsesprosessen.

Sak 17/10 – Eventuelt – Ad støtte til kulturhus i 2010

Sakens bakgrunn:

I brev av 5. mai fra Knut Midthun, Reipå, stilles det spørsmål til hvordan Villmarkscampen i Tollådal, Beiarn, har kommet inn på Sametingets faste tilskuddordning.

Kontrollutvalgets behandling:

Sametinget viser til at bevilgningen er gitt gjennom plenumsvedtak. Plenum er Sametingets høyeste organ, og er suveren i forhold til å behandle eget budsjett.

Kontrollutvalgets konklusjon:

Kontrollutvalget finner ingen forhold ved saken som skulle tilsi at saken tas opp til behandling.

Andre saker som har vært drøftet/behandlet:

I tillegg til de sakene som er omtalt ovenfor, har kontrollutvalget også behandlet egne møteplaner, arbeidsformer, økonomi, gjennomføring av eksterne møter m.m. Kontrollutvalget har også hatt flere drøftingssaker som det ikke har vært grunnlag for å gå videre med.

Kontrollutvalget avsluttet 2010 ved å starte forundersøkelser i forhold til bruken av Sametingets valgmanntall. Denne saken vil bli fulgt opp i 2011.

Kontrollutvalget rettet også brev til Sametingsrådet den 12. april 2010 i forbindelse med manglende overholdelse av frister for tilbakemelding til kontrollutvalget.

6. UNDERSØKELSER SOM VIL BLI GJENNOMFØRT I KOMMENDE ÅR

Kontrollutvalgets arbeid avhenger i stor grad av de økonomiske rammene som fastsettes gjennom Sametingets budsjett. Kontrollutvalget har i flere omganger vist til at den økonomiske rammen for kontrollutvalgets arbeid må økes betydelig dersom utvalget skal kunne gjennomføre de oppgaver som det er forutsatt at kontrollutvalget skal gjennomføre, blant annet i forhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 4.

Den økonomiske situasjonen er pr. i dag slik at kontrollutvalget verken har økonomiske- eller kapasitetsmessige ressurser for å foreta gjennomgang av sametingets årsregnskaper, Sametingsrådets møtebøker, Tilskuddstyrets møtebøker m.v.

Den økonomiske situasjonen har derfor innvirkning på øvrig revisjonsarbeid som kontrollutvalget skal gjøre. I tillegg til de oppgaver som kontrollutvalget skal gjøre i kommende år, vil det bli gjennomført en gjennomgang av rutiner for utbetaling av tilskudd til de politiske gruppene i Sametinget. Denne har vært gjenstand for diskusjoner i media, samtidig som saken rent ressursmessig vurderes som overkommelig. Utover dette vil saken om bruken av Sametingets valgmanntall bli nærmere undersøkt.

Kontrollutvalget vil fortsatt prioritere egenutvikling i forhold til kontrollarbeid. Dette innebærer både deltakelse på kurs og konferanser.

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Side 263 av 274

7. UTFORDRINGER

Den største utfordringen for kontrollutvalget er som allerede nevnt økonomi. Kontrollutvalget forutsetter at den økonomiske situasjonen blir løst i kommende budsjettbehandlinger. Kontrollutvalget har sendt inn budsjettbehov uten at dette har ført fram, noe som naturlig nok har resultert i et overforbruk. Dersom man sammenholder overforbruk og innmeldt budsjettbehov, er disse i samsvar med hverandre. Dette viser at budsjettbehovet er reelt og i samsvar med kontrollutvalgets egen vurdering av budsjettbehovet.

Når det gjelder kontrollutvalgets økonomiske situasjon, vises det til at Sametinget forvalter et budsjett på nærmere 356 millioner. Dette fordrer at kontrollfunksjonen i Sametinget fungerer og at kontrollutvalget gis en økonomisk ramme som gjør det mulig å gjennomføre både økonomisk kontroll- og forvaltningsrevisjoner. I tillegg har Sametinget videreutviklet parlamentarisme, noe som ressursmessig skal avspeiles i forhold til kontrollutvalget. Det vises også til at kontrollutvalget skal få på plass en ekstern sekretariatsfunksjon i løpet av 2011, noe som vil medføre økt forbruk.

Situasjonen med at kontrollutvalget ikke har et sekretariat med relevant kompetanse er ikke tilfredsstillende. Kontrollutvalget vil derfor prioritere arbeidet med å få på plass sekretariat som har en ekstern lokalisering i forhold til sametingets administrasjon.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.03.11 kl. 17.00

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak SP	014/11
Åšši/Sak VK	001/11

Omorganiseringen av Sametingets møtestruktur – valg av utvalg

Arkivsaknr.
11/913

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen	10.03.11	VK 01/11
Sametingets plenum	04. – 11.03.11	SP 14/11

Saken påbegynt 11.03.11 kl. 10.05

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Valgkomiteens innstilling:

Følgende velges til utvalg for organisering av Sametingets møtestruktur:

Willy Ørnebakk, leder	Arbeiderpartiet (AP)
Aud Marthinsen, nestleder	Fremskrittspartiet (FrP)
Heidi G. Haaker	Arbeiderpartiet (AP)
Odd Iver Sara	Árja
Torill Bakken Kåven	Nordkalottfolket
Per A. Bæhr	Flyttsamelista
Geir T. Pedersen	Norske samers Riksforbund (NSR)

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	
2	Geir Tommy Pedersen	
	Mathis Nilsen Eira	

VI Sametingets vedtak

Følgende velges til utvalg for organisering av Sametingets møtestruktur:

Willy Ørnebakk, leder	Arbeiderpartiet (AP)
Aud Marthinsen, nestleder	Fremskrittspartiet (FrP)
Heidi G. Haaker	Arbeiderpartiet (AP)
Odd Iver Sara	Årja
Torill Bakken Kåven	Nordkalottfolket
Per A. Bæhr	Flyttsamelista
Geir T. Pedersen	Norske samers Riksforbund (NSR)

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.03.11 kl. 10.10

Åšši/Sak NKK	002/11
Åšši/Sak SP	015/11

Etablering av klageorgan for tilskuddsaker

Arkivsaknr.
11/468

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.01.11	SR 024/11
Nærings- og kulturkomiteen	22. – 24.02.11	NKK
Sametingets plenum	08. – 11.03.11	SP 015/11

Saken påbegynt 11.03.11 kl. 10.10

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.01.11	Sametingsrådet	Sak SR 024/11 Etablering av klageorgan for tilskuddsaker
2			Juridisk betenkning Anders Rydmark
3			Klageordning ST - Juridisk betenkning prof dr juris Erik Magnus Boe

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Førsteinstansbehandlingen av tilskuddsaker skjer i Sametingsrådet. Sametingsrådet organiserer selv førsteinstansbehandlingen og kan delegere til administrasjonen.

For klagesaker opprettes et eget klageorgan av Sametingets plenum ved navn Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker består av tre personer som samlet sett bør inneha den nødvendige faglige kompetanse. Viktige kompetanseområder vil være juridisk kunnskap, samisk språk og kulturkompetanse, god kjennskap til samiske næringer og samfunnsforhold samt god skriftlig fremstillingsevne.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker skal gjennomføre klagesaksbehandling av påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker er et organ som skal ivareta rettsikkerheten til de som søker midler fra Sametingets tilskuddsforvaltningsmidler innenfor rammene av Sametingets til enhver tids gjeldene retningslinjer for tilskuddsordninger samt Sametingets budsjett.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan prøve alle sider av sakene. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan ikke ta opp saker av eget tiltak. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan avvise saker som ikke er påklaget innen gjeldende frister.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker bør samkjøre klagebehandlingen med de gjeldende søknadsfrister for tilskudd, for eksempel med en periodeforskyvning. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker konstituerer seg selv og velger selv sin nærmere arbeidsform.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsakers utgifter dekkes av Sametinget under en egen budsjettpost.

Administrative ressurser tilknyttet Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker skilles fra Sametingets øvrige administrasjon ved at stillingen administrativt legges under plenumsstaben. Avdelingsdirektøren for plenumsstaben har personalansvar for administrative ressurser knyttet til klageorganet.

Dette vedtaket inngår som en del av Sametingets forretningsorden.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametingets plenum vedtok i sak 49/10 å legge ned sametingets tilskuddstyre fra og med årsskiftet 2011/12. Behandlingen av tilskuddsøknader overføres da til sametingsrådet. Sametingets plenum må derfor i sak 15/11 etablere et klageorgan for tilskuddsaker

Forslag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker og Skjalg Jensen, medlemmet fra Arja Olaf Eliassen, medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Aud Martinsen og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven fremmer følgende forslag:

Forslag 1

3. avsnitt, siste setning, stryk: "samt god skriftlig fremstillingsevne."

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira, medlemmet fra Norske samers riksforbund og Samefolkets part (NSR/SfP) Gunn-Britt Retter og medlemmet fra Fhyttamelistas (Fsl) Per A. Bøhr foreslår følgende:

Forslag 2

Etablering av klageorgan for tilskuddssaker

Nytt 3 avsnitt:

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker består av fem personer valgt av og blant Sametingets representanter.

Nest siste avsnitt endres til å lyde som følger:

Administrative ressurser tilknyttet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker legges under Plenumsstaben for å skille denne fra den øvrige administrasjon tilknyttet sametingsrådet. Avdelingsdirektøren for plenumsstaben har personalansvar for administrative ressurser knyttet til klageorganet. Viktige kompetanseområder vil være juridisk kompetanse, samisk språk og kulturkunnskap, god kjennskap til samiske næringer og samfunnsforhold. Ved behov kan det innhentes eksternt bistand for vurdering av sakene.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Møtesekretærer: Trine Guttorm Anti/Roy Amundsen

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 2 ble forkastet med 20 stemmer. 12 stemte for.
- Forslag 1 ble vedtatt enstemmig.
- Komiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	
2	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk
		Jørn Are Gaski
	Geir Tommy Pedersen	
3	Inga-Lill Sundset	Aili Keskitalo
		John Kappfjell
	Inga-Lill Sundset	
4	Skjalg Jensen	Geir Tommy Pedersen
5	Geir Tommy Pedersen	Skjalg Jensen
		Mariann Wollmann Magga
		Silje Karine Muotka
	Geir Tommy Pedersen	
6	Inga-Lill Sundset	
7	Per Andersen Bæhr	
8	Willy Ørnebakk	
9	Rolf Johasen	
10	Skjalg Jensen	
	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Førsteinstansbehandlingen av tilskuddsaker skjer i Sametingsrådet. Sametingsrådet organiserer selv førsteinstansbehandlingen og kan delegere til administrasjonen.

For klagesaker opprettes et eget klageorgan av Sametingets plenum ved navn Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker består av tre personer som samlet sett bør inneha den nødvendige faglige kompetanse. Viktige kompetanseområder vil være juridisk kunnskap, samisk språk og kulturkompetanse, god kjennskap til samiske næringer og samfunnsforhold.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker skal gjennomføre klagesaksbehandling av påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker er et organ som skal ivareta rettsikkerheten til de som søker midler fra Sametingets tilskuddsforvaltningsmidler innenfor rammene av Sametingets til enhver tids gjeldene retningslinjer for tilskuddsordninger samt Sametingets budsjett.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan prøve alle sider av sakene. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan ikke ta opp saker av eget tiltak. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker kan avvise saker som ikke er påklaget innen gjeldende frister.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker bør samkjøre klagebehandlingen med de gjeldende søknadsfrister for tilskudd, for eksempel med en periodeforskyvning. Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker konstituerer seg selv og velger selv sin nærmere arbeidsform.

Sametingets klagenemnd for tilskuddsakers utgifter dekkes av Sametinget under en egen budsjettpost.

Administrative ressurser tilknyttet Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker skilles fra Sametingets øvrige administrasjon ved at stillingen administrativt legges under plenumsstaben. Avdelingsdirektøren for plenumsstaben har personalansvar for administrative ressurser knyttet til klageorganet.

Dette vedtaket inngår som en del av Sametingets forretningsorden.

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.03.11 kl. 11.25

Originalspråk: Norsk

Ášši/Sak SP	016/11
Ášši/Sak VK	002/11

Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker

Arkivsaknr.
11/468

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen	21.–24.11.05	
Sametingets plenum	7. – 11.03.11	SP 16/11

Saken påbegynt 11.03.11 kl. 11.25

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	Sak SR 024/11 Váiddaorgána ásaheapmi doarjjaáššiid várás/ Etablering av klageorgan for tilskuddsaker

II Forslag og merknader

Valgkomiteens forslag til innstilling

Følgende velges som medlemmer og varamedlemmer til Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker for perioden 2011-13:

Forslag

Forslag fra medlemmene fra Arbeiderpartiet (AP) Geir Johnsen og Árja Odd Iver Sara

Forslag 1

1. John Jonassen
2. Vivian Boine
3. Josef Vedhugnes

Varamedlemmer:

1. Berit L. Utsi
2. Tor Ivar Andersen

Forslag fra medlemmene i Norske samers riskeforbund (NSR) Mathis N. Eira og Miriam Paulsen

Forslag 2

1. Rolf Johansen

Varamedlem:

2. Ann-Mari Thomassen

Forslag 3, representant Mathis N. Eira, NSRs sametingsgruppe og Flyttsamelista

Oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker

Rolf Johansen (Norske Samers Riksforbund)

Vara: Ann- Mari Thomassen

Berit Marie E. Eira (Flyttsamelista)

Vara: Per A. Bæhr

Posisjonen:

Vara:

Posisjonen:

Vara:

Posisjonen:

Vara:

III Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 2 ble trukket
- Forslag 3 ble forkastet med 19 stemmer. 14 stemte for.
- Forslag 1 vedtatt med 21 stemmer. 12 stemte mot.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	Mariann Wollmann Magga
2	Geir Johnsen	
3	Skjalg Jensen	Geir Tommy Pedersen
		Silje Karine Muotka
		Jørn Are Gaski
	Skjalg Jensen	
	Geir Tommy Pedersen, til forr. orden	

Aili Keskitalo, til forr. orden	
Willy Ørnebakk, til forr. orden	
Jørn Are Gaski, til forr. orden	
Aili Keskitalo, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Følgende velges som medlemmer og varamedlemmer til Sametingets klagenemnd for tilskuddsaker for perioden 2011-13:

1. John Jonassen
2. Vivian Boine
3. Josef Vedhugnes

Varamedlemmer::

1. Berit L. Utsi
2. Tor Ivar Andersen

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.03.11 kl. 11.55

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 29.08.2011

Plenumsledelsen

Jarle Jonassen
leder

Toril Bakken Kåven

Jørn Are Gaski

Hilde Anita Nyvoll

Mathis Nilsen Eira